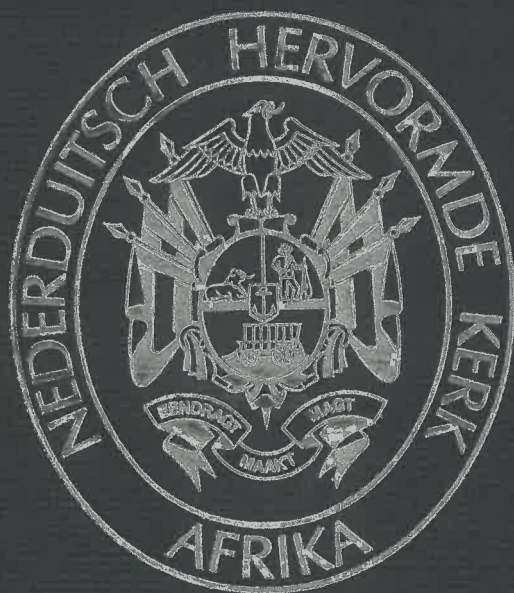

AGENDA
ALGEMENE
KERKVERGADERING
65

Agenda

vir die

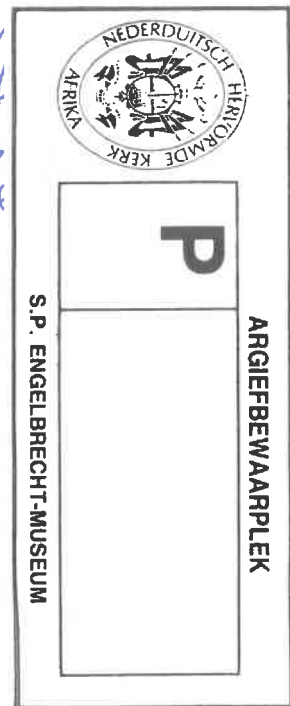
65

ste

**Algemene Kerkvergadering
van die Nederduitsch Hervormde
Kerk van Afrika**

**Die Aula
Universiteit van Pretoria**

Vanaf Sondag 4 Oktober 1998

STRENG VERTROULIK

Hierdie agenda is vertroulik behalwe waar die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering anders besluit.

1. REGLEMENT VAN ORDE VIR DIE ALGEMENE KERKVERGADERING

- 1.1 Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering bepaal die datum, tyd en plek van die Algemene Kerkvergadering (Ordinansie 3.9.2(i)).
- 1.2 Die skriba roep die vergadering byeen (Ordinansie 3.7.3(ii)).
- 1.3 Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering lê memoranda, studiestukke en beskrywingspunte van ringsvergaderings voor vir oorweging en bespreking, voordat dit in die agenda van die Algemene Kerkvergadering opgeneem word (Ordinansie 3.9.3(iii)).
- 1.4 Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering gee vergunning aan lidmate om versoekskrifte by die Algemene Kerkvergadering in te dien (Ordinansie 3.9.2(ii)).
- 1.5 Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering wys 'n ordekommissie, 'n formuleringskommissie, rekenaardeskundiges, notulehouers, 'n kommissie vir die geloofsbriewe, stemopnemers en stemtellers aan.
- 1.5.1 Die ordekommissie ontvang en oorweeg skriftelike, gemotiveerde verskonings vir tydelike afwesigheid uit die vergadering, sien toe dat die sittingsure stiptelik gehandhaaf word en dat alles ordelik en met die nodige waardigheid geskied.

Afgevaardigdes word daarop gewys dat afsprake wat hulle vooraf gemaak het, nie as verskoning vir afwesigheid by die vergadering kan dien nie.

Vorms waarop verskoning vir afwesigheid aangeteken word, is by die ordekommissie beskikbaar.

- 1.5.2 Die formuleringskommissie ontvang voorstelle en amendemente wat tydens die vergadering ingedien word, sien toe dat die bewoording daarvan nie in stryd is met enige besluit van die Kerk of met die Kerkorde nie, en dat voorstelle of amendemente wat aanvaar word, gereed is vir direkte opname in die notule. **Voorstelle en amendemente word op 'n voorgeskrewe vorm wat by die formulerings-kommissie verkry word, geskryf.** Indien die voorsitter ter wille van die vinnige gang van sake gedagtes uit die vergadering in 'n voorstel wil omskep, sal die formuleringskommissie dit dadelik op skrif stel vir voorlegging en besluit.
- 1.5.3 Die notulehouers sorg vir die opname van alle besluite en handeling van die vergadering in die notule en stel die notule van die daaglikse sittings aan die vergadering beskikbaar op die tye deur die vergadering bepaal.

- 1.5.4 Die kommissie vir die geloofsbriewe gaan die geloofsbriewe voor die aanvang van die sitting na en lê 'n lys van die lede van die vergadering en 'n verslag oor geloofsbriewe wat nie in orde is nie, aan die vergadering voor.
- 1.5.5 Die stemopnemers deel in opdrag van die voorsitter, stembriefies aan lede van die vergadering uit en neem dit weer op. Die stemtellers tel die stemme wat uitgebring is en deel die uitslag aan die voorsitter mee. **Slegs persone wat 'n besliste meerderheid van die getal stemme wat uitgebring is ontvang het, word deur die voorsitter verkose verklaar.**
- 1.6 Die uittredende voorsitter van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering open die vergadering met Skriflesing, prediking, gebed en sang en konstitueer die vergadering.
- 1.7 'n Lid van die vergadering wat 'n spreekbeurt verlang oor 'n bepaalde saak onder bespreking, steek sy hand op, waarna die visevoorsitter sy naam op 'n lys plaas. Die voorsitter ken die spreekbeurt toe in die volgorde van die lys. Die tydsduur van 'n spreekbeurt is beperk tot vyf minute, maar mag, met toestemming van die vergadering, verleng word. Geen lid van die vergadering is geregtig op meer as een spreekbeurt oor 'n bepaalde saak nie, behalwe wanneer al die sprekers op die lys hulle beurt gehad het en daar nog tyd vir bespreking toegeken is vir die bepaalde saak. Die voorsitter sal dan beslis of die bespreking beëindig sal word en of daar 'n tweede spreekbeurt toegeken sal word.
- 1.8 Die voorsitter het die taak om sprekers by die punt onder behandeling te bepaal. Wanneer 'n spreker afdwaal, sal die voorsitter sy aandag daarop vestig en as hy na twee waarskuwings daarin bly volhard, sal die voorsitter hom die woord ontnem en die volgende spreker aan die woord stel.
- 1.9 Tydens die bespreking van 'n saak op die agenda kan lede van die vergadering voorstelle en amendemente op voorstelle by die formuleringskommissie indien. Dit moet skriftelik geskied en moet deur die voorsteller en 'n sekondant onderteken wees.
- 1.10 Wanneer voorstelle wat handel oor rapporte nie 'n verandering of wysiging van die rapport inhou nie, dog slegs bedoel is om die aanbevelings in die rapport vir uitvoering te verwys of om die rapport aan te vul, stel die voorsitter eers die rapport in sy geheel vir goedkeuring en daarna die voorstelle wat daarop betrekking het. Wanneer voorstelle veranderings in die rapport bevat, stel die voorsitter eers die voorstel en daarna die rapport soos gewysig.
- 1.11 Geen rapport of saak wat so afgehandel is, kan weer behandel word nie. Wanneer 'n lid van die vergadering van mening is dat die besluit hersien moet word, kan hy tydens die sitting van die vergadering 'n skriftelike versoek om hersiening inhandig, mede-onderteken deur 'n ander lid van die vergadering. Op ontvangs van so 'n versoek lê die voorsitter dit aan die vergadering voor. Die voorsteller ontvang die geleentheid om sy versoek toe te lig, en een spreker wat beswaar wil maak, ontvang ook 'n spreekbeurt. Die tydsduur is in elke geval beperk tot vyf minute. Daarna stem die vergadering oor die versoek. Indien twee derdes van die vergadering hom ten gunste van die versoek verklaar, word die saak opnuut behandel.

- 1.12 Wanneer 'n lid van die vergadering 'n saak op die agenda wil plaas of 'n verandering in die agenda wil aanbring ten opsigte van die werk wat nog afgehandel moet word, kan 'n ordemosie ingedien en die versoek gestel word. Dit moet skriftelik gedoen word en behoorlik onderteken word deur die voorsteller en sekondant.
- 1.13 Enige lid van die vergadering kan op 'n punt van orde die aandag van die voorsitter daarop vestig dat 'n spreker van die punt onder bespreking afwyk, die tyd aan hom toegestaan om te praat oorskry, of dat die tyd vir verdaging aangebreek het. Dit mag mondeling geskied. In sulke gevalle sal die voorsitter handel.
- 1.14 'n Lid van die vergadering wat sy teenstem teen 'n besluit wil laat aanteken, moet onmiddellik nadat die stemming oor die betrokke saak afgehandel is, 'n skriftelike versoek om sy teenstem aan te teken aan die skriba oorhandig. Dit word sonder bespreking in die notule opgeneem op voorwaarde dat die lid hom skriftelik onderwerp aan die besluit van die vergadering.

2. ALGEMENE INLIGTING

2.1 SAMESTELLING VAN DIE AGENDA

Die agenda wat vooraf beskikbaar gestel is, word as gelees beskou.

Beskrywingspunte en verslae wat ontvang is, is verwerk en in die agenda opgeneem.

Vorige besluite van die Algemene Kerkvergadering is by die samestelling van hierdie agenda in aanmerking geneem.

Volgens Ordinasie 3.4.3 (xviii) (Kerkorde bl 47) reël die ringsvergadering watter afgevaardigde uit die ring 'n beskrywingspunt of versoekskrif wat aanvaar is vir deursending aan die Algemene Kerkvergadering, tydens die vergadering sal toelig en motiveer.

Net enkele ringsvergaderings het by die stel van 'n beskrywingspunt gemeld wie die taak sal verrig. Persone wat deur ringsvergaderings aangewys is om die taak te verrig moet sorgdra dat hulle by die behandeling van die beskrywingspunt ter vergadering is en so spoedig moontlik by die mikrofoon stelling inneem om die beskrywingspunt te stel.

2.2 BYLAES

Die volgende Bylaes is in die Agenda opgeneem:

BYLAE A - Verslag oor ondersoek na krisis in pastorieë.

BYLAE B - Die gebruik van kommunikasie media (hulpmiddels) gedurende die ereiens.

- BYLAE C** - Die opsigtaak van die ouderling met betrekking tot die prediking en die erediens.
- BYLAE D** - 'n Ondersoek na 'n Bybelsverantwoordbare-, sinvolle- en praktiese haalbare inrigting van die tweede erediens of byeenkoms op Sondag binne die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika.
- BYLAE E** - Die betekenis van die doop vir lidmaatskap van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika.
- BYLAE F** - Druiwesap met nagmaal.
- BYLAE G** - Teologiese uitgangspunte vir die beredenering van die doodstraf.
- BYLAE H** - Die kommersialisering van seksualiteit.
- BYLAE I** - Raad van Finansies - Finansiële State.
- BYLAE J** - Pensioenfonds - Reglement.
- BYLAE K** - Pensioenfonds - Aktuariële verslag.
- BYLAE L** - Pensioenfonds - Finansiële State.
- BYLAE M** - Pensioenfonds - Reglement van die Bystandsfonds.
- BYLAE N** - Verslag - Coopers en Lybrand.

2.3 **DRAG BY DIE VERGADERING**

Ter wille van talle nuwelinge by die vergadering word die besluit wat voorheen in verband met die drag by die vergadering geneem is onder die aandag gebring: **Manlike lede van die vergadering dra 'n pak klere met bypassende das.** By die amptelike opening Sondagaand dra alle dienaars van die Woord 'n toga.

2.4 **STEMBRIEFIES**

Stembriefies wat benodig word tydens die vergadering, is in die agenda ingebind.

2.5 **VERVERSINGS**

Verversings word gedurende teepouses in die Rautenbachsaal bedien.

2.6 **ETES**

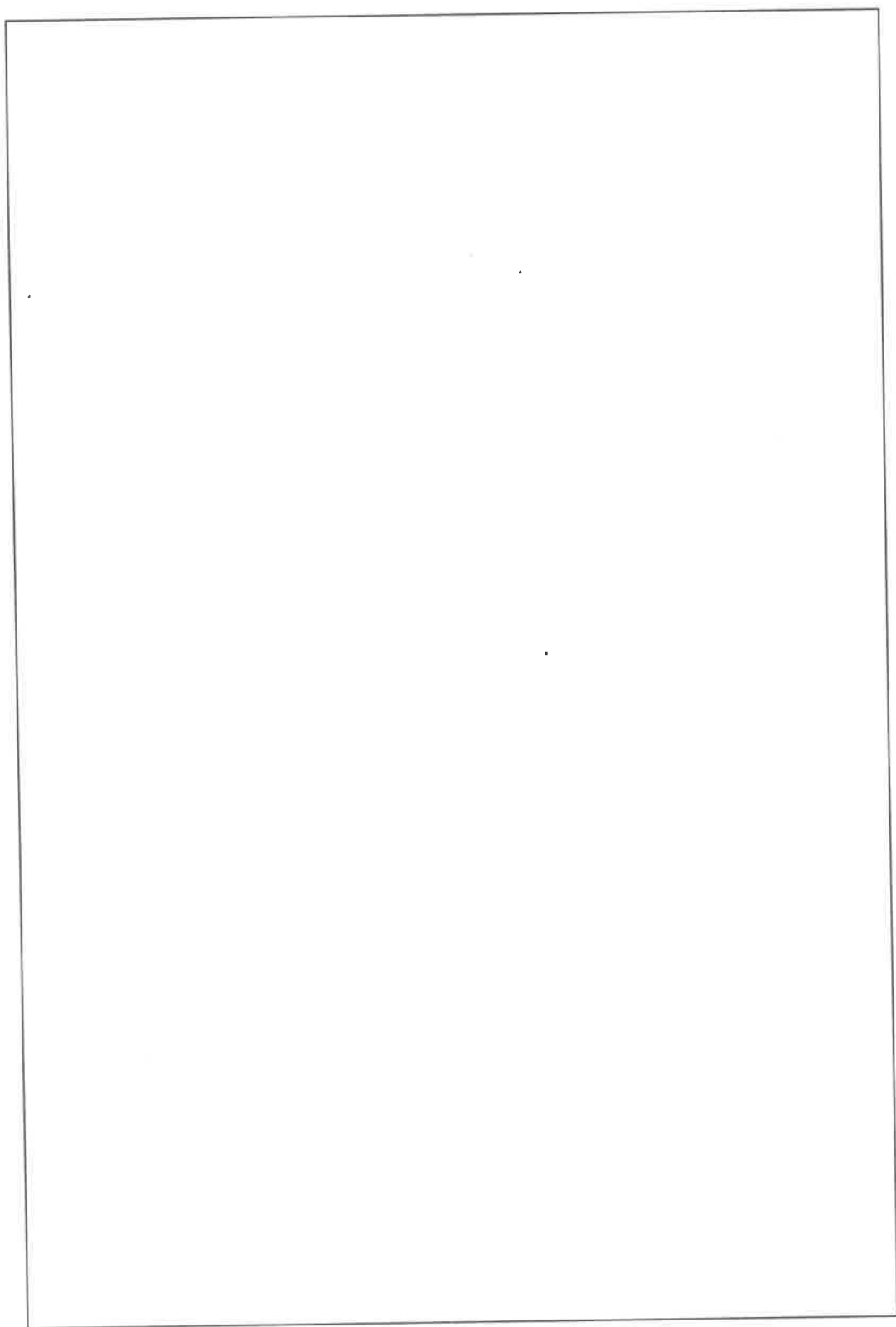
Middag- en aandetes word in die Rautenbachsaal deur NHSV-takke aangebied.

2.7 **AANLOOP TOT DIE VERGADERING**

Die verrigtinge wat die vergadering voorafgaan is soos volg:

- * Vanaf 15:00 tot 17:30 op Sondag 3 Oktober 1998 word registrasie van afgevaardigdes afgehandel in die **Rautenbachsaal (onder die Aula), Universiteit van Pretoria. Die registrasiefooi is by registrasie betaalbaar. Afgevaardigdes moet asseblief teen 18:00 klaar wees met registrasie.**
- * Vanaf 17:30 - 18:15 neem afgevaardigdes hulle plekke in die **AULA** vir die amptelike opening in. Die amptelike opening begin om 18:30.
- * 'n Afskrif van 'n verslag oor die aanwesige lede word aan elke afgevaardigde oorhandig wanneer hy die vergadersaal binnegaan op Maandag 4 Oktober 1998. Die verslag sal geld as die amptelike presensielys.
- * Afgevaardigdes wat nie Sondag registreer nie, sal slegs deur middel van die notule tot die presensielys toegevoeg word na aanmelding by die ordekommissie.

--- oOo ---

INHOUDSOPGAWE

	<i>Bladsy</i>
REGISTRASIE	1
AMPTELIKE OPENING	1
OPENING: MAANDAG 5 OKTOBER 1998	3
MOSIES	3
SAMESTELLING EN KONSTITUERING	3
STEMOPNEMERS EN STEMTELLERS	4
VERKIESING VAN MODERAMEN	5
DIE NOTULE VAN DIE VERGADERING	5
BENOEMINGS: KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE	
KERKVERGADERING	5
Notulehouers	5
Ordekommissie	5
Formuleringskommissie	6
Rekenaardeskundiges	6
SITTINGSURE	6
BELYDENIS	
BELYDENISSKRIFTE	7
EIETDSE BELYDENISSKRIF	7
BESKRYWINGSPUNT: WYSIGING VAN ORDINANSIE 1.1.2	8
BESKRYWINGSPUNT: DUIDELIKHEID OOR BELYDENIS	9
RAAD VIR BELYDENIS EN LITURGIESE GESKRIFTE	9
SAMESTELLING EN FUNKSIONERING	9
UITSTAANDE OPDRAGTE	10
OPDRAGTE ONTVANG	10
TAKE GEÏDENTIFISEER	11
TAKE EN OPDRAGTE HANTEER EN AFGEHANDEL	11
Paltz doopformulier	11
Alternatiewe doopformulier	16
Alternatiewe nagmaalsformulier	18
Studie oor Apostolicum en Niceense Geloofsbelydenis	19
Alternatiewe bevestigingsformulier vir ouderlinge en diakens	23
Gebedeboek	23
Alternatiewe begrafnisformule	23
HERSIENING VAN VERTALING VAN DORDTSE LEERREËLS	23
ANDER TAKE WAT HANTEER IS	24
Formulering van Apostolicum sonder ontologiese formulering en taalgebruik	24
Formulier: afneem van openbare belydenis van geloof	24
Hersiening van Diensboek	25
BESKRYWINGSPUNT: HERSKREWE DOOPFORMULIER	26
AMPTE	
DIENAARS VAN DIE WOORD	31
OPLEIDING EN VORMING VAN DIENAARS VAN DIE WOORD	31
Kuratorium	31

	<i>Bladsy</i>
Opdrag	31
Samestelling	31
Inleidende opmerkings	32
Studentegetalle	33
Personeel	33
Onderrig en navorsing	34
Fakulteitstrukture	36
Sentrum vir Teologiese Navorsing en Toerusting	37
Hervormde Teologiese Opleiding	38
Toesig oor teologiese dosente	38
Teologiese studente	39
Slotopmerkings	41
BESKRYWINGSPUNT: HERSTRUKTURERING VAN TEOLOGIESE FAKULTEIT	42
Dosentevergadering	42
Funksionering	42
Doelwitte, take en opdragte	43
Duiwels en duiweluitdrywing	44
Toekoms van teologiese opleiding	44
<i>Eben Haëzer Kerk</i>	53
<i>Kultuurtaak van die Kerk</i>	58
<i>Kommentaar op die Heidelbergse Kategismus</i>	49
<i>Studiekoördineringsliggaam</i>	49
<i>Raad vir Kerk en Teologie</i>	50
<i>Binding van ampsdraers en lidmate aan die belydenisskrifte</i>	51
<i>Proponentsondertekeningsformule</i>	51
<i>Apostolicum sonder ontologiese formulering en taalgebruik</i>	59
<i>Eksegetiese studie oor omvang, gesag en funksie van die Bybel</i>	60
<i>Noodsaaklikheid/wenslikheid van eietydse belydenisskrif</i>	61
<i>Kommentaar op Heidelbergse Kategismus</i>	62
Raad vir Kerk en Teologie	62
Samestelling en Funksionering	62
Werkprogram	63
Werkwyse	64
Voortbestaan van Raad vir Kerk en Teologie	64
Proponentseksamenkommissie	65
Samestelling	65
Funksionering	65
Opdragte uitgevoer	65
BESKRYWINGSPUNT: WYSIGING VAN ORDINANSIE 2.1.1.3(ii)c	66
INLIGTING OOR DIENAARS VAN DIE WOORD	67
Predikantetal : 31 Maart 1995 en 20 Junie 1998	67
Kandidate toegelaat tot die evangeliebediening	68
Predikante geëmeriteer	69
Predikante oorlede	69
Predikante onthef	70
Predikante met besondere opdrag	71

Predikante in die buiteland	72
BESKRYWINGSPUNT: WYSIGING VAN ORDINANSIE 2.1.13	73
BESKRYWINGSPUNT: WYSIGING VAN ORDINANSIE 2.1.13.2	73
BESKRYWINGSPUNT: WYSIGING VAN ORDINANSIE 2.1.14	74
Ds BJ van der Walt: Aansoek om behoud van ampsvoorreg	75
Sake wat die predikantsamp raak	79
<i>Beroep en bevestiging van predikant wie se versorging verander vanaf deulversorging na volle versorging</i>	79
BESKRYWINGSPUNT: WYSIGING VAN ORDINANSIE 2.1.3(iv)	80
BESKRYWINGSPUNT: WYSIGING VAN ORDINANSIE 2.1.14(iii)	81
BESKRYWINGSPUNT: ONTHEFFING UIT DIE AMP BY EGSKEIDING	81
BESKRYWINGSPUNT: WYSIGING VAN VERLOFREGLEMENT 1.2 EN 1.3	85
BESKRYWINGSPUNT: WYSIGING VAN VERLOFREGLEMENT 4 ...	86
BESKRYWINGSPUNT: WYSIGING VAN VERLOFREGLEMENT 6.2 EN 6.4	87
<i>Toestaan van verlof en siekteverlof</i>	87
BESKRYWINGSPUNT: WYSIGING VAN ORDINANSIE 2.1.2.2(f)	88
BESKRYWINGSPUNT: OMSKEPPING VAN VTT KURSUS	89
BESKRYWINGSPUNT: WYSIGING VAN ORDINANSIE 2.1.3.1(ii)(b) ...	89
<i>Voorregte van 'n proponent</i>	90
PREDIKANTEVERGADERING	90
Samestelling en funksionering	90
Vergadering van 1995	91
Vergadering van 1996	91
Vergadering van 1997	91
RAAD VIR HERDERLIKE SORG	92
Samestelling en funksionering	92
Uitstaande opdragte	93
Take van 64ste Algemene Kerkvergadering ontvang	93
<i>Studie oor krisis in pastorieë</i>	93
<i>Medemenslikheid by die uitoefening van tug tov predikante</i>	95
<i>Eie sake geïdentifiseer</i>	96
<i>Besinning oor huisbesoek as bedieningstruktuur</i>	96
<i>Rasionalisasie van pastorale bedieningsposte</i>	97
<i>Pensioene en mediese ongeskiktheidsvoordele vir predikante</i>	100
BESKRYWINGSPUNT: BEGROTING VIR GEVANGENESBEARBEIDING	100
OUDERLINGE	101
DIE RAAD VIR OUDERLINGE	101
Samestelling en funksionering	101
Gesprek met die Ring van Bloemfontein	101
Opdragte ontvang van 64ste Algemene Kerkvergadering	102
Selfgeïdentifiseerde take	102
Take en doelwitte afgehandel	103
Take en doelwitte onafgehandel	103
Bykomstige sake waaraan aandag verleen is	104
Werkwinkels deur Ringsrade vir Ouderlinge	113

	<i>Bladsy</i>
DIAKENS	114
WERK VAN DIAKENS IN GEMEENTEVERBAND	114
EVALUERING VAN TOERUSTINGSKURSUS VIR DIAKENS	114
BELASTINGGELD VIR BARMHARTIGHEIDSDIENS	114
BESKRYWINGSPUNT: WYSIGING VAN DIE NAAM VAN DIE KINDERHUISE	115
BESKRYWINGSPUNT: WYSIGING VAN ORDEREËL 2.2.5	115
 VERGADERINGS VAN AMPTE	
OUDERLINGEVERGADERING	116
FUNKSIONERING VAN OUDERLINGEVERGADERINGS	116
STANDPUNT VAN DIE KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERK- VERGADERING: TOEPASSING VAN ORDINANSIES BY KLEINER GEMEENTES	116
BESKRYWINGSPUNT: WYSIGING VAN ORDINANSIE 3.1.1(vi); 3.2.1(iv);3.3.1(vii)	117
BESKRYWINGSPUNT: KWORUM BY VERGADERINGS VAN AMPTE DIAKENSVERGADERING	117
FUNKSIONERING VAN DIAKENSVERGADERINGS	118
BESKRYWINGSPUNT:WYSIGING VAN ORDINANSIE 3.1.2(xxiii)	118
BESKRYWINGSPUNT: WYSIGING VAN ORDINANSIE 3.2.1(iii)	119
BESKRYWINGSPUNT: WYSIGING VAN ORDINANSIE 3.2.2	119
BESKRYWINGSPUNT: WYSIGING VAN ORDINANSIE 3.2.3(iv)	120
BESKRYWINGSPUNT: WYSIGING VAN ORDINANSIE 3.2.3(iv)	120
KERKRAADVERGADERINGS	121
FUNKSIONERING VAN KERKRAADVERGADERINGS	121
BESKRYWINGSPUNT: PRIMAAT VAN KERKRAADSVERGADERING RINGSVERGADERING	122
FUNKSIONERING VAN RINGSVERGADERINGS	122
RING VAN WATERBERG : RINGSVERDELING	122
ADVIES OOR ROTASIE BY RINGSVERGADERINGS	123
BESKRYWINGSPUNT: WYSIGING VAN ORDINANSIE 3.4.2(xiii)	124
BESKRYWINGSPUNT: WYSIGING VAN ORDINANSIE 3.4.2(xiii)	124
BESKRYWINGSPUNT: WYSIGING VAN ORDINANSIE 3.4.1(i)(d)	125
BESKRYWINGSPUNT: WYSIGING VAN ORDINANSIE 3.4.2(v) en (xviii) 125	
BESKRYWINGSPUNT: WYSIGING VAN ORDINANSIE 3.4.2(xviii)	126
BESKRYWINGSPUNT: WYSIGING VAN ORDINANSIE 3.4.3(iv)	126
BESKRYWINGSPUNT: WYSIGING VAN ORDINANSIE 3.4.3(x)	127
BESKRYWINGSPUNT: WYSIGING VAN ORDINANSIE 3.4.3 (xx)	127
BESKRYWINGSPUNT: WYSIGING VAN ORDINANSIE 3.4.3(xvi)	128
RINGS DIAKENSVERGADERING	128
RINGS DIAKENSVERGADERINGS IN 1998	128
BESKRYWINGSPUNT: WYSIGING VAN ORDINANSIE 3.6.1(i)c	129
BESKRYWINGSPUNT: WYSIGING VAN ORDINANSIE 3.6.1(d)	129
BESKRYWINGSPUNT: WYSIGING VAN ORDINANSIE 3.6.2(viii)	130
BESKRYWINGSPUNT: WYSIGING VAN ORDINANSIE 3.6.2(iv)	130

BESKRYWINGSPUNT: WYSIGING VAN ORDINANSIE 3.6.2(ix)	131
BESKRYWINGSPUNT: WYSIGING VAN ORDINANSIE 3.6.2(xi)	131
BESKRYWINGSPUNT: WYSIGING VAN ORDINANSIE 3.6.3(iii)	131
BESKRYWINGSPUNT: WYSIGING VAN ORDINANSIE 3.6.3(iv)	132
BESKRYWINGSPUNT: WYSIGING VAN ORDINANSIE 3.6.3(xi)	132
BESKRYWINGSPUNT: WYSIGING VAN ORDINANSIE 3.6.3(xvi)	133
BESKRYWINGSPUNT: WYSIGING VAN ORDINANSIE 3.6	133
ALGEMENE KERKVERGADERING	134
BESKRYWINGSPUNT: WYSIGING VAN ORDINANSIE 3.7.1	134
BESKRYWINGSPUNT: WYSIGING VAN ORDEREËL 3.7.1	136
BESKRYWINGSPUNT: WYSIGING VAN ORDINANSIE 3.7.1(iii) en (iv)	138
BESKRYWINGSPUNT: WYSIGING VAN ORDINANSIE 3.7.2(iii)	138
BESKRYWINGSPUNT: WYSIGING VAN ORDINANSIE 3.7.3(vi)	139
BESKRYWINGSPUNT: WYSIGING VAN ORDINANSIE 3.7.3(ix)	139
BESKRYWINGSPUNT: WYSIGING VAN ORDINANSIE 3.7.3(xiv)	140
KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING	140
SAMESTELLING EN FUNKSIONERING	140
VERSLAG: KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING ...	141
ADVIES: VERKIESING VAN KOMMISSIE VAN DIE AKV	142
VERKIESING VAN LEDE VAN DIE KOMMISSIE VAN DIE AKV	158
BESKRYWINGSPUNT: WYSIGING VAN ORDINANSIE 3.9.2(iii)	158
AFHANDELING VAN TAKE : 64STE ALGEMENE KERKVERGADERING .	159
AFHANDELING VAN AGENDA EN BESLUTE: 65 STE AKV	159
BESKRYWINGSPUNT: WYSIGING VAN ORDINANSIE 3.9.3(iii)	159
BESTAAN EN VOORTBESTAAN VAN RADE IN DIE KERK	160
BESKRYWINGSPUNT: WYSIGING VAN JAARVERSLAE	164
NAVRAAG: VOORTBESTAAN RINGSRAAD VIR OUDERLINGE	166
ALGEMENE DIAKENSVERGADERING	166
VERSLAG OOR EERSTE ALGEMENE DIAKENSVERGADERING	166
BESKRYWINGSPUNT: WYSIGING VAN ORDINANSIE 3.10.1(i)(a)	167
BESKRYWINGSPUNT: WYSIGING VAN ORDINANSIE 3.10.1(i)(b)	168
BESKRYWINGSPUNT: WYSIGING VAN ORDINANSIE 3.10.2(vi)	168
BESKRYWINGSPUNT: WYSIGING VAN ORDINANSIE 3.10	169
BESKRYWINGSPUNT: WYSIGING VAN ORDINANSIE 3.10.3.1(xi)	169
BESKRYWINGSPUNT: WYSIGING VAN ORDINANSIE 3.10	170
BESKRYWINGSPUNT: WYSIGING VAN ORDINANSIE 3.10.3.2	173
BESKRYWINGSPUNT: WYSIGING VAN ORDINANSIE 3.10.3.3	173
BESKRYWINGSPUNT: WYSIGING VAN ORDINANSIE 3.10.3.1(xiv) ...	174
BESKRYWINGSPUNT: WYSIGING VAN GELOOFSBRIEWE VAN ADV 174	
VERSOEK: DEURKOLLEKTES	175
VERSOEK: SPREEKGELEENTHEID: ONDERSTEUNINGSRAAD	175

GEMEENTES EN KERK

VORMING VAN GEMEENTES	177
GEMEENTE IN ZAMBIË	177
STIGTING VAN NUWE GEMEENTES	181

	<i>Bladsy</i>
ONTBINDING VAN GEMEENTES	181
GEMEENTES ONTBIND IN VERSLAGTYDPERK	181
BESKRYWINGSPUNT: ONTBINDING VAN GEMEENTES	181
SAMESMELTING VAN GEMEENTES	183
BESKRYWINGSPUNT: SAMESMELTING VAN GEMEENTES	184
SITUASIE IN GEMEENTES BUITE DIE REPUBLIEK	185
ZIMBABWE	185
BOTSWANA	186
NAMIBIË	186
ANDERSOORTIGE GEMEENTES	187
BESKRYWINGSPUNT: SKRAPPING VAN ORDINANSIE 4.2	187
BESKRYWINGSPUNT: SKRAPPING VAN ORDINANSIE 4.5.1	188
BESKRYWINGSPUNT: SKRAPPING VAN ORDINANSIE 4.5.1(iii)	189
BESKRYWINGSPUNT: HERSIENING VAN GEMEENTELIKE	
JAARVERSLAG	189
BESKRYWINGSPUNT: GEMEENTEREGISTER	190
BEDIENINGSTRUKTURE	190
LIDMAATSKAP	191
RAAD VIR SENSUS EN STATISTIEK	191
Samestelling en funksionering	191
Opdragte ontvang van 64 ste Algemene Kerkvergadering	192
Take geïdentifiseer	192
Projekte van Raad	192
BESKRYWINGSPUNT: LIDMAATTELLING	193
STATISTIEKE OOR LIDMATETAL	193
GRAFIEKE: DALENDE LIDMATETAL SUSTERKERKE	195
TOTALE VERLIES: BELYDENDE LIDMATE SUSTERKERKE	198
VERGELYKING VAN VERLIESE PERSENTASIEGEWYS	198
GRAFIESE VOORSTELLINGS	199
GROEI/AFNAME BELYDENDE LIDMATE	199
GROEI/AFNAME LIDMATE	199
VERGELYKING: LIDMAAT/BELYDENDE LIDMAAT	200
LIDMATE BELYDENIS AFGELÊ	200
VERGELYKING: DOOPLIDMATE/BELYDENIS AFGELÊ	201
LIDMATE PER PREDIKANT	201
BESKRYWINGSPUNT: LIDMAATSKAP	202
BESKRYWINGSPUNT: ATTESTATE	204
 VERKONDIGING	
WOORDVERKONDIGING IN DIE EREDIENS	205
VERSLAG:RAAD VIR PREDIKING, EREDIENS EN KERKBOU	205
Samestelling en funksionering	205
Opdragte aan die Raad	205
Beplanning en doelstelling	206
Afhandeling van take	207
Hulpmiddels tydens prediking	207

	<i>Bladsy</i>
Die kind in die erediens	207
Opsigtaak van die ouderling	210
Hersiene Diensboek	210
Tweede erediens/byeenkoms	211
Ander sake	212
Opdragte en take onafgehandel	213
BESKRYWINGSPUNT: ONDERSOEK NA VOORLEES VAN DIE WET	213
BESKRYWINGSPUNT: AFWISSELING VAN WET	215
VERSLAG VAN DIE RAAD VIR KERKMUSIEK	215
Samestelling	215
Opdragte ontvang	216
Afhandeling van opdragte	216
Uitbreiding van Gesangeboek	216
Opleiding van orreliste	217
Psalm- en Gesangmelodieë	217
Ander werksaamhede	217
Opleiding van predikante	217
Ringsrade vir Kerkmusiek	218
Orreliste	218
Kategeseleerplan	218
Diensboek	218
Konservatorium vir Kerkmusiek	218
IKSA	218
Advies oor nuwe orrels	220
VORDERINGSVERSLAG: PSALMBERYMINGSKOMMISSIE	220
VORDERINGSVERSLAG VAN DIE INTERKERKLIKE GESANG- KOMMISSIE	221
Werkvergaderings	221
Uitvoering van opdragte	221
Redaksiekommissie	222
Samevatting	222
BESKRYWINGSPUNT: LIEDERE DEUR RAAD VIR KERKMUSIEK ..	222
BESKRYWINGSPUNT: ONDERSOEK NA NOTESPAN VAN LIEDERE	223
KONSERVATORIUM VIR KERKMUSIEK	223
Samestelling en funksionering	223
Onderrig van studente	224
Finansiële posisie	224
BEDIENING VAN DIE SAKRAMENTE	225
DOOP	225
Die betekenis van die doop vir lidmaatskap	225
NAGMAAL	225
Druiwesap met nagmaal	225
KATEGESE	226
VERSLAG VAN DIE RAAD VIR KATEGESE	226
Samestelling	226
Funksionering	226
Opdragte ontvang	228

	<i>Bladsy</i>
Take self geïdentifiseer	228
Take afgehandel	229
BESKRYWINGSPUNT: FORMULIER VIR BEVESTIGING VAN KATEGETE	230
BESKRYWINGSPUNT: HERSIENING VAN HART EN HAND 8 EN 9 ..	231
BESKRYWINGSPUNT: AANVULLENDE KATEGESEBOEKE	231
BESKRYWINGSPUNT: KATEGESESTELSEL/VERLIES VAN JONGMENSE	232
HERDERLIKE SORG	233
HERDERLIKE BRIEWE EN KANSELBOODSKAPPE	233
OPENBARE WOORDVERKONDIGING	233
APOSTOLAAT	233
SENDING ONDER ALLE MENSE	233
Verslag van die Sendingraad	233
Samestelling	233
Funksionering	235
Sendingstrategie	236
Algemeen	236
Praktiese implikasies	237
Sinodaal	237
Ringsvlak	238
Gemeentevlak	239
Die Hervormde Teologiese Opleiding	239
Die Hervormde Kerk in Suidelike-Afrika	240
Die Sendingraad	240
Ringsrade	241
Die Hervormde Teologiese Opleiding	241
Die Kerkorde	241
Personeel	242
Vergoeding	243
Teologiese Opleiding	243
Studente	244
Diens aan die HKSA en gemeenskap	244
Die Kuratorium	246
Samestelling	246
Funksionering	247
Spesifieke sake	247
Algemeen	247
Die Raad vir Toesig oor die HTO	248
Samestelling	248
Funksionering	248
Belangrike besluite	248
Proponentseksamenkommissie	250
Algemeen	250
Kleurlingsending	250
Finansies	250
Die Hervormde Kerk in Suidelike Afrika	251

Huidige stand	251
Sewende Algemene Kerkvergadering	251
BESKRYWINGSPUNT: SENDINGBELEID VAN DIE KERK	252
EVANGELISASIE	252
Verslag van die Raad vir Evangelisasie	252
Samestelling	252
Werksaamhede	253
Besluite van die 64ste Algemene Kerkvergadering	253
Doelwitte van die Raad	254
Doelwitte bereik	255
BESKRYWINGSPUNT: EVALUERING: GETROUE GETUIES	257
BESKRYWINGSPUNT: VERVANGING VAN GETP	258
Verslag oor Maatskappy vir Immigrasie	258
Algemeen	258
Statistiek	259
Struktuur	260
Finansies	260
Betrokkenheid van die Nederduitsch Hervormde Kerk	261
Verslag van die Raad vir Gosdienste	262
Funksionering	262
Doelwitte, take en opdragte	262
GETUIENIS TEENoor DIE GEMEENSKAP	265
Verslag van die Raad vir Maatskaplike Sake	265
Funksionering	265
Uitstaande opdragte	265
Opdragte ontvang	266
Take en doelwitte self geïdentifiseer	266
Take en doelwitte afgehandel	266
Take onafgehandel	268
Aanbeveling oor toekomstige funksionering	268
Voorstel oor hantering van etiese kwessies	271
Raad vir Kerk en Kuns	273
Verslag van voorsitter	273
Skrywe van Kommissie van die Algemene Kerkvergadering	274
BESKRYWINGSPUNT: OPVOERINGS IN KLEIN KAROO	274
GETUIENIS TEENoor OWERHEDE	275
KERKBOEK	275
DIENSBOEK	275
BESKRYWINGSPUNT: OPNAME VAN GELOFTE IN DIENSBOEK ...	275
Liturgiese orde vir ouderlinge	276
BESKRYWINGSPUNT: HERSIENING VAN DIENSBOEK	276
FEESVIERINGE	278
HERDENKINGSFEESTE: DIE HERVORMER/VRYHEIDSOORLOG	278
BESKRYWINGSPUNT: AANDUIDING VAN CHRISTELIKE FEESDAE	279
BYBELVERTALING EN BYBELVERSPREIDING	280
VERSLAG VAN DIE RAAD VIR BYBELVERTALING	280
Samestelling en funksionering	280

	<i>Bladsy</i>
Take ontvang	281
Voortbestaan van die Raad vir Bybelvertaling	281
VERSLAG VAN DIE RAAD VIR BYBELVERSPREIDING	282
Samestelling en funksionering	282
Besluite van 64ste Algemene Kerkvergadering	283
Doelwitte geïdentifiseer	284
Afgehandelde doelwitte	284
Onafgehandelde doelwitte	284
VERSLAG VAN DIE BYBELGENOOTSKAP VAN SA	286
Aktiwiteite van die Bybelgenootskap	286
Vertaling	286
Produksie	287
Verspreiding	287
Subsidiëring	288
Fondse	288
Besteding van fondse	289
Samewerking met ander Bybelgenootskappe	289
Verslaglewering	290
Senior aanstelling	290
Dankwoord	290
BESKRYWINGSPUNT: WYSIGING ORDINANSIE 5.7 TOT 5.8	291
TOERUSTING	292
VERSLAG VAN SENTIK	292
Samestelling en funksionering	292
Agtergrond	292
Posversending	294
Redaksies van Tydskrifte	294
Die Hervormer	294
Die Almanak en Bybelse Dagboek	296
Konteks	297
Kital-Uitgewery	298
Argiefbewaarplek	300
Besoekers	300
Navorsing	300
Aanwinste	300
Ontsluiting	301
Rekenarisering	301
Personeel	301
BIBLIOTEEK	302
Inleidend	302
Inligting in die Biblioteek	303
Literatuursoektogte	304
Moontlike samesmelting van biblioteke	304
SP Engelbrecht Museum	305
VERSLAG VAN DIE MEDIAKOMITEE	306
Samestelling en funksionering	306
Doelstellings	307

	<i>Bladsy</i>
Realisering van doelstellings	307
Benutting van SABC en CNW	307
Benutting van onafhanklike radiostasies	310
Benutting van gedrukte pers	310
Video van die Nederduitsch Hervormde Kerk	310
VERBAND MET ANDER KERKE	312
VERSLAG VAN DIE RAAD VIR EKUMENIESE SAKE	312
FUNKSIONERING VAN DIE RAAD	312
OPDRAGTE ONTVANG EN UITVOERING DAARVAN	312
Samewerking met Kwasizabantoesending	312
Kommentaar op beleidstukke van ekumeniese liggame	313
Inligting oor SARK en ander ekumeniese liggame	313
Onderzoek na bilaterale ekumeniese kontak	313
Besinnig oor uittrede uit Wêreldbond van Gereformeerde Kerke	313
Onderzoek na aansluiting by Gereformeerde Ekumeniese Raad	314
Aanbied van simposium oor kerk in nuwe Suid-Afrika	314
TAKE EN DOELWITTE DEUR DIE RAAD GEÏDENTIFISEER	314
Bestudering van skuldvragestuk	314
Bestudering van begrip status confessionis	314
Bestudering van ekumeniese verhouding met die HKSA	314
Formulering van nuwe missie	314
ANDER SAKE WAT HANTEER IS	315
HANTERING VAN EKUMENIESE SAKE IN DIE TOEKOMS	314
VERSLAG VAN DIE KOMMISSIE VIR GESPREK MET SUSTERKERKE	317
SAMESTELLING	317
DOELWITTE	318
DOELWITTE BEREIK	318
Eenwording	319
Samewerking	319
Krities-opbouende gesprek	320
Getuienistaak	320
VERSLAG VAN DIE RAAD VIR GESPREK MET ANDER	
DENOMINASIES	322
SAMESTELLING EN FUNKSIONERING	322
OPMERKINGS OOR WERKSAMHEDE VAN DIE RAAD	322
 HUWELIK, GESIN EN OPVOEDING	
BESKRYWINGS PUNT: WYSIGING VAN ORDEREËL 7	324
BESKRYWINGS PUNT: HUISGODSDIENS AS VERKONDIGINGS- GESTALTE	324
SAAMWOON VAN LIDMATE	325
VERSLAG VAN DIE RAAD VIR JEUGWERK	330
SAMESTELLING EN FUNKSIONERING	330
OPDRAGTE ONTVANG	330
BEPLANNING EN DOELWITSTELLING	331
JEUGBEDIENING	332

	<i>Bladsy</i>
Opdragte aan Rade vir Jeugwerk en Kategese	332
Studieverslag oor Jeugbediening	333
BESKRYWINGSPUNT: ONDERSOEK NA JONGMENSE WAT DIE KERK VERLAAT	335
VERSLAG VAN DIE RAAD VIR OPVOEDING EN ONDERWYS	335
FUNKSIONERING VAN DIE RAAD	335
UITSTAANDE OPDRAGTE	336
OPDRAGTE ONTVANG	337
TAKE EN DOELWITTE GEÏDENTIFISEER	338
TAKE ONAFGEHANDEL	339
ANDER SAKES WAT HANTEER IS	339
TOEKOMSTIGE FUNKSIONERING VAN DIE RAAD	340
BESKRYWINGSPUNT: GODSDIENSPERIODES BY SKOLE	341
 DISSIPLINE	
BESKRYWINGSPUNT: WYSIGING VAN REGLEMENT VIR PROSEDURE BY TUG	342
 KERKLIKE GOEDERE	
GEMEENTES	343
OORSIG VAN FINANSIËLE POSISIE 1994/1996	343
Inleiding	343
Inkomste	343
Uitgawes	346
Oorskot	348
Bates	350
Laste	352
Verpligtinge	353
HULP AAN GEMEENTES	353
Fonds vir Gemeente-Opbou	355
Bystand verleen die afgelope drie jaar	355
KERKGELD VIR KERKWERKSKEMA	357
Inleiding	357
Lenings aan die Raad van Finansies	358
Lenings deur die Raad van Finansies aan gemeentes	360
Netto stand van Kerkgeld vir Kerkwerkskema	361
Bestuur van tekort op Kerkgeld vir Kerkwerkskema	363
BESKRYWINGSPUNT: BELÊ VAN SURPLUSFONDSE	363
HEFFINGS	364
Agtergrond	364
BESKRYWINGSPUNT: FINANSIERING VAN REISKOSTE	365
BESKRYWINGSPUNT: BEGROTING GEGROND OP INKOMSTE	366
BESKRYWINGSPUNT: EFFEK VAN FINANSIËLE BESLUITTE OP HEFFINGS	366
BESKRYWINGSPUNT: DOELWITTE TEN OPSIGTE VAN HEFFINGS	367

	<i>Bladsy</i>
BEGROTING 1998	367
HEFFINGSAMESTELLING 1998	368
Uitstaande heffings	369
Opvolgaksies	371
BESKRYWINGSPUNT: NAKOM VAN HEFFINGVERPLIGTING	372
BESKRYWINGSPUNT: VROEGTYDIGE INLIGTING OOR HEFFING-AANSLAG	372
BESKRYWINGSPUNT: KONSEPBEGROTING IN AGENDA	373
Alternatiewe Heffingstelsels	373
AFDELING INTERNE OUDIT	379
Huidige stelsel	379
Rekenarisering	379
BESKRYWINGSPUNT: WYSIGING VAN ORDINANSIE 9.6 (Raad van Finansies)	381
BESKRYWINGSPUNT: WYSIGING VAN ORDINANSIE 9.6 (Kommissie van die Algemene Kerkvergadering)	381
BESKRYWINGSPUNT: KWALIFIKASIES VAN OUDITEURE	382
RAAD VAN FINANSIES	382
SAMESTELLING	382
FINANSIËLE STAND: RAAD VAN FINANSIES	383
Finansiële State 1995-1997	383
Netto opgehoopte fondse	383
Vaste eiendom	386
Aandelebeleggings en ander belange	387
Bedryfsbates	388
Bedryfslaste	389
BESKRYWINGSPUNT: WYSIGING VAN ORDINANSIE 9.2.3.7	390
BESKRYWINGSPUNT: WYSIGING VAN ORDINANSIE 9.4.2.4	390
BESKRYWINGSPUNT: WYSIGING VAN ORDINANSIE 9.5 en 9.6	391
FINANSIËLE POSISIE VAN DIE RAAD VAN FINANSIES	391
Inleiding	391
Kerkgeld vir Kerkwerk	391
Samestelling van huidige skuld	393
KORTTERMYNVERSEKERING	395
INLEIDING	395
DIE ONDERSOEK	395
GEDEFINIEERDE SELFVERSEKERING	395
TERUGFLITS NA 1997	396
LEWENSVATBAARHEID VAN HUIDIGE PORTEFEULE	396
Opgehoopte bybetaling	396
Beskerming teen groot verliese	396
SAMEVATTING	397
Die finansiële situasie	397
Vergelyking van premies tussen 1997 en 1998	397
RASIONALISASIE	398
AGTERGROND	398
BESPARINGSMAATREËLS 1994	398

	<i>Bladsy</i>
BESPARINGSMAATREËLS 1996	399
BESPARINGSMAATREËLS 1997 EN DAARNA	400
Sending	400
Opleiding te Klipdrift	400
Subsidies aan HKSA	400
Teologiese Opleiding	400
Sentik	400
Pastorale Verwysingsdiens	401
Hospitaalbearbeiding	401
Gevangenesbearbeiding	401
Studentebearbeiding	401
Samevatting	402
BESKRYWINGSPUNT: RASIONALISASIE DEUR DESENTRALISASIE	403
SAKEBEDRYWE	405
INLEIDING EN AGTERGROND	405
VERKOOPTRANSAKSIES	406
Bookvision/Colorgraphic ten opsigte van die drukkerij in Durban	407
Penrose Holdings ten opsigte van Gutenberg Boek-drukkers in Pretoria ...	407
Die Nedcor Bank Beperk eis	408
PJ de Villiers	409
Hofsaak ten opsigte van R900 000	409
Universiteits Uitgewers en Boekhandelaars	409
Opsommend	409
BATEFONDS	410
VERSORGING VAN PREDIKANTE	412
INLEIDING	412
KONTANTDEEL	415
VERVOERKOSTE	417
WONINGVOORSIENING	418
PENSIOENFONDS	420
SAMESTELLING VAN DIE PENSIOENRAAD	420
FUNKSIONERING VAN DIE RAAD	420
Agtergrond	420
Voorlegging	421
Opdragte ontvang van 64ste Algemene Kerkvergadering	421
Heffing per lidmaat	422
Take en doelwitte deur Raad geïdentifiseer	422
Befondsingsvlak	423
Aktuariële ondersoek	424
Bestuur van eiendomme en verbandlenings	424
Verbeterde kommunikasie aan alle lede	425
FINANSIES: RESULTATE VIR PERIODE 1995/97	426
Balansstaat	426
Vaste eiendom	426
Beleggings in boekwaarde portefeuljes van versekeringsmaatskappye	427
Verbandlenings	428
Inkomste Staat	428

Bladsy

Pensioenfondshydraes	429
Beleggingsinkomste	428
Huurinkomste	430
Uitgawes	430
LIDMAATSKAP	432
BELEGGINGSOPBRENGS	432
BELASTING	433
BYSTANDSFONDS	433
Bydraes tot die Bystandsfonds	433
Voordele uit die Bystandsfonds	434
Moontlike verbetering in voordele indien die fonds 100% befonds is	436
BESKRYWINGSPUNT: ONDERSOEK NA ONVOLDOENDE PENSIOEN- VOORDELE	437
BESKRYWINGSPUNT: ONTLEDING VAN PREDIKANTE PENSIOEN- FONDS	437
NBC MEDIESE HULPFONDS	438
INLEIDING	438
MEDIESEFONDSBYDRAES EN PLANSKEMAS	439
EISE-ERVARING	441
LEDETAL	443
ALTERNATIEWE MEDIESEFONDSE	445
BESKRYWINGSPUNT: OPSKORTING VAN VERANTWOORDELIK- HEDE BY NBC	445
BESKRYWINGSPUNT: ONDERSOEK NA NBC MEDIESE FONDS	446
ONDERSOEK NA OORSAKE VAN DIE KERK SE FINANSIËLE TEKORTE	446
AGTERGROND	446
VERLOOP VAN SAKKE	446
AFLOOP VAN SAKKE	448
BESKRYWINGSPUNT: GEBRUIK VAN KERKWAPEN	449
'N PAAR SAMEVATTENDE GEDAGTES	449
BESTUUR VAN DIE TEKORT OP DIE KERKGELD VIR KERKWERK- REKENING	449
SENTRALE VERGOEDING VAN PREDIKANTE	450
RASIONALISASIE	452
EKSTERNE BORGSTELLING	452

KERKORDE

SAKE INDEKS: KERKORDE	453
UTTLEG VAN ORDINANSIE 3.4.2(viii)	453
VERSLAG OOR WERKSAAMHEDE VAN RAAD VIR REGSADVIES ..	454
SAMESTELLING	454
FUNKSIONERING	455
VERKIESING VAN RAAD VIR REGSADVIES	455

AFSLUITING VAN DIE VERGADERING

Rondvraag	456
Bedankings en afsluiting	456

--- oOo ---

A G E N D A

vir die

VYF EN SESTIGSTE ALGEMENE KERKVERGADERING

van die

NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA

wat sitting neem te PRETORIA

in die

AULA, UNIVERSITEIT VAN PRETORIA

vanaf

SONDAG 4 OKTOBER 1998

REGISTRASIE

- * Vanaf 15:00 tot 17:30 op **Sondag 4 Oktober 1998** word registrasie van afgevaardigdes afgehandel in die Rautenbachsaal (onder die Aula), Universiteit van Pretoria. Afgevaardigdes moet asseblief teen 18:00 klaar wees met registrasie.
- * Vanaf 17:30 - 18:15 neem afgevaardigdes hulle plekke in die **AULA** vir die amptelike opening in. Die amptelike opening begin om 18:30.
- * Alle dienaars van die Woord dra 'n toga.

AMPTELIKE OPENING: SONDAG 4 OKTOBER 1998 OM 18:30

1. OPENINGSREDE

Dr DJC van Wyk

2. VERWELKOMING

3. **GROETEBOODSKAPPE**

Die Hervormde Kerk in Suidelike Afrika
Die Nederduitse Gereformeerde Kerk
Die Gereformeerde Kerke in Suid-Afrika

4. **KOORSANG**

Die koor tree op onder leiding van oudl BD Bierman.

5. **HCM FOURIE EREPENNING**

Oorhandiging deur die voorsitter van die Kuratorium, dr PJ de Beer.

6. **AFSLUITING**

7. **VERVERSINGS**

Verversings word bedien in die Rautenbachsaal.

--- oOo ---

MAANDAG: 5 OKTOBER 1998 : 9:00

OPENING: Skriflesing, gebed en sang.

VERWELKOMING

MOSIES:

'n Mosie van roubeklag met die afsterwe van dienaars van die Woord, ampsdraers en lidmate wat sedert die vorige vergadering oorlede is, word gestel.

Die volgende dienaars van die Woord word vermeld:

Ds WJ Engelbrecht	(1995)
Ds W van Bergen	(1996)
Ds JPB Viljoen	(1996)
Ds WG Habig	(1996)
Ds DJ van Staden	(1996)
Prof SJ Prins	(1997)
Ds JN Wolmarans	(1997)
Ds JA Smit	(1997)
Ds JJ Smit	(1997)
Ds PS van der Walt	(1997)
Ds JL van Staden	(1998)
Ds WJ van der Westhuizen	(1998)
L Bredt	(1998)

Die volgende eggenotes van dienaars van die Woord word vermeld:

Mev AJ Heynecke
Mev A van Staden
Mev C van Zyl
Mev T Strauss
Mev GM le Roux

Die eggenoot van ds ER Pretorius is tragies oorlede.
Mnr Willem Mathlener is in 1996 oorlede.

SAMESTELLING EN KONSTITUERING

Geloofsbriewe

- * Afgevaardigdes ontvang 'n afskrif van die verslag oor die aanwesige lede wanneer die vergadersaal binnegegaan word op Maandag 5 Oktober 1998.

- * Die kommissie vir geloofsbriewe se verslag oor die geloofsbriewe word behandel.
- * Die besware teen geloofsbriewe, indien enige, word behandel.
- * Die vergadering word wettig saamgestel uit

Stemgeregtigde lede

Afgevaardigdes teen wie se geloofsbriewe geen besware ingebring is nie.
 Predikante van die Kerk.
 Teologiese dosente van die Kerk

Adviserende lede

Emerituspredikante van die Kerk.
 Emeritus teologiese dosente van die Kerk.
 Predikante wat met behoud van ampsvoorreg uitgetree het.
 Die Administrateur.

STEMOPNEMERS EN STEMTELLERS

Stemopnemers deel stembriewe uit, neem dit weer op en tel die stemme as daar gestem word deur die opsteek van hande. Die personeel van die Administrateur tel stembriefies.

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het die volgende ouderlinge as stemopnemers benoem:

Ouderlinge	Gemeente
PJ Swart	Bethal (Sameroeper)
AD Knoetze	Allanridge
HV Everts	Bloemfontein
JM Koekemoer	Declercqville
CJ Rossouw	Elandspoort
JA Wolmarans	Estcourt
A Valks	Harrismith
FJC le Roux	Horison
F Smit	Kaapstad
A le Roux	Lichtenburg
R Ackermann	Oos-Londen
D Zerbe	Otjiwarongo

Ouderling	Gemeente
HJ Venter TG Greeff GJ Niemann TP Greyling HJ Heunis CJ Matthee PM Smit WAH Makkink	Phalaborwa Premieryn Roedtan Rustenburg-Oos Schoemansdal Steelpoort Swellendam Vaalharts

VERKIESING VAN MODERAMEN

In terme van Ordinsansie 3.7.3 (vi) kies die vergadering uit die aanwesige dienaars van die Woord 'n voorsitter en skriba en begin met sy werksaamhede. In terme van Ordinsansie 3.7.3 (vii) word daarna 'n visevoorsitter en viseskriba verkies.

DIE NOTULE VAN DIE VERGADERING

Die notule van die middag- en aandsitting van die vorige dag en van die oggendsitting daarna, sal telkens beskikbaar gestel word tydens die oggend teepouse van die volgende dag en sal vir goedkeuring gestel word net na die middagete. Die notule sal by behandeling as gelese beskou word. Alle lede van die vergadering is verantwoordelik vir die korrektheid van die notule.

Slegs inhoudelike regstellings aan die notule sal ter vergadering gedoen word. Afgevaardigdes word versoek om spelfoute en redaksionele regstellings skriftelik by die notulehouers in te handig.

BENOEMINGS DEUR DIE KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADE-RING

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het in terme van die Reglement van Orde punt 1.5 die volgende benoemings gemaak:

Notulehouers

Die skriba, viseskriba, sekretaris van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering en die sekretaresse van die kantoor van die skriba.

Ordekommissie

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het die ouderlinglede van die aftredende Kommissie benoem om as Ordekommissie te ageer onder sameroeperskap van oudl JLO Esterhuizen. Nuutverkose ouderlinglede sal in die loop van die vergadering die taak oorneem. Oudl Esterhuizen sal as sameroeper ageer tot aan die einde van die vergadering.

Formuleringskommissie

Dr PJ de Beer (Sameroeper)
Dr J Buitendag
Ds PA Geyser
Ds PJ van der Merwe
Prof PM Venter
Oudl BJN Appelgryn

Rekenaardeskundiges

Prof PJ van der Merwe (Sameroeper)
Dr WJ Kloppers (Afkondigings)
Ds JH van Staden (Sr)
Dr GMJ van Wyk
Ds EG Fourie
Prof LC Bezuidenhout
Dr E van Eck
Ds BJ van der Walt
Ds HP van den Berg
Ds MJ Slabbert
Prof PM Venter
Oudl H van der Merwe (Konsultant)

SITTINGSURE

Die vergadering bepaal die sittingsure. Die Kommissie beveel aan dat die volgende sittingsure vasgestel word:

Oggendsitting	08:30 - 13:00	- met teepouse 10:45 - 11:15
Middagsitting	14:30 - 17:45	- met teepouse 15:45 - 16:15
Aandsitting	19:00 - 21:00	
Saterdag	08:30 - 13:00	

--- oOo ---

1. BELYDENIS

1.1 BELYDENISSKRIFTE

1.1.1 EIETDSE BELYDENISSKRIF: ADVIES VAN DOSENTEVERGADERING

Besluit van die 64ste Algemene Kerkvergadering

Die vergadering gee die betrokke teologiese dosente opdrag om saam met die HTV ondersoek te doen na die noodsaak en/of wenslikheid van die opstel van 'n nuwe eietydse belydenisskrif, naas die bestaande Reformatoriese belydenisskrifte en die ekumeniese simbole en die volgende gewone Algemene Kerkvergadering dienooreenkomstig te adviseer (Besluitebundel 64ste Algemene Kerkvergadering p 74).

Verslag

Vooraf

- * Die Dosentevergadering het hom van die staanspoor gewillig verklaar om hierdie saak nie alleen in samewerking met die HTV nie, maar ook met die Raad vir Kerk en Teologie te bestudeer. Dit is skriftelik én mondeling so oorgedra.
- * Hierdie samewerking het nie gerealiseer nie.
- * Die Dosentevergadering het sy eie beplanning gedoen. Daarvolgens is (a) 'n eendaagse simposium van die dosente van die fakulteit op Donderdag, 16 Oktober 1997 oor die opdrag gehou, (b) sal die dosente artikels lewer wat in die HTS 54/4 gepubliseer sal word en (c) sal die VIT van 1999 daaroor handel.
- * Na die afhandeling van die simposium meen die dosente dat hulle genoegsame konsensus oor hierdie saak bereik het om advies daaroor te kan lewer.

Die Dosentevergadering het sy advies oor 'n eietydse belydenisskrif aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering voorgelê. Die Kommissie het na behandeling van die advies dit na die Dosentevergadering terugverwys met opmerkings en die versoek om dit te hersien. Die verslag is verwerk en opnuut aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering voorgelê maar dit is vir 'n tweede keer terugverwys.

Die Dosentevergadering het daarna besluit om die verslag onveranderd aan die Algemene Kerkvergadering voor te lê vir behandeling.

Die advies lui soos volg:

Advies oor die noodsaak en/of wenslikheid van die opstel van 'n nuwe eietydse belydenisskrif.

- * Daar bestaan verskeie redes waarom 'n nuwe belydenisskrif noodsaaklik mag word, waarvan die volgende waarskynlik die belangrikste is:
 - ** Krisis in die kerklike leer of lewe.
 - ** Groot verskuiwings in die werklikheids- of teologiese verstaan van die Kerk se lidmate en 'n taamlike algemene gevoel dat die bestaande belydenisskrifte op geen wyse meer uitgelê kan word om aan die nuwe verstaan uitdrukking te gee nie.
- * Die dosente is eenstemmig daaroor dat nie een van hierdie faktore tans sodanig van toepassing geag kan word dat dit 'n nuwe belydenisskrif noodsaak nie.
- * Aan die ander kant is dit moontlik en waarskynlik meer verantwoordelik om die ekumeniese simbole en Reformatoriese belydenisskrifte by wyse van hermeneuse en aktualisering opnuut aan die woord te stel.
- * Daar bestaan trouens verskeie uitstekende werke wat dit doen. 'n Bibliografiese verwysingslys kan opgestel word en aan belangstellende predikante beskikbaar gestel word. Indien nodig kan vanuit kerklike kringe teoloë byeengebring word om aan 'n derglike werk oor 'n seleksie van geloofsartikels saam te werk.
- * Voorts was daar ook eenstemmigheid oor die noodsaaklikheid dat die bewoording van die kerklied kontemporêre geloofsuitdrukking behoort te bevat en dat dit nie net in geykte, tradisionele uitdrukkings moet geskied nie. Die aktiewe deelname van die lidmate aan die liturgie moet werklik belydend wees.
- * Laastens is die moontlikheid genoem dat die Kerk na moderne belydenisse kyk wat reeds bestaan. Twee dokumente wat genoem is, was die Barmense Teologiese Verklaring van 1934 (as oriëntasiedokument) en die Leuenberger Konkordie van 1973. Laasgenoemde is reeds deur die meeste Calvinistiese en Lutherse kerke in Europa onderteken.

AANBEVELING

1. Vir bespreking en besluit.

1.1.2

BESKRYWINGSPUNT: RING VAN PRETORIA WYSIGING VAN ORDINANSIE 1.1.2: ONDERTEKENINGSFORMULE

Ordinansie 1.1.2 (Kerkorde bl 4) word gewysig om soos volg te lees:

Ek verklaar dat ek die leer wat uitgedruk is in die drie formuliere van eenheid,

naamlik die Nederlandse Geloofsbelydenis, die Heidelbergse Kategismus en die Dordtse Leerreëls onderskryf en dat ek oortuig is dat dit in ooreenstemming is met die Woord van God. Ek beloof om my in my verkondiging deur hierdie leer te laat lei. Ek beloof ook om my te hou aan die Kerkorde van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika. By oortreding daarvan sal ek my onderwerp aan die oordeel van die bevoegde kerklike vergaderings.

(Prof APB Breytenbach stel die beskrywingspunt).

AANBEVELINGS

1. Die beskrywingspunt word behandel

1.1.3

BESKRYWINGSPUNT: RING VAN ZEERUST DUIDELIKHEID OOR BELYDENIS VAN DIE KERK

In die lig van brandende vrae, die onsekerheid en onrus wat sommige teologiese uitsprake en tendense in die Kerk veroorsaak, spreek die vergadering hom duidelik uit oor die betekenis van die Kerk se belydenis vir die Kerk, soos verwoord in die Twaalf Artikels.

(Ds RL van der Westhuizen stel die beskrywingspunt).

AANBEVELING

1. Die beskrywingspunt word behandel.

1.2 VERSLAG VAN RAAD VIR BELYDENIS EN LITURGIESE GESKRIFTE

1.2.1 SAMESTELLING EN FUNKSIONERING

Die Raad vir Belydenis en Liturgiese Geskrifte is na afloop van die 65ste Algemene Kerkvergadering soos volg saamgestel:

Prof AD Pont - Voorsitter
Ds T Snyman - Sekretaris
Prof JH Koekemoer
Prof GMM Pelser
Dr PB Boshoff
Dr FJ Boshoff

Die Raad het twaalf keer vergader gedurende die verslagtydperk.

1.2.2 UITSTAANDE OPDRAG WAT NIE AAN DIE 64STE ALGEMENE KERKVERGADERING VOORGELÊ IS VIR BEHANDELING NIE: ALTERNATIEWE BEVESTIGINGSFORMULIER VIR PREDIKANTE

Die vorige Raad kon nie daarin slaag om 'n alternatiewe bevestigingsformulier vir predikante te finaliseer vir behandeling tydens die 64ste Algemene Kerkvergadering nie.

Die Raad het opdrag ontvang om die formulier te finaliseer en aan die 65ste Algemene Kerkvergadering voor te lê.

Die Raad het die opdrag nie afgehandel nie en gee die volgende verduideliking: Die Raad het geoordeel dat daar 'n grondige studie oor die ampte gedoen moet word voordat hierdie opdrag afgehandel kan word. Die nuwe Kerkorde moet ook daarin verdiskonteer word. Die studie oor die ampte is in alle erns begin, maar die goedkeuring van die nuwe Kerkorde het die finalisering van die opdrag vertraag. Alhoewel daar reeds 'n konsepformulier opgestel is, word dit nie aan die Algemene Kerkvergadering voorgelê nie weens die onafgerondheid daarvan. Die Raad versoek dat die opdrag kontinueer.

AANBEVELING

- 1. Die opdrag word aan die nuutverkose Raad opgedra vir afhandeling en voorlegging aan die 66ste Algemene Kerkvergadering.**

1.2.3 OPDRAGTE ONTVANG VAN DIE 64STE ALGEMENE KERKVERGADERING

Die Raad het die volgende opdragte ontvang vir afhandeling en voorlegging aan die 65ste Algemene Kerkvergadering:

- * Kort kernagtige wisselformuliere vir al die bestaande formuliere word gered gemaak vir gebruik in die Kerk.

- * Die Paltz doopformulier word terugverwys vir verdere studie met inagneming van studie wat reeds gedoen is.
- * 'n Wisselformulier vir die bevestiging van ouderlinge en diakens word afgehandel.
- * Alternatiewe doop- en nagmaalsformuliere word afgehandel.
- * Die nuwe versameling kerklike gebede word in 'n goedkoop uitgawe beskikbaar gestel.
- * Die studiewerk oor die Apostolicum, Artikels 4, 8 en 9, word voortgesit en afgehandel.
- * Studiewerk oor die Niceaanse Geloofsbelydenis word onderneem.
- * Die wisselformuliere vir die huidige begrafnisformuliere word redaksioneel en taalkundig hersien vir gebruik in die Kerk.

AANBEVELING

1. Vir kennisname.

1.2.4 TAAK DEUR DIE NUUT SAAMGESTELDE RAAD GEÏDENTIFISEER

Die Raad het homself ten doel gestel om die vertaling van die Dordtse Leerreëls saam met die Gereformeerde Kerke in Suid-Afrika ter hand te neem.

AANBEVELING

1. Vir kennisname.

1.2.5 TAKE EN OPDRAGTE WAT DEUR DIE RAAD HANTEER EN/OF AFGEHANDEL IS

Die Raad het tydens die tyd en tydperk tot sy beskikking aan die volgende take en opdragte aandag gegee:

1.2.5.1 Paltz doopformulier

Die Paltz doopformulier is soos volg aan die 64ste Algemene Kerkvergadering

voorgelê:

Geliefdes in die Here

Ons Here Jesus Christus het gesê dat ons nie in die ryk van God kan kom nie tensy ons weer gebore word. Dit is vir ons 'n duidelike aanduiding dat ons van nature geheel en al sondig en daarom vervloek is. Hiermee vermaan Hy ons ook dat ons ons voor God moet verootmoedig en 'n misnoeë in onself moet hê. Hy skep in ons die verlange na sy genade waardeur al ons sonde vergewe en ons vervloeking weggeneem word.

Ons kan nie deel hê aan die genade van God nie tensy alle vertroue op ons eie vermoë, wysheid en verdienstelikheid nie eers uit ons harte verwyder is nie - ja, selfs in so 'n mate dat ons alles wat in ons is geheel en al verwerplik ag.

Nadat Christus ons egter so van ons ellende bewus gemaak het, troos Hy ons ook weer op 'n oorvloedige wyse met sy barmhartigheid. Hy belowe ons en ons kinders dat Hy al ons sonde afwas, dit wil sê dat hy ons sonde op grond van sy bloedvergiëting nie toereken nie. Hy belowe ons ook dat Hy deur die Heilige Gees ons natuur sal vernuwe sodat ons sy beeld (*Gen 1:12 - Die nuwe vertaling is hier graag gevolg om goeie redes*) sal wees. En om hierdie belofte vir ons swak geloof te bevestig en dit aan ons liggaam te beseël, het Hy beveel dat ons in die Naam van God die Vader, die Seun en die Heilige Gees gedoop moet word.

Ten eerste: Met die doop in die Naam van die Vader, betuig Hy soos met 'n sigbare eed vir ons hele lewe lank aan ons, dat God ons en ons kinders se Vader wil wees. Verder dat God ons in alles wil versorg en alle kwaad vir ons ten goede wil laat meewerk. Omdat ons 'n verbond met God het, sal niks in die skepping ons immers skade kan berokken nie, maar tot ons heil moet dien.

Ten tweede: Met die doop in die Naam van die Seun belowe Hy ons dat alles wat die Seun van God gedoen en gelyk het ons eie sal wees. Dit beteken dat Jesus Christus ons en ons kinders se Verlosser is en ons sy genade skenk.

Deur sy menswording, lyding en sterwe het Hy ons van al ons onreinheid en sonde verlos, is al ons vervloeking en verwerping aan die kruis vasgenael en is dit met sy bloed afgewas en saam met Hom begrawe. So het hy ons van die smart van die hel bevry. Dit het alles gebeur sodat Hy ons deur sy opstanding en hemelvaart voor God kon regverdig, nou vir ons by die hemelse Vader intree en ons in die eindoordeel heerlik en onberispelik voor God kan stel (*In die oorspronklike teks word die begrip "opstanding" tussen hakies met die volgende woorde verduidelik: "Wanneer ons liggame met die verheerlikte liggaam van Christus gelykvormig sal wees"*).

Ten derde: Wanneer ons in die Naam van die Heilige Gees gedoop word, word ons belowe dat die Heilige Gees tot in ewigheid ons en ons kinders sal leer en bemoedig. Verder dat Hy ons tot ware lede van die liggaam van Christus sal maak, sodat ons

saam met alle Christene aan Christus en sy verlossing deel sal hê. Dit beteken dat God nooit meer ons sonde in berekening bring nie en dat die sonde en swakheid wat nog in ons oorbly, algaande uitgewis sal word.

Aangesien albei partye in 'n verbond verpligtinge aanvaar, belowe ons ook aan God die Vader, Seun en Heilige Gees, dat ons deur sy genade Hom alleen as ons enige ware en lewende God sal erken en bely, dat ons Hom alleen in al ons nood sal aanroep, en as gehoorsame kinders sal lewe soos die nuwe lewe dit van ons vereis.

Hierdie nuwe lewe bestaan daarin dat ons uit ware berou en leed oor ons sonde ons eiesinnigheid en begeerte sal verloën, dit aan die wil van God sal onderwerp en al die sonde sal haat en daarvan sal wegvlug. Verder dat ons van harte sal begin om volkome toegewy en gehoorsaam aan God volgens sy Woord te lewe.

Sou ons egter intussen uit swakheid sondig, moet ons nie daarin volhard of die stryd teen die sonde laat vaar of deur enige ander middel sondevergifnis soek behalwe deur Christus nie. Ons doop moet ons altyd daaraan herinner dat ons nie meer moet sondig nie, en vas daarop moet vertrou dat God vanweë die kruisdood van Christus nooit meer aan ons sonde sal dink nie. Die heilige doop is immers vir ons 'n betroubare waarborg dat ons 'n ewige verbond met God het, omdat ons gedoop is in die lewegewende barmhartigheid van die Vader en die lyding en sterwe van Jesus Christus deur die krag van die Heilige Gees.

Alhoewel ons kinders al hierdie dinge nie verstaan nie, en nog minder kan bely, mag hulle hoegenaamd nie van die doop uitgesluit word nie, omdat hulle deur God tot sy verbond geroep is. Dit is die verbond wat God met Abraham, die vader van al die gelowiges, en sy nageslag en daarom ook met ons en ons kinders gesluit het. "Ek bring", so sê die Here, "'n verbond tot stand tussen My en jou en jou nageslag en al hulle geslagte. Dit is 'n blywende verbond: Ek sal jou God wees en ook die God van jou nageslag" (Gen 17:7).

Ons Here Jesus Christus het in die wêreld gekom, nie om die genade van sy hemelse Vader te beperk nie, maar veel eerder om die genadeverbond wat tevore net die volk Israel ingesluit het, na al die volke uit die brei. En Hy het in die plek van die besnydenis die heilige doop tot teken en seël van die verbond vir ons en ons kinders verorden. Die apostel Petrus leer uitdruklik dat die doop die verbond bevestig wanneer hy in die Handeling van die Apostels in die tweede hoofstuk sê: "Bekeer julle en laat elkeen van julle gedoop word in die Naam van Jesus Christus. Dan sal God julle sondes vergewe, en julle sal die Heilige Gees as gawe ontvang. Wat God belowe het is vir julle en julle kinders en vir almal wat daar ver is, vir almal wat die Here ons God na Hom toe sal roep".

Die Here Jesus Christus self het ook beveel dat die kindertjies na Hom toe gebring moes word en met woord en daad het Hy die koninkryk van God aan hulle toegesê, soos dit in Markus 10 geskrywe staan: "Die mense het kindertjies na Jesus toe gebring dat Hy hulle moet aanraak. Sy dissipels het met die mense daaroor geraas.

Maar toe Jesus dit sien was Hy verontwaardig en het Hy vir hulle gesê: Laat die kindertjies na My toe kom en moet hulle nie verhinder nie, want die koninkryk van God is juis vir mense soos hulle. Dit verseker Ek julle: Wie die koninkryk van God nie soos 'n kindjie ontvang nie, sal daar nooit ingaan nie. Hy het sy arms om die kindertjies gesit, hulle die hande opgelê en hulle geseën".

Uit hierdie woorde is dit duidelik dat ook ons kinders in die koninkryk en in die verbond van God ingesluit is en om dié rede die doop as die seël van die verbond moet ontvang, alhoewel hulle die volle betekenis van die doop vanweë hulle ouderdom nog nie kan verstaan nie. Dit is met hulle nie anders gesteld as met die kindertjies wat deur Jesus Christus self met die woorde en daade geseën is en wat in die kerk van die Ou Testament op die agste dag besny was, alhoewel ook hulle nog nie die seën van die Here en die volle betekenis van die besnydenis verstaan het nie.

Om hierdie sakrament van God tot sy eer, tot ons troos en tot opbou van die gemeente te bedien, laat ons daarom soos volg bid:

Almagtige, ewige God, ons bid U vanweë U onmeetlike barmhartigheid, dat U in genade U oor hierdie kind/ers sal ontferm. Ons bid dat U hom/haar/hulle deur U Heilige Gees in u Seun Jesus Christus sal inlyf, sodat hy/sy/hulle saam met Hom in sy dood begrawe word en saam met Hom in 'n nuwe lewe mag opstaan. Gee dat hy/sy/hulle, sy/haar/hulle kruis blymoedig sal dra, Christus daagliks sal volg en aan Hom toegewy sal wees met ware geloof, vaste hoop en vurige liefde, sodat hy/sy/hulle uiteindelik hierdie lewe - wat tog niks anders is as 'n voortdurende sterwe nie - soos U dit wil, getroos sal verlaat. Gee ook dat hy/sy/hulle op die laaste dag sonder vrees voor die regterstoel van Christus, U Seun mag verskyn. Dit bid ons deur ons Here Jesus Christus wat met U en die Heilige Gees, die een en enigste God is, wat leef en regeer tot in ewigheid.
Amen.

Laat ons ook ons algemeen aanvaarde Christelike geloof op grond waarvan hierdie kind/ers gedoop word, saam bely:

(Die Apostolicum volg nou)

Die doopouers moet nou opgeroep word om op die volgende vrae te antwoord:

Glo u die beloftes wat God in Jesus Christus aan ons en ons kinders gegee het naamlik dat Hy nie alleen ons God wil wees nie, maar ook ons nageslag se God wil wees tot in die duisendste geslag?

Is dit u wens, dat hierdie kind van u op grond van hierdie beloftes gedoop moet word en die beseëling van die kindskaap van God moet ontvang?

Wat is hierop u antwoord?

Antwoord: Ja

(Die doopformule en die dankgebed kom ooreen met dié wat tans in die doopformulier gebruik word).

(U aandag word daarop gevestig dat die klassieke doopformulier wat tans in die Nederduitsch Hervormde Kerk gebruik word 'n verkorting is van hierdie formulier uit die Paltz. Die oorspronklike én die verkorte formuliere is na 1574 nog vir 'n lang tyd langs mekaar in die Nederlandse Kerk gebruik).

Die 64ste Algemene Kerkvergadering het soos volg besluit:

- * Die Paltz doopformulier word nie in die Diensboek opgeneem nie.
- * Die formulier word verwys na die Raad vir Belydenis en Liturgiese Geskrifte vir verdere studie met inagneming van studie wat reeds gedoen is.
- * Die verwysings na "Jesus en die kindertjies" soos dit in die Paltz doopformulier en die klassieke formuliere gebruik word as motivering vir die kinderdoop, word in die studie verdiskonteer. Ander Bybelgedeeltes kan meer dienlik wees.

Die Raad het besluit om die formulier met die volgende opmerkings daarby weer aan die Algemene Kerkvergadering voor te lê:

"Ons huidige doopformulier het ontstaan toe die Sinode van Dordrecht in 1574 die oorspronklike formulier, wat 'n vertaling was van die doopformulier van die Paltz, verkort het. Die formulier van die Paltz is in sy Nederlandse vorm in die Nederlandse kerke gebruik nadat Petrus Datheen, 1531 - 1588, dit vertaal en opgeneem het in die psalmberyming wat hy gemaak het vir die gebruik van die Nederlandse vlugtelinggemeente in die Paltz. Omdat Datheen se Psalmberyming algemeen in die Nederlandse kerke gebruik is, is sy vertaling van die doopformulier van die Paltz ook algemeen gebruik. Die doopformulier van die Paltz ('n teks daarvan word gevind by : W Niesel hrsg 1938. *Bekennnisschriften und Kirchenordnungen der nach Gotes Wort reformierten Kirche*, Zolikon-Zürich: Evangelischer Verslag AG p 144-148) was deel van die Paltz se kerkboek wat in 1566 uitgegee is. Die doopformulier was 'n samevatting van die doopformulier van Genève en van die formulier wat deur Martin Micron opgestel is vir gebruik in die Nederlandse vlugtelinggemeente in London ('n teks van laasgenoemde word gevind by WF Dankbaar 1956. *Martin Micron : De Christlicke Ordinancien der Nederlantscher Ghemeinten te Londen 1554*. 's - Gravenhage : Martinus Nijhoff, p 74 - 79).

Hierdie formulier, wat 'n uitvoerige uiteensetting is van die aanvaarde Calvinistiese leer oor die doop, is in 1574 deur die Nederlandse Provinsiale Sinode van Dordrecht verkort. Daardie verkorte weergawe is nog steeds die doopformulier wat in ons Kerk gebruik word. Die redes wat hiervoor aangegee is, was die volgende (vgl J Reitsma en SD van Veen 1893. *Acta der Provinciale en Particuliere Synoden II*. Groningen:

JB Wolters, p 135 vg):

"66. Aangesien dit gevaarlik is dat al die dienaars (= predikante) elkeen 'n afsonderlike onderwysing voor die bediening van die doop hou, is besluit dat daar een formulier sal wees wat korter saamgevat sal word en aan die dienaars beskikbaar gestel sal word."

Aangesien daar besluit is dat die doop in die godsdiensoefening bedien word en die vadere nogal lank gepreek het, was dit noodsaaklik om die lang formulier van die Paltz te verkort.

Oor die verkorting van die formulier en of dit 'n verbetering was, word verskillend geoordeel. Die verskillende menings hieroor word uitvoerig behandel, onder andere deur AFN Lekkerkerker 1955. *Kanttekeningen bij het Hervormde Dienstboek II*. 's-Gravehage : Boekencentrum NV, p 68 - 78.

Die redes vir die opname van die oorspronklike doopformulier van die Paltz kan as volg aangedui word:

- * Hier word 'n uitvoerige verklaring van die leer van die doop gegee soos die Reformatoriese vadere dit verstaan het. Aangesien dit in die Nederlandse kerke gebruik is, is dit ook deel van ons kerklike en reformatoriese erfenis.
- * Die uitvoerige verklaring het waarde om dit van tyd tot tyd te gebruik om sodoende die gemeente te onderrig in die leer van die doop. Hoewel dit 'n lang formulier is, is dit tog óók prediking en daarop gerig om die gelowiges in die geloof op te bou.
- * Deur die beskikbaarheid van die formulier kan ampsdraers en gelowiges wat die leer van die doop wil bestudeer, dit ook tot hulle voordeel nalees en oordink.
- * Uiteindelik is die lengte van die formulier nie die bepalende nie maar wel die kwaliteit van die inhoud. Indien dit 'n korrekte weergawe van die leer van die doop is, kan daar nie 'n wesenlike beswaar wees waarom hierdie stuk reformatoriese erfgoed nie deel van ons Kerk se diensboek kan wees nie.

AANBEVELING

1. Vir bespreking en besluit.

1.2.5.2 Alternatiewe doopformulier

Die Raad lê die volgende alternatiewe doopformulier voor:

Formulier

Die opdrag om te doop word sedert die vroegste tye deur die kerk uitgevoer. Die doop dui die verlossing aan wat deur die evangelie verkondig word en is in tweelei opsig ons inlywing in die liggaam van Christus.

Die doop dui in die eerste plek op die inlywing in die liggaam van Christus. Om ingelyf te wees beteken om deel te word van Christus, wat inhou dat ons saam met Jesus Christus die dood ingaan, saam met Hom uit die dood as oorwinnaars opstaan en saam met Hom lewe in 'n nuwe lewe.

In die tweede plek word ons deur die doop ingelyf in die kerk van Christus. Hierdie kerk word beheers deur Sy Gees, en almal wat glo, deel in hierdie gawe wat Hy gee.

Ons word hierdeur geroep om in liefde en eensgesindheid met mekaar te lewe en die gawes wat ons van God ontvang ten behoeve van mekaar aan te wend. Dan dink ons nie meer aan onself nie, maar aan ons naastes en aan wat vir hulle goed is en hulle in die geloof opbou (Rom 15:1 en 2).

Omdat die doop dit alles beteken en tot stand bring, word dit bedien aan almal vir wie Christus gesterf het sodat hulle tot hulle redding deur hierdie sakrament onherroeplik aan Hom verbind mag word.

Gebed

Kom laat ons bid!

Ons Vader wat in die hemel is, ons dank U dat ons deur die doop opnuut daarvan verseker word dat U ons en ons kinders se sonde vergewe.

Ons dank U dat die doop vir ons die teken is dat ons en ons kinders ingelyf mag wees in die liggaam van Jesus Christus en dat ons so deur Hom verlos word tot 'n nuwe lewe.

Ons dank U dat ons almal deel mag wees van u kerk om hier u Goddelike gawes te ontvang.

Ons bid dat U die ouers sal toerus met genade, wysheid en geloof om hierdie kinders so in die geloof op te voed en te onderrig dat hulle u Naam sal bely en tot u eer sal lewe.

Dit bid ons deur u Seun, Jesus Christus.

Amen.

Vrae

Die doopouers word nou opgeroep om op die volgende vrae te antwoord:

- * Aanvaar u dat die verlossing wat deur die evangelie van Jesus Christus verkondig word, ook vir ons kinders bedoel is?
- * Aanvaar u dat ons kinders deur die doop tot hulle redding onherroeplik aan Christus verbind word?
- * Belowe u om u kinders voortdurend hieroor te onderrig en te laat onderrig?

Wat is hierop u antwoord?

Antwoord: Ja.

Wanneer die doop bedien word, sê die bedienaar telkens:

(...Naam....) Ek doop jou in die naam van die Vader, die Seun en die Heilige Gees.
Amen.

Die gemeente kan die gedooptes en hulle ouers 'n seënbede toetsing.

AANBEVELING

1. Vir bespreking en besluit.

1.2.5.3 Alternatiewe nagmaalsformulier

Die Raad lê die volgende alternatiewe nagmaalsformulier voor:

Gemeente van ons Here, Jesus Christus

- * Dit blyk uit die Nuwe Testament dat daar drie dimensies is ten opsigte waarvan die nagmaal van die Here van betekenis is vir dié wat gelowig daaraan deelneem. Dit het naamlik vir ons betekenis wat betref die verlede, die hede en die toekoms.

Ten opsigte van die verlede

- * dui die handeling met die brood op ons deelkry aan die verlossing wat Christus deur sy kruisdood "vir ons" bewerk het. Dit beteken dat ons deur in Hom te glo, saam met Hom gesterf en opgestaan het en daarom deel het aan die nuwe lewe in en deur Hom.

- * Verder dui die handeling met die beker op ons deelkry aan die nuwe bedeling wat deur Christus se bloed tot stand gebring is, wat inhou dat ons met God versoen is en nou in die regte verhouding met Hom lewe.

Ten opsigte van die hede dui die nagmaal op ons gemeenskap met die liggaam van Christus:

- * Enersyds dui dit op ons gemeenskap met die lewende Here waardeur ons weer eens ons verbondenheid met Hom beleef. So word ons opnuut verseker van die volgehoue betoning van sy vergewende liefde en genade, en van die toerusting en bystand van sy Gees.
- * Andersyds dui die nagmaal op die gemeenskap met die gemeente as die liggaam van Christus waardeur ons weer eens ons onderlinge verbondenheid met mekaar nie alleen beleef, bevestig en betoon nie, maar ons ook opnuut tot hierdie verbondenheid in eensgesindheid, liefde en sorg vir mekaar verbind.

Ten opsigte van die toekoms

- * word ons daarvan verseker dat om hier en nou deur middel van ons viering van die nagmaal aan die lewende Here deel te hê, beteken dat ons deel het aan die Here van die toekoms, die Here wat kom en altyd weer kom om vir ons verlossend teenwoordig te wees
- * is die nagmaal vir ons die waarborg van die onvervreembare toekomsdimensie van ons lewe, dit wil sê dat ons lewe in verbondenheid met Christus oor tyd en wêreld heen strek
- * laat die nagmaal ons nou reeds vooruit deel kry aan die lewe "by die Here" sodat ons nooit hoef te twyfel dat ons ewig saam met Hom sal lewe nie
- * word ons deur die nagmaal daarvan verseker dat ons nie die toekoms hoef te vrees nie, aangesien die toekoms, net soos onself, aan God behoort.

Om dan nou in die geloof só aan die tafel van die Here deel te mag hê, laat ons bid: (Vir die res volg die patroon van die bestaande formuliere).

AANBEVELING

1. Vir bespreking en besluit.

1.2.5.4 Studie oor die Apostolicum en die Niceense Geloofsbelydenis

(i) Apostolicum: Artikel 2

Vertaling van unicum (enige/uniek); monogenes (unieke-een nun); monogennes-eniggebore (dubbel nun).

Prof JH Koekemoer het die saak voorlopig nagegaan en hy bevind dat

- * die Apostolicum 'n baie lang geskiedenis het (150 NC en selfs voor dit)
- * die eerste tekste nie lees "Jesus Christus" nie, maar wel "Christus Jesus". Dit kom uit die martelaartyd en fokus op die Christus/Messias wat die enigste hoop is
- * die belydenis van Jesus as die "enige" Seun van God later as die "eniggebore" Seun vertaal word
- * die Latynse teks dwarsdeur "unicum" gebly het wat "enige" of "unieke" beteken
- * die Apostolicum uit 'n tyd kom toe die keiser as "seun van god-godeseun" gesien is. Die Christene het geantwoord: Jesus Christus is nie net 'n godeseun nie - Hy is die unieke/enige Seun van God. Vir dogmatici sê eniggebore, enige, unieke presies dieselfde.

Karel Barth is van mening dat vertalers eniggebore vertaal het om die innige band tussen God en Jesus te omskryf. (Die band tussen moeder en kind). Dus het die vertaling nie ingesluip nie.

AANBEVELING

1. Vir kennisname en bespreking.

(ii) Apostolicum: Artikel 4

Die voorstel van die Raad tydens die 64ste Algemene Kerkvergadering dat die komma in Artikel 4 verskuif word tot na "Pilatus" sodat die teks lees: ".... wat gely het, onder Pontius Pilatus gekruisig is,", is nie aanvaar nie. Dit is na die Raad terugverwys met die opdrag om die Susterkerke in Suid-Afrika oor die aangeleentheid te raadpleeg en weer 'n voorlegging te doen.

Die Raad stel sy dilemma oor die opdrag in 'n skrywe aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering gedateer 23 Februarie 1996 soos volg:

- * Word van die Raad verwag om eie inisiatief te neem om met die Susterkerke of moontlike soortgelyke rade van die Susterkerke te skakel?
- * In watter stadium moet onderhandel word, in die voorbereidende fase of dalk eers nadat die Raad iets op die tafel het?
- * Wil die Kommissie nie oorweeg om 'n ad hoc-studiekommissie aan te stel op voetspoor van die opdrag rondom die Dordtse Leerreëls, wat dan amptelik in samewerking met die Susterkerke opdrag kry om die Apostolicum nuut te vertaal nie? Moontlik kan die Nicenum en die Athanasium ook aandag kry.

Die Kommissie het die skrywe by sy vergadering in Junie 1996 behandel en die volgende besluit aan die Raad deurgegee:

- * Die benoeming van 'n ad hoc-studiekommissie soos deur die Raad versoek, word nie oorweeg nie, aangesien die hersiening en vertaling van die geloofsbelydenisse, belydenisskrifte en ander soortgelyke take juis die werk van die Raad is. Die Raad kan self 'n ad hoc-studiekommissie benoem indien hy dit nodig ag.
- * Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering sal self inisiatief neem om met die Susterkerke te onderhandel sodra 'n finale dokument deur die Raad op die tafel geplaas word.

Die skrywe het volgens die Raad hom nooit bereik nie, en daarom is die uitvoering van die opdrag nie voortgesit nie.

AANBEVELING

- 1. Vir kennisname en bespreking.**
- 2. Die opdrag word gekontinueer.**

(iii) Apostolicum: Artikel 8 en 9

Die 64ste Algemene Kerkvergadering het die Raad se voorstel oor die vertaling van Artikel 8 en 9 van die Apostolicum nie aanvaar nie en soos volg besluit:

- * Die vergadering versoek die Raad vir Belydenis en Liturgiese Geskrifte om studie en aanbevelings te doen oor
 - ** die artikel in die Apostolicum wat lees: "... die wederopstanding van die vlees ..."

- ** die artikel in die Geloofsbelydenis van Nicea wat lees: "... ons bely een doop tot vergifnis van sonde ..."

Prof JH Koekemoer is op 'n laat stadium versoek om die studiewerk te onderneem. Hy rapporteer soos volg:

In 'n poging om die uitsprake binne die twee geskifte te verstaan het ek begin om ook na die historiese konteks van die uitsprake te vra.

Een doop tot vergifnis van sonde

Hier sal onder andere aandag gegee moet word aan die Belydenis van die Konsilie van Nicea in 325, die belydenis van die Konsilie van Konstantinopel in 381 en die belydenis van die Konsilie van Chalcedon in 451.

Omdat die belydenis uit die Oosterse Kerk afkomstig is, sal ook gekyk moet word na die Griekse kerkvaders en die invloed van hulle beskouing op die formulering.

Vrae op die tafel is onder andere:

- * Wat is die betekenis van "een"? (én Baptismá)
- * Wat beteken "een doop tot vergifnis van sonde"?

Op die oog af lyk dit of die Griekse vaders onder andere Cyrillus van Jerusalem, Chrisostymus en die Kappadosiërs se gedagtes in die rigting dui dat kinders nie gedoop kan word "tot vergifnis van sonde" nie, eenvoudig omdat hulle as sondeloos beskou is.

'n Verdere vraag is op welke wyse "een doop" teruggaan na Efesiërs 4 vers 5. Het "een" te doen met "eenmalig", "onherhaalbaar" of al bogenoemde en nog meer?

Watter rol het die vraag na die doop van mense wat uit afgeskeie bewegings of sogenaamde ketterye gekom het, gespeel? Dit het vir my duidelik geword dat 'n indringender studie nodig is om reg te laat geskied aan die opdrag. Om 'n verantwoorde teologiese verklaring te kan gee is verdere studie dus belangrik. Ek het bepaalde bronne, ook uit die buiteland aangevra en is tans daarmee besig.

Wederopstanding van die vlees

Dieselfde tipe argumente hierbo genoem is ook hier ter sprake. Daarom word 'n verstaan binne eie konteks voorop geplaas. 'n Betekenisvolle verstaan vir die eie tyd sal daarna op die tafel geplaas word.

AANBEVELING

- 1. Die opdrag word gekontinueer.**

1.2.5.5 Alternatiewe bevestigingsformuliere vir ouderlinge en diakens

Die Raad het hierdie opdrag nie afgehandel nie. Die verduideliking is gestel in 1.2.2.

AANBEVELING

- 1. Die opdrag word aan die nuutverkose Raad opgedra vir afhandeling en voorlegging aan die 66ste Algemene Kerkvergadering.**

1.2.5.6 Gebedeboek

Die Gebedeboek is afgehandel en in die Kerk beskikbaar gestel.

AANBEVELING

- 1. Die Raad word bedank vir die afhandeling van die taak.**

1.2.5.7 Alternatiewe begrafnisformuliere

Die alternatiewe begrafnisformuliere is teologies, redaksioneel en taalkundig deur die Raad hersien en in die nuwe Diensboek opgeneem.

AANBEVELING

- 1. Die Raad word bedank vir die afhandeling van die taak.**

1.2.6 HERSIENING EN VERTALING VAN DIE DORDTSE LEERREËLS SAAM MET DIE GEREFORMEERDE KERKE VAN SUID-AFRIKA

Die Raad vir Belydenis en Liturgiese Geskrifte het die uitnodiging van die Gereformeerde Kerke aanvaar om die huidige vertaling van die Dordtse Leerreëls te hersien. 'n Nuwe vertaling uit die oorspronklike Latyn wat ook leerstellig en

taalkundig verantwoord kan word, is as doelwit geformuleer. Dr JP Labuschagne en prof MJ Mans is benoem om namens die Raad en die Kerk aan die taak deel te neem.

Die Deputate van die Gereformeerde Kerke het gesukkel om met die taak 'n begin te maak. Prof S Simpson, wat nie 'n teoloog is nie, maar 'n taalkundige, het die vertaalwerk op sy eie onderneem. Die nuut vertaalde teks is aan die Deputate en die Raad voorgelê sonder die moontlikheid om kommentaar te lewer of enige bydrae te lewer. Die werkwyse en die vertaling wat te letterlik gedoen is, is nie vir die Raad aanvaarbaar nie. Die Gereformeerde Kerke se Sinode het die vertaling met slegs enkele wysigings, aanvaar.

Die Raad oordeel dat die bestaande vertaling van die Dordtse Leerreëls in die Kerkboek gehandhaaf moet word. Dr Labuschagne en prof Mans het opdrag ontvang om die vertaling van prof Simpson en die bestaande vertaling te evalueer en 'n voorstel in die verband te formuleer. Die saak word dus gekontinueer.

AANBEVELING

1. Die nuutverkose Raad handel die opdrag af.

1.2.7 ANDER TAKE WAT DEUR DIE RAAD HANTEER IS

1.2.7.1 Formulerings van die Apostolicum sonder ontologiese formulerings en taalgebruik

Die Dosentevergadering het die volgende opdrag van die 64ste Algemene Kerkvergadering na die Raad verwys via die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering:

Die Dosentevergadering lê 'n ontwerp van 'n formulerings van die Apostolicum voor waarin geen ontologiese formulerings en taalgebruik voorkom nie.

Die Raad het die taak afgehandel (Vergelyk die verslag van die Dosentevergadering).

AANBEVELING

1. Vir kennisname.

1.2.7.2 Formulierings vir die afneem van die openbare belydenis van geloof

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het die Raad versoek om 'n

formulering in die Formulier vir die afneem van die Openbare Belydenis van Geloof in te bou sodat dit nie nodig is om ook die Formulier vir die Doop van Volwassenes te behandel wanneer katkisante gedoop moet word nie. Die Raad het saamgestem dat die vrae in die twee genoemde formuliere feitlik identies is. Verder was dit 'n paar dekades gelede algemene praktyk in die Kerk om katkisante wat gedoop moes word, op grond van hulle belydenis wat afgelê is, te doop.

Die Raad aanvaar steeds die praktyk. Die aanbevole prosedure is soos volg:

Na die positiewe antwoord(e) op die vrae word by die formulier ingevoeg: *Nou word diegene wat ongedoop is, gedoop.*

Die Raad maak verder die volgende voorstel ten opsigte van die verklaring: *Vanweë die feit dat u gedoop is, en aanvaar ons u nou as belydende lidmaat(e) van die Kerk.*

Die Raad het ook aanbeveel dat die formuliere vir die bediening van die doop van Volwassenes steeds gebruik sal word in gevalle waar daar net ongedooptes is wat gedoop moet word.

Die gedagtes is in die nuwe Diensboek opgeneem.

AANBEVELING

1. Vir kennisname en bespreking.

1.2.7.3 Hersiening van Diensboek: Tekstverwysings in die belydenisskrifte

Die Raad vir Prediking en Erediens wat verantwoordelik was vir die hersiening van die Diensboek, het die Raad vir Belydenis en Liturgiese Geskrifte genader oor sy mening oor die gedagte dat die Bybelse tekstverwysings in die belydenisskrifte ooreenstem met die 1983 Bybelvertaling.

Die Raad het soos volg gereageer:

"Wat betref u mening dat die tekstverwysings in die belydenisskrifte ooreenstem met die '83 vertaling van die Bybel, die volgende:

Die saak is problematies omdat die 1983 vertaling 'n begripsvertaling is en nie 'n letterlike vertaling nie.

Die belydenisskrifte werk deurgaans met 'n letterlike vertaling. Indien die tekstverwysings met 'n begripsvertaling se weergawe vervang word, kan die argument van die belydenisskrif versteur word. Byvoorbeeld by die regverdigingsleer sê die

Dordtse Leerreëls Artikel 22, saam met Paulus, dat ons deur die geloof alleen of deur die geloof sonder die werke geregverdig is (Rom 3:28; 1953 Vertaling).

Die 1983 vertaling het "geregverdig" met "vrygespreek" vertaal. Dit is teologies gesien twee verskillende sake.

Dit is hierdie Raad se standpunt dat indien die 1933 en 1953 vertaling plek-plek onbevredigend is, moet eerder van 'n beter letterlike vertaling nader aan die brontaal gebruik gemaak word om die belydenisskrif te verstaan.

Die Raad beklemtoon dat dit die Kerk se standpunt is dat die 1983 vertaling nie die 1933 en 1953 vertaling vervang nie. Dit mag gesien word as twee vertalings wat langsmekaar funksioneer. Daar is dus twee moontlikhede om die Bybel beter te verstaan.

Die Nederduitse Gereformeerde Kerk en die Gereformeerde Kerke wil elk 'n amptelike Bybel hê.

Die Nederduitse Gereformeerde Kerk het die 1983 vertaling gekies en die Gereformeerde Kerke vir die 1933 en 1953 vertaling.

Die Nederduitsch Hervormde Kerk se standpunt is dat die oorspronklike Hebreeus en Grieks ons amptelike Bybel is. Die Nederduitsch Hervormde Kerk kies nie vir 1983 of 1933 en 1953 vertaling nie. Dit is twee vertalings van die Bybel.

Dit bly net vertalings - albei is goed bruikbaar in die beter verstaan van die Bybel.

Dit is hierdie Raad se mening dat die teksverwysings moet bly soos dit in die 1933 en 1953 vertaling staan omdat die vadere met 'n letterlike vertaling gewerk het.

Daar is altyd 'n brontaal en 'n ontvangertaal.

'n Brontaal kan nooit gelyk wees aan 'n ontvangertaal nie. Indien 'n keuse gemaak word vir 'n vertaling, sal dit altyd of nader of verder van die brontaal af wees. Daar moet gewaak word daarteen om die belydenisskrif te verander.

Waar die vadere tekste gebruik het wat blyk nie in die beste manuskripte/bronne voorkom nie, kan dit pertinent genoem word - soos die 1983 vertaling dit wel doen.

Die Raad beveel aan dat in die hersiene diensboek in 'n inleiding gesê word wat die Nederduitsch Hervormde Kerk se standpunt is oor die twee huidige vertalings."

AANBEVELING

1. Vir kennisname en bespreking.

1.3

**BESKRYWINGSPUNT: RING VAN JOHANNESBURG
GEBRUIK VAN HERSKREWE DOOPFORMULIER**

Die onderstaande herskrewe doopformulier word oorweeg as 'n bykomende of wisselformulier

Motivering

Die Ringsraad vir Predikante van Johannesburg het studie gedoen oor die formulering van formuliere in hedendaagse Afrikaans. Op grond van die studie word die aanbeveling gedoen.

Formulier vir die bediening van die doop aan die kinders van die gelowiges:

Geliefdes in ons Here Jesus Christus,

Ons verstaan van die doop kan in drie hoofpunte opgesom word:

- * Die eerste hoofpunt gaan oor die sonde en sondigheid van die mens.
 - * Die tweede hoofpunt gaan oor hoe ons van die sonde en sondigheid vergewe word.
 - * Die derde hoofpunt gaan oor die gevolg van die vergifnis wat ons ontvang, naamlik ons nuwe gehoorsaamheid en lewe van dankbaarheid.
- A. By die eerste hoofpunt bely ons: *Ons glo dat ons en ons kinders van ons eerste lewensomblik af sondig is.* Dit beteken dat ons in 'n toestand van sonde gebore word en dus van geboorte af onder die oordeel van God staan. Ons kan daarom nooit in die Koninkryk van God inkom nie, tensy ons weer gebore word.

Die eerste hoofpunt van die formulier herinner ons dus aan twee dinge:

1. Ons is van nature sondig, reeds van geboorte af, en
 2. As God ons nie red nie is ons verlore, dit wil sê vir ewig van God ver-vreem.
- B. Die tweede hoofpunt verduidelik dat die heilige doop vir ons demonstreer en bevestig dat die dood van Jesus Christus ons reinig van ons sondes. Hierdie hoofpunt sê dus vir ons die doop is meer as net 'n herinnering. Die doop bring vir ons opnuut dié boodskap: in Jesus Christus word ons sondes afgewas. Daarom is dit tegelyk 'n groot troos en 'n groot vreugde. In Jesus Christus wil die drie-enige God ons sondes vergewe. Die doop bring die blye boodskap van God se redding vir almal wat aan Hom behoort. Daarom word ons gedoop in die Naam van die Vader, die Seun en die Heilige Gees.

Met die doop in die Naam van die *Vader* bevestig die Vader aan ons dat Hy 'n nuwe verbond met ons sluit wat vir ewig bly staan. Ons voorreg in hierdie

verhouding is dat God ons as sy kinders en erfgename aanneem. Omdat God ons as sy kinders aanneem, wil Hy ons as Vader in alles versorg. Hy wil ons ook beskerm teen kwaad, en sorg dat die beproewinge wat ons ervaar uiteindelik vir ons ten goede meewerk.

Met die doop in die Naam van die *Seun* bevestig die Seun aan ons dat Hy met sy bloed al ons sonde afwas. Hy laat ons in die geloof saam met Hom sterwe, sodat ons saam met Hom weer kan lewe. So word ons dan deur God van ons sondes bevry en deur Hom gesien as mense wat vrygespreek is en dus nie gestraf moet word nie.

Wanneer ons in die naam van die *Heilige Gees* gedoop word, verseker die Heilige Gees ons dat Hy in ons wil woon en aan ons die geloof wil skenk om lede van Christus se liggaam te wees. Dit doen Hy deur die verlossing wat ons in Christus ontvang, ons eie te maak. Die verlossing bestaan uit

- (a) die afwassing van ons sondes, en
- (b) die daaglikse vernuwing van ons lewe.

So werk Hy in ons om die verlossing ons eie te maak, tot ons uiteindelik in die ewige lewe deel sal wees van die gemeente van hulle wat gered is en sonder sonde sal wees.

- C. Die derde hoofpunt is dat God ons deur die heilige doop vermaan en verplig om op 'n nuwe manier aan Hom gehoorsaam te wees: Ons moet hierdie een en enigste God, Vader, Seun en Heilige Gees, met ons hele wese aanbid, vertrou en liefhê. Ons moet nou ophou met ons sondige bestaan. Dit kan ons doen deur nie meer in diens van die sonde te lewe nie, maar volkome in God se diens te staan. As ons soms in ons swakheid sondig, moet ons nie aan die genade van God twyfel nie, en ook nie aanhou met die verkeerde nie. Die doop is tog die bevestiging, die betroubare waarborg dat God 'n nuwe verbond met ons gesluit het wat vir ewig bly staan. Die doop getuig van 'n nuwe verhouding met God, waarin ons oortuig is van sy vergifnis. Dit is juis die versekering dat ons sonde vergewe is wat ons in staat stel om weerstand te bied teen die kwaad wat buite én binne ons is.

Alhoewel ons kinders hierdie dinge nie verstaan nie, is dit nie 'n rede om hulle nie te doop nie. Al weet hulle dit nie, staan hulle tog onder die oordeel van God omdat hulle ook sondaars is. Net so, sonder dat hulle dit weet, het Jesus Christus hulle in genade aangeneem. Dat God se genade ook ons kinders insluit, blyk reeds uit sy belofte aan Abraham. Die Here het hom verseker dat Hy 'n blywende verbond met hom en al sy nageslagte sluit, en dat Hy sy God sal wees, en ook die God van sy nageslag.

Die doop is die teken van die nuwe verbond wat God met die mens oprig, soos wat die besnydenis die teken was van die ou verbond tussen God en Israel soos dit in die

Ou Testament beskryf word. Die kinders van gelowige ouers het saam met hulle ouers deel aan die nuwe verhouding wat God deur Jesus Christus met hulle tot stand bring. Daarom moet hulle gedoop word as sigbare en formele teken van hulle deelname aan die voorregte en verantwoordelikhede wat met daardie verhouding gepaard gaan.

Gebed

Here, ons bid dat U in U groot genade hierdie kind(ers) as u eie sal aanneem. Ons vra dat U hom/haar/hulle deur die werking van u Heilige Gees sal laat deel kry aan u Seun Jesus Christus, sodat sy dood hulle lewenskrag word. Bewerk in hulle die geloof, Here, dat hulle oortuig sal wees dat hulle saam met Hom reeds deel het aan die nuwe lewe. Bewaar hulle by hierdie geloof, sodat hulle ná hierdie aardse lewe saam met Hom in die ewigheid sal leef. Gee dat hulle teëspoed blymoedig sal verwerk en hulle lewe elke dag aan Christus sal wy, sodat hulle Hom getrou kan dien met vaste geloof, ware hoop en vurige liefde. Ons bid dat hulle in die geloof sinvol voor U sal leef, sodat hulle aan die einde van hulle lewe sonder spyt hierdie lewe sal verlaat. Mag dit ook so wees dat hulle eendag sonder vrees hulle Verlosser kan ontmoet.

Ons bid dit alles met vrymoedigheid deur ons Here Jesus Christus.
Amen.

Die doopouers word opgeroep om na vore te kom en op die vrae te antwoord wat aan hulle gevra sal word

Geliefdes in die Here Christus, u het gehoor dat die doop deur God ingestel is om aan ons en ons kinders duidelik te maak dat Hy met ons en ons met Hom in 'n verhouding staan. Daarom moet ons nie bygelowige gedagtes daaroor hê, asof dit die doop self is wat 'n mens salig maak nie. Die toegang tot die ewige lewe verkry 'n mens nie deur 'n handeling nie, maar alleen deur die vryspraak van sonde op grond van die heilsdaad van Jesus Christus. Om vir almal te toon dat u dit glo en aanvaar, moet u eerlik op hierdie vrae antwoord:

- * Aanvaar u dat ons kinders in 'n toestand van sonde gebore word en dus van geboorte af onder die oordeel van God staan? Glo en bely u ook dat hulle deur Jesus Christus verlos is en daarom deur die doop as lidmate in sy gemeente opgeneem kan word?
- * Bely u dat die Ou en Nuwe Testament 'n boodskap dra waarin alles gesê word wat ons vir ons saligheid nodig het?
- * Ten slotte: Beloof u en is dit u vaste voorneme om hierdie kind(ers) van u, sodra hy/sy/hulle dit kan verstaan, self na die beste van u vermoë te onderrig oor hierdie groot waarheid, en ook verder te laat onderrig in die kategieseprogram van die Kerk?

Wat is hierop u antwoord?

Antwoord: Ja

Die doop word bedien met die formule:

"N.N., ek doop u in die naam van die Vader, die Seun en die Heilige Gees.
Amen."

AANBEVELING

- 1. Die beskrywingspunt word behandel.**

--- oOo ---

2. AMPTE

2.1 DIENAARS VAN DIE WOORD

2.1.1 OPLEIDING EN VORMING VAN DIENAARS VAN DIE WOORD

2.1.1.1 Kuratorium

(i) Opdrag

Die Kuratorium het in terme van die Kerkorde, Ordinansie 2, onder meer opdrag om opsig te hou oor die onderrig deur teologiese dosente en oor die vordering en gedrag van teologiese studente van die Kerk. Die Kuratorium adviseer die Raad van Finansies oor finansiële hulp aan teologiese studente van die Kerk.

(ii) Samestelling

Die Kuratorium, wat oor die verslagtydperk ongelukkig dikwels van lede moes verander, is tans soos volg saamgestel:

Dr PJ de Beer	-	Voorsitter
Dr AJG Dreyer	-	Visevoorsitter
Dr JP Labuschagne		
Dr HJ Botes		
Dr WA Dreyer		
Ds WP Prinsloo		
Oudl G Mýburg.		

Die volgende dien as adviserende lede:

- * Die hoofde van die departemente van die Fakulteit Teologie (Afd A) of hulle verteenwoordigers.
- * 'n Voltydse dosent van die Kerk by HTO.
- * Dosente, deeltydse dosente in teologie en studentepredikante op uitnodiging.
- * Die Administrateur tree op as skriba.

AANBEVELING

1. Die vergadering kies 'n Kuratorium in terme van Ordinansie 3.7.3 (x) (a) van die Kerkorde wat uit sewe lede bestaan waarvan ten minste vyf predikante moet wees, met inagneming van Ordinansie 3.9.2 (xvii) en

3.7.3(xi) wat bepaal dat die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering toesien dat lede van sy Kommissie, sover moontlik, nie op rade of komitees benoem word nie.

(iii) Inleidende opmerkings

Binne die veranderende konteks in Suid-Afrika is die Kerk se teologiese opleiding aan die Universiteit van Pretoria gedurende die verslagtydperk, doelmatig ingerig en suksesvol bestuur. Hierdie inrigting en bestuur het plaasgevind binne die beleid van rasionalisasie wat beide in die Kerk en aan die Universiteit plaasgevind het. Programme is geherevalueer en die wyse waarop dit aangebied word, is opnuut onder die vergrootglas geplaas. Beide die Kuratorium vir Teologiese Opleiding en die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het saam met die fakulteit aan die prosesse deelgeneem.

Ten einde beslag te gee aan die missie van die fakulteit en om die uitdagings van die naderende een-en-twintigste eeu die hoof te bied, is verdere gesprekke gevoer met bestuursinstansies aan die Universiteit en die Kerk. Die gesprekke het uitgeloop op 'n bestuursberaad wat gedurende November 1995 te Hammanskraal gehou is. By die geleentheid was beide die Kuratorium en die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering volle gespreksgenote. By die geleentheid is besluit om die karakter en identiteit van die fakulteit as 'n dinamies toekomsgerigte instansie, sistematies uit te bou sodat by 'n optimale rolvervulling uitgekom kan word en in kerklike vorming wetenskaplike uitnemendheid nagestreef kan word.

In die nastreef van bogenoemde is die volgende gespreksgenote geïdentifiseer:

- * Die rektoraat van die Universiteit van Pretoria.
- * Die Fakulteit Teologie (Afd B).
- * Die Hervormde Teologiese Opleiding te Klipdrift.
- * Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering van die Nederduitsch Hervormde Kerk.
- * Die Kuratorium vir Teologiese Opleiding van die Nederduitsch Hervormde Kerk.
- * Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering van die HKSA.
- * Ander kerke.

Die Dosentevergadering is tans besig om met behulp van subkomitees, die verskillende aspekte van teologiese opleiding te deurgrond. 'n Verslag daaroor en 'n struktuurplan daarvoor sal aan die Algemene Kerkvergadering via die Kuratorium voorgelê word.

AANBEVELING

- 1. Die verslag oor verdere beplanning en onderhandelinge rondom die teologiese fakulteit en 'n struktuurplan word aan die vergadering deur die Kuratorium voorgelê by die onderhawige punte in die agenda.**

(iv) **Studentegetalle**

Die dalende studentegetalle van vorige jare was 'n bron van kommer. Daar is baie moeite gedoen om in 'n binne-kerklike gesprek intensief aan die saak aandag te gee. Dit lyk tans of die balans herstel is.

Verskillende pogings om voorgraadse studentegetalle te stabiliseer was suksesvol. Verder is daarin geslaag om nagraadse getalle te verhoog. Wat nagraadse studente betref, het die samewerkingsooreenkoms met die HTO vrugte afgewerp. 'n Aantal studente is tans by die fakulteit se nagraadse programme ingeskryf. Drie studente het reeds hulle Honneurs-grade suksesvol voltooi. Nagraadse studente is ook in die Kerk geworf veral vir die MDiv-studie en die nuutingestelde MA (Teologie) programme. Die fakulteit is terdeë bewus daarvan dat hy eerstens in diens van die Nederduitsch Hervormde Kerk geroep is. Derhalwe word alle programme so georganiseer dat die fakulteit se diens aan die Kerk nie skade sal ly nie.

Bo en behalwe die 59 voltydse studente is 69 studente tans met nagraadse studie besig.

Die fakulteit is daarvan oortuig dat predikante aangemoedig moet word om hulle studieverlof te gebruik om vir studieprogramme aan die fakulteit in te skryf. Dit kan nie alleen tot voordeel van die fakulteit strek nie, maar ook 'n enorme bydrae lewer om die gehalte van kerklike teologie te dien.

Die studente openbaar 'n positiewe gees binne die fakulteit. 'n Stelsel van dosente- en studentevoogde is gevestig en lewer 'n positiewe bydrae tot studente-inspraak binne die fakulteit. Verder word dosente op 'n vasstaande program deur studente geëvalueer. Studentevertegenwoordigers neem sitting op die dosenteraad en die fakulteitsraad.

AANBEVELING

- 1. Vir kennisname.**

(v) **Personeel**

Die personeel van die Fakulteit Teologie (Afd A) is soos volg saamgestel:

Dogmatiek en Christelike Etiek	- Prof JH Koekemoer wat ook as dekaan optree
Godsdiens en Sendingwetenskap	- Prof PJ van der Merwe
Kerkgeskiedenis	- Prof SJ Botha
Praktiese Teologie	- Prof TFJ Dreyer
Ou Testamentiese Wetenskap	- Prof APB Breytenbach
	Prof PM Venter
Nuwe Testamentiese Wetenskap	- Prof AG van Aarde
	Prof GMM Pelser
STNT	- Prof MJ du P Beukes
	Prof LJS Steenkamp
Bybelkunde	- Prof LC Bezuidenhout
	Ds PA Geyser

Die personeel se vergoeding word soos volg hanteer:

- * Die ses departementshoofde word volgens die formule van die kontrak tussen die Universiteit van Pretoria en die Kerk vergoed.
- * Die tweede dosente in Ou- en Nuwe Testament en die twee dosente in die STNT word deur die Kerk vergoed.
- * Bybelkundedosente word volgens die kontrak tussen die Kerk en die Universiteit vergoed.

Die fakulteit word bedien deur twee sekretaresses:

- * Die dekaansekretaresse word deur die Universiteit vergoed.
- * Die ander sekretaresse word deur die Kerk vergoed. Sy hanteer die HTS, die werk van die STNT en verskaf hulp aan dosente wanneer nodig.

Daar word verder gebruik gemaak van 17 deeltydse dosente. Met die uitsondering van twee, word deeltydse dosente deur die Kerk vergoed. Oor hierdie reëling is die fakulteit baie dank aan die Kerk verskuldig.

AANBEVELING

1. Vir kennisname.

(vi) Onderrig en navorsing

Binne die fakulteit sorg goedbeplande studiehandleidings, lesings- en seminar-programme dat suksesvolle en sinvolle opleiding plaasvind. Die opleiding is eerstens

daarop gerig dat studente gevorm sal word om predikante in die Nederduitsch Hervormde Kerk te kan wees. Derhalwe word nie alleen aandag aan akademiese onderrig gegee nie, maar ook aan praktykgerigte vorming. In die proses word die persoon wat opgelei en gevorm word ook deeglik in ag geneem. 'n Herevaluering van die struktuur waarbinne die opleiding plaasvind en van die opleidingsprogramme het bepaalde tekortkominge uitgewys. Aanpassings in die program is reeds aangebring. Die blokstelsel is onder andere aangepas om sodoende aan bepaalde aspekte van die opleiding meer kontakure te gee. Om dit te kan bereik is die akademiese jaar verleng. Studente het positief op die veranderinge gereageer.

Daar is ook oorgegaan tot die vestiging van 'n gesamentlike onderrigkomitee tussen Afdelings A en B. Die bedoeling van die vestiging van die komitee is om

- * 'n diplomaprogram in samewerking met Nasionale Kolleges te vestig
- * leiding te gee oor hoe departemente mekaar tot hulp kan wees om sodoende onnodige duplisering in die opleiding uit te skakel.

Ontwikkeling op tegnologiese gebied het die saak van telematiese onderrig ook op die fakulteit se tafel geplaas. Omdat dit vir die toekoms baie moontlikhede bied, word die hele aangeleentheid ondersoek. Terwyl die Universiteit van Pretoria 'n afdeling geskep het wat telematiese onderrig organiseer, veroorsaak dit dat die fakulteit met redelike gemak die pad sal kan bewandel.

Navorsing bly in die fakulteit 'n belangrike aspek van die werk. Goeie teologiese opleiding is nie denkbaar sonder gehalte navorsing nie.

'n Navorsingskomitee hou noukeurig toesig oor die navorsing wat onder meer op die volgende wyses uitgevoer word:

- * Individuele navorsing.
- * Interdisiplinêre navorsing wat deur kollegas gesamentlik onderneem word. Die uitsette van hierdie navorsing word tegelyk gebruik by die voortgesette opleidingsprogramme van predikante.
- * Kerklike navorsingsprojekte. Hieronder word veral die studiestukke en teologiese advies wat aan die Kerk gelewer word, verstaan.
- * Navorsing word ook in samewerking met ander binnelandse en buitelandse vakgenote onderneem. Hierdie programme bring verskeie kolleges na die kampus en eie kolleges word instaat gestel om ander kampusse te besoek. Sinvolle gesprekke met kollegas, selfs oor vakgrense heen, word so gestimuleer.

Navorsing in die fakulteit kan nouliks bedink word sonder die Hervormde Teologiese Studies (HTS). In akademiese kringe, ook in die buiteland, word die blad hoog aan-

geslaan. Die groot finansiële steun van die Nederduitsch Hervormde Kerk word hier met dankbaarheid geboekstaaf. Die redaksie se uitgesproke beleid is om die HTS so saam te stel dat akademiese uitnemendheid en kerklike verbondenheid mekaar nie sal teenstaan nie. Die bedoeling van die samestelling van stof is sodanig dat beide akademici en predikante en selfs ingeligte lidmate leesstof in die HTS sal vind. Tegelyk word gepoog om 'n teologiese gesprek oor 'n wye terrein te laat plaasvind. Eie standpunte word op die wyse nie alleen getoets nie, maar ook aan die wye akademiese gemeenskap bekend gestel. Dit is juis hierdie bekendheid en hoë standaard van die HTS wat daartoe bygedra het dat die fakulteit die afgelope drie jaar etlike honderde duisende rande aan inkomste kon verdien. Dit sou nie moontlik gewees het sonder harde werk van die dosente nie. Daarom kan die groot hoeveelheid en hoë kwaliteit van navorsingsuitsette van dosente nie onvermeld verbygaan nie. Binne die Universiteit lewer dit 'n onberekenbare bydrae tot die hoë akademiese aansien van die fakulteit. Vir sy bydrae as redakteur van hierdie uitmuntende teologiese tydskrif, die oudste in die land, word prof AG van Aarde hartlik bedank.

AANBEVELING

- 1. Die dosente word bedank vir die uitmuntende wyse waarop studente van die Kerk onderrig word.**
- 2. Die dosente word in die besonder bedank vir navorsing wat gedoen is en gelukgewens met navorsingsresultate.**
- 3. Dank en waardering word in die besonder betuig teenoor prof AG van Aarde wat as redakteur van die HTS sorgdra vir die hoë standaard wat in die tydskrif gehandhaaf word.**

(vii) Fakulteitstrukture

Die werklikheid van rasionalisering het die fakulteit gedurende die verslagtydperk ten nouste geraak.

As deel van die poging het prof JJ Engelbrecht met pensioen afgetree. Ds PA Geyser is vanaf Kital na Bybelkunde verskuif om op die wyse 'n besparing by Kital te bewerkstellig.

Die Universiteit het beweeg in die rigting van 'n gedesentraliseerde bestuurstelsel. Dit het veroorsaak dat die dekaan ook die finansiële bestuur van die fakulteit moes behartig.

Die bestuur moet in alle opsigte plaasvind binne die parameters wat die Kerk en die Universiteit daarstel. Omdat die finansiële parameters 'n tekort op die fakulteits-

begroting aangedui het, het die dekaan die Kuratorium versoek om aan die saak aandag te skenk. Die Kuratorium het bepaalde voorstelle geformuleer wat aan die vergadering voorgelê sal word.

Dit moet gemeld word dat die Kerk steeds sy voorneme te kenne gegee het om sy teologiese opleiding aan die Universiteit van Pretoria gevestig te hou. Derhalwe neem die Kuratorium ook deel aan gesprekke vir die daarstelling van 'n nuwe struktuur waarbinne teologiese opleiding gehuisves kan word. Die duidelike wens van die Kerk is dat geen nuwe struktuur hom van seggenskap oor sy eie predikantsopleiding moet ontnem nie. Om die gesprek oor herstrukturering sinvol te laat verloop, is 'n Dekanekomitee bestaande uit drie persone uit elke fakulteitsafdeling gevorm. Die resultate van gesprekke word na die Kuratorium teruggevoer om dit te bespreek en te evalueer. Die gesprekke vind in 'n positiewe gees plaas en is goed op dreef. Die totale plan sal aan die Algemene Kerkvergadering vir evaluering en besluit voorgelê word.

AANBEVELING

- 1. Die voorstelle van die Kuratorium rondom die tekort op die fakulteitsbegroting word behandel.**
- 2. Die beplanning van die Kuratorium oor die herstrukturering van teologiese opleiding word aan die vergadering voorgelê vir evaluering en besluit.**

(viii) Sentrum vir Teologiese Navorsing en Toerusting

Praktykvorming van studente bly steeds 'n hoë prioriteit. Daarom sal dit binne die beoogde plan vir teologiese opleiding opgeneem en aan die Algemene Kerkvergadering voorgelê word.

Om sy navorsings- en toerustingsprogramme sinvol te bestuur, maak die fakulteit van die struktuur van die STNT gebruik. Die volgende aspekte van die fakulteit se werk is op die wyse bestuur en aangebied:

- * Navorsing en publikasie van die HTS.
- * Hermeneutiese studiegroep.
- * Tafelgesprekke.
- * Simposia.
- * Bybelskole.
- * Teologiese adviese aan die Nederduitsch Hervormde Kerk.
- * Voortgesette Teologiese opleiding.
- * Praktykopleiding van studente.
- * Begeleiding van studente.

- * Fakultetsdae.
- * Kursusse.
- * Van Selms Leeskamer. Die leeskamer is 'n trots vir die fakulteit en die boekeversameling word stelselmatig op register geplaas.

AANBEVELING

- 1. Die beoogde plan vir die praktykvorming van teologiese studente word deur die Kuratorium aan die vergadering voorgelê.**

(ix) Hervormde Teologiese Opleiding

Die akreditering van die Hervormde Teologiese Opleiding (HTO) by die Universiteit van Pretoria is in 'n ooreenkoms vasgelê. Die erkenning van die opleiding by HTO op die wyse, het veroorsaak dat verskeie van HTO se studente reeds by die fakulteit vir nagraadse programme ingeskryf is. Drie van die studente het reeds hulle honneurs kwalifikasies verwerf en is tans ingeskryf vir MA (Teologie). So word gehalte onderrig verskaf wat ook tot voordeel van die Hervormde Kerk in Suidelike Afrika (HKSA) is.

Tans word 'n groot deel van die opleiding by die HTO deur dosente van die fakulteit behartig. Op sy beurt doseer die hoof van die HTO ook aan die fakulteit.

AANBEVELING

- 1. Vir kennisname.**

(x) Toesig oor die onderrig deur die teologiese dosente

Die Kuratorium bly deurgaans op die hoogte van die aktiwiteite van die dosente deur middel van gereëldde verslaggewing deur die dekaan.

Hierbenewens is die Kuratorium voortdurend in gesprek met die Dosentevergadering oor 'n wye reeks aangeleenthede, onder andere:

- * Teologiese opleiding en vorming van studente.
- * Opleiding en navorsing in die Fakulteit Teologie.
- * Teologie en die kritiese wetenskap.
- * Geloof en normatiewe denke.

Die Kuratorium voer ook individueel gesprekke met die onderskeie dosente om hom te vergewis van enige probleme met die opleiding en vorming van dienaars van die Woord.

AANBEVELING

1. Vir kennisname.

(xi) Teologiese studente

(a) *Studente aangeleenthede*

Die volgende getal studente was oor die loop van die drie jaar aan die fakulteit verbonde:

	1996	1997	1998
BA I	5	13	15
BA 2	9	5	12
BA 3	7	12	7
Totaal	21	30	34

	1996	1997	1998
BD I	6	8	8
BD2	9	6	8
BD 3	8	9	7
Totaal	23	23	23

(b) *Finansiële ondersteuning*

Die Kerk maak, deur die Teologiese Opleidingsfonds, dit moontlik om finansiële ondersteuning aan studente te bied sodat hulle opgelei kan word as predikante van die Kerk.

Die steun geskied deur middel van rentevrye beurslenings, merietebeurse en rentedraende lenings. Terugbetaling van die gedeelte van die beurslenings wat terugbetaalbaar is, geskied onder baie gunstige voorwaardes. Die Raad van Finansies is ook tegemoetkomend teenoor die studente wat afstudeer en lank wag vir beroepe.

Die Teologiese Opleidingsfonds word versterk deur erflatings en skenkings van lidmate en instansies. Die rente-opbrengs van sodanige skenkings word aangewend in die vorm van beurse of lenings.

Vanweë die beperkte aantal standplase vir predikante het die Kuratorium sedert 1989 die aantal beurslenings beperk tot tien per jaar.

Op 31 Desember 1997 het die Teologiese Opleidingsfonds en diverse beursfondse die volgende saldo's getoon:

Algemene Teologiese Fonds	R 971 647
Beurs en Leningsfondse	R2 601 010
Totaal	R3 572 657

Die Kuratorium en die Raad van Finansies stel tans ondersoek in na die voortsetting van die vereistes om twee borge te bekom vir studielenings.

Borgstelling word 'n al hoe groter probleem en studente kom onder druk as gevolg van die feit dat slegs ouers nog bereid is om so 'n borgstelling te ondersteun.

Die bedrae betrokke raak ook betreklik hoog aangesien klas- en losiesgelde relatief duur geword het.

As teenvoeter vir borgstelling kan die moontlikheid ondersoek word om 'n uitkeerpolis te vestig en die student te verplig om sê 50% van die premie maandeliks te betaal, terwyl die ander 50% teen sy studierekening gedebiteer kan word.

Die voordeel hiervan is dat die studieskuld oor die tydperk van 6 of 7 jaar studie gedek word wat dan die student die geleentheid gee om met 'n baie klein skuld las sy bearbeiding te kan begin.

'n Voorbeeld van die koste verbonde aan so 'n uitkeerpolis kan soos volg lyk:

Termyn: 8 jaar

Polis	-	Flexi-Uitkeer Suiwer
Portefeulje	-	Reëlmatige Bonusse
Termyn	-	8 Jaar
Gelykblywende termyn voordeel	-	R60 000 (Doodsdekking)
Ongeskiktheidsdekking	-	R60 000
Uitkeer @ 12% geprojekteer	-	R65 400
Premie aanpasser 12%	-	Inflasie gekoppel
Jaarpremie	-	R3 592.44

Termyn: 13 jaar

Polis	-	Flexi-Uitkeer Suiwer
Portefeulje	-	Reëlmatige Bonusse
Termyn	-	13 Jaar
Gelykblywende termyn voordeel	-	R60 000 (Doodsdekking)
Ongeskiktheidsdekking	-	R60 000
Uitkeer @ 12% geprojekteer	-	R116 037
Premie aanpasser 12%	-	Inflasie gekoppel
Jaarpremie	-	R3 592.44

Bogenoemde is gebaseer op 'n manspersoon ouderdom 20 en 'n nie-roker.

(c) *Evaluerings, keuring en begeleiding*

Die Evalueringskomitee kry jaarliks geleentheid om nuwe voornemende teologiese studente te evalueer met die oog op ampsgeskiktheid en aanbevelings aan die Kuratorium te maak met betrekking tot erkenning as student van die Kerk en toekenning van beurse en/of beurslenings. In sommige gevalle is die kandidate geadviseer om eerder 'n ander studierigting te volg.

Gedurende die verslagtydperk het die Evalueringskomitee onderhoude gevoer met al die kandidate wat vir evaluering aangemeld het. Die besonderhede word hieronder uiteengesit.

JAAR	AANTAL KANDIDATE	AANVAAR MET BEURSLENIING	AANVAAR - SONDER BEURSLENIING	NIE AANVAAR NIE
1995 vir 1996	13	10	1	2
1996 vir 1997	9	9	0	0
1997 vir 1998	19	19	0	0
TOTAAL	41	38	1	2

AANBEVELING**1. Vir kennisname.**

(xii) Slotopmerkings

Die Fakulteit Teologie (Afd A) is trots op sy geskiedenis. Die vermoë van die dosente om gehalte teologie te beoefen en te doseer bied hoop vir die toekoms. Daarom word die toekoms met vertroue tegemoet gegaan. Die vertroue is dat 'n nuwe struktuur gevestig kan word wat wetenskaplik verantwoord en kerklik verdedig kan word. Dit behoort ook in 'n nuwe onderwysbedeling te sorg vir bekostigbare en gehalte onderrig. Dit behoort 'n teologiese opleiding waarop die Kerk en die Universiteit trots kan wees, vir die 21ste eeu te verseker.

AANBEVELING**1. Die Kuratorium word bedank vir sy werk.****2. Die Dosentevergadering en Kommissie van die Algemene Kerkvergadering word bedank vir hulle aandeel aan die beplanning rondom die Fakulteit Teologie (Afd A).**

3. Die Kuratorium en Dosentevergadering word sterkte en seën toegebied met verdere beplanning en verwikkelinge rondom die teologiese opleiding.

2.1.1.2

**BESKRYWINGS PUNT: RING VAN BLOEMFONTEIN
HERSTRUKTURERING VAN FAKULTEIT TEOLOGIE (AFD A)**

Die huidige ondersoek na die herstrukturerings van die Fakulteit Teologie (Afd A) se fokus word verskuif na 'n deeglike ondersoek wat alle praktiese implikasies en voor- en nadele van 'n eie instansie vir die opleiding van predikante vir die Kerk en verdere studie van predikante in die teologie sal aantoon. Die bedoeling met so 'n instansie moet wees dat erkende grade toegeken kan word en dat die instansie spesifiek-kerklik Hervormd sal wees. Die resultate dien voor die 66ste Algemene Kerkvergadering.

Motivering

Die Kerk het hom nog deurgaans uitgespreek ten gunste van 'n eie kerklike opleiding. Dié situasie word al moeiliker om te handhaaf met die veranderde situasie aan die Universiteit van Pretoria.

AANBEVELING

1. Die beskrywingspunt word behandel.

2.1.1.3 **Dosentevergadering**

(i) **Funksionering**

Die Dosentevergadering het 'n dubbele karakter. Enersyds is dit 'n bestuursvergadering van die fakulteit. Andersyds funksioneer dit in kerklike hoedanigheid. Streng kerklike sake maak egter nooit meer as een-derde van die Dosentevergadering se aktiwiteite uit nie.

Die Dosentevergadering se funksionering is nie aan die frekwensie van Algemene Kerkvergaderings of die dienstermyne van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering gekoppel nie.

Daar vind tussen agt en tien vergaderings per jaar plaas. Van alle vergaderings word

behoorlik notule gehou. Alle notules, bylae, aanhangsels en voortvloeiende korrespondensie is behoorlik geliasseer en is voor hande.

Die Dosentevergadering hou selde werkwinkels. In die fakulteit bestaan daar ander strukture vir dié doel. Uitsonderings is egter die volgende:

- * Die Hammanskraalse Beraad van Oktober 1995 waarheen almal in die Kerk wat belang gehad het by teologiese opleiding, uitgenooi is.
- * Die Warmbad Beraad van Oktober 1996 wat slegs deur die dosente van die fakulteit bygewoon is, maar waarheen die voorsitter van die Kuratorium en die voorsitter van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering genooi is.

Beide werkwinkels het oor die toekoms van die Kerk se teologiese opleiding gehandel. Volledige verslae is daarvoor opgestel en aan alle belanghebbende liggame in die Kerk versprei.

Samevattend kan gesê word dat die Dosentevergadering goed en effektief funksioneer. Take en opdragte word binne 'n redelike tydperk afgehandel, ten spyte van die feit dat die dosente 'n swaar universiteitsvrag dra en sommige van hulle ook uitgebreide sinodale pligte het om te volvoer.

AANBEVELING

1. Vir kennisname.

- (ii) Doelwitte, take en opdragte
- (a) *Take en doelwitte geïdentifiseer na die vorige Algemene Kerkvergadering*

Soos reeds genoem, funksioneer die Dosentevergadering nie na aanleiding van die Algemene Kerkvergadering nie, maar is dit primêr 'n bestuursliggaam van die fakulteit. Aan die ander kant ontvang die Dosentevergadering van tyd tot tyd opdragte van die Algemene Kerkvergadering of van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering.

Daar is sedert die 64ste Algemene Kerkvergadering in samewerking met die Studiekoördineringsliggaam 'n volledige opname gemaak van al die studieopdragte aan die Dosentevergadering. Die afhandeling van die studieopdragte is (eweneens in samewerking met die Studiekoördineringsliggaam) geskeduleer. Waar daar in die loop van die termyn tot ander insigte gekom is oor die skedulering, is dit per korrespondensie met die Moderamen of die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering opgeneem. Nuwe aanwysings oor die afhandeling of skedulering van opdragte is ontvang.

Die Dosentevergadering het hom dit ten doel gestel om volgens die afhandelingskule te werk.

- (b) *Uitstaande opdragte van die vorige termyn wat afgehandel moes word*

Duiwels en duiweluitdrywing

Slegs *een* sodanige opdrag het oorgebly, maar nie omdat die Dosentevergadering dit nagelaat het nie. Die skriba van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het per abuis nagelaat om die opdrag aan die Dosentevergadering deur te gee. Die opdrag is per skrywe gedateer 13 Maart 1997 aan die vergadering oorgedra.

Dit handel oor die besluit wat die 63ste Algemene Kerkvergadering geneem het dat die Dosentevergadering versoek word om 'n studie te doen oor *duiweluitdrywing, salwing en dies meer*.

Die Dosentevergadering het die volgende werkswyse in die afhandeling van hierdie saak aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering voorgestel:

- * Die fakulteit word toegelaat om die saak gedurende 1998 in sy Bybelskole te hanteer.
- * Na afloop daarvan en na aanleiding van vrae en besprekings wat gevoer is, word 'n dokument/boekie opgestel wat op lidmate gerig is.

Die voorstel is deur die Kommissie aanvaar.

AANBEVELING

- 1. Die dokument/boekie van die Dosentevergadering oor duiwels en duiweluitdrywing word afgewag.**

Toekoms van die teologiese opleiding

Hierdie is streng gesproke nie 'n opdrag of taak nie, maar wel 'n saak wat so ver terug as die 63ste Algemene Kerkvergadering gestel is (Besluitebundel, p 65).

- * Die Algemene Kerkvergadering gee aan die Kuratorium opdrag om noukeurig kennis te neem van veranderings en ontwikkelings op die gebied van die universiteitswese in die lig van die verwagte situasie, die opleiding en vorming van predikante en die teologiese arbeid van die Kerk te reël, indien en wanneer nodig.
- * Die Algemene Kerkvergadering magtig die Kuratorium en die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering om die nodige maatreëls te tref ter uitvoering

van die opdrag.

Hierdie besluit is deur die 64ste Algemene Kerkvergadering herbevestig (Besluit-bundel, p 125).

Hierdie saak het gedurende die afgelope twee termyne baie aandag ontvang. Die Dosentevergadering het hom voortdurend besig gehou met die monitering van ontwikkelings, samesprekings is gevoer, twee werkswinkels is gehou en memoranda is opgestel. Die Kuratorium en die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering, asook alle ander kerklike instansies wat belang by hierdie saak mag hê, is deurentyd op hoogte gehou.

Soos verwag, het die veranderde landsituasie, nuwe regeringsbeleid en 'n nuwe onderwysfilosofie en -beleid 'n groot impak op die universiteitswese en ook op die Universiteit van Pretoria gehad. Ironies genoeg was dit egter nie die onmiddellike aanleiding tot die druk wat die Fakulteit Teologie (Afd A) tans ervaar om te herstruktureer nie. Laasgenoemde is die gevolg van die begrotingstekort van die fakulteit, wat op sy beurt weer die gevolg is van die afname in studentetal.

Die Fakulteit Teologie (Afd A) is gedurende die helfte van 1997 deur die universiteitsowerheid gekonfronteer met die eis dat R367 000,00 op die begroting van 1998 bespaar moet word of dat die Kerk die bedrag addisioneel moet inbetaal. Hieruit het 'n dubbele ontwikkeling voortgevloei:

- * Krisisbeplanning wat daarop gemik is om die begrotingstekort van die Fakulteit Teologie (Afd A) te beredder.
- * Samesprekings op dekaansvlak tussen Afdelings A en B van die Fakulteit Teologie wat daarop gemik is om die fakulteit te herstruktureer sodat aan die eise van die nuwe onderwysbeleid voldoen kan word sonder dat daar van kerklik-geassosieerde teologiese opleiding weg beweeg word.

Beide hierdie aksies is ten tye van hierdie verslag steeds in volle swang.

Aangesien die verslag van die Kuratorium omvangryk oor hierdie saak handel, word dit nie verder hier bespreek nie. Die dekaan sal (DV) ook gedurende die 65ste Algemene Kerkvergadering die geleentheid te baat neem om die stand van sake soos op daardie stadium van toepassing, aan die vergadering mee te deel.

AANBEVELING

- 1. Die dekaan, prof JH Koekemoer, lewer verslag oor die jongste stand van sake rondom die teologiese fakulteit.**
- 2. Vir bespreking en besluit.**

(c) *Opdragte ontvang van die 64ste Algemene Kerkvergadering*

Die volgende opdragte is ontvang:

Eben Haëzer Kerk

Dr Pretorius het geskryf:

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering wil die volgende besluit van die Algemene Kerkvergadering onder u aandag bring:

- * Die Eben Haëzer Kerk word in beginsel as gemeente van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika toegelaat.
- * Die afhandeling van die saak word aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering opgedra, nadat studie en advies vanaf die Dosentevergadering ingewin is.
- * Indien die advies van die Dosentevergadering grondige besware bevat, sal die Kommissie die hele aangeleentheid na die Algemene Kerkvergadering terugverwys.

Belydenis, binding van ampsdraers en lidmate aan die belydenisskrifte en die proponentsondertekeningsformule

Die Algemene Kerkvergadering het soos volg hieroor besluit:

- * Die Kerk is bewus van die verantwoordelikheid en die uitdaging om in sy teologiebeoefening die belydenisskrifte van die Kerk in elke nuwe konteks hermeneuties nuut te vertolk en te verwoord.

Alhoewel die teks en die vorm van die belydenisskrifte histories gebonde is, is die wesenlike sake wat verwoord word, nog steeds vir die Kerk van kardinale belang.

Die Algemene Kerkvergadering bevestig daarom opnuut dat

- predikante en lidmate in hulle dienswerk hulle steeds gebonde sal ag aan die belydenisskrifte van die Kerk
 - inhoudelike besware teen die belydenisskrifte langs die voorgeskrewe kerklike weg van 'n gravamen hanteer word
 - die belydenisskrifte steeds onverkort as riglyn vir die prediking sal dien.
- * Die besluite van die 62ste Algemene Kerkvergadering oor die verhouding tussen Skrif en belydenis word gehandhaaf.

- * Op grond van die besluit van die vergadering dat "die Kerk se vertolking van die Woord begelei word deur die Kerk se verstaan van die belydenisskrifte" (Notule bl 48) besluit die vergadering verder dat
 - dit in die laaste instansie die Algemene Kerkvergadering is wat finale uitsluitel gee oor die interpretasie van die belydenisskrifte
 - enige lidmaat van die Kerk wat verskil van die belydenisskrifte of die Algemene Kerkvergadering se interpretasie daarvan, die verskille op die agenda van die Algemene Kerkvergadering kan plaas vir oorweging
 - alle ampsdraers en lidmate die Algemene Kerkvergadering se interpretasie van die belydenisskrifte moet aanvaar
 - predikante en dosente op geen wyse hulle posisie in die Kerk sal misbruik om lidmate of studente strydig met die interpretasie van die Algemene Kerkvergadering te beïnvloed nie
 - dit nie dosente en predikante die voorreg om indringende en kritiese navorsing te doen oor die leer van die Kerk ontnem nie
 - persone wat te kenne gee dat hulle verskil van die Kerk se belydenisskrifte, onmiddellik in gesprek met die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering moet tree
 - die genoemde prosedure naas die gravamen-prosedure sal geld.
- * Die Dosentevergadering van UP en die dosente van HTO bring gesamentlike advies uit aan die Buitengewone sitting van die 64ste Algemene Kerkvergadering wat oor die nuwe Kerkorde gaan handel met betrekking tot
 - die bewoording van die proponentsondertekeningsformulier
 - die aard van die binding van ampsdraers en lidmate aan die belydenisskrifte.
- * Met die oog op die formulering en uitbring van die advies, verwys die vergadering die volgende na die Dosentevergadering:
 - Die voorgestelde formulering van die proponentsondertekeningsformule deur prof IWC van Wyk en dr PB Boshoff onderskeidelik (Studiebundel, bl 365 en 369).
 - Die besluite van die 62ste Algemene Kerkvergadering oor die aard van die binding aan die belydenisskrifte en die beoordeling van die bestaande proponentsondertekeningsformule as studiemateriaal.
 - Om voortaan op elke Algemene Kerkvergadering besonderlik te handel oor die eietydse verstaan van die leer in die belydenisskrifte.
 - Om die betrokke teologiese dosente opdrag te gee om saam met die HTV ondersoek te doen na die noodsaak en/of wenslikheid van die opstel van 'n nuwe eietydse belydenisskrif naas die bestaande Reformatoriese belydenis-

skrifte en ekumeniese simbole, en die volgende gewone Algemene Kerkvergadering dienooreenkomstig te adviseer.

(Navorsingsresultate kan na Ringsrade vir Predikante verwys word vir kommentaar).

- * In beginsel word die moontlikheid oopgelaat dat die Kerk hom in die toekoms aan 'n verdere belydenisskrif kan bind.
- * Die Dosentevergadering ondersoek die volgende vraagstukke, probleme en/of besware teen die inhoud en/of formulering en/of funksie van die belydenisskrifte en lewer verslag aan die eersvolgende Buitengewone Algemene Kerkvergadering:
 - Belydenisskrifte is nie ewige, geldende waarhede nie.
 - Die leer van die kerk is voortdurende gebeure wat elke keer nuut verstaan en beantwoord moet word en daarom nie onderskryf kan word nie. (Toeliggingsmateriaal word aan die Dosentevergadering deurgegee).
- * Die Dosentevergadering
 - doen eksegetiese studie na die omvang, gesag en funksie van die Bybel. Die studie moet 'n duidelike Bybelse fundering vir die verhouding Bybel-belydenisskrif moontlik maak.
 - lê 'n ontwerp van 'n formulering van die Apostolicum voor waarin geen ontologiese formulering en taalgebruik voorkom nie.
- * Die vergadering beantwoord vrae van die Komitee vir die herskrywing van die Kerkwet oor die belydenis soos volg:
 - Die huidige beleid van die Kerk oor die binding van ampsdraers aan die belydenis van die Kerk word onverkort gehandhaaf. Die vraag is na behore in die besluite wat geneem is, beantwoord.
 - Die Kerk aanvaar steeds die *quia*-standpunt en handhaaf die huidige ondertekeningformule.

Kultuurtaak van die Kerk

Dr SP Pretorius het geskryf:

Die studieresultate van die navorsingsprojek van die Dosentevergadering in verband met die vraag of die Kerk 'n kultuurtaak het, word afgewag. Die Komitee vir die herskrywing van die Kerkwet verreken die studieresultate in die nuwe Kerkorde.

Kommentaar op die Heidelbergse Kategismus

Dr Pretorius het geskryf:

Die dekaan van die teologiese fakulteit word versoek om 'n eie Bybelse kommentaar op die Heidelbergse Kategismus met die oog op die uitleg daarvan in die prediking, daar te stel.

AANBEVELING

1. Vir kennisname.

(d) *Betrokkenheid van die Dosentevergadering by ander opdragte, kommissies en rade*

Studiekoördineringsliggaam

Dr SP Pretorius skryf:

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het by sy buitengewone vergadering op 4 Augustus 1995 besluit om 'n studiekoördineringsliggaam te benoem wat soos volg saamgestel is:

- * Voorsitter van STNT (Sameroeper).
- * Sekretaris van die Dosentevergadering.
- * Voorsitter en sekretaris van die Hervormde Teologiese Vereniging (HTV).
- * Direkteur van Kital.
- * Voorsitters van werkgroepe.
- * Oudl GJ de Beer (verteenwoordiger van die Algemene Kerkvergadering).

Die doel en taak van die studiekoördineringsliggaam is om so gou moontlik alle studie-opdragte van die 64ste Algemene Kerkvergadering wat nie direk aan individue, rade of ander studiekomitees gerig is nie, te beoordeel en 'n prioriteitslys vir die afhandeling daarvan aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering voor te lê.

Die eerste vergadering van die liggaam is op 25 Augustus 1995 gehou. Prof Steenkamp is as voorsitter en dr SP Pretorius as sekretaris benoem. Al die opdragte is in kategorieë gerangskik en aan elke kategorie is 'n afhandelingsdatum toegeken.

Studie deur die Studiekoördineringsliggaam: Rade en Adviesliggame

Hierdie liggaam het self ook 'n studieopdrag van die Kommissie ontvang, naamlik oor die bestaan en voortbestaan van rade. Die besluite van die Algemene Kerkvergadering waaruit dit voortspruit, is volgens dr Pretorius die volgende:

- * Die status quo betreffende die benoeming en funksionering van rade en adviesliggame van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering word gehandhaaf. Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering ontbind rade in ooreenstemming met besluite en opdragte van die Algemene Kerkvergadering.
- * Die studie oor rade word voortgesit.
- * Die effektiwiteit van die rade en koördinasie tussen die rade word verhoog deur:
 - ** Sentik (Direkteur Kital) te gebruik om
 - bestaande opdragte
 - nuwe opdragte van die Algemene Kerkvergadering
 - opdragte van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering te koördineer en daarvoor verslag te doen.
 - ** STNT te gebruik om die advies van die Dosentevergadering en ander kundiges, waar nodig en soos versoek, te verkry.
 - ** Die HTV te gebruik om persone te identifiseer wat deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering oorweeg kan word vir benoeming op rade of om self studiewerk te doen.
- * Die volgende aangeleenthede word na die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering verwys vir ondersoek en besluit:
 - ** Die aantal werkgroepe word na drie verminder, naamlik
 - Pastoraat
 - Presbiteraat
 - Diakonaat.

Die betrokke rade word onder hierdie werkgroepe ingedeel met die oog op studie, hantering van werkopdragte en behandeling van verslae. Dieselfde indeling kan ook op rings- en gemeentevlak gevolg word. So word sake wat dien, aan die amp gekoppel.

In die lig van die voorstel wat aanvaar is, doen die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering, Kital en die voorsitters van genoemde rade beplanning oor die indeling van rade by werkgroepe wat in die bedieningspatrone vanaf gemeentevlak inpas.

Raad vir Kerk en Teologie

Dr SP Pretorius skryf oor dié Raad soos volg:

In opdrag van die Algemene Kerkvergadering het die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering en die Raad vir Kerk en Teologie soos volg benoem:

- Kommissie van die Algemene Kerkvergadering.
- Dosentevergaderings van UP en HTO.
- Kuratorium.
- Proponentseksamenkommissie.
- Bestuur van HTV.

Hierdie Raad is sedertdien so deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering hersaamgestel dat die Dosentevergadering nie meer as Dosentevergadering daarby betrokke is nie.

AANBEVELING

1. Vir kennisname.

(e) *Opdragte en take afgehandel; bereiking van doelwitte*

Binding van ampsdraers en lidmate aan die belydenisskrifte

Die Dosentevergaderings van die Fakulteit Teologie (Afd A) en HTO het op 2 November 1995 saam vergader en na uitvoerige bespreking en oorweging van die relevante materiaal soos volg besluit:

- * Die vergadering vereenselwig hom met die standpunte uitgespreek in die Nederduitsch Hervormde Kerk se memorandum oor Skrif en belydenis aan die TTK, soos aanvaar deur die 62ste Algemene Kerkvergadering en herbevestig deur die 64ste Algemene Kerkvergadering.
- * Die vergadering meen dat die saak van openbaarmaking, soos in dieselfde memorandum bespreek, en die verband daarvan met akademiese vryheid 'n toekomstige studietema kan wees.

Dit is so deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering aanvaar.

AANBEVELING

1. Vir kennisname en bespreking.

Proponentsondertekeningsformule

In dieselfde gesamentlike vergadering van die Dosentevergaderings van die Fakulteit

Teologie (Afd A) en die HTO is ook hieroor gehandel. Naas die verwysingsmateriaal waarna die besluite van die Algemene Kerkvergadering verwys, het prof IWC van Wyk ook 'n voorlegging gemaak wat met die stand van die denke van die Komitee vir die herskrywing van die Kerkwet op daardie stadium gekorreleer het.

Na uitvoerige bespreking het die vergadering besluit om soos volg aan te beveel:

- * In ooreenstemming met die besluit van die Algemene Kerkvergadering bly die huidige proponentsondertekeningsformule gehandhaaf. Die vergadering wil nogtans die volgende veranderings voorstel:
 - Dit moet begin met die woorde: "Ek/Ons, die ondertekenaar(s), verklaar hiermee ..." Dieselfde sin moet afsluit met die woorde: "... van harte onderskryf en in my verkondiging getrou sal bly." Die sin lui dan soos volg: *"Ek/Ons, die ondertekenaar(s), verklaar hiermee dat ek/ons die leer wat uitgedruk is in die formuliere van eenheid, naamlik die Nederlandse Geloofsbelydenis, die Heidelbergse Kategismus en die Dordtse Leerreëls, en wat in ooreenstemming is met die Woord van God, van harte onderskryf en in my/ons verkondiging getrou sal bly."*
 - Die verwysing na die Nederduitsch Hervormde Kerk word in die volgende sin gemaak en wel soos volg: *"Ek/Ons beloof verder om my/ons stiptelik te hou aan die orde wat neergelê is in die Wet en Bepalings (of nuwe naam waarop besluit word) van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika en by oortreding daarvan my/ons te onderwerp aan die oordeel van die bevoegde kerklike vergaderings."*
- * Die ander Susterkerke moet ingelig word van enige verandering in die ondertekeningsformule.
- * Die handelinge (en bylaes) van die TKK moet nagegaan word vir die ander Susterkerke se ondertekeningsformules. Dit moet in aanmerking geneem word by die toekomstige hersiening van die ondertekeningsformule.
- * Hoewel hierdie verslag en aanbevelings vir die buitengewone sitting van die 64ste Algemene Kerkvergadering geld, word die skriba van die Algemene Kerkvergadering versoek om dit ook reeds aan die Komitee vir die herskrywing van die Kerkwet beskikbaar te stel.

Motivering

- * Die huidige ondertekeningsformule bevat nie ernstige probleme nie.
- * Indien die ondertekeningsformule nou reeds verander word om by die nuwe Kerkwet aan te pas, sal die kar voor die perde ingespan word. Na finalisering en aanvaarding van die nuwe Kerkwet, dit wil sê in 'n volgende fase van hersie-

ning, kan weer na die ondertekeningsformule gekyk word, met oorweging van die voorstelle van prof IWC van Wyk en dr PB Boshoff, asook die ondertekeningsformules van die ander Susterkerke.

- * Die voorgestelde wysigings aan die huidige formule word soos volg gemotiveer:
 - Die huidige formule is problematies in die sin dat dit nie "dienaars van die Woord van God in die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika" is wat die ondertekeningsformule onderteken nie (maar aspirant-dienaars). Die voorgestelde wysiging verwyder die verwysing na die ampstatus van die ondertekenaar.
 - Volgens die huidige formule word die leer verkondig, terwyl dit tog die Woord is wat verkondig word.
 - Die naam "Kerkwet en Bepalings" moet aangepas word, indien die buitengewone Algemene Kerkvergadering besluit om nie langer van die naam gebruik te maak nie.
 - Met die verwydering van die verwysing na die ampstatus van die ondertekenaar, word die verwysing na die naam van die Kerk ongelukkig ook verwyder. Deur in die volgende sin na die "Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika" te verwys in plaas van "Kerk", word die saak gered.

Die verslag is deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering aanvaar.

AANBEVELING

1. Vir kennisname.

Eben Haëzer Kerk

'n Verslag oor hierdie saak is op 16 April 1996 aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering gelewer. Dit het na twee sake gekyk:

- * Die beginsel van modaliteit en die aanvaarbaarheid daarvan in die kerk-beskouing van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika.
- * Die insluiting of akkommodering van die Eben Haëzer Kerk in of deur die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika.

Hier volg 'n uittreksel uit die verslag:

Modaliteite in die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika

Hoewel nóg die besluit van die Algemene Kerkvergadering, nóg die brief van die Sekretaris van die Skriba van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering

waarin die opdrag oorgedra is, daarna verwys, het die aansoek van die Eben Haëzer Kerk, soos weergegee in die agenda van die 64ste Algemene Kerkvergadering (pp 482-487) ten ooreenkomstig na die modaliteitsgedagte verwys. Die aansoek bevat die volgende woorde: "Vandaar dan ook hierdie brief, wat u kan beskou as 'n offisiële aansoek van die Eben Haëzer Kerk aan u geagte Kerkvergadering, om te oorweeg, om as Gereformeerde Bondsgemeente, *dus met ons eie modaliteit, binne die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika* opgeneem te kan word." In die verslag van die Kommissie, soos deels weergegee in die Agenda (p 486) lees ons ook die volgende: "Die gemeente wil as modaliteitsgemeente binne die Hervormde Kerk gehandhaaf bly."

Die Eben Haëzer Kerk as lid van die Gereformeerde Bond van die Nederlandse Hervormde Kerk

Dit blyk dat die Eben Haëzer Kerk gelyktydig met sy aansoek om as "modaliteitsgemeente" in die Nederduitsch Hervormde Kerk geakkommodeer te word, ook aansoek gedoen het om lidmaatskap van een van die grootste modaliteitsrigtings binne die Nederlands Hervormde Kerk. Hierdie stap bevestig die gemeente se bedoeling om sy modaliteitstatus te konsolideer. Dit is waarskynlik ook die grootste verskil met die Nederlandssprekende Gemeente.

Moet die Eben Haëzer Kerk, indien dit 'n gemeente van die Nederduitsch Hervormde Kerk word, noodwendig as 'n modaliteitsgemeente beskou word?

Dit is dalk van betekenis dat die verteenwoordigers van die Eben Haëzer Kerk tydens die debat oor hulle aansoek gedurende die Algemene Kerkvergadering, begin terugkrabbel het oor die modaliteitsgedagte. Hulle argument was dat die begrip van modaliteit soos dit in die debat na vore gekom het, nie ooreengestem het met wat hulle in gedagte gehad het nie.

Die Dosentevergadering het nogtans geoordeel dat die vraag uitgemaak moet word of die beginsel van modaliteit ter sprake is. Indien dit wel die geval is en daar word besluit om die Eben Haëzer Kerk in die Nederduitsch Hervormde Kerk te akkommodeer, word 'n beginsel ingevoer wat belangrike kerkregtelike implikasies inhou wat bowendien in die nuwe Kerkorde verreken moet word.

Werkwyse

Die Dosentevergadering het die volgende persone gevra om memoranda te lewer:

- * Prof SJ Botha is versoek om die vraag te ondersoek wat 'n modaliteitsgemeente is en of die nuwe kerkorde vir so 'n gemeente voorsiening maak of kan maak.
- * Prof AG van Aarde is versoek om 'n memorandum te lewer oor *Modaliteit teenoor die Nuwe-Testamentiese beeld van eenheid in verskeidenheid*. Die opdrag is later aan dr AM Botma gegee, met prof Van Aarde as medewerker.

- * Prof IWC van Wyk is versoek om 'n memorandum te skryf oor 'n *Dogmatiese besinning en stellinginname oor modaliteit in die Kerk*.

Van al die benoemdes is memoranda ontvang. Verder is die volgende artikel ook in aanmerking geneem: Van Aarde, AG 1989. 'n Nuwe-Testamentiese begroning van die eenheid van die kerk en die eis om kerkeenheid vandag. *HTS* 45/2: 461-475.

Twee vergaderings het daarop plaasgevind waartydens die onderhawige sake in diepte bespreek is. Tydens die tweede vergadering (1996-03-12) is tot 'n slotsom en aanbeveling gekom.

Slotsom en aanbeveling
Slotsom

Modaliteit, kerklike verskeidenheid en kerklike eenheid

Hoewel die Nuwe-Testamentiese kerk verskeidenheid tot 'n groot hoogte geakkommodeer het, kan daaruit nie afgelei word dat verskeidenheid 'n kerklike strewe moet wees nie. Daarenteen behoort eenheid wel 'n strewe te wees. Dit geld in ons geval ook vir die struktuur van die Kerk. 'n Gemeente kan byvoorbeeld nie eensydig besluit om die episkopaalse stelsel in te voer nie.

Dit is verder duidelik dat die verskynsel van modaliteitsrigtings in die Nederlands Hervormde Kerk uit 'n ongesonde toestand binne daardie kerk ontwikkel het en dat die oordrag daarvan na - of die ontwikkeling van modaliteite in die Nederduitsch Hervormde Kerk sterk teengestaan moet word.

Die geval van die Eben Haëzer Kerk

Die feit dat die Algemene Kerkvergadering die Eben Haëzer Kerk reeds in beginsel as gemeente van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika toegelaat het, kon nie anders as om enige besinning van die Dosentevergadering oor hierdie saak te beïnvloed nie. Daar is nogtans probeer om die saak nuut te oordink.

Die Dosentevergadering het die volgende negatiewe faktore geïdentifiseer:

- * Die Eben Haëzer Kerk is van plan om binnegemeentelik 'n eie kerkorde te volg. Daar word bewustelik gekies vir 'n kerkordelike en teologiese posisie wat op belangrike punte afwyk van die posisie van die Nederduitsch Hervormde Kerk. Dit was en bly 'n groot probleem.
- * Die Eben Haëzer Kerk is lid van die Gereformeerde Bond.

Die vraag is in watter mate hierdie feite die aanvanklike selfbeskrywing van die Eben Haëzer Kerk as modaliteitsgemeente verifieer.

Die Dosentevergadering is egter ook onder die indruk gebring van die volgende positiewe sake:

- * Die Eben Haëzer Kerk bestaan uit 'n groep hoogs toegewyde gelowiges en lidmate, en aanvaar die gesag van die Skrif en die Formuliere van Eenheid.
- * Die begeerte van die Eben Haëzer Kerk om 'n eie bestaan te voer, gaan grootliks terug op die feit dat die lidmate meestal uit Nederlandse immigrante of hulle direkte nasate bestaan. Dit is duidelik 'n geval van bona fide tradisionele en kulturele eiesoortigheid.
- * Die versekering is meermale uitgespreek dat wanneer lidmate van die Eben Haëzer Kerk in ander dele van die land gaan woon, hulle gewoon daar sal inskakel by die plaaslike Hervormde gemeente. Verder word voorsien dat namate volgende generasies al verder van hulle Nederlandse wortels af weggroei, die gemeente al meer soos 'n gewone gemeente van die Nederduitsch Hervormde Kerk sal word. Daar is dus geen bedoeling om 'n bepaalde modaliteitsrigting in die Hervormde Kerk te bestendig of uit te bou nie.

Die vraag moes verder oorweeg word in welke mate daar in die Nederduitsch Hervormde Kerk presedente bestaan op grond waarvan die Eben Haëzer Kerk geakkommodeer kan word.

Die eerste geval waaraan gedink is, is die Nederlandssprekende Gemeente. Ofskoon daar met die eerste oogopslag min ooreenkoms tussen die Eben Haëzer Kerk en die Nederlandssprekende Gemeente bestaan, het die verskille al onduideliker geword hoe langer daaroor nagedink is. Dit is duidelik dat die Nederlandssprekende Gemeente sy oorspronklike bedoeling lank reeds verby gesteeke het, maar dit is ook nie seker watter prinsipiële implikasies van die huidige situasie afgelei kan word nie.

'n Ander moontlike presedent is die verskynsel van multikulturele gemeentes soos met die laaste Algemene Kerkvergadering voorsien. Uit die nadenke en beplanning wat sedertdien aan multikulturele gemeentes gewy is, blyk dat dié soort gemeentes nie volledig in die Nederduitsch Hervormde Kerk geïntegreer sal word nie, maar as't ware aan die rand van die Kerk geakkommodeer sal word. Hulle sal binne-gemeentelik 'n eie patroon in diensordes en kerksang handhaaf. Die bestaansreg van sulke gemeentes is gekoppel aan die kulturele eiesoortigheid van die gemeenskappe wat dit bedien.

Dit het uiteindelik vir die Dosentevergadering gelyk of dit ook die patroon is wat in die geval van die Eben Haëzer Kerk behoort te geld.

Laastens is die Dosentevergadering ook deur 'n menslikheidsoorweging beïnvloed. Die vergadering is naamlik onder die indruk gebring van die kerklike ontredde van die Eben Haëzer Kerk.

Aanbeveling

- * Die modaliteitsverskynsel is 'n verdelende verskynsel en in elk geval vreemd aan die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika.
- * Die Eben Haëzer Kerk moet nie as 'n modaliteitsgemeente nie, maar as 'n buitengewone gemeente in die Nederduitsch Hervormde Kerk geakkommodeer word, met die duidelike verstandhouding dat assimilasië as doel nagestreef word.
- * So 'n stap word gegrond op die oorweging dat daar bona fide kulturele en tradisionele eiesoortigheid by die Eben Haëzer Kerk bestaan. Daarom kan dit vorentoe nie as verskoning of presedent gebruik word vir die vorming van diverse rigtings of modaliteite in die Nederduitsch Hervormde Kerk nie. (Aan die ander kant kan die feit dat die Eben Haëzergemeente 'n kerkregtelike anomalie binne die Nederduitsch Hervormde Kerk uitmaak, nie ontken word nie).
- * Daar moet vasgestel word in welke mate die Eben Haëzer Kerk se lidmaatskap van die Gereformeerde Bond sy primêre bande met die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika in gedrang bring. Indien daar rede tot kommer blyk, behoort dit opgeklaar te word voordat die akkommodasie van die Eben Haëzer Kerk gefinaliseer word.

Die volgende praktiese reëlings word voorgestel:

- * Die Eben Haëzergemeente moet so ver moontlik inskakel by die plaaslike ringsvergadering en sy ringsrade.
- * Die gemeente moet 'n volledige uiteensetting gee van sy gemeente-orde (Kerkwet), kerkboek en liturgiese gebruike aan die plaaslike ringsvergadering.
- * Visitasies moet daarop gemik wees om assimilasië te bevorder. Daarom sal dit goed wees as sulke besoeke onder andere gewy word aan gesprekvoering oor areas van verskil.
- * Die kwessie van eiendomsreg en eienaarskap moet uitgeklaar en bevredigend gereël word.
- * Lidmaatskap en gemeentegrense word deur die ringsvergadering in oorleg met die gemeente gereël, op patroon van die Nederlandssprekende Gemeente.

Daar moet met die Nederlandssprekende Gemeente 'n gesprek gevoer word om vas te stel in watter mate die oorspronklike oorwegings en oogmerke wat by die stigting van die gemeente gegeld het, gerealiseer is of steeds nagestreef word. Verder behoort die plaaslike ringsvergadering dieselfde kontrole as hierbo genoem, oor die Nederlandssprekende Gemeente uit te oefen.

Die verslag is deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering aanvaar.

AANBEVELING

1. Vir kennisname.

Die kultuurtaak van die kerk

Na afloop van die fakulteit se navorsingsprojek oor kerk en kultuur het die Dosentevergadering prof PJ van der Merwe versoek om sy artikel oor dieselfde onderwerp wat in HTS 52 (4, 1996, pp 671-692) verskyn het, as verslag aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering aan te bied en dit enigermate vir dié doel aan te pas. Dit is dan ook so gedoen en op 9 Oktober 1996 aan die Kommissie aangebied. Vanweë die omvang van die verslag word slegs die bevindinge hier aangebied.

Het die Kerk 'n kultuurtaak?

Inligting wat van prof SJ Botha, voorsitter van die Komitee vir die herskrywing van die Kerkwet van die Nederduitsch Hervormde Kerk, verkry is (1996-05-29), stel dit bo alle twyfel dat hierdie vraag van die kommissie gedurende die 64ste Algemene Kerkvergadering uitgegaan het van 'n verband tussen kultuur en volk. Die vraag het in die debat oor kerk en onderwys na vore gekom en moet in verband gebring word met ander vrae soos: "Moet die Kerk hom steeds beywer vir Christelik-volkseie onderwys?" (Antwoord: "Die Kerk moet hom steeds beywer vir Christelik-volkseie onderwys") en: "Behoort daar in die Kerkorde iets oor volkseie opvoeding en onderwys te staan?" (Antwoord: "Die Kerkorde sal oor volkseie opvoeding en onderwys moet handel"). Kultuur kan dus in hierdie verband as sinoniem vir volkseie opgeneem word.

Dit lyk dus nie onbillik om die vraag van die Algemene Kerkvergadering te interpreteer as 'n vraag of die Nederduitsch Hervormde Kerk wat homself as volkskerk sien, 'n taak teenoor die volk en volkseie het nie. Daarop kan gevra word: watter soort taak? Om die volk en volkseie in stand te help hou of voortdurend te kersten?

Op hierdie vraag word deur die verslag soos volg geantwoord:

Die kerk het dan 'n pastorale én profetiese taak teenoor die volk, kultuur en selfs volkseie. Dit beteken dat die Nederduitsch Hervormde Kerk, as dit kerk van Christus wil wees, nie net moet begelei nie, maar ook bereid moet wees om standpunt teenoor die volk in te neem, veral as dit duidelik word dat bepaalde sentimente uit selfsug gebore is of die waarheid en geregtigheid in gedrang kom. Soos mense is volke sondige groothede en daarom geneig om hulle eie belang voorop te stel. Soms kan dit vir die kerk selfs moeilik wees om die waarheid en geregtigheid te onderskei,

omdat hy ingetrek word in die werklikheidskonstruksie en die waarheidskonsensus van die volk. Daarom is dit belangrik dat die volkskerk altyd sal onthou dat hy eintlik katolieke kerk is. Die getuienis van die groter kerklike gemeenskap wat wêreld en eeue omspan, moet ook aangehoor en in aanmerking geneem word.

Vanweë die natuurlike aantrekkingskrag tussen gemeenskap, kultuurgroep of volk, enersyds, en godsdiens of kerk, andersyds, hou betrokkenheid by die volkseie of volksidentiteit risikos vir die kerk in wat nie ligtelik opgeneem kan word nie. Klanke van volksteologie wat kort-kort gehoor word en waarvan daar in elk geval talryke voorbeelde in die geskiedenis van die Afrikaner is, is waarskuwings dat dit nie 'n ydele vrees is nie.

Moet die Nederduitsch Hervormde Kerk verantwoordelikheid aanvaar vir die instandhouding van volksidentiteit, byvoorbeeld deur bepaalde ideale te sakraliseer en te legitimeer? Dit kan nie. Deur so 'n optrede verlaat die Kerk hom sonder remme op die gevaarlike weg van burgerlike godsdiens.

Die verslag konkludeer dan soos volg:

Die kerk is op 'n intieme wyse met kultuur verweef en kan hom net so min daaraan ontstrengel as wat 'n mens van sy eie skaduwee kan ontsnap. Saam met Barth moet die goddelike aard van die kerk se roeping bely word, ten spyte daarvan dat die kerk wel as religie en kultuurverskynsel onderken word.

Die roeping van die kerk teenoor volk en kultuur is apostolêr en profeties, hoe moeilik dit ook mag wees.

AANBEVELING

1. Vir kennisname, bespreking en besluit.

Formulering van die Apostolicum sonder ontologiese formulering en taalgebruik

Die Dosentevergadering het geoordeel dat hierdie studie eerder op die terrein van die Raad vir Belydenis en Liturgiese Geskrifte lê. 'n Brief is aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering geskryf en op 28 Maart 1996 stem die Kommissie in dat die betrokke Raad betrek word.

Die Raad lewer op 1 Julie 1997 die volgende verslag:

- * Hierdie Raad het nie duidelikheid oor die rede vir so 'n versoek (dat die Apostolicum sonder ontologiese formulering en taalgebruik herformuleer moet word).

- * Dit is die Raad se standpunt dat dit in die Apostolicum gaan oor formulering wat 'n skriftuurlike waarheid probeer verwoord wat in gewone menslike taal moeilik anders gesê kan word. Indien iemand wel ontologiese formulering daarin vind, dan is dit inherent aan die belydenis en kan dit tog nie wegvertaal word nie. Dit is historiese dokumente met 'n eie karakter en aard.
- * Indien daar foutiewe vertaling is, moet dit aangedui word. Daar moet egter altyd gewaak word teen 'n ontologiese vertaling van 'n nie-ontologiese uitspraak.
- * Die Raad het kennis geneem dat die belydenisskrifte indringend aandag gaan kry by die volgende kursusse van die VTT. Die Raad is van mening dat daar dan 'n behoorlike debat kan plaasvind oor alle sake wat die belydenisskrifte raak.

Die verslag is deur die Dosentevergadering aanvaar en sonder meer na die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering deurgestuur. Die Kommissie het die verslag aanvaar en besluit om dit na die Algemene Kerkvergadering deur te gee.

Eksegetiese studie oor die omvang, gesag en funksie van die Bybel met die oog op die verhouding tussen die Bybel en die belydenisskrifte

Die Dosentevergadering het aanvanklik geoordeel dat hierdie opdrag na die Raad vir Kerk en Teologie verwys moes word. Dit is ook so deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering aanvaar. Die Raad was egter nie bereid om die opdrag te aanvaar nie en het die Kommissie versoek om dit na die Dosentevergadering terug te verwys.

Die volgende verslag is op 3 Januarie 1997 aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering gelewer:

Wanneer daar gevra word dat 'n eksegetiese studie na die omvang, gesag en funksie van die Bybel gedoen word, kom die volgende probleme onmiddellik navore:

- * Die Bybel is 'n versameling van geskrifte wat voltooi is lank voordat die versameling of kanon gestandaardiseer is. Dit is daarom nie moontlik om riglyne uit die geskrifte self af te lei oor die omvang van die Bybel nie. As dit so maklik was, sou daar nooit enige dispuut oor die kanon voorgekom het nie. Tog weet ons dat daar selfs in die geleedere van die Reformatore meningsverskil oor die kanon was.
- * Die vraag na die gesag en funksie van die Bybel is ook nie so maklik eksegeties vas te stel nie. Die gesag van die Bybel word nie van homself afgelei nie, maar van die Heer oor wie die Skrif getuig. Die eintlike gesag is gesetel in die lewende God en Heer van die kerk. Die Bybel wil mense nie na homself verwys nie, maar oor hierdie Heer getuig. Dit is ook die funksie van die Skrif. Mense word deur die getuigenis van Woord en Gees gelei tot 'n ontmoeting met God en dit lei tot 'n persoonlike geloofsverhouding tussen gelowiges en God in Christus. Op grond hiervan en omdat die Gees van God in hulle harte werksaam is, hoor

hierdie mense die Woord van God in die Skrif en aanvaar hulle die gesag van die Skrif. Omdat die kerk Jesus Christus as die Heer van die kerk aanvaar, aanvaar hulle die Heilige Skrif as gesagvol - omdat die Skrif oor Hom getuig. Ons het dus met 'n soort sirkelargument te doen - iets wat onaanvaarbaar is in terme van gewone menslike logika, maar wat in hierdie geval vir gelowiges uitstekende sin uitmaak.

Dit moet verder onthou word dat die leer van die Drie-Eenheid geformuleer is voordat die Nuwe-Testamentiese kanon sy beslag gekry het. Die kerk het hierdie leer geformuleer op grond van sy oorgelewerde herinnering aan Jesus Christus soos vervat in die verskillende biskoplike tradisies. Hierdie belangrike leerstelling van die kerk het dus nie tot stand gekom op grond van indringende eksegetiese studies nie, dit wil sê op grond van die Bybel as gesagsboek nie, maar op grond van die herinnering aan Jesus Christus, die lewende Woord.

Laastens aanvaar ons ook nog dat die Woord in die lewende getuienis van die gemeente weerklink.

Na aanleiding van 'n navraag deur die Kommissie is 'n verdere skrywe op 16 April 1997 aan die Kommissie geskryf waarin onder andere die volgende gesê is:

Die memorandum wou bloot die punt betoog dat die betrokke besluit van die Algemene Kerkvergadering onuitvoerbaar is, hoofsaaklik omdat dit 'n innerlike logiese en teologiese kortsluiting bevat. Dit is byvoorbeeld nie moontlik om die Bybel as gesag aan te haal waarom die Bybel gesagvol of nie gesagvol behoort te wees nie. Die omvang van die Bybel is ook nie iets wat eksegeties hanteer kan word nie. Die vergadering ag dit nie nodig om 'n uitgebreide memorandum op te stel om die onuitvoerbaarheid van die besluit te beredeneer of te bewys nie, aangesien dit eintlik selfevident is.

Hierdie standpunt is op 19 Junie 1997 in 'n gesprek wat die dekaan en sekretaris van die Dosentevergadering met die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering gevoer het, herhaal.

AANBEVELING

1. Vir bespreking en besluit.

Noodsaak en/of wenslikheid van 'n eie nuwe, eietydse belydenisskrif (naas die bestaande Reformatoriese belydenisskrifte en ekumeniese simbole)

Die aangeleentheid is onder Hoofstuk 1, Belydenis, behandel.

AANBEVELING

1. Vir kennisname.

Kommentaar op die Heidelbergse Kategismus

Die dekaan het 'n aantal medewerkers benoem om hom hiermee behulpsaam te wees. Afhandeling geskied oor die langtermyn.

AANBEVELING

1. Vir kennisname.

- (f) Opdragte en take onafgehandel; doelwitte wat nie bereik kon word nie

Sover die Dosentevergadering kan oordeel, is aandag aan al die opdragte en take van die Algemene Kerkvergadering gegee.

AANBEVELING

1. Vir kennisname.

2. Die Dosentevergadering word bedank vir die netjiese wyse waarop hy sy werk afgehandel het.

3. Besondere dank word aan prof PJ van der Merwe betuig vir die wyse waarop hy die skribaats van die Dosentevergadering behartig.

2.1.1.4 Raad vir Kerk en Teologie

- (i) Samestelling en funksionering

Die eerste vergadering van die Raad is op 15 Februarie 1996 gehou. Die vergadering

is saamgestel uit al die lede van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering, die Kuratorium, die Proponentseksamenkommissie, die dosente van die Universiteit van Pretoria en HTO, die bestuur van HTV en op uitnodiging, die Loodskomitee. Tydens die vergadering is besluit om die Raad ingrypend te verklein en die volgende persone is deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering op die Raad benoem: Proff SJ Botha, JH Koekemoer, AG van Aarde, HG van der Westhuizen, dr JH Breytenbach, di WCM de Beer, AT McDonald, oudle JLO Esterhuizen en

MF Pretorius. Gedurende die termyn is prof JP Oberholzer as lid benoem. Die Raad is gekonstitueer met prof SJ Botha as voorsitter, oudl MF Pretorius as ondervoorsitter en prof AG van Aarde as sekretaris. Dr JH Breytenbach het later die skribaat oorge-
neem.

(ii) Werkprogram

Die volgende onderwerpe is geïdentifiseer vir bespreking:

- * Skrifverstaan en Skrifbeskouing.
- * Die verstaan en hantering van die belydenisskrifte.
- * Belydenisinhoude:
 - Die maagdelike geboorte.
 - Die opstanding.
 - Die kanonproblematiek.
 - Die wederkoms.
 - Die historiese Jesus en die pre-eksistente Christus in die lig van Bultmann se ontmitologiseringsprogram.
 - Die term "God" en ontologisering.
 - Die opstanding van die vlees en ontmitologisering.
- * Die prosedure waarvolgens kontensieuse sake rondom die Skrif en belydenis bespreek kan word.
- * Kommunikasie van geloof om die kloof tussen wetenskaplike resultate en geloof te oorbrug.
- * Teologie as wetenskap.
- * Die sistematisering van resultate om by geloofsuitsprake te kom: Die verhouding tussen eksegeese/eksegetiese resultate en Bybelse teologie en sistematiese teologie.
- * Die funksie van belydenisskrifte in die kerklike debat.
- * 'n Eietydse verklaring van die belydenisskrifte waarin die agtergrond en idioom van die belydenisskrifte verdiskonteer word.

AANBEVELING

1. Vir kennisname.

(iii) Werkwyse

- * Die Raad het sewe vergaderings tydens sy dienstermyn gehou. Aanvanklik was die gesprekke meer verkennend van aard. Etlke memoranda is op versoek van die Raad deur lede en deur ander kundiges opgestel om die gesprek op dreef te bring. Die Raad vind dit 'n goeie werkwyse en gaan daarmee voort. Langs die weg word die gesprekke op 'n gestruktureerde manier gevoer.
- * Die aanbeveling van die Raad dat die resultate van sy werksaamhede aan die Kommissie beskikbaar gestel word om deur te gee aan die Kerk vir verdere bespreking en besinning, is deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering aanvaar. Na elke vergadering is volledig aan die Kommissie verslag gelewer oor die gesprekke wat gevoer is.
- * Die memorandum van prof JH Koekemoer oor kommunikasie van geloof word verwerk vir publikasie in Die Hervormer.
- * Die Raad het memoranda aangevra oor belydenis en belydenisbinding, oor waarheidsbeskouing en oor Skrifbeskouing om in die prioriteitsorde te bespreek.
- * Die Raad bedank al die persone wat op versoek van die Raad ad hoc-memoranda opgestel en aan die gesprekke deelgeneem het.

AANBEVELING

1. Die Raad word bedank vir sy werk.

2.1.1.5 Samestelling en funksionering van die Raad vir Kerk en Teologie

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het besin oor die voortbestaan van die Raad vir Kerk en Teologie. Die volgende gedagtes is uitgespreek:

- * Die Raad vir Kerk en Teologie het sy funksie vervul in die afgelope verslagtydperk.
- * Die gesprek oor kerk en teologie kan op ander forums wat dieselfde funksie vervul, voortgesit word.
- * Indien die Raad voortbestaan is die vraag of ouderlinge daarop benoem moet word.

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het besluit om die Algemene Kerkvergadering te versoek om hom uit te spreek oor die volgende:

- * Moet die opdrag van die Raad vir Kerk en Teologie kontinueer of word dit opgehef?
- * Indien die opdrag kontinueer is dit die gedagte van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering dat die huidige samestelling gehandhaaf word en dat ouderlinge steeds ingesluit word.

AANBEVELING

1. Vir bespreking en besluit.

2.1.1.6 Proponentseksamenkommissie

(i) Samestelling

Die Proponentseksamenkommissie is na afloop van die 64ste Algemene Kerkvergadering soos volg saamgestel:

Primi:

Dr HJ Botes (Voorsitter)
Dr PJW Schutte (Sekretaris)
Dr WA Dreyer
Ds JC van der Merwe
Ds T Snyman
Ds CJJ van Rensburg

Sekundi

Ds MD Robbertze
Dr P van Staden
Ds JM Delport
Ds AC Kuyper
Dr E van Eck
Ds WC van Wyk

(ii) Funksionering

Die Kommissie het jaarliks die proponentseksamen afgeneem by die kandidate wat daarvoor gekwalifiseer het, asook by kandidate wat om hertoelating aansoek gedoen het en deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering na die Proponentseksamenkommissie verwys is.

AANBEVELING

1. Vir kennisname.

(iii) Opdragte van die 64ste Algemene Kerkvergadering

Die Eksamenkommissie is versoek om voort te gaan met sy taak rondom die praktiese opleiding na afloop van die BD-studie en sy besinning oor 'n keurings-

proses aan die einde van studente se studietydperk.

Oor die keuringsproses aan die einde van die studietydperk is die Kommissie dit eens dat dit nie op die terrein van die Proponentseksamenkommissie lê nie, maar eerder by die Kuratorium. Die Eksamenkommissie doen wel 'n teologiese evaluering van die kandidate as deel van die proponentseksamen.

In die lig van die onsekerhede rondom die voortbestaan van die fakulteit en die rasionalisering, het die Proponentseksamenkommissie 'n afwagtende houding ingeneem ten opsigte van die formulering van 'n voorstel rondom die praktiese opleiding na afloop van die BD-studie.

Die Proponentseksamenkommissie is van oordeel dat die besinning en moontlike voorstelle vir 'n praktiese opleiding na afloop van die BD-studie, nie op sy werkterrein lê nie.

Tog sou die kommissie wou aanbeveel dat die Kerk in sy besinning oor die opleiding, rekening moet hou met die veranderinge wat daar in die samelewing plaasvind en dat die Fakulteit Teologie (Afd A) moet toesien dat studente behoorlik gevorm en toegerus word om die nuwe situasie te hanteer en om die verkondiging van die Woord te bly dien.

AANBEVELING

1. Die Proponentseksamenkommissie word bedank vir sy werk.
2. Die taak rondom die keuringsproses aan die einde van studente se studietydperk word deur die Kuratorium behartig.
3. Daar word kennis geneem van die Proponentseksamenkommissie se aanbeveling rondom die praktiese opleiding van teologiese studente na afloop van die BD-studie.

2.1.1.7

BESKRYWINGSPUNT: PROPONENTSEKSAMENKOMMISSIE WYSIGING VAN ORDINANSIE 2.1.1.3(ii)c: PROEFPREEK

Ordinansie 2.1.1.3(ii)c (Kerkorde bl 13) word gewysig om soos volg te lees:

- (c) Die voorsitter en sekretaris van die Proponentseksamenkommissie bepaal *die datum, tyd en plek* van proefpreke en stel die skriba van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering minstens 'n maand voor die tyd daarvan in kennis.

AANBEVELING**1. Die beskrywingspunt word aanvaar.****2.1.2 INLIGTING OOR DIENAARS VAN DIE WOORD**

2.1.2.1 Predikantetal soos op	31 Maart 1997	20 Junie 1998
Predikante in voltydse gemeentelike standplase	273	277
Predikante in deelsorg standplase	54	57
Predikante met besondere opdrag	25	10
Predikante/proponente wat beroepafwagtend is	13	23
Predikante/proponente wat voltyds verder studeer	5	4
Predikante/proponente in die buiteland	3	6
Dosente	16	13
Emeriti	69	76
Predikante met siekte-emeritaat	10	9
Totaal:	468	475

- * Voltydse gemeentepredikante het redelik konstant gebly, so ook die predikante met deelversorging.
- * Predikante met besonder opdragte het afgeneem. Drie weermagkapelane het skeidingspakkette aanvaar. By die 1998 getal is die studentepredikante ook nie bereken nie.
- * Beroepafwagtende predikante het met 10 vermeerder.
- * Dosente is verminder deur rasionalisasie.
- * Emeriti het toegeneem.
- * 23 Predikante is uit die amp onthef, 12 is oorlede en 35 is toegelaat tot die evangeliebediening.

AANBEVELING**1. Vir kennisname.**

2.1.2.2 Kandidate wat toegelaat is tot die evangeliebediening sedert die 64ste Algemene Kerkvergadering

30 November 1995

JM Bevolo-Manders
A Conradie
CJ de Bruin
JP du Preez
P Harmzen
CG Liebenberg
BM Macdonald
C Nagel
E Oosthuizen
MJ Slabbert
D van der Merwe
JPC van der Westhuizen
JF van Zyl
SM van Zyl
CM Viviers

27 Maart 1996

HAT Engelbrecht

21 Junie 1996

R Botha
SH van Staden

28 November 1996

GFJ Beukes
PJ Botha
DJ du Toit
AB Geyser
A Janse van Rensburg
L Janse van Rensburg
JJ Prinsloo
D van der Merwe

19 September 1997

PJ Visser

4 Desember 1997

J Immink
JA Jansen van Rensburg
RJ Jones
GF Kruger
A Nieuwhof
PJ Roets

A Thomas
JBJ van Deventer

AANBEVELING

- 1. Die nuwe predikante word verwelkom by hulle eerste Algemene Kerkvergadering.**
- 2. Beroepafwagtende predikante/proponente word sterkte toegewens en verseker van die voorbidding van die Kerk.**

2.1.2.3 Predikante wat geëmeriteer het sedert die 64ste Algemene Kerkvergadering

JMC de Beer (Siekte-emeritaat)
MJJ Redelinghuys
GJ Wallis
JH Steenekamp
GC van Staden
JPB Blignaut
AJG Dreyer
ECB Kotzé
TL Botha
WPF van Wyk (Siekte-emeritaat)
BJ Erasmus (Siekte-emeritaat)

AANBEVELING

- 1. Vir kennisname.**

2.1.2.4 Predikante oorlede sedert die 64ste Algemene Kerkvergadering

W van Bergen
JPB Viljoen
WG Habig
DJ van Staden
WJ Engelbrecht
SJ Prins
JN Wolmarans
JA Smit
JJ Smit
PS van der Walt

JL van Staden
WJ van der Westhuizen

AANBEVELING

- 1. Die vergadering betuig sy meegevoel deur enkele oomblikke op te staan.**

2.1.2.5 Predikante wat uit die amp onthef is sedert die 64ste Algemene Kerkvergadering

SJ van der Westhuizen
WJ Prinsloo
HF Gothan
RP Botha (jr)
MJ van Schalkwyk (Emeritus)
CV van der Merwe
EJ Vledder
CJ Viljoen
DM van Zyl
JA Koekemoer
GB du Plessis
GJ Pretorius
LJC van den Berg
AJ Celliers
EH Schepers
LC Alberts
GP Visser
EP van Staden
L Steyn
MW Pretorius
SJ Blaauw
S van Zyl
JZ Brits
IL Benadé

Cornelius
N. W. Steyn
P. van der Merwe

AANBEVELING

- 1. Vir kennisname.**

2.1.2.6 Predikante met besondere opdrag

(i) Skakelkapelaan: Suid-Afrikaanse Nasionale Weermag (SANW)

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het die benoeming van ds ST Opperman as skakelkapelaan vir die Kerk by die SANW, goedgekeur. Ds Opperman is na Pretoria verskuif en werk by die Hoofkwartier van die SANW.

(ii) Gevangeniskapelaan vir Pretoria

Ds P de Kock is deur die Kapelaan Generaal van die Gevangenis benoem tot kapelaan vir die gevangenes in Pretoria.

(iii) Uiteensetting oor predikante met 'n besondere opdrag

Bedieningsopdragte		
Studentepredikante:	Dr PJ van Staden Ds HF van der Merwe (sr) Ds I Katzke Dr EC Kloppers Ds JPJ Wagenaar Dr J Buitendag <i>Ds H Geel</i>	Philidelphia Philidelphia Bloemfontein-Studente Fonteinedal Johannesburg-Wes Stellenbosch <i>Potchefstroom-Studente</i>
Hospitaalpredikante:	Ds J Coetzee Ds ER Pretorius Ds P de Kock	Johannesburg Pretoria Pretoria
Polisiekapelaan:	Ds CF Potterill	Pretoria
Gevangeniskapelaan:	Ds P de Kock	Pretoria (deelyds)
Weermagkapelane:	Ds ST Opperman Ds HJ Odendaal	Pretoria Pretoria
Administrasie-opdragte		
Redakteur: Konteks	Dr PJ de Beer	
Sekretaris: Kommissie van die Algemene Kerkvergadering	Dr SP Pretorius	
Sekretarisse:	Ds WH Steyn	Transvaalstreek
Bybelverspreiding	Ds JMJ de Wet	Buite-Transvaalstreek
Superintendent: Sending	Ds LJJ Nell	

AANBEVELING

1. Vir kennisname.

2.1.2.7 **Predikante in die buiteland met behoud van ampsvoorreg**

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het aan die volgende predikante toestemming verleen om tydens hulle verblyf in die buiteland ampsvoorreg te behou:

- * Prof JA Loader het in 1997 'n pos by die Universiteit van Wenen aanvaar. Hy het feitlik onmiddellik met sy aankoms lidmate van die Kerk begin opspoor en bearbei. Hy lewer gereeld verslag aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering.
- * Ds D Lötter se man is besig met verdere studie in die VSA. Ds Lötter kry nie geleentheid om credienste te hou of enige bearbeidingswerk te doen nie. Hulle verblyf sal twee tot drie jaar in die VSA wees.
- * Ds M Carelsen is in die VSA waar haar man met verdere studie besig is.
- * Ds DJ Kriel het na Nieu Seeland verhuis waar hy poog om 'n bediening onder Afrikaanssprekendes op die been te bring. Hy het aansluiting by die "Presbyterian Church of Aotearoa New Zealand" (PCANZ) gevind en sou in Augustus 1998 as bedienaar van die Woord in die Kerk bevestig word.
- * Ds NM Wolmarans het na Kanada verhuis. Hy werk by 'n saagmeule en is met verdere studie in Filosofie aan Unisa besig. Hy poog om 'n eiesoortige gemeente op die been te kry en meld dat hy nie die Hervormde Kerk daarvoor nodig het nie, maar graag sy bande met die Kerk wil behou. Ds Wolmarans het vergunning vir een jaar ontvang oor die behoud van sy ampsvoorreg. Dit verstryk teen die einde van Augustus 1998.
- * Ds NJ Erasmus is in Nederland waar sy vrou tans werk en opgelei word op grond van 'n aanbieding van haar werkgewers. Hy is nie besig met enige bedieningswerk nie, alhoewel dit voorkom of daar tog 'n aantal lidmate en Afrikaanssprekendes in sy omgewing is wat deur hom bearbei kan word. Hy meld ook dat hy nie preekgeleenthede kry nie. Hy het intussen as kliniese sielkundige gekwalifiseer. Die studie het hy in die Republiek gedoen. Hy werk by 'n reisagentskap en ondersoek die moontlikhede om met doktorsale studie te begin.

AANBEVELING

1. Vir kennisname.

2.1.2.8

**BESKRYWINGSPUNT: KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERK-
VERGADERING
WYSIGING VAN ORDINANSIE 2.1.13: BEHOUD/VERLIES VAN
AMPSVOORREG VAN PREDIKANTE WAT DIE LAND VERLAAT**

Ordinansie 2.1.13 (Kerkorde bl 26) word uitgebrei met 'n nuwe punt 2.1.3.1 wat soos volg lui:

2.1.13 Losmaking

By die aanneming van 'n beroep na 'n ander gemeente, die benoeming vir 'n besondere opdrag as dosent, die goedkeuring van voltydse studieverlof deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering of by die opheffing van 'n standplaas, reik die kerkraad 'n Akte van Losmaking aan die predikant uit.

2.1.13.1 *Losmaking van predikante wat die land verlaat*

'n Predikant wat die land verlaat nadat hy 'n beroep uit die buiteland ontvang het of wat met bediening in die buiteland wil voortgaan, ontvang van sy kerkraad in oorleg met die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering 'n Akte van Losmaking. Ampsvoorreg word in dié gevalle deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering op meriete verleen en word jaarliks oorweeg.

- 2.1.13.2 Ontheffing**
- 2.1.13.3 Verandering van lewenstaat**
- 2.1.13.4 Onbekwaamheid**
- 2.1.13.5 Wangedrag.**

AANBEVELING

- 1. Die beskrywingspunt word behandel.**

2.1.2.9

**BESKRYWINGSPUNT: KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERK-
VERGADERING
WYSIGING VAN ORDINANSIE 2.1.13.2: PREEKVERGUNNING**

Ordinansie 2.1.13.2 (Kerkorde bl 26) word uitgebrei met 'n nuwe punt (vi) terwyl die huidige punt (vi) verander na punt (vii). Die nuwe punt (vi) lui soos volg:

(vi) *Indien 'n predikant 'n betrekking aanvaar wat vir die werk van die Kerk van wesenlike belang is, kan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering besluit om aan die predikant wat onthef is uit die amp, preekvergunning toe te staan op voorwaarde dat*

- * die ordinansies wat geld by die verandering van lewenstaat, nagekom is*
- * die vergunning op enige stadium teruggetrek kan word, en minstens jaarliks hersien word.*

(vii) *[huidige (vi)].*

(Prof APB Breytenbach stel die beskrywingspunt).

AANBEVELING

1. Die beskrywingspunt word behandel.

2.1.2.10

BESKRYWINGSPUNT: KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERK- VERGADERING WYSIGING VAN ORDINANSIE 2.1.14: PREEKVERGUNNING

Ordinansie 2.1.14 (Kerkorde bl 27 en 28) word uitgebrei met nuwe punte (viii) en (ix) terwyl die huidige punt (viii) na punt (x) verander. Die nuwe punte lees soos volg:

(viii) *'n Lidmaat wat vroeër uit die amp onthef is en aan wie preekvergunning toegestaan is, kan aansoek doen om deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering beroepbaar gestel te word.*

(ix) *Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering*

(a) *voer gesprek met die aansoeker*

(b) *besluit om*

** die aansoek af te keur of*

** die aansoek goed te keur en die aansoeker aan te beveel vir die proponentseksamen*

(c) *lig die aansoeker skriftelik in oor sy besluit*

- (d) *laat die aansoeker toe tot die evangeliebediening nadat bewys gelewer is dat die proponentseksamen suksesvol afgelê is*
(e) *stel die persoon beroepbaar.*

(x) [huidige (viii)].

(Prof APB Breytenbach stel die beskrywingspunt).

AANBEVELING

1. Die beskrywingspunt word behandel.

2.1.2.11 Ds BJ van der Walt: Aansoek om behoud van ampsvoorreg

Ds BJ van der Walt, predikant van Windhoek, het die pos as Uitvoerende Sekretaris van die Bybelgenootskap van Namibië vanaf 1 Mei 1998 aanvaar.

Die volgende skrywe van ds Van der Walt is deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering behandel by sy vergadering op 19 Junie 1998:

"Ek het die kerkraad van die gemeente Windhoek skriftelik kennis gegee dat ek die pos as Uitvoerende Sekretaris van die Bybelgenootskap van Namibië vanaf 1 Mei 1998 aanvaar het.

Nadat die kerkraad met my so ooreengekom het, het die kerkraad in oorleg met die ringskommissie besluit om my huidige standplaas vanaf 1 Mei 1998 te wysig na 'n standplaas met gedeeltelike versorging. Na die bevestiging van die nuwe predikant sal die kerkraad opnuut besin of ek in 'n standplaas met gedeeltelike- of geen versorging sal staan. 'n Skrywe van die ring ten opsigte van die standplaas in Windhoekgemeente is alreeds aan u gestuur.

Hiermee versoek ek u om my behoud van ampsvoorreg gunstig te oorweeg. Ek motiveer my versoek soos volg:

- * Die werk van die Bybelgenootskap en van die Kerk dien beide die opbou van die liggaam van Christus en is dus nie in stryd met mekaar nie.
- * Bybelgenootskappe is die amptelike Bybelverspreidingsvennoot van die Kerk en die Kerk het onderneem om sy ondersteuning aan Bybelgenootskappe te verleen.

- * In my nuwe werkkring, wat uit die aard van sy samestelling baie ekumenies is, behoort dit die Kerk tot voordeel te strek dat 'n predikant van die Kerk in hierdie pos staan.
- * Indien ek in hierdie pos by die Bybelgenootskap kan werk met behoud van ampsvoorreg, sal dit aan my toegang verleen tot kansels van ander kerke. Die Hervormde Kerk in die breë gesien, kan daarby baat.
- * In die lig van die gesprek oor meerdere bediening in Windhoekgemeente, wat sedert die middel van laasjaar aan die gang is, bestaan die moontlikheid dat ek hier in deelsorg-hoedanigheid aangewend kan word. Die kerkraad sal egter eers daaroor besin en besluit, nadat 'n nuwe predikant in die gemeente bevestig is.
- * As predikant wat die afgelope jare deel was van 'n bepaalde groeiproses in hierdie ring, wil ek steeds op ringsvlak betrokke bly. Neem daarmee in ag dat ons in 'n groot land werk met 'n relatief klein predikantekorps en daarom behoort 'n "ekstra hand" 'n bate te wees.
- * Ek sal oncerlik wees as ek nie 'n baie persoonlike vrees met u deel nie, naamlik dat ek nie baie jare se noue bande met die Kerk wil verloor nie!"

Die Moderamen het op 22 Mei 1998 met ds Van der Walt in gesprek getree. Hy is versoek om sy saak weer op skrif te stel vir voorlegging aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering.

In 'n skrywe gedateer 4 Junie 1998 skryf hy soos volg aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering:

"Chronologie van gebeure

Ek skets graag vir u die gebeure wat aanleiding gegee het tot my aanstelling in die pos as Uitvoerende Sekretaris van die Bybelgenootskap van Namibië:

- * Gedurende Januarie 1998 het daar 'n advertensie in die koerante verskyn waarin bogenoemde pos geadverteer is. Aansoek het op Vrydag 30 Januarie 1998 gesluit. Na deeglike biddende oorweging het ek besluit om vir die pos aansoek te doen.
- * Vroeg in Februarie is daar aan my kennis gegee dat ek op 'n kortlys van vier persone is en ek het ook 'n persoonlikheidstoets geskryf met die oog op die pos.
- * Vir bykans ses weke het ek niks weer van die Bybelgenootskap gehoor nie.
- * Op Dinsdag 24 Maart 1998 het hulle my geskakel en uitgenooi vir 'n onder-

houd - nog daardie selfde aand.

- * Op Woensdag 25 Maart het hulle my geskakel en uitgenooi vir 'n opvolggesprek. Tydens hierdie gesprek het hulle aan my die aanbod gemaak vir die pos as Uitvoerende Sekretaris. Hulle wou alreeds op Donderdag 26 Maart 'n antwoord hê. 'n Versoek van my kant om die antwoord uit te stel tot minstens na die naweek, was nie vir hulle aanvaarbaar nie. Die rede hiervoor was dat hulle vir al die aansoekers vir die pos gesê het dat hulle op die laaste Vrydag 27 Maart 1998 laat weet sal word of hulle aansoeke suksesvol was of nie. Hulle het uitstel vir 'n antwoord tot Vrydag 27 Maart om 12:00 goedgekeur.
- * Op 27 Maart het ek hulle kennis gegee dat ek die pos aanvaar.
- * Die middag van 25 Maart - die dag waarop die aanbod aan my gemaak is, het ek vir dr SP Pretorius geskakel om advies oor hoe ek die saak moet hanteer. Ek het aanvanklik gemeen om 'n spesiale kerkraadsvergadering vir die Sondagoggend voor die erediens te belê, waarin ek die kerkraad amptelik kennis gee van my besluit. Dr Pretorius het my daarop gewys dat vanweë die tydsaspek die vergadering nie Kerkordelik belê kan word nie en dat ek die kerkraad voor die erediens byeen moet roep vir 'n mededeling.
- * In onkunde het ek nie die vaagste gedagte gehad dat my posisie by die Bybelgenootskap in Namibië, anders sou wees as die huidige twee predikante van die Kerk betrokke by die Bybelgenootskap in Suid-Afrika nie. Ek het gewoon aanvaar dat ek soos hulle in die Kerk sou funksioneer en het eers later besef dat hulle deur die Kerk benoem is en ek nie. Hiervoor bied ek my verskoning aan.

Die bestaande presedent met my vrou

Tot 1994 het my vrou in 'n standplaas met volle versorging gestaan. Met die geboorte van ons eerste kind is haar standplaas op u advies afgeskaal na 'n standplaas met gedeeltelike versorging. Die advies was dat daar op 'n bepaalde minimum werk ooreengekom moet word, sodat sy haar ampsvoorreg kan behou en dat dit aan u gekorrespondeer moet word. Dit is so gedoen. Indien my aanname dat my saak op dieselfde wyse hanteer kon word, verkeerd is, bied ek ook my verskoning hiervoor aan.

My persoonlike voorkeur

Ek het my aansoek vir die pos met niemand, buiten die visevoorsitter van die ring, ds BJ Oberholzer bespreek nie. Hy is ook 'n goeie persoonlike vriend van my. My gevoel oor die saak was dat ek nie groot gewag van my aansoek wil maak nie. Die rede hiervoor is dat sou ek nie die pos kry nie, dat ek verleë sou voel om op my spoor terug te gaan om vir almal te sê dat ek het nie die pos gekry nie.

Situasie in die Bybelgenootskap van Namibië

Graag wil ek ook onder u aandag bring dat die wyse waarop personeelsake in die Bybelgenootskap van Namibië (BGN) hanteer word, totaal anders is as met sy eweknie in Suid-Afrika.

- * Die BGN is 'n klein genootskap.
- * Daar bestaan geen kerklik benoemde poste in BGN nie.
- * Die pos waarvoor ek aansoek gedoen het, was nie uitsluitlik vir 'n predikant geormerk nie. Trouens, in hulle vooraf gesprek het hulle gesê dat dit waarskynlik beter sou wees as hierdie pos deur 'n sakeman bekleë sou word. Dit aanleenlik het my baie onseker gemaak of ek wel die pos sou kry. Uit die totaal van 13 aansoekers vir die pos, was daar slegs twee predikante.
- * Iets wat nie met die pos te make het nie, maar werd is om te noem van ons Kerk se betrokkenheid by die BGN, is dat ons ring se bydrae die hoogste is van die kerke in Namibië.

Beroep van 'n predikant vir Windhoekgemeente

Ek wil nie hier op detail van hierdie saak ingaan nie, omdat ek meen dat dit 'n saak tussen u, die konsulent, die kerkraad van die gemeente en die ringskommissie is.

Ek wil volstaan met 'n opmerking dat ek ook hier verleë staan. Die kerkraad se behoefte was om so gou as moontlik 'n nuwe predikant vir die gemeente te beroep. Hulle sou egter eers na 19 Junie, nadat u my saak hanteer het, 'n predikant kon beroep. Alhoewel hulle dit nooit gesê het nie en die saak baie netjies met my hanteer is, het 'n mens maar half beleef dat jy nou die oorsaak is dat hulle nie dadelik 'n predikant kon beroep nie.

Versoek om benoeming vir 'n besondere opdrag

Hiermee versoek ek u om in die lig van my skrywe van 21 April en die inligting soos vervat in hierdie skrywe te oorweeg om my in terme van Ordereël 2.1.6.2 te benoem as 'n predikant met 'n besondere opdrag."

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het by sy vergadering op 19 Junie 1998 soos volg besluit:

- * In die lig van die Kerkorde kan die Kommissie nie sondermeer aan die versoek van ds Van der Walt om die behoud van sy ampsvoorreg voldoen nie.
- * Ds Van der Walt word daarom van sy standplaas losgemaak.

- * In terme van Ordinansie 2.1.17.2 gee die Kommissie aan ds Van der Walt tydelik die opdrag om die werk as Uitvoerende Sekretaris by die Bybelgenootskap van Namibië te doen.
- * Die 65ste Algemene Kerkvergadering word versoek om hom oor die situasie van ds Van der Walt uit te spreek. Die ontheffing uit sy amp bly steeds 'n moontlikheid.
- * Ds Van der Walt word versoek om hom nie aan enige standplaas te verbind totdat die Algemene Kerkvergadering oor sy situasie uitsluitel gegee het nie.

AANBEVELING

1. Die vergadering spreek hom uit oor die saak.

2.1.2. 12 Sake wat dié predikantamp raak

- (i) *Beroep en bevestiging van 'n predikant wie se versorging verander vanaf deelversorging na volle versorging*

Aangesien talle navrae die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering bereik het, en omdat verneem is dat daar op uiteenlopende wyses opgetree word wanneer die versorging van 'n predikant in die gemeente verander vanaf gedeeltelike versorging na volledige versorging, het die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering die Raad vir Regsadvies versoek om advies aan die gemeentes deur te gee. Die Raad het soos volg geadviseer:

Die 64ste Algemene Kerkvergadering het reeds besluit dat daar nie onderskeid is tussen predikante nie. Alle geordende predikante het dieselfde ampsvoorreg. Die enigste verskil is dat sommige predikante gedeeltelik versorg word en ander volledig versorg word. 'n Gemeente skep dus nie meer 'n deelsorg standplaas nie, maar net 'n standplaas. Aan die standplaas is bepaalde opdragte gekoppel en 'n bepaalde versorging. Sou die versorging verander vanaf gedeeltelike versorging na volledige versorging, word dit genotuleer, 'n nuwe opgawe van versorging word voltooi wat deur die voorsitter en skriba van die kerkraad en deur die betrokke predikant onderteken word. Afskrifte word aan die sekretaris van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering en die skriba van die ring gestuur vir kennisname. Die predikant word nie weer beroep nie en ook nie weer bevestig nie. Samevattend kan gestel word dat indien 'n standplaas geskep is en 'n predikant in die standplaas bevestig is, kan die versorging toeneem of afneem sonder dat dit die posisie van die predikant verander.

Dié advies is na die Raad terugverwys.

Die Raad reageer daarna soos volg:

Die standpunt van die Raad oor die beroep en bevestiging van 'n predikant wie se versorging verander vanaf deelversorging na volledige versorging word gehandhaaf veral in die lig van Ordinsie 2.1.2 en 2.1.2.1. Die Kerkorde is duidelik oor die "nuwe gevalle" van deelversorging. Alle bestaande gevalle kan oorweeg word, maar met in agneming van die Wet op Arbeidsverhoudinge.

Die Kommissie het die advies aanvaar en besluit om dit na die Algemene Kerkvergadering deur te gee vir kennisname.

AANBEVELING

1. Vir kennisname.

(ii)

BESKRYWINGSPUNT: RING VAN NOORD-KAAPLAND WYSIGING VAN ORDINANSIE 2.1.3(iv); BEROEP VAN 'N PREDIKANT OF PROPONENT

Ordinsie 2.1.3 (iv) (Kerkorde bl 14) word gewysig om soos volg te lees:

(iv) 'n Kerkraad en 'n beroepene kan voordat oor die beroep besluit is, 'n gesprek voer oor die werkopdrag, werksomstandighede en versorgingsvoorvele in die gemeente.

Motivering

Ordinsie 2.1.3(iv) soos dit tans geformuleer is bied die moontlikheid dat pragmatiese reëlins voorskriftelik word vir die beroep van dienaars van die Woord. Volgens beginselreg is die Presbiteriale Sinodale Kerkordelike reëlins vervleg met die belydenis van die Kerk. Die verhouding tussen Skrif, belydenis en Kerkorde moet gehandhaaf word.

AANBEVELING

1. Die beskrywingspunt word behandel.

(iii)

BESKRYWINGSPUNT: KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING

WYSIGING VAN ORDINANSIE 2.1.14 (iii): HERTOELATING TOT DIE PREDIKANTSAMP

Ordinansie 2.1.14 (iii) (Kerkorde bl 28) word uitgebrei met punt (c) om soos volg te lees

(iii) Nadat skriftelike verslag ontvang is van die Proponentseksamenkommissie, besluit die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering om

- (a) die aansoek goed te keur en die aansoeker aan te beveel vir die proponentseksamen**
- (b) die aansoeker te verwys vir hospitering aan die Fakulteit Teologie (Afd A) van die Universiteit van Pretoria**
- (c) die aansoeker af te keur.**

Motivering

Die Kommissie oordeel dat daar steeds 'n geleentheid moet wees om 'n aansoeker af te wys nadat hy met die Proponentseksamenkommissie in gesprek was.

AANBEVELING

- 1. Die beskrywingspunt word behandel.**

(iv)

**BESKRYWINGSPUNT: RING VAN NOORDELIKE-PRETORIA
ONTHEFFING UIT DIE AMP BY DIE EGSKEIDING VAN PREDIKANTE**

Die bestaande praktyk dat 'n predikant wat in 'n egskeiding betrokke is, uit die amp onthef word en eers na 'n periode van 2-3 jaar weer oorweeg word vir hertoelating, word beëindig.

'n Predikant wat in 'n egskeiding betrokke is, is tugwaardig. Elke geval word volledig ondersoek en na gelang van die bevinding pas die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering gepaste tugmaatreëls toe.

(Dr JH Breytenbach stel die beskrywingspunt).

Motivering

Die beskrywingspunt open nie die debat oor die geskiktheid vir die amp al dan nie van 'n predikant wat geskei het nie. Daaroor het reeds onder andere in 1970 (Agenda 56ste Algemene Kerkvergadering; Bylae V g); 1977 (Handelinge van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering, Vol 89) en in 1982 (Handelinge van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering, Vol 110) adviese voor die Algemene Kerkvergadering gedien. Op grond van die adviese word predikante wat geskei is en hertrou, toegelaat om na verloop van tyd weer in die amp te dien. (Hoewel die advies van 1970 die moontlikheid afsny: "In die onderhawige geval kom die getuienis van die Skrif oorweldigend voor téén die moontlikheid dat iemand met 'n persoonlike geskiedenis van huweliksverval en -ontbinding en van 'n tweede huwelik welbewus van die eise van Gods Woord, toegelaat behoort te word tot die amp").

Die praktyk dat 'n predikant by egskeiding uit die amp onthef word, word daarmee begrond dat "'n egskeidingsproses en die predikantsamp onversoenbaar is met mekaar" (Handelinge van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering, Vol 114; Mei 1983). Dit is onteenseglik waar, maar nie slegs van 'n egskeidingsproses nie. Dit is ook waar dat 'n huwelik "so kan verval en ontaard dat egliede na baie stryd en lyding eindelik tot die erkenning mag kom dat hulle nie deur God saamgevoeg is nie" en "die huwelik slegs ten koste van die lewens van die eggenote gehandhaaf kan word" (Advies 1977:174). So 'n huwelik is ook nie versoenbaar met die predikantsamp nie, en tog word 'n predikant wat in so 'n huwelik bly nie, van die amp onthef nie.

Die wagtyd voor hertoelating word met drie groepe argumente gesteun.

- (a) *Dit is geleentheid vir die Kerk om sekerheid oor die persoon en optredes van die betrokke predikant te kry.*

Die Kerk moet geleentheid kry om seker te maak van ware berou en inkeer en meelewing met die Kerk (Handelinge van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering, Vol 135:1987); dat die predikant sy huis in orde gekry het en dat daar stabiliteit gekom het (Advies 1982:208).

Ten opsigte van die groep argumente wys die adviese van 1970 (p 4) en 1977 (p 6) reeds uit dat toelating tot die nagmaal beteken dat korrigerende optrede van die kerk onvermydelik en noodsaaklik is (Advies 1982:208).

Die groep argumente is eintlik die enigste wat werklik die wagtyd van twee jaar begrond. Dit is egter 'n argument wat na twee kante toe sny. 'n Tuglose verdraagsaamheid en toelating van egskeiding onder predikante kan die Kerk groot skade berokken. Dit kan ook groot skade in 'n gemeente veroorsaak waar die openbare mening en gesindheid sterk teen egskeiding gekant is om 'n predikant toe te laat om sonder 'n wagtyd voort te gaan met sy ampswerk. Net so kan die aard van

die egskeiding groot openbare beroering bring en skade veroorsaak indien daar nie met die nodige strengheid opgetree word nie.

Die ander kant is egter ook waar. 'n Onbuigsame toepassing van die tug deur ontheffing uit die amp in alle gevalle van egskeiding, kan ook die Kerk groot skade berokken. In 'n gemeente waar egskeiding meer geredelik aanvaar word, kan dit as onbillik en onbarmhartig beskou word. In gevalle waar die predikant gesien word as onmagtig om 'n egskeiding te voorkom, veroorsaak juis die ontheffing uit die amp allerlei vrae en beskuldigings teen die Kerk.

Sedert die laaste uitvoerige studie oor die saak in 1982 het daar 'n beduidende verskuiwing gekom in die openbare beoordeling van egskeiding. Die optiek van die Kerk se hantering van geskeide predikante moet daarmee rekening hou. Die regte demonstrasie na buite sal waarskynlik eerder gegee word met 'n meer genuanseerde hantering van die moeilike probleem as met 'n onbuigbare vaste tugmaatreël wat in alle gevalle sonder meer toegepas word.

Daar behoort ook met ten minste drie verdere oorwegings gereken te word:

- * Die maatreël is 'n vreemde verskynsel in die hantering van die tug deur ons Kerk. Die besluit dat 'n predikant wat in 'n egskeiding betrokke is van sy amp onthef word, is 'n stukkie kasuïstiek wat die tugvergadering by voorbaat al in sy tughandeling bind en alle ander moontlikhede afsny. Daarby is dit ook nie uit die perspektief van die kerklike tug duidelik hoe dit dan kan gebeur dat 'n predikant wat vir twee jaar nie geskik is om predikant te wees nie, tog tot die ouderlingsamp toegelaat kan word.
- * Hoewel die Kerk hom nie deur die wêreld mag laat voorskryf nie, is dit steeds 'n vraag of die maatreël nie vertolk kan word as 'n onbillike arbeidspraktyk nie. Die probleem dring hom veral ernstig op in 'n geval waar die predikant self nie wil skei nie, maar sy/haar eggenoot met 'n egskeiding voortgaan. In dieselfde verband moet dit nie uit die oog verloor word nie, dat in so 'n geval die maatreël binne die Kerk, deur lidmate as onbillik beskou word.
- * Deur alle persone oor dieselfde kam te skeer, skep die maatreël 'n ongelukkige ruimte om die heilsame werking van die tug, dat die tug opgehef is en dat aanvaar word dat berou en bekering plaasgevind het. Dit kan dus nie 'n wagtyd van twee jaar of meer begrond nie. Die meelewing met die Kerk word nie deur enige wagtyd vasgestel nie. Selfs deur die egskeidingsproses behoort dit te bly bestaan. 'n Lewe los van die Kerk op sigself en nie die blote feit van egskeiding nie, plaas 'n vraagteken oor die geskiktheid van 'n persoon om in die amp te dien. Die in orde bring van sy huis en die stabiliteit wat moet kom, vereis nie noodwendig 'n wagtyd van ten minste twee jaar nie en word ook nie deur so 'n wagtyd gewaarborg nie. Dit kan gelykopend met 'n egskeiding plaasvind en selfs deur die egskeiding aangebring word of bevorder word. Aan die ander kant kan dit onordelik en onbestendig bly in sy huis of weer so word

na 'n wagtyd van selfs langer as twee jaar. Die wagtyd speel hier nie 'n deurslaggewende rol nie. In die tugondersoek wat die beskrywingpunt voorstel, is daar geleentheid om vas te stel wat die gewig van hierdie faktore van geval tot geval is, en dan dienoreenkomstig op te tree.

(b) *Dit gee geleentheid vir die Kerk om hom te vergewis van die predikant se vermoë om die ampspligte te vervul*

Van deurslaggewende belang is die vraag of sulke persone in staat sal wees om met die gesonde leer te vermaan. Daarom sal dit absoluut noodsaaklik wees dat die Kerk hom baie duidelik sal vergewis van die opvatting van dergelike persone oor die betekenis van die huwelik alvorens hulle tot die amp toegelaat word (Advies 1977:176).

Die argumente is inderdaad van deurslaggewende belang vir die beoordeling van die persone se geskiktheid vir die amp. Ook hier is egter geen direkte verband tussen die vermoë om die ampspligte uit te voer en 'n wagtyd van minstens twee jaar nie. 'n Predikant kan deur allerlei omstandighede en gebeure onder verdenking kom dat hy nie met die gesonde leer kan vermaan nie, byvoorbeeld as hy/sy in 'n huwelik is wat verval en ontaard of selfs as een van sy kinders buite-egtelik 'n ouer word. Dit beteken egter nie sonder meer dat so 'n persoon nie langer die Kerk se opvatting oor die betekenis van die huwelik deel nie en ook nie dat 'n wagperiode van twee jaar sy/haar opvatting sal korreger nie. Die noodsaaklike toetsing van die persoon se opvatting oor die betekenis van die huwelik deur die Kerk kan waarskynlik net so goed of dalk selfs beter in die moment van krisis bepaal word.

(c) *Die openbare belang en moontlike skade aan die Kerk*

Die Kerk moet ook seker wees dat die ampsherstel van die geskeie sonder skade vir die Kerk gedoen kan word (vergelyk byvoorbeeld algemene ontevredenheid) (Handelinge van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering, Vol 135:1987). Die openbare karakter van die predikantsamp word beklemtoon in al drie adviese ter sprake en daar word gestel dat hy eksemplaries moet leef. Die argumente word goed saamgevat in die uitspraak: "Beide die optrede van die predikant wat skei en die handelinge van die Kerk met die predikant onder die opsig en tug is optiek na buite. Omdat die egskeiding van die predikant demonstrasiekrag het, is dit vir die Kerk en vir die betrokke persone te ontduik. Dit is moontlik dat 'n persoon wat byvoorbeeld as gevolg van owerspel in 'n egskeiding betrokke raak, by die aanvang van die geding uit die amp bedank. Dieselfde kan gebeur met 'n persoon wie se eggenoot op egskeiding aandring, omdat hy/sy die Kerk verleentheid wil spaar. In albei gevalle word die maatreeël soos dit tans bestaan, toegepas sonder tugondersoek. Die gevolg is dat die omstandighede van die egskeiding nie duidelik aan die lig kom nie of nie deeglik deur die Kerk getoets word nie. Ook by 'n later aansoek om hertoelating hoef dit of kan dit nie weer deeglik oorweeg word nie.

Indien die saak egter volgens die gewone prosedure van die tug hanteer is, kan die kommissie van die ringsvergadering (as opsighoudende vergadering) en ook die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering (as tugvergadering) deeglik en volledig op hoogte van sake gebring word. Indien 'n predikant dan nie die weg (wil) volg nie, sonder meer bedank en in 'n egskeiding betrokke raak, sal 'n later aansoek om toelating baie versigtig oorweeg moet word na indringende ondersoek.

Die beskrywingspunt wil nie 'n tuglose verdraagsaamheid van egskeiding bevorder nie. Dit bepleit 'n meer genuanseerde hantering van 'n moeilike probleem in lyn met die manier waarop die tug in die Kerk toegepas word, sodat elke sweem van verwyteen die Kerk verwyder kan word. Dit neem niks weg van die tugmaatreël wat op die oomblik geld nie, maar wil meer moontlikhede in die hand van die tugvergadering plaas.

AANBEVELING

- 1. Die beskrywingspunt word behandel.**

(v)

BESKRYWINGSPUNT: KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING WYSIGING VAN PUNT 1 VAN DIE VERLOFREGISTER VIR PREDIKANTE

Voeg 'n nuwe 1.2 en 1.3 (Kerkorde bl 103) by onder die opskrif "Gewone verlof".

- 1.2 Verlof en/of opgehoopte verlof word sover moontlik aaneenlopend geneem.*
- 1.3 Verlof en/of opgehoopte verlof wat geneem word op 'n wyse anders as wat die bedoeling van die Kerkorde is, word in oorleg met die kerkraad of opsighoudende liggaam, die ringskommissie en die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering geneem.*

AANBEVELING

- 1. Die beskrywingspunt word behandel.**

(vi)

**BESKRYWINGSPUNT: KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING
WYSIGING VAN PUNT 4 VAN DIE VERLOFREGLEMENT VIR
PREDIKANTE**

Punt 4 van die Verlofreglement vir predikante word gewysig om soos volg te lees:

"4 Siekteverlof

- 4.1** *Predikante is geregtig op 30 kalender dae siekteverlof met volle versorging gedurende elke tydperk van 24 agtereenvolgende maande vanaf die eerste stadium wat die predikant toegelaat is tot die evangelie-bediening en in 'n standplaas beroep is. Waar moontlik moet die predikant die siekteverlof reël in oorleg met die kerkraad of opsighoudende liggaam en die konsulent.*
- 4.3** *Indien die predikant as gevolg van siekte meer as die 30 kalender dae, soos bedoel in Reglement 4.1, siekteverlof benodig, kan die langer periode en die voorwaardes waaronder so 'n langer periode toegestaan word, gereël word met die kerkraad of opsighoudende liggaam wat die ringskommissie en die konsulent moet raadpleeg.*
- 4.3** *Indien 'n predikant langer as 7 kalender dae aaneenlopend siekteverlof neem, moet hy so gou as wat redelik moontlik is 'n mediese sertifikaat aan die kerkraad of die opsighoudende liggaam lewer. Indien die predikant versuim om binne 7 dae 'n mediese sertifikaat te lewer, nadat hy deur die kerkraad of opsighoudende liggaam versoek is om so 'n sertifikaat te lewer, is die kerkraad of opsighoudende liggaam, na oorlegpleging met die ringskommissie, nie verplig om die predikant te versorg vir daardie periode wat hy verlof geneem het sonder so 'n mediese sertifikaat nie."*

AANBEVELING

- 1. Die beskrywingspunt word behandel.**

(vii)

**BESKRYWINGSPUNT: RAAD VIR HERDERLIKE SORG
WYSIGING VAN DIE VERLOFREGLEMENT VIR PREDIKANTE**

Die Buitengewone sitting van die 64ste Algemene Kerkvergadering het dit aan die Raad vir Herderlike Sorg opgedra om 'n voorstel oor die wysiging van die verlofreglement vir predikante te formuleer. Die volgende voorstel is van die Raad ontvang:

6.2 en 6.4 (Kerkorde bl 105) verval en word vervang met die volgende:

6.2 Waar verlof (van welke aard ookal) vir langer as agtien weke in 'n kalenderjaar geneem word, word dit bespreek met die toepaslike bykomende vergadering, met dien verstande dat geen verlof vir langer as twaalf weke aaneenlopend geneem mag word nie.

Motivering

Met hierdie formulering word alle verlof oor dieselfde kam geskeer en word 'n maatreël geskep wat wil voorkom dat kombinasies van gewone-, lang-, studie-, kraam- en siekteverlof nie saamgevoeg word en tot nadeel van die standplaas geneem word nie.

Lede van die Komitee vir die herskrywing van die Kerkwet is genader vir kommentaar. Almal wat kommentaar gelewer het, het hulle met die bogenoemde voorstel vereenselwig.

Die Kommissie het besluit om die voorstel vir die wysiging van die verlofreglement aan die 65ste Algemene Kerkvergadering voor te lê vir oorweging.

AANBEVELING

1. Die beskrywingspunt word behandel.

(viii)

Interpretasie van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering: Toestaan van verlof en siekteverlof

Die vergadering spreek hom uit oor die volgende interpretasie van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering:

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het 'n versoek ontvang dat duidelikheid oor die volgende sake rakende die verlofreëlins van predikant gegee word:

- * Is dit die kerkraad- of die ouderlingevergadering wat die verlof toestaan?
- * Wat is die rasionaal agter die reëling dat siekverlof in siklusse van 2 jaar toegestaan word? Wat sou die implikasie wees indien siekverlof meer as een keer binne twee jaar nodig sou wees?

Die Kommissie se interpretasie is soos volg:

- * Normaalweg staan die kerkraad die predikant se verlof toe. Daar is egter geen beletsel dat die ouderlingevergadering verlof kan toestaan nie. Die Kerkorde word so geïnterpreteer dat verlof wel deur die kerkraad toegestaan word.
- * Die rasionaal agter die reëling dat 30 dae siekverlof in siklusse van 2 jaar toegestaan word is die volgende:
 - ** Siekteverlof van 15 dae per jaar word toegestaan. Indien meer siekteverlof in 'n bepaalde jaar verlang word, kan tot 30 dae geneem word.
 - ** Die reëling is voordelig vir die predikant. Die Arbeidswet vereis 12 dae per jaar.
 - ** Indien siekteverlof langer as 30 dae geneem word, word dit in oorleg met die genoemde opsighoudende liggeme geneem

AANBEVELING

1. Die vergadering spreek hom uit oor die interpretasie van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering.

(ix)

BESKRYWINGSPUNT: KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING WYSIGING VAN ORDINANSIE 2.1.2.2(f): OPHEFFING VAN 'N STAND-PLAAS

Ordinansie 2.1.2.2(ii)(f) (bl 18) word gewysig om te lees

- (f) gee in die derde maand, indien die betrokke predikant nog geen beroep ontvang het nie, dienooreenkomstig kennis aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering.**

AANBEVELING

1. Die beskrywingspunt word behandel.

(x)

**BESKRYWINGSPUNT: RING VAN NOORDELIKE NATAL
OMSKEPPING VAN VTT- KURSUS**

Die jaarlikse verpligte VTT-kursus vir predikante word omskep na 'n opsionele kursus.

Motivering

Verdere opleiding van predikante is noodsaaklik, maar koste van die kursus (kursusgelde, reiskoste en verblyf) plaas 'n las op gemeentes wat nie meer gedra kan word nie. Baie gemeentes sukkel finansiël en al hoe meer deelsorgstandplase ontstaan. Baie meentes en predikante kan dit net nie meer bekostig nie.

AANBEVELING

1. Die beskrywingspunt word behandel.

(xi)

**BESKRYWINGSPUNT: RING VAN PRETORIA
WYSIGINGS VAN ORDINANSIE 2.1.3.1 (ii) (b): MEERDERHEID BY
BEROEPSVERGADERING**

Ordinansie 2.1.3.1(ii)(b) (Kerkorde bl 19) word gewysig om te lees:

- (b) minstens die helfte van die kerkraadslede teenwoordig is.

(Dr JMG Storm stel die beskrywingspunt).

AANBEVELING

1. Die beskrywingspunt word behandel.

(xii) Voorregte van 'n proponent

Ds AM Nel het tydens die buitengewone sitting van die 64ste Algemene Kerkvergadering die volgende voorstel ingedien:

Ampspilte soos genoem in punt (viii) (b) op bladsy 17 van die Kerkorde wat 'n proponent nie mag uitvoer nie, word wel deur die proponent gedoen onder die volgende omstandighede:

- * onder toesig van die gemeente predikant
- * onder toesig van die kerkraad in die afwesigheid van die gemeente predikant
- * met goedkeuring deur die konsulent in die afwesigheid van die predikant en indien daar toesig is deur die plaaslike kerkraad.

Die saak is na die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering verwys vir uitsluitel aan die 65ste Algemene Kerkvergadering.

Proff SJ Botha en APB Breytenbach is deur die Kommissie versoek om aan die saak aandag te gee. Hulle adviseer soos volg:

Ons kan die voorstel van ds AM Nel in verband met bogenoemde saak nie steun nie. So 'n wysiging raak die beskouing oor die amp wesenlik. Om maar net 'n enkele voorbeeld te noem: Die voorgestelde wysiging impliseer dat 'n persoon wat nog nie self in die amp bevestig is nie, wel ander persone in die amp kan bevestig.

Daar behoort dus eers 'n teologiese diskussie oor die amp as sodanig gevoer te word alvorens so 'n wysiging van die betrokke ordinansie oorweeg kan word. Ons meen dus dat die huidige ordinansie so moet bly staan.

Die Kommissie het die advies aanvaar en gee dit deur aan die Algemene Kerkvergadering.

AANBEVELING

1. Die vergadering aanvaar die advies.

2.1.3 PREDIKANTEVERGADERING

2.1.3.1 Samestelling en Funksionering

Die bestuur wat vanaf 1995 die Predikantevergadering beplan en aangebied, het is soos volg saamgestel:

Ds JC van der Merwe

(Voorsitter)

Dr E van Eck	(Sekretaris)
Ds JPJ Wagenaar	
Ds GJW van der Merwe	(Penningmeester)

Sedert die vorige Algemene Kerkvergadering is drie Predikantevergaderings gehou. Wat betref 'n moontlike vergadering gedurende 1998 het die bestuur van die Predikantevergadering besluit om, in lyn met die besluit van die 64ste Algemene Kerkvergadering, nie 'n vergadering te reël in dieselfde jaar as wat die Algemene Kerkvergadering sitting neem nie.

2.1.3.2 Vergadering van 1995

Tydens die vergadering wat gehou is op 13 September 1995 is die onderwerp "Die identiteit van die Kerk" bespreek. As inleier het prof JP Oberholzer, met die titel van sy referaat "Die Kerk" opgetree. Die referente was dr M Nel, prof AG van Aarde en prof JH Kockemoer, wat respektiewelik in hulle referate gehandel het oor die temas "Gemeentebou: 'n Reformatoriese bediening", "Die menslikheid van en die verskeidenheid in die Kerk" en "Die etos van die Nederduitsch Hervormde Kerk".

2.1.3.3 Vergadering van 1996

Die vergadering wat gehou is op Donderdag 18 Januarie 1996 het gefokus op 'n bespreking van die dokument "Eietydse getuienis" wat in die laaste gedeelte van 1996 die lig in die Kerk gesien het. Die bespreking is ingelui deur dr JH Breytenbach met 'n referaat getitel "'n Eietydse getuienis in die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika op Hervormingsdag: Aanloop en hantering". Vervolgens het proff AG van Aarde en JH Kockemoer die vergadering toegesprek onder die respektiewelike temas: "Die vurk in die pad, die skeiding van teologiese weë in ons Kerk": 'n Weer antwoord en "Die teologiese opleiding in die huidige gesprek". 'n Lewende en diepsinnige gesprek oor die tema is tydens die vergadering gevoer, en verskeie predikante van die Kerk het aan die bespreking deelgeneem. Ter wille van volledigheid en die moontlike behoefte tot latere terugverwysing na wat tydens die vergadering gesê is, is die referate ook in die notule van die vergadering ingebind, asook 'n verbatim verslag van wat tydens die vergadering deur die onderskeie sprekers gesê is. Gemeentes is ook versoek om die inhoud van die notule volledig tydens 'n kerkraadsvergadering te bespreek.

2.1.3.4 Vergadering van 1997

Die vergadering wat gehou is op Woensdag 10 September 1997 het gehandel oor die tema "Die Kerk gee dinamiese antwoorde op ou en nuwe probleme/uitdagings". Voordragte is gelever deur ds PA Geyser (Kerk in veranderde/veranderende wêreld: Gaan die kerk oorleef?), ds APJ Beukes (Dalende lidmatetal en die teologiese opleiding), dr PJ van Zyl (Die Kerk oppad na 2000: Die rol van die predikant in 'n veranderde en veranderende wêreld) en mnr JF Viljoen (Dalende finansies en moontlike oplossings). Alhoewel daar nie tydens die vergadering voldoende tyd was

om aan al die sake aandag te gee wat deur die inleier en referente op die tafel gesit is nie, was die positiewe van die vergadering dat die teenwoordiges ten minste al die sake op die tafel kon kry, en dat die bespreking van die onderwerp die lede van die vergadering gestimuleer het om oplossings te bied vir sommige van die probleme wat op die tafel is. Waar oplossings wel aangebied is, is die teenwoordige predikante aangemoedig om die voorgestelde oplossing met hulle saam te neem en toe te pas waar hulle meen dit in hulle onderskeie gemeentes kan werk.

AANBEVELING

1. Vir kennisname.

2. Die bestuur van die Predikantevergadering word bedank vir hulle werk.

2.1.4 RAAD VIR HERDERLIKE SORG

2.1.4.1 Samestelling en funksionering

Die Raad vir Herderlike Sorg is na die 63ste Algemene Kerkvergadering soos volg deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering saamgestel:

Ds J Coetzee	(Voorsitter)
Ds EG Fourie	(Sekretaris)
Ds Y Dreyer	
Ds WJ Slabbert	
Ds PR Prinsloo	
Ds J van Immerzeel	
Ds G van R Els	
Dr PJ van Staden	
Dr JA van Biljon	(Ampshalwe)

Die Raad het drie keer per jaar vergader, maar het ook verskeie werksessies gehad rondom die studie "Krisisse in Pastorieë" en die rasionalisasieproses.

Die Raad se taak word soos volg omskryf:

Die Raad besin oor en adviseer die Kerk insake:

- * die algemene pastoraat en doeltreffende pastorale versorging van lidmate
- * die besondere pastoraat vir doeltreffende pastorale versorging van lidmate in buitengewone lewensomstandighede.

Die Raad sien om na die belange en besondere pastorale behoeftes van alle diensdoende en emerituspredikante, hulle eggenotes en gesinne deur

- * in die algemeen waar te neem
- * ondersoek in te stel
- * na aanleiding van navorsing die Kerk van advies te bedien.

Die Raad dien as adviesliggaam vir die volgende besondere pastorale bedienings:

- * Hospitaalbearbeiding.
- * Psigo-pastorale versorging van lidmate.
- * Geestelike versorging van bejaardes.
- * Polisie-, weermag- en gevangenisbearbeiding.
- * Geestelike versorging van chemies-afhanklikes.
- * Geestelike versorging van ongehude moeders.
- * Geestelike versorging van studente.

AANBEVELING

1. Vir kennisname.

2.1.4.2 Uitstaande opdragte wat in die vorige termyn verrig moes word

Die Raad het alle take aan hom opgedra deur die Algemene Kerkvergadering en die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering afgehandel.

AANBEVELING

1. Die Raad word bedank vir sy werk.

2.1.4.3 Take deur die 64ste Algemene Kerkvergadering opgedra

- (i) Studie oor krisis in pastorieë : Redes waarom predikante die bediening verlaat.

Die ondersoek na Krisis in pastorieë: redes waarom predikante die bediening verlaat, wat deur die Raad vir Herderlike Sorg in opdrag van die Algemene Kerkvergadering uitgevoer is, is teen die einde van 1996 afgehandel. Gedurende 1997 is die verslag gefinaliseer en die navorsingsresultate en aanbevelings is aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering voorgelê vir die implementering daarvan in die Kerk. 'n Volledige verslag van hierdie ondersoek het in die HTS Jrg/Vol 53/4 November 1997 verskyn en is opgeneem in **BYLAE A**.

Die Raad vir Herderlike Sorg het op advies van die ondersoekspan by die Kommissie aanbeveel dat die instansies van die Kerk wat op een of ander wyse by hierdie saak

betrokke kan wees, by hierdie gesprek betrek sal word. Die bedoeling is dat saam besin sal word oor die ontwikkeling van strategieë om aan sake vanuit die ondersoek, aandag te gee. Die volgende instansies van die Kerk is geïdentifiseer vir deelname aan hierdie gesprek:

- * Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering.
- * Die Kuratorium en Dosentevergadering.
- * Die bestuur van die Predikantevergadering.
- * Die NHSV-Hoofbestuur .
- * Ringsrade vir Predikante.

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het dit aan prof TFJ Dreyer en ds J Coetzec opgedra om namens die Kommissie en die Raad vir Herderlike Sorg, uitvoering te gee aan die implementering en koördinerings van hierdie werkwyse.

Die kontekste waarin die ondersoek uiteengeval het, is die volgende:

- * Keuring, opleiding en voorgesette begeleiding.
- * Beroepskonteks.
 - ** Kerklike regeerliggame en ondersteuningsisteme.
 - ** Werksomstandighede van die predikant.
- * Sosio-politieke konteks.
- * Godsdienst- en geloofskonteks.
- * Persoonlike konteks.
- * Huwelik- en gesinskonteks.

Daar is reeds by twee geleenthede met die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering in gesprek getree. Vanweë die beperkte tyd tydens 'n gewone vergadering van die Kommissie, is dit nie moontlik om by so 'n geleentheid aan hierdie saak deeglik aandag te gee nie. Daar is besluit dat 'n spesiale werksessie hiervoor gereël word waartydens veral gefokus sal word op sake rakende die beroepsomstandighede van predikante en die verhoudinge met kerklike regeerliggame. Hierdie byeenkoms van verteenwoordigers van die Kommissie en die Raad vir Herderlike Sorg sal gefasiliteer word deur prof N Alberts van die Nagraadse Bestuurskool aan die Universiteit van Pretoria. Prof Alberts was ook lid van die ondersoekspan.

Die dele van die verslag wat betrekking het op keuring, opleiding en voortgesette begeleiding, is reeds met die Kuratorium en dosente van die Teologiese Opleiding deurgepraat en word tans in berekening gebring by die kurrikuleringsproses waarmee die fakulteit besig is. Veral die sake uit die ondersoek wat te make het met die praktykopleiding van teologiese studente en voortgesette opleiding van predikante, het reeds besondere aandag geniet.

Gesprekke met die besture van die predikantevergadering en die NHSV-Hoofbestuur word beplan. Die NHSV kan veral op rings- en streekvlak 'n baie belangrike ondersteunende rol speel. Die NHSV het ook op 'n besondere wyse bygedra tot die uitvoering van hierdie ondersoek.

Tydens die vorige predikantsvrouevergadering is aandag gegee aan die rol van die eggenote van die predikant met betrekking tot huwelik- en gesinslewe, asook die geloofslewe van die pastoriegesin. Mev G Grobler, wat ook lid van die ondersoekspan was, en ds J Coetzee het die leiding by hierdie werksessie geneem. Die boodskap is tuisgebring dat pastoriepare self verantwoordelikheid moet neem vir vele van die aspekte wat in die ondersoek na vore gekom het as faktore wat spanning en krisis kan veroorsaak. Dit geld veral wat die geloofslewe van die pastoriegesin betref - dit mag nie gebeur dat die predikant en gesin so besig is met die dinge van die Kerk dat hulle verhouding met die Here vervlak word tot 'n deel van die werksituasie nie. Die behoefte is uitgespreek dat geleenthede geskep moet word waar pastoriepare saam oor hierdie sake kan besin.

Dit is dan ook die rede waarom een van die aanbevelings vanuit die ondersoek die gesprek met ringsrade vir predikante is. Die mikpunt is om in elke ring van die Kerk ook 'n geleentheid te skep waar pastoriepare in 'n rustige atmosfeer saam kan werk aan die verryking van hulle geloofslewe en die huwelik- en gesinslewe. Tydens byeenkomste van hierdie aard kan ook van mekaar geleer word oor effektiewe tydsbenutting in die werkprogram en die hantering van probleme in die bediening. 'n Klimaat van onderlinge vertroue kan so bevorder word sodat pastoriepare 'n effektiewe ondersteuningsstelsel vir mekaar kan wees. Van die lede van die ondersoekspan is beskikbaar om sodanige byeenkomste te fasiliteer. Ringsrade vir predikante kan in hierdie verband met ds J Coetzee skakel.

Die gemeentes en die Kerk in geheel kan dit nie bekostig dat ongesonde spanning en druk, maar ongelukkig ook dikwels onverantwoordelike optrede van predikante, verwoestend inwerk op die lewe van pastoriegesinne en die goeie gang van die bediening in gemeentes nie. Die resultate van hierdie ondersoek vra daarom die aandag van die hele Kerk. Die dringendheid van herstellende en veral voorkomende optrede kan nie ontken word nie. Elke predikant en instansie van die Kerk wat hierby betrokke is, sal ons verantwoordelikheid in hierdie verband moet opneem.

AANBEVELING

1. Vir bespreking en besluit.

- (ii) Medemenslikheid by die uitoefening van tug ten opsigte van predikante

Tydens die vorige Algemene Kerkvergadering is navrae gedoen oor hierdie verslag wat tydens die 1993 vergadering gedien het. Soos reeds tydens die vorige vergadering vermeld, is hierdie saak verder gevoer deur 'n kommissie bestaande uit

prof AD Pont en dr JJP Müller. Hierdie verslag het aangetoon dat daar negatiewe persepsies bestaan oor die wyse waarop tughandelinge teenoor predikante uitgevoer word. Hierdie saak kom weereens aan die orde in die ondersoek Krisis in Pastorieë en word saam met verwante sake hanteer.

Opmerking van die skriba

Die 64ste Algemene Kerkvergadering het die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering versoek om die taak dringend af te handel.

Die Moderamen het op 30 Augustus 1995 met die Raad vir Herderlike Sorg oor die aangeleentheid gesprek gevoer.

Daar is weer eens gelet op die werkstuk van prof AD Pont oor die gelykheid van die ampte wat in 1993 beskikbaar gestel is en na Ringsrade vir Predikante gestuur is vir kommentaar. Die medemenslikheid by die uitoefening van tug ten opsigte van predikante is nie in die werkstuk verdiskonteer nie.

Ds JPJ Wagenaar (sameroeper) en ouderlinge JLO Esterhuizen en GJ de Beer is as studiekommissie benoem om aan die werk aandag te gee. Hulle is versoek om ds MJ Redelinghuys by geleentheid by die studiewerk te betrek ten einde sy insigte oor die onderwerp te bekom. Die studiewerk is nie deur die studiekommissie afgehandel nie.

AANBEVELING

- 1. Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering benoem 'n nuwe studiekommissie om die opdrag rondom die medemenslikheid by die uitoefening van tug ten opsigte van predikante, af te handel.**

2.1.4.4 Eie sake deur die Raad geïdentifiseer

(i) Besinning oor huisbesoek as bedieningstruktuur

Die Raad het by geleentheid, op grond van die terugvoering vanaf die ringsvergaderings, geoordeel dat oor die saak van huisbesoek, maar ook oor die herderlike versorging van die gemeente in al die fasette daarvan, 'n keer opnuut besin sal word. Die saak is deurgegee aan die Departement Praktiese Teologie met die versoek dat dit by wyse van die voortgesette toerusting van predikante aan die orde sal kom.

In gesprek met die Departement het die Raad kennis geneem dat hierdie saak

- * die afgelope aantal jare in die praktykopleiding van studente besondere aandag geniet en dat tans besin word oor die verdere uitbouing van die praktykvorming

van studente in hierdie verband

- * besondere aandag geniet in die Gemeenteboukursus wat deur die Departement Praktiese Teologie aangebied word. Die Raad het ook kennis geneem dat die fakulteit beoog om vanaf 1999 die VTT spesifiek te rig op die besondere behoeftes wat by predikante bestaan.

AANBEVELING

1. Vir kennisname.

- (ii) Rasionalisasie van besondere pastorale bedieningsposte

(a) *Inleidend*

Die noodsaaklike besparing op sinodale koste raak die bedieninge en bedieningsposte wat onder die Raad vir Herderlike Sorg ressorteer, baie direk. Nadenke en optrede in hierdie verband word gereflekteer in die verskillende verslae insake hospitaal-, studente- en gevangenesbediening. Die volgende inligting is hier ter sake:

Kapelane: Die kapelane in diens van die SANW en SAPD het grootliks uitgefaseer en hierdie predikante is op deelsorgbasis aan gemeentes verbonde.

Pastorale Verwysingsdiens: As deel van die rasionalisasieproses is die Pastorale Verwysingsdiens aanvanklik gedeeltelik geprivatiseer en later volledig uitgefaseer. Dr JA van Biljon is as predikant met 'n beperkte opdrag verbind aan die Gemeente Randburg. Hy praktiseer as sielkundige vanaf die Wilgeheuvelhospitaal in die Roodepoort-Randburg gebied. Lidmate van die Kerk wat na dr Van Biljon verwys word sal pastoraal-klinies versorg word ooreenkomstig die pastorale en sielkundige uitgangspunte wat vir die Pastorale Verwysingsdiens gegeld het.

- (b) *Ondersoek na 'n effektiewe bedieningstruktuur vir hospitaalbediening en die posisie van hospitaalpreekers in die lig van die rasionalisasieproses*

Die besluit tot drastiese besparing op sinodale koste, bring mee dat die hospitaalbediening en -predikante direk geraak word. Dit is die standpunt van die Raad vir Herderlike Sorg om ten behoeve van die Kerk

- * 'n bydrae te lewer tot besparing op die sinodale begroting vir hospitaalbediening
- * die hospitaalbediening steeds so effektief as moontlik te laat geskied aangesien die Raad oortuig is dat dit 'n belangrike faset van die kerklike bediening is
- * die besparing sover moontlik nie ten koste van die lewensonderhoud van die

betrokke predikante sal realiseer nie.

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het aanvanklik 'n besparing van 17% van die totale posbegroting gestel. Prakties gesproke kan 'n gevraagde persentasie vermindering van die totale posbegroting alleen van die kontantdeel van die pakket van die predikant verhaal word. Die Raad was van mening dat dit nie billik teenoor die hospitaalpredikante is nie, aangesien op ander begrotingsposte die besparing bewerk kan word deur byvoorbeeld oorhoofse koste te besnoei.

As uitgangspunt het die Raad gestel dat hospitaalbediening hergestruktureer kan word sodat hospitaalpredikante hulle bediening kan verrig in kombinasie met 'n ander werkkring. By nadenke oor die kombinerings van hospitaalbediening met ander moontlike werksgeleenthede, is dit duidelik dat dit nie haalbaar is om hospitaalpredikante alleen en volledig verantwoordelik te maak vir 'n gemeente, tesame met hospitaalbediening nie. Die volgende moontlikhede word aanbeveel waarvolgens die opdrag van hospitaalpredikante met ander werkkringe gekombineer kan word:

* *In gemeenteverband*

- ** Algemene bedieningshulp (bv prediking, pastorale sorg, kategese).
- ** Besondere bedieningsopdrag (bv spesifieke jeugbediening, evangelisasie).

* *In rings(e) verband*

- ** 'n Besondere bedieningsopdrag (byvoorbeeld toerusting/begeleiding van byvoorbeeld siekesorg-diensgroepe, evangelisasiewerk, jeugwerk, ens).
- ** Die versorging van alle pasiënte (dus ook lidmate van die plaaslike rings-gemeentes).

Die plaaslike gemeentes baat dus by beide moontlikhede deurdat die dienswerk van die hospitaalpredikante eintlik meerdere bediening vir die gemeentes beteken, terwyl die beoogde sinodale besparing bekostig word deur die bydrae van die ring/e.

- * Toekenning van bykomende sinodale opdragte aan hospitaalpredikante met gevolglike afskaling van die hospitaalbediening wat 'n besparing meebring vanweë die bydrae van 'n ander begrotingspos tot die versorging van die predikant.
- * Selfvoorsiening in lewensonderhoud. Hospitaalpredikante kan ook met goedkeuring van die Kommissie buite die kerklike bediening arbeid verrig met die oog op selfvoorsiening van lewensonderhoud.

Die Raad het dit aan die hospitaalpredikante opgedra om volgens hierdie riglyne

- * ondersoek in te stel na en in gesprek te tree met gemeentes oor die moontlikheid

om gedeeltelik by gemeentelike bediening betrokke te raak

- * of ander moontlikhede, besparing te ondersoek
- * in oorleg met die Raad te besin oor 'n effektiewe bedieningstrategie vir hospitaalbearbeiding sodat die bediening kan voortgaan.

Dit sal inderdaad beteken dat hospitaalpreekante verminderde versorgingsvoordele in die hospitaalbedieningspos aanvaar, en in deelsorghoedanigheid of op kontraktuele basis by 'n gemeente of ring betrokke raak, of self voorsien in eie lewensonderhoud. Aangesien die hospitaalpreekant reeds 'n standplaas beklee en volle ampsvoorregte geniet, word die betrokkenheid by 'n gemeente of ander werkkring of kontraktueel gereël onder toesig van die Raad vir Herderlike Sorg en met goedkeuring van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering, of as deelsorgstandplaas van 'n gemeente beskou waarna die predikant beroep kan word.

Hierdie werkwyse word vanaf die begin van 1997 met betrekking tot die Johannesburg-Oosrand standplaas geïmplementeer. Die predikant verrig besondere bedieningsopdragte in twee gemeentes. Die bedieningstyd in hospitale is met een dag per week afgeskaal, en daar word hoofsaaklik gekonsentreer op verwysings vanaf die tuisgemeentes van pasiënte vanweë die beperkte tyd en die gebrekkige inligting by hospitale insake kerkverband, terwyl sekere hospitale steeds op 'n roetine basis besoek word. Dit is dus noodsaaklik dat die hospitaalpreekant in kennis gestel sal word van lidmate van die Kerk wat in hospitale versorg word.

Wat die bediening en standplase in Pretoria betref kon 'n werkwyse tot besparing nog nie realiseer nie. Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het sedertdien besluit dat een standplaas gedurende 1998 moet uitfaseer en het die ringe van Pretoria by gesprek in hierdie verband betrek. By die opstel van hierdie verslag was die betrokkenes nog besig met ondersoek en onderhandeling. Die Raad is van mening dat die saak so hanteer moet word dat die beskikbare fondse en ander werksgeleenthede sodanig benut sal word dat dit tot voordeel van beide predikante sal wees.

Die Raad wil toesien dat hierdie belangrike bedieningswerk van die Kerk steeds so effektief as moontlik sal geskied en is daarom voortdurend besig om saam met die hospitaalpreekante en ander belanghebbendes te besin oor 'n effektiewe bedieningstrategie vir hospitaalbediening.

(c) *Gevangenesbearbeiding:*

Met die afsterwe van prof SJ Prins het 'n vakature as deeltydse gevangeniswerker ontstaan. Reeds voor sy afsterwe het die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering besluit dat nie weer vir hierdie pos begroot kan word nie. Na gesprekke met die kapelaansdiens van Korrektiewe Dienste, het die Raad aan die Kommissie verslag gedoen insake die behoefte en geleenthede met betrekking tot lidmate van die Kerk in gevangnisse en aanbeveel dat moontlik van die dienste van 'n emirituspreekant gebruik kan word. Korrektiewe Dienste bied 'n basiese

vergoeding per sessie.

Die nuwe omstandighede rondom administrasie en bestuur by die gevangenis het die beskikbaarheid van inligting insake kerkverband en toeganklikheid vir geestelike werkers benadeel. Die Raad wil op advies van persone wat tans as geestelike werkers namens die Kerk betrokke is, aanbeveel dat

- * ringskommissies predikante of toegeruste persone sal benoem om as geestelike werkers in te skakel by gevangenis binne hulle ressort
- * ringskribas as kontakpersone sal optree om persone wat lidmate wat in 'n gevangenis wil aanmeld, na die betrokke geestelike werker te verwys
- * ringskommissies en plaaslike gemeentes steeds sal poog om amptelik by die gevangenis betrokke te raak by wyse van geestelike werkers en ondersteuning uit die gemeente aan die werkers en gevangene.

(iii) Pensioen- en mediese ongeskiktheidsvoordele van predikante

Dit het onder die aandag van die Raad gekom dat emeriti en predikante wat medies ongeskik is vir die bediening, dit in baie gevalle moeilik vind om met die versorgingsvoordele wat hulle ontvang in hulle lewensonderhoud te voorsien. Die saak is onder die aandag van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering gebring. 'n Gesprek is deur die Kommissie en die Administrateur met van hierdie predikante, die Pensioenraad, die versekeraar en Raad vir Herderlike Sorg gereël. Die Pensioenraad en die Administrateur hanteer die saak verder.

AANBEVELING

1. Vir kennisname en bespreking.

2.1.4.5

**BESKRYWINGPUNT: KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERK-
VERGADERING
BEGROTING VIR GEVANGENESBEARBEIDING**

Die vergadering begroot vir gevangenesbearbeiding.

Motivering

Tevore is R18 000 per jaar begroot vir gevangenesbearbeiding. As deel van die rasionalisasieproses het die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering die vergoeding vir gevangenesbearbeiding opgeskort.

Sedert die afsterwe van prof SJ Prins is gevangenes in Pretoria wat lidmate van die

Kerk is, nie besoek of bearbei deur 'n predikant van die Kerk nie.

Ds P de Kock is in die pos aangestel as gevangeneskapelaan. Hy sal die bearbeiding van lidmate in Pretoria se Sentrale Gevangenis behartig. Dr Prins het die laaste paar jaar die bearbeidingwerk kosteloos gedoen. Die Kommissie oordeel dat daar tog 'n mate van vergoeding aan die werk verbonde moet wees.

AANBEVELING

1. Die voorstel word behandel.

2.2 OUDERLINGE

2.2.1 DIE RAAD VIR OUDERLINGE

2.2.1.1 Samestelling en funksionering van die Raad

Die Raad is na afloop van die 64ste Algemene Kerkvergadering soos volg saam-gestel:

Oudl MF Pretorius	(Voorsitter)
Oudl A Steyn	(Sekretaris)
Oud AT McDonald	
Oudl GJS Nel	
Prof PS Dreyer	
Oudl JLO Esterhuizen.	

As gevolg van gesondheidsredes het prof PS Dreyer bedank as lid en is oudl G Mÿburg in sy plek deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering benoem.

Die Raad het gedurende die termyn ses vergaderings gehou.

AANBEVELING

1. Vir kennisname.

2. Die Raad vir Ouderlinge word bedank vir sy werk.

2.2.1.2 Gesprek met Ring van Bloemfontein

Op versoek van die Ringsraad vir Ouderlinge van Bloemfontein wat beswaard was

oor die samestelling van die Algemene Kerkvergadering volgens die nuwe Kerkorde, het lede van die Raad met die ouderlinge van die ring gesprek gevoer te Cradock. Die probleme is na die Raad se mening opgelos.

AANBEVELING

1. Vir kennisname.

2.2.1.3 Opdragte ontvang van die 64ste Algemeen Kerkvergadering

Die volgende opdragte is vanaf die 64ste Algemene Kerkvergadering ontvang:

- (i) Die ouderling se opsigtaak oor dooplidmate (saam met die Rade vir Kategese en Jeugwerk).
- (ii) Ondersoek na 'n bedieningspatroon waarbinne die ouderling sy werk die sinvolste kan verrig (Saam met die Kommissie vir Bedieningstrukture).

AANBEVELING

1. Vir kennisname.

2.2.1.4 Selfgeïdentifiseerde take

Die Raad het die volgende take geïdentifiseer:

- (i) Die ouderlingekorps van die Kerk word toegerus tot nougesette Bybelse gehoorsaamheid sodat die amp van die ouderlinge weer 'n leefwyse kan word.
- (ii) Die toerustingskursus vir ouderlinge word gereeld op gemeentevlak aangebied.
- (iii) 'n Oop kanaal word tussen ouderlinge van die Kerk en die Raad vir Ouderlinge geskep.
- (iv) Die nuwe Kerkorde word aan ouderlinge bekendgestel.
- (v) Die prebisteraatverslae word jaarliks behandel.
- (vi) Die bywerk van 'n addisionele model oor die belydenisskrifte by die toerustingskursus vir ouderlinge word onderneem.

AANBEVELING

1. Vir kennisname.

2.2.1.5 Take en doelwitte afgehandel

Die Raad het die volgende take afgehandel:

- (i) Ouderlinge is aangemoedig om die toerustingskursus op gemeentevlak aan te bied.
- (ii) Die daarstel van 'n oop kanaal tussen ouderlinge van die Kerk en die Raad is bevorder.
- (iii) Die nuwe Kerkorde is sover moontlik aan ouderlinge dwarsdeur die Kerk bekend-gestel.
- (iv) Presbiteraatverslae is jaarliks behandel.

AANBEVELING

1. Vir kennisname.

2.2.1.6 Take en doelwitte onafgehandel

Die volgende take kon nie deur die Raad afgehandel word nie:

- (i) Die opsigtaak van ouderlinge oor dooplidmate.
- (ii) Die ondersoek na 'n bedieningspatroon waarbinne die ouderling sy werk die sinvolste kan verrig.
- (iii) Die toerusting van die ouderlingkorps van die Kerk tot nougesette Bybelse gehoor-saamheid.
- (iv) Die bywerk van 'n addisionele model oor die belydenisskrifte by die toerustings-kursus vir ouderlinge.

AANBEVELING

- 1. Vir kennisname.**
- 2. Die onafgehandelde take word gekontinueer.**

2.2.1.7 Bykomstige sake waaraan die Raad dringend aandag gegee het

Die volgende sake is hanteer:

- (i) Die gevaar wat ander godsdienste vir die Christen in Suid-Afrika inhou, in besonder die Islamgeloof

Prof PJ van der Merwe is saam met die Raad met hierdie taak besig. Dit is nog nie afgehandel nie.

AANBEVELING

- 1. Vir kennisname.**
- 2. Die studiewerk word voortgesit.**

- (ii) Aansoek om hertoelating tot die evangeliebediening

Die Raad vir Ouderlinge is versoek om verslag te lewer en aanbevelings te maak oor die studiestuk van prof AD Pont oor die hertoelating van predikante.

Die voorlegging van die Raad aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering is na die Raad terugverwys met opmerkings en aanbevelings. Die Raad kon ongelukkig nie die hersiene memorandum betyds afhandel vir voorlegging aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering by sy vergadering op 19 Junie 1998 nie. Die werk sal voortgesit word.

AANBEVELING

- 1. Vir kennisname.**
- 2. Die taak word voortgesit.**

- (iii) Kommer oor die voortgesette teologiese opleiding aan UP

Die Raad het telkens gesprek gevoer oor die teologiese opleiding. Daar heers veral kommer oor die volgende:

- (a) die Blommodel, veral met die verlies van konfessioneelgebonde onderrig in vakke soos Ou Testament, Nuwe Testament, Algemene Kerkgeskiedenis en Godsdienswetenskap.

- (b) Bekostigbaarheid van die teologiese opleiding in die toekoms aan UP.

Die Raad het met die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering oor die saak in gesprek getree en sy vrese en kommer verwoord. Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het na afloop van die gesprek besluit om in Augustus 1998 'n Beraad te hou waarby die Kommissie, die Dosentevergadering en die Kuratorium betrokke is om te handel oor die teologiese opleiding en oor die toekoms daarvan.

Die saak sal tydens die behandeling van die verslag van die Kuratorium, aandag geniet.

AANBEVELING

- 1. Vir kennisname.**

- (iv) Die strukturering van die werk van die kategete.

Die Raad het hom veral beywer om aandag te gee aan die werk van die kategete.

Die stelling kan gemaak word dat die kategete vir die Kerk van wesenlike belang is. Dié saak is so vanselfsprekend dat dit nie uitvoerig beredeneer hoef te word nie. Die vraag het egter ontstaan of die dienswerk van die kategete nie verder gestruktureer kan word nie.

Bepaalde voorstelle is aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering gemaak. Dit is egter na die Raad terugverwys en kon ongelukkig nie gefinaliseer word om weer aan die Kommissie voor te lê nie.

AANBEVELING

- 1. Vir kennisname.**
- 2. Die saak geniet verder aandag.**

- (v) Handhawing van die leer en belydenis van die Kerk

Die Raad het die volgende oor die leer en belydenis saamgestel:

"Die Bybel

Oral en altyd waar die Kerk byeenkom bely hy sy geloof op grond van die Heilige Skrif, die Bybel.

Teen die agtergrond van die onsekerheid wat deesdae oor die Bybel geskep word, word die vraag al dringender: Glo en bely die Kerk nog steeds dat die Bybel die enigste en volkome openbaring is wat ons van God ontvang waardeur ons glo, soos geformuleer in NGB Art 7?:

Die volkommenheid van die Heilige Skrif

Ons glo dat hierdie Heilige Skrif die wil van God volkome bevat en dat alles wat die mens vir sy saligheid moet glo, daarin volkome geleer word.

Aangesien die hele wyse waarop God deur ons gedien moet word, daarin breedvoerig beskrywe is, mag ook niemand, selfs nie die apostels nie, anders leer as wat ons reeds deur die Heilige Skrif geleer word nie - ja, al was dit ook 'n engel uit die hemel, soos die apostel Paulus sê (Gal 1:8).

En aangesien dit verbode is om iets by die Woord van God by te voeg of daarvan weg te laat (Deut 12:32), blyk dit duidelik dat die leer daarvan heeltemal volmaak en in alle opsigte volkome is.

Ons mag ook geen geskifte van mense, hoe heilig die mense ook was, met die Goddelike Skrif gelykstel nie; ook mag ons nie die gewoonte of die groot getalle of oudheid of die opvolging van tye of van persone, of kerkvergadering of verordeninge of besluite met dié waarheid van God gelykstel nie, want dié waarheid is bo alles.

Alle mense is immers uit hulleself leuenaars en nietiger as die nietigheid self (Ps 62:10). Ons verwerp daarom met ons hele hart alles wat nie met hierdie onfeilbare reël ooreenkom nie, soos die apostels ons leer as hulle sê: Ondersoek elkeen, ondersoek of sy gees van God afkomstig is (1 Joh 4:1). En: As daar iemand na julle toe kom wat 'n ander leer bring, moet julle hom nie in julle huise ontvang nie (2 Joh 1:10).

Die Apostolicum

Die Kerk bely:

Ek glo in God die Vader, die Almagtige, die Skepper van die hemel en die aarde.

Hierdie belydenis word uitgebrei in Nederlandse Geloofsbelydenis (NGB) Art 1:

Die enige God

Ons glo almal met die hart en bely met die mond dat daar 'n enige en enkelvoudige geestelike wese is wat ons God noem.

Hy is ewig, onbegryplik, onsenlik, onveranderlik, oneindig, almagtig, volkome wys, regverdig, goed en die alleroorvloedigste fontein van alles wat goed is.

En in die Heidelbergse Kategismus (HK):

Sondag 9

Vraag 26: Wat glo jy as jy sê: Ek glo in God die Vader, die Almagtige, die Skepper van die hemel en die aarde?

Antwoord: Ek glo dat die ewige Vader van ons Here Jesus Christus wat die hemel en aarde met alles wat daarin is, uit niks geskep het en deur sy ewige raad en voorsienigheid nog onderhou en regeer, ter wille van sy Seun Christus, my God en Vader is. Op Hom vertrou ek so dat ek nie daaraan twyfel dat Hy my, met alles wat vir my liggaam en siel nodig is, sal versorg nie. Hy sal ook al die kwaad wat Hy in hierdie jammerdal oor my beskik, tot my beswil verander, omdat Hy dit as 'n almagtige God kan en ook as 'n getroue Vader wil doen.

Sondag 10

Vraag 27: Wat verstaan jy onder die voorsienigheid van God?

Antwoord: Die almagtige en oral teenwoordige krag waardeur Hy hemel en aarde en al die skepsels asof met sy hand nog onderhoud en so regeer dat lower en gras, reën en droogte, vrugbare en onvrugbare jare, voedsel en drank, gesondheid en siekte, rykdom en armoede en alles, ons nie per toeval nie, maar uit sy Vaderhand toekom.

Vraag 28: Wat baat dit ons dat ons weet dat God alles geskep het en dit nog deur sy voorsienigheid onderhou?

Antwoord: Dat ons in alle teëspoed geduldig en in voorspoed dankbaar kan wees. Verder dat ons ook vir die toekoms 'n vaste vertrouë in ons getroue God en Vader kan stel, dat geen skepsel ons van sy liefde sal skei nie, aangesien alle skepsels só in sy hand is dat hulle sonder sy wil nie kan roer of beweeg nie.

In die lig van sommige teologiese uitsprake en tendense ontstaan die brandende vraag wyd in die Kerk by lidmate en ampsdraers:

Glo en bely ons Kerk nog die werklikheid dat die onsienlike God die Skepper is van die hemel en die aarde en al die ander sienlike en onsienlike dinge en dit steeds onderhou, regeer en daaroor beskik soos dit verduidelik word in die vergelyking van die pottbakker en die klei (Jer 18:1vv, Rom 9:20vv)?

(Geslote werklikheidsverstaan, deïsme, ontologiese spreke, nie-geontmitologiseerde God).

Die Kerk bely:

(Ek glo) En in Jesus Christus, sy eniggebore Seun, ons Here;

wat ontvang is van die Heilige Gees, gebore is uit die maagd Maria;
wat gely het onder Pontius Pilatus, gekruisig is, gesterf het en begrawe is en
neergedaal het na die hel;
wat op die derde dag weer opgestaan het uit die dode; wat opgevaar het na die hemel,
en sit aan die regterhand van God, die almagtige Vader,
van waar Hy sal kom om te oordeel, dié wat nog lewe en dié wat reeds gesterf het.

As gevolg van die onrus en onsekerheid wat in die Kerk ingedra word deur die konstruksie en produksie veral uit buite-Bybelse bronne van 'n sogenaamde historiese Jesus teenoor Jesus Christus soos Hy in die Heilige Skrif geopenbaar word, ontstaan die volgende vrae:

Glo ons nog ondubbelsinnig:

- (a) Dat Jesus die Christus is soos die HK in vraag 29 en 31 ons geloof formuleer?

Vraag 29: Waarom word die Seun van God genoem: Jesus, wat Verlosser beteken?

Antwoord: Omdat Hy ons van al ons sondes verlos, en by niemand anders enige saligheid te soek of te kry is nie.

Vraag 31: Waarom word Hy Christus, wat Gesalfde beteken, genoem?

Antwoord: Omdat Hy deur God die Vader bestem en aangestel en met die Heilige Gees gesalf is tot ons hoogste Profeet en Leraar wat aan ons die verborge raad en wil van God aangaande ons verlossing ten volle bekend gemaak het; tot ons enigste Hoëpriester, wat ons met die enige offer van sy liggaam verlos het en met sy voorbidding gedurig deur by die Vader vir ons intree; tot ons ewige Koning, wat ons met sy Woord en Gees regeer en ons by die verlossing wat verwerf is, beskerm en bewaar.

- (b) Dat Jesus Christus die eniggebore Seun van God die Vader is soos die Nicenum ons geloof formuleer?:

" ...en in een Heer, Jesus Christus, die eniggebore Seun van God, verwek, nie gemaak nie, een in wese met die Vader;

(God uit God) Lig uit Lig, waaragtige God uit waaragtige God, verwek, nie gemaak nie, een in wese met die Vader:

Asook NGB Art 10:

Die Godheid van Jesus Christus

Ons glo dat Jesus Christus ten opsigte van sy Goddelike natuur die eniggebore Seun van God is. Hy is van ewigheid af gebore; Hy is nie gemaak nie en nie geskep nie, want dan sou Hy 'n skepsel wees; Hy is een wese met die Vader, ewig saam met

Hom, die ewebeeld van die Persoon van die Vader en die afskynsel van sy heerlikheid (Heb 1:3) en in alles aan Hom gelyk. (Fil 2:6). Hy is van ewigheid die Seun van God en nie slegs sedert Hy ons natuur aangeneem het nie; só leer die volgende getuienisse ons as hulle met mekaar vergelyk word:

Moses sê dat God die wêreld geskep het, en die heilige Johannes sê dat alle dinge ontstaan het deur die Woord wat hy God noem. (Gen 1:1; Joh 1:3). Die apostel sê dat God die wêreld deur sy Seun gemaak het en ook dat God alle dinge deur Jesus Christus geskep het (Heb 1:2; Kol 1:16). So moet Hy wat God, die Woord, die Seun en Jesus Christus genoem word, dus reeds bestaan het toe alles deur Hom geskep is.

Hy is dus die ware, ewige God, die Almagtige, vir wie ons aanroep, aanbid en dien.

Asook HK - Vraag en Antwoord 33:

Vraag: Waarom word Christus die eniggebore Seun van God genoem, terwyl ons tog ook kinders van God is?

Antwoord: Omdat alleen Christus die ewige natuurlike Seun van God is, terwyl ons om sy ontwil tot kinders van God aangeneem is.

- (c) Dat Jesus Christus ontvang is van die Heilige Gees, gebore is uit die maagd Maria soos ons geloof geformuleer is in NGB Art 18?:

NGB Art 18: ...Hy is in die liggaam van die geseënde maagd Maria deur die krag van die Heilige Gees en sonder die toedoen van 'n man verwek. Hy het nie alleen wat die liggaam betref die menslike natuur aangeneem nie, maar ook 'n egte menslike siel, om so 'n werklike mens te wees. Want Hy moes sowel die siel as die liggaam aanneem om altwee te red, aangesien beide verlore was.

Asook HK - Vraag en Antwoord 35:

Vraag: Wat beteken: Wat ontvang is van die Heilige Gees, gebore is uit die maagd Maria?

Antwoord: Dat die ewige Seun van God, wat ware en ewige God is en bly, die ware menslike natuur uit die vlees en bloed van die maagd, Maria, deur die werking van die Heilige Gees aangeneem het. So is Hy tegelykertyd die ware nakomeling van Dawid, in alles aan sy broers gelyk, behalwe die sonde.

- (d) Dat Jesus van Nasaret op die derde dag weer opgestaan het uit die dode volgens die skrifte soos 1 Kor 15:3vv en 12vv?

Asook geformuleer in die Nicenum: " ... en op die derde dag opgestaan het volgens die Skrifte;"

Asook HK - Vraag en Antwoord 45:

Vraag: Watter nut het die opstanding van Christus vir ons?

Antwoord: Eerstens het hy deur sy opstanding die dood oorwin, sodat Hy ons die geregtigheid wat Hy deur sy dood verwerf het, deelagtig kon maak. Tweedens word ons nou ook deur sy krag tot 'n nuwe lewe opgewek. Derdens is die opstanding van Christus vir ons 'n betroubare waarborg van ons salige opstanding.

Luk 24:37-43: Hulle het geweldig geskrik en bang geword en gedink hulle sien 'n gees. Hy sê toe vir hulle: "Waarom is julle so verskrik, en waarom kom daar twyfel in julle harte? Kyk na my hande en my voete: dit is tog Ek self, voel aan my en kyk! 'n Gees het tog nie vleis en bene soos julle sien dat ek het nie."

Toe hulle van blydschap en verwondering nog nie kon glo nie, sê Hy vir hulle: "Het julle hier iets om te eet?"

Hulle gee Hom toe 'n stuk gebakte vis. Hy het dit gevat en voor hulle oë geëet.

- (e) Dat Jesus opgevaar het en sit aan die regterhand van God, die almagtige Vader, soos ons geloof ook geformuleer is in die nagmaalsformulier?:

Om dan nou met die ware hemelse brood, Christus, gevoed te word, moet ons geen verwagtinge van die brood en wyn as sodanig koester nie, maar ons in die geloof op Christus Jesus rig wat in die hemel is, waar Hy as ons Voorspraak aan die regterhand van sy hemelse Vader optree en waarheen die betrokke geloofsartikel ons ook wys.

Asook HK - Vraag en Antwoord 46:

Vraag: Wat verstaan jy onder: Wat opgevaar het na die hemel?

Antwoord: Christus is voor die oë van sy dissipels van die aarde af na die hemel opgeneem en Hy is daar vir ons ten goede, totdat Hy terugkom om reg te spreek oor die lewendes en die wat alreeds gesterf het.

Asook HK - Vraag en Antwoord 49:

Vraag: Watter nut het die hemelvaart van Christus vir ons?

Antwoord: Eerstens dat Hy in die hemel ons voorspraak by die Vader is. Tweedens dat ons ons menslike natuur in die hemel as 'n betroubare waarborg het dat Hy, as die Hoof, ook ons, sy lede, na Hom toe sal neem. Derdens dat Hy sy Gees as waarborg na ons toe stuur deur wie se krag ons soek na wat bo is, waar Christus is en aan die regterhand van God sit, en nie na wat op die aarde is nie.

- (f) Dat Jesus uit die hemel sal kom om te oordeel, dié wat nog lewe en dié wat reeds gesterf het soos ons geloof geformuleer is in Heidelbergse Kategismus, vraag en antwoord 52?:

Vraag: Hoe word jy getroos deur die wederkoms van Christus om te oordeel, dié wat nog lewe en dié wat reeds gesterf het?

Antwoord: Dat ek in alle droefheid en vervolging dieselfde Persoon met gespanne verwagting as Regter uit die hemel verwag wat Hom tevore in my plek voor die regbank van God gestel en alle vervloeking van my weggeneem het. Verder: Dat hy al sy en my vyande in die ewige verdoemenis sal werp, maar my, saam met al die uitverkorenes, na Hom in die hemelse blydskap en heerlikheid sal neem.

Asook NGB Art 37:

Die laaste oordeel, die opstanding en die ewige lewe

Ons glo ten slotte, in ooreenstemming met die Woord van God, dat, wanneer die tyd gekom het wat die Here bepaal het - die tyd is vir alle skepsels onbekend - en die getal uitverkorenes volledig sal wees, ons Here Jesus Christus met groot heerlikheid en majesteit uit die hemel sal kom, liggaamlik en sigbaar, soos Hy opgevaar het (Hand 1:11), om Homself as regter oor die lewendes en die dooies aan te kondig, terwyl Hy hierdie ou wêreld aan vuur en vlam sal prysgee om dit te suiwer. Dan sal, gedagvaar deur die stem van die aartsengel en deur die geklank van die basuin van God, alle mense mans, vroue en kinders, wat van die begin van die wêreld af tot die einde toe geleef het, persoonlik voor hierdie groot Regter verskyn (1 Tess 4:16). Want al die dooies sal uit die aarde opstaan, hulle siele saamgevoeg en verenig, elkeen met sy eie liggaam waarin hy geleef het. En hulle wat dan nog sal lewe, sal nie soos die ander sterwe nie, maar in 'n oogwink verander en uit verganklikheid onverganklik word.

Dan sal die boeke, dit is die gewetens, geopen en die dooies geoordeel word (Openb 20:12) volgens wat hulle in hierdie wêreld gedoen het, of dit goed was of kwaad (2 Kor 5:10). Ja, die mense sal rekenskap moet gee van elke ligsinnige woord wat hulle gesê het (Matt 12:36) al beskou die wêreld dit slegs as kinderspel en tydverdryf; en dan sal al die geheime bedrog en huigelry van die mense in die openbaar voor almal oopgevelek word.

Daarom is die gedagte aan hierdie oordeel vir die oortreders en goddeloses met reg ontsettend en skrikwekkend, maar vir die vromes en uitverkorenes begeerlik en troosryk. Want dan sal hulle volle verlossing voltooi word, en hulle sal daar die vrugte ontvang van die moeite en lyding wat hulle gedra het. Hulle onskuld sal deur almal erken word, en hulle sal die verskriklike wraak sien wat God oor die goddeloses sal voltrek, wat hulle in hierdie wêreld wreed vervolgd, verdruk en gekwel het.

Maar die goddeloses sal deur die getuienis van hulle eie gewete tot erkenning van

hulle skuld gebring word; hulle sal onsterflik word, dog slegs om gepynig te word in die " ... ewige vuur wat vir die duiwel en sy engele voorberei is" (Matt 25:41).

Die gelowiges en uitverkorenes, daarenteen, sal met heerlikheid en eer gekroon word. Die Seun van God sal hulle naam voor God, sy Vader (Matt 10:32) en sy uitverkore engele bely (Op 3:5); alle trane sal van hulle oë afgevee word (Op 21:4); dan sal dit bekend word dat hulle saak, wat tans deur baie regters en owerhede as ketters en goddeloos veroordeel word, die saak van God is. En as 'n beloning uit genade sal die Here self so 'n heerlikheid aan hulle gee as wat die hart van 'n mens nooit sou kon bedink nie. Daarom verwag ons hierdie groot dag met sterk verlange om die beloftes van God in Jesus Christus, ons Here Christus, ons Here ten volle te geniet.

- (g) Die opstanding van die vlees soos ons geloof geformuleer is in die Heidelbergse Kategismus, vraag en antwoord 57?:

Vraag: Watter troos gee die opstanding van die vlees aan jou?

Antwoord: Dat nie alleen my siel na hierdie lewe dadelik tot Christus, sy Hoof, opgeneem sal word nie, maar dat ook hierdie selfde liggaam van my, deur die krag van Christus opgewek, weer met my siel verenig en aan die heerlike liggaam van Christus gelykvormig sal word.

Asook NGB Art 37: Sien hierbo onder (f).

Asook in die Begrafnisformule:

Daar dit die almagtige God behaag het om ons dierbare, tans gestorwe broer/suster, N, tot Hom te neem; daarom vertrou ons sy/haar liggaam aan die verganklikheid toe, in die vaste en sekere hoop van die opstanding tot die ewige lewe deur ons Here Jesus Christus, wat ons vernederde liggaam aan sy verheerlikte liggaam gelyk sal maak en ons tot Hom sal neem in ewigheid.

AANBEVELING

1. Die volgende aanbevelings van die Raad word oorweeg:

- (i) **In die lig van die brandende vrae, die onsekerheid en onrus wat sommige teologiese uitsprake en tendense in die Kerk veroorsaak, word die vergadering beleefd versoek om op die bogenoemde vrae duidelik en ondubbelsinnig te antwoord sodat**

- (a) **die vrae, onsekerheid en onrus tot bedaring kan kom**

- (b) die suiwere leer van die kerk as basis van die onderrig vanaf die kateder en as norm vir die prediking vanaf die kansel en as maatstaf vir teologiese uitsprake die eenheid van die kerk sal handhaaf en versterk.

(ii) Die vergadering word beleef versoek om soos volg te besluit:

- (a) Standpunte wat van die belydenis afwyk, sal in die Kerk hanteer word soos voorgeskryf in die Kerkorde.
- (b) Geen afwykende en dubbelsinnige interpretasie van hierdie belydenis is as standpunt in die verkondiging toelaatbaar in die Kerk nie.

(vi) Bykomende module tot die Kital-kursus vir ouderlinge

Die Raad het reeds indringend aan die saak aandag gegee. Die module wat bygewerk word handel oor "Die kerkhistoriese agtergrond van die opsigtaak van ouderlinge". Die aangeleentheid sal opnuut aandag geniet in die volgende werktermyn.

AANBEVELING

1. Vir kennisname.

2.2.1.8 Werkwinkels deur Ringsrade vir Ouderlinge

Daar is 'n dringendheid om ouderlinge van die Kerk toe te rus vir hulle opsig en regeertaak.

AANBEVELING

1. Ringsvergaderings begroot vir werkwinkels vir die Ringsraad vir Ouderlinge saam met die Algemene Raad vir Ouderling waarin indringend aandag gegee word aan die opsig- en regeertaak van die ouderling.

2.3 DIAKENS

2.3.1 WERK VAN DIAKENS IN GEMEENTEVERBAND

Uit ringsverslae blyk dit dat diakens oor die algemeen goed en na behore gewerk het. Die nuwe Kerkorde het nie groot veranderinge in die werk van diakens meegebring nie.

AANBEVELING

1. Vir kennisname.

2.3.2 EVALUERING VAN TOERUSTINGSKURSUS VIR DIAKENS

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het besluit dat die toerustingskursus vir diakens grondig hersien moet word. Die studieleier wat benoem is vir die taak, het na geruime tyd nie sy weg oopgesien om die taak te verrig nie. Die Kommissie het by sy vergadering op 19 Junie 1998 besluit om die taak aan die Kommissie van die Algemene Diakensvergadering op te dra. Die verwagting is dat die studiewerk so gou moontlik sal vorder.

AANBEVELING

1. Vir kennisname.

2.3.3 BELASTINGGELD VIR BARMHARTIGHEIDSDIENS

Die Uitvoerende Komitee van die Algemene Diakonale Raad het ondersoek gedoen na die moontlikheid dat 'n deel van die belastinggeld van lidmate van die Kerk van die Staat verkry kan word vir die barmhartigheidswerk van die Kerk. Verskeie gesprekke is met owerheidspersone oor die aangeleentheid gevoer. Dit blyk egter dat dit vir hulle onmoontlik is om te bepaal wie lidmate van die Kerk is ten einde so 'n bedrag vas te stel. 'n Groot getal personeellede sal nodig wees om dit te kan bepaal. Owerheidspersone sien nie hulle weg oop om so iets te doen nie.

Die Kommissie het besluit om die inligting aan die Algemene Kerkvergadering deur te gee.

AANBEVELING

1. Vir kennisname.

2.3.4

**BESKRYWINGSPUNT: KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING
WYSIGING VAN DIE NAAM KINDERHUISE NA PLEEGSORGHUISE
IN DIE KERKORDE**

Die woord Kinderhuise word dwarsdeur die Kerkorde vervang met die woord Diakonale Pleegsorghuise (DPS-huise).

AANBEVELING

1. Die voorstel word aanvaar.

2.3.5

**BESKRYWINGSPUNG: ALGEMENE DIAKENSVERGADERING
WYSIGING VAN ORDEREËL 2.2.5: TAAK VAN DIAKENS**

Ordereël 2.2.5 (Kerkorde bl 9) word uitgebrei met 'n nuwe punt 2.2.5.4 wat luit

2.2.5.4 *gee leiding aan en roep lidmate op tot deelname aan die diens van barmhartigheid.*

Die nommering word verder aangepas.

AANBEVELING

1. Die beskrywingspunt word behandel.

--- oOo ---

3. VERGADERINGS VAN AMPTE

3.1 OUDERLINGEVERGADERING

3.1.1 FUNKSIONERING VAN OUDERLINGEVERGADERINGS VOLGENS NUWE KERKORDE

Oor die algemeen blyk dit dat ouderlingevergaderings goed funksioneer. In baie gevalle is die plaaslike predikant verkies tot voorsitter van die ouderlingevergadering. Waar ouderlinge die voorsitterskap behartig gaan dit ook goed. Daar word probleme ervaar rondom die

- * voorsitterskap, naamlik die vraag: Kan dit nie maar in alle opsigte so wees dat die predikant die voorsitterstoel inneem nie?
- * kworum van 50% bywoning
- * sake wat spesifiek deur die ouderlingevergadering hanteer en oor besluit moet word
- * gedagtes en handeling wat steeds rondom die ou Kerkwet vassteek.

AANBEVELING

1. Vir kennisname.

3.1.2 STANDPUNT VAN DIE KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING OOR DIE TOEPASSING VAN DIE ORDINANSIES MET BETREKKING TOT DIE VERGADERINGS VAN AMPTE OP GEMEENTELIKE VLAK BY UITSONDERLIK KLEIN GEMEENTES

Na aanleiding van die navraag van een van die kerkrade uit die Ring van Noordelike Natal oor die toepassing van die Ordinansies met betrekking tot die vergaderings van die ampte op gemeentelike vlak, het die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering geoordeel en geadviseer dat gemeentes met uitsonderlike omstandighede en uitsonderlik klein lidmatetal die Ordinansies sou kon aanpas. Dit geld veral wanneer die praktiese situasie in so 'n gemeente hom nie leen tot die gewone werkwyse van afsonderlike ouderlinge-, diakens- en kerkraadsvergaderings nie.

Die aangepaste werkwyse in uitsonderlike omstandighede sal nie besluite onwettig of kragteloos maak nie.

Ringskommissies behoort toesig te hou en toestemming te verleen aan gemeentes onder sy toesig en opsig wat die betrokke Ordinansie wil aanpas.

Die Kommissie het besluit om sy standpunt aan die Algemene Kerkvergadering voor te lê vir oorweging en bekragtiging.

AANBEVELING

1. Vir bespreking en besluit.

3.1.3

**BESKRYWINGSPUNT: RING VAN NOORDELIKE PRETORIA
WYSIGING VAN ORDINANSIES 3.1.1(vii); 3.2.1(iv) EN 3.3.1(vii)**

Ordinansies 3.1.1.(vii) (Kerkorde bl 35); 3.2.1(iv) (Kerkorde bl 38) en 3.3.1(vii) (Kerkorde bl 40) word gewysig om te lees

3.1.1(vii) Een derde van die diensdoende lede van die Ouderlingevergadering vorm 'n kworum.

3.2.1(iv) Een derde van die diensdoende lede van die diakensvergadering vorm 'n kworum.

3.3.1(vii) Een derde van die diensdoende ampsdraers vorm 'n kworum.

(Ds PS Esterhuizen lig die beskrywingspunt toe).

Motivering

Die huidige bepaling vereis 'n kworum van een helfte van die diensdoende ampsdraers. Met die ervaring van die verlede is dit duidelik 'n onpraktiese vereiste en kan meebring dat die drie amptelike vergaderings waarna verwys word, dikwels nie sal kan voortgaan met sy werksaamhede nie weens 'n gebrek aan 'n kworum. Die bepaling van een derde, wat vir baie jare in die ou Kerkwet bestaan het, het baie goed gewerk. Dit was 'n realistiese bepaling en behoort herstel te word.

3.1.4

**BESKRYWINGSPUNT: RING VAN TRICHARDTSFONTEIN/RING VAN
PRETORIA-NOORD
VERLAGING VAN KWORUM VIR VERGADERINGS VAN AMPTE**

Die kworum vir vergaderings van ampte (Ouderlinge-, diakens- en kerkraadsvergaderings) word vasgestel op 33%.

Motivering

Die vereiste kworum van 50% volgens die Kerkorde is nie haalbaar nie. Ampsdraers wat skofte werk en boere wat soms nie vergaderings kan bywoon nie weens

toenemende gevaarlike omstandighede, is onder meer oorsake dat die 50% bywoning nie haalbaar is nie.

AANBEVELING

1. Die beskrywingspunte word behandel.

3.2 DIAKENSVERGADERING

3.2.1 FUNKSIONERING VAN DIAKENVERGADERINGS VOLGENS NUWE KERK-ORDE

Dit kom voor asof diakenvergaderings na behore en goed funksioneer en volgens eie Kerkorde.

Probleme word by baie klein gemeentes ervaar rondom die hou van aparte diakensvergaderings. Die diakens is min en die afstande ver.

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het in die gevalle geadviseer dat in uitsonderlike omstandighede bepaalde aanpassings gedoen kan word.

AANBEVELING

1. Vir kennisname.

3.2.2

**BESKRYWINGSPUNT: RING VAN ZOUTPANSBERG
WYSIGING VAN ORDINANSIE 3.1.2 (xxiii): NOMINERING VAN
DIAKENS DEUR OUDERLINGEVERGADERING**

Die reëling deur Ordinasie 3.2.2(vi) dat die diakensvergadering aanbevelings aan die kerkraadsvergadering doen met die oog op nominasie van diakens vir verkiesing deur die gemeentevergadering, word eerder aan die ouderlingevergadering opgedra. Ordinasie 3.1.2(xxiii) (Kerkorde bl 37) word gewysig om te lees

3.1.2(xxiii) doen aanbeveling aan die kerkraadsvergadering met die oog op nominasie van ouderlinge en diakens vir verkiesing deur die gemeentevergadering.

(Ds PJ van der Merwe stel die beskrywingspunt).

Motivering

- * Die opsig berus by die ouderlingevergadering.
- * Dit behoort die ouderlingevergadering se prerogatief te wees om 'n lidmaat as diaken vir 'n bepaalde ouderling se wyk te identifiseer.
- * As die identifisering van ouderlinge en diakens uit een vergadering kom, kan die verkiesing en bevestiging van die ampsdraers spoediger en ordeliker wees.

AANBEVELING

- 1. Die beskrywingspunt word behandel.**

3.2.3

BESKRYWINGSPUNT: KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING WYSIGING VAN ORDINANSIE 3.2.1(iii): SAMESTELLING VAN DIE DIAKENSVERGADERING

Ordinansie 3.2.1(iii) (Kerkorde bl 38) word gewysig om te lees:

- (iii) *Verteenwoordigers van diakonale diensorgane op gemeentevlak, neem op uitnodiging sitting met spreekreg.***

Motivering

Die uitnodiging geld nie alleen die maatskaplike werker van Die Ondersteuningsraad nie, maar alle verteenwoordigers van diakonale diensorgane op gemeentevlak.

AANBEVELING

- * **Die beskrywingspunt word behandel.**

3.2.4

BESKRYWINGSPUNT: ALGEMENE DIAKENSVERGADERING WYSIGING VAN ORDINANSIE 3.2.2: WERKOPDRAG VAN DIE DIAKENSVERGADERING

Ordinansie 3.2.2 (Kerkorde bl 39) word uitgebrei met 'n nuwe punt (vii) wat lui

(vii) *behandel die verslae van die maatskaplike werker en die NHSV.*

Die nommering word verder aangepas.

AANBEVELING

1. Die beskrywingspunt word behandel.

3.2.5

BESKRYWINGSPUNT: ALGEMENE DIAKENSVERGADERING WYSIGING VAN ORDINANSIE 3.2.3(iv): WERKWYSE DIAKENS- VERGADERING

Ordinansie 3.2.3(iv) (Kerkorde bl 39) word uitgebrei om te lees

(iv) neem die wyksverslae van die diakens, die verslae van die diakonale dienskomitee, dagbestuur, ringsdiakensvergadering, *maatskaplike werker en NHSV* in behandeling, en doen jaarliks verslag aan die ouderlingevergadering en ringsdiakensvergadering.

AANBEVELING

1. Die beskrywingspunt word behandel.

3.2.6

BESKRYWINGSPUNT: KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVER- GADERING WYSIGING VAN ORDINANSIE 3.2.3(iv): WERKWYSE VAN DIE DIAKENSVERGADERING

Ordinansie 3.2.3(iv) (Kerkorde bl 39) word gewysig om te lees

(iv) neem die wyksverslae van die diakens, die verslae van die diakonale dienskomitee, dagbestuur en ringsdiakensvergadering in behandeling en doen jaarliks verslag aan die ouderlingevergadering en ringsdiakensvergadering *en stuur beskrywingspunte en voorstelle na die ringsdiakensvergadering.*

AANBEVELING

- 1. Die beskrywingspunt word behandel.**

3.3 KERKRAADSVERGADERINGS

3.3.1 FUNKSIONERING VAN KERKRAADSVERGADERINGS VOLGENS NUWE KERKORDE

Kerkraadsvergaderings het volgens verslae van ringsvergaderings na behore en goed begin funksioneer volgens die Kerkorde.

Daar was ook ten opsigte van die werkopdrag en werkwyse van die kerkraadsvergadering dikwels navrae by die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering. Onduidelikhede is deurgaans uit die weg geruim.

AANBEVELING

- 1. Vir kennisname.**

**3.3.2 BESKRYWINGSPUNT: RING VAN JOHANNESBURG
HERSTEL VAN DIE PRIMAAT VAN DIE KERKRAADSVERGADERING**

Die primate van die kerkraadsvergadering as die enigste uitvoerende vergadering van ampte op gemeentevlak word herstel. Ouderlinge en diakens hanteer sake soos aan hulle toegewys in die nuwe Kerkorde en doen aanbevelings aan die kerkraad, waar besluite geneem word. Sodoende word die fragmentering van die huidige sisteem uitgeskakel.

In ooreenstemming hiermee lê die ringsdiakensvergadering aanbevelings voor aan die ringsvergadering en die Algemene Diakensvergadering aan die Algemene Kerkvergadering vir besluitneming.

AANBEVELING

- 1. Die beskrywingspunt word behandel.**

3.4 RINGSVERGADERINGS

3.4.1 FUNKSIONERING VAN RINGSVERGADERINGS VOLGENS DIE NUWE KERKORDE

Ringsvergaderings het in 1998 vir die eerste keer vergader volgens voorskrif van die nuwe Kerkorde. Diakens is nie na die ringsvergaderings afgevaardig nie. Aangesien verslaggewing gehandel het oor 1997 se werksaamhede in ringsgemeentes, is die ou verslagvorms nog gebruik. Ringsvergaderings in 1999 sal van nuwe verslagvorms gebruik maak.

In 1998 moes ringsvergaderings voor die einde van Mei vergader met die oog op die Algemene Diakensvergadering en verslaggewing aan die Algemene Kerkvergadering wat die skriba voor 15 Junie 1998 moes bereik.

AANBEVELING

1. Vir kennisname.

3.4.2 RING VAN WATERBERG: VERDELING IN TWEE RINGE

Die Ringsvergadering van Waterberg het bestuur om te verdeel in twee kleiner ringe. Finansies, ligging van gemeentes en afstande is die hoofredes vir die besluit. Kleiner ringe funksionering normaalweg beter. Die voorgestelde verdeling is soos volg:

RING VAN WATERBERG	RING VAN POTGIETERSRUS
Waterberg Waterberg-Wes Warmbad Rust der Winter Vaalwater Naboomspruit	Potgietersrus Piet Potgieter Roedtan Swartwater Ebenhaeser Onverwacht

AANBEVELING

1. Die versoek van die Ring van Waterberg word toegestaan
2. Die datum waarop die Ring van Potgietersrus gestig word, word bepaal.

3.4.3

**ROTASIEBEGINSEL BY RINGSVERGADERINGS
ADVIES: KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING**

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het die volgende navraag oor die rotasiebeginsel by ringsvergaderings ten opsigte van ouderlinge ontvang:

Die rotasiebeginsel, naamlik die ampsdraers vir 'n beperkte aantal vergaderings die afgevaardigdes na meerdere vergaderings mag wees, was deel van die Kerkwet en is ook ingeskryf in die Kerkorde.

- * Mag 'n ampsdraer wat tot dusver drie ringsvergaderings as ouderling bygewoon het, weer aangewys word as afgevaardigde na die ringsvergadering van 1998? Het die Kerkorde weer die speelveld vir alle ouderlinge gelyk gemaak of word die telling van die vergaderings bygewoon bloot gekontinueer?
- * In kleiner gemeentes, maar ook in groot gemeentes, is dit soms onmoontlik om 'n ander ampsdraer te vind wat bereid is om afgevaardigde na die ringsvergadering of die Algemene Kerkvergadering te wees. Wat staan so 'n kerkraad te doen? Wat staan so 'n ringsvergadering te doen indien dit by konstituering blyk dat 'n ampsdraer reeds sy kwota vergaderings uitgedien het - kan hy as afgevaardigde aanvaar word of neem so 'n ampsdraer onwettig sitting?

Die Raad vir Regsadvies het geadviseer dat ouderlinge wat agtereenvolgens reeds twee ringsvergaderings bygewoon het, nie vir 'n nuwe termyn verkiesbaar is nie.

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het dié advies nie aanvaar nie en sy advies oor die uitleg van die Kerkorde op die punt soos volg gestel:

Geen wet kan terugwerkend van aard gemaak word nie. Die nuwe Kerkorde geld vanaf 1 Januarie 1998 en stel die speelveld ook vir ouderlinge oop met betrekking tot hulle verkiesing as afgevaardigdes na die ringsvergadering. Die ou Kerkwet het in dié verband die woord "verkieslik" gebruik.

Die advies is na kerkrade deurgegee met die oog op die samestelling van ringsvergaderings vir 1998.

AANBEVELING

1. Vir kennisname.

3.4.4

BESKRYWINGSPUNT: KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING
WYSIGING VAN ORDINANSIE 3.4.2 (xiii): WERKOPDRAG VAN DIE RINGSVERGADERING

Ordinansie 3.4.2 (xiii) (Kerkorde bl 45) word gewysig om te lees

(xiii) gee aandag aan verslae wat in die agenda opgeneem is, naamlik van die

- (a) ringskommissie**
- (b) ringsdiakensvergadering**
- (c) ringsrade**
- (d) kommissies wat stukke, genoem in die Ordinansies, nagegaan het.**

AANBEVELING

1. Die beskrywingspunt word behandel.

3.4.5

BESKRYWINGSPUNT: KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING
WYSIGING VAN ORDINANSIE 3.4.2: WERKOPDRAG VAN DIE RINGSVERGADERING

By Ordinansie 3.4.2 (Kerkorde bl 45) word 'n nuwe punt (xiii) ingevoeg om te lees:

(xiii) *benoem predikant(e) vir diakonale werksaamhede.*

Die nommering word verder aangepas.

Motivering

Die saak is ongelukkig in die Kerkorde uitgelaat.

AANBEVELING

1. Die beskrywingspunt word aanvaar.

3.4.6

**BESKRYWINGSPUNT: ALGEMENE DIAKENSVERGADERING
WYSIGING VAN ORDINANSIE 3.4.1(d): SAMESTELLING VAN DIE
RINGSVERGADERING**

Ordinansie 3.4.1 (Kerkorde bl 43) word uitgebrei met 'n nuwe punt (i)(d) wat lees

(i)(d) *twee lede van die kommissie van die ringsdiakensvergadering, met adviserende stem.*

AANBEVELING

1. Die beskrywingspunt word behandel.

3.4.7

**BESKRYWINGSPUNT: KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVER-
GADERING
WYSIGING VAN ORDINANSIE 3.4.2(v) EN (xviii): WERKOPDRAG VAN
DIE RINGSVERGADERING**

Ordinansie 3.4.2(v) (Kerkorde bl 44) en 3.4.2 (xviii) (Kerkorde bl 45) word gewysig om te lees

(v) handel alles of in verband met die stigting, grense, *samesmelting* en ontbinding van gemeentes.

**(xviii) sorg by die stigting, *samesmelting* en ontbinding van gemeentes dat
.....**

AANBEVELING

1. Die beskrywingspunt word behandel.

3.4.8

BESKRYWINGSPUNT: KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING
WYSIGING VAN ORDINANSIE 3.4.2: WERKOPDRAG VAN RINGSVERGADERING

By Ordinasie 3.4.2 (Kerkorde bl 45) word 'n nuwe punt (xviii) ingevoeg wat lees

(xviii) *tree op as appèlriggaam wanneer appèl aangeteken word teen 'n bevinding van 'n ringskommissie.*

(Die nommering word verder aangepas).

AANBEVELING

1. Die beskrywingspunt word behandel.

3.4.9

BESKRYWINGSPUNT: KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING
WYSIGING VAN ORDINANSIE 3.4.3(iv): BUITENGEWONE SITTING VAN DIE RINGSVERGADERING

Ordinasie 3.4.3(iv) (Kerkorde bl 46) word gewysig om te lees

(iv) kom in 'n buitengewone sitting byeen, met veertien dae skriftelike kennisgewing, met vermelding van die doel van die vergadering, en sien toe dat dieselfde afgevaardigdes sitting neem, of plaasvervangers moet geloofsbriewe wat in orde is en vergesel is van 'n skrywe van die betrokke Kerkraad(e) wat die verandering van die afvaardiging motiveer.

Motivering

Die Ordinasie word in ooreenstemming gebring met Ordinansies 3.8(ii) en 3.10.3.1(iv).

AANBEVELING

1. Die beskrywingspunt word behandel.

3.4.10

**BESKRYWINGSPUNT: RING VAN NOORD-KAAPLAND
WYSIGING VAN ORDINANSIE 3.4.3(x): WERKWYSE VAN RINGSVER-
GADERING**

Ordinansie 3.4.3(x) (Kerkorde bl 46) word gewysig om te lees

- (x) kies aan die einde van die vergadering uit die aanwesige predikante van die ring 'n voorsitter en skriba,**

Motivering

Daar kan aan die einde van 'n vergadering beter geoordeel kan word wie die bekwaamste lede is om te verkies, en die voorsitter kan homself beter voorberei. Daarom kan die reëling lei tot 'n meer effektiewe vergadering.

AANBEVELING

- 1. Die beskrywingspunt word behandel.**

3.4.11

**BESKRYWINGSPUNT: KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVER-
GADERING
WYSIGING VAN ORDINANSIE 3.4.3: VERSLAG VAN RINGSDIAKENS-
VERGADERING**

By Ordinansie 3.4.3 (Kerkorde bl 46) word 'n nuwe punt (xx) bygevoeg wat lui

- (xx) behandel die verslag van die ringsdiakensvergadering.**

Motivering

Die ringsvergadering moet kennis neem van die werksaamhede van die ringsdiakensvergadering.

AANBEVELING

- 1. Die beskrywingspunt word behandel.**

3.4.12

BESKRYWINGS PUNT: KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING
WYSIGING VAN ORDINANSIE 3.4.3: WERKWYSE VAN DIE RINGSVERGADERING

Ordinansie 3.4.3 word uitgebrei met 'n nuwe punt (xvi) (Kerkorde bl 47) wat soos volg lees:

(xvi) *dra dit aan die ringskommissie op om in sy plek op te tree en alles te doen wat hy moet wanneer hy nie in sitting is nie.*

(Die nommering word dan verder aangepas).

Motivering

Die punt is wel ingevoeg by die werkwyse van die ringsdiakensvergadering maar het hier agterweë gebly.

AANBEVELING

1. Die beskrywingspunt word behandel.

3.5 RINGS DIAKENS VERGADERING

3.5.1 RINGS DIAKENS VERGADERINGS IN 1998

Ringsdiakensvergaderings is in 1998 in alle ringe gehou. Met uitsondering van die Ring van Losberg, het alle ander ringe verslag aan die Algemene Diakensvergadering gelewer. Verslaggewing was nie in alle gevalle volledig en behoorlik nie. Dit kan sekerlik daaraan toegeskryf word dat daar nog nie 'n eenvormige verslagvorm vir die doeleindes beskikbaar gestel is nie.

Uit die verslae kan afgelei word dat ringsdiakensvergaderings sinvolle en vrugvolle werk gelewer het en dat die werksaamhede van die vergadering goed op koers is.

Engele vergaderings het in stryd met die Kerkorde predikante as voorsitters verkies. Op advies van die Raad vir Regsadvies het die Algemene Diakensvergadering soos volg oor die aangeleentheid besluit:

- * Die verkiesing van predikante as voorsitters van ringsdiakensvergaderings word nietig verklaar aangesien dit strydig is met die Kerkorde.

- * Die kommissie van ringsdiakensvergaderings waar die oortreding plaasgevind het, vergader sonder die verkose predikantslede, met die sekundi in hulle plek indien dit nie predikante is nie, en benoem 'n voorsitter en skriba uit die geledere van die diakens.
- * Indien die nuutverkose voorsitter en sekretaris uit die geledere van die addisionele lede kom, sou die predikantslede wat tevore as voorsitter en/of skriba verkies is, as addisionele lede benoem kon word.

AANBEVELING

1. Vir kennisname.

3.5.2

BESKRYWINGSPUNT: ALGEMENE DIAKENSVERGADERING WYSIGING VAN ORDINANSIE 3.6.1(i)c: SAMESTELLING VAN DIE RINGS DIAKENSVERGADERING

Ordinansie 3.6.1(i)c (Kerkorde bl 47) word gewysig om te lees

- (i)(c) *die res van die predikante van die ring, twee lede van die NHSV-tak in elke gemeente, die maatskaplike werker(s) in die ringsverband, 'n verteenwoordiger van diakonale diensorgane in die ring en 'n verteenwoordiger van die Algemene Diakensvergadering, wanneer daartoe uitgenooi, met adviserende stem.*

AANBEVELING

1. Die beskrywingspunt word behandel.

3.5.3

BESKRYWINGSPUNT: DIE ONDERSTEUNINGSRAAD UITBREIDING VAN ORDINANSIE 3.6.1: SKAKELING VAN RINGS DIA- KENSVERGADERINGS MET DIE ONDERSTEUNINGSRAAD

Ordinansie 3.6.1 (Kerkorde bl 47) word uitgebrei met 'n punt (d) om te lees

- (d) *'n predikant(e), aangewys deur die ringsdiakensvergadering, is namens die kommissie van die ringsdiakensvergadering verantwoordelik vir die*

skakeling met en die aanvaarding van die verantwoordelikheid vir die kantoor(e) van Die Ondersteuningsraad.

AANBEVELING

1. Die beskrywingspunt word behandel.

3.5.4

**BESKRYWINGSPUNT: ALGEMENE DIAKENSVERGADERING
WYSIGING VAN ORDINANSIE 3.6.2 (viii)**

Ordinansie 3.6.2(viii) (Kerkorde bl 48) word gewysig om te lees

(viii) behandel die verslae van die onderskeie diakonale diensorgane, gee aandag aan die behoeftes en die insameling van die heffings wat bepaal is om die barmhartigheidswerk te laat voortgaan.

AANBEVELING

1. Die beskrywingspunt word behandel.

3.5.5

**BESKRYWINGSPUNT: KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING
WYSIGING VAN ORDINANSIE 3.6.2(iv): WERKOPDRAG VAN DIE RINGSDIAKENSVERGADERING**

Ordinansie 3.6.2(iv) (Kerkorde bl 48) word gewysig om te lees

(iv) gee aandag aan beskrywingspunte, voorstelle en verslae wat van diakensvergaderings ontvang is.

AANBEVELING

1. Die beskrywingspunt word behandel.

3.5.6

**BESKRYWINGSPUNT: ALGEMENE DIAKENSVERGADERING
WYSIGING VAN ORDINANSIE 3.6.2(ix): WERKOPDRAG VAN DIE
RINGS DIAKENSVERGADERING**

Ordinansie 3.6.2(ix) (Kerkorde bl 48) word uitgebrei om te lees

- (ix) *vaardig twee ampsdraers af, waarvan ten minste een 'n diaken moet wees, om sitting te neem op die Algemene Diakensvergadering.*

AANBEVELING

- 1. Die beskrywingspunt word behandel.**

3.5.7

**BESKRYWINGSPUNT: ALGEMENE DIAKENSVERGADERING
WYSIGING ORDINANSIE 3.6.2(xi): WERKOPDRAG VAN DIE
ALGEMENE DIAKENSVERGADERING**

Ordinansie 3.6.2(xi) (Kerkorde bl 48) word gewysig om te lees

- (xi) *skakel, waar nodig, met owerheidsliggame oor barmhartigheidswerk, in oorleg met die kommissie van die Algemene Diakensvergadering.*

AANBEVELING

- 1. Die beskrywingspunt word behandel.**

3.5.8

**BESKRYWINGSPUNT: KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVER-
GADERING
WYSIGING VAN ORDINANSIE 3.6.3 (iii): WERKWYSE VAN DIE
RINGS DIAKENSVERGADERING**

Ordinansie 3.6.3 (iii) (Kerkorde bl 49) word gewysig om te lees

- (iii) *word deur die skriba opgeroep, met kennisgewing aan elke diakensvergadering, die skriba van die Algemene Diakensvergadering en die skriba van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering, minstens ses weke voor die vergadering.*

AANBEVELING

1. Die beskrywingspunt word behandel.

3.5.9

**BESKRYWINGSPUNT: KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING
WYSIGING VAN ORDINANSIE 3.6.3(iv): BUITENGEWONE SITTING
VAN DIE RINGSDIAKENSVERGADERING**

Ordinansie 3.6.3(iv) (Kerkorde bl 49) word gewysig om te lees

- (iv) kom in 'n buitengewone sitting byeen, met veertien dae skriftelike kennisgewing, met vermelding van die doel van die vergadering, en sien toe dat dieselfde afgevaardigdes sitting neem, *of plaasvervangers met geloofsbriewe wat in orde is en vergesel is van 'n skrywe van die betrokke kerkraad(e) wat die verandering van die afvaardiging motiveer.*

Motivering

Die Ordinansie word in ooreenstemming gebring met Ordinansies 3.8(ii) en 3.10.3.1(iv).

AANBEVELING

1. Die beskrywingspunt word behandel.

3.5.10

**BESKRYWINGSPUNT: ALGEMENE DIAKENSVERGADERING
WYSIGING VAN ORDINANSIE 3.6.3 (xi): WERKWYSE VAN DIE
RINGSDIAKENSVERGADERING**

Ordinansie 3.6.3 (xi) (Kerkorde bl 49) word gewysig om te lees

- (xi) kies tydens die sitting drie bykomende lede uit die stemgeregtigde afgevaardigdes om saam met die voorsitter en skriba die kommissie van die ringsdiakensvergadering te vorm, met inagneming van die beginsel dat niemand vir meer as drie jaar na mekaar gekies sal word nie, en *waarvan slegs twee, maar minstens een 'n predikant moet wees.*

AANBEVELING

1. Die beskrywingspunt word behandel.

3.5.11

**BESKRYWINGSPUNT: KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERK-
VERGADERING**

**WYSIGING VAN ORDINANSIE 3.6.3 (xvi): WERKWYSE VAN DIE
RINGSDIAKENSVERGADERING**

Ordinansie 3.6.3 (xvi) (Kerkorde bl 50) word gewysig om te lees

(xvi) gee opdrag aan die skriba om binne ³~~weke~~ na afloop van die ringsdiakensvergadering die notule af te handel en aan elke diakensvergadering in ^{die}~~die~~ ringsvergadering te stuur vir behandeling en kommentaar oor die korrektheid daarvan. 'n Verslag word ook aan die ringsvergadering en Algemene Diakensvergadering gestuur.

AANBEVELING

1. Die beskrywingspunt word behandel.

3.5.12

**BESKRYWINGSPUNT: KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERK-
VERGADERING**

WYSIGING VAN ORDINANSIE 3.6: RINGSDIAKENSVERGADERING

Ordinansie 3.6 word uitgebrei om 'n nuwe Ordinansie 3.7 te vorm (Kerkorde bl 50) wat soos volg lui:

3.7 Kommissie van die Ringsdiakensvergadering

Die kommissie van die ringsdiakensvergadering voer opdragte van die ringsdiakensvergadering uit.

Motivering

Die saak word in oorstemming gebring met Ordinansie 3.5 (Kerkorde bl 47).

AANBEVELING

1. Die beskrywingspunt word behandel.

3.6 ALGEMENE KERKVERGADERING

3.6.1 SAMESTELLING VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING

3.6.1.1

BESKRYWINGSPUNT: RAAD VIR OUDERLINGE WYSIGING VAN ORDINANSIE 3.7.1: SAMESTELLING VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING

Ordinansie 3.7.1 word gewysig om te korreleer met die samestelling van die ringsvergadering en lees soos volg:

3.7.1 SAMESTELLING

(i) Die Algemene Kerkvergadering word saamgestel uit

- (a) diensdoende predikante uit elke standplaas (heel- of deelyds) in gemeentes, afgevaardig deur elke kerkraad
óf*
- (a) een diensdoende predikant afgevaardig deur elke kerkraad.*
- (b) een ouderling uit elke standplaas in gemeentes, afgevaardig deur elke kerkraad
óf*
- (b) een ouderling afgevaardig deur elke kerkraad.*
- (c) predikante met besondere opdrag, teologiese dosente en die Administrateur met adviserende stem, uitgenooi deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering om sitting te neem.*
- (d) beroepafwagtende predikante, proponente, emerituspredikante en emeritus teologiese dosente met spreekreg, uitgenooi deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering.*

Inleidende Opmerkings

Met die Algemene Kerkvergadering van 1997 is gestel dat die samestelling van die Algemene Kerkvergadering bepaal word deur die feit dat die Algemene Kerkvergadering van die begin af gekonstitueer is as 'n Algemene Kerkvergadering.

Afgesien van die gebruik vanaf 1853, word dit pertinent so gestel deur die eerste **Kerkelyke Wetten en Reglementen voor de Nederduitsch Gereformeerde Gemeenten in de ZAR van 1857**. Hierdie **Kerkelyke Wetten** is nooit deur die Volksraad van die ZAR behandel en goedgekeur nie. Dit is egter wel deur die Algemene Kerkvergadering van 24 Februarie 1857 en 22 Desember 1857 goedgekeur. Daarom kan dit beskou word as die eerste eie vormgewing deur 'n Algemene Kerkvergadering van ons kerklike lewensorde.

In Artikel 6 van die **Kerkelyke Wetten** word bepaal:

"Het hoogste bestuur omtrent kerkelyke zaken berust by die verenigde kerkeraden der onderscheidene gemeenten. Predikanten en Ouderlingen zyn verpligt dezelve by te wonen".

Die opvolgende Kerkwet wat in Oktober 1863 van die Volksraad voorgelê is, na aanvaarding deur die Algemene Kerkvergadering, het bepaal in Artikel 34:

"Die Algemene Kerkvergadering is zamengesteld uit alle predikanten der Nederd Hervormde Kerk in de ZAR, benevens alle dienstdoende ouderlingen en een diaken uit elke Gemeente, door den Kerkeraad te benoemen".

Tydens die bespreking van hierdie Kerkwet deur die Volksraad, is Artikel 34 op voordrag van die Algemene Kerkvergadering deur die Volksraad soos volg verander:

"...alle predikanten der Ned Herv Kerk in de ZAR, benevens de helft der dienstdoende ouderlingen en een diaken uit elke gemeente ..."

Hier word dit duidelik dat die kerkraadsvergadering die liggaam is wat verteenwoordigers van die amp uit sy midde afvaardig. Die predikante het sonder 'n geloofsbrief na die vergadering gegaan omdat geoordeel is dat hulle as voorsitters van die kerkraadsvergaderings vanselfsprekend sittingsreg op 'n Algemene Kerkvergadering het. In daardie tyd was daar ook nie ander predikante as die wat voorsitters van kerkraadsvergaderings was nie.

Hieruit kan afgelei word dat die kerkraadsvergadering alleen ampsdraers afvaardig wat lid van 'n kerkraadsvergadering is. Anders is dit nie 'n vergadering van die verenigde kerkraadsvergaderings nie. Verder lyk dit nodig om nou vas te stel, omdat daar baie predikante is wat nie voorsitters van kerkraadsvergaderings is nie, dat alle predikante wat afgevaardig word ook van 'n geloofsbrief van die kerkraad voorsien sal word.

In die huidige tydsgewrig waar daar al meer as 360 gemeentes is, is dit nie meer moontlik om meer as èen ouderling per gemeente en/of standplaas na 'n Algemene Kerkvergadering af te vaardig nie. Om nou toe te sien dat daar 'n eweredigheid bestaan op 'n Algemene Kerkvergadering ten opsigte van die getalle van predikante en ouderlinge, sal daar besluit moet word dat

- (a) óf
 een predikant en een ouderling uit elke standplaas afgevaardig word.
 óf
 (b) een predikant en een ouderling uit elke gemeente afgevaardig word al is daar meer as een standplaas in die gemeente.

Indien (b) aanvaarbaar geag word, kan dit beteken dat daar meerdere predikante sal wees wat nie na 'n Algemene Kerkvergadering afgevaardig word nie, soos byvoorbeeld in gemeentes waar daar 'n heeltydse en 'n deelydse standplaas is.

Samevattende opmerkings

Die volle lede van die Algemene Kerkvergadering is dus slegs daardie verteenwoordigers van die amp wat deur kerkraadsvergaderings uit hulle midde, afgevaardig is.

Omdat slegs lede met 'n geloofsbrief, wat aanvaar is, sitting kan neem op 'n Algemene Kerkvergadering, word die adviserende lede en diegene met spreekreg deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering skriftelik uitgenooi om die vergadering by te woon. Dit is dus 'n voorreg wat aan hulle verleen word om die Algemene Kerkvergadering by te woon.

Met so 'n samestelling word die eweredigheid van die ampte gehandhaaf en word dit sterker beklemtoon dat die Algemene Kerkvergadering 'n vergadering is van die verenigde kerkraadsvergaderings.

Die ideaal sou wees dat elke kerkraadsvergadering minstens twee ouderlinge sal afvaardig aangesien op al die ander vergaderings van die ampte in die Kerk daar 'n oorwig van ouderlinge is. Daarom moet daarteen gewaak word dat die Algemene Kerkvergadering, vanweë sy samestelling, nie die indruk skep dat dit 'n Predikante-vergadering is met 'n paar ouderlinge daarby nie.

AANBEVELING

1. Die beskrywingspunt word behandel

3.6.1.2

BESKRYWINGSPUNT: RING VAN BLOEMFONTEIN WYSIGING VAN ORDEREËL 3.7.1: SAMESTELLING VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING

Ordereël 3.7.1 van die Kerkorde word gewysig sodat slegs leraars wat in diens van gemeentes van die Kerk is en ouderlinge deur kerkrade

afgevaardig, oor stemreg in die Algemene Kerkvergadering beskik.

(Die afgevaardigdes van Bloemfontein-Wes en/of Jeffreysbaai stel die beskrywingspunt).

Motivering

- (i) Volgens Ordereël 4 van die Kerkorde is 'n gemeente die wyse waarop die Kerk op 'n bepaalde plek bestaan.
- (ii) In die Kerk se Reformatoriese tradisie is die kerkbegrip altyd so toegepas dat die plaaslike gemeente volwaardig kerk is.
- (iii) Die Kerk bestaan en funksioneer deur en op grond van sy gemeentes.
- (iv) Die verteenwoordiging by en inspraak van gemeentes in kerkvergaderings behoort so gereël te word dat dit deur gemeentes geskied.
- (v) Die Algemene Kerkvergadering behoort dus so saamgestel te word en besluite daar geneem word dat die Kerk deur sy gemeentes spreek.
- (vi) Die tendens om benewens gemeentes se inspraak ook vir verteenwoordiging by die Algemene Kerkvergadering voorsiening te maak wat buite om die gemeentes beslissende seggenskap in kerklike aangeleenthede het, is 'n tendens wat nie Reformatories verantwoord is nie en die Kerk se gemeente status ernstig aantas.
- (vii) In die lig van bogemelde motivering behoort die samestelling van die Algemene Kerkvergadering so te geskied dat die Kerk deur sy gemeentes funksioneer en besluit.
- (viii) Persone wat nie deur 'n kerkraad afgevaardig word nie, maar op grond van hulle kundigheid en/of besondere ervaring vir advies gebruik word, behoort nie volle stemreg by die Algemene Kerkvergadering te verkry nie, maar slegs adviserende stem.
- (ix) Tendense van oorheersing van kerklike vergaderings deur akademici van teologiese fakulteite en afwatering van seggenskap van gemeentes in ander Reformatoriese kerke in ons land die afgelope aantal jare, bied waardevolle lesse aan hoe dit nie in die Kerk behoort te gaan nie.
- (x) Die vergadering word opgeroep om die beskrywingspunt soos geformuleer te onderskryf, sodat die Kerk na sy rol en funksie as gemeente-kerk kan terugkeer.

AANBEVELING

1. Die beskrywingspunt word behandel.

3.6.1.3

**BESKRYWINGSPUNT: KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERK-
VERGADERING
WYSIGING VAN ORDINANSIE 3.7.1 (iii) en (iv): SAMESTELLING VAN
DIE ALGEMENE KERKVERGADERING**

Ordinansie 3.7.1 (iii) en (iv) (Kerkorde bl 50) word gewysig om te lees

(iii) *die Administrateur met adviserende stem*

(iv) *emeriti en proponente met spreekreg*

AANBEVELING

1. Die beskrywingspunt word behandel.

3.6.2

WERKOPDRAG VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING

3.6.2.1

**BESKRYWINGSPUNT: KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVER-
GADERING
WYSIGING VAN ORDINANSIE 3.7.2: WERKOPDRAG ALGEMENE
KERKVERGADERING**

By Ordinansie 3.7.2 (Kerkorde bl 51) word 'n punt (iii) bygevoeg wat lui

(iii) *tree op as appèlliggaam wanneer appèl aangeteken word teen die bevinding
van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering.*

AANBEVELING

1. Die beskrywingspunt word behandel.

3.6.3 WERKWYSE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING

3.6.3.1 **BESKRYWINGSPUNT: RING VAN NOORD-KAAPLAND
WYSIGING VAN ORDINANSIE 3.7.3(vi): WERKWYSE VAN DIE
ALGEMENE KERKVERGADERING**

Ordinansie 3.7.3(vi) (Kerkorde bl 51) word gewysig om te lees

**(vi) kies *aan die einde van die vergadering* uit die aanwesige predikante 'n
voorsitter en skriba, ...**

Motivering

Die vergadering kan later 'n beter oordeel vel oor lede wat verkies word. Dit is ook meer effektief. Die voorsitter is ook beter voorbereid vir die vergadering.

AANBEVELING

1. Die beskrywingspunt word behandel.

3.6.3.2 **BESKRYWINGSPUNT: KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERK-
VERGADERING
WYSIGING VAN ORDINANSIE 3.7.3: WERKWYSE ALGEMENE KERK-
VERGADERING**

**Ordinansie 3.7.3 word uitgebou met 'n nuwe punt (ix) (Kerkorde bl 54) wat
soos volg lees**

**(x) *nooi lede van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering, wat nie
weer na die Algemene Kerkvergadering afgevaardig is nie, uit om die res
van die vergadering sitting te neem met spreekreg.***

Die Nommering word verder aangepas.

AANBEVELING

1. Die beskrywingspunt word behandel.

3.6.3.3

BESKRYWINGSPUNT: KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING
WYSIGING VAN ORDINANSIE 3.7.3: BEHANDELING VAN DIE
VERSLAG VAN DIE ALGEMENE DIAKENSVERGADERING

By Ordinansie 3.7.3 (Kerkorde bl 52) word 'n nuwe punt (xiv) bygevoeg wat lees

(xiv) *behandel die verslag van die Algemene Diakensvergadering.*

Die nommering word verder aangepas.

Motivering

Die Algemene Kerkvergadering moet kennis neem van werksaamhede van die Algemene Diakensvergadering.

AANBEVELING

1. Die beskrywingspunt word behandel.

3.7

KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING

3.7.1

SAMESTELLING EN FUNKSIONERING

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering is in 1995 soos volg verkies:

Predikantslede

Dr DJC van Wyk	-	Voorsitter
Prof TFJ Dreyer	-	Visevoorsitter
Dr JMG Storm	-	Skriba
Prof APB Breytenbach	-	Viseskriba
Ds APJ Beukes		
Ds JPJ Wagenaar		

Ouderlinglede

Oudl GJ de Beer
 Oudl PS Dreyer
 Ds AT McDonald
 Oudl MF Pretorius

Oudl A Steyn
Oudl BD Bierman
Oudl ADW Wolmarans
Oudl GJS Nel
Oudl JLO Esterhuizen

Oudl JG Koekemoer het sitting geneem nadat prof PS Dreyer as lid van die Kommissie bedank het weens die verswakking van sy gesondheid.

AANBEVELING

1. Vir kennisname.

3.7.2 VERSLAG VAN DIE KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING

Die verslag oor die werksaamhede van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering is onder die verskillende agendapunte opgeneem, hoofsaaklik in soverre as wat besluite van die Algemene Kerkvergadering gevra word.

Die Kommissie het in die afgelope termyn gereeld elke drie maand op vasgestelde tye vergader. 'n Hele aantal buitengewone vergaderings is gehou, hoofsaaklik rondom rasionalisasie, teologiese opleiding en gesprekke met die Loodskomitee van die te stigte verbond vir die handhawing van die belydenis van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika.

In Augustus 1998 is 'n Beraad oor teologiese opleiding en ander aanverwante sake gehou saam met die Kuratorium, Dosentevergadering en lede van die Raad van Finansies.

Die Moderamen het tien tot twaalf vergaderings per jaar gehou. Moderamenvergaderings neem gewoonlik die hele dag in beslag. Dit is steeds die oogmerk van die Moderamen om met kerkrade, ringskommissies, ampsdraers en lidmate gesprek te voer oor sake wat die Kerk of gemeentes van die Kerk raak.

Soms is daar tot drie Moderamenvergaderings in een maand gehou.

AANBEVELING

1. Die vergadering betuig sy dank aan lede van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering wat die afgelope termyn gedien het.

3.7.3

VERKIESING VAN DIE KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het samespreking met die Raad vir Regsadvies gevoer oor die sittingstermyn van lede van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering met die oog op die verkiesing van 'n nuwe Kommissie.

Prof SJ Botha en Adv J Fourie is versoek om afsonderlik hulle menings deur te gee.

(i) **Advies van prof SJ Botha**

Advies aan die Kommissie van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering in sake die sittingstermyn van lede van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering.

Belangrike uitgangspunte

In die presbiteriaal-sinodale vorm van kerkregering is die uitgangspunt dat daar net een Hoof van die kerk is en dit is Jesus Christus. Hy as Hoof en Heer van die kerk is die enigste wat gesag oor en in die kerk het. Daar is dus net een gesagdraer of regeerder in die kerk en dit is Jesus Christus. Hy en Hy alleen regeer sy kerk en Hy doen dit onmiddellik deur sy Woord en Gees en middellik deur die amp. In wese is hierdie vorm van kerkregering dus teokraties-monargaal (of ook Christokraties-monargaal) en die amp is daar om slegs as instrument te dien waardeur Jesus Christus sy Woord en sy wil laat tuiskom by elke gelowige.

Die middellike of indirekte regering deur die ampte is egter slegs moontlik as die ampte self ook onmiddellik deur die Woord en Gees, dit wil sê deur Jesus Christus self regeer word. Daarom is die gesag van die amp altyd 'n afgeleide gesag. Die amp het nie eie gesag nie maar het net gesag vir sover dit aan Christus gehoorsaam is. Hieruit volg dat die amp nooit 'n officium of hoë posisie in die kerk kan wees nie, maar 'n ministerium of dienswerk.

Die indirekte regering van die kerk deur die ampte beteken verder nie dat elke individuele ampsdraer los van die ander alleen of monargaal regeer nie, maar wanneer die ampte in vergadering saamkom, neem hulle só deel aan die regering van die kerk van Christus.

Waar die amp in hierdie kerkordelike vorm 'n ministerium (dienswerk en nie 'n officium) (hooggeplaasde posisie) is nie, kan daar hoegenaamd geen sprake wees van 'n hiërargie van die een amp oor die ander, of van die een ampsdraer oor die ander ampsdraer nie. Om dieselfde rede is die een gemeente nie hoër as die ander gemeente of die een vergadering van die ampte hoër as die ander nie.

Vanaf die vroegste tye is in die presbiteriaal-sinodale kerkordes geweldig sterk klem gelê op die anti-hiërargiese beginsel. Sekerlik was dit om sterk standpunt in te neem

teen die hiërargie van die Rooms-papale sisteem. Tog was dit ook die ampsopvatting van die reformatoriese vadere wat deur hulle sorgvuldig uit die Skrif afgelei is, wat hulle tot die sterk anti-hiërargiese beginsel gelei het. So sterk is oor hierdie saak gevoel dat in die Kerkorde van Emden van 1571, wat die eerste Kerkorde vir die hele Nederlandse Kerk was, dit reeds in die heel eerste artikel verwoord het:

Geen kerk zal over een andere kerk, geen dienaar des Woords, geen ouderling noch diaken, zal de een over de ander heerschappij voeren, maar een iegelijk zal zich voor alle suspiciens, en aanlokking om te heerschappen wachten.

Hand aan hand met die anti-hiërargiese beginsel en juis ook om die beginsel te vestig en te handhaaf en te versterk, het die beginsel van rotasie ook in die kerkordes 'n vaste plek gekry. Elke sweem van hiërargie is afgesny. Daarom is ouderlinge en diakens nie gekies om onbepaald of lewenslank te dien nie. Hulle dienswerk moes gereeld onderbreek word. Waar ten opsigte van die dienaar van die Woord geoordeel is dat dit lewenslank en bowendien ook lewenslank in dieselfde gemeente geld, is die rotasiereëlings getref dat hy byvoorbeeld nie twee keer na mekaar (aaneenlopend) as voorsitter van 'n bykomende (meerdere) vergadering gekies of aangewys mag word nie. Hierby moet in gedagte gehou word dat in die vroeë hervormde kerkordes soiets soos voortsettingskomitees totaal onbekend was. Wanneer 'n vergadering se werksaamhede afgehandel is, is die vergadering ontbind en het daar geen tussentydse kommissie, soos byvoorbeeld van die klassis (ringsvergadering) of die sinode (Algemene Kerkvergadering) bestaan nie. Dit wil sê dat 'n Moderamen van óf die klassis óf die sinode slegs gefunksioneer het solank die betrokke vergadering in sitting was. Die oomblik as die betrokke vergadering sy werksaamhede afgehandel het en ontbind het, het die voorsitter, skriba en ander funksionarisse ook opgehou funksioneer. Die rotasiebeginsel het dan selfs verder gegaan en is dit bepaal dat die betrokke persone (ampsdraers) nie weer by die eersvolgende vergadering as funksionarisse gekies mag word nie. By latere geleenthede kon hulle wel weer gekies word.

Die anti-hiërargiese beginsel in die Nederduitsch Hervormde Kerkwet

Die Nederduitsch Hervormde Kerk het nog altyd daarop aanspraak gemaak dat hy die presbiteriaal-sinodale vorm van kerkregering uit beginsel wil toepas en het dit ook in sy Kerkwet verwoord. In die Kerkwet van 1951 is die anti-hiërargiese beginsel ook baie duidelik uitgespel. Artikel VI het bepaal:

Sodat die een gemeente nie oor die ander, die een amp nie oor die ander, die een ampsdraer nie oor die ander heerskappy voer nie, kom die ampsdraers in vergadering byeen met die oog op die regering van die kerk.

Ongelukkig het dit egter in die praktyk feitlik geen grond gevat nie en is die anti-hiërargiese beginsel nooit verder versterk deur die sterk toepassing van die rotasiebeginsel nie. Ouderlinge en diakens moes wel elke twee jaar herkies en weer bevestig word. Daar is egter nie van hulle verwag om minstens vir 'n tyd lank 'n

onderbreking in hulle diens tyd te hê nie. Die gevolg was dat baie ouderlinge en diakens vir jare aaneen gedien het en waar die herkiesing en herbevestiging dikwels niks meer as blote formaliteit geword het nie:

Wat die predikante as voorsitters van bykomende vergaderings, of as lede van ringskommissies of van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering betref, het dit byna tradisie geword dat dieselfde predikant vir jare aaneenlopend in dieselfde posisie gedien het. Terloops kan daarop gewys word dat die voortsettingskommissies soos die ringskommissie en die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering uit die verenigingsretradisie voortgekom het en nie uit die presbiteriaal-sinodale tradisie nie.

Hierdie "afwyking" van die rotasie-beginsel kan verklaar word in die lig van die situasie dat die Nederduitsch Hervormde Kerk byna nog altyd, vanaf sy vestiging in die Transvaal, 'n kroniese tekort aan predikante ondervind het. Dit was onder daardie omstandighede moeilik om die rotasiebeginsel toe te pas. Die gevolg was dat dieselfde persoon vir jare aaneen dieselfde funksie vervul het. As voorbeeld kan daarna verwys word dat sedert 1960, dit wil sê oor 'n tydperk van 38 jaar, slegs vier verskillende persone as voorsitter van die Algemene Kerkvergadering gedien het. Dieselfde geld ten opsigte van skribas en ook ander funksionariese. Daar kan werklik nie geargumenteer word dat die gebruik versoenbaar is met die presbiteriaal-sinodale tradisie wat as die korrekte aanvaar is nie.

Oor die jare was daar wel van tyd tot tyd pogings om die praktyk in ooreenstemming te bring met die beginsel. Daarteen is dikwels onder andere die argument gebruik dat dit nie onder alle omstandighede toegepas kan word nie omdat nie in al die ringe genoeg predikante beskikbaar was nie, of die argument dat kontinuïteit noodsaaklik was. Uiteindelik is daar wel besluit dat die rotasiebeginsel die korrekte was en is daar begin met die toepassing daarvan in die geval van die ringsvergaderings. Onder die Bepalings is die volgende Bepalings opgeneem:

Bepaling 7.2(b) 'n ouderling of diaken sal verkieslik nie na meer as drie agtereenvolgende vergaderings afgevaardig word nie.

Bepaling 9.6: Vervolgens kies die vergadering uit die aanwesige predikante 'n voorsitter en skriba met dien verstande dat 'n predikant verkieslik nie vir meer as drie jaar na mekaar as voorsitter of skriba gekies sal word nie.

Bepaling 9.7: Die vergadering kies vervolgens drie ouderlinge uit sy lede met dien verstande dat 'n ouderling verkieslik nie vir meer as drie jaar na mekaar verkiesbaar is nie.

Opmerkings

1. Die woord verkieslik het die saak van rotasie (= met die oog op die anti-hiërargiese beginsel) om die minste daarvan te sê, baie gerelativeer. Die gevolg was dat dit in baie gevalle waar dit wel toegepas kon word, wat in die oorgrote getal van die ringe wel die geval kon wees, hoegenaamd nie gebeur het nie.

Dikwels is die argument gebruik dat dit nie verkieslik was nie, terwyl daar geen gronde voor bestaan het om so te argumenteer nie. Gelukkig was daar ook talle gevalle waar alles gedoen is om in die gees van die besluit ook daaraan uitvoering te gee.

2. Daar moet op gelet word dat daar onderskeid (dalk diskriminerend?) gemaak is tussen die predikante aan die een kant en die ouderlinge en diakens aan die ander kant. Die sittingsreg van die predikante op die ringsvergadering is op geen wyse geraak nie, terwyl die sittingsreg van die ouderlinge en diakens beperk is tot verkieslik drie jaar.

Tydens die sitting van die drie-en-sestigste Algemene Kerkvergadering het die vergadering besluit om die saak van rotasie ook op die lede van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering van toepassing te maak. By die geleentheid het die Kommissie vir Bedieningsstrukture onder andere die volgende voorstel ingedien:

Veral op sinodale vlak behoort die rotasiebeginsel onverkort te geld, sodat 'n ampsdraer nie langer as twee agtereenvolgende termyne dien as lid van byvoorbeeld die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering nie, en dus ook nie as voorsitter van die Algemene Kerkvergadering nie.

Die Vergadering se besluit hierop was:

Die beginsel van rotasie word aanvaar. Geen ampsdraer word vir langer as twee termyne vir dieselfde posisie op die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering verkies nie.

Omdat hierdie besluit 'n wysiging van die Bepalings nodig gemaak het, is dit soos volg in Bepaling 12.8 opgeneem:

In die loop van die sitting kies die Algemene Kerkvergadering met inagneming van die beginsel dat geen ampsdraer vir langer as twee termyne vir dieselfde posisie op die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering verkies word nie.....

Opmerkings

1. Die eerste sin van die besluit verklaar dus onomwonde dat die beginsel van rotasie ook op sinodale vlak van krag sal wees.
2. In die tweede sin van die besluit kom ernstige probleme rondom die interpretasie daarvan na vore. Veral twee begrippe skep probleme naamlik die begrip ampsdraer en die begrip dieselfde posisie.
 - (a) Die begrip ampsdraer is nog altyd in die kerk gebruik vir die predikant, ouderling of diaken en nie in die sin van voorsitter, skriba ens nie. Hulle

sou eerder funksionaris se genoem kon word. As hier dus sprake is van ampsdraer kan dit alleen maar dui op al die lede van die Kommissie naamlik predikante en ouderlinge. In die sin wil dit voorkom of die rotasiebeginsel konsekwent deurgevoer word naamlik dat predikant en ouderlinge slegs vir twee termyne op die Kommissie sal kan dien. Dit sou die enigste onverkorte deurvoering van die rotasiebeginsel kon wees.

- (b) Die probleem is dat met die byvoegings wat gemaak is, die Algemene Kerkvergadering nie so 'n onverkorte rotasie in gedagte gehad het nie. Die byvoeging van die terme dieselfde posisie problematiseer die interpretasie van die besluit en die Bepaling baie ernstig. Met posisie word klaarblyklik bedoel funksie en daarom moet die vraag uitgemaak word of elke lid van die Kommissie 'n bepaalde voorgeskrewe funksie vervul. Dit blyk wel baie duidelik dat die voorsitter, die visevoorsitter, die skriba en die viseskriba deur die vergadering gekies is om bepaalde funksies uit te voer. Die twee oorblywende predikante en al die ouderlinge is slegs as gewone lede van die Kommissie gekies sonder 'n bepaalde funksie. Die Bepaling sou dus geïnterpreteer kon word

- (i) dat die vier ampsdraers aan wie bepaalde funksies toegeken is, na twee termyne nie weer in dieselfde funksies verkies kan word nie, maar wel in ander funksies of as gewone lede van die Kommissie

- (ii) dat die twee ander predikantslede en die ouderlinge wat geen bepaalde funksie beklee nie óf glad nie weer gekies kan word nie, óf sonder meer weer gekies kan word.

3. Watter een van die moontlike interpretasies nou ookal aanvaar word as die korrekte, is dit in elk geval duidelik dat die beginsel van rotasie soos dit oorspronklik in die ou kerkordes gefunksioneer het en soos dit deur die Kommissie vir Bedieningsstrukture voorgestel is, nie onverkort en konsekwent deurgevoer is nie maar 'n uiters relatiewe variasie daarvan:

- (i) word 2(i) bekyk is dit duidelik dat die vier ampsdraers wat aan bepaalde funksies (=posisies) verbind is wel moet roteer maar alleen in die sin dat hulle nie weer in dieselfde funksie mag dien nie maar wel in enige ander funksie of as "gewone" lid van die Kommissie. Dit was sekerlik nie die oorspronklike bedoeling van die Reformatoriese vaders nie en dit was besluit ook nie die bedoeling van die Kommissie vir die Bedieningsstrukture wat met die begrip "onverkort" soos deur hulle ook verder uitgespel, juis die bedoeling gehad het dat geen lid van die Kommissie (predikant of ouderling) vir langer as twee termyne sal dien nie. Die besluit van die vergadering en die Bepaling in die Kerkwet het ongetwyfeld die moontlikheid geskep dat 'n bepaalde ampsdraer lewenslank op die Kommissie sou kon sitting neem op voorwaarde dat hy na elke twee termyne net weer in 'n ander funksie gekies word.

- (ii) word 2(ii) bekyk dan is daar een van twee moontlikhede oop,

óf die twee predikantslede wat nie bepaalde funksies het nie, is nadat hulle twee termyne gedien het, nie weer verkiesbaar nie. (Terloops is dit moontlik om die afleiding te maak dat hulle daarna nooit weer op die Kommissie kan dien nie). Die vraag kom dan na vore of hier gediskrimineer word

óf sowel die twee predikantslede as die ouderlinglede bly verkiesbaar solank dit net in 'n ander posisie is, wat hoegenaamd nie duidelik is wat dit sou wees nie. Dan is daar natuurlik hoegenaamd nie van enige werklike rotasie sprake nie.

4. Dit kom voor of die enigste moontlike interpretasie wat redelik aanvaarbaar is, die interpretasie is waar die vier funksionariese van funksie (posisie) kan roteer terwyl die ander lede na 'n termyn van twee jaar (aaneenlopend), nie weer verkiesbaar is nie. Indien hierdie interpretasie nie aanvaar word nie, beteken dit dat die Bepaling (besluit) slegs daarop neerkom dat net die vier funksionariese hoef te roteer en dan ook slegs van funksie. Om die radikale konsekwensie te trek sou dit kon inhou dat al die lede van die Kommissie vir 'n onbepaalde tyd, selfs lewenslang kon bly dien. Dan is daar hoegenaamd geen sprake van enige rotasie nie en dit lyk baie moeilik te versoen met die besliste aanvaarding van die beginsel van rotasie deur die Algemene Kerkvergadering.
5. So 'n interpretasie word nie gesteun en lê ook nie in lyn lê met die gees, bedoeling en besluite van vorige Algemene Kerkvergaderings ten opsigte van rotasie by die ringsvergaderings en die ringskommissies, soos dit in Bepalings 7.2(b), 9.6 en 9.7 verwoord is nie.

Die anti-hiërargiese en rotasie beginsel in die Kerkorde van 1997

In die Kerkorde is die anti-hiërargiese en rotasie beginsel baie duidelik ingeskryf. Vergelyk byvoorbeeld Ordereël 3, Ordinansie 3.4.1(ii), Ordinansie 3.4.3(x) en (xii), Ordinansie 3.6.3(ix) en (xi), Ordinansie 3.7.3(vii) en Ordinansie 3.9.1(ii). Slegs een aanhaling wat van toepassing is en wat ook onomwonde duidelik is, word aangehaal:

Ordinansie 3.9.1(ii): Met die oog op rotasie dien geen ampsdraer vir langer as twee termyne aaneen op die Kommissie nie.

Hiervolgens moet 'n ampsdraer na twee termyne aaneen as lid van die Kommissie aftree. Dit is egter ook duidelik dat hy na 'n onderbreking van 'n termyn weer op die Kommissie gekies kan word.

Die probleem van die oorgang van die Kerkwet na die Kerkorde vir die huidige sittende lede van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering:

1. Dit is ongetwyfeld baie duidelik dat die Kerkorde nie 'n nuwe beginsel invoer ten opsigte van die anti-hiërargiese beginsel en die daarvoor versterkende rotasie beginsel as wat reeds onder die Kerkwet gegeld het nie.

2. Dit is ook duidelik dat die inwerkingtrede van die Kerkorde op 1 Januarie 1998 nie beteken dat alle voorafgaande reëlins op 31 Desember 1997 opgehou het om geldig te wees onder die Kerkorde nie. So was dit byvoorbeeld nie nodig dat die ampsdaers weer almal van voor af bevestig moes word nie.
3. Daaruit volg dat ampsdraers wat op 'n termynbasis onder die Kerkwet verkies is, se termyne in aanmerking geneem moet word, anders bring dit die saak van rotasie en daarmee die anti-hiërargiese beginsel in gedrang.
4. Met die oog op die posisie van die lede van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering sou dit kon beteken:
 - 4.1 Die vier lede wat bepaalde funksies het en van wie die twee termyne met die sitting van die ses-en-sestigste Algemene Kerkvergadering eindig, kan weer gekies word op voorwaarde dat dit nie in dieselfde funksie (posisie) is nie. Natuurlik sou lede wat nie weer verkiesbaar wil wees nie dit kon versoek om nie weer in aanmerking geneem te word nie.
 - 4.2 Indien die twee oorblywende predikantlede se twee termyne op dieselfde wyse tot 'n einde kom sal hulle glad nie weer verkiesbaar wees nie. Indien hulle teen die genoemde datum slegs een termyn voltooi het, kan hulle wel vir enige funksie of net weer as lid verkies word.
 - 4.3 Die ouderlinglede wie se twee dienstermyne by die Algemene Kerkvergadering voltooi sal wees, is nie weer verkiesbaar nie, terwyl ouderlinglede wat teen daardie datum een termyn voltooi het, vir 'n tweede termyn verkiesbaar is.

Aanbeveling aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering

Drie moontlike keuses kan gemaak word:

1. Wat in die voorafgaande punt 4 beredeneer is kan toegepas word.
2. In lyn met die gees en bedoeling ten opsigte van die "onverkorte" rotasiebeginsel soos in die Kerkorde verwoord, is ook die funksionaris wat se twee jaar aaneenlopende dienstermyn met die Algemene Kerkvergadering van 1998 ten einde loop, nie weer onmiddellik verkiesbaar nie. Dit kom daarop neer dat slegs lede van die Kommissie wat teen Oktober 1998 een dienstermyn voltooi het, vir 'n tweede termyn verkies kan word. Ander lede, met insluiting van funksionaris ten opsigte van wie in die Kerkwet 'n ander reëling gegeld het, is nie weer verkiesbaar nie. Hierdie moontlikheid sou aanmerklik vergemaklik kon word indien die funksionaris vrywillig daarvan sou afstand doen om vir 'n verdere termyn in 'n ander funksie verkiesbaar te wees.
3. Omdat die Kerkorde op die eerste Januarie van krag geword het, word al die huidige dienende lede van die Kommissie gesien as besig met hulle eerste termyn

wat dan met die Algemene Kerkvergadering van 1998 ten einde loop en hulle almal vir nog een termyn verkiesbaar maak.

LET WEL: Indien die derde moontlikheid gekies word, sal daar 'n besluit van die Algemene Kerkvergadering nodig wees om die aftrede van die lede so te reël dat nie al die lede van die Kommissie tegelyk moet aftree nie. Dit wil sê indien die vergadering van oordeel sou wees dat terwille van kontinuïteit nie alle lede gelyktydig moet aftree nie. Byvoorbeeld: aan die einde van die eerste termyn van drie jaar tree die visevoorsitter, die skriba, een predikantslid en vier ouderlinge af. Die oorblywende lede tree dan na twee termyne af. Daarna behoort die ritme geen probleme te skep nie. Natuurlik staan dit die vergadering vry om aan die einde van elke termyn 'n totaal nuwe Kommissie te kies.

(ii) **Advies van adv J Fourie**

1. Verkiesbaarheid van ouderlinge op die Kommissie van die Algemene Kerkgadering.
2. Sittingstermyn van die lede van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering

1. Bogenoemde vrae het na vore gekom as gevolg van die nuwe **Kerkorde** wat op 1 Januarie 1998 in werking getree het. Die rede waarom die probleem ontstaan, is dat daar geen **oorgangsbepaling** in die nuwe **Kerkorde** is nie.

2. Die **Kerkorde** het **twee** wesenskenmerke:

2.1 Dit reël die orde binne die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika (NHK) ooreenkomstig en aan die hand van die **Woord van God**.

2.2 Omdat die NHK binne 'n bepaalde gemeenskap werksaam is, (Suid-Afrika) stel daardie gemeenskap ook sekere reëls naamlik regsreëls.

Die doel van hierdie opinie is om klem op die laaste kenmerk te plaas. Dit word nie gedoen omdat die tweede belangriker vir die NHK is as die eerste nie, maar word gedoen omdat ons gevra is om hierdie faset aan te spreek.

3. Die **Kerkorde** word deur die reg gesien as '**n kontrak tussen die lede van die Nederduitsch Hervormde Kerk**. In die uitleg van die **Kerkorde** moet die reëls van uitleg van kontrakte wat deur die howe ontwikkel is, toegepas word.

4. Indien in stryd met die **kontrak**, (**Kerkorde**) opgetree word, gee dit aan elke lid van die NHK die reg om die **burgerlike** howe te nader en te vra dat die **kontrakbreuk** reggestel word.

Daar is in die algemeen gesproke twee regsmiddels:

- 4.1 Om die kontrak in stand te hou en *indien skade gely* is, skadevergoeding te eis. Regtens word daar gesê dat *spesifieke nakoming* geëis word. In die Kerksituasie is dit die mees waarskynlike aksie wat 'n lid sal verkies, want dit beteken hy/sy bly in die Kerk.
- 4.2 Die ander moontlikheid is om die kontrak te kanselleer en skadevergoeding te eis *indien skade gely is*. Die is onwaarskynlik, want dit sal beteken 'n persoon moet sy/haar lidmaatskap van die NHK opsê. Dit is ook nie altyd so maklik om skade te bewys nie. Hier word finansiële skade bedoel.
5. Waarom is dit belangrik om uitsluitel oor bogenoemde vrae te kry?
- 5.1 Enige persoon wat meen dat hy/sy geregtig is om verkiesbaar is te wees op die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering en **gediskwalifiseer** word om te dien as gevolg van 'n uitleg wat aan die Kerkorde gegee word, kan die NHK na die burgerlike howe neem en vra dat die reëls van die NHK (Kerkorde) nagekom word. Dit kan in praktyk beteken dat 'n Buitengewone Algemene Kerkvergadering belê moet word om die verkiesing van ampsdraers ooreenkomstig die Kerkorde te hanteer. Uit die aard van die saak kan dit aansienlike koste vir die NHK meebring.
- 5.2 Die ander meer riskante gevolg is dat alle besluite wat geneem is deur 'n liggaam waarop 'n persoon verkies is wat nie verkiesbaar was nie, **ongeldig** mag wees, of anders gestel: Tersyde gestel kan word. Dit kan nie alleen finansiële verliese tot gevolg hê nie, maar ook tot groot verleentheid van die NHK wees. (Hierdie opinie word gegee ten aansien van die Algemene Kerkvergadering, maar geld natuurlik vir alle vergaderings binne die NHK.)
- Dit word aan die hand gedoen dat die NHK eerder versigtig moet wees om hierdie gevolge te vermy as om 'n "argumenteerbare"- standpunt in te neem waarmee 'n hof nie saamstem nie. (Dit is ook 'n feit dat die subjektiewe dikwels by hofsake 'n rol speel en sal 'n regter somtyds 'n uitspraak lewer wat hy/sy meen die situasie die beste sal oplos. Dit is dus onmoontlik om 'n klinkklare antwoord te gee)*
- Dit is relatief eenvoudig om die probleem op te los. Daar moet 'n bepaling in die Kerkorde ingevoeg word wat bepaal dat 'n handeling nie onafdwingbaar is nie, bloot omdat die vergadering byvoorbeeld nie behoorlik gekonstitueer is nie. **Dit word aan die hand gedoen dat daar oorweging daaraan geskenk word om 'n soortgelyke Bepaling in die Kerkorde op te neem.**
6. Daar word vervolgens aandag aan die **spesifieke** probleem gegee:
- 6.1 *Die Kerkwet en Bepalings wat gegeld het tot 31 Desember 1997 het die volgende bepaling ten aansien bogenoemde vrae gehad:*
- Bepaling 12(1): *Die Algemene Kerkvergadering kom minstens een keer in drie jaar byeën op 'n tyd deur hom of die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering bepaal.*

Bepaling 12 (8) *In die loop van die sitting kies die Algemene Kerkvergadering met inagneming van die beginsel dat geen ampsdraer vir langer as twee termyne vir dieselfde posisie op die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering verkies word nie.*

(a) (i) *uit die lede wat dienaars van die Woord is, 'n visevoorsitter en viseskriba wat saam met die voorsitter en skriba die moderamen van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering vorm; twee dienaars van die Woord en nege ouderlinge uit sy lede wat saam met die moderamen die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering vorm; 'n sekonduslid vir elke lid van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering. 'n Sekonduslid moet dieselfde amp beklee as die lid in wie se plek hy sitting neem. 'n Lid van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering wat ophou om sy amp te beklee, hou ook op om lid van die Kommissie te wees.*
(Ons beklemtoning)

Bepaling 13: *Die Kommissie bestaan uit die moderamen, twee dienaars van die Woord en nege ouderlinge, gekies deur die Algemene Kerkvergadering. Minstens twee predikante wat op die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering verkies word, moet voltyds in gemeentes werksaam wees.*

6.2 *Die volgende val op uit die gedeelte hierbo aangehaal:*

Dit word as 'n beginsel gestel dat daar rotasie moet plaas vind. Die beginsel is dat 'n ampsdraer nie meer as 2 keer (6 jaar) moet dien in dieselfde posisie nie.

Alhoewel ampsdraer nie omskryf word nie, word die ampsdraers tog geïdentifiseer (Let asseblief daarop dat wanneer na 'n sekonduslid verwys word, dit verwys dat so 'n sekonduslid in 'n spesifieke amp dien wanneer hy/sy die lid vir wie hy/sy sekondus is, vervang.)

Voorsitter
Visevoorsitter
Skriba
Viseskriba
Twee dienaars van die Woord
Nege ouderlinge.

* Dit is vir predikante moontlik om in **5 posisies** in die Kommissie te dien naamlik: Voorsitter, visevoorsitter, skriba, viseskriba of predikantslid.

* 'n Ouderling kon net in **1 posisie** op die Kommissie dien naamlik as:

Ouderlinglid.

- * In effek beteken dit dat 'n ouderlings slegs 2 keer, dus 6 jaar, op die Kommissie sou kon dien.
- * 'n Predikant kon teoreties 10 keer dien, 2 keer in elkeen van die 5 ampte dws 30 jaar. Daar word gesê "teoreties" want die vraag sou tereg gevra kon word of dit in ooreenstemming met die beginsel van rotasie was. Die vraag word nie beantwoord nie omdat die Kerkwet nie meer bestaan nie.
- * Dit is ook nie bepaal dat die termyne aaneenlopend moes wees of nie. 'n Ouderling kon dus vir 3 jaar op die Kommissie wees, 6 jaar oorslaan en daarna weer vir 3 jaar gekies word. Daarna sou hy/sy nie weer verkiesbaar wees nie. (Ten opsigte van predikante is dit anders soos hierbo aangedui.)

6.3 Die Kerkorde wat op 1 Januarie 1998 in werking getree het, bevat die volgende bepalings:

Ordinansie 3.7.1

* Die Algemene Kerkvergadering

- (i) vergader minstens een keer in drie jaar
- (ii)
- (iii)
- (iv)
- (v)
- (vi) kies uit die aanwesige predikante 'n voorsitter en skriba, en begin met werksaamhede
- (vii) kies tydens die sitting, met inagneming van die **beginsel** dat geen ampsdraer vir langer as **twee termyne** op die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering verkies word nie.
- (a) 'n Visevoorsitter, viseskriba en twee lede uit die lede wat dienaars van die Woord is
- (b) nege ouderlinge uit die afgevaardigdes
- (c) 'n sekundus vir elke lid van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering

Ordinansie 3.9.1 (i) Die lede van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering word vir **drie jaar** tydens die gewone sitting van die Algemene Kerkvergadering verkies.

(ii) Met die **oog op rotasie** dien geen ampsdraer vir langer as **twee termyne** aanen op die Kommissie nie.

(iii) Die Kommissie bestaan uit

- (a) 'n voorsitter
- (b) 'n visevoorsitter
- (c) 'n skriba
- (d) 'n viseskriba
- (e) twee predikantslede
- (f) nege ouderlinglede.

(iv) 'n Lid van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering wat ophou om **die amp** te beklee, hou ook op om lid van die Kommissie te wees.

(v) ... (*Nie van belang vir hierdie opinie nie.*) (Die beklemtoning is weer eens ons sin.)

6.4 Daar is **ooreenkomste** maar ook **verskille** tussen die ou Kerkwet en die nuwe Kerkorde oor bogenoemde onderwerp.

- * Lede van die Kommissie word steeds vir termyne van 3 jaar gekies.
- * Die **rotasie beginsel** word gehandhaaf.
- * Die verwysing in die ou Kerkwet dat 'n predikant meerdere termyne in meerdere ampte op die Kommissie kan dien, het verval in die nuwe Kerkorde. (Die verwysing na **posisie** bestaan nie meer nie).
- * Die onderskeid wat getref is in die Kerkwet tussen ouderlingslede en predikantslede wat rotasie aanbetref, soos hierbo na verwys, het dus grootliks verval in die nuwe Kerkorde. (Sien hieronder - omdat daar net een amp is vir ouderlinge en meerdere ampte vir predikante is, is daar nog 'n onderskeid, maar dit is omdat daar verskillende ampte vir predikante geskep is en nie omdat die rotasiebeginsel diskriminerend hanteer word nie).
- * Die ampte in die Kommissie kragtens die ou Kerkwet, het in die nuwe Kerkorde onveranderd gebly.
- * Daar is nou verskeie moontlikhede, waarvan enkeles hieronder uitgelig word:
 - 'n Persoon kan twee termyne (6 jaar) in *een amp* te dien op die Kommissie.
 - Predikantslede kan 1 termyn in een predikantsamp dien en onmiddellik daarna 'n verdere termyn in 'n ander predikantsamp dien. Omdat daar slegs een amp vir ouderlinge op die Kommissie is, kan hulle uit die aard van die saak net in daardie amp dien.
 - 'n Persoon kan een termyn (3 jaar) dien, 1 termyn - 3 jaar nie dien nie, weer verkies word vir 2 termyne - 6 jaar ens.
 - 'n Persoon kan twee termyne te dien, een termyn aflê en dan weer 2 termyne dien. (In hierdie voorbeelde word 'n termyn gelyk gestel aan 3 jaar, maar soos elders hierin aangetoon, kan 'n termyn enige tydperk korter as 3 jaar ook wees.)

7. Suiwer vanuit 'n regshoek gesien lewer bogenoemde bepalings heelwat interpretasie probleme. Alhoewel 2 vrae aan ons gestel is, een oor die ouderlinge en een oor die

predikante, word ouderlinge en predikante hieronder gelyktydig hanteer.

Die problematiek kan uitgelig word aan die hand van verskeie moontlike interpretasies wat aan bogenoemde bepalings gekoppel kan word:

- 7.1 Daar kan geargumenteer word dat omdat die nuwe Kerkorde geen oorgangsbepaling het nie, alle ampte op 31 Desember 1997 ten einde gekom het en dat almal wat ampte in die NHK bekleë kragtens die nuwe Kerkorde weer in daardie ampte bevestig moet word. Dit sou byvoorbeeld beteken dat predikante weer bevestig moet word en beroep moet word. Daar kan vrae ontstaan oor fondse, gemeentes se doen en late ens. **Die ou kontrak, is dus by ooreenkoms beëindig en 'n nuwe kontrak, het op 1 Januarie 1998 ontstaan.**

Alhoewel die argument nie heeltemal sonder meriete is nie en sonder om in te gaan op die regspraak hieroor, wat te doen het met versweë en/of stilswyende bepalings van 'n kontrak en sekere regsvermoedens wat te doen het met die beginsel dat eerder gevolg aan 'n kontrak van, in besonder hierdie aard, gegee word as om dit nietig te verklaar, volstaan ons op hierdie stadium *met die standpunt dat hierdie benadering waarskynlik nie deur 'n hof gehandhaaf sal word nie indien dit voor 'n hof sou dien.*

Omdat die argument egter nie heeltemal sonder meriete is nie, *word daar tog aan die hand gedoen dat ernstige oorweging daaraan geskenk word dat 'n oorgangsbepaling in die nuwe Kerkorde ingesluit word.*

Dit mag geargumenteer word dat ons hier net met 'n oorgangstyd te doen het. Veral waar dit gaan oor die bepaling van die regstatus van sekere fondse in die NHK mag hierdie "sondes van die vaders" nog 'n geruime tyd met ons wees.

- 7.2 Op hierdie stadium is dit miskien nodig om 'n onderskeid tussen ouderlingslede en predikantslede van die Kommissie te maak. Die rede hiervoor is dat ouderlinge net as ouderling in die Kommissie kan dien. Alhoewel daar 9 vakatures is, is dit slegs een amp naamlik ouderlingslid. Predikante daarenteen kan in verskillende ampte dien - voorsitter, skriba, predikantslid (waar daar ook 2 vakatures is) ens.

Daar is geen definisie vir termyn nie. Dit kan wel geargumenteer word dat persone op die Algemene Kerkvergadering verkies word en daar 'n tydperk van 3 jaar verloop tussen Algemene Kerkvergaderings en daarom is 'n termyn 3 jaar.

Dit kan egter gebeur dat 'n ouderling 1 jaar op die Kommissie is en bedank as ouderling. Alhoewel hy net 1 jaar op die Kommissie was en sy sekondus slegs 2 jaar, is dit ons siening dat beide van hulle vir die tydperke wat hulle gedien het, wat wisselend is, 'n termyn voltooi het, soos wat dit beoog word in die nuwe Kerkorde.

Netso - 'n persoon wat op 1 Januarie 1998 gedien het in 'n amp in die Kommissie en wie se termyn verstryk by die volgende Algemene Kerkvergadering gedurende Oktober 1998, het dan ten minste een termyn voltooi kragtens die nuwe Kerkorde.

'n Ouderling wat dus in Oktober 1998 sy/haar *tweede aaneenlopende termyn* voltooi is nie weer as ouderlingslid verkiesbaar nie.

'n Ouderling wat in Oktober 1998 sy/haar *eerste termyn* voltooi, is dus *weer verkiesbaar* as 'n ouderlingslid van die Kommissie. (Daar moes natuurlik 'n onderbreking gewees tussen 'n vorige geleentheid wat hy/sy gedien het en die termyn wat hy/sy tans dien).

Die vraag wat by predikante ontstaan is die volgende: Gestel 'n predikant dien nou in sy 2de termyn (wat op Oktober 1998 eindig) as voorsitter. Kan hy kragtens die nuwe Kerkorde in Oktober vir 'n *eerste termyn* as byvoorbeeld skriba gekies word. Die argument is: Die ou Kerkwet het *termyn aan 'n bepaalde amp gekoppel* wat predikante betref. Die nuwe Kerkorde praat net van twee agtereenvolgende termyne en koppel dit nie aan 'n besondere amp nie - dus kan die beperking nie geld nie.

Alhoewel hierdie argument nie sonder meriete is nie, wil ons graag aanbeveel dat dit *nie gevolg word nie* vir die volgende redes:

- 7.3.1 Indien dit gedoen word, word die *beginsel van rotasie* eintlik omseil. Die beginsel word so belangrik geag dat daar onder die hoof: Algemene Kerkvergadering; asook onder die hoof: Kommissie van die Algemene Kerkvergadering na die beginsel van rotasie verwys word.
- 7.3.2 Daar word dan 'n onderskeid tussen predikante en ouderlinge gemaak. Daar is geen aanduiding dat hierdie onderskeid geregverdig is nie.
- 7.3.3 Dit beteken dat Ordinasie 3.9.1(ii) *by implikasie* soos volg geïnterpreteer moet word: "Met die oog op rotasie dien geen amptenaar vir langer as twee termyne aaneen (**in dieselfde posisie**) op die Kommissie nie." Die beklemtoonde woorde word dan ingelees omdat die ou Kerkwet die onderskeid gemaak het. (Die vraag is waarom sou dit weggelaat word in die nuwe Kerkorde as dit ingesluit moes word en dit nou by implikasie ingelees moet word?).
- 7.3.4 Daar behoort eerder aan die versigtige kant gefouteer te word. Indien 'n predikant wel vir 'n "derde" termyn gekies word soos wat hierdie argument voorstel, kan dit wees dat iemand wat beswaard voel die geldigheid van besluite van die Kommissie kan aanval omdat dit geneem is terwyl dit gekonstitueer is met iemand in die Kommissie wat regtens nie daarin behoort te wees nie. Daarenteen: Indien gereël word dat iemand nie verkiesbaar is nie omdat hy/sy vir 'n derde termyn verkies sou word in stryd met die Kerkorde, sal so 'n persoon hoogstens 'n nuwe verkiesing kon afdwing, maar dit sou nie die gevolg hê dat besluite wat geneem is ongeldig verklaar word nie. Dit lyk asof laasgenoemde die mindere van die twee ewels is.
- 7.3.5 Ons word meegedeel dat die oorheersende gevoel van die Algemene Kerkvergadering ook nie hierdie interpretasie ondersteun nie.
- 7.3.6 Alhoewel die regsgeleerdes wat hierdie dokument opstel hulle nie wil uitlaat oor

watter mate hierdie interpretasie binne die primêre funksie van die Kerkorde inpas, soos in paragraaf 2 hierbo uiteengesit is, is dit iets wat ook oorweeg moet word deur die Kommissie en die Algemene Kerkvergadering.

7.4

Die laaste vraag wat in hierdie verband gevra kan word, is die volgende: Wat is die posisie van die persoon wat reeds in sy tweede termyn is - die eerste termyn kragtens die ou Kerkwet en die tweede termyn gedeeltelik (voor 31 Desember 1997) onder die ou Kerkwet en gedeeltelik (Januarie - Oktober 1998) kragtens die nuwe Kerkorde?

Indien geargumenteer word dat slegs die gedeelte kragtens die nuwe Kerkorde - Januarie - Oktober 1998 - moet geld as 'n termyn, is die onvermydelike vraag: Waarom word dit wat onder die ou Kerkwet gebeur het nie ook hier in aanmerking geneem nie? Waarom word die verkiesing van ouderlinge op 'n kerkraad kragtens die ou Kerkwet erken, maar nie die termyn wat so 'n ouderling op die Kommissie gedien het nie? Daar sal baie oortuigende argument moet wees voordat hierdie onderskeid aanvaarbaar sal wees. In al die gesprekke rondom hierdie aspek kon die lede van die Raad vir Regsadvies nie hierdie oortuigende argumente vind nie.

Al sou die lede van die Raad vir Regsadvies verkeerd wees in die standpunt dat daar nie oortuigende gronde bestaan om hierdie onderskeid te tref nie, is dit moeilik om te argumenteer dat die argumente in paragraaf 7.3 hierbo nie ook hier moet geld nie.

8.

Samevatting

Dit word aan die hand gedoen dat iemand wat tans 'n lid van die Kommissie is en wie se *tweede aaneenlopende termyn* in Oktober 1998 eindig (ongegag die ampte waarin hy/sy gedien het) nie weer verkiesbaar behoort te wees nie.

Hierdeur word die rotasie-beginsel bevorder naamlik dat 'n persoon nie twee aaneenlopende termyne op die Kommissie moet dien nie, soos die duidelike bedoeling van die nuwe Kerkorde is en dus ook die bedoeling van die Algemene Kerkvergadering wat die Kerkorde aanvaar het.

Die Algemene Kerkvergadering wat die Kerkorde goedgekeur het, behoort nie met hierdie beginsel beswaar te hê nie. Indien hulle beswaar sou hê, sou dit verwag kon word dat hulle dit duidelik in die nuwe Kerkorde sou bepaal dat termyne wat kragtens die ou Kerkwet gedien is nie inaggeneem moet word om die twee aaneenlopende termyne in die Kerkorde te bepaal nie. Hulle het dit egter nie gedoen nie.

'n Persoon wie se *eerste termyn* in Oktober 1998 verstryk, kan uit die aard van die saak vir 'n verdere termyn verkies word.

Die *enigste alternatief* tot die bogenoemde is dat gesê kan word dat weens die onduidelikheid, almal wat tans op die Kommissie dien besig is met hulle eerste termyn *kragtens die nuwe Kerkorde*. Alhoewel die termyn nie 3 jaar is nie, maak die Kerkorde voorsiening vir wisselende termyne soos hierbo verduidelik. Almal wat dus tans dien op die Kommissie is weer verkiesbaar.

Die nuwe Kerkorde het spesifiek die verwysing na *diens in 'n spesifieke amp wat in die ou Kerkwet voorgekom het, verander*. Daar is dus 'n baie duidelike bedoeling dat die twee aaneenlopende termyne in dieselfde amp kan wees, maar ook dat dit vir predikante in verskillende ampte kan wees. Omdat daar slegs een amp vir ouderlinge is, naamlik die van ouderlingslid, kan ouderlinge net in daardie amp verkies word.

Indien hierdie alternatief gevolg word, kan dit die volgende tot gevolg hê: 'n Persoon dien nou in sy tweede termyn as byvoorbeeld visevoorsitter. Hy dien as visevoorsitter omdat die ou Kerkwet hom toegelaat het om twee termyne in dieselfde amp te dien.

Aan die hand van hierdie alternatief dien hy vir doeleindes van die nuwe Kerkorde sy eerste termyn. Daar is dus niks in die nuwe Kerkorde wat verhinder, indien hierdie alternatief gevolg word, dat hy weer as visevoorsitter verkies word. Dit gaan dus beteken dat hy dan 3 agtereenvolgende termyne in dieselfde amp gaan dien. Iets wat die ou Kerkwet, wat nie meer regsrag het, nie voorsien het nie, maar iets wat nie in die nuwe Kerkorde verbied word nie.

Die rede waarom 'n mens met hierdie ongewenste posisie sit is omdat dit wat onder die ou Kerkwet gebeur het, geïgnoreer word. Nou kan 'n mens nie selektief wees en sekere goed onder ou Kerkwet in ag neem, maar ander nie. Daar kan nie gesê word ons neem nie die termyne onder die ou Kerkwet in ag nie, maar ons neem wel in ag dat die ou Kerkwet gesê het dat 'n predikant kan nie meer as twee termyne in dieselfde amp dien nie.

Indien die Kommissie nie die voorbehoud stel dat 'n persoon nie weer in dieselfde posisie verkies kan word nie, is die alternatief verdedigbaar. Indien die Kommissie die voorbehoud stel dat iemand wat reeds onder die ou Kerkwet twee keer dieselfde amp bekleë het, wat insluit die termyn van Januarie 1998 tot Oktober 1998, is die alternatief nie verdedigbaar nie omdat die Kommissie dan nie konsekwent is nie. Dit bly egter 'n alternatief tot die advies wat gegee word.

Indien die alternatief toegepas word soos hierin geadviseer word, staan dit natuurlik die individu wat nou vir die derde termyn in dieselfde amp voorgestel word vry om hom nie in die amp verkiesbaar te stel nie. Dit sal 'n beter oplossing wees as om selektief op die ou Kerkorde te steun.

Daar word in hierdie advies enkele voorstelle gemaak ter verbetering van die Kerkorde ten einde lastige regsprobleme te oorkom. Daar word voorgestel dat die Kommissie aandag aan hierdie voorstelle skenk.

AANBEVELING

- 1. Vir bespreking en besluit voor die verkiesing van lede van die Kommissie van die Algemeen Kerkvergadering.**

3.7.4 VERKIESING VAN LEDE VAN DIE KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING

AANBEVELING

1. Die vergadering kies in terme van Ordinsansie 3.7.3 (vii) a-c naas die Moderamen wat reeds verkies is
 - (i) twee predikantslede
 - (ii) nege ouderlinglede, en
 - (iii) sekundi vir die Moderamen, predikant- en ouderlinglede.

3.7.5

BESKRYWINGSPUNT: KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING WYSIGING VAN ORDINANSIE 3.9.2 (iii): WERKOPDRAG VAN DIE KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING

Ordinsansie 3.9.2 (iii) (Kerkorde bl 54) word gewysig om te lees

- (iii) sien toe dat die agenda van 'n gewone sitting van die Algemene Kerkvergadering minstens *een* maand voor die vergadering aan kerkrade en afgevaardigdes beskikbaar gestel word.

Motivering

Indien aanvaar word dat die Algemene Kerkvergadering in die toekoms in Oktober van die betrokke jaar plaasvind, beteken dit dat agendas teen die einde van Julie, begin Augustus by afgevaardigdes moet wees.

Die drukproses van 'n agenda en versending duur minstens een maand. Dit wil sê die agenda moet afgehandel wees teen die einde van Junie. Die ringsvergaderings vind nog plaas tot vroeg in Junie en die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering vergader op die vroegste teen 20 Junie. Beskrywingspunte en dies meer word nog by dié vergadering goedgekeur. Die tyd vir die finalisering van die agenda is te kort.

Afgevaardigdes behoort 'n agenda in een maand te kan deurwerk.

AANBEVELING

1. Die beskrywingspunt word behandel.

3.7.6 AFHANDELING VAN DIE BESLUITTE VAN DIE 64STE ALGEMENE KERKVERGADERING

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het sover moontlik aan alle besluite van die 64ste Algemene Kerkvergadering uitvoering gegee.

AANBEVELING

- 1. Die Kommissie word bedank vir die afhandeling van die werk.**

3.7.7 AFHANDELING VAN DIE AGENDA EN BESLUITTE VAN DIE 65STE ALGEMENE KERKVERGADERING

AANBEVELING

- 1. Die volgende aanbevelings word nadruklik gestel en ook voorgelê om besluite te word van die 64ste Algemene Kerkvergadering met die oog op afhandeling:**

- (i) Enige onafgehandelde gedeelte van die agenda word na die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering verwys vir afhandeling.**
- (ii) Die onbehandelde gedeelte van die notule van die vergadering word na die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering verwys.**

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering gaan ook die reeds goedgekeurde gedeelte van die notule redaksioneel na en handel dit af. Die onafgehandelde notule word aan afgevaardigdes gestuur. Een eksemplaar van die gebonde besluiteregister word aan elke kerkraad en predikant op koste van die kerkraad gestuur.

- (iii) Alle goedgekeurde veranderings aan die Kerkorde word na die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering verwys om dit in oorleg met die Raad vir Regsadvies af te handel.**

**3.7.8 BESKRYWINGSPUNT: KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING
WYSIGING VAN ORDINANSIE 3.9.3 (iii): WERKODPRAG VAN DIE KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING**

Ordinansie 3.9.3 (iii) (Kerkorde bl 55) word gewysig om te lees

- (iii) *oorweeg en bespreek alle memoranda, studiestukke en beskrywingspunte gerig aan die Algemene Kerkvergadering voordat dit in die agenda opgeneem word.*

Motivering

Die huidige bewoording is onduidelik aangesien dit verstaan kan word dat beskrywingspunte aan ringsvergaderings voorgelê moet word vir oorweging en bespreking voordat dit in die agenda van die Algemene Kerkvergadering opgeneem kan word.

Verder is daar slegs sprake van beskrywingspunte wat van ringsvergaderings ontvang is. Beskrywingspunte van ander liggame soos genoem in Ordinansie 3.7.3 (iii) is nie ter sprake nie.

AANBEVELING

1. Die beskrywingspunt word behandel.

3.7.9 BESTAAN EN VOORTBESTAAN VAN RADE IN DIE WERK VAN DIE KERK

Na aanleiding van uitgebreide studiewerk oor 'n lang tydperk oor die bestaan en voortbestaan van rade in die werk van die Kerk, stel die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering die volgende aan die Algemene Kerkvergadering.

Samevattende gedagtes uit studiewerk

- * Rade is oorspronklik geskep om die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering te help met die uitvoer van opdragte wat deur die Algemene Kerkvergadering aan hom opgedra is. In die lewe en werk van die Kerk het die werk van rade belangrik geword en kan alle rade onmoontlik uitfaseer word.
- * Die vermindering en samesmelting van bepaalde rade blyk noodsaaklik veral om duplisering van werk uit te skakel.
- * Die vermindering van die ledetal van rade na hoogstens 4 behoort oorweeg te word. Elke raad kan dan kundiges vir bepaalde take en opdragte op tydelike of permanente basis koöpteer.
- * Onaktiewe lede van 'n raad behoort dadelik uitfaseer te word.

- * Rade behoort vryelik onderling met mekaar te skakel.
- * 'n Opname van persone/predikante in die Kerk wat in bepaalde werksaamhede van die Kerk belangstel behoort gemaak te word met die oog op die benoeming van Rade.
- * Die rotasiebeginsel by rade behoort altyd in ag geneem te word.
- * Werkgroepe verval.
- * 'n Studiekoördineringskomitee bestaande uit hoogstens 4 lede onder leiding van die skriba van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering vergader so gou moontlik na afloop van die Algemene Kerkvergadering om take van rade of studiegroepe te identifiseer, afhandelingsdatums te bepaal en samewerking tussen rade waar nodig, te koördineer.
- * Rade wat bloot studie-opdragte het ontbind en word deur studiekommissies vervang na aanleiding van opdragte van die Algemene Kerkvergadering of Kommissie van die Algemene Kerkvergadering.
- * Rade met 'n toesigtaak veral waar stoflike dinge ter sprake is, bly voortbestaan.

Voorstel met betrekking tot die voortbestaan van rade.

Die volgende rade/kommissies bestaan voort soos in die verlede met dieselfde ledetal

1. Die Raad van Finansies.
2. Die Pensioenraad.
3. Die Raad vir Regsadvies.
4. Die Kuratorium.
5. Die Proponentseksamenkommissie.
6. Die Ondersteuningsraad.

Rade wat saamsmelt

(Ledetal bly soos in die verlede met 'n ledetal van hoogstens 8).

1. Raad vir Kategese, Jeugwerk, Opvoeding en Onderwys

Die Rade vir Jeugwerk en Kategese smelt saam om een raad te vorm naamlik Die Raad vir Jeugsake. Jeugwerk en kategese word deur die Raad behartig. Die Raad vir Opvoeding en Onderwys kan ook hierby geïnkorporeer word.

Dit blyk egter op hierdie stadium nodig dat daar tog 'n Raad vir Opvoeding bestaan wat sake rondom huwelik, gesin en opvoeding hanteer in ooreenstemming met die Kerkorde.

2. Raad vir Kerkmusiek/Konservatorium vir Kerkmusiek

Die werk van die Raad en Konservatorium het reeds saamgesmelt met die totstandkoming van IKSA.

3. Raad vir Ekumeniese Sake/Gesprek met Suster Kerke/Gesprek met Ander Denominasies

Die rade amalgameer. Dit word die Raad vir Ekumene.

4. Rade vir Bybelverspreiding en Bybelvertaling

Die Rade vir Bybelverspreiding en Bybelvertaling smelt saam. Die naam: Raad vir Bybelvertaling en Bybelverspreiding kan oorweeg word.

Rade wat voortbestaan met 'n ledetal van hoogstens 4 met die reg tot koöptering

1. Sendingraad

(Studiewerk onder die Jode ressorteer onder die raad).

2. Raad vir Evangelisasie

(Die raad bestaan afsonderlik van die Sendingraad voort. Die twee rade bedink 'n struktuur waarop saam besin kan word oor gemeenskaplike doelwitte en take).

3. Raad vir Maatskaplike Sake

Die werksaamhede van die raad word op 'n seminaargrondslag gedoen. Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering en Algemene Kerkvergadering gee bepaalde opdragte rondom die bestudering van onderwerpe, die Raad identifiseer self ook onderwerpe wat aktueel is en studie vereis.

Die Raad betrek self kundiges uit die predikante en lidmate van die Kerk om die studiewerk te doen of selfs te koördineer. 'n Databasis oor kundige persone word saamgestel.

Die Raad se naam kan verander word, hy handel meer spesifiek oor etiese sake en kan uit so min as drie of vier lede bestaan wat slegs vergader wanneer opdragte ontvang word.

4. Raad vir Prediking, Erediens en Kerkbou

5. Raad vir Belydenis en Liturgiese Geskrifte

6. Raad vir Herderlike Sorg

7. Raad vir Ouderlinge
8. Raad vir Kerk en Teologie

Ander komitees, kommissies en redaksies wat voortbestaan

1. Beheerraad van Sentik
2. Die Redaksies van Die Hervormer, Konteks, Almanak, Bybelse Dagboek en HTS bly onveranderd voortbestaan.
3. Kerklike Goedere word deur die Administrateur en Raad van Finansies hanteer.
4. Die werkkomitee vir argief, museum en biblioteek bestaan as een werkgroep voort.
5. Nasien van Jaarverslae word deur die sekretaris van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering gekoördineer.
6. Die Studiekoördineringskomitee.
7. Psalmberymingskommissie.
8. Kernredaksie: Proefsangbundel.

Die volgende rade, komitees, kommissies verval

1. Die Raad vir Studentebearbeiding

Die Raad vir Studentebearbeiding verdwyn. Daar word slegs 'n skakelkomitee saamgestel. Studentepredikante ressorteer dan onder die Raad vir Herderlike Sorg.

2. Raad vir Kerk en Kuns

Die werk word deur die Raad vir Maatskaplike Sake gedoen.

3. Mediakomitee

Die Komitee verval. Die sekretaris van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering of skriba kan dien as koördineerder.

4. Die Algemene Diakonale Raad (Reeds verval).
5. Raad vir Kerk en Owerheid (Die Moderamen doen die werk).

6. Raad vir Sensus en Statistiek

(Die skribaar van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering en Administrateur hanteer die werksaamhede).

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het die voorstel bespreek en besluit om dit aan die 65ste Algemene Kerkvergadering voor te lê.

AANBEVELING

1. Vir bespreking en besluit.

3.7.10

BESKRYWINGSPUNT: RING VAN ROODEPOORT WYSIGING VAN JAARVERSLAE, RADE EN RINGSGRADE

1. Die volgende wysigings ten opsigte van Jaarverslae word aangebring:

- (i) Die verslae word aansienlik vereenvoudig en verkort.
- (ii) 'n Verslag oor die erediens word geskep waarby ingesluit word 'n verslag oor die liturgie, kerkmusiek en sang, bediening van die sakramente, prediking en hywoning van eredienste.
- (iii) Die ampte en die vergaderings van ampte lewer verslag oor hulle werksaamhede.
- (iv) 'n Verslag oor Apostolaat word geskep wat onder meer handel oor evangelisasie, sending, verspreiding van kerklike publikasies, Bybel-verspreiding en toerusting.
- (v) Slegs een verslag word geskep vir jeugwerk, kategese, onderwys en jeugpastoraat.
- (vi) Slegs een verslag word geskep vir die bestuur en administrasie van die gemeente waarby ingesluit word finansies, kerklike goedere, registers en so meer. Deel van die verslag is 'n opgaaf van inkomste en uitgawe ten opsigte van die verslagjaar.
- (vii) Kortliks saamgevat sien die verslae soos volg daaruit:
 - (a) Statistiese gegewens
 - (b) Erediens
 - (c) Werksaamhede van die predikant(e) (Pastoraat)
 - (d) Werksaamhede van ouderlinge
 - (e) Werksaamhede van diakens

- (f) Jeugwerk
- (g) Apostolaat
- (h) Bestuur en administrasie.

2. Ringsrade word dienooreenkomstig saamgestel sodat die volgende ringsrade funksioneer:

- (a) Erediens
- (b) Predikante
- (c) Ouderlinge
- (d) Ringsdiakensvergadering (RDV)
- (e) Jeugwerk
- (f) Apostolaat.

3. Die huidige Werkgroepe en radestruktuur op sinodale vlak word vervang deur die volgende algemene rade:

- (a) Raad vir Erediens
- (b) Raad vir Predikante
- (c) Raad vir Ouderlinge
- (d) Algemene Diakensvergadering (ADV)
- (e) Kuratorium vir Teologiese Opleiding
- (f) Raad vir Jeugwerk
- (g) Raad vir Apostolaat
- (h) Raad van Finansies
- (i) Beheerraad: Sentik.

4. Die Algemene Kerkvergadering verkies bogenoemde rade bestaande uit 8 lede waarvan ten minste twee ouderlinge moet wees.

5. Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering of 'n algemene raad wys ad hoc-komitees aan om bepaalde opdragte uit te voer.

6. Indien nodig, kan 'n algemene raad subkomitees in die lewe roep, indien die begroting dit toelaat.

AANBEVELING

1. Die beskrywingspunt word behandel.

5.7.11 NAVRAAG OOR VOORTBESTAAN VAN RINGSRAAD VIR OUDERLINGE

Verskeie ringe het navraag gedoen oor die voortbestaan van die Ringsraad vir Ouderlinge. Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering adviseer dat die Ringsraad vir Ouderlinge voortbestaan.

AANBEVELING

1. Vir kennisname.

3.8 ALGEMENE DIAKENSVERGADERING

3.8.1 VERSLAG OOR DIE EERSTE ALGEMENE DIAKENSVERGADERING

Die eerste Algemene Diakensvergadering is gehou op 28 en 29 Mei 1998 in die kerkgebou van die gemeente Pretoria-Oos. Die vergadering is beplan vir drie dae maar is binne twee dae afgehandel.

Verslae en beskrywingspunte van die afgelope ringsdiakensvergadering is behandel, sowel as verslae van al die diakonale diensorgane.

Die vergadering is ook deur lede van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering, kundiges soos byvoorbeeld proff SJ Botha en AD Pont en lede van die voormalige Algemene Diakonale Raad, bygewoon.

In geheel gesien het die vergadering aan sy doel beantwoord en kan daar met vertroue uitgesien word na die nuwe era wat in die Kerk aangebreek het ten opsigte van diakonale werk met die konstituering van dié vergadering.

Die volgende lede is verkies tot die Kommissie van die Algemene Diakensvergadering:

Voorsitter Skriba Bykomende lede	Ds JIJ Smit Diaken JZ van Loggerenberg Ds IM Lombard Diaken JA Terblanche Diaken JH van der Merwe	Gemeente Brakpan-Harmonie Gemeente Swartkop Gemeente Suidoos-Witbank Gemeente Pretoria-Oos Gemeente Duncanville
--	---	---

As sekundi is verkies:

Voorsitter Skriba Bykomende lede	Ds GF van Wyk Diaken JM van der Merwe Diaken S Swanepoel Diaken AL Pretorius Diaken N Smit	Gemeente Germiston Gemeente Hartbeeshoek Gemeente Bloemfontein Gemeente Noordelike Pretoria Gemeente Harrismith
--	--	---

'n Aantal beskrywingspunte oor die wysiging van die Kerkorde is aanvaar en na die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering deurgegee vir oorweging.

AANBEVELING

1. Vir kennisname.
2. Die Kommissie van die Algemene Diakensvergadering word sterkte met sy werk toegewens.

3.8.2

BESKRYWINGSPUNT: KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE DIAKENS- VERGADERING WYSIGING VAN ORDINANSIE 3.10.1 (i) (a): SAMESTELLING VAN DIE ALGEMENE DIAKENSVERGADERING

Ordinansie 3.10.1 (i) (a) (Kerkorde bl 56) word gewysig om te lees

3.10.1 Samestelling

- (i) **Die Algemene Diakensvergadering word saamgestel uit**
 - (a) **twee afgevaardigde ampsdraers waarvan minstens een 'n diaken moet wees uit elke ringsdiakensvergadering.**

Motivering

Dit mag gebeur dat meer predikante as diakens na 'n Algemene Diakensvergadering afgevaardig word. Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering sou selfs 'n aantal predikante op voorlegging van die Kommissie van die Algemene Diakensvergadering kon benoem wat met adviserende stem sitting neem.

AANBEVELING

1. Die beskrywingspunt word behandel.

3.8.3

**BESKRYWINGSPUNT: ALGEMENE DIAKENSVERGADERING
WYSIGING VAN ORDINANSIE 3.10.1(i)(b): SAMESTELLING VAN DIE
ALGEMENE DIAKENSVERGADERING**

Ordinansie 3.10.1(i)(b) (Kerkorde bl 56) word uitgebrei om te lees

- (i)(b) een afgevaardigde van die diakonale diensorgane, naamlik: die Kinderhuise, NHSV-Hoofbestuur, Die Ondersteuningsraad, Ons Tuis, Monumenttehuise, twee afgevaardigdes van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering *en die Administrateur*, met adviserende stem.

AANBEVELING

1. Die beskrywingspunt word behandel.

3.8.4

**BESKRYWINGSPUNT: ALGEMENE DIAKENSVERGADERING
WYSIGING VAN ORDINANSIE 3.10.2(vi): WERKOPDRAG VAN DIE
ALGEMENE DIAKENSVERGADERING**

Ordinansie 3.10.2(vi) (Kerkorde bl 57) word gewysig om te lees

- (vi) *behandel die verslae van die onderskeie diakonale diensorgane, gee aandag aan die behoeftes en maak voorstelle oor heffings of ander maniere van bystand aan die ringsdiakensvergaderings.*

AANBEVELING

1. Die beskrywingspunt word behandel.

3.8.5

**BESKRYWINGSPUNT: KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERK-
VERGADERING**

**WYSIGING VAN ORDINANSIE 3.10: BUITENGEWONE SITTING VAN
DIE ALGEMENE DIAKENSVERGADERING**

Ordinansie 3.10 word sodanig uitgebrei dat die buitengewone sitting van die Algemene Diakensvergadering omskryf word. Dit lui soos volg:

3.11 'n Buitengewone sitting van die Algemene Diakensvergadering

- (i) *kom byeen wanneer na die oordeel van die Kommissie van die Algemene Diakensvergadering, omstandighede, of op 'n versoek van minstens drie lede, dit nodig maak*
- (ii) *sien toe dat dieselfde afgevaardigdes sitting neem of plaasvervangers met geloofsbriewe wat in orde is en vergesel is van 'n skrywe van die betrokke ringsdiakensvergadering wat die verandering in die afvaardiging motiveer*
- (iii) *staan onder leiding van die voorsitter van die Kommissie van die Algemene Diakensvergadering en word met Skriflesing, prediking, gebed en sang geopen*
- (iv) *word deur die voorsitter as wettig saamgestel verklaar, en behandel die agenda.*

AANBEVELING

1. Die beskrywingspunt word behandel.
2. Indien die voorstel aanvaar word, word Ordinansies wat dupliserend is, geskrap onder andere Ordinansie 3.10.3.1 (iv). Die nommering word aangepas.

3.8.6

**BESKRYWINGSPUNT: KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERK-
VERGADERING**

**WYSIGING VAN ORDINANSIE 3.10.3.1 (xi): KOMMISSIE VAN DIE
ALGEMENE DIAKENSVERGADERING**

Ordinansie 3.10.3.1 (xi) (Kerkorde bl 58) word sodanig uitgebrei dat die volgende persone met adviserende stem sitting neem op die Kommissie van die

Algemene Diakensvergadering:

- * *Die Administrateur.*
- * *Twee predikante deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering aangewys.*
- * *'n Verteenwoordiger van*
 - ** *die Direksie van die DPS-huise*
 - ** *die NHSV-Hoofbestuur*
 - ** *Die Ondersteuningsraad*
 - ** *Ons Tuis*
 - ** *Monumenttehuise.*

Opmerking

Indien die voorstel oor die uitbreiding van Ordinansie 3.10 (naamlik Ordinansie 3.12) aanvaar word, sou die bogenoemde by die samestelling van die Kommissie van die Algemene Diakensvergadering ingeskryf kon word.

AANBEVELING

1. **Die beskrywingspunt word behandel.**

3.8.7

**BESKRYWINGSPUNT: KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERK-
VERGADERING
WYSIGING VAN ORDINANSIE 3.10: KOMMISSIE VAN DIE ALGE-
MENE DIAKENSVERGADERING**

Ordinansie 3.10 word sodanig uitgebrei dat die Kommissie van die Algemene Diakensvergadering afsonderlik omskryf word soos in die geval van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering in Ordinansie 3.9. Dit lui soos volg:

3.12 *Kommissie van die Algemene Diakensvergadering*

3.12.1 Samestelling

- (i) *Die lede van die Kommissie van die Algemene Diakensvergadering word vir drie jaar tydens die gewone sitting van die Algemene Diakensvergadering verkies.*
- (ii) *Met die oog op rotasie dien geen ampsdraer vir langer as twee termyne aaneen op die Kommissie nie.*
- (iii) *Die Kommissie bestaan uit*
 - (a) *'n Voorsitter*
 - (b) *'n Skriba*
 - (c) *Drie bykomende lede, waarvan minstens twee diakens moet wees.*
- (iv) *'n Lid van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering wat ophou om die amp te beklee, hou ook op om lid van die Kommissie te wees.*
- (v) *Wanneer vakatures op die Kommissie ontstaan, word die vakatures deur die sekundi van die betrokke amp gevul.*

3.12.2 Werkopdrag

Die Kommissie van die Algemene Diakensvergadering

- (i) *bepaal die datum, tyd en plek van die Algemene Diakensvergadering*
- (ii) *sien toe dat die agenda van 'n gewone sitting van die Algemene Diakensvergadering minstens een maand voor die vergadering aan afgevaardigdes beskikbaar gestel word*
- (iii) *sien toe dat binne drie maande na afloop van die Algemene Diakensvergadering besluite en die notule van die Algemene Diakensvergadering aan die kommissies van ringsdiakensvergaderings en diakensvergaderings gestuur word*
- (iv) *roep 'n buitengewone sitting van die Algemene Diakensvergadering byeen met ses weke skriftelike kennisgewing met vermelding van die doel van die vergadering, en sien toe dat dieselfde afgevaardigdes sitting neem, of plaasvervangers met geloofsbriewe wat in orde is en vergesel is van die betrokke ringsdiakensvergadering(s) wat die verandering van die afvaardiging motiveer.*

- (v) *sien toe dat die agenda vir 'n buitengewone sitting van die Algemene Diakensvergadering minstens twee weke voor die vergadering aan afgevaardigdes beskikbaar gestel word*
- (vi) *gee leiding aan en hou toesig oor ringsdiakensvergaderings en diakonale diensorgane*
- (vii) *voer opdragte wat die Algemene Diakensvergadering aan hom opdra, uit.*
- (viii) *benoem ná die sitting van die Algemene Diakensvergadering komitees om spesifieke take te verrig*
- (ix) *bepaal, koördineer en kontroleer opdragte vir die onderskeie diensorgane en komitees*
- (x) *roep, indien nodig, die kommissies van die ringsdiakensvergaderings saam in 'n Inligting- en Besprekingsvergadering*
- (xi) *praat, getuig en tree namens die Algemene Diakensvergadering op wanneer die Algemene Diakensvergadering nie in sitting is nie.*

3.12.3 Werkwyse

Die Kommissie van die Algemene Diakensvergadering

- (i) *vergader minstens twee keer per jaar, en vergaderings word belê deur die skriba in oorleg met die voorsitter*
- (ii) *hou 'n buitengewone vergadering indien 'n skriftelike en gemotiveerde versoek van drie lede van die Kommissie deur die voorsitter en skriba ontvang, oorweeg en gegrond bevind is*
- (iii) *oorweeg en bespreek alle memoranda, studiestukke en beskrywingspunte wat van ringsdiakensvergaderings ontvang is, voordat dit in die agenda van die Algemene Diakensvergadering opgeneem word*
- (iv) *doen volledig verslag van al sy werksaamhede aan die Algemene Diakensvergadering met die geleentheid vir lede om ook minderheidsverslae in te dien.*

AANBEVELING

1. Die beskrywingspunt word behandel.
2. Indien die voorstel aanvaar word, word Ordinansie 3.10.3.1 (ii) geskrap.

3.8.8

**BESKRYWINGSPUNTE: KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERK-
VERGADERING
WYSIGING VAN ORDINANSIE 3.10.3.2: KOMMISSIE VAN DIE
ALGEMENE DIAKENSVERGADERING**

Ordinansie 3.10.3.2 (Kerkorde bl 58) word gewysig om soos volg te lees:

**3.10.3.2 Die Kommissie van die Algemene Diakensvergadering vergader
minstens twee keer per jaar en voer die opdragte van die Algemene
Diakensvergadering uit.**

Opmerking

Indien die voorstel oor die omskrywing van die Kommissie van die Algemene Diakensvergadering aanvaar word, verval hierdie voorstel.

AANBEVELING

1. Die beskrywingspunt word behandel.

3.8.9

**BESKRYWINGSPUNT: KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERK-
VERGADERING
WYSIGING VAN ORDINANSIE 3.10.3.3: MODERAMEN VAN DIE
ALGEMENE DIAKENSVERGADERING**

'n Nuwe Ordinansie 3.10.3.3 word opgeneem en lui soos volg:

*Die Moderamen van die Algemene Diakensvergadering bestaan uit die
voorsitter, skriba en die Administrateur met adviserende stem.*

Die bestaande 3.10.3.3. verander na 3.10.3.4.

'n Nuwe punt 3.9.3.5 word ingevoeg wat soos volg lui:

3.10.3.5 Die Algemene Diakensvergadering lewer verslag aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering.

Opmerking

Indien die voorstel oor die uitbreiding van Ordinansie 3.10 (naamlik 3.12) aanvaar word, kan die voorstel daarin geïnkorporeer word.

AANBEVELING

1. Die beskrywingspunt word behandel.

3.8.10

**BESKRYWINGSPUNT: KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERK-
VERGADERING:
WYSIGING VAN ORDINANSIE 3.10.3.1(xiv): BENOEMING VAN RADE
EN KOMITEES DEUR ALGEMENE DIAKENSVERGADERING**

'n Nuwe punt 3.10.3.1 (xiv) word ingevoeg (Kerkorde bl 58) wat lui

(xiv) *benoem rade en komitees wat met barmhartigheidswerk te doen het.*

AANBEVELING

1. Die beskrywingspunt word behandel.

3.8.11

**BESKRYWINGSPUNT: KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERK-
VERGADERING
WYSIGING VAN GELOOFSBRIEWE VIR DIE ALGEMENE DIAKENS-
VERGADERING**

**Plek word op die bestaande geloofsbrief vir die Algemene Diakens-
vergadering ingeruim vir twee primus- en twee sekonduslede.**

AANBEVELING

1. Die beskrywingspunt word aanvaar.

3.8.12

**VERSOEK: ALGEMENE DIAKENSVERGADERING
BESKIKBAARSTELLING VAN DEURKOLLEKTES VIR DIENS VAN
BARMHARTIGHEID**

Oorweging word daaraan gegee dat gemeentes hulle deurkollektes aan diakens beskikbaar stel vir die diens van barmhartigheid.

Motivering

Die versoek is dikwels in die verlede deur die Algemene Kerkvergadering afgestem. Alhoewel daar gemeentes is wat in 'n groot mate afhanklik is van deurkollektes vir sy voortbestaan, word die nood in die Kerk al groter ten opsigte van barmhartigheidsdiens. Die struktuur van die vergaderings van die diakens is nou tot op sinodale vlak en fondse om uitvoering aan die dienswerk van diakens te gee, is nodig.

Deurkollektes vir Bybelverspreiding (Hervormingsdag) en Sending (Pinkstersondag), word nie deur die versoek geraak nie.

AANBEVELING

1. Die versoek word behandel.

3.8.13

**VERSOEK: ALGEMENE DIAKENSVERGADERING
SPREEKGELEENTHEID AAN DIE ONDERSTEUNINGSRAAD**

Die vergadering word versoek om 'n spreekgeleentheid aan die voorsitter van Die Ondersteuningsraad toe te staan om mededelings te doen oor die Raad se werk, beplanning en voortbestaan binne die veranderde samelewings-omstandighede.

AANBEVELING

1. 'n Geleentheid word aan die voorsitter van Die Ondersteuningsraad, dr WJ Coetzer, gegee om die vergadering toe te spreek en in te lig.

--- oOo ---

4. GEMEENTES EN KERK

4.1 VORMING VAN GEMEENTES

4.1.1 GEMEENTE IN ZAMBIË

Na aanleiding van versoeke van lidmate van die Kerk wat 'n tuiste in Zambië gevind het om bearbeiding, het die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering saam met die Ring van Zimbabwe ondersoek gedoen na die moontlikheid om dié lidmate vanuit Zimbabwe of die Republiek te bearbei. Ds MCE Botes van Malelane het met goedkeuring van sy kerkraad en op versoek van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering verskeie besoeke in Zambië afgelê. Hy is hierin ondersteun deur di CEC Hertzog van Harare en AW Kleynhans van Bulawayo. Die besoeke het die predikante in aanraking gebring met lidmate van die Nederduitse Gereformeerde Kerk en Gereformeerde Kerke, die predikant van die Nederduitse Gereformeerde gemeente op Lusaka, ds N Mostert en met die Sinode van Midde-Afrika (SMA). Onderhandelinge is aangeknoop tussen die Sinode van Midde-Afrika en die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering. Die Algemene Sinode van die Nederduitse Gereformeerde Kerk is later ook by die onderhandelinge betrek en by geleentheid is met die dagbestuur van die ASK gesprek gevoer.

Afvaardigings van die SMA en die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het mekaar verskeie kere ontmoet en onderhandelinge oor die bearbeiding van lidmate van die Nederduitse Gereformeerde Kerk en die Nederduitsch Hervormde Kerk Noord van Lusaka, veral in die Koperstreek, is gevoer.

Die samewerkingsooreenkoms tussen die twee Kerke is uiteindelik soos volg gefinaliseer:

Besluite vir die kerkregtelike ordening van die Dutch Reformed Church of Zambia (DRCZ)

Die volgende besluite is geneem deur afgevaardigdes van die SMA van die Nederduitse Gereformeerde Kerk en die Nederduitsch Hervormde Kerk tydens 'n gesamentlike vergadering op Vrydag 22 Augustus 1997 te Harare in opdrag van die onderskeie sinodale strukture om 'n finale werkooreenkoms daar te stel vir die bediening in Zambië:

- (i) Die naam van die Kerk in Zambië word aanvaar as die Dutch Reformed Church of Zambia (DRCZ).
- (ii) Die hele land Zambië is die grens en die bedieningsveld van die DRCZ.
- (iii) Vir die huidige is die DRCZ soos volg in twee blokke verdeel:

Suidelike blok

Lusaka ingesluit Chisamba-area en die Engelse gemeente In Lusaka
Livingstone
Kabwe.

Noordelike blok

Mkushi
Serenje
Mpongwe
Die hele Koperstreek.

- (iv) Die Noordelike blok word afgestig om die Noordelike gemeente te vorm, terwyl die Suidelike blok die Suidelike gemeente vorm.
- (v) Die DRCZ is 'n Kerk ten nouste verbind met die Nederduitse Gereformeerde Kerk in die SMA en die Nederduitsch Hervormde Kerk. Die Nederduitse Gereformeerde Kerk en die Nederduitsch Hervormde Kerk aanvaar die unieke aard en omstandighede van die DRCZ. Die Nederduitse Gereformeerde Kerk en die Nederduitsch Hervormde Kerk aanvaar dat die DRCZ 'n verbintenis met die Reformed Church in Zambia (RCZ) sal hê.
- (vi) Om die bediening in die DRCZ moontlik te maak, aanvaar die Nederduitse Gereformeerde Kerk verantwoordelikheid vir 'n predikant in die Suidelike gemeente en die Nederduitsch Hervormde Kerk vir 'n predikant in die Noordelike gemeente.
- (vii) Leraars van die DRCZ word deur predikante van hulle onderskeie kerkverbande in hulle ampte bevestig.
- (viii) Die kerkraad hou opsig oor die predikant(e) en verwys verdere opsig na die onderskeie kerkverbande van die leraars. Die betrokke kerkverband oefen opsig en tug uit oor die betrokke predikant.
- (ix) Die tugbevoegdheid oor kerkraadslede word deur die ringskommissie van Harare (NG Kerk) uitgeoefen volgens die Kerkorde van die Nederduitse Gereformeerde Kerk. 'n Lid van die ringskommissie van Zimbabwe (Nederduitsch Hervormde Kerk) neem sitting op die ringskommissievergadering wat die opsig en tug uitoefen. *(Hierdie reëling geld slegs as tussentydse maatreël. Terugvoering oor dié punt word na die onderskeie sinodale strukture gegee).*
- (x) Sittingsreg op Sinodale- en ringsvergaderings

Predikante neem slegs met spreekreg sitting op die ander Kerk se Sinodevergadering. Ouderlinge neem sitting met adviserende stem *(adviserend soos deur elke kerkverband verstaan)*. Predikante en ouderlinge neem ten volle sitting op ringsvergaderings van albei Kerke. *(Uitsluitel hieroor word van die onderskeie sinodale strukture verkry oor kerkregtelike probleme wat mag ontstaan).*

(xi) Lidmaatskap

Lidmate van die Nederduitse Gereformeerde Kerk en die Nederduitsch Hervormde Kerk wat binne die grense van die DRCZ woon, word lidmate van die DRCZ. By vertrek uit die gemeente van die DRCZ aanvaar die Nederduitse Gereformeerde Kerk en die Nederduitsch Hervormde Kerk die bewys van lidmaatskap wat deur die DRCZ uitgereik word. Die DRCZ aanvaar die bewyse van lidmaatskap van die Nederduitse Gereformeerde Kerk en die Nederduitsch Hervormde Kerk.

(xii) Registers

Die doop- en lidmaatregisters van die DRCZ word deur die SMA en die Nederduitsch Hervormde Kerk aanvaar. Registers word gehou op grond van die besluite oor lidmaatskap van die DRCZ.

(xiii) Argiefstukke

Afskrifte van alle dokumente van die gemeentes word aan beide kerkverbande gestuur volgens voorskrif van die onderskeie kerkverbande.

(xiv) Verkiesing van kerkraadslede en hou van kerkraadsvergaderings

Kerkrade tref self reëlings in verband met die verkiesing van kerkraadslede en die hou van kerkraadsvergaderings.

(xv) Kategesemateriaal en belydenis van geloof

Weens die unieke aard van die DRCZ besluit die leraars en kerkrade saam oor geskikte kategesemateriaal vir gebruik in die gemeentes.

(xvi) Lidmaatskap van lidmate van ander kerke

Die DRCZ in sy totaliteit sit met die gegewe dat lidmate van ander kerke en kerkgenootskappe wat nie noodwendig van Gereformeerde belydenis is nie, betrokke is en betrokke raak. Die betrokke gevalle word deur elke kerkraad op meriete hanteer. Dit mag geskied by wyse van gesprek of selfs kategese. Die onderskrywing van die leer en die belydenis van die twee kerkverbande vorm die basis van lidmaatskap.

(xvii) Die volgende aanbevelings word aan die twee gemeentes deurgegee:

Gesamentlike vergaderings van die twee kerkrade behoort gehou te word met onder meer die volgende sake op die agenda:

- * Kategese.
- * Lidmaatskap.
- * Afvaardiging na meerdere vergaderings.
- * Verbintenis met die RCZ.

- * Administratiewe aangeleenthede.
- * Samewerking tussen die twee gemeentes.
- * Kerkordelike reëlins van die DRCZ.
- * Finansies.

(xviii) Die volgende opdragte word uitgevoer om aan die bediening in die Noorde van Zambië wending te gee:

- * Ds N Mostert doen mededelings aan die kerkraad en gemeente van Lusaka oor die besluite wat geneem is.
- * Ds CEC Hertzog en ander predikante van die Nederduitsch Hervormde Kerk besoek lidmate in die Noorde gedurende die res van 1997.
- * Die Nederduitsch Hervormde Kerk plaas 'n leraar in die Noordelike gemeente vroeg in 1998.
- * Ds Hertzog aanvaar die verantwoordelikheid saam met lidmate van die gemeente in die Noorde om 'n register van al die lidmate saam te stel, kerkplekke te bepaal, reëlins rondom finansiële aangeleenthede te tref en die toekomstige woonplek van die predikant in orde te kry.
- * Die kerkraad van Lusaka aanvaar die verantwoordelikheid om toe te sien dat die huidige inwoners die pastorie ontruim en die huis so goed moontlik op te knap.
- * Die kerkraad van Lusaka skakel betyds met die ringskommissie van Harare oor die afstigting van die nuwe gemeente.
- * Terugvoering word aan albei sinodale strukture gegee oor
 - Kabwe
 - die kerkordelike reëlins met betrekking tot sittingsreg van predikante en ouderlinge by sinodesittings en ringsvergaderings
 - die tugbevoegdheid oor ouderlinge.
- * Terugvoering van die besluite en finale ooreenkoms word na die onderskeie ringskommissies en sinodale strukture gegee.

(xix) In die toekoms word aandag gegee deur die betrokke twee Kerke aan samewerking met betrekking tot die bediening Noord van die Limpopo.

AANBEVELING

1. Vir kennisname.

4.1.2 STIGTING VAN NUWE GEMEENTES

Die volgende gemeentes is gestig sedert die 64ste Algemene Kerkvergadering:

Oranjemund	1995
Donegal	1995
Schoemansdal	1996
Kruin	1996
Onverwacht	1996

Die gemeente De Aar het in 1995 sy naam verander na Vanderkloof.

Die gemeente Eben Haëzer is in 1997 as gemeente van die Kerk aanvaar.

AANBEVELING

- 1. Die nuwe gemeentes, veral die gemeente Eben Haëzer, word van harte verwelkom in die Kerk en by hulle eerste Algemene Kerkvergadering.**

4.2 ONTBINDING VAN GEMEENTES

4.2.1 GEMEENTES ONTBIND GEDURENDE VERSLAGTYDPERK

Die volgende gemeentes het gedurende die verslagtydperk ontbind:

Suid-Afrikaanse Polisiekollege.
Voortrekkerhoogte.
Dunnottar.
Technikon.

AANBEVELING

- 1. Vir kennisname.**

4.2.2 **BESKRYWINGSPUNT: KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERK- VERGADERING KONSEPORDINANSIE: ONTBINDING VAN 'N GEMEENTE**

Die Komitee vir die herskrywing van die Kerkwet is versoek om aandag te gee aan 'n Ordinasie in die Kerkorde vir die ontbinding van 'n gemeente.

Die volgende voorstel van die Komitee is deur die Kommissie aanvaar en word aan die vergadering voorgelê by wyse van 'n beskrywingspunt:

4.8 ONTBINDING VAN 'N GEMEENTE

4.8.1 'n Gemeente ontbind wanneer

4.8.1.1 lidmaatgetalle so daal dat die gemeente nie meer kan voortbestaan nie

4.8.1.2 inkomste so afneem dat die gemeente op geen wyse meer sy verpligtinge kan nakom nie

4.8.1.3 buitengewone omstandighede dit noodsaak.

4.8.2 Die gemeentevergadering besluit oor die ontbinding van 'n gemeente

4.8.2.1 in oorleg met die ringskommissie

4.8.2.2 met 'n twee derde meerderheid van stemme van die aanwesige lidmate op 'n buitengewone gemeentevergadering wat vir dié doel belê is.

4.8.3 Die kerkraadsvergadering stel by kennisgewing van die gemeentevergadering 'n skriftelike verslag oor die ontbinding van die gemeente aan lidmate beskikbaar wat die volgende bevat:

4.8.3.1 redes vir ontbinding

4.8.3.2 verslag oor lidmaatgetalle

4.8.3.3 verslag oor finansiële posisie en langtermyn vooruitskouing

4.8.3.4 uiteensetting oor kerkregtelike en juridiese implikasies van ontbinding

4.8.3.5 verslag oor pogings in oorleg met ringskommissie en Administrateur om probleme op te los

4.8.3.6 aanbeveling van ringskommissie

4.8.3.7 uiteensetting van die besluite en stappe wat geneem moet word om die gemeente te ontbind.

4.8.4 Indien die gemeentevergadering besluit om die gemeente te ontbind, word besluite geneem wat onder andere die volgende insluit:

4.8.4.1 Waar van toepassing die opheffing van die predikantstandplaas volgens die Kerkorde.

4.8.4.2 Reëlins oor werknemers van die gemeente.

4.8.4.3 Beskikking oor roerende en onroerende eiendom van die gemeente.

4.8.4.4 Die handelinge wat gevolg word om die gemeente en die verskillende vergaderings te ontbind.

4.8.4.5 Die aanwys van lidmate om notuleboeke, registers, finansiëleverslae en die inhoud van die gemeentelike argief aan die Argief en Museum (in Pretoria) te oorhandig.

4.8.5 Nadat die gemeentevergadering besluit het om die gemeente te ontbind, word die ringsvergadering daarvan in kennis gestel om besluite te neem oor die wysiging van gemeentegrense in die ring en hulp te verleen om die ontbinding van die gemeente ordelik te laat verloop.

4.8.6 Waar 'n gemeente verdwyn sonder 'n gemeentevergadering wat tot ontbinding kan besluit, ontbind die ringskommissie die gemeente.

4.8.7 Die ringskommissie gee aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering kennis van die ontbinding van 'n gemeente.

(Die Ordinansie kan as 4.8 onder Gemeentes en Kerk in die Kerkorde ingeskryf word op bl 66.)

AANBEVELING

1. Die beskrywingspunt word behandel.

4.3 SAMESMELTING VAN GEMEENTES

4.3.1 SPRINGS-SUID - DUNNOTTAR

Die gemeentes Springs-Suid en Dunnottar het in 1997 besluit om saam te smelt.

Ds D van der Merwe is in 1998 voltyds na die gemeente beroep.

AANBEVELING

1. Vir kennisname.

4.3.2

**BESKRYWINGSPUNT: KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERK-
VERGADERING
KONSEPORDINANSIE: SAMESMELTING VAN GEMEENTES**

Die buitengewone sitting van die 64ste Algemene Kerkvergadering het dit aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering opgedra om 'n konsep Ordinasie oor samesmelting van gemeentes te formuleer.

Die volgende voorstelle van prof AD Pont is deur die Kommissie aanvaar en word aan die vergadering voorgelê by wyse van beskrywingspunt:

1. Die gemeentevergadering besluit en onderhandel oor samesmelting wanneer
 - 1.1 lidmaatgetalle so gedaal het dat die gemeente nie meer selfstandig kan voortbestaan nie
 - 1.2 'n kombinasie-ooreenkoms die probleme wat bestaan, nie kan oplos nie
 - 1.3 omstandighede, waaroor die gemeentevergadering besluit, dit noodsaak.
2. Samesmelting vind plaas wanneer
 - 2.1 die betrokke gemeente(s) ontbind
 - 2.2 die lidmate van die gemeente(s) wat ontbind het, saam 'n nuwe gemeente vorm
 - 2.3 die lidmate van die gemeente(s) wat ontbind het, opgeneem word in 'n bestaande gemeente
 - 2.4 die ooreenkoms van samesmelting nagekom is.
3. 'n Ooreenkoms tot samesmelting word deur die deelnemende gemeentes opgestel en deur die betrokke gemeentevergaderings met 'n twee-derde meerderheid van die aanwesige lidmate in 'n stemming aanvaar en goedgekeur. Die ooreenkoms tree in werking wanneer die samesmelting plaasgevind het op 'n gemeentevergadering van die samesmeltende gemeentes.
4. Die ringsvergadering dra sorg dat die ooreenkoms van samesmelting nagekom word en dat alles ordelik geskied.
5. Die ooreenkoms van samesmelting bevat minstens die volgende reëlins:
 - 5.1 Die datum waarop die deelnemende gemeente(s) ontbind.

- 5.2 Die datum waarop die gemeente(s) wat ontbind het, saamsmelt of deel van 'n bestaande gemeente word.**
- 5.3 Die grens van die nuwe gemeente wat as gevolg van die samesmelting ontstaan.**
- 5.4 Waar van toepassing, die opheffing van die bestaande predikantstandplaas(e) en die skep van 'n nuwe predikantstandplaas(e).**
- 5.5 Die beskikking oor die roerende en onroerende eiendom(me) van die gemeente(s) wat ontbind om te kan saamsmelt.**
- 5.6 Die beskikking oor die notuleboeke, registers, finansiële verslae en die inhoud van die gemeente argief(e) van die gemeente(s) wat ontbind.**

(Die Ordinasie kan as 4.7 onder Gemeentes en Kerk in die Kerkorde ingeskryf word op bl 66).

AANBEVELING

- 1. Vir kennisname.**

4.4 SITUASIE IN GEMEENTES BUTTE DIE REPUBLIEK

4.4.1 ZIMBABWE

Die bediening in Zimbabwe verloop vlot. Met die subsidie wat ontvang word uit die Fonds vir Gemeente-Opbou, die finansiële steun van 'n aantal ringsvergaderings, kerkrade en individue, kon die gemeentes die mas opkom. Di CEC Hertzog (Harare) en AW Kleynhans (Bulawayo-kombinasie) bearbei alle lidmate in Zimbabwe. Daar is nie sprake van veel groei onder Afrikaanssprekende lidmate nie, tog groei die getal Engelssprekende lidmate. In Bulawayo word reeds meer eredienste in Engels as in Afrikaans gehou. Die gemeente Harare hou elke Sondag na afloop van die Afrikaanse erediens, ook 'n erediens in Engels.

Die gemeentes en predikante werk hard en kom die finansiële verpligtinge van die gemeentes na. Die skuldlas van die ring van meer as R100 000 van enkele jare gelede, is afgewerk tot ± R40 000. Die doelwit van die ringsvergadering is om dit voor 2000 ten volle te betaal. Subsidie aan die Ring van Zimbabwe word elke jaar ingekort ten einde die ring tot selfstandigheid te lei.

Die predikante van Zimbabwe verleen ook hulp in Botswana (Noorde) en in Zambië.

Die Ring van Zimbabwe betuig sy dank teenoor die Raad van Finansies, ringsvergaderings wat bydra vir die bediening aldaar en aan individue wat soms ruim skenkings maak vir die voortgang van die evangelie in dié land.

AANBEVELING

1. Vir kennisname.

4.4.2 BOTSWANA

Ds D van Rooy van den Berg het die grondslag gelê vir die werk van die Kerk in Botswana. Nadat hy 'n beroep aanvaar het na Hartebeestfontein, het die werk in die land ietwat begin kwyn en gesukkel om weer op dreef te kom. Ds GJ van Staden (jr) van Swartwater en ds AW Kleynhans van Bulawayo was behulpsaam met die bearbeiding in die Noorde, en di HT van der Linde en CJH Steenkamp van die gemeente Groot Marico en Mafikeng onderskeidelik, het die bearbeiding in die Suide behartig.

Ds W Mans is vroeër vanjaar na die Suidelike gemeentes beroep met sy standplaas te Gabarone.

Die ringskommissie van Zeerust koördineer die werksaamhede en lewer saam met gemeentes van die ring groot finansiële bydraes vir die bediening in Botswana. Onder die ring se leiding het die werksaamhede in samewerking met ds Mans, weer goed op dreef gekom in die Suide. Die gedagte is dat ds Mans nie soos ds Van den Berg die hele Botswana bearbei nie, maar hom beperk tot die Suide.

Met die hulp van die Ring van Waterberg word die bediening in die Noorde gedoen. Di GJ van Staden en AW Kleynhans is steeds behulpsaam en daar sal gepoog word om so gou moontlik meer permanente bediening in die Noorde te vestig.

Die betrokke ringskommissies bedank die Raad van Finansies, kerkrade, ringskommissies en individue wat steeds finansiële bydra tot die instandhouding van die bediening in Botswana.

4.4.3 NAMIBIË

Die gemeentes in Namibië funksioneer baie goed. Met die finansiële hulp uit die Gemeente-Opboufonds, kan selfs die kleinste gemeente oorleef. Met uitsondering van Grootfontein, Oranjemund en Namib-Suid, was alle standplase gevul teen die einde van Junie 1998. Oranjemund word vanuit Kaapstad bedien en daarvoor bestaan daar groot dankbaarheid teenoor die kerkraad van Kaapstad en sy predikante, dr AJG Dreyer en ds KF Smith. Namib-Suid het prop JJ van Rensburg genooi om

vanaf Augustus tot November die gemeente te bearbei. Grootfontein het nog nie besluit of hulle 'n predikant met volle of deelversorging wil beroep na die vertrek van ds RA Denton na Windhoek toe nie. 'n Kombinasie-ooreenkoms blyk ook 'n moontlikheid.

Ds BJ van der Walt van Windhoek het die pos as Uitvoerende Sekretaris van die Bybelgenootskap van Namibië aanvaar en is van sy standplaas losgemaak.

In die ring word hard en stabiel deur predikante, ampsdraers en lidmate gewerk.

AANBEVELING

1. Vir kennisname.

4.5 ANDERSOORTIGE GEMEENTES

4.5.1

BESKRYWINGSPUNT: RING VAN WATERBERG SKRAPPING VAN ORDINANSIE 4.2: ANDERSOORTIGE GEMEENTES

Ordinansie 4.2 (Kerkorde bl 62) oor andersoortige gemeentes word geskrap.

Motivering

- * Die Ordinansie is vaag deurdat dat dit nie andersoortige gemeentes omskryf nie en dit vatbaar kan wees vir verskeie interpretasies.
- * Sou 'n interpretasie daaraan geheg word dat dit ook voorsiening maak vir gemeentes waaraan anderskleurige lidmate kan behoort, is dit in stryd met Ordereël 4 en onhoudbaar in die lig van die feit dat 'n Ordinansie nie in stryd kan wees met 'n Ordereël nie.
- * Ordereël 4 stipuleer duidelik dat die NHKA 'n volkskerk is met die uitdruklike bedoeling dat gemeentes bestaande uit Afrikaners tot stand gebring sal word en dat die Kerk sy evangelisasie-opdrag sal uitvoer deur ook in ander Kerkverbande (soos die HKSA) gemeentes tot stand te bring. Sou laasgenoemde interpretasie aanvaar word (met respek kan geen interpretasie aanvaar word nie) beteken dit dat 'n onhoudbare ordinansie bestaan wat die Ordereël omverwerp.
- * Verder val dit vreemd op dat hierdie gemeentes ook 'n aangepaste bedieningspatroon kan hê wat eweneens nie gedefinieer is nie en wat ruimte kan laat vir wanaanwending- en toepassing.

- * Verder, al het 'n ouderlingvergadering die "reg" om lidmaatskap te weier, sal die Kerk onnodige en ongevraagde publisiteit geniet indien 'n ouderlingvergadering van "volkseie gemeente A" 'n lidmaat van "andersoortige gemeente B" lidmaatskap weier, en boonop sal só 'n lidmaat hom dan op 'n wêreldhof beroep (in die lig van die Grondwet) en waarskynlik met sukses.
- * Gevolglik versoek die Ring van Waterberg dat hierdie bepaling geskrap word en dat die Kerk ruim voorsiening maak vir die tot stand bring van ander Kerke en gemeentes in Hervormde verband.

Dit lyk boonop na 'n geval van kunsmatigheid om so 'n bepaling in die Kerkorde te vervat en dan word daar nie werklik werk van gemaak om sodanige gemeentes tot stand te bring nie.

AANBEVELING

1. Die beskrywingspunt word behandel.

4.6

GEMEENTEGRENSE

4.6.1

BESKRYWINGSPUNT: RING VAN RUSTENBURG SKRAPPING VAN ORDINANSIE 4.5.1: VASSTELLING EN ORDE VAN GEMEENTEGRENSE

Ordinansie 4.5.1 (Kerkorde bl 64 en 65) word geskrap.

(Die beskrywingspunt word gestel deur dr JP Labuschagne).

Motivering

Die vergadering heroorweeg hierdie Ordinansie in die lig daarvan dat die doel waarvoor hierdie Ordinansie daargestel is, nie altyd gehandhaaf word nie, naamlik om by wyse van hoë uitsondering voorsiening te maak vir daardie enkele lidmate wat om grondige, eerlike en opregte redes graag wil inskakel by 'n ander gemeente. Misbruik van hierdie Ordinansie bied ruimte vir 'n algemene ongeskrewe reël waarvolgens lidmate self volledige seggenskap daaroor sou hê om te besluit om formeel of informeel in te skakel by enige gemeente wat die lidmaat verkies, om daaruit bepaalde voordeel te trek of volgens die voorkeure van die lidmaat soos:

- * Om die opsig van 'n bepaalde kerkraad of enige kerkraad te ontduik.
- * Om nie in te skakel by al die aktiwiteite van die gemeente nie.

- * Om vryelik die Kerk en 'n bepaalde gemeente te gebruik vir die dienste wat die lidmaat van tyd tot tyd mag benodig, of omdat dit om watter rede ookal die lidmaat pas en om van gemeente te verwissel wanneer dit die lidmaat om een of ander rede nie pas nie.
- * Om nie in 'n wyk ingedeel te word nie, en om nie offergawes te gee nie.
- * Om op grond van werwing en verdagmaking meer tuis te voel by 'n bepaalde gemeente.

4.6.2

**BESKRYWINGSPUNT: RING VAN MIDDELBURG
SKRAPPING VAN ORDINANSIE 4.5.1 (iii): GEMEENTEGRENSE**

Ordinansie 4.5.1(iii) (Kerkorde bl 64) verval.

Motivering

Die toepassing van die Ordinansie skep baie praktiese probleme. Die volgende kan genoem word:

- * Dit laat die gaping vir lidmate om die opsig van die ouderlingevergadering van die gemeente waar hulle woon te ondermyn, aangesien lidmate hulle op die ringskommissie kan beroep indien 'n aansoek afgekeur word.
- * Redes wat vir verskuiwing aangevoer word, is in baie gevalle onaanvaarbaar.
- * Die prosedures wat gevolg moet word is te omslagtig en onprakties.

AANBEVELING

- 1. Die beskrywingspunte word behandel.**

4.7

**BESKRYWINGSPUNT: RING VAN VEREENIGING
HERSIENING VAN GEMEENTELIKE JAARVERSLAG**

Die gemeentelike Jaarverslag word deur 'n sentrale komitee grondig hersien om alle duplisering uit te skakel. Die verslag word drasties verkort.

(Die beskrywingspunt word gestel deur ds AM Nel).

AANBEVELING

- 1. Die beskrywingspunt word behandel.**

4.8

**BESKRYWINGSPUNT: RING VAN HEILBRON
INSTEL VAN 'N GEMEENTEREGISTER**

Naas 'n doop- en lidmaatregister, word ook 'n gemeenteregister ingestel. Dit word soos volg onderskei:

- * Doopregister bevat name van persone wat in die gemeente gedoop is.**
- * Lidmaatregister bevat name van persone wat in die gemeente belydenis van geloof gedoen het.**
- * Gemeenteregister bevat name van alle persone wat op die gegewe tydstip lidmaat (doop en/of belydend) van die gemeente is.**

AANBEVELING

- 1. Die beskrywingspunt word behandel.**

4.9

BEDIENINGSTRUKTURE

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het op 4 Augustus 1995 besluit om voorlopig nie die Kommissie vir Bedieningstrukture te herbenoem nie. Die sekretaris het opdrag ontvang om seker te maak of daar nie tog bepaalde opdragte aan die kommissie toegesê is nie.

Die Algemene Kerkvergadering het wel die volgende besluit geneem:

Die Kommissie vir Bedieningstrukture in samewerking met die Raad vir Ouderlinge stel ondersoek in na 'n bedieningspatroon waarbinne die ouderling sy werk op die sinvolste wyse kan verrig.

In gesprek met die sekretaris van die Bedieningstrukturekommissie, prof LJS Steenkamp, het hy te kenne gegee dat die kommissie nog besig is met take wat nie voor die Algemene Kerkvergadering afgehandel kon word nie, onder meer, oor gemeentebou.

Die Moderamen het daarna aanbeveel dat die Kommissie vir Bedieningstrukture soos volg herbenoem word:

Prof MJ de P Beukes	(Voorsitter)
Prof LJS Steenkamp	(Sekretaris)
Ds JC van der Merwe	
Ds RJ Coertze	
Ds PA Geyser	
Ds WJ Slabbert	
Dr BJ van Wyk.	

Geen verslag is gedurende die verslagtydperk van die kommissie ontvang nie. Uit die verslag van die Raad vir Ouderlinge blyk dit dat die ondersoek na 'n bedieningspatroon waarbinne die ouderling sy werk die sinvolste kan doen, nie hanteer is nie. Die ander take waarvan prof LJS Steenkamp gepraat het, is blykbaar ook nie afgehandel nie.

AANBEVELING

1. Die vergadering spreek hom uit oor die saak.

4.10 LIDMAATSKAP

4.10.1 VERSLAG VAN DIE RAAD VIR SENSUS EN STATISTIEK

4.10.1.1 Samestelling en funksionering

Na afloop van die 65ste Algemene Kerkvergadering is die Raad vir Sensus en Statistiek soos volg saamgestel:

Ds JJ van Wyk	(Voorsitter)
Ds PJ Jordaan	(Sekretaris)
Ds WRT Hindley	
Ds AG Ungerer	
Ds JBMH van Schalkwyk.	

Die Raad het vergader wanneer daar aan bepaalde sake aandag gegee moes word.

AANBEVELING

1. Vir kennisname.

4.10.1.2 **Opdragte ontvang van die 64ste Algemene Kerkvergadering**

Die Raad het die opdrag ontvang om deur middel van navorsing vas te stel waar die probleem van vermindering van lidmate setel. Alhoewel die Raad statistiese gegewens verskaf oor die vermindering van lidmate by die susterkerke, is die opdrag wat van die Algemene Kerkvergadering ontvang is, nie uitgevoer nie.

AANBEVELING

1. Vir bespreking en besluit.

4.10.1.3 **Take deur die Raad self geïdentifiseer**

By sy konstitueringsvergadering het die Raad die volgende take geïdentifiseer:

- * Versameling van gemeentelike data.
- * Demografiese studie oor die Kerk.
- * Rekenarisering.

Daar word nie in die kort verslag vermeld of daar met die take gevorder is nie.

AANBEVELING

1. Vir kennisname en bespreking.

4.10.1.4 **Projekte waarmee die Raad hom besig gehou het**

In sy kort verslag aan die Algemene Kerkvergadering skryf die Raad soos volg:

Daar is hoofsaaklik aan twee projekte die afgelope termyn aandag gegee naamlik:

- * Die herskryf/herformulering van die Sensus- en Statistiekverslag.
- * Die vergelyking van lidmaatgetalle tydens die Februarie sensus en die Augustus audit, in 1998. Die verslagsou eers na Augustusmaand gereed wees.

Die verslag oor die herformulering van die Sensus- en Statistiekverslag is nie ontvang nie.

AANBEVELING

1. Vir kennisname en bespreking.

4.11

**BESKRYWINGSPUNT: RAAD VIR SENSUS EN STATISTIEK
METODE VAN LIDMAATTELLING**

Die vergadering spreek hom uit of die lidmaattelling in 'n gemeente plaasvind

- * fisies per lidmaat of
- * per bewys van lidmaatskap/attestaat.

(Ds P.J. Jordaan stel die beskrywingspunt).

Motivering

Dit het onder die aandag van die Raad vir Sensus en Statistiek gekom dat daar onduidelikheid by kerkrade en predikante oor die saak bestaan.

AANBEVELING

1. Die beskrywingspunt word behandel.

4.12

**STATISTIEKE GEGEWENS OOR LIDMATETAL VOLGENS KERKLIKE
OPNAME**

Die groei van die Kerk volgens lidmatetal die afgelope 25 jaar, word weerspieël in die onderstaande statistieke. Die groei, aantal gemeentes en getal lidmate per predikant word aangedui:

Jaartal	Lidmaatal	Belydende lede	Belydenis gedoen	Gedoopt	Ander Kerke		Aantal gemcentes predikante	Getal lidmate per predikant
					Vertrek	Oorgekom		
1973	183 209	114 251	5 195	5 844	1 512	1 813	171	668
1974	185 339	117 266	5 145	5 608	1 423	1 818	183	641
1975	188 901	118 871	5 398	5 370	1 502	1 924	196	607
1976	190 573	120 644	5 691	5 512	1 512	2 004	204	591
1977	192 783	123 390	5 377	5 894	1 623	1 936	206	607
1978	193 399	124 310	5 583	5 414	1 731	1 906	213	584
1979	193 195	125 493	5 562	5 043	1 768	1 981	217	578
1980	193 521	126 661	5 378	4 818	1 821	1 917	220	576
1981	193 111	127 435	5 394	4 848	1 753	1 969	215	593
1982	193 091	127 346	5 119	5 083	2 031	2 066	225	566
1983	196 323	130 619	5 112	5 264	1 816	2 161	246	530
1984	193 144	129 426	5 506	5 191	1 852	2 265	250	518

Jaartal	Lidmaatal	Belydende lede	Belydenis gedoen	Gedoop	Ander Kerke		Aantal gemeentes predikante	Getal lidmate per predikant
					Vertrek	Oorgekom		
1985	193 197	130 981	5 124	5 028	1 900	2 239	251	522
1986	195 299	132 016	5 192	4 936	2 028	2 313	263	501
1987	196 335	132 831	5 310	4 843	1 491	2 531	259	513
1988	193 484	131 466	4 769	4 812	2 536	3 449	285	461
1989	193 890	131 697	4 693	4 363	2 417	3 229	280	470
1990	192 541	132 483	5 926	4 280	2 280	2 848	280	473
1991	193 561	133 091	4 898	4 143	1 990	2 499	294	453
1992	192 759	134 160	5 022	4 004	1 804	2 490	289	464
1993	189 131	131 793	4 786	3 666	2 925	3 225	285	464
1994	184 601	130 710	4 900	3 667	4 426	4 331	324	536
1995	181 732	129 477	4 784	1 002	4 830	4 852	353	515
1996	176 338	129 759	4 764	1 622	5 184	4 751	343	514
1997	173 384	125 141	3 645	2 743	4 626	4 084	373	465

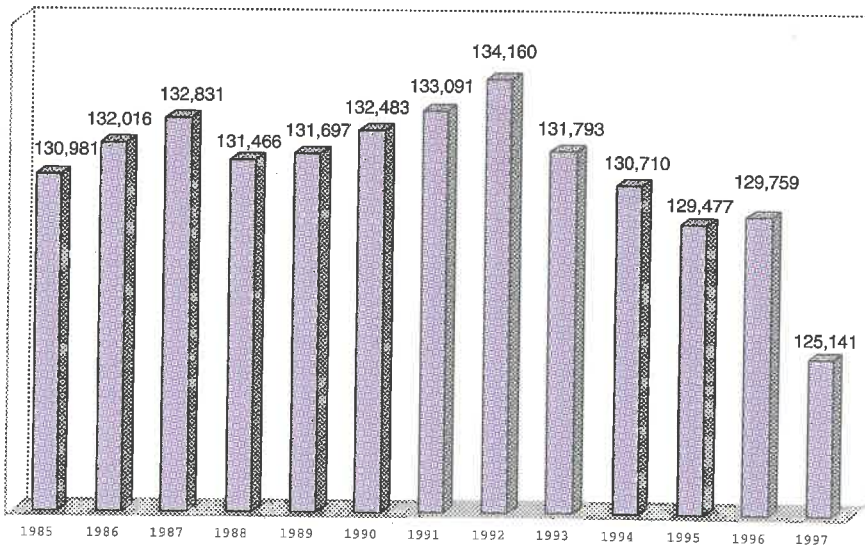
Die bostaande gegewens toon dat die belydende- en dooplidmate steeds besig is om te daal. Daar was 'n drastiese daling in 1997. Dit kom voor asof die sensusgetalle van gemeentes wat na die kantoor van die skriba van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering deurgegee is, in baie gevalle onnoukeurig bereken is en ook onjuis deurgegee is. Ringskommissies en ouderlingevergaderings is vroeg in 1998 dringend versoek om die sensusgetalle korrek deur te gee en om groter erns met die saak te maak. In die kantoor van die skriba sal die sensusgetalle in die toekoms met groot noukeurigheid nagegaan word. Die verwagting is dat die getalle vir 1998 meer korrek sal wees. Foutiewe sensusgetalle hou groot en nadelige gevolge in vir die berekening van statistieke en ook vir die berekening van heffings. In 1997 is daar bykans 3 000 minder dooplidmate en 4 618 belydende lidmate minder as die vorige jaar. Daar het 1 119 minder belydenis van geloof gedoen. Daar het 558 minder lidmate vertrek na ander kerke en 667 minder oorgekom van ander kerke. Daar is bykans 3 500 lidmate weg. Dit is nie moontlik dat soveel lidmate in een jaar kan verdwyn nie. Dit is gelyk aan 7 stabiele gemeentes. Sewe uit die agt studente wat afstudeer het, sou in 'n gemeente geakkommodeer kon word. Alhoewel daar in 'n paar ringe erns gemaak word met evangelisasiewerk, kan dit met reg gesê word dat daar nie in die grootste deel van die Kerk werklik erns met evangelisasie gedoen word nie. Die Kerk sal steeds kwyn as die saak nie aandag ontvang nie.

AANBEVELING

1. Vir kennisname en bespreking.

4.13 **GRAFIEKE: DALENDE BELYDENDE LIDMAATGETALLE: SUSTERKERKE**

4.13.1 **NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK**

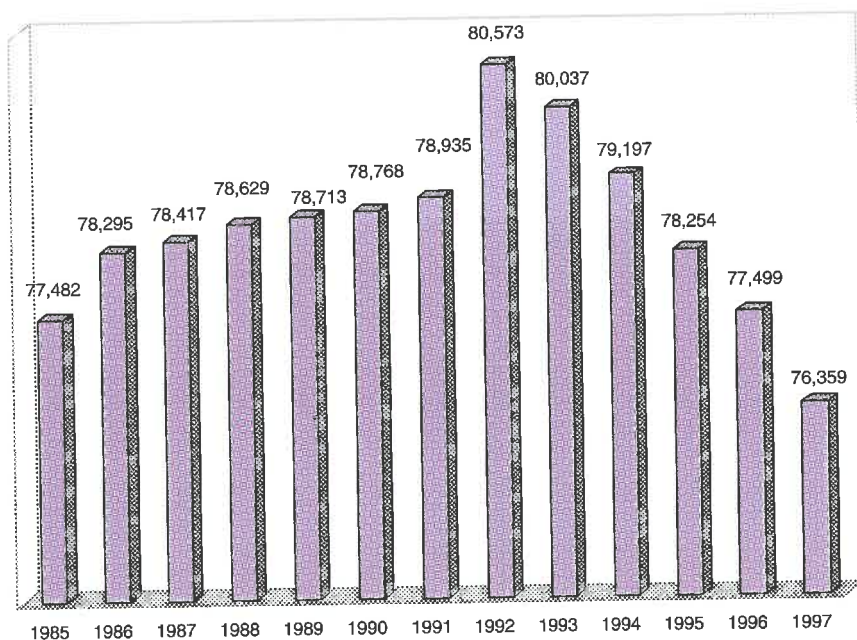

Geneem vanaf die basisjaar 1992 het die belydende lidmatetal gedaal van 134 160 tot 125 141.

Verlies aan belydende lidmate sedert basisjaar 1992:

Jaar	Aantal	Persentasie
1993	2 367	1,76%
1994	3 450	2,57%
1995	4 683	3,49%
1996	4 401	3,28%
1997	9 019	6,72%

4.13.2 GEREFORMEERDE KERKE

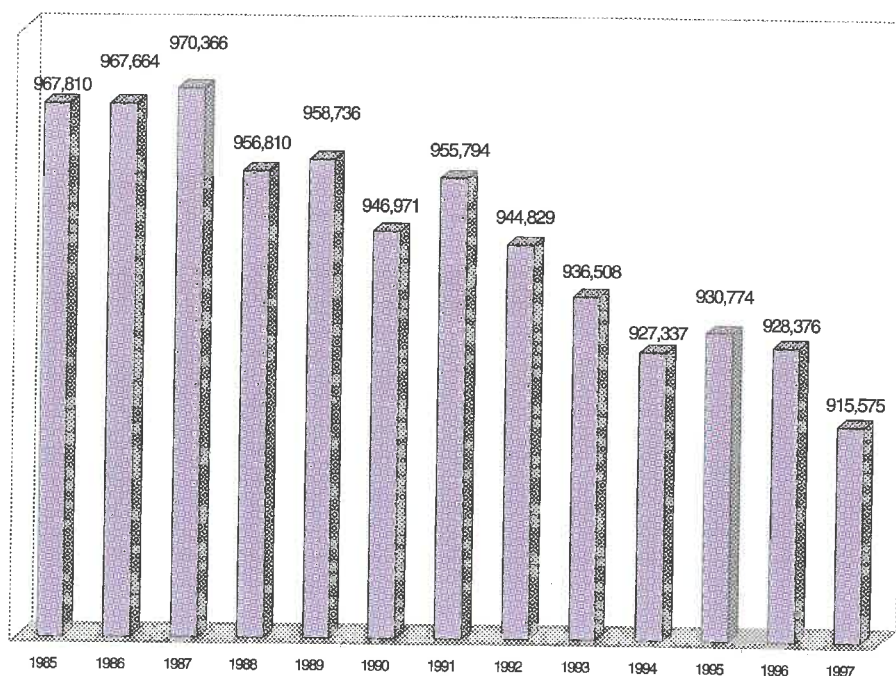

Geneem vanaf die basisjaar 1992 het die belydende lidmaattal gedaal vanaf 80 573 tot 76 359.

Verlies aan belydende lidmate sedert basisjaar 1992:

Jaar	Aantal	Persentasie
1993	536	0,66%
1994	1 376	1,7%
1995	2 319	2,87%
1996	3 074	3,8%
1997	4 214	5,2%

4.13.3 NEDERDUITSE GEREFORMEERDE KERK

Geneem vanaf die basisjaar 1992 het die belydende lidmatetal gedeel vanaf 944 829 tot 915 575.

Verlies aan belydende lidmate sedert basisjaar 1992:

Jaar	Aantal	Persentasie
1993	8 321	0,88%
1994	17 492	1,85%
1995	14 055	1,48%
1996	16 453	1,74%
1997	29 254	3,09%

4.13.4 TOTALE VERLIES AAN BELYDENDE LIDMATE VAN DIE SUSTERKERKE
SEDERT BASISJAAR 1992

Totale verlies aan belydende lidmate sedert basisjaar 1992:

Jaar	Aantal	Persentasie
1993	11 224	0,96%
1994	22 318	1,92%
1995	21 057	1,81%
1996	23 928	2,06%
1997	42 487	3,66%

4.13.5 VERGELYKING VAN VERLIESE AAN BELYDENDE LIDMATE (PERSENTASIES)

Jaar	Nederduitse Gereformeerde Kerk	Gereformeerde Kerke	Nederduitsch Hervormde Kerk
1993	0,88%	0,66%	1,76%
1994	1,85%	1,7%	2,57%
1995	1,48%	2,87%	3,49%
1996	1,74%	2,8%	3,28%
1997	3,09%	5,2%	6,72%

Opmerkings ten opsigte van die Nederduitsch Hervormde Kerk

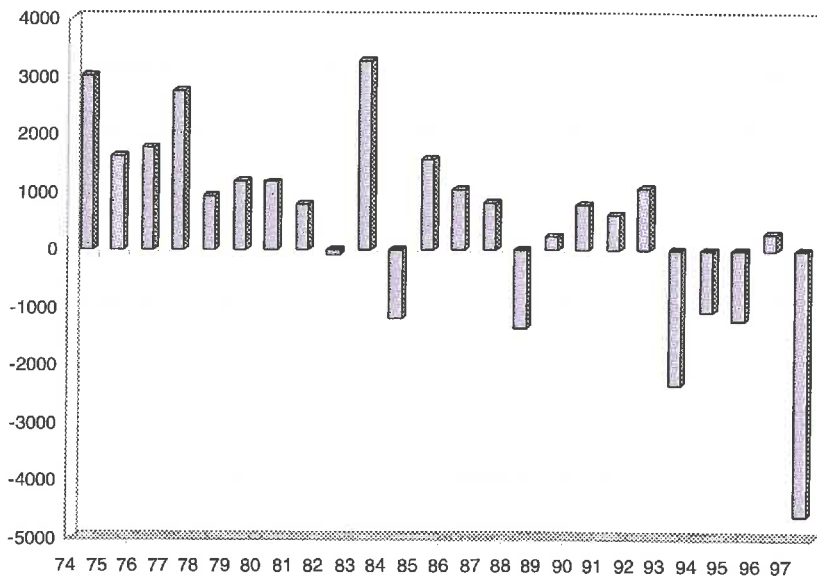
1. Die Nederduitsch Hervormde Kerk toon elke jaar die hoogste verlies aan belydende lidmate. In 1997 so hoog as 6,72%.
2. Verlies van 9 019 lidmate verteenwoordig verlies aan 18 groot gemeentes (500 lidmate per gemeente).
3. Verlies aan inkomste, 9 019 lidmate @ R100 per maand = R10 822 800 per jaar.
4. Bestaande lidmate moet jaarliks R955 060-00 meer aan heffing betaal as gevolg van die verlies aan 9 019 lidmate.

AANBEVELING

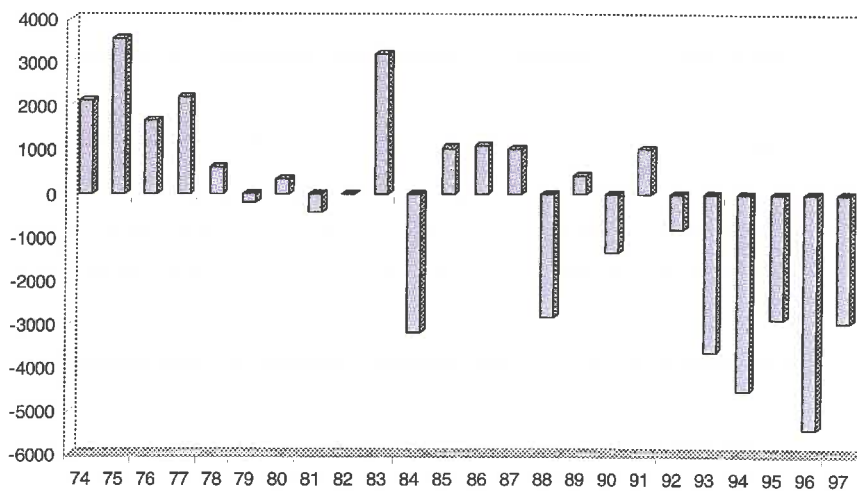
1. Vir kennisname en bespreking.

4.14 GRAFIESE VOORSTELLINGS VAN DIE VOLGENDE:

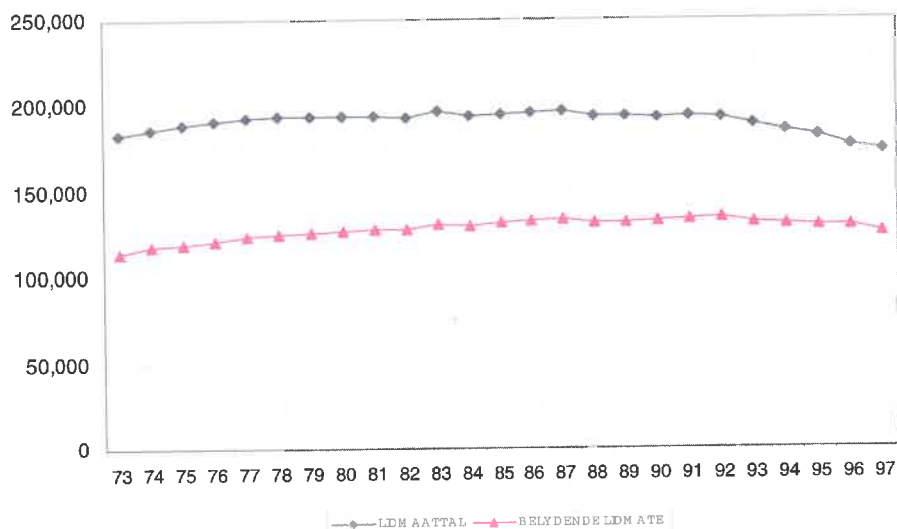
4.14.1 JAARLIKSE GROEI / AFNAME IN BELYDENDE LIDMATE

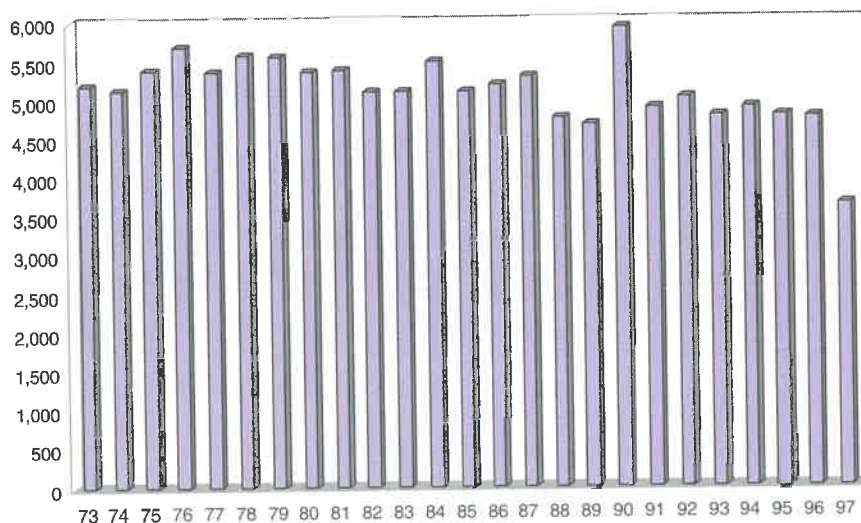
4.14.2 JAARLIKSE GROEI / AFNAME IN LIDMATE

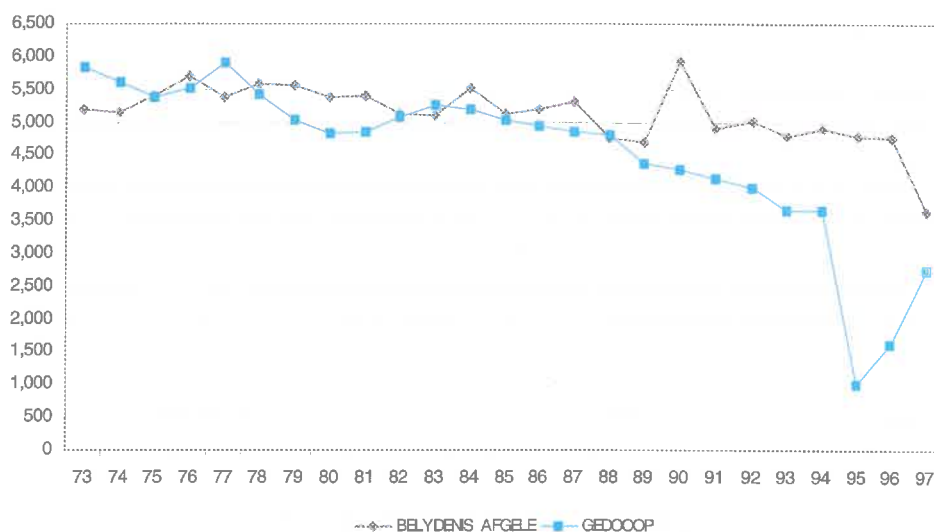
4.14.3 VERGELYKING LIDMAAT- EN BELYDENDE LIDMAATTALLE

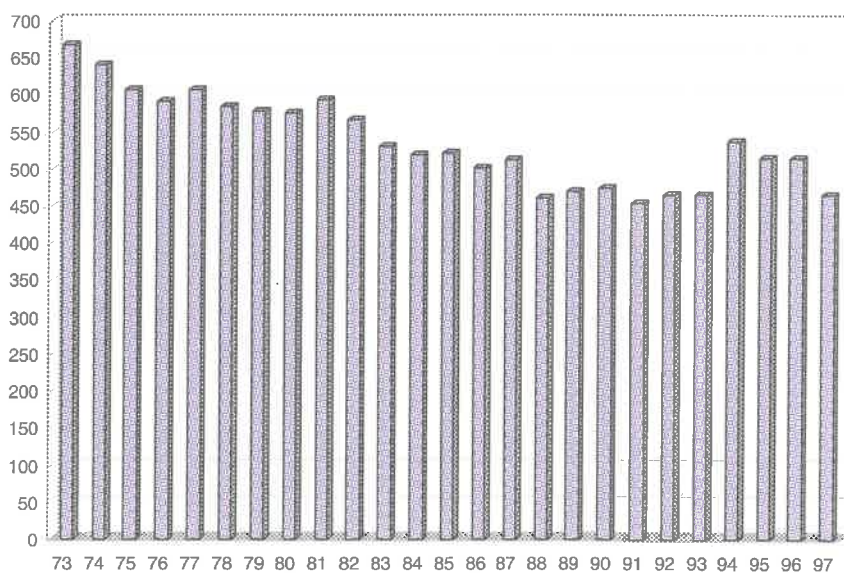
4.14.4 LIDMATE BELYDENIS AFGELE

4.14.5 VERGELYKING DOOPLIDMATE TEENOR BELYDENIS AFGELÊ

4.14.6 LIDMATE PER PREDIKANTE

5.1

BESKRYWINGSPUNT: RING VAN BLOEMFONTEIN LIDMAATSKAP

In die lig van die Kerk se standpunt ingevolge Ordereël 4 van die Kerkorde, naamlik dat die Kerk 'n volkskerk is met sy eie kerklike kultuur, geskiedenis, taal en tradisie, wat geroepe is tot die verkondiging van die evangelie van Jesus Christus aan die Afrikanervolk en tegelyk aan alle mense, word versoek dat lidmaatskap van die Kerk beperk word tot blanke Afrikaners soos wat dit in Artikel 3 van die vorige Kerkwet gegeld het.

(Afgevaardigdes van Bloemfontein-Wes stel die beskrywingspunt).

Motivering

- (i) Ordereël 4 van die Kerkorde van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika bepaal soos volg:

'n Gemeente is

* 'n gemeenskap van gelowiges wat selfstandig georganiseer is en deur die eenheid in geloof en belydenis saam met al die ander gemeentes, die Kerk is

* die wyse waarop die Kerk op 'n bepaalde plek bestaan.

Die Kerk is 'n volkskerk met sy eie kerklike kultuur, geskiedenis, taal en tradisie wat geroepe is tot die verkondiging van die evangelie van Jesus Christus aan die Afrikanervolk en tegelyk aan alle mense.

- (ii) Onder lidmaatskap bepaal Ordereël 4.1.2 dat lidmate van 'n gemeente diegene is wat

* kinders van lidmate van die gemeente is

* deur die doop in die gemeente van die Kerk opgeneem is

* deur belydenis van geloof lidmate van die gemeente geword het

* uit ander gemeentes en Kerke deur die ouderlingevergadering toegelaat is.

- (iii) Die Nederduitsch Hervormde Kerk het uit hoofde van sy belydenis en Kerkbegrip konsekwent die volkskerk beginsel gehandhaaf. Die Kerkvolk wat deur die Kerk as lidmate bedien is, was die Afrikanervolk en die normatiewe riglyne vir die volksbegrip vir volkskerk doeleindes is in die vroeëre Artikel 3 van die Kerkwet uitgespel.

- (iv) Die implikasies van die nuwe Ordereël se aanhef is dat hoewel van volkskerk gepraat word, daar nou slegs verwys word na die "Afrikanervolk en tegelyk

aan alle mense". Geen voorsiening word daarvoor gemaak dat die volksbegrip nader omskryf word nie en bowenal word ook voorsiening gemaak vir "alle mense."

- (v) Ordereël 4.1.2 bepaal ook dat lidmate van gemeentes diegene "is" (let wel nie "behoort te wees" nie) wat "uit ander gemeentes en Kerk deur die ouderlingevergadering toegelaat is". Soos die formulering staan, sluit dit ook die ouderlingevergadering in van die gemeente waaruit die lidmate kom. Ordereël 4.1.2 (iv) sou dus so geïnterpreteer kon word, dat lidmate diegene is wat deur 'n ouderlingevergadering toegelaat is (hetsy die gemeente waaruit die lidmate kom of die een waarheen hulle oorkom).
- (vi) Dat laasgenoemde interpretasie waarskynlik dié is wat die opstellers in gedagte gehad het, blyk uit die feit dat indien persone deur enige gemeente van die Nederduitsch Hervormde Kerk toegelaat is, hulle nie weer lidmaatskap sou kon verbeur op grond van volksverband wanneer hulle na 'n ander gemeente oorgaan nie.

Sodanige persone sou die hof kon nader om die gemeente waarheen hulle wil oorgaan, te verbied om hulle lidmaatskap te weier. Kortom: indien persone een maal as lidmate van die Kerk toegelaat is, is daar geen wyse waarop hulle weer lidmaatskap kan verbeur op grond van volksverband alleen nie.

- (vii) Indien die interpretasie sou wees dat elke ouderlingevergadering volle seggenskap het oor wie hy as lidmate op grond van volksverband gaan weier en gaan toelaat, kan dit ongekeerde onsekerheid, wanorde en teenstrydige interpretasies van die volksbegrip in die aanhef tot gevolg hê.
- (viii) Die Kerk se roeping as liggaam van Christus eis dat dit in die Kerk ordelik daaraan moet toegaan. Daarvoor word vereis dat die Algemene Kerkvergadering die norme/riglyne vir die volksbegrip wat lidmaatskap onderlê sal duidelik maak, sodat die Kerk sy taak rustig en met oorgawe kan vervul en die lidmate wat die Kerk as gevolg van hierdie onsekerheid verlaat, gestuit kan word.
- (ix) Tot tyd en wyl die norme/riglyne van die volksbegrip in die volkskerk gedagte duideliker uitgespel is, word dringend versoek dat alle belanghebbende vergaderings van die Kerk die beskrywingspunt soos deur Bloemfontein-Wes gemeente verwoord, sal onderskryf.

AANBEVELING

1. Die beskrywingspunt word behandel.

5.2

**BESKRYWINGSPUNT: RING VAN MIDDELBURG
HERROEPING VAN BESLUIT OOR ATTESTATE**

Die Kerk herroep sy besluit ten opsigte van die opskorting van die gebruik van attestate van die 1995 Algemene Kerkvergadering en handhaaf die vorige Bepalings van die Kerkwet.

AANBEVELING

- 1. Die beskrywingspunt word nie behandel nie, aangesien die saak reeds in die Kerkorde verdiskonteer is.**

--- oOo ---

5. VERKONDIGING

5.1 WOORDVERKONDIGING IN DIE EREDIENS

5.1.1 VERSLAG VAN DIE RAAD VIR PREDIKING, EREDIENS EN KERKBOU

5.1.1.1 Samestelling en Funksionering

Die Raad vir Prediking, Erediens en Kerkbou is in 1995 soos volg saamgestel:

Prof MJ du P Beukes (Voorsitter)

Ds CM van den Berg (Sekretaris)

Prof TFJ Dreyer

Dr JA Beukes

Dr PJ van Zyl

Ds JJ Janse van Rensburg

Tydens die verslagtydperk het die Raad tien keer vergader.

Die Raad rapporteer graag dat daar onder die lede van die Raad deurgaans uitstekende samewerking was.

Verder is daar met die werksaamhede aan die Raad opgedra, soos blyk uit meegaande verslag, besonder goed en bevredigend gevorder.

AANBEVELING

1. Vir kennisname.

5.1.1.2 Opdragte aan die Raad van die 64ste Algemene Kerkvergadering

Die volgende opdragte is van die 64ste Algemene Kerkvergadering ontvang:

- (i) Voltooing van studiewerk wat nie deur Raad in sy vorige termyn afgehandel is nie:
 - (a) Hulpmiddels tydens die prediking.
 - (b) Die kind in die erediens.
 - (c) Teraardebestelling om voor of na die begrafnisdiens te geskied.
 - (d) Riglyne vir die opsigtaak van die ouderling oor die prediking en die erediens.
- (ii) Nuwe opdragte wat ontvang is:

- (a) Verwerking van al die besluite van die 1995 Algemene Kerkvergadering rakende die hersiene Diensboek, met die oog op die spoedige verskyning daarvan. Dit sluit onder andere in

- * herformuleerde uitnodigingsspreuk na die nagmaal
- * wisselbegrafnisformuliere
- * riglyne vir liturgiese handeling.

- (iii) Nuwe opdrag vir voorlegging aan die 65ste Algemene Kerkvergadering:

- (a) Die tweede erediens/byeenkoms op 'n Sondag?

AANBEVELING

1. Vir kennisname.

5.1.1.3 Beplanning en Doelstelling

Die Raad het tydens sy konstitueringsvergadering op 27 November 1995 die volgende doelwitte vir sy werkstermyn gestel:

- (a) Die opdragte van die 64ste Algemene Kerkvergadering is aan die volgende lede opgedra vir afhandeling:

- * Hulpmiddels tydens die prediking - dr JA Beukes en ds JJJ van Rensburg.
- * Die kind in die erediens - prof MJ du P Beukes.
- * Teraardebestelling voor of na begrafnisdiens? - prof TFJ Dreyer.
- * Opsigtaak van die ouderling - ds CM van den Berg.
- * Hersiene Diensboek - prof MJ du P Beukes en ds CM van den Berg.
- * Tweede erediens/byeenkoms? - dr PJ van Zyl.

- (b) Die volgende nagraadse navorsing vir die Kerk word voltooi en toeganklik gemaak:

- * Koinonia in die erediens - dr JA Beukes.
- * Metaforiese prediking - ds JJJ van Rensburg.
- * Ontsluiting van die kognitiewe, affektiewe en vaardigheidsvlakke van die mens tydens die prediking.

- (c) 'n Moontlike opsommende en rigtinggewende studiestuk - "Liturgiese vernuwung: tussen verstarring en verwarring" - word in 1998 daargestel.

- (d) Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering se opdrag van 1995 om 'n ondersoek na die veronderstelde swak nagmaalbywoning in die Kerk te doen, word

uitgevoer. Die ondersoek word deur ds HJMW Pretorius gedoen.

- (e) 'n Ondersoek word gedoen om vas te stel in watter mate die kerklike jaar in sy geheel werklik in die prediking van die Kerk ter sprake kom, veral in die lig daarvan dat die eskatalogie, anders as die lydings- en opstandingsgebeure, so te sê nooit in die prediking aan die orde kom nie.
- (f) Alle navrac, wat op die Raad se tafel deur die loop van die termyn mag beland, word deeglik, verantwoordbaar en bevredigend hanteer.

AANBEVELING

1. Vir kennisname.

5.1.1.4 Afhandeling van take en opdragte

Die Raad rapporteer soos volg oor die afhandeling van sy werk:

- (a) Hulpmiddels tydens die prediking

Die memorandum oor hulpmiddels tydens die prediking in **BYLAE B** is aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering voorgelê. Die Kommissie het besluit om daarvan kennis te neem.

AANBEVELING

1. Vir kennisname.

- (b) Die kind in die erediens

Alle medewerkers se verslae oor die studie rondom die kind in die erediens, is in een verslag gekonsolideer en word aan die Algemene Kerkvergadering voorgelê.

Agtergrond

Die Algemene Kerkvergadering van 1992 het opdrag gegee dat die verskillende rade wat gemoeid is met jeugbediening onder leiding van die Raad vir Prediking en Erediens 'n intensiewe studie moet maak oor die kind in die erediens. Hierdie saak het veral relevant geword omdat daar gemeentes van die Kerk is wat sogenaamde kinderdiens hou asook gemeentes wat sogenaamde kinderkerk hou terwyl die gewone erediens aan die gang is. Die Raad het sy opdrag uitgevoer onder

leiding van prof MJ du P Beukes wat in samewerking met kundiges uit die verskillende teologiese dissiplines twee studiestukke opgestel het. Daar is intensief gekyk na wie die kind in die erediens is en verskillende beskouings oor die kind in die erediens is geëvalueer. Hierdie twee studiestukke sal mettertyd in die HTS gepubliseer word. Daar word nog gewerk aan "die kind en nagmaal". Uit genoemde twee werkstukke is 'n opsomming gemaak vir voorlegging aan die Algemene Kerkvergadering.

Opsommende gevolgtrekkings

Bybels-teologies kan 'n klinkklare antwoord nie sonder meer gegee word oor die plek van die kind in die erediens nie. Uit die studie oor hierdie tema het die volgende na vore gekom:

- * Deur die koms van Jesus Christus is daar by God geen onderskeid tussen volwassenes en kinders nie. Vir die kerk beteken dit dat daar net soveel erns met kinders as met volwassenes gemaak behoort te word. Hulle behoort daarom ten volle deel te hê en deel te neem aan alles wat in die gemeente plaasvind. Hulle mag nie tweederangse lidmate wees wat maar afgeskeep kan word nie.
- * In 'n Reformatoriese kerk is die erediens die kern, die hart van alle aktiwiteite. Dit is nie bloot die samekoms van mense nie, maar die ontmoeting van God met sy eiendom. Die belangrikste vraag vir die kerk behoort daarom nie te wees of die kinders in die amptelike erediens moet wees of in 'n ander ruimte gelyktydig met die erediens nie en of hulle in 'n kinderdiens geakkommodeer kan word nie, maar of hulle met God in ontmoeting tree. Vir die Reformatore was een van die "notae ecclesiae" nie net die suiwer verkondiging van die Woord nie, maar ook die regte hoor daarvan. Die erediens mag daarom nie 'n grootheid op sigself word nie.
- * Die kinders van die kerk het deel aan die verbond met God. Die verbond mag net so min as die erediens 'n grootheid op sigself word. Kinders se deel wees aan die verbond beteken nie noodwendig dat hulle tydens elke erediens saam met hulle ouers fisies in die erediens teenwoordig moet wees nie. Dit gaan ten diepste om die ontmoeting en die verheerliking van God en nie om 'n bepaalde gebou of ruimte op 'n bepaalde tyd nie. Met die oog hierop is die verbond en die erediens net 'n middel tot hierdie doel en nie 'n doel op sigself nie. Daarom mag die fisiese eenheid van die gesin in dieselfde lokaal tydens 'n erediens ook nie verabsoluteer word nie. Die eenheid tussen ouers en kinders is per slot van sake nie net 'n fisiese eenheid nie, maar tegelyk 'n geestelike en geloofseenheid.
- * Histories gesien is die mees algemene gebruik van Reformatoriese kerke om kinders saam met ouers in alle eredienste te akkommodeer. Die Reformatoriese Kategismuspreke was egter eredienste wat aanvanklik in die besonder bedoel

was vir die kinders van die kerk en wat ook in 'n groot mate volgens die didaktiese vormgewing van die tyd ingerig is. Hoewel hierdie verkondiging/onderrig primêr op die kinders gefokus het, was die ouers ook teenwoordig en daarby betrokke. Tans word kinders nog steeds deur baie Reformatoriese kerke uitsluitlik saam met die ouers in dieselfde erediens geakkommodeer. Daar is egter baie Gereformeerde kerke wat ook sogenaamde kinderdienste hou waar baie sterk op die behoeftes van die kleiner kinders gefokus word en op 'n wyse aangebied word waar ten volle rekening gehou word met hulle wyse van leer en hulle bevattingsvermoë. Daar is ook Gereformeerde kerke wat die kleuters in 'n aparte byeenkoms akkommodeer in plaas van die tradisionele moederskamer. Vir hulle word dan aktiwiteite aangebied wat na vorm en inhoud op hulle vlak lê.

- * Volgens die jongste paradigma van die Praktiese Teologie gaan die funksies van die kerk die bedieninge vooraf. Die bedieninge word gesien as middele waarmee die funksies tot uitvoer gebring word. Prakties-teologies gesien is dit die belangrikste dat die kind wat ten volle lidmaat van die kerk is, sal deelneem aan al die funksies van die kerk, naamlik, viering, deling, betuiging, onderrig en diens. Die erediens is op sigself nie 'n funksie van die kerk nie, maar 'n middel om daardie doel te bereik en nie 'n doel op sigself nie.
- * Psigologies en didakties gesien vra die besondere aard en behoeftes van die kleiner kinders hantering op 'n vlak en 'n wyse wat vir hulle kognitief, affektief en psigomotories "vatbaar" is. In dieselfde asem sal gesê moet word dat dit die Heilige Gees is wat die ontmoeting met God in die erediens moontlik maak. Verder dat geloofsoordrag ook deur sosialisering en modelering plaasvind.

In die lig van teologiese, historiese en psigologies-didaktiese gegewens behoort die kinders so geakkommodeer te word dat hulle ten volle deel het aan al die funksies van die gemeente, naamlik viering, betuiging, onderrig, deling en diens. Hierdie deelhê moet sodanig wees dat dit sover as moontlik binne die familie bande plaasvind en dat die eenheid van die gemeente sover as moontlik gehandhaaf word. Die ideaal is daarom om dit tydens die gewone erediens te laat realiseer. Gemeentes behoort egter die vryheid te hê om dit ook op ander wyses te laat geskied mits dit nie die besondere aard van die Kerk in gedrang bring nie.

AANBEVELING

Die volgende aanbevelings van die Raad word oorweeg:

- 1. Die vergadering aanvaar die basiese uitgangspunte van die Raad vir Prediking en Erediens in verband met die kind in die erediens.**

2. Eredienste behoort so ingerig te word dat daar so ver as moontlik met die kleiner kinders se behoeftes rekening gehou word.
3. Gemeentes kan van tyd tot tyd eredienste hou waar primêr op die kleiner kinders se behoeftes gefokus word.
4. Gemeentes kan die kleuters (voorskoolse kinders) in plaas van in die moederskamer op 'n ander plek besig hou met 'n "kerklike" aanbieding wat na vorm en inhoud op hulle vlak is. Hier kan veral gedink word aan die lesse uit die voorskoolse kategeseboeke.
5. Ouers en kategete behoort toerusting te ontvang om die kinders van die Kerk te begelei tot groter deelname aan die erediens.
6. Die Raad vir Prediking, Erediens en Kerkbou word versoek om in samewerking met al die Rade wat gemoeid is met jeugwerk hierdie saak verder uit te werk met die oog op die praktyk en in oorleg met die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering, hierdie inligting deur te gee na gemeentes.

(c) Opsigtaak van die ouderling

Die Raad se riglyne in verband met die opsigtaak van die ouderling, soos aangeheg in **BYLAE C**, is aan die Raad vir Ouderlinge deurgegee aangesien die Raad, in sy hersiening van die Kital Toerustingskursus vir Ouderlinge, dit ten beste daarin ter sprake sou kon tuisbring.

AANBEVELING

1. Vir kennisname en bespreking.

(d) Hersiene Diensboek

Die Raad het die hersiening van die Diensboek afgehandel. Op 28 November 1997 is dit aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering oorhandig.

AANBEVELING

1. Die Raad word bedank vir die afhandeling van die taak.

2. Die gebruik van die Diensboek in die Kerk word aangemoedig.

(e) Tweede erediens/byeenkoms?

Navorsingsresultate oor die tweede erediens/byeenkoms word aan die Algemene Kerkvergadering voorgelê (Vergelyk **BYLAE D**).

Agtergrond en motivering vir aanbevelings van die Raad:

Die Raad vir Prediking en Erediens het op sy vergadering van 19 Mei 1998 die resultate van 'n ondersoek deur dr PJ van Zyl oorweeg en wil graag aanbevelings in die verband maak. Die Raad het deur hierdie ondersoek weereens tot die besef gekom dat daar nie teologiese en historiese gronde is waarom die gemeente se tweede byeenkoms na vorm dieselfde moet wees as die van die eerste byeenkoms nie; en verder dat daar geen twee gemeentes is wat naastebly dieselfde is nie, nie eers in dieselfde dorp of stad nie. Daarom sal die Kerk moeilik vir gemeentes kan voorskryf of daar 'n tweede byeenkoms moet wees en hoe dit ingerig moet word. Elke kerkraad- of ouderlingevergadering sal op 'n verantwoordelike wyse hulle situasie moet ontlee en aan die hand daarvan besluit watter aanpassings nodig is. Kerkrade moet ook nie per se besluit daar is geen aanpassings nodig nie. 'n Deeglike situasie-ontleding kan dalk net daartoe bydra dat die tweede byeenkoms in 'n ander vorm ook op 'n Bybels-verantwoordbare manier sinvol ingerig kan word. Die vertrekpunt van die Raad in hierdie aanbevelings is nie net hoe ons mense by 'n tweede erediens of 'n tweede byeenkoms betrek nie, maar hoe ons op 'n Bybels-verantwoordbare en praktiese haalbare manier die aandiens of tweede byeenkoms in 'n ander vorm sinvol kan inrig met die teologie en etos van die Nederduitsch Hervormde Kerk in gedagte.

AANBEVELING

Die volgende aanbevelings van die Raad vir Prediking en Erediens word oorweeg:

1. Daar word kennis geneem van die studiestuk van dr PJ van Zyl wat as Bylae D tot die agenda opgeneem is.
2. Goedkeuring en uitvoering word aan die volgende gegee:
 - (i) Die vergadering aanvaar en bevestig die beginsel van Ordinansie 3.1.2 (vi) wat bepaal dat die ouderlingevergadering die aantal tyd en plek van die eredienste bepaal.

(ii) Die vergadering aanvaar dat die tweede byeenkoms van die gemeente op Sondag nie noodwendig in die aand, ook nie noodwendig by die kerkgebou of -kompleks gehou hoef te word nie.

(iii) Indien die tweede byeenkoms van die gemeente wel Sondagande by die kerkgebou of -kompleks gehou word, hou die ouderlingevergadering die volgende in gedagte:

- (a) Daar mag in die omgewing persone wees wat saans as besoekers eredienste van gemeente tot gemeente bywoon.
- (b) Daar mag lidmate wees wat weens omstandighede nie die oggenddiens kon bywoon nie.

Met dit in gedagte kan ouderlingevergaderings oorweeg om eers 'n kort "erediens" te hou van 20-30 minute waarna besprekings, Bybelstudie, ensovoorts kan plaasvind.

(iv) Die Raad beveel aan dat ouderlingevergaderings, in die lig van hulle spesifieke omstandighede en in die lig van wat hierbo genoem is, die tweede byeenkoms kan inrig as

- (a) 'n sangdiens
- (b) 'n Bybelstudie
- (c) 'n toerustingsgeleentheid
- (d) 'n besprekingsgeleentheid
- (e) 'n erediens.

(f) Ander sake

Ander sake wat deur die Raad hanteer is, is die volgende:

- (i) Kommentaar en voorstelle op die rubriek "Verkondiging" in die nuwe Kerkorde is aan die Komitee vir die herskrywing van die Kerkwet gestuur.
- (ii) Artikels is in Die Hervormer geplaas oor "Die Woord/antwoord karakter van die erediens" (1997) en "Die Hersiene Diensboek" (1998).
- (iii) Kennis is geneem van en kommentaar is gelewer op die bouplanne van die gemeentes Worcester (kerkgebou), Rust-der-Winter (kerkgebou en saal), Doringkruin (kategetiese-lokale) en Vaalpark (kerkgebou).

AANBEVELING

1. Vir kennisname.

5.1.1.5 Opdragte en take wat nie afgehandel is nie

Die Raad kon die volgende opdrag en take nie afhandel nie:

- (a) Teraardebestelling voor of na die begrafnisdiens?
- (b) Koinonia in die erediens.
- (c) Metaforiese prediking.
- (d) Ontsluiting van die kognitiewe, affektiewe en vaardigheidsvlakke van die mens tydens die prediking.
- (e) Liturgiese vernuwung - tussen verstarring en verwarring.
- (f) Die veronderstelde swak nagmaalbywoning in die Kerk.
- (g) In watter mate kom die kerklike jaar in sy geheel werklik in die prediking van ons Kerk ter sprake?

AANBEVELING

- 1. Die Raad word bedank vir sinvolle en konstruktiewe werk wat gedoen is.**
- 2. Onafgehandelde opdragte en take van die Raad word gekontinueer.**

5.1.2

**BESKRYWINGSPUNT: RING VAN VEREENIGING
ONDERSOEK NA DIE VOORLEES VAN DIE WET MET DIE OOG OP
SKULDBELYDENIS AS SELFSTANDIGE ELEMENT**

Die Raad vir Prediking en Erediens doen studie en bring advies uit aan die Algemene Kerkvergadering oor die diensordes waar die Wetlesing as reël vir die uitlewing van die geloof (*tertius usus legis*) op so 'n wyse in die erediens gebruik word dat die skuldbelydenis as selfstandige liturgiese element nie 'n plek in die erediens kry nie.

(Dr GMJ van Wyk stel die beskrywingspunt).

Motivering

Hierdie saak kan nie na die vroegste Christendom toe teruggevoer word nie, maar dit is die vrug van die Hervorming van die sestiende eeu. Gedurende die Middeleeue het die openbare boetedoening net 'n plek gehad in die aanloop tot die groot Christelike feeste. Sedert 1538 het skuldbelydenis en genadeverkondiging deel uitgemaak van die liturgie in die Calvinistiese Kerke. Die genadeverkondiging het soms die vorm van 'n gebed aangeneem (Genève, 1543).

Die leer oor die sogenaamde derde gebruik van die Wet (tertius usus legis) kom die eerste keer ter sprake in die tweede uitgawe van Melancthon se Loci. Volgens Calvin (Institusie 11, 7, 12) is die derde gebruik van die Wet die vernaamste gebruik daarvan (praecipuus usus legis). Die leer oor die derde gebruik van die Wet gaan van die standpunt uit dat die Wet die gelowiges oor die wil van God inlig/leer.

Orde 1 en 2 van die Diensboek van 1997 stel die orde vir die erediens op so 'n wyse vas dat die skuldbelydenis deel vorm van (ingewerk word by) die eerste gebed in die erediens. Die genadeverkondiging volg op die prediking en hou gevolglik nie direk verband met die skuldbelydenis nie. Die diensorde gaan ook van die veronderstelling uit dat die prediking reeds genadeverkondiging sou wees. Die funksie van die genadeverkondiging in hierdie erediensordes (veral orde 1), is eintlik niks meer as om 'n oorgangspreek tot die geloofsbelydenis te wees nie. Die Wetlesing geskied na aan die einde van die erediens as 'n leer om die geloof "in die wêreld daar buite" te gaan uitleef.

Nuwe Testamenties is evangelieverkondiging 'n oproep om jou sonde te besef, dit te bely en God se genade te ontvang om nie in God se gerig veroordeel te word nie, maar vrygespreek te word. 'n Mens kan gevolglik op een van twee wyses bestaan: Skuldig voor God se Wet, of vrygespreek deur God se genadige ewangeliewoord. Tydens die Laat-Reformasie is die aanhoor van Wet en Evangelie nie meer as die uitgangspunt van twee lewensmoontlikhede voor God verstaan nie, maar as twee leergestaltes. Hierdie doktrinale verstaan van Wet en genadeverkondiging is ook in ordes 1 en 2 van die Diensboek ingedra, met die gevolg dat die Wet nie meer hier verstaan word as 'n bekendmaking van God se wil wat die mens tot skuldbesef en boetedoening bring nie, maar as 'n reël om die mens te help om die geloof in die wêreld uit te leef.

Die twee diensordes wat ter sprake is, kan die volgende misverstande tot gevolg hê:

- * Heil word verkry deur die regte geloof wat uitmond in 'n goeie (regte) lewe. (In werklikheid skenk God uit genade heil aan die mens wanneer hy/sy sy/haar skuld bely en God om genade smeek).
- * Genade en vryspraak kan van God ontvang word, sonder dat die mens sy/haar skuld bely. (In werklikheid vra God van ons 'n skuldbelydenis voordat Hy ons skuld vergewe).

- * Die Tien gebooe gee antwoorde op alle moontlike etiese vraagstukke waarvoor die mens te staan kan kom. (In werklikheid spreek die Tien Gebooe net 'n beperkte aantal etiese vraagstukke aan).

AANBEVELING

1. Die beskrywingspunt word behandel.

5.1.3

**BESKRYWINGSPUNT: RING VAN ROODEPOORT
AFWISSELING VAN WET MET SKRIFGEDEELTES BY DIENSORDES**

Die Raad vir Belydenis en Liturgiese Geskrifte ondersoek die moontlikheid om in die diensordes die Wet van God en die samevatting van die Wet van God, af te wissel met ander Skrifgedeeltes soos byvoorbeeld Kolossense 3:12-17; Romeine 12:9-19 en gedeeltes uit Efesiërs 4:17 tot 5:20.

AANBEVELING

1. Die beskrywingspunt word behandel.

5.1.4 **VERSLAG VAN DIE RAAD VIR KERKMUSIEK**

5.1.4.1 **Samestelling.**

Na afloop van die 64ste Algemene Kerkvergadering is die volgende persone op die Raad vir Kerkmusiek benoem:

Ds WP Prinsloo, dr EC Kloppers, ds AC Kuyper, mnre RW Mathlener, BD Bierman, prof G Boot mevv M Fourie, M Schoeman en mej S Engelbrecht. Ds WP Prinsloo is as voorsitter verkies, mnr BD Bierman as visevoorsitter en ds AC Kuyper as sekretaris.

AANBEVELING

1. Vir kennisname.

5.1.4.2 Opdragte

Na die 64ste Algemene Kerkvergadering van Junie 1995 is die volgende opdragte aan die Raad vir Kerkmusiek deurgegee:

- * Die Raad moet voortgaan om teoretiese en praktiese kursusse aan te bied om gemeente-orreliste beter toe te rus vir hulle werk. Dit moet gedoen word in samewerking met die SVTT en die Konservatorium vir Kerkmusiek.
- * Die Raad moet dit oorweeg om kursusse in streekverband aan te bied onder leiding van Ringsrade vir Kerkmusiek en/of betrokke ringskommissies.
- * Die Raad moet voortgaan om die bestaande Gesangebundel uit te brei en voorsiening te maak vir liedere wat spesifiek gerig is op die kind en die jeug. Dit moet liedere wees wat sowel binne as buite die erediens gesing kan word en vir die Kerk teologies aanvaarbaar is.
- * Goedgekeurde liedere moet intussen in die vorm van 'n proefsangbundel aan die Kerk beskikbaar gestel word vir gebruik binne en buite die erediens, sodat kommentaar daarop gelewer kan word voor finale opname in die Gesangboek.
- * Die Raad moet riglyne opstel vir gemeentes oor sang buite die erediens.
- * Die Raad moet ondersoek doen na die beskikbaarstelling van 'n volledige orrelopname van alle Psalm- en Gesangemelodieë op 'n kompakskyf of band vir gebruik tydens die afwesigheid van orreliste.
- * Die Raad moet die moontlikheid ondersoek om die vierde strofe van die "Stem" wat 'n gebed is, in die proefsangbundel op te neem.
- * Riglyne oor koorsang in die erediens moet aan gemeentes deurgegee word.

AANBEVELING

1. Vir kennisname.

5.1.4.3 Afhandeling van opdragte

(i) Uitbreiding van Gesangeboek

'n Gesamentlike vergadering tussen die Nederduitse Gereformeerde Kerk en die Nederduitsch Hervormde Kerk is gehou waartydens 'n Gesangekommissie gestig is wat bestaan uit teoloë, musici en letterkundiges uit beide hierdie kerke. 'n

Werkswyse is bepaal en daar is begin met die evaluering van bestaande Gesange en liedere uit ander sangbundels asook nuwe voorleggings wat gemaak is. Hierdie Gesangekommissie oorweeg alle aanbevelings in verband met voorstelle wat daar ter tafel voorgelê word. 'n Proefsangbundel met liedere wat in die gemeentes getoets kan word, word in Junie 1998 beskikbaar gestel. Daar is reeds 'n aantal nuwe psalms van die digter TT Cloete aan gemeentes gestuur. 'n Landsweye Konferensie oor kerkmusiek word vir 12 September 1998 beplan waartydens van hierdie nuwe liedere bekendgestel sal word.

(ii) Opleiding van orreliste

Ringsrade vir Kerkmusiek is versoek om binne ringsverband opleidingsgeleenthede vir orreliste en predikante te organiseer waartydens die Raad leiding in dié verband sal verskaf. Verskeie sulke geleenthede het plaasgevind. 'n Toerustingskursus vir predikante en orreliste is in September 1996 by Rietvallei aangebied en dit is baie positief deur sowel die predikante as orreliste wat daar teenwoordig was, ervaar. Die Raad gaan steeds voort om teoretiese en praktiese kursusse aan te bied om gemeentes se orreliste beter toe te rus vir hulle werk. Hierdie kursusse word aangebied in samewerking met SVTT en die Konservatorium vir Kerkmusiek. By hierdie geleenthede word daar ook praktiese riglyne aangebied oor koormusiek in die erediens. Die Raad wys gemeentes op die besluit van die 64ste Algemene Kerkvergadering dat slegs Psalms en Gesange in die erediens as koorwerke gebruik mag word.

(iii) Psalm- en Gesangemelodieë op kompakskyf

Die Raad het oor hierdie saak deeglik nagedink en besluit dat dit wenslik sal wees om hierdie opdrag eers uit te voer, wanneer die nuwe Psalm- en Gesangebundel verskyn het, wat uit die aard van die saak heelwat ander en nuwe melodieë en tekste sal bevat.

AANBEVELING

1. Vir kennisname en bespreking.

5.1.4.4 Ander werksaamhede

(i) Opleiding van predikante

Die Raad het dit goedgekeur dat dr EC Kloppers en mnr. BD Bierman lesings in kerkmusiek vir teologiese studente in BD I, II en III sal aanbied in samewerking met die teologiese fakulteit. Dit word reeds die afgelope paar jaar gedoen en kan nog verder uitgebou word.

(ii) Ringsrade vir Kerkmusiek

Aan al die ringe in die Kerk is skrywes gerig waarin gevra word dat daar in elke ring 'n Ringsraad vir Kerkmusiek moet bestaan, wat moet funksioneer aan die hand van doelwitte wat opgestel moet word.

(iii) Orreliste

Salarisskale vir orreliste is weer aangepas en kerkrade is ook ingelig oor die prosedure wat gevolg moet word wanneer 'n orrelis aangestel word in 'n gemeente.

(iv) Kategeseleerplan

Kategeselesse oor kerkmusiek is opgestel vir opname in Hart en Hand 9.

(v) Diensboek

Die raad het in die hersiene uitgawe van die Diensboek liedere laat opneem wat gesing kan word na die Wet en Geloofsbelofenis in die verskillende liturgiese ordes.

(vi) Konservatorium vir Kerkmusiek

'n Skrywe is na al die gemeentes en ringskommissies gestuur waarin gevra word vir finansiële ondersteuning vir die Konservatorium vir Kerkmusiek omdat daar 'n finansiële tekort ondervind is. Mooi reaksie is uit die Kerk ontvang en daar word steeds gevra vir voortgesette ondersteuning in hierdie verband.

(vii) IKSA - Instituut vir Kerkmusiek Suid -Afrika

Die Raad vir Kerkmusiek het al in 1991 aanbeveel dat 'n Instituut vir Kerkmusiek op die been gebring moet word. Op daardie tydstip kon die stigting van so 'n Instituut nie realiseer nie weens 'n paar redes, waaronder sou kon tel die finansiële implikasies wat dit vir die Kerk sou inhou en die probleem om 'n geskikte persoon te kry om uitvoering te gee aan so 'n opdrag.

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het in 1997 weer aan die Raad opdrag gegee om te besin oor die totstandkoming van so 'n Instituut sonder enige finansiële implikasies vir die Kerk. Die Raad het na besinning aanbeveel dat dr EC Kloppers as geskikte persoon vir die werk binne so 'n Instituut aangewys sou kon word sonder dat dit ekstra finansiële uitgawe vir die Kerk sou beteken. Sy is reeds besig om in vele opsigte werk te lewer op die terrein van die kerkmusiek en sy sou binne die opdrag van so 'n te stigte Instituut, die werk amptelik tot voordeel van die Kerk, ook op meer uitgebreide terrein, kon vervul.

Die Algemene Kommissie het positief op hierdie aanbeveling gereageer deur in beginsel die stigting van die Instituut vir Kerkmusiek Suid-Afrika (IKSA) goed te

keur en dr EC Kloppers as waarnemende direkteur op aanbeveling van die Raad, aan te stel.

IKSA sal die huidige werk van die Konservatorium vir Kerkmusiek uitbou omdat dit in samewerking met die Konservatorium verantwoordelik sal wees vir die teoretiese komponent. Deur skakeling met die teologiese fakulteit, sal IKSA ook vir die teologiese komponent van die opleiding van kerkmusici verantwoordelik wees.

Die doelstellings van die Instituut is

- * teologiese besinning en gesprek oor die erediens, liturgie en die wese, plek en funksie van kerkmusiek
- * die opleiding van predikante en kerkmusici rakende die liturgie en kerkmusiek deur skakeling met die teologiese fakulteit
- * die teoretiese komponent in die opleiding van kerkmusici in samewerking met die Konservatorium vir Kerkmusiek
- * die voortgesette opleiding en toerusting van predikante, kerkmusici en lidmate deur middel van seminare, kursusse, publikasies, ens
- * noue skakeling en samewerking met die verskillende rade en werkgroepe van die Kerk wat op die terrein van die erediens, liturgie en kerkmusiek werksaam is, asook die Mediakomitee en die Rade vir Jeugwerk en Kategese
- * skakeling met die Psalm- en Gesangkommissies en die bevordering van die werk van dié kommissies
- * die bevordering van die kerklied deur middel van saamsinggeleenthede
- * die bevordering van instrumentale kerkmusiek en koorsang deur middel van uitvoerings en aanbiedings
- * himnologiese navorsing oor ons liedereskat en bekendstelling daarvan
- * om 'n skakelliggaam te vorm tussen kundige persone en kerkrade, predikante en kerkmusici wanneer advies oor kerkorrels, akoestiek, ens verlang word
- * noue skakeling met die musiekdepartemente van die verskillende universiteite en met ander teologiese fakulteite
- * noue skakeling met die verenigings en instansies wat hulle beywer vir die uitbou van kerkmusiek soos die Suid-Afrikaanse Kerkorrelistevereniging (SAKOV), die Suid-Afrikaanse Koorvereniging (SAKV) en die Unisa-Orrelakademie
- * die uitbou van internasionale kontakte en die uitruil van kundigheid oor 'n breë terrein.

AANBEVELING

- 1. Vir kennisname en bespreking.**
- 2. Daar word met dank kennis geneem van die totstandkoming van IKSA.**

3. Die Raad word bedank vir sy werk.

5.1.4.5 Advies oor nuwe orrels

Die Raad bedien op 'n voortdurende basis gemeentes van advies oor kerkorrels. Die Raad herbevestig weereens sy standpunt dat daar geen plaasvervanger is vir die pyporrel wanneer dit kom by die begeleiding van die kerklied in die erediens nie.

AANBEVELING

1. Vir kennisname.

5.1.5 VORDERINGSVERSLAG: PSALMBERYMINGSKOMMISSIE

Na 'n aanvanklike moeilike begin waarin daar tussen die meewerkende kerke en afgevaardigdes eers wedersydse vertroue opgebou moes word, het die totale herberyming van die Psalms 'n stadium bereik waar die einde van die projek na ongeveer vyftien jaar in sig is. Kontrakte is gefinaliseer en word tans gesluit met digters wie se werk aanvaarbaar is vir die gesamentlike kommissie. Daar is reeds 77 van die voorleggings finaal goedgekeur en die teikendatum vir die verskyning van die nuwe Psalm- en Gesangboek is die jaar 2000.

Die digter TT Cloete het werk van so 'n gehalte gelewer dat daar moontlik 150 van sy berymings in die nuwe bundel opgeneem sal word. Daar sal egter ook werk van ander digters, wat aan die vereistes voldoen, in die bundel verskyn. Van die huidige berymings sal ook by die finale samestelling oorweeg word. Die beslissing of 'n herberymde Psalm opgeneem word of nie, word bepaal deur die vraag of die inhoud van die Bybelse teks weergegee word in poësie van gehalte wat ten opsigte van sake soos woord-toonverhouding 'n eenheid vorm met die gekose melodie. 'n Aantal nuwe melodieë word oorweeg, en die singbaarheid van die Psalms behoort daardeur verhoog te word. Tydens die Algemene Kerkvergadering sal voorbeelde van die nuwe berymings bekendgestel word en kan daar in die bespreking van die saak aandag gegee word aan vrae wat mag bestaan in verband met die nuwe beryming of selfs ook met die projek as geheel.

Die ontvangs van die nuwe Psalm- en Gesangboek in die Kerk sal grootliks afhang van die entoesiasme waarmee predikante, orreliste en kerkraadslede die nuwe bundel bekendstel. Die Psalmberymingskommissie glo dat die eindproduk van die werk waarmee hy tans besig is, die gemeentelike liturgie, lidmate se persoonlike geloofs-

lewe en die kerklike lewe in die algemeen, ten goede sal kom.

AANBEVELING

- 1. Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering kry volmag om, na oorleg met die Psalmberymingskommissie, die Kernredaksie: Proefsangbundel, die Raad vir Kerkmusiek en die Tussenkerklike Komitee vir Publikasies, die nuwe Psalm- en Gesangboek goed te keur en in die Kerk bekend te stel.**
- 2. Lede van die Hervormde Kerk wat deel is van die Psalmberymingskommissie, word bedank vir hulle werk en seën toegebid met die afhandeling daarvan.**

5.1.6 VORDERINGSVERSLAG VAN DIE INTERKERKLIKE GESANGKOMMISSIE

5.1.6.1 Werkvergaderings

- (i) Die werk van dié kommissie is gedurende Maart 1996 begin en 6 werkvergaderings is reeds gehou. Samewerking is aanvanklik net met die Nederduitse Gereformeerde Kerk begin, maar met verloop van tyd het verteenwoordigers van die Gereformeerde Kerke (2 waarnemers), die Afrikaanse Protestantse Kerk (4) en die VGKSA (1 waarnemer) deel van die span geword. Daar heers 'n positiewe gees by werkvergaderings en die samewerking is baie goed.
- (ii) Die Dagbestuur van die gesamentlike kommissie is soos volg saamgestel: Prof CJA Vos (NG: Voorsitter), prof APB Breytenbach (NH: Ondervoorsitter), ds JC Carsten (NG: Skriba), dr EC Kloppers (NH: Skriba) en prof AC Barnard (NG: Addisionele lid).

5.1.6.2 Uitvoering van opdragte

- (i) Die bestaande amptelike liedboek, sowel as die *Sing onder Mekaar, Jeugsangbundels* en ander liedere wat ontvang is, is deeglik op teologiese, literêre, taalkundige en musikologiese gronde beoordeel.
- (ii) Die beoordeling het meegebring dat sommige tekste sonder wysiging en sommige tekste met wysigings aanvaar is, of dat die bestaande teks in geheel verwerp is. Nuwe tekste is op dieselfde wyse hanteer.
- (iii) Al die melodieë is ook deeglik beoordeel. Verskeie melodieë is weens onbruik of onaanvaarbaarheid op musikologiese gronde afgewys. Verskeie nuwe melodieë is opgespoor, waarvoor daar reeds nuwe tekste gemaak is of nog gemaak moet word.

'n Hele aantal nuwe tekste deur medewerkers van die Hervormde Kerk is reeds aanvaar.

- (iv) Verskeie nuwe liedvorme wat wêreldwyd in Protestantse kerke neerslag gevind het, soos response, amens en dies meer, is met die oog op vernuwende liturgiese moontlikhede oorgeneem. Kanons en ander kort vorme is veral ook met die oog op die jeug goedgekeur. Daar word voortdurend aandag aan liedere vir kinders gegee en 'n aantal nuwe liedere in dié verband is reeds goedgekeur.

5.1.6.3 Redaksiekommissie

'n Gesamentlike Redaksiekommissie met die Psalmkommissie is byeengebring. Verskeie sake geniet hier aandag, naamlik kopiëreg, rubriekindeling, eindredaktor(s) en dies meer.

5.1.6.4 Samevatting

Dit is 'n baie omvangryke en tydrawende werk, soos reeds deur die Psalmkommissie ondervind is. Daar kan nie nou reeds bepaal word wanneer die werk aan die nuwe Gesangboek voltooi sal wees nie. Nuwe liedere sal egter deur middel van 'n proefbundel tussentyds bekendgestel word. Kopiëreg en die koste daaraan verbonde, bly steeds 'n groot probleem.

AANBEVELING

1. Die werk van die Gesangkommissie word goedgekeur.
2. Die Kommissie word seën en sterkte toegebid.

5.1.7

BESKRYWINGSPUNT: RING VAN BLOEMFONTEIN SKEPPING VAN LIEDERE DEUR DIE RAAD VIR KERKMUSIEK

Die Raad vir Kerkmusiek skep liedere vir gebruik in die erediens en in jeug- en kategesewerk wat geskik sal wees in die kleinkinderfase (0 - 10 jaar) van katekisasie.

AANBEVELING

1. Die beskrywingspunt word behandel.

5.1.8

**BESKRYWINGSPUNT: RING VAN VEREENIGING
ONDERSOEK NA DIE NOTESPAN VAN LIEDERE**

Terwyl aan nuwe korale in die nuwe sangbundel aandag gegee word, word versoek dat die omvang van die notespan van die liedere ook die nodige aandag geniet.

Motivering

Gemeentelede kla oor die sing van lae en hoë note asook die sprong tussen note. Skolierie kla gereeld by die skole dat note te "hoog" is, daarom sing hulle nie saam nie.

AANBEVELING

- 1. Die beskrywingspunt word behandel.**

5.1.9 KONSERVATORIUM VIR KERKMUSIEK

5.1.9.1 Samestelling en funksionering

Die Beheerraad vir die Konservatorium vir Kerkmusiek is na die 64ste Algemene Kerkvergadering soos volg saamgestel:

Ds WP Prinsloo (voorsitter), dr SP Pretorius, mnr R Mathlener, mej S Engelbrecht (direkteur) en die Administrateur (sekretaris). Mnr L de Munnik was tot 31 Januarie 1997 die Administrateur, waarna hy deur mnr JF Viljoen opgevolg is.

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het met sy vergadering van 28 November 1997 besluit dat die Instituut vir Kerkmusiek (IKSA) die Beheerraad van die Konservatorium vir Kerkmusiek vervang en soos volg saamgestel word:

Prof TFJ Dreyer, Oudl BD Bierman, die Administrateur, ds WP Prinsloo (sameroeper), mnr R Mathlener en mej S Engelbrecht.

Die Beheerraad het kwartaalliks vergader.

AANBEVELING:

- 1. Vir kennisname**

- 2. Dank word betuig aan die Beheerraad van die Konservatorium wat oor jare sy werk getrou verrig het.**

5.1.9.2 Onderrig van studente

Mej S Engelbrecht, Direkteur van die Konservatorium, onderrig gemiddeld 45 studente per jaar op 'n deurlopende basis. Mnr René Mathlener as deeltydse dosent, is beskikbaar om mej Engelbrecht by te staan met oorsvloeistudente. Sedert 1995 het 27 studente van mej Engelbrecht in hulle onderskeie eksamens geslaag, 4 met onderskeiding en 1 met eervolle vermelding.

Vyf van mej Engelbrecht se studente het ook oor die tydperk die UNISA-eksamens suksesvol afgelê, een met lof.

Menere P Malan en R Mathlener het as eksaminators by die aflê van die Raad vir Kerkmusiek se orreleksamens opgetree. Eksamens het twee keer per jaar naamlik in Junie en November plaasgevind. Vanaf 1998 sal die Raad vir Kerkmusiek se eksamens net in Desember afgeneem word.

AANBEVELING

- 1. Vir kennisname.**
- 2. Dank word betuig aan mej S Engelbrecht vir haar volhardende en positiewe werk as Direkteur van die Konservatorium.**

5.1.9.3 Finansiële posisie

Die finansiële state vir die boekjaar 1995 - 1997 toon 'n toename in opgehoopde fondse van R36 718.00 tot R89 075.00 soos op 31 Desember 1997 nadat R27 000.00 per jaar vanuit die begroting oorgeplaas is. Sonder die oorplasing uit die Algemene Kerkfonds, sou die Konservatorium op 'n jaarlikse tekort van ongeveer R14 760.00 per jaar bedryf gewees het.

AANBEVELING

- 1. Vir kennisname en bespreking.**

5.2 BEDIENING VAN DIE SAKRAMENTE

5.2.1 DOOP

5.2.1.1 Die betekenis van die doop vir lidmaatskap van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika

Die 64ste Algemene Kerkvergadering het in die lig van die nuwe Kerkorde wat op daardie stadium nog in wording was, besluit dat een van die kritiese sake waaraan aandag gegee moet word in die poging om in die Kerkorde op 'n Bybels-Reformatoriese wyse gestalte te gee aan die Kerk, die lidmaatskap van die Kerk is. Dit het veral gehandel oor die vraag: Hoe en wanneer word iemand lidmaat van die Kerk? Die vergadering het besluit om studiewerk in dié verband te onderneem met die onderwerp: Die betekenis van die doop vir lidmaatskap van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika. Dr WA Dreyer is benoem as sameroeper van 'n studiekomitee wat 'n memorandum moes opstel.

Die memorandum is gefinaliseer en aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering voorgelê. Alhoewel die Kerkorde reeds afgehandel en goedgekeur is, het die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering besluit om die werkstuk aan die Algemene Kerkvergadering voor te lê. (Vergelyk **BYLAE E**).

AANBEVELING

1. Vir kennisname en bespreking.

5.2.2 NAGMAAL

5.2.2.1 Druiwesap met nagmaal

Na aanleiding van 'n navraag van die gemeente Pretoria-Oos oor die gebruik van druiwesap naas wyn by die nagmaal, is dr J Buitendag versoek om 'n memorandum oor die aangeleentheid te skryf. (Vergelyk **BYLAE F**).

Die Kommissie het die studiestuk na Ringsrade vir Predikante gestuur vir kommentaar. Van weinig ringsrade is kommentaar ontvang en daarom het die Kommissie besluit om die studiestuk en kommentaar aan die Algemene Kerkvergadering voor te lê.

AANBEVELING

1. Vir kennisname en bespreking.

5.3 KATEGESE

5.3.1 VERSLAG VAN DIE RAAD VIR KATEGESE

5.3.1.1 Samestelling

Die Raad vir Kategese is na afloop van die 64ste Algemene Kerkvergadering soos volg saamgestel:

Ds APJ Beukes	-	Voorsitter
Dr JA Beukes	-	Visevoorsitter
Ds EG Fourie	-	Sekretaris
Prof MJ du P Beukes		
Ds JC van der Merwe		
Ds PA Geyser		
Dr WA Dreyer		
Ds C le Roux		
Ds HPF Kern		
Ds PJ van der Merwe		
Mej F Wilkens		

Dr WA Dreyer het bedank as lid van die Raad na sy benoeming as redakteur van Die Hervormer. Ds APJ Beukes is benoem as lid van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering en moes bedank as lid van die Raad. Dr JA Beukes is in sy plek as Voorsitter aangewys.

Die Raad het kwartaalliks vergader en ook etlike werksinkels gehou saam met die Raad vir Jeugwerk.

AANBEVELING

1. Vir kennisname.

5.3.1.2 Funksionering

Die Raad is voortdurend besig om die kategesehandleidings te evalueer en het die herskrywing van die kategesehandleidings onderneem. Die Raad, het na same-sprekings met die Raad vir Jeugwerk, ooreengekom om vir eers net 'n redaksionele hersiening van die bestaande kategesehandleidings te doen en om dan aanvoerwerk te begin doen om die handleidings in totaliteit oor te skryf. Hierdie oorskryfproses sal voorafgegaan moet word deur 'n fase van deeglike studie sodat al die tersaaklike inligting rondom die samesmelting van jeugwerk en kategese in 'n gemeente, daarin geakkommodeer kan word. Die stand van die hersiening, soos op 31 Maart 1998, is soos volg:

*	Voorskools I	-	Hersiening afgehandel
*	Voorskools II	-	Hersiening in proses
*	Gr I	-	Hersiening afgehandel
*	Gr II	-	Nuwe boek in 1995 saamgestel
*	St 1	-	Hersiening afgehandel
*	St 2	-	Hersiening afgehandel
*	St 3	-	Hersiening afgehandel
*	St 4	-	Hersiening in proses
*	St 5	-	Hersiening in proses
*	St 6	-	Hersiening in proses
*	St 7	-	Hersiening in proses
*	St 8	-	Hersiening in proses
*	St 9	-	Redaksionele hersiening afgehandel; Totale herskrywing in proses

Die Raad kontroleer die jaarverslae vir kategese en adviseer die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering oor tendense in gemeentes en uitvoering van die Kerk se beleid rakende kategese. 'n Nuwe formaat vir die Kategese-jaarverslag is gedurende 1997 geïmplementeer.

Vanweë die hoë koste daaraan verbonde, het die Raad nie al die Ringsraadvoorsitters opgeroep vir 'n byeenkoms nie. Skriftelike kontak is behou met die Ringsraadvoorsitters.

Die Raad beplan in samewerking met STNT toerustingskursusse vir kategete. Twee geslaagde kursusse is gedurende 1997 by Universiteit van Pretoria aangebied. Die kursusse is goed bygewoon. Ds APJ Beukes en prof MJ du P Beukes was behulpzaam met die aanbied van verskeie kursusse in etlike sentra deur die land.

Die Raad doen voortdurend navorsing oor kategese met die oog op die moontlike opdatering van die Kerk se kategeseprogram. 'n Studiestuk van Prof MJ du P Beukes, getiteld: "Kategetiek teorieë met die oog op vernuwing" is behandel en geniet steeds aandag.

Die Raad dien as skakel tussen die teologiese opleiding en die Kerk. Op die manier word gepoog om te voorkom dat kommunikasiegapings tussen die teorie en die praktyk ontstaan.

Die Raad hanteer alle navrae rakende kategese uit die gemeentes soos versoek deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering.

AANBEVELING

1. Vir kennisname.

5.3.1.3 Opdragte van die 64ste Algemene Kerkvergadering

Die Raad het die volgende opdragte ontvang:

- (a) Die Raad vir Kategese gee in samewerking met die Raad vir Kerkmusiek aandag aan die daarstelling van 'n handleiding om die kennis, verstaan en praktiese hantering van die kerklied by die kategesepligtiges in te skerp.
- (b) Die Raad stel ondersoek in hoe ouers beter toegerus kan word om hulle doopbelofte na te kom.
- (c) Die Raad stel jaarliks/kwartaalliks 'n Bybelleesprogram aan die kategesekinders beskikbaar wat op 'n Bybelstudiebasis funksioneer.
- (d) Ander prominente godsdienste word in die kategesehandleidings aan die orde gestel.

AANBEVELING

1. Vir kennisname.

6.3.1.4 Take deur die Raad self geïdentifiseer

Die Raad

- (a) onderneem om behulpsaam te wees met die daarstelling van kategesehandleidings binne die HKSA
- (b) stel 'n nuwe kategeseregister/ verslagkaart op
- (c) behartig 'n kategeserubriek in Konteks
- (d) onderneem saam met die Raad vir Jeugwerk 'n studie oor die koördinering van kategese- en jeugwerkprogramme
- (e) hersien die skoolverwisselingspakket en die oriënteringspakket vir finalejaar-katgisante
- (f) gee aandag aan die gebrekkige kennis wat bestaan oor die volledige kurrikulum van die kategesehandleidings
- (g) neem kennis van die tendense rondom uitkomsgebaseerde onderrig in skoolverband
- (h) ondersoek die moontlikheid om die Internet te ontgin vir die bekendstelling van die

saak van kategese

- (i) stel 'n Pro-forma agenda vir Ringsraad Kategesevergaderings saam.

AANBEVELING

1. Vir kennisname.

5.3.1.5 Take afgehandel

Die volgende take is afgehandel:

- (a) Die Raad het aandag gegee aan die kerklied binne die bestaande kategesehandleidings en die evaluasiekommissies werk dit by, tydens die hersiening van die handleidings.
- (b) 'n Toerustingsprogram vir ouers is geëvalueer en sal geïmplementeer word teen die einde van 1998.
- (c) Die Raad het aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering berig dat hy nie 'n Bybelleesprogram vir kategesekinders oorweeg nie, aangesien die Raad besig is met 'n grondige hersiening van die kategesehandleidings. Die Raad is ook van oordeel dat die kategesehandleidings meestal genoeg stof bied aan hand waarvan daar in gesinsverband Bybelstudie gehou kan word. Die Bybelse Dagboek voorsien reeds in die behoefte vir 'n Bybelleesprogram.
- (d) Die evaluasiekommissies het aandag gegee aan die bywerk van inligting oor prominente godsdienste in die kategesehandleidings. Aandag is ook hieraan gegee in die kategeserubriek in Konteks. Die Raad het kennis geneem dat die Raad vir Godsdienste 'n publikasie in dié verband opstel.
- (e) Die Raad het geen terugvoering vanaf die HKSA gekry oor kategesehandleidings nie. Die Raad het kennis geneem dat prof MJ du P Beukes Kategetiek doseer by HTO en het hom versoek om verder aandag aan die saak te gee.
- (f) 'n Nuwe kategeseverslagkaart / register wat ruimte maak vir die hele loopbaan van 'n katekisant is opgestel en is deur Kital beskikbaar gestel.
- (g) Die rubriek in Konteks oor kategese is behartig.
- (h) Samewerking met Raad vir Jeugwerk oor jeugwerk en kategese het plaasgevind.
- (i) Die Skoolverwisselingspakket en die Oriënteringspakket vir finalejaar katekisante is

hersien en 'n afskrif van elk is gestuur aan ringsraadvoorsitters met die versoek dat dit binne elke ring geïmplementeer word.

- (j) Prof MJ du P Beukes het 'n oorsig oor die kategeese kurrikulum op gestel en dit aan elke predikant en gemeentelike kategesehoof beskikbaar gestel.
- (k) 'n Kundige het die Raad in gelig oor die tendense rondom uitkomsgebaseerde onderrig.
- (l) 'n Kundige lig die Raad in oor die gebruiksmoontlikhede van die Internet.
- (m) 'n Pro-forma agenda vir Ringsraadvergaderings is opgestel en aan ringsraadvoorsitters gestuur.

AANBEVELING

- 1. Vir kennisname en bespreking.**
- 2. Die Raad word bedank vir sy werk.**

5.3.2

BESKRYWINGSPUNT: RING VAN LAEVELD FORMULIER VIR DIE BEVESTIGING VAN KATEGETE

Die vergadering gee aan die toepaslike raad opdrag om 'n formulier vir die bevestiging van kategete daar te stel.

Motivering

Die opdrag van die kategete is naas die opdrag van die ouderling en diaken seker die belangrikste opdrag in die Kerk, tog is daar geen manier waarop die persoon daartoe verkies, tot die opdrag opgeroep en op 'n amptelike wyse, met die gemeente as getuies, in die pos aangestel word nie.

5.3.3

BESKRYWINGSPUNT: RING VAN ZEERUST FORMULIER VIR DIE BEVESTIGING VAN KATEGETE

Oorweging word geskenk aan 'n bevestigingsformulier vir kategete.

(Oudl GJS Nel stel die beskrywingspunt).

Motivering

Die Kerk is besig om sy vennoot in die onderwys te verloor. Kategese is 'n belangrike verkondigingsgestalte, trouens, naas die predikant, verkondig die kategeet die meeste op 'n Sondag. Daarom is die versoek om 'n bevestigingsformulier vir kategete van dringende belang.

AANBEVELING

- 1. Die beskrywingspunte word behandel.**

5.3.4

BESKRYWINGSPUNT: RING VAN LAEVELD HERSIENING VAN HART EN HAND 8 EN 9

Die Raad vir Kategese skenk dringend aandag aan die hersiening van Hart en Hand 8 en 9.

Motivering

Die Ring van Laeveld oordeel dat die genoemde kategese handleidings nie werklik 'n struktuur bevat wat afloop tot die punt van praktiese uitlewing van geloof in die alledaagse lewe nie.

Daar word daarom aanbeveel dat die handleidings meer gerig moet wees op begeleiding van die katekisant tot geloofsvolwassenheid ten opsigte van alledaagse lewensvrae.

AANBEVELING

- 1. Die beskrywingspunt word behandel.**

5.3.5

BESKRYWINGSPUNT: RING VAN RUSTENBURG AANVULLENDE BOEKE VIR KATEGESE

Daar word voorsiening gemaak vir 'n Geloofsleer-, Bybel- en Kerkgeskiedenis-handboek as aanvullend by die huidige kategesehandleidings.

Motivering

Katkisante wat huidig belydenis van geloof doen, beskik nie oor dieselfde kennis van Bybelgeskiedenis, Geloofsleer en Kerkgeskiedenis as die katkisante voor 1989 nie. Dat daar tydens die Predikantevergadering van 1989 en 1990 aandag aan die inhoud van die handboeke gegee is en sedertdien by elke Algemene Kerkvergadering kommer uit gesprek is en voorstelle gemaak is ter wysiging van die handboeke, kan seker nie ongegrond wees nie.

Bewus van die finansiële implikasies wat dit mag inhou, is die ring van oordeel dat daar in belang van die Kerk dringend aandag gegee moet word aan die huidige situasie. 'n Sinvolle optrede mag moontlik wees om die huidige handboeke met die Geloofsleer, Bybelgeskiedenis en Kerkgeskiedenis in vergelyking te plaas, sonder dat sentiment aan albei kante enigsins 'n rol sal speel.

AANBEVELING**1. Die beskrywingspunt word behandel.**

5.3.6

**BESKRYWINGSPUNT: RING VAN NOORDELIKE PRETORIA
ONDERSOEK NA VERBAND TUSSEN KATEGESESTELSEL EN
VERLIES VAN JONG LIDMATE**

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering ondersoek die verband tussen die huidige kategestelstel met sy inhoude en die verlies van jong lidmate uit ons gemeentes.

(Dr JJ Steenkamp stel die beskrywingspunt).

Motivering

- * Daar blyk 'n verband te wees tussen die verlies van jong lidmate en
 - ** gebrekkige parate Bybelkennis
 - ** gebrekkige parate geloofskennis by katkisante
 - ** gebrekkige kennis van die Kerk se geskiedenis.
- * Die huidige stelsel werk 'n passiwiteit in die hand, te wyte aan die feit dat kennis nie gememoriseer hoef te word nie.
- * Die huidige stelsel bewerk 'n algemene religiositeit by katkisante, sonder dat

hulle parate geloofskennis besit waarmee hulle hulleself kan verdedig of rekenskap van hulle geloof kan gee.

Moontlike oplossings

- * 'n Konsekwente leesprogram van die Bybel, gekoppel met memorisering vir ten minste Gr 8 tot 9.
- * Groter beklemtoning van die belydenisskrifte by voorfinale- en finalejaar-klasse.
- * Baie meer aandag aan Hervormingsgeskiedenis en geskiedenis van die Kerk.
- * Groter beklemtoning van sleutelbegrippe van die kerklike leer, byvoorbeeld die leer van die verbond en die doop teenoor die sogenaamde "grootdoop-praktyk".
- * Die volgende boeke word herdruk: AD Pont (Kerkgeskiedenis) en HG van der Westhuizen (Geloofsleer).
- * Die Raad vir Kategese beperk sy verslag se formaat tot verslaggewing en gebruik dit nie as 'n sinnelose navraagdiens nie.

AANBEVELING

- 1. Die beskrywingspunt word behandel.**

5.4

HERDERLIKE SORG

Herderlike Sorg is die verkondiging van die Woord van God in die besondere lewensomstandighede van gelowiges. Hierdie verkondiging vind hoofsaaklik in die vorm van gesprek plaas.

Uit verslae van ringsvergaderings oor die werk van ampsdraers en lidmate in die verband, blyk dit dat gelowiges vertroos, bemoedig, ondersteun en gehelp word waar nodig. Die vermaning het ook nie agterweë gebly nie.

AANBEVELING

- 1. Vir kennisname.**
- 2. Ampsdraers en lidmate word steeds gewys op hulle taak om die gemeente herderlik te versorg, veral vanuit die Woord van God.**

5.5 HERDERLIKE BRIEWE EN KANSELBOODSKAPPE

Wanneer nodig reik die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering namens die Kerk herderlike briewe en/of kanselboodskappe uit.

Die volgende is sedert die 64ste Algemene Kerkvergadering uitgereik:

- * 'n Herderlike skrywe oor Skrifbeskouing 1997.
- * Kanselboodskap oor geweld en misdaad 1997.

AANBEVELING

1. Vir kennisname.

5.6 OPENBARE WOORDVERKONDIGING

Predikante van die Kerk is betrokke by openbare Woordverkondingsgeleenthede soos huweliksbevestigings, begrafnisse, Geloftedagfeeste en ander geleenthede wat gebied word.

AANBEVELING

1. Vir kennisname.

5.7 APOSTOLAAT

5.7.1 SENDING ONDER ALLE MENSE

5.7.1.1 Verslag van die Sendingraad

(i) Samestelling

Die Raad bestaan uit

- * 'n dagbestuur wat driejaarliks tussen twee gewone sittings van die Algemene Kerkvergadering soos volg saamgestel word: 'n Voorsitter, visevoorsitter en vyf lede benoem deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering, die Superintendent vir Sending amshalwe met adviserende stem, die hoof (rektor) van die Hervormde Teologiese Opleiding met adviserende stem, en die Administrateur wat amshalwe skriba is van die dagbestuur, die Sendingraad

en ander benoemde liggame van die Sendingraad

- * die Ringsuperintendente vir Sending (voorsitters van Ringsrade vir Sending) of hulle sekundi, aangewys deur die ringsvergadering
- * die ander voltydse dosente van die Hervormde Teologiese Opleiding met adviserende stem
- * die voorsitter van die Kuratorium vir die Opleiding met adviserende stem
- * die voorsitter van die Raad vir Toesig oor die Opleiding met adviserende stem
- * die dosent in Sendingwetenskap aan die Fakulteit Teologie (Afd A) aan Universiteit van Pretoria met adviserende stem
- * persone wat met goedkeuring van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering deur die Sendingraad gekoöpteer is.

Die dagbestuur is na afloop van die 64ste Algemene Kerkvergadering soos volg saamgestel:

Ds JM Delport	-	Voorsitter
Dr P van Staden	-	Visevoorsitter
Ds JIJ Smit		
Ds TL Botha		
Ds PC Swanepoel		
Ds WAJ van Schoor		
Prof SJ Botha		
Ds AT Mc Donald		
Dr MA Botma		
Ds LJ Nell	-	Ampshalwe (Superintendent vir Sending)
Die Administrateur	-	Ampshalwe
Die hoof van die HTO	-	Ampshalwe

(ii) Funksionering

Die dagbestuur het gedurende die verslagtydperk sewe keer vergader om sy opdragte uit te voer en om op versoeke te reageer. Die aanloop tot die in gebruik neem van die nuwe Kerkorde en veral ook die rasionalisasiemaatreëls wat van die Sendingraad gevra is, het deeglik beplanning en goeie insette van elke lid van die dagbestuur gevra. Hierdie insette het tot gevolg gehad dat die Sendingraad met sy gewone jaarlikse vergaderings gedurende Septembermaand kon volstaan. Ook hierdie vergadering het van al die lede deeglike voorbereiding en weldeurdagte deelname geverg. Die Sendingraad as Orgaan van Bystand wou al minder van 'n verslagvergadering wees en 'n meer dinamiese rol speel in die beplanning van die

Kerk se sendingwerk as uitvoering van die apostolaatsopdrag. Hierdie tendens was die noodsaaklike gevolg van die opdragte van die 64ste Algemene Kerkvergadering en verwickelinge op kerklike terrein daarna. Die opdrag om 'n duidelik geformuleerde sendingbeleid, wat by die veranderende omstandighede sou aanpas, daar te stel, het 'n integrale deel van die werksaamhede van die dagbestuur en die Sendingraad gevorm. Dit was onvermydelik dat die werksaamhede van die volgende instansies hierby betrek en deur die proses geraak sou word:

- * Ringsendingrade.
- * Die Raad vir Toesig oor die Hervormde Teologiese Opleiding.
- * Die Kuratorium vir die Hervormde Teologiese Opleiding.
- * Die Proponentseksamenkommissie (Hervormde Kerk in Suidelike Afrika).
- * Die Superintendent vir Sending.

(iii) Sendingstrategie

Die Sendingraad kon vind dat hy in die ontwikkeling en formulering van 'n sendingstrategie vir eie toekoms volkome in God met die Orderreëls en Ordinansies van die nuwe Kerkorde gedink en begin handel het. Die grondslag van die strategie kan gestel word as die skep van 'n bewussyn by die Kerk dat hy in sy apostolaat dinamies na buite gerig moet raak. Die Kerk is daar ter wille van die wêreld en nie andersom nie.

(a) Algemeen

Die Sendingraad gaan van die volgende standpunt uit:

- * Die sendingterrein lê nie ver, iewers tussen ander mense nie, maar op eie drumpel en in eie omgewing in die gemeenskap waar die Here die gemeente geskep het.
- * Gemeentes moet dus tot die besef kom dat sending nie 'n deel van die werk is nie maar dat al die terreine van kerkwerk 'n missionêre dimensie behoort te hê.
- * Die Kerk moet opnuut leer om sy verkondiging van die evangelie so in te rig en in te kleur dat dit ook in die wêreld buite die Kerk gehoor word.

AANBEVELING

1. Alle moontlikhede wat eietydse kommunikasiekunde en -media bied, word benut .
2. Werkkragte wat spesifiek opgelei moet word met die oog op sendingwerk en praktiese sending, kry aandag in die opleiding van predikante.

- 3. Rade wat gemoeid is met die apostolaat van die Kerk word verkieslik saamgevoeg ten einde meer gekoördineerd en doelgerig saam te werk.**
- 4. Die Kerk beskou die Hervormde Kerk in Suidelike Afrika steeds as waardevolle sendingvennoot in die uitvoering van sy opdrag.**

(b) **Praktiese Implikasies**

- (aa) Sinodaal.
- (bb) Ringsvlak.
- (cc) Gemeentevlak.
- (dd) Die Hervormde Teologiese Opleiding .
- (ee) Die Hervormde Kerk in Suidelike Afrika.
- (ff) Die Sendingraad.

(aa) **Sinodaal**

AANBEVELING

Met die oog op die inwerkingtreding van die strategie beveel die Sendingraad soos volg aan:

- 1. 'n Enkele raad word gevorm wat die werkopdrag van die Rade vir Sending, Evangelisasie, Bybelverspreiding en Gevangenesbearbeiding koördineer. Hierdie raad funksioneer ook op ringsvlak.**
- 2. Predikante en ouderlinge word bewus gemaak van hulle apostolêre roeping soos in die Kerkorde uiteengesit.**
- 3. Sending word geïnkorporeer in die kategese- en jeugkurrikulum op so 'n manier dat lidmate van jongs af beseft dat sending elkeen se taak is.**
- 4. Lidmate en ampsdraers word daarvan bewus gemaak dat letterlik elke terrein van die Kerk se werk, sendinggerig behoort te wees.**
 - (iii) Die Kerk benut bestaande (finansiële) bronne vir sending ook vir breë sendingwerk en nie alleen ter ondersteuning van die werk van die Hervormde Kerk in Suidelike Afrika nie.**

- (iv) Waar nodig word sendinggemeentes in ooreenstemming met die Ordinansies van die Kerkorde gestig.
- (v) Daar word in gesprek getree met die Hoofbestuur van die NHSV en Die Ondersteuningsraad oor die nuwe visie. Hulle word gewys op die sendingdimensie van die werk wat deur hulle gedoen word.
- (vi) Die werkopdrag van die Superintendent vir Sending word aangepas en uitgebrei ten einde al die bogenoemde te omvat.

(bb) Ringsvlak

AANBEVELING

1. 'n Ringsraad word op dieselfde basis as die sinodale raad gekonstitueer om sending op ringsvlak te inisieer en te koördineer. Die Ringsraad dien ook as skakel tussen die Sendingraad enersyds en kerkrade en gemeentelike werkgroepe andersyds.
2. Die toerusting van ampsdraers en lidmate op ringsvlak word opnuut onderneem.
3. Ouderlingevergaderings en gemeentelike sendinggroepe word gehelp om sendingbewustheid onder lidmate te stimuleer en sendingterreine te identifiseer.
4. Die Ringsraad skakel steeds met die plaaslike gemeentes en ring(e) van die Hervormde Kerk in Suidelike Afrika.
5. Superintendente vir sending en ringsendingrade word aangespoor en toegerus om gemeentes van die Hervormde Kerk in Suidelike Afrika tot groter selfstandigheid te begelei.
6. "Sending" word 'n staande agendapunt op die agenda van ringsrade ten einde bewustheid van die sendingopdrag te stimuleer.
7. Plaaslike media, kerklik en andersins, word benut ter ondersteuning van die sendingtaak.

(cc) Gemeentevlak

AANBEVELING

1. Die gemeentepredikant word weer bewus gemaak van sy sendingopdrag.
2. Die wese van die kerk as sendinginstrument word deur middel van die prediking en alle ander verkondigingsgestaltes opnuut beklemtoon.
3. 'n Werkgroep vir sending word deur die ouderlingevergadering tot stand gebring.
4. Sendingterreine binne die gemeente- en gemeenskapsgrense word geïdentifiseer.
5. Die plaaslike gemeente van die Hervormde Kerk in Suidelike Afrika word, waar nodig en wenslik, as sendingvennoot betrek.
6. Plaaslike media, kerklik en andersins, word benut ter ondersteuning van die sendingtaak.

(dd) Die Hervormde Teologiese Opleiding

Die Kerkorde bepaal: Die Kerk dra die evangelie uit na alle mense van ander, of geen godsdienstige oortuiging (en) lei evangeliste, sendelinge, predikante en werkkragte hiervoor op aan die Hervormde Teologiese Opleiding.

AANBEVELING

1. Die Hervormde Teologiese Opleiding word as sendinginstituut en navorsingsentrum van die Kerk behou en verder uitgebou ten einde beide, die aanvanklike en verdere opleiding van ampsdraers en lidmate, te behartig in vennootskap met die Fakulteit Teologie (Afd A) aan Universiteit van Pretoria.
2. Die opleidingvennootskap met die Hervormde Kerk in Suidelike Afrika word steeds behou terwyl die moontlikheid van verdere vennootskappe met ander kerke ondersoek word.
3. Vennootskap met Organe van Bystand soos byvoorbeeld Die Ondersteuningsraad word ondersoek sodat die geleentheid vir sending wat deur barmhartigheidswerk gebied word, maksimaal benut word.

(ce) Die Hervormde Kerk in Suidelike-Afrika

* Die Kerk behou sy betrokkenheid by die Hervormde Kerk in Suidelike-Afrika maar dan as sendingvennoot terwyl daar aan die volgende sake binne die Hervormde Kerk in Suidelike-Afrika spesifieke aandag gegee word:

- Kerkbegrip met spesifieke verwysing na sendingbewustheid.
- Funksionering van kerklike dissipline.
- Finansiële onafhanklikheid.
- Betrokkenheid by opleiding van eie predikante.

AANBEVELING

1. Die Hervormde Kerk in Suidelike-Afrika word begelei in die voortdurende hervorming van sy kerklike praktyk as Reformatoriese Kerk.
2. Sendingterreine word gesamentlik geïdentifiseer en bearbei.
3. Sonder om onnodige ontwigting te veroorsaak word finansiële steun aan die Hervormde Kerk in Suidelike-Afrika geleidelik afgeskaal sodat meer fondse beskikbaar kom vir ander sendingprojekte en sodat die HKSA algaande finansiël meer selfstandig kan word. Die uiteindelijke doelwit is om net geïdentifiseerde projekte te finansier.

(ff) Die Sendingraad

AANBEVELING

1. Die Raad funksioneer as 'n besprekings-, werks-, beplannings- en toerustingsvergadering.
2. Die funksionering van die Raad word verbeter deur beplanning, bepaling van doelwitte en deurlopende kontrole oor en evaluering van resultate.
3. Die Raad dien as amptelike spreekbuis van die Kerk oor sending in die wydste sin van die woord.
4. Die Raad tree gereeld in gesprek met die Hervormde Kerk in Suidelike Afrika en ander sendingvennote ten einde die totale sendingstrategie so effektief moontlik tot uitvoer te bring.

5.7.1.2 Ringsrade

(i) Samestelling

'n Ringsendingraad word saamgestel uit 'n voorsitter wat deur die ringsvergadering aangewys word en 'n verteenwoordiger uit elke gemeente in die bepaalde ring. Gedurende die afgelope drie jaar het die verblydende tendens voorgekom dat die ringsraadvoorsitters vir langer tydperke herkies word. Dit het eerstens die goeie gevolg dat daar groter kontinuïteit in die sendingwerk van verskeie ringe voorgekom het. Tweedens is daar minder wisseling in die samestelling van die sendingraad en kon die toerusting van ampsdraers belas met die taak, op 'n meer deurlopende basis geskied.

(ii) Werkwyse

Ringsrade vergader minstens jaarliks in die meeste ringe met goeie verteenwoordiging uit gemeentes. 'n Toenemende aantal ringsrade vergader meer as eenkeer per jaar. Die mees verblydende aspek hiervan is dat ringsrade nie slegs vergader nie, maar met groter doelgerigtheid beplan en leiding gee waar nodig. Hierdie optrede hou mooi belofte in vir die wyse waarop die Kerkorde tans die apostolaat reël. Ringsrade sal toenemend in staat wees om ringsgebiede en individuele gemeentes te adviseer met betrekking tot sendingterreine in hulle omgewing.

Bogenoemde waarnemings en gevolgtrekking word gemaak op grond van ringsverslae oor sending enersyds en besoeke van die Superintendent aan ringsrade en ringsvergaderings andersyds. Dit is tewens 'n voorreg om gedurende die verslagtydperk by vyf en dertig ringsvergaderings teenwoordig te kan wees tydens die behandeling van die verslag oor sending. Daar is groot dank verskuldig aan die talle vergaderings wat telkens 'n hartlike ontvangs en geleentheid tot sinvolle deelname bied.

AANBEVELING

- 1. Die Kerk neem met dank en waardering kennis van die voortreflike werk wat reeds deur soveel ringsrade vir sending in die uitvoering van hulle opdrag gelewer is.**

5.7.1.3 Die Hervormde Teologiese Opleiding

(i) Die Kerkorde

Die Kerk sê in sy Kerkorde (Ordereël 5.7.1) dat hy die evangelie na alle mense van ander, of geen godsdienstige oortuigings wil uitdra. Vir hierdie doel lei hy

evangeliste, sendelinge, predikante en werkkragte aan die Hervormde Teologiese Opleiding op.

Die Kerk is van oortuiging dat sending die effektiëste kan plaasvind wanneer hy mense oplei wat in ander gemeenskappe kan gaan werk wat daardie spesifieke mense se taal, kultuur en "godsdienst" ken en verstaan.

Hierdie hele sendingpoging staan onder leiding en toesig van die Sendingraad. Die Raad vir Toesig hanteer namens die Sendingraad hierdie verantwoordelikhede.

(ii) Personeel

1996

Voltyds

Sending- en Godsdienstwetenskap: Prof HG van der Westhuizen (Rektor)
Praktiese Teologie: Prof DJ Booysen
Nuwe Testament: Prof E Engelbrecht
Dogmatiek en Christelike Etiek: Prof IWC van Wyk

Deeltyds

Ou Testament: Prof APB Breytenbach
Kerkgeskiedenis: Prof SJ Botha
Sending- en Godsdienstwetenskap: Prof PJ van der Merwe
Praktiese Teologie: Ds LJJ Nell
Grieks en Hebreeus: Ds M Slabbert
Christelike Antropologie: Mnr J van Wyk
Bybelkunde: Ds RM Maenetsa

1997

Voltyds

Dogmatiek en Christelike Etiek: Prof IWC van Wyk (Hoof)

Deeltyds

Praktiese Teologie: Proff TFJ Dreyer, MJ du P Beukes, ds LJJ Nell, Ds MJ Manala, ds J Coetzee
Sending- en Godsdienstwetenskap: Proff PJ van der Merwe, LJS Steenkamp, dr DJC van Wyk, ds J Banda, ds J Beyers
Kerkgeskiedenis: Prof SJ Botha, ds J Banda
Nuwe Testament: Prof. AG van Aarde, ds PA Geyser
Ou Testament: Prof PM Venter, ds GC Lindeque

Griekse en Hebreeus: Ds M Slabbert
Antropologie: Mnr J van Wyk
Bybelkunde: Ds RM Maenetsa, prof AG van Aarde

1998

Voltyds

Dogmatiek en Christelike Etiek: Prof IWC van Wyk (Hoof)

Deeltyds

Praktiese Teologie: Proff TFJ Dreyer, MJ du P Beukes, ds LJJ Nell, ds MJ Manala, ds J Coetzee
Sending- en Godsdienswetenskap: Proff PJ van der Merwe, LJS Steenkamp, dr DJC van Wyk, ds J Banda, ds J Beyers
Kerkgeskiedenis: Prof SJ Botha, ds J Banda
Nuwe testament: Proff AG van Aarde, GMM Pelser, ds PA Geyser
Ou Testament: Proff PM Venter, APB Breytenbach, ds GC Lindeque
Dogmatiek en Christelike Etiek: Ds L Madikizela
Inleiding tot die teologie: Proff IWC van Wyk, TFJ Dreyer, PJ van der Merwe, APB Breytenbach, AG van Aarde, SJ Botha
Grieks: Ds M Slabbert, dr P van Staden
Hebreeus: Ds M Slabbert
Antropologie: Mnr J van Wyk
Bybelkunde: Ds RM Maenetsa, ds PA Geyser, ds GC Lindeque
Afrikaans spes: Mej M van Staden
Engels spes: Mnr I Zybrands

(iii) Vergoeding

Alle deeltydse dosente word R70.00 per lesing (reiskoste ingesluit) betaal.

Almal behoort in te sien dat die werk van die deeltydse dosente niks minder as liefdesdiens is nie. Die Kerk behoort groot dankbaarheid teenoor hierdie mense te betuig vir hierdie onbaatsugtige liefdesdiens wat verrig word.

(iv) Teologiese Opleiding

Aan die Hervormde Teologiese Opleiding word Bybels-Reformatoriese Teologie beoefen. Aangesien hier met 'n Afrika-situasie gewerk word, is dit noodsaaklik dat daar voortdurend gepoog sal word om te kontekstualiseer. Die konsekwensie is minstens dat leerplanne voortdurend hersien en aangepas word sodat dit aktueel en relevant kan wees vir die studente.

Aangesien kontekstualisering 'n uiters riskante en gekompliseerde uitdaging is,

bespreek die dosente hierdie saak deeglik met mekaar in simposia en gespreks-groepe. Daar word swaar gesteun op die kennis insette van die swart dosente en leidinggewende predikante van die Hervormde Kerk in Suidelike Afrika.

Om predikante vir die Hervormde Kerk in Suidelike Afrika op te lei is 'n geweldige veeleisende uitdaging. Om hierdie rede word daar vanaf 1997 'n veel groter en meer intensiewe dosente betrokkenheid by die totale opleiding verwag. Daar kan met groot dankbaarheid van die entoesiasme van al die dosente getuig word. Albei die Kerke wat by die Hervormde Teologiese Opleiding betrokke is, behoort met groot dankbaarheid kennis te neem van die ywer by die dosente vir die sendingtaak.

Dit het noodsaaklik geword om nuwe kursusse by die Hervormde Teologiese Opleiding in te stel. Vanaf 1998 word Afrikaans spes en Engels spes vir die Dip Lett 1 studente aangebied. Inleiding tot die Teologie word weer vir die Dip Lett 2 studente aangebied. Dit is noodsaaklik om die eerstejaarstudente se taalvaardigheid te verbeter, terwyl dit net so noodsaaklik is dat studente in hulle tweede jaar ook al met teologie te make kry.

In die afgelope drie jaar is vyf Evangeliste ook gehelp om deur middel van aanvullende onderrig vir die amp van herder en leraar te kwalifiseer.

(v) Studente

1996

27 (4 finale jaar studente)

1997

25 (8 finale jaar studente)

1998

21 (4 finale jaar studente)

Vanaf 1997 word daar op grond van 'n deeglike keuringsproses slegs 4 eerstejaar studente aan die Hervormde Teologiese Opleiding toegelaat.

(vi) Diens aan die Hervormde Kerk in Suidelike Afrika en die Gemeenskap

Die Hervormde Teologiese Opleiding het in 1998 met drie gemeenskapsdiensprojekte begin:

(a) *Diens aan die Hervormde Kerk in Suidelike Afrika:*

Daar word gepoog om deur middel van

- * preeksketse in die HTS die kwaliteit van prediking in die Hervormde Kerk in Suidelike Afrika te help bevorder
- * kategesehandboeke die kategese in die Hervormde Kerk in Suidelike-Afrika te help bevorder
- * advies in sake kerkreg en kerkorde die Hervormde Kerk in Suidelike-Afrika te motiveer en te help om 'n eie nuwe Kerkorde op te stel
- * 'n VTT vir predikante van die Hervormde Kerk in Suidelike-Afrika, hulle predikante te help in aktuele vraagstukke waarmee hulle mag worstel.

(b) *Diens aan die studentegemeente*

Gesondheidsdienste aan die studente, werkers van Hervormde Teologiese Opleiding en die res van die gemeente met behulp van die Fakulteit Geneeskunde (UP).

Voedingshulp aan verhongerde kinders en gesinne.

Voedingsprojek om toekomstige predikante te leer om self kos te produseer.

Basiese geletterdheid aan Hervormde Teologiese Opleiding werkers en ander lidmate.

(c) *Diens aan die gemeenskap*

Gesondheidsdienste aan mense in die direkte omgewing van die Hervormde Teologiese Opleiding.

Voedingskemas gerig op laerskole in die omgewing.

Voedingsprojek om mense te leer om self kos te produseer.

Geletterdheidsprogramme in Afrikaans, Engels en Tswana.

Die Hervormde Teologiese Opleiding lewer hierdie dienste aan kerk en gemeenskap omdat:

Kerkwees tot 'n groot mate om dienslewering gaan.

Sendingwerk in Afrika wat nie met konkrete hulp gepaard gaan nie, nie 'n groot kans op sukses het nie.

Die studentegemeente die voorbeeld aan die Hervormde Kerk in Suidelike-Afrika moet stel in sake dienslewering en finansiële onafhanklikheid.

Hierdie diensleweringprojekte word gefinansier uit skenkings uit die Kerk, die Universiteit, plaaslike maatskappye en instansies in die buiteland.

(vii) Uitgawes en begroting

1996

Inkomste: R1 363 801.00
 Uitgawes: R1 297 444.00
 Wins: R 66 375.00

1997

Inkomste: R 832 045.00
 Uitgawes: R 782 552.00
 Wins: R 65 752.00

1998

Begroting: R 807 601.00

Dit behoort vir almal duidelik te wees dat die Hervormde Teologiese Opleiding se rasionalisasieproses en besparingsplanne die Kerk honderde duisende rande (R514 892.00 in 1997) bespaar. Die Kerk is groot dank verskuldig aan proff Van der Westhuizen, Engelbrecht en Booysen vir hulle bereidwilligheid om op vervroegde emeritaat te gaan.

AANBEVELING

- 1. Daar word met dank en waardering kennis geneem van die toegewyde en onbaatsugtige diens wat deur almal wat by Hervormde Teologiese Opleiding betrokke is, gelewer word.**

5.7.1.4 **Die Kuratorium**

(i) Samestelling

Die Kuratorium het vir hierdie termyn bestaan uit di WJ Steyn (voorsitter), JIJ Smit (skriba) en PC Swanepoel namens die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika en di JM Madonsela, TA Mogashoa en RP Moleme namens die Hervormde Kerk in Suidelike Afrika. Die hoof en dosente aan die Hervormde Teologiese Opleiding, die studenteleraar en die superintendent vir sending het deurgaans sitting geneem met adviserende stem.

(ii) Funksionering

Daar is gereeld twee keer per jaar vergadering gehou en daar was altyd 'n kworum teenwoordig. By enkele ander geleenthede is die Kuratorium verteenwoordig deur die voorsitter en/of skriba.

Die Kuratorium het deurgaans sy funksie vervul in ooreenstemming met die bepalings van die reglementebundel. Voornemende studente is gekeur en die vordering en gedrag van studente is deurlopend gemonitor met die hulp van die hoof van die Hervormde Teologiese Opleiding. In enkele gevalle was dit nodig om met studente 'n gesprek te voer maar daar het geen onhanteerbare probleme opgeduik nie.

Die Kuratorium moes egter saam met die res van die Kerk in hierdie tyd die pynlike pad van rasionalisering loop en dit het meegebring dat daar van drie dosente afskeid geneem moes word te wete proff HG van der Westhuizen, DJ Booysen en E Engelbrecht. Dit het ook meegebring dat die opleiding 'n nuwe hoof gekry het in die persoon van prof IWC van Wyk wat die leisels onder uiters moeilike omstandighede by prof Van der Westhuizen moes oorneem. Dit is met groot dankbaarheid dat daar gerapporteer kan word dat die opleiding, ten spyte van moeilike omstandighede, onder die hand van prof Van Wyk steeds voortgaan en trouens gedy.

Die Kuratorium wil langs hierdie weg sy kant betuig teenoor die drie broeders professore wat vir baie jare onbaatsugtige diens gelewer het in die opleiding van predikante vir die Hervormde Kerk in Suidelike Afrika. Terselfdertyd moet prof Van Wyk ook sterkte toegebid word met die moeilike taak wat op hom wag in die jare wat voorlê.

(iii) Spesifieke sake

Die bepalings van die reglementebundel wat betrekking het op die Kuratorium is in hierdie tydperk hersien en in ooreenstemming gebring met die nuwe Kerkorde. Besondere aandag is ook gegee aan etiese kwessies en kursusse in ampsetiek en arbeidsetiek is aangebied.

Daar is aan die begin van 1998 'n nuwe era betree toe daar besluit is dat studente aan die opleiding voortaan self verantwoordelikheid moet neem vir ten minste 'n gedeelte van die koste van hulle opleiding. Dit geld in 'n nog groter mate studente wat kursusse druipe en dan moet herhaal. Hiermee is daar 'n verdere tree gegee op die moeilike pad om die Hervormde Kerk in Suidelike-Afrika tot groter finansiële selfstandigheid te lei.

(iv) Algemeen

Die lede van die Kuratorium wil hiermee sy dank betuig teenoor die Kerk wat dit goedgevind het om van hulle gebruik te maak. Die vertroue is dat die taak wat aan

hulle opgedra is, na behore uitgevoer is.

AANBEVELING

- 1. Daar word met dank kennis geneem van die toewyding waarmee die lede van die Kuratorium hulle opdragte volvoer het.**

5.7.1.5 Die Raad vir Toesig oor die Hervormde Teologiese Opleiding

(i) Samestelling

Die Raad is na afloop van die 64ste Algemene Kerkvergadering as volg saamgestel:

Dr DJC van Wyk	-	Voorsitter (Kanselier)
Ds JM Delpont		
Prof HG van der Westhuizen		
Prof JH Koekemoer		
Oudl HJ Koekemoer		
Dr PJ Rieckert		
Ds PF Viljoen		
Die Administrateur	-	Ampshalwe
Die Superintendent	-	Ampshalwe

Gedurende die verslagtydperk het ds PF Viljoen bedank en is opgevolg deur ds DC Human. Na die bedanking van dr PJ Rieckert, is sy plek gevul deur ds J van Immerzeel. Mnr JF Viljoen neem vanaf 19 Februarie 1997 sitting as Administrateur op die Raad vir Toesig.

(ii) Funksionering

Die Raad vir Toesig het gedurende verslagtydperk sewe keer vergader om aan sy opdrag te voldoen. Aangesien die Raad saam met die Kerk die rasionalisasie proses beleef het, het daar vele sake wat die dosente, studente en algemene opset by die Hervormde Teologiese Opleiding betref op die tafel gekom en beslissings gevra.

(iii) Besluite

Van die belangrikste besluite wat die Raad moes neem, is die volgende

(a) Dosente

Vanaf 1 Januarie 1996 sou die voltydse dosent by Hervormde Teologiese Opleiding op dieselfde skaal as gelyk aanstellings by UP vergoed word.

Vanaf 1 Januarie 1997 geld dieselfde verlofreëlins.

Die aanstelling van deeltydse dosente sal by die hoof berus in samewerking met die dekaan van die Fakulteit Teologie (Afd A) by UP.

Doen aanbevelings aan die Sendingraad met betrekking tot die situasie as gevolg van die rasionalisasie proses.

(b) Studente

Weens die aantal aansoeke kon met 'n keuringsproses begin word.

Die studentetal sal voortaan tot 20 in die vyfjaarsiklus beperk word.

Vanaf 1998 betaal studente vir 'n gedeelte van die koste van opleiding.

(c) Administratief

Die Hervormde Teologiese Opleiding funksioneer soos vroeër maar met 'n vermindering in koste vir die Kerk.

Besparings word op elke denkbare wyse bewerkstellig.

Die Superintendent vir Sending onderneem om 'n deel van die administrasie te behartig.

AANBEVELING

- 1. Die vergadering neem met waardering kennis van die insette wat al die betrokkenes by die Hervormde Teologiese Opleiding lewer sodat die besparingsdoelwitte nie ten koste van akademiese standaarde bereik word nie.**
- 2. Die Hervormde Teologiese Opleiding funksioneer vir minstens die afsienbare toekoms voort as die instansie wat verantwoordelik is vir die opleiding van predikante van die Hervormde Kerk in Suidelike Afrika en ander instansies indien daartoe versoek.**
- 3. Die Raad vir Toesig bly soos in die verlede, die instansie wat opsig uitoefen oor die dosente, akademiese vordering en visiese aspekte van die Hervormde Teologiese Opleiding.**

5.7.1.6 Proponentseksamenkommissie

Die Sendingraad het besluit dat in die lig van die toenemende selfstandigwording van die Hervormde Kerk in Suidelike Afrika die Raad in die toekoms slegs by wyse van uitnodiging sal deelneem aan die proponentseksamen van die Hervormde Kerk in Suidelike Afrika.

AANBEVELING

1. Vir kennisname.

5.7.1.7 Algemeen

(i) Kleurlingsending

In opdrag van die 64ste Algemene Kerkvergadering is daar pas na afloop van die vergadering 'n studie onderneem om vas te stel of sending onder Kleurlinge nuwe moontlikhede bied. Na aanleiding van die reaksie wat deur ringsrade deurgegee is uit plattelandse sowel stedelike gebiede, het die Sendingraad tot die gevolgtrekking gekom dat dit nie gewens sou wees om met so 'n onderneming te begin nie.

AANBEVELING

1. Vir kennisname.

(ii) Finansies

By die ontvangs van die memorandum van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering in sake rasionalisasiemaatreëls gedurende 1996 het die Sendingraad besluit:

Die Raad verklaar sy positiewe steun aan en goeie gesindheid teenoor die program van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering om die Kerk se finansies in orde te kry terwyl hy ook versoek dat die Kommissie die vordering al dan nie met deursigtigheid sal hanteer.

Die Sendingraad se samewerking in die verband het, soos reeds genoem, uitgeloop op drastiese maatreëls by die Hervormde Teologiese Opleiding waar drie van die vier voltydse dosente met vervroegde emeritaat moes gaan. Die subsidie van die sendingwerkrekening het ook 'n ooreenstemmende daling getoon. Waar die

sendingwerk oor 'n aantal jare sedert 1989 ongeveer 22% van die sinodale begroting wat op die heffings staatmaak, beloop het, sal dit in 1998 slegs 13,7% van die begroting vra. Intussen het die aantal gesubsidieerde standplase tussen 1989 van 50 tot 75 toegeneem. Dit spreek vanself dat die bydrae van ringsrade hierdie gaping help vul terwyl die Hervormde Kerk in Suidelike-Afrika se lidmate ook toenemend bydra tot die sinvolle funksionering van dié Kerk op finansiële terrein.

AANBEVELING

1. Vir kennisname.

5.7.1.8 Die Hervormde Kerk in Suidelike-Afrika

(i) Huidige stand

Aangesien die strategiedokument 'n oorsig gee van toestande in die Hervormde Kerk in Suidelike-Afrika waaraan aandag gegee sal word, word hier met enkele opmerkings volstaan.

Die Hervormde Kerk in Suidelike-Afrika toon stadige maar bestendige groei in die aantal gemeentes en die lidmatetal van die Kerk. Slegs enkele proponente (3) het by die opstel van hierdie verslag nog nie beroepe gekry nie. Gedurende die verslag-tydperk is drie nuwe sendingstandplase geskep terwyl van die jonger predikante met ywer bestaande standplase beman. Die jongste beskikbare syfers toon dat daar tans 75 gemeentes is met 14 600 belydende lidmate en 21 400 siele.

AANBEVELING

1. Vir kennisname.

(ii) Sewende Algemene Kerkvergadering

Hierdie vergadering is gehou gedurende Desember 1997 op die terrein van die Noordwes-Technikon en is baie goed bygewoon. Die volgende persone is tot die Moderamen verkies:

Ds ZJ Banda	-	Voorsitter
Ds FN Menziwa	-	Skriba
Ds BA Xuba	-	Visevoorsitter
Ds JR Maenetsa	-	Viseskriba

Die vergadering het 'n kommissie aangewys wat moet ondersoek instel na die moontlikheid dat al nege ringe van die Kerk in die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering verteenwoordig word. Dit blyk dat hier 'n bestuurstyl of stelsel van kerkregering ondersoek word wat eie aan die Hervormde Kerk in Suidelike-Afrika sal wees.

AANBEVELING

1. Vir kennisname.

5.7.2

BESKRYWINGSPUNT: RING VAN NOORD-KAAPLAND DIE SENDINGBELEID VAN DIE NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA

- * Die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika beskou die HKSA as 'n volledig onafhanklike Kerk, staak alle finansiële hulp en ondersoek ander horisone vir sy sendingtaak.

Motivering

Die HKSA word kerkregtelik as selfstandig beskou, maar nie finansiëel nie. Die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika het na etlike dekades die HKSA finansiëel en teologies bedien. Die HKSA kan nie meer as sendingobjek beskou word nie en moet ekonomies selfstandig word. Die sendingtaak van die Kerk behoort na ander objekte byvoorbeeld die Indiërgemeenskap uitgebrei te word.

AANBEVELING

1. Die beskrywingspunt word behandel.

5.7.3 EVANGELISASIE

5.7.3.1 Verslag van die Raad vir Evangelisasie

(i) Samestelling

Die Raad vir Evangelisasie is na afloop van die 64ste Algemene Kerkvergadering soos volg saamgestel:

Ds JC van der Merwe	-	Voorsitter
Ds JF van der Merwe	-	Sekretaris
Prof PJ van der Merwe		
Dr AJG Dreyer		
Ds IM Lombard		
Ds HF la Grange		
Ds CJA Simpson		
Ds KF Smith		
Ds HP van den Berg		
Ds WL van der Merwe		
Ds GJ van Staden (jr)		

Nadat ds JF van der Merwe in 1997 as sekretaris bedank het, is ds IM Lombard as sekretaris verkies.

AANBEVELING

1. Vir kennisname.

(ii) *Werksaamhede van die Raad*

Dit bly steeds die Raad se taak om die GEPT op voortgesette basis te evalueer en wysigings aan te beveel waar nodig.

Die Raad kontroleer jaarverslae vir evangelisasie en adviseer die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering oor tendense in gemeentes en die uitvoering van die Kerk se beleid rakende evangelisasie.

Die Raad onderneem op deurlopende basis studiewerk oor evangelisasie met die oog op advies en leiding wat van die Raad verwag word.

Die Raad hanteer alle navrac oor evangelisasie uit gemeentes soos versoek deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering.

AANBEVEEL

1. Vir kennisname.

(iii) *Besluite van die 64ste Algemene Kerkvergadering*

Die Raad wil opnuut die besluite van die 64ste Algemene Kerkvergadering wat aandag verdien, onder die aandag van die vergadering bring:

- (a) Die vergadering beklemtoon die belangrikheid van evangelisasie. Evangelisasie is egter nie net die arbeid wat deur 'n paar spesialiste op 'n spesifieke manier gedoen word nie. Die gemeente self is missionaris, dit beteken elke ampsdraer en elke lidmaat. Die lidmate moet ook op deurlopende basis toegerus word.
- (c) Elke gemeente doen moeite om besoekers en veral mense wat aan die rand van die Kerk lewe, met hartlikheid en vriendelikheid te ontvang rondom die erediens.
- (d) Evangelisasie word 'n gereelde item op die agenda van die kerkraadsvergadering.
- (e) In die lig van die goddelike opdrag en kwynende lidmaattal moet dinamiese evangelisasie-aksies in die Kerk gevestig word. Die betoog dat "spontane" evangelisasie die vertrekpunt is, is nie genoegsaam nie, omdat dit dikwels die eindpunt, van evangelisasie is. Ringsrade identifiseer daarom jaarliks 'n datum vir doelgerigte evangelisasie waartydens gemeentes bymekaar kom om buitekerklikes in liefde na die Kerk terug te lei.
- (f) By evangelisasie val die volle klem altyd op die gemeente as missionaris. Evangelisasie mag egter nooit in isolasie van die totale gemeentelike lewe en die lewe van elke lidmaat gesien word nie.
- (g) Evangelisasie word spontaan en georganiseer in elke gemeente gedoen.
- (h) Die predikant/e en ouderlinge is wesenlik by die gemeentelike evangelisasie betrokke. Die predikant/e se betrokkenheid kom veral na vore in doelgerigte leiding en voorbeeld. Die ouderlinge is in hulle amp ook evangelisasiegeerig.
- (i) Die vergadering versoek al die gemeentes van die Kerk om in hulle evangelisasie-aksies tot die konsolidasiefase te beweeg en daarna die aanwendings- en uitbreidingsfase. Hier gaan dit nie om die daarstelling van 'n spesifieke metode nie, maar om dit wat wesenlik die roeping van die Kerk is.

AANBEVELING

1. Vir kennisname.

- (iv) *Doelwitte van die Raad na konstituering*

Die Raad het hom gedurende sy werktermyn ten doel gestel om

- (a) aan die besluite van die Algemene Kerkvergadering uitvoering te gee
- (b) 'n evangelisasie-bewussyn by lidmate van die Kerk te kweek

- (c) 'n verkorte toerustingspakket en 'n pakket vir jeugewangelisasie daar te stel
- (d) voortdurend aandag te gee aan en studie te doen oor, meervoudige ewangelisasie-kursusse en -metodes
- (e) ewangelisasiegerigte sensus 'n haalbare moontlikheid binne die Kerk te maak
- (f) die jaarverslag deurgaans te hersien en aan te pas, indien nodig
- (g) met die Kuratorium en die Fakulteit Teologie (Afd A) gesprek te voer om deur middel van opleiding aandag te gee aan gemeentestigting en sodoende 'n groter missionêre bewussyn te vestig by die teologiese studente van die Kerk
- (h) studie te doen oor die praktiese sake rondom die erediens wat die missionêre aard van die erediens kan bevorder
- (i) saam met Kital 'n ewangelisasiekonferensie aan te bied.
- (v) *Doelwitte bereik of afgehandel is*

Die volgende is gedoen:

- (a) Vanuit die jaarverslae is dit duidelik dat daar 'n groter ewangelisasiebewussyn by gemeentes en lidmate gekom het. Meer as die helfte van die gemeentes toon aan dat hulle missionêr gerig bly op die wêreld buite die Kerk. Lidmate word ook aangespoor en toegerus om die ewangelie aan die wêreld te bedien.

Die Raad is dankbaar om te kan berig dat dit wil voorkom asof daar 'n groeiende missionêre gerigtheid besig is om in al die Kerk se bedieninge pos te vat.

- (b) Daar is 'n beduidende toename in die aantal gemeentes wat ewangelisasie op georganiseerde wyse aangepak het. Vanuit die ringverslae blyk dit egter dat 106 gemeentes nog nie 'n kerkraadslid aangewys het om die gemeentes se georganiseerde ewangelisasieplanne te koördineer nie. In 83 gemeentes word aangetoon dat ewangelisasie nie 'n staande punt op die agendas van hulle kerkraadsvergaderings is nie.

Dit blyk uit die ringsverslac dat die meerderheid van die gemeentes die konsolidasie-fase bereik het. Die gemeentes wat die aanwendings- en uitbreidingsfase betree het, neem ook steeds toe.

- (c) Die moontlikheid ten opsigte van 'n verkorte toerustingspakket en 'n pakket vir jeugewangelisasie, word ondersoek. Studiewerk in dié verband is vêr gevorder en behoort aan die einde van 1998 voltooi te wees. Sodra 'n kursus/pakket saamgestel is, sal dit op die voorgeskrewe wyse voorgelê word vir kontrolering en goedkeuring.

- (d) In die ondersoek en studie na meervoudige evangelisasiekursusse en -metodes, het die Raad die Getroue Getuies kursus geëvalueer. Die evaluasie van die kursus is oorwegend positief. Die styl van die kursus is relasioneel en nie konfronterend van aard nie. Hierdie kursus het ten doel om lidmate toe te rus om geloof te deel deur diens. Getroue Getuies kan na die oordeel van die Raad met groot vrug gebruik word binne die raamwerk van die Nederduitsch Hervormde Kerk. Dit dien egter vermeld te word dat die Getroue Getuies kursus en die GETP mekaar nie uitsluit nie, maar eerder aanvul.
- (e) Die verslagvorm waarop gemeentes tans verslag doen geniet ook die voortdurende aandag van die Raad. Dit blyk dat die verslagvorm in die doel van die Raad geslaag het naamlik om 'n groter evangelisasiebewussyn by gemeentes te kweek. Aandag word tans aan 'n verkorte verslagvorm gegee, sonder om die essensie prys te gee.
- (f) Vanweë rasionalisasie kon die Raad nie aandag gee aan die evangelisasiekonferensie wat beplan is nie.
- (g) Die aantal gemeentes wat gebruik maak van telefoongerigte sensusopnames neem ook toe. Dit wil dus voorkom asof daar 'n groeiende besef gekom het ten opsigte van die noodsaak en die waarde van evangelisasiegerigte sensus.
- (h) Met betrekking tot 'n meer missionêr gerigte opleiding het daar informele gesprekke met lede van die Kuratorium en die dosente plaasgevind. Sodra daar groter sekerheid is ten opsigte van die fakulteit en die opleiding al daar, sal daar formele gesprekke gevoer word.
- (i) Die Raad word deur die voorsitter verteenwoordig by die ontwerp en die aanbieding van die gemeentebou kursusse wat tans deur die Fakulteit Teologie (Afd A) aangebied word. Hierdie kursusse is daarop gerig om predikante en gemeentes te lei om hulle missionêre identiteit en gerigtheid te verstaan en uit te leef in al die aanbiedinge wat integrerend missionêr is.
- (j) In opdrag van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering besin die Raad tans oor die moontlike vestiging van 'n multikulturele middestadbediening in Johannesburg. Na samesprekings en terugvoer het die Kommissie dit aan die Raad opgedra om met verskillende Rade en rolspelers in gesprek te tree. Samesprekings word gevoer en daar word voortdurend terugvoer gegee oor die vordering wat gemaak word.

AANBEVELING

1. Vir kennisname en bespreking.

2. Die vergadering spreek hom uit oor die gebruik van die evangelisasie-

kursus "Getroue Getuies" naas GETP.

3. Die volgende aanbevelings van die Raad word oorweeg:

(i) Kerkrade word aangemoedig om

- (a) ampsdraers en lidmate toe te rus om evangelisasiewerk te doen**
- (b) evangelisasie op georganiseerde wyse te doen**
- (c) evangelisasie 'n staande punt op die agenda van die ouderlinge-vergadering te maak**
- (d) telefoongerigte sensus te ondersoek en indien moontlik daarvan gebruik te maak**
- (e) elke jaar evangelisasiegerigte sensus te doen.**

4. Die Raad doen verslag oor sy vordering met die multikulturele middestadbediening in Johannesburg.

5. Take en doelwitte van die Raad wat onafgehandel is, kontinueer.

6. Die Raad word bedank vir sy werk.

5.7.3.2

**BESKRYWINGSPUNT: RING VAN NOORD-KAAPLAND
EVALUERING VAN DIE EVANGELISASIEKURSUS: "GETROUE
GETUIES"**

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering benoem 'n paneel teoloë om die evangelisasietoerustingskusus "Getroue Getuies" Skriftuurlik te valueer.

Motivering

Teologiese tendense, soos elemente van die Metodisme, wat vreemd aan die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika is, word ongekontroleerd in die Kerk ingedra. Die Kerk moet verantwoordelik omgaan met sy evangelisasietaak en sorgdra dat sy evangelisasie-arbeid nie in stryd is met die Bybels-Reformatoriese leer van die Kerk nie.

AANBEVELING

- 1. Die beskrywingspunt word behandel.**

5.7.3.3

**BESKRYWINGSPUNT: RING VAN NOORD-KAAPLAND
VERVANGING VAN DIE GETP**

GETP word in sy geheel geskrap en vervang met 'n nuwe Toerustingskursus.

(Ds C Pretorius stel die beskrywingspunt).

AANBEVELING

- 1. Die beskrywingspunt word behandel.**

5.7.3.4

Verslag oor die Maatskappy vir Immigrasie (MVI)

(i)

Algemeen

Die Maatskappy vir Immigrasie (MVI) is in 1949 onder leiding van die drie Afrikaanse Kerke, naamlik die Nederduitsch Hervormde Kerk, die Nederduitse Gereformeerde Kerk en die Gereformeerde Kerke gestig. Destyds het daar baie Europees-Protestantse immigrante na Suid-Afrika gekom, veral uit die sogenaamde Dietssprekende lande: Nederland en Duitsland. Baie van hierdie immigrante was dan ook mense wat aan identiese kerke in Europa behoort het soos dit hier in Suid-Afrika bestaan en hulle kon baie maklik deel word van die kerk in Suid Afrika sonder om eers weer gekatkiseer te word en belydenis van geloof af te lê.

Die behoefte destyds was eenvoudig om hierdie mense kerklik en kultureel in die samelewingstrukture van Suid-Afrika in te burger. Vir hierdie doel is die Maatskappy van Europese Immigrasie (MEI) op die been gebring met die opdrag om as organisasie, immigrante by die kerk en volkslewe in te skakel. Die Maatskappy het met die owerhede van die dag geskakel om die name en tersaaklike gegewens te bekom om hierdie immigrante te kon kanaliseer na die kerk waar hulle wou tui shoort. Verder is die gegewens ook aan kultuurorganisasies deurgegee sodat die immigrante in die volkslewe ingeskakel kon word. Op hierdie wyse het baie

immigrante hulle tuiste gevind binne die Nederduitsch Hervormde Kerk . Die Maatskappy was bloot 'n administratiewe hulpmiddel vir die kerk om immigrante na die kerk te kanaliseer. Die Maatskappy wou niks meer as dit wees nie. Mettertyd het die destydse MEI ook in verskillende sentrums kantore gevestig waar enige immigrant vir hulp kon aanklop op watter terrein ookal. Hierdie hulpkantore het oor baie jare groot hulp aan duisende immigrante verleen. Die hulp het gewissel van die verkryging van verblyfpermitte of verkryging van burgerskap, tot selfs hulpverlening in die vorm van diens van barmhartigheid, byvoorbeeld om werk, versorging en voedsel te verleen. Baie lidmate van die Kerk het oor jare gehelp om die vreemdeling in ons poorte 'n heenkome te bied.

'n Half eeu later lyk die mense wat permanent na Suid-Afrika verhuis, baie anders. Die Staat keur immigrante op grond van hulle kwalifikasies en finansiële vermoëns, terwyl geslag, ras of geloofsoortuigings glad nie meer 'n rol speel nie. Die stroom van Europees-Protestantse immigrante het egter in die sewentiger jare begin minder word en in die tagtigerjare feitlik heeltemal opgedroog. Nuwe immigrante-voedingslande het in die tagtigerjare na vore gekom waaronder Oos Europese, Suid-Amerikaanse en Asiatiese lande tel. In die negentigerjare het die prentjie weereens verander en het Afrikalande bygekom as 'n bron vir wettige immigrante. Intussen het onwettige immigrasie uit Afrika 'n al hoe groter wordende probleem begin word.

Immigrante wat in die tagtigerjare en negentigerjare by die immigrante-hulpkantore begin aanklop het, is nou nie meer net mense wat dieselfde geloofsagtergrond as ons het nie, maar al hoe meer uit die Rooms Katolieke wêreld of selfs ook met geen of uiters min, kerk- of geloofsverbande. Dit het die destydse Maatskappy vir Europese Immigrasie ook genoodsaak om binne die nuwe Suid-Afrikaanse situasie hom die reg voor te behou om te bly voortbestaan. 'n Naamsverandering moes egter ondergaan word en die naam van die organisasie het verander na Maatskappy vir Immigrasie (MVI).

(ii) Statistiek

Statistiek wat Binnelandse Sake op 'n gereelde basis beskikbaar stel, toon die volgende tendense: Vanaf Januarie tot September 1997 het 3 079 mense wettig na Suid Afrika geïmmigreer. Die meeste hiervan, naamlik 1 137 was van Europa afkomstig, die tweede meeste 852 uit Afrika en die derde meeste 777 van Asië. Onwettige immigrante kom egter ook na Suid Afrika en die Staat reken dat twee-tot agt miljoen onwettige insypelaars hier woon.

Alhoewel dit enige immigrant vry staan om by die MVI om hulp aan te klop, is dit merendeels nog steeds maar immigrante uit (Oos) Europa en Suid-Amerika wat vir hulp aanklop en die meeste van hulle het nie Reformatoriese kerklike agtergronde nie. Waar dit voorheen die taak was om bloot 'n kanaliseringfunksie te vervul na die kerk en kultuurorganisasies toe, lê daar vandag ook 'n sterk diens van barmhartigheidsfunksie rondom hierdie mense, in watter vorm ookal.

Maar meer nog, omdat die Maatskappy tans nog toegang het tot inligting van nuwe immigrante, bestaan daar die moontlikheid om ook dié mense apostolêr met die evangelie te benader. Maar dit kan die Maatskappy self nie vervul nie, en daar is al immigrante verwys na onderskeie kerklike denominasies waar hulle die objek geword het van die evangeliebediening.

(iii) **Struktuur van die MVI**

(a) **Direksie en dagbestuur**

Die Maatskappy bestaan uit 'n Direksie wat op 'n Algemene Jaarvergadering verkies word. Die Algemene Jaarvergadering bestaan uit afgevaardigdes van die drie Afrikaanse Kerke en Afrikaanse kultuurorganisasies en vrywilligers uit die streekkomitees wat afgevaardig word. Uit die Direksie word 'n dagbestuur saamgestel met 'n voorsitter. Die dagbestuur vergader driemaandeliks en 'n verteenwoordiger uit elk van die drie Afrikaanse Kerke word as visevoorsitter aangewys sodat daar dus drie visevoorsitters van die Maatskappy is wat saam met ander verkose Direksielede as dagbestuur funksioneer. Op die dagbestuur dien ook 'n Uitvoerende Direkteur en 'n rekenmeester wat voltyds in diens van die organisasie staan. Tans is die posisie van Uitvoerende Direkteur vakant en die rekenmeester wat afgetree het, is genader om op sesmaandelikse sessiebasis die administrasie te behartig. Die dagbestuur is besig om in die lig van al hoe swaarder wordende finansiële omstandighede, beplanning te doen oor die verandering van die struktuur.

(b) **Streekkomitees en kantore**

Daar het streekkantore en streekkomitees in al die hoofsentrums van Suid Afrika bestaan. In die streekkantore was betaalde personeel werksaam wat gewoonlik bestaan het uit 'n streekhoof en sekretaresse. Hulle is bygestaan deur vrywilligers uit die gemeenskap en gemeentes wat gehelp het met beplanning en uitvoering van planne om die immigrante in te skakel. Ongelukkig moes die aantal streekkantore drasties verminder word en bestaan daar vandag nog net streekkantore en streekkomitees in Pretoria en Kaapstad. Hierdie twee streekkantore funksioneer egter baie goed en het aktiewe vrywilligerlede wat op die streekkomitees dien. Pragtige werk word hier gedoen aan die immigrant wat aanklop vir hulp en menige immigrant is op hierdie wyse op die voete gehelp en 'n staanplek in Suid-Afrika gegun. Daar word gehoop om aan die ideaal uitvoering te gee om weer in ander sentrums streekkomitees op te rig. Vrywilligers word daarvoor benodig.

(iv) **Finansies**

Waar kry die MVI sy inkomste vandaan? Groot besighede en instansies het in die verlede finansiële bydraes gemaak. Die Afrikaanse Kerke het ook finansiële ondersteuning gegee. Omdat die Staat self geen immigrante-inburgerings organisasies het

nie, het die Staat en stadsrade ook substansiële subsidies geskenk om hierdie werk namens hulle te doen. Hierdie subsidies van die Staat is aangewend om die personeel te kon bekostig. Intussen is hierdie subsidies totaal gestaak en daarom moes die MVI in baie sentrums kantore sluit. Vir die huidige het die MVI net personeel sover dit binne sy begroting moontlik is. Tog is MVI vol moed, en alhoewel die finansies min is, glo hy dat daar genoeg vrywilligers onder christengelowiges is, wat die doelstellings en die werk van die MVI sal bly ondersteun.

(v) Die Nederduitsch Hervormde Kerk se betrokkenheid by die MVI

Dit is belangrik vir die MVI om die Kerk se betrokkenheid, belangstelling en medewerking te behou. Oor baie jare het die Kerk wesenlike ondersteuning aan die MVI gebied. Die Kerk het in die verlede finansiële steun gegee deur sinodale- en gemeentelike bydraes, en bydraes van die NHSV. Dit was bydraes wat die MVI kon aanwend suiwer in belang van die immigrant se inburgering en hulp wat aan hulle verleen is. Personeel- en bedryfsuitgawes is deur ander bronne gefinansier soos reeds aangedui is. Die Algemene Kerkvergadering het nog altyd die aanbeveling van 10 sent per belydende lidmaat wat vrywillig aan die MVI gestuur kon word, gehandhaaf.

Totale gemeentelike bydraes uit die Nederduitsch Hervormde Kerk beloop gemiddeld 'n bedrag van R500 per jaar. Daarvoor wil die MVI die gemeentes wat bydraes gestuur het opreg bedank.

Die Kerk is verder by die MVI betrokke, deur verteenwoordigers te stuur na die Algemene Jaarvergadering. Tydens die vergadering word 'n Direksie saamgestel. Daar is lidmate en ampsdraers van die Kerk wat in streekkomitees in hulle onderskeie streke baie getroue werk lewer. Immigrante word ingeskakel by eredienste waar daar in Engels en ander tale gepraek word. Opregte dank word betuig aan daardie predikante en kerkrade wat op hierdie manier die ewangeliewoord laat weerklink.

Die oproep tot die Kerk is steeds om betrokke te bly by hierdie belangrike werk. Dit is waar dat baie immigrante vandag nie meer van herkoms behoort tot die kerklike en geloofsagtergronde wat ons het nie, maar dit beteken nie dat ons daarom ook die verkondiging van die Woord tot hierdie mense moet nalaat nie. Die MVI is vandag nog 'n hulpmiddel en arm om vir die kerk in die algemeen maar ook vir die Nederduitsch Hervormde Kerk in die besonder, saam met die ander kerke, die geleentheid te bied om sendingwerk te doen by mense wat langs hierdie weg bereik kan word.

Die werk van die MVI kan net bly voortbestaan as die morele en finansiële ondersteuning van Christengelowiges nie gestaak word nie. Daarom word al die gemeentes van die Kerk uitnoui om in hulle onderskeie streke betrokke te raak by die MVI deur hulle hulp aan te bied.

AANBEVELING

- 1. Vir kennisname en bespreking.**
- 2. Die vergadering volstaan by 'n vrywillige bydrae van 10 sent per lidmaat aan MVI.**
- 3. Verteenwoordigers van die Kerk by MVI word bedank vir hulle werk.**

5.7.3.5 Verslag van die Raad vir Godsdienste

(i) Funksionering

Die Raad het na afloop van die vier-en-sestigste Algemene Kerkvergadering op 27 September 1995 gekonstitueer met al die lede wat deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering benoem is. Die vergadering het besluit om die vorige lede wat deel was van die onafgehandelde projek Antisemitisme, te koöpteer met die oog op die afhandeling van die projek (om slegs opgeroep te word na vergaderings waar die betrokke projek hanteer word). Die besluit is deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering goedgekeur.

Die Raad het in sy termyn gemiddeld drie maal per jaar vergader.

(ii) Doelwitte, take, opdragte

(a) Take en doelwitte geïdentifiseer na die vorige Algemene Kerkvergadering

Die Raad het hom dit ten doel gestel om sy opdrag soos in die Reglementebundel uitgespel, na te kom. Dit sluit onder andere die afhandeling van opdragte in.

(b) Uitstaande opdragte van die vorige termyn wat afgehandel moes word

Twee projekte het oorgestaan, naamlik dié oor antisemitisme en die skryf van 'n populêre publikasie oor die Islam.

(c) Opdragte ontvang van die 64ste Algemene Kerkvergadering

Die volgende opdragte is ontvang:

- * Godsdienwetenskap as skoolvak.
- * Die afhandeling van die projek Antisemitisme.
- * Die afhandeling van die projek Islam.

Laasgenoemde twee is vanaf die vorige termyn oorgedra.

(d) Ander opdragte en take

- * Die invloed van die Islam op die Suid-Afrikaanse bevrydingsteologie.
- * Hersiening van die Reglementebundel.
- * Toerustingspakket vir ouderlinge: Die Raad vir Ouderlinge het in 'n skrywe versoek dat modules oor die Islam opgestel word vir byvoeging by die toerustingspakket vir ouderlinge.
- * Versoek van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering om inligting oor die Islam: Die Kommissie het die Raad versoek dat soveel moontlik inligting oor die Islam versamel word en aan hulle bekend gestel word.
- * Samewerking met die Sendingraad oor die sending na die Jode.

(e) Opdragte en take afgehandel: Bereiking van doelwitte

(aa) *Godsdienstwetenskap as skoolvak*

Die Algemene Kerkvergadering het opdrag gegee dat die Raad hierdie saak in samewerking met die Raad vir Opvoeding en Onderwys hanteer. Daar is 'n aanvangsgesprek gevoer met iemand wat deel was van die Departement van Nasionale Opvoeding. Daarna is die saak opgeneem met die Raad vir Opvoeding en Onderwys. Die Raad vir Opvoeding en Onderwys het die saak op hulle eie hanteer en 'n skrywe gerig aan die Direkteur-Generaal van Onderwys. Die skrywe is voorgelê aan die Raad vir Godsdienste wat dit so aanvaar het. Daarmee is die opdrag uitgevoer en die saak afgehandel.

(bb) *Antisemitisme:*

Die Raad se werksaamhede is so beplan dat die projek gedurende hierdie termyn afgehandel kan word. Daar is aanvanklik beplan vir afhandeling aan die einde van 1997. Al die hoofstukke is afgehandel en die publikasie as geheel is tydens 'n werkswinkel op 21 Februarie 1997 bespreek.

Tydens die werkswinkel is geworstel met die vraag oor die wyse van publiserings, aangesien dit geblyk het dat daar 'n probleem kan wees om die publikasie deur Kital te laat uitgee. Daar is ook twyfel oor die aktualiteit van die onderwerp vir die gewone lidmaat, wat implikasies inhou vir die besluit oor die publikasie. Die besluit oor die publikasie beïnvloed die aard van die projek. Indien dit deur Kital gepubliseer word, moet die publikasie populêr-wetenskaplik aangebied word, toeganklik vir die gewone lidmaat. Indien dit vir publikasie aan die HTS voorgelê word, moet dit meer akademies-wetenskaplik wees. 'n Derde moontlikheid is publikasie in die studiebundel van die 65ste Algemene Kerkvergadering. Uiteindelik het die Raad besluit om die publikasie af te handel en aan die Kommissie te oorhandig, waardeur die opdrag afgehandel sal wees. Die Kommissie kan dan self besluit oor die publiserings al

dan nie.

As gevolg van die werkklas van die persone wat die dokument moet afrond, is daar nie geslaag in die oogmerk om die verslag betyds met die oog op die 65ste Algemene Kerkvergadering afgerond te kry nie. Daar word egter steeds beplan om die verslag voor die einde van die huidige Raad se termyn af te handel.

(cc) *Islam:*

Die Raad het besluit dat hierdie projek ook gedurende hierdie termyn afgehandel moet word. Onder die lidmate van die Kerk is daar soveel belangstelling in hierdie onderwerp, dat dit geregverdig is om dit in die vorm van 'n publikasie af te rond wat deur Kital uitgegee kan word. Die afhandeling van hierdie projek sal lei tot die afhandeling van twee ander sake waarmee die Raad besig is.

In die eerste plek sal dit voldoen aan die versoek van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering om inligting oor hierdie saak aan hulle bekend te stel. In die tweede plek sal die publikasie kan dien as studiemateriaal vir die toerustingspakket vir ouderlinge. Daarom sal die afhandeling van die modules aandag ontvang sodra die publikasie afgehandel is. Daar is twee lede van die Raad wat spesifiek met hierdie projek besig is, naamlik prof PJ van der Merwe en ds C le Roux.

(dd) *Satanisme:*

Die Raad het besluit om navraag te doen oor die vordering met die projek oor Satanisme. Na aanleiding van die navraag het dit aan die lig gekom dat die projek waarskynlik tot stilstand gekom het. Daar is vasgestel dat 'n vorige Algemene Kerkvergadering opdrag gegee het dat 'n studie oor demonisme en eksorsisme gedoen moet word. Dit is nou verwys na die Dosentevergadering. Oor die saak van die Satanisme is daar egter geen duidelikheid nie.

(ee) *Invloed van die Islam op die bevrydingsteologie in Suid-Afrika:*

Aangesien ds PJ Wolmarans as student sy skripsie oor hierdie onderwerp geskryf het, het die Raad hom versoek om dit tot 'n artikel te verwerk. Prof PJ van der Merwe is tans besig om dit af te rond. Dit sal ook gedurende hierdie termyn afgehandel word.

(ff) *Reglementebundel:*

Die Raad het aandag gegee aan die herskrywing van die Reglementebundel en die voorstelle is deurgestuurd. Daar is spesifiek aandag gegee aan die saak van aktiewe sending onder die Jode. Die Raad het die versoek gerig dat hierdie saak verwys word na die Sendingraad, aangesien dit 'n raad is wat met aktiewe

sendingwerk besig is. Die Raad vir Godsdienste sal voortgaan met studiewerk daaroor, aangesien die opdrag aan hierdie Raad gerig is. Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het hierdie aanbeveling aanvaar en samesprekings met die Sendingraad het reeds begin.

AANBEVELING

1. Vir bespreking en besluit.

5.7.4 GETUIENIS TEENOOR DIE GEMEENSKAP

5.7.4.1 Verslag van die Raad vir Maatskaplike Sake

(i) Funksionering van die Raad

Die Raad is na die 64ste Algemene Kerkvergadering soos volg saamgestel: Prof IWC van Wyk (voorsitter), ds RJ Coertze (sekretaris), dr GMJ van Wyk, di MD Robberze, J Otto, AJ Celliers, dr P van Staden, RM Naudé, prof PM Venter en mnr I Dreyer.

- * Die Raad het nege keer vergader.
- * Die Raad het in verskeie werkkomitees verdeel wat talle vergaderings en besprekingsessies gehou het.
- * Onderling is daar talle gesprekke met mekaar oor 'n reeks etiese probleme gevoer.
- * Lede van die Raad het die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering bedien met advies oor verskillende aangeleenthede soos byvoorbeeld dobbelary, wetgewing oor die nuwe grondwet, drankwet en dies meer.

AANBEVELING

1. Vir kennisname.

(ii) Uitstaande opdragte wat in die vorige termyn verrig moes word

Die volgende opdragte was uitstaande ten opsigte van die vorige werktermyn:

- (a) Egskeiding.
- (b) Wettiging van prostitusie.
- (c) Preekbundel oor etiese temas.
- (d) Pensioenvoordele vir bejaardes.

AANBEVELING

1. Vir kennisname.

- (iii) Opdragte ontvang van die 64ste Algemene Kerkvergadering

Die volgende opdragte is van die 64ste Algemene Kerkvergadering ontvang:

- (a) Kommersialisering van seksualiteit.
- (b) Verdere studie oor die doodstraf.
- (c) Die vrou as lidmaat en as ampsdraer.

AANBEVELING

1. Vir kennisname.

- (iv) Take en doelwitte deur die Raad geïdentifiseer aan die begin van die werktermyn

Die volgende take en doelwitte is geïdentifiseer:

- (a) Geregtigheid en regstellende aksie.
- (b) Aborsie.
- (c) Homoseksualisme.
- (d) Korruptsie, bedrog en diefstal.
- (e) Arbeidsetiek en stakings.
- (f) Die "groentema".

AANBEVELING

1. Vir kennisname.

- (v) Take en doelwitte afgehandel

Die volgende take en doelwitte is afgehandel:

- (a) Verdere studie oor die doodstraf (Vergelyk **BYLAE G**).
- (b) Die kommersialisering van seksualiteit (Vergelyk **BYLAE H**).

AANBEVELING

1. Die Raad word bedank vir die gelewerde werk.
2. Die studiestukke oor die doodstraf en die Kommersialisering van seksualiteit word bespreek.
3. Die volgende aanbevelings van die Raad met betrekking tot die studiestuk kommersialisering van seksualiteit, word oorweeg:
 - (i) Lidmate van die Kerk word opgeroep om die huwelik in ere te hou deur in gehoorsaamheid aan God, uit die Woord en in toewyding aan God en aan mekaar te leef (Kerkorde, Ordereël 7.3).
 - (ii) Lidmate word gewaarsku om baie versigtig te wees in hulle optrede ter bestryding van kommersiële seksuele praktyke. Optrede wat gelowiges nie waardig is nie en daartoe aanleiding kan gee dat hulle en die Kerk gekarikaturiseer kan word, moet vermy word.
 - (iii) Lidmate word gemaan om nie 'n dubbelmoraal te handhaaf deur hulle in die openbaar teen sekere kommersiële seksuele praktyke en handelsware uit te spreek, maar dit dan self te gebruik nie. Sulke optrede bring die integriteit van die kerk as sodanige ook in die gedrang.
 - (vi) Lidmate word opgeroep om nie deel te neem aan enige seksuele praktyke wat skadelik kan wees vir hulle huwelike, eie persoon, of hulle medemense nie.
 - (v) Die wetgewer(s) word gevra om kommersiële seksuele praktyke en handel in seksprodukte op 'n verantwoordelike wyse te beperk sodat kinders en volwassenes wat dit só verkies, nie ongewenste blootstelling daaraan kry nie.
 - (vi) Ouers word opgeroep om hulle kinders te beskerm, in te lig en voor te lig sodat hulle self ook verantwoordelik kan leer lewe in die nuwe uitdagende omstandighede van ons dag.
 - (vii) Die Kerk aanvaar dat hy ook 'n pastorale verantwoordelikheid het teenoor mense wat verward, onseker, of oningelig is oor kommersiële seks. Verder kom die Kerk ook sy pastorale en profetiese verantwoordelikheid na teenoor persone wat meedoen aan afkeurenswaardige kommersiële seksuele praktyke. Predikante en ouderlinge word opgeroep om sulke mense met liefde tot berou te bring.

(viii) Die Kerk verkondig ook God se gerig aan mense wat in 'n sondige leefwyse volhard.

(vi) Take onafgehandel

Die volgende take is onafgehandel of in proses om afgehandel te word:

- (a) Egskeiding: Dr P van Staden is feitlik klaar met sy navorsing.
- (b) Homoseksualisme: Hierdie studie kon nie afgehandel word nie, aangesien dr RM Naudé weens werksomstandighede bedank het as lid van die Raad.
- (c) Korruptsie, bedrog en diefstal: Hierdie navorsing kon nie afgehandel word nie, aangesien ds AJ Celliers uit die amp bedank het.
- (d) Arbeidsetiek en stakings: Hierdie navorsing is nie voltooi nie, aangesien mnr Manie Dreyer ernstig siek geword het.
- (e) Geregtigheid en regstellende aksie: Prof IWC van Wyk is nog besig met navorsing.
- (f) Aborsie: Dr J Otto is nog besig met navorsing.
- (g) Die "groentema": Dr J Otto is nog besig met navorsing.
- (h) Die vrou as lidmaat en as ampsdraer: Ds MD Robbertze en 'n span vroue-predikante is nog besig met navorsing. Die vergadering kan intussen kennis neem van 'n publikasie van een van die navorsers, ds Y Dreyer, getiteld "Konflik tussen die geslagte".
- (i) Preekbundel oor etiese temas: Die projek is laat vaar as gevolg van 'n gebrek aan geld.
- (j) Pensioenvoordele vir bejaardes: Ds RJ Coertze ondersoek nog die aangeleentheid.

AANBEVELING

1. Die nuut saamgestelde Raad handel die onafgehandelde opdragte af.

(vii) Aanbevelings van die Raad oor die toekomstige hantering van etiese kwessies en die toekoms van die Raad vir Maatskaplike Sake

(a) Die opdrag

Die Kerk het die verantwoordelikheid om sy lidmate in hulle etiese oordeelsvorming te help. Die Kerk getuig daarom na binne, na sy eie lidmate, oor etiese aangeleenthede.

As deel van sy verkondigingstaak - en in die besonder as deel van sy apostolaatsopdrag - meen die Kerk dat hy ook 'n verantwoordelikheid het om getuienisse teenoor die gemeenskap (Ordereël 5.7.7) en die owerhede (Ordereël 5.7.8) te lewer.

Om hierdie opdragte uit te voer, is in vandag geen maklike taak nie. Die Hervormde Kerk het met 'n totaal nuwe scenario te make, en staan voor talle strukturele en binne-kerklike probleme. 'n Raad, met sy ou tradisionele stadige werkswyse is nie meer die ideale werkswyse nie.

(b) Die scenario

Die huidige geestesklimaat en die "Nuwe Suid-Afrika" plaas lidmate ten opsigte van morele en maatskaplike vraagstukke voor totaal nuwe uitdagings.

- * Daar is 'n duidelike verskuiwing in die private en openbare moraliteit te bespeur. Die tradisionele Calvinistiese menings oor morele aangeleenthede word deur talle mense, groepe en instansies nie meer as rigtinggewend gewaardeer nie.
- * Kerke het nie meer 'n monopolie op meningsvorming oor etiese aangeleenthede nie. Vandag is hy maar net één van die meningvormers.
- * Die morele pluralisme en demokratiese prosesse het die kerke tot op die rand van die samelewing gedruk. Die kerk beskik nie meer oor die "mag" om sy oordeel op mense en die samelewing af te forseer nie.
- * Die kerke het nie meer met 'n blanke, Calvinisme-goedgesinde owerheid te make nie. Tans het hy met swart, Calvinisme-vyandige owerhede te make.
- * Die morele ongeloofwaardigheid van die Afrikaanse kerke (as gevolg van hulle apartheidskuld) sal nog vir baie jare 'n hindernis wees in ons getuienis teenoor die owerheid.
- * Die relativisering van die Christendom (die verbod op bevoordeling van die "ware godsdiens") wil die invloed van die kerk beperk tot die deelname aan multi-godsdiensstige getuienislewering.
- * Ekonomiese argumente weeg tans swaarder as morele argumente.
- * Die reg (die Handves van Menseregte) en nie die (Christelike) etiek bepaal vandag die ontwikkeling van die samelewing.

(c) Die probleme

Etiese oordeelsvorming

- * Die Kerk doen nie genoeg om sy lidmate in veranderende omstandighede met hulle etiese oordeelsvorming te help nie.
- * 'n Paar studiestukke deur 'n Raad, kan nie die wyse wees waarop die Kerk moet

werk nie.

- * Struktureel sal ons moet dink aan ander moontlikhede.

Getuienislewering op plaaslike (gemeente/ring) vlak

- * Die dae is verby dat daar net op sinodale vlak getuienisse gelewer moet word. Die primêre verantwoordelikheid ten opsigte van morele sake, lê tans by plaaslike strukture.
- * Die desentralisering van mag veroorsaak dat predikante, kerkrade en ringsvergaderings die primêre verantwoordelikhede sal moet dra.

Getuienislewering as Kerk

- * Die tempo van die samelewingontwikkeling en die spoed van wetgewingsprosesse bring mee dat die (k)Kerk met sy stadige werkswyse nie werklik invloed op die gang van sake kan uitoefen nie.
- * Die (k)Kerk sal struktureel op 'n ander, vinniger wyse móét werk indien hy enige invloed in die samelewing en Staat wil uitoefen.

Navorsing in en deur die Kerk

- * Aangesien die meeste leidinggewende persone in die Kerk se werkklas die laaste jare geweldig toegeneem het, is daar eenvoudig nie meer tyd vir allerlei memorandums en navorsingsprojekte nie.
- * Té veel tyd word gemors op studie wat nie regtig nodig is nie.
- * Navorsingsprojekte sal baie deeglik deur die Algemene Kerkvergadering en Kommissie van die Algemene Kerkvergadering gekeur moet word.

Kommentaar op wetgewing

- * Die Kerk word dikwels op baie kort kennisgewing om kommentaar op voorgestelde wetgewing gevra.
- * Dikwels versoek die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering persone en/of Rade om namens hom kommentaar voor te berei.
- * Die verdere hantering van hierdie kommentaar laat veel te wense oor.

Getuienislewering op versoek

- * Dikwels versoek lidmate, ampsdraers of vergaderings die Kommissie van die

Algemene Kerkvergadering om kommentaar te lewer op sekere gebeure en of probleme.

- * Hierdie aangeleentheid kan ook beter hanteer word.
- * Die Kerk moet volgens Ordereëls 5.7.7(i) en 5.7.8(i) getuienisse ook saam met ander kerke aflê. Die gebrekkige ekumeniese bewustheid is 'n hindernis in die uitvoering van hierdie opdrag.

Die gebrek aan belangstelling en ywer in die Kerk.

- * Die traagheid en onwilligheid om in en met rade (soos die Raad vir Maatskaplike Sake) saam te werk, is ongelukkig 'n feit.
- * Talle pogings om méér mense by die werksaamhede van die Raad te betrek, het misluk.
- * Talle mense wil eenvoudig nie iets ekstra in die Kerk doen nie. Die gevolg is dat alles op die skouers van 'n paar mense neerkom.

(d) Voorstel vir die hantering van etiese kwessies in die volgende jare

- * Alle predikante, ouderlingevergaderings, en ringsvergaderings gee self indringend aandag aan etiese en maatskaplike probleme.

Deur intensiewe studie en navorsing sorg hulle dat hulle bevoeg raak om op plaaslike vlak standpunt in te neem, kommentaar en getuienisse te lewer.

- * Maatskaplike euwels en etiese probleemstellings word bespreek in broederkringvergaderings, vergaderings van die ampte, konferensies, simposia, berade gemeentelike- en kerklike byeenkomste.

Die Kerk as geheel wend 'n ernstige poging aan om in die nuwe situasie etiese oordeelsvorming te stimuleer en kwalitatiewe getuienislewering te bevorder.

Die dosente - en in die besonder diegene wat met etiek belas is - neem verantwoordelikheid en gee leiding in hierdie verband.

- * Alle formele en of amptelike verklarings, standpuntinnames en getuienisse word aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering gestuur.

Wanneer die Kommissie op onaanvaarbaarhede afkom gee hy aan die betrokke ampsdraer en of vergadering die regte leiding (Ordinansie 3.9.2(vii)).

Wanneer die Kommissie agterkom dat daar groot meningsverskil oor 'n saak

bestaan, laat hy dit deeglik ondersoek. Op grond van hierdie ondersoek word die saak bespreek en 'n besluit geneem. Dit word dan van almal verwag om hulle in hulle uitsprake by hierdie konsensus te hou.

- * Ringsvergaderings kan versoek dat die Algemene Kerkvergadering uitsluitel
gee oor sekere probleme.

Die Algemene Kerkvergadering benoem dan 'n ondersoekkomitee wat hierdie probleem gaan navors en aanbevelings maak sodat die Algemene Kerkvergadering 'n besluit kan neem.

Ná afhandeling van sy opdrag ontbind die komitee.

- * Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering lewer getuienis teenoor die gemeenskap oor maatskaplike sake van wesenlike belang. Die Kommissie

- ** laat hom van advies bedien deur kundiges
- ** bespreek die adviese met die adviseurs
- ** gee teologiese en kerklike redes vir 'n ander standpuntinname
- ** maak sy getuienis in die Kerk bekend.

Ander vergaderings van die ampte, ampsdraers en lidmate volg in hulle getuienisse die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering.

Indien die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering se getuienis verwerplik blyk te wees, word versoek dat die saak op die volgende Algemene Kerkvergadering bespreek word.

- * Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering lewer namens die Kerk kommentaar op voorgestelde wetgewing. Die Kommissie

- ** laat hom van advies bedien deur kundiges.
- ** bespreek die adviese met die adviseurs.
- ** gee teologiese en kerklike redes vir 'n ander standpuntinname.
- ** maak sy kommentaar in die Kerk bekend.

Ander vergaderings van die ampte, ampsdraers en lidmate volg in hulle kommentaar (indien dit verlang word) die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering.

Indien die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering se kommentaar verwerplik blyk te wees, word versoek dat die saak op die volgende Algemene Kerkvergadering bespreek word.

- * In alle gevalle hierbo word daar sover moontlik na ekumeniese samewerking gesoek.

Indien dit wenslik en noodsaaklik blyk te wees, kan die Kerk hierdie verantwoordelikhede natuurlik ook alleen, op sy eie nakom.

- * Die implikasie van bogenoemde werkswyse is dat die Raad vir Maatskaplike Sake ontbind.

Die dosente in etiek en ander kenners van die etiek, sal in 'n groot mate leiding aan die Kerk moet gee.

AANBEVELING

- 1. Die voorstel van die Raad met betrekking tot die toekomstige hantering van etiese sake en die ontbinding van die Raad vir Maatskaplike Sake word oorweeg.**
- 2. Die Raad word bedank vir sy werk.**

4.7.4.2 Raad vir Kerk en Kuns

- (i) Verslag van die voorsitter van die Raad

Die voorsitter van die Raad vir Kerk en Kuns lewer soos volg verslag:

Ek het verskeie pogings aangewend om lede op te roep tot 'n vergadering, maar met geen welslae nie. Dit wil voorkom of die lede geen onderwerp kon vind waaroor die Raad die Kerk met advies kan voorsien nie.

Kuns het so gefragmenteerd geraak en 'n gees van alles-kan-maar-gaan het in die land posgevat, dat dit lyk asof niemand 'n standpunt wil inneem nie. Oor die mees populêre en invloedryke kunsvorm van die 20ste eeu, naamlik die visuele medium, is daar blykbaar al genoeg oor gepraat.

Ek bevraagteken dus die voortbestaan van die Raad vir nou, terwyl die Kerk met ander belangriker sake te doen het. Die Raad kan alleen sy funksie vervul indien die Kerk aan die Raad opdrag gee om aan sekere sake aandag te gee.

AANBEVELING

- 1. Vir kennisname en bespreking.**

(ii) Skrywe van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering aan die Raad vir Kerk en Kuns

Die Raad vir Kerk en Kuns wou by geleentheid sy ledetal uitbrei. Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het soos volg gereageer op die versoek van die Raad:

- * Die Kommissie het na deeglike oorweging en in die lig van die rasionalisasie-program besluit om te volstaan met die oorspronklike benoeming.
- * Lidmate of predikante wie se insette vir 'n bepaalde projek benodig word, kan op 'n ad hoc-basis totdat die projek afgehandel is, gekoöpteer word.
- * Daar is reeds baie oor geweld in rolprente en op televisie geskryf en gepraat en die Raad moet vir homself daarvan rekenskap gee of dié onderwerp 'n driejaar lange studie regverdig.
- * Daar is verskeie ander onderwerpe wat vir die Kerk en sy lidmate van groot belang is, soos byvoorbeeld bepaalde kunsvorme soos beeldhou- en skilderkuns.
- * Daar moet 'n goeie onderskeid tussen kuns- en etiese sake gemaak word.
- * Daar behoort van tyd tot tyd in die kerklike tydskrifte leiding en inligting aan lidmate van die Kerk gegee te word oor kunsangeleenthede en veral die beoordeling van kuns en kunsvorme.
- * Daar kan gelet word op die werk wat prof AG van Aarde gedoen het oor die afbeelding van Jesus in films.

AANBEVELING

1. Vir kennisname.

5.7.4.3

**BESKRYWINGSPUNT: RING VAN NOORD-KAAPLAND
STANDPUNTNAME TEENOR OPVOERING BY KLEIN KAROO
KUNSTEFEEES**

Die vergadering spreek sy misnoeë uit oor die opvoering van Breyten Breytenbach se "Boklied" en die uitstalling van Jan Visser by die Klein Karoo Kunstefees vanjaar.

Motivering

Lidmate en ampsdraers het deur middel van die media kennis geneem van die inhoud van die regisseur Marthinus Basson, se opvoering van Breyten Breytenbach se "Boklied" en Jan Visser se uitstalling tydens die Klein Karoo Kunstefees. Daar is veral ontsteltenis oor die aanklank wat aanbiedinge van hierdie aard onder ons Afrikanervolk vind, vir die lofprysing wat dit ontlok en ook die feit dat dit met die hoogste prys bekroon word.

AANBEVELING

- 1. Die beskrywingspunt word behandel.**

5.7.5 GETUIENIS TEENoor OwerHEDE

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het vanuit die Woord van God teenoor die owerheid getuig na aanleiding van die gewelddisituasie in die land.

Geen terugvoer is van owerheidsweë ontvang nie.

In Julie 1998 het die visepresident met die Afrikaanssprekende kerke in Pretoria samesprekings gevoer.

AANBEVELING

- 1. Vir kennisname en bespreking.**
- 2. Prof TFJ Dreyer lewer tydens die vergadering verslag oor die samesprekings met die visepresident op 14 Julie 1998.**

5.8 KERKBOEK

5.8.1 DIENSBOEK

5.8.1.1

BESKRYWINGSPOINT: RING VAN BLOEMFONTEIN OPNAME VAN GELOFTE VAN 1838 IN DIENSBOEK

Die Gelofte van 1838, 'n historiese agtergrond en riglyne vir die gebruik daarvan, word in die Diensboek opgeneem.

AANBEVELING

1. Die beskrywingspunt word behandel.

5.8.1.2 Opdrag aan die Raad vir Prediking en Erediens: Liturgiese orde vir ouderlinge in die Diensboek

Die buitengewone sitting van die 64ste Algemene Kerkvergadering het dit aan die Raad vir Prediking en Erediens opgedra om 'n liturgie saam te stel vir die hou van leesdienste vir ouderlinge vir opname in die Diensboek.

In sy antwoord aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering stel die Raad dat hy dit nie nodig ag dat 'n afsonderlike liturgie vir ouderlingdienste saamgestel word nie.

Die Kommissie het die besluit so aanvaar.

AANBEVELING

1. Vir kennisname.

**5.8.1.3 BESKRYWINGSPUNT: RING VAN DORSLAND
HERSIENING VAN KERKBOEK**

Die Kerkboek word in sy geheel hersien voordat dit herdruk word.

(Ds L. Janse van Rensburg stel die beskrywingspunt).

Motivering

Die inleiding van die Kerkboek is 'n besondere stuk werk en kan as waardevolle instrument en met groot vrug, as inligtingstuk om die agtergrond van die liturgie wat in die Kerk gebruik word te verantwoord, gebruik word.

Vir gebruik in die erediens bestaan daar egter 'n aantal sake waaraan daar aandag geskenk moet word.

Die huidige formaat van die Kerkboek is gebruikers onvriendelik.

- * Die lettertipe wat vir die druk van die Kerkboek gebruik is, is te klein en bemoeilik gemaklike lees. By geleenthede wanneer formuliere tydens aanderediensle geles word, of waar die beligting swak is, raak dit moeilik om die erediens glad te laat verloop.
- * Die feit dat die liturgie vir die predikant en die ouderling nie duideliker geskei is nie, skep verwarring.
- * Die verwysings na paragrawe in die inleiding, maak die gebruik van die Kerkboek in sy huidige formaat lomp.
- * By sommige ordes word daar ná die geloofsbelydenis sang aangekondig met die inleidende woorde: Kom ons wy nou opnuut ons lewens aan die Here ...". of "Laat ons sing van ons heerlike toekoms ...", of "Kom ons loof God nou deur te sing ...". Dit beteken dat daar sekere liederes uit die lys op p 6 par 2.5 is wat meer, minder of glad nie gepas is om by spesifieke orde te sing nie. Hierdie lys kan verfyn word sodat spesifieke liederes wat by spesifieke ordes (of inleidende sinne pas) aangegee word.
- * Daar bestaan 'n formulier vir die bevestiging van ouderlinge en diakens en 'n orde vir die bevestiging van diakens. Daar bestaan egter nie 'n formulier vir die bevestiging van ouderlinge alleen nie. Dit is moeilik om die gedeeltes wat nie toepaslik is nie, wanneer slegs ouderlinge bevestig word, uit te sif indien die bestaande formulier gebruik word.
- * Die nagmaalsformulier kan volledigheidshalwe verwerk word.
 - ** Daar bestaan 'n behoefte aan 'n duideliker uiteengesette liturgie vir die bediening van die nagmaal.
 - ** Voor die uitnodiging na die nagmaal (by albei formuliere) sou dit sinvol wees om riglyne van gepaste liederes te lys wat gesing kan word terwyl die tafel in gereedheid gebring word.
 - ** Daar kan aandag daaraan geskenk word om 'n lys van Psalms en Gesange op te stel wat gesing kan word aan tafel nadat die nagmaal bedien is.
- * Die lys van sitate wat aangehaal word na die Skriflesing kan, soos in die vorige Diensboek, verder uitgebrei word.

AANBEVELING

1. Die beskrywingspunt word behandel.

5.9 FEESVIERINGE

5.9.1 HERDENKINGSFEESTE IN 1999: EEUFEESE DIE HERVORMER; DIE TWEDE VRYHEIDSOORLOG

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het beplanning gedoen rondom die Eeufees van Die Hervormer en die herdenking van die Tweede Vryheidsoorlog in 1999. Die volgende beplanning is deur die Kommissie goedgekeur:

Eerstens: Die Hervormer se Eeufeesviering

'n Verkose komitee onder leiding van dr JMG Storm het reeds 23 artikels geïdentifiseer wat deur verskillende skrywers geskryf sal word vir plasing in Die Hervormer van Januarie 1999. Die artikels sal uiteindelik in een bundel gebind word en dit behoort 'n weerspieëling van die Kerk se geskiedenis te wees soos dit in Die Hervormer na vore gekom het.

Tweedens: Die herdenking van die Tweede Vryheidsoorlog

Die herdenkingsfeeste rondom die Tweede Vryheidsoorlog word afsonderlik van dié van Die Hervormer gereël. Die Kerk hou sy eie herdenkingsfeeste wat hom waardig moet wees. Die Kerk moet die teologiese sy van die oorlog, rampspoed, en dies meer deurdink en aan sy lidmate deurgee.

Die gebeure behoort plaaslik herdenk te word sonder dat daar een sentrale fees gehou word. Gemeentes kan self besluit oor die vorm wat hulle feesviering sal aanneem. Klipstapelings en die oprig van monumente kan oorweeg word.

Die gedagte dat die Kommissie die saak hanteer en aan gemeentes leiding gee, het algemeen by Kommissielede byval gevind. Tydens die Algemene Kerkvergadering van 2001 kan dié saak aan die orde kom. Die Sondag die naaste aan 31 Mei 2002 kan as dankdag gebruik word.

Derdens: Publikasie oor die jaar 2000

'n Publikasie wat terug, sowel as voortuitskouend is met betrekking tot die Kerk se teologiese denke en arbeid, word saamgestel. Dit sal gebalanseerd aangebied word en ook die Kerk waardig wees. Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering neem die leiding vir die daarstel van die publikasie.

Die Kommissie het verder ook die volgende besluite geneem:

- * 'n Skrywe waarin die inligting oor die feesviering vervat is, word aan gemeentes deurgegee.
- * Gemeentes word versoek om aandag te gee aan plaaslike feeste vir die

herdening van die Tweede Vryheidsoorlog.

- * Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering gee aandag aan die hou van 'n dankdag op die Sondag naaste aan 31 Mei 2002 met die oog op die herdenking van die Tweede Vryheidsoorlog.
- * Dr DJC van Wyk word benoem as redakteur van die publikasie oor die jaar 2000. Hy is geregtig om na goedgekeurde 'n advieskomitee te benoem. Die publikasie staan onder toesig van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering.
- * Die bogenoemde werksaamhede begin dadelik en die Raad van Finansies begroot daarvoor.

Aan sommige van die besluite is reeds uitvoering gegee.

AANBEVELING

1. Vir kennisname en bespreking.

5.9.2

BESKRYWINGSPUNT: RING VAN PRETORIA AANDUIDING VAN CHRISTELIKE FEESDAE OP OPENBARE KALEN- DERS EN IN DAGBOEKE

Alles word in werking gestel om Christelike feesdae afsonderlik op openbare kalenders en in dagboeke aan te dui soos dit die geval is met Joodse vakansiedae, Hindu heilige dae en feeste, Moslem heilige dae en nagte, Tamil feeste en Bahai heilige dae.

(Dr WC Kloppers stel die beskrywingspunt).

Motivering

Tans verskyn slegs Goeie Vrydag en Kersfees onder die opskrif "Openbare vakansiedae" op kalenders en in dagboeke. Ander godsdienste het elkeen 'n eie afsonderlike blokkie waarin die volledige lys van hulle feesdae opgeneem is. Dit skep die indruk dat die Christendom slegs bogenoemde twee feesdae vier.

Die feit dat daar nie 'n afsonderlike opskrif "Christelike feesdae" verskyn nie, is 'n verleentheid vir die Christelike geloof en bevoeder verder die afwatering van bogenoemde twee feesdae tot "algemene handelsfeeste" wat hulle unieke Christelike

karakter inboet.

Die insluiting van 'n eie kolom vir Christelike feesdae is 'n geleentheid tot openbare Woordverkondiging (vergelyk Kerkorde) asook 'n onontbeerlike element van evangelisasie deurdat die Christelike geloof hierdeur voortdurend in die openbare oog gehou word. Die kerk van Christus kan nie toelaat dat haar feesdae so "stil-stil" uit die openbare oog verdwyn nie.

Daar behoort in samewerking met al die ander Christelike denominasies oor die insluiting van die besondere dae gekonsulteer te word, waarna dit as 'n gesamentlike poging aan die betrokke instansies vir opname in dagboeke en op openbare kalenders aangebied behoort te word. Minstens die volgende behoort te verskyn:

- * Die vier adventsweke.
- * Kersfees (of moontlik eerder "Die geboorte van Christus" om dit van die openbare vakansiedag te onderskei.)
- * Die sewe lydingsweke.
- * Goeie Vrydag (of eerder "Christus sterf vir die wêreld" om dit van die openbare vakansiedag te onderskei asook 'n evangelisasieboodskap te dra).
- * Opstandingsondag.
- * Hemelvaart.
- * Pinkster.

AANBEVELING

1. Die beskrywingspunt word behandel.

5.10 BYBELVERTALING EN BYBELVERSPREIDING

5.10.1 VERSLAG VAN DIE RAAD VIR BYBELVERTALING

5.10.1.1 Samestelling en funksionering

Na afloop van die 64ste Algemene Kerkvergadering is die Raad vir Bybelvertaling soos volg saamgestel:

Prof PM Venter - Voorsitter
Dr JH Breytenbach - Sekretaris
Prof APB Breytenbach
Prof JH Barkhuizen
Prof GMM Pelser
Ds JM Strijdom

Die Raad het op gesette tye vergader om sy werk te doen.

AANBEVELING

1. Vir kennisname.

5.10.1.2 Take aan die Raad opgedra en afhandeling daarvan

- (i) Die Raad het die versoek van die 64ste Algemene Kerkvergadering om aandag te gee aan besware van lidmate oor die nuwe Bybelvertaling uitgevoer deur dit òf na die Bybelgenootskap vir kennisname te verwys òf daarop per brief te antwoord.
- (ii) Die Raad het oorweging geskenk aan 'n publikasie oor Bybelvertaling maar bevind dat daar reeds voldoende oor die saak gepubliseer is. Aangeleenthede wat nog nie in die publikasie voldoende aandag gekry het nie, kon by wyse van 'n reeks artikels in een van die Kerk se publikasies hanteer word.
- (iii) Lede van die Raad het verskeie simposia oor Bybelvertaling in Stellenbosch en Kemptonpark bygewoon en die inhoude daarvan tydens sy vergaderings bespreek.
- (iv) Voorbereiding vir nuwe vertalingsprojekte is getref deur lede van die Kerk te identifiseer wat daaraan sal kan deelneem en te besin oor vertaalmetodiek en -problematiek.

AANBEVELING

1. Vir kennisname en bespreking.

2 Die Raad vor bedank vir sy werk.

5.10.1.3 Voortbestaan van die Raad vir Bybelvertaling

Die Raad beveel aan dat die bestaansreg van 'n Raad vir Bybelvertaling ernstig

heroorweeg moet word by die herstrukturering van rade. Aangeleenthede oor Bybelvertaling kan eerder na die Dosentevergadering, bepaalde dosente of spesialiste op spesifieke Bybeldele/Bybelboeke verwys word.

AANBEVELING

1. Die aanbeveling van die Raad word aanvaar.

5.10.2 VERSLAG VAN DIE RAAD VIR BYBELVERSPREIDING

5.10.2.1 Samestelling en funksionering

Die Raad is na afloop van die 64ste Algemene Kerkvergadering soos volg saamgestel:

Ds CJA Simpson	- Voorsitter
Oudl ADW Wolmarans	- Ondervoorsitter
Ds DF Fourie	- Sekretaris
Ds JH Brandt	
Ds KD Papp	
Ds WJ Steyn	
Mev I van Wyk	(Namens NHSV)
Ds JMJ de Wet	(Sekretaris in Kerkverband)
Ds WH Steyn	(Sekretaris in Kerkverband).

Ds DF Oosthuizen het aan die einde van 1996 as sekretaris en aan die einde van 1997 as lid van die Raad bedank. Ds KD Papp is tot sekretaris verkies en ds M van der Walt is as lid gekoöpteer.

Vier vergaderings is gehou sedert die 64ste Algemene Kerkvergadering, waartydens aandag gegee is aan 'n verskeidenheid sake wat die werkopdrag van die Raad raak.

Gemeentes van die Kerk is op 'n gereelde basis by wyse van omsendskrywe en artikels in kerklike publikasies van leiding en voorligting voorsien oor die verspreiding van die Bybel, en geadviseer oor die insameling van offergawes vir die daarstelling en verspreiding van die Bybel.

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering is jaarliks van 'n verslag voorsien oor die werk van die Raad, ringe, ringsrade en gemeentes.

Die tersaaklike gedeeltes van die verskillende konsepte van die nuwe Kerkorde is bespreek en kommentaar is deurgegee.

Die reglemente van die Raad en ringsrade is hersien met die oog op opname in die nuwe Reglementebundel.

Die jaarverslae en samevattende jaarverslae is hersien en aangepas by die nuwe Kerkorde waar van toepassing en aanbevelings vir wysigings is aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering deurgegee.

AANBEVELING

1. Vir kennisname.

5.10.2.2 Besluite van die 64ste Algemene Kerkvergadering

Die volgende besluite van die 64ste Algemene Kerkvergadering het die aandag van die Raad geniet:

- (i) Die Kerk in Namibië, Botswana en Zimbabwe raak formeel betrokke by hulle plaaslike Bybelgenootskappe

Die Raad het vasgestel dat die Kerk in Botswana, wat onder die Ring van Zeerust ressorteer, by die Bybelgenootskap van Botswana aangesluit het.

Die Kerk in Zimbabwe is nog nie formeel betrokke by die Bybelgenootskap van Zimbabwe nie, maar skakel in by CAVA (Christelike Audiovisuele Aksie), waarin die Nederduitse Gereformeerde Kerk van Zimbabwe die leiding neem. Gemeentes van die Kerk betaal bydraes vir Bybelverspreiding aan hierdie instansies oor.

- (ii) Die Ringe van Namibië word ook op die Raad vir Bybelverspreiding verteenwoordig.

Die Raad het ds M van der Walt van die Ring van Dorsland as lid gekoöpteer as verteenwoordiger van die gemeentes van die Kerk buite die RSA.

- (iii) Daar word verslag gedoen oor die werksaamhede van die Bybelgenootskappe buite die RSA. Die Raad het gereël dat dié verslag "Bybelgenootskappe buite die RSA" voortaan via ds M van der Walt aan die Raad gedoen sal word.

AANBEVELING

1. Vir kennisname en bespreking.

5.10.2.3 Doelwitte geïdentifiseer

Die volgende doelwitte is aan die begin van die werktermyn deur die Raad geïdentifiseer:

- (i) Die behoorlike funksionering van ringsrade vir Bybelverspreiding word onderneem.
- (ii) 'n Bedrag gelykstaande aan die prys van een Bybel per lidmaat per jaar word tot beskikking van die Bybelgenootskap gestel.
- (iii) Kerkrade, die NHSV, NHJV, kategese-klassie in individue word tot groter betrokkenheid by Bybelverspreiding gemotiveer om sodoende al die lidmate van die Kerk tot groter verantwoordelikheid en meelewing ten opsigte van Bybelverspreiding op te voed.
- (iv) Kerkrade word aangemoedig om die hele Oktobermaand se deurkollekte aan die Bybelgenootskap oor te betaal.
- (v) Beter skakeling met die Ring van Dorsland word bewerkstellig.

AANBEVELING

1. Vir kennisname.

5.10.2.4 Afgehandelde doelwitte

Die volgende doelwitte is gedurende die werktermyn deur die Raad afgehandel:

- (i) Kerkrade is by wyse van omsendskrywes, artikels in kerklike publikasies en die aard van die vrae in die jaarverslag telkens aangemoedig om die hele Oktobermaand se deurkollekte aan die Bybelgenootskap oor te betaal.
- (ii) Beter skakeling is met die Ring van Dorsland bewerkstellig.

AANBEVELING

1. Vir kennisname.

5.10.2.5 Onafgehandelde/voortgesette doelwitte

Die volgende doelwitte geniet die voortgesette aandag van die Raad:

- (i) Die behoorlike funksionering van ringsrade vir Bybelverspreiding.
- (ii) Die beskikbaarheid van 'n bedrag gelykstaande aan die prys van een Bybel per lidmaat per jaar aan die Bybelgenootskap.
- (iii) Die vergaderings van die ampte, die NHSV, NHJV, kategeseklasse en individue word tot groter betrokkenheid by Bybelverspreiding gemotiveer om sodoende al die lidmate van die Kerk tot groter verantwoordelikheid en meelewing ten opsigte van Bybelverspreiding op te voed.
- (iv) Die Raad ondersoek steeds die moontlikheid van 'n derde sekretaris in Kerkverband by die Bybelgenootskap.

AANBEVELING

- 1. Vir kennisname.**
- 2. Die Kerk bring dit weer onder die aandag van gemeentes dat die Bybelgenootskap die amptelike Bybelverspreidingsvennoot van die Kerk is en onderneem om sy voortgesette ondersteuning aan die Bybelgenootskap te verleen.**
- 3. Die Kerk handhaaf die gebruik dat gemeentes jaarliks die deurkollektes van Hervormingsondag (die laaste Sondag van Oktober) aan die Bybelgenootskap oorbetaal.**
- 4. Gemeentes word versoek om jaarliks, waar moontlik, ook die res van Oktobermaand se deurkollektes aan die Bybelgenootskap oor te betaal.**
- 5. Gemeentes betaal jaarliks die deurkollektes wat vir Bybelverspreiding bedoel word, tesame met hydraes wat vanaf die NHSV, jeuggroepe, kategeseklasse en individue ontvang word, asook hydraes wat deur middel van spesiale projekte ingesamel word, voor 31 Oktober aan die Bybelgenootskap oor en poog sodoende om die koste van een Bybel per belydende lidmaat per jaar aan die Bybelgenootskap oor te betaal.**
- 6. Gemeentes van die Kerk buite die RSA soek en behou formele betrokkenheid by hulle plaaslike Bybelgenootskappe, betaal Hervormingsondag se deurkollektes aan dié Bybelgenootskappe oor en poog om, soos gemeentes binne die RSA en Namibië, jaarliks per belydende lidmaat die koste van een Bybel, soos deur die plaaslike Bybelgenootskap verskaf, aan die Bybelgenootskap oor te betaal.**

5.10.3 VERSLAG VAN DIE BYBELGENOOTSAP VAN SUID-AFRIKA

Die volgende verslag is deur die sekretarisse in kerkverband, di WH Steyn en JMJ de Wet beskikbaar gestel:

Dit is vir die Bybelgenootskap van Suid-Afrika 'n voorreg om dienswerk aan die Kerk te verrig in terme van vertaling, produsering en beskikbaarstelling van die Bybel. Ons is dankbaar om te kan sê dat die ondersteuning van die Kerk en sy lidmate die Bybelgenootskap in staat gestel het om die werk te kan doen. Die ondersteuning van die Nederduitsch Hervormde Kerk word hoog waardeer, te meer omdat dit selfs in die Kerkorde verwoord word.

5.10.3.1 Aktiwiteite van die Bybelgenootskap - 1 November 1994 tot 31 Oktober 1997

(i) Vertaling en gebruik van vertalings

In die verslagtydperk het die Bybelgenootskap onder andere aan die volgende aandag gegee:

Afrikaans	Die NAV Verwysingsbybel. Dit word in die loop van 1998 gepubliseer. Die herset van die Naslaan-Bybel in die 1933/1953 hersiene uitgawe. Die vertaling van die Bybel in Afrikaans vir Dowes het 'n aanvang geneem.
Engels	Die Good News Bybel hersiene teks.
Noord-Sotho	Die werk aan 'n nuwe is voortgesit.
Swati	Die eerste vertaling ooit het in 1997 verskyn.
Suid-Ndebele	Daar is in 1997 besluit om voort te gaan met die vertaling. Dit is die enigste amptelike taal van Suid-Afrika waarin die volledige Bybel nie beskikbaar is nie. Die Nuwe Testament en keur uit die Psalms het in 1986 verskyn.
Venda	'n Nuwe vertaling is feitlik gereed om gepubliseer te word.
Zulu	Die Bybel, hersien in die huidige skryfwyse, is in 1997 voltooi en word in standaard en groot druk gepubliseer.

Die Bybelgenootskap werk egter nie net aan Bybels in amptelike tale nie, maar het in die tydperk aan soveel as 20 tale aandag gegee.

AANBEVELING

1. Daar word met dank kennis geneem van die nuwe vertalings.

(ii) Produksie

Gedurende die tydperk is 'n totaal van 2 672 735 Bybels, 213 631 Testamente, 581 909 Bybeldele en 473 985 Nuweleser Bybelgedeeltes in 27 tale en vertalings geproduseer. Daarvan was 63 uitgawes, nuwe publikasies.

AANBEVELING

1. Daar word met dank kennis geneem van die produksie van die Bybel en Bybelgedeeltes.

(iii) Verspreiding

Daar is in die verslagtydperk binne die RSA in 117 tale (144 vertalings) verspreiding van Bybels en Bybeldele gedoen. Dit het die volgende ingesluit.

	BYBELS	TESTAMENTE	DELE	ANDER
1995	664 374	99 690	129 089	88 597
1996	635 852	82 211	206 013	60 954
1997	661 791	101 716	391 163	328 586
TOTAAL	1 962 017	383 617	726 265	478 137

Benewens bostande is daar 509 653 volledige Bybels (asook Testamente en Bybeldele), aan bestemmings buite die Republiek gelewer. Dié items word nie gesubsidieer nie.

Die kerke as verspreiders van die Bybel het in die onderhawige tydperk sowat 16% van die totaal uitgemaak. Die grootste verspreiders bly nog algemene en godsdienslike boekhandels wat ongeveer 75% hanteer.

Dit is die ideaal dat gemeentelike kolporteurs 'n kardinale rol speel in die beskikbaarstelling van die Bybel in alle tale. Positiewe stappe kan in gemeentes gedoen word.

AANBEVELING

- 1. Kerkrade word versoek om deur hulle kolporteurs positiewe stappe te doen om die verspreiding van die Bybel te bevorder.**

(iv) Subsiëring

Die Bybelgenootskap kon steeds sy taak verrig deur die Bybel teen 'n prys te lewer wat dit binne die koopvermoë van hopelik almal in die land, plaas. Die Bybelprys is tans R22,40. Ongeveer 92% van volledige Bybels word teen 'n prys wat laer is as die produksiekoste, versprei.

AANBEVELING

- 1. Die ideaal om die prys van een Bybel per lidmaat jaarliks aan die Bybelgenootskap oor te betaal, word gehandhaaf.**

(v) Fondse vir Bybelverspreiders

Kragens die Bybelgenootskapwet, Wet no 15 van 1970, kon die Bybelgenootskap daarin slaag om fondse te verkry om sy doelstellings te verwesenlik. R52 401 087 is oor die drie jaar as bydrae-inkomste verkry.

	1995	1996	1997
Individue	6 907 475	8 630 892	6 044 897
Kerke	4 899 396	5 430 779	5 934 280
Kerklike Organisasie	223 968	270 710	254 431
Kategese	58 589	70 983	60 797
Kerkjeug	33 713	51 533	20 653
Opvoedkundige Instellings	77 988	40 876	61 255
Sakeondernemings	748 844	1 019 296	578 167
Allerlei	171 146	206 296	243 778
Boedels	2 625 385	3 519 324	4 215 637
TOTAAL	15 746 503	19 240 689	17 413 895

Bydraes vanuit die Nederduitsch Hervormde Kerk uitgedruk in gemiddeld per lidmaat was: 1995 - R7,66; 1996 - R8,60 en 1997 - R8,61.

Gedurende 1996 is die vergunning dat donasies aan die Bybelgenootskap aftrekbaar was van belasbare inkomste, teruggetrek. Bydraes vanuit individue uit die

Nederduitsch Hervormde Kerk het met R53 621 gedaal van R171 071 in 1996 tot R117 450 in 1997.

AANBEVELING

- 1. Kerkrade, NHSV takke, jeugverenigings en individuele lidmate word steeds aangespoor om bydraes aan die Bybelgenootskap te lewer.**

(vi)

Besteding van fondse

Die koste om Bybels te kon lewer, het die volgende uitgawes geverg:

	1995	1996	1997
Vertaling	1 088 091	1 126 767	1 005 555
Setkoste en verwante uitgawes	95 378	275 548	370 931
Produksie, aankope van Bybels en verspreiding	17 579 590	15 252 137	17 155 468
Kopieregbetalings	118 179	162 485	105 839
Spesiale verspreidingsprogramme	103 691	171 491	202 940
Internasionale werk	427 344	376 770	427 692
TOTAAL	19 412 273	17 365 198	19 268 425

AANBEVELING

- 1. Vir kennisname.**

(vii)

Samewerking met ander Bybelgenootskappe

Die Wêreldbond van Bybelgenootskappe bestaan uit 135 Bybelgenootskappe en Bybelgenootskapkantore wat vir die vertaling, druk en verspreiding van Bybels en Bybelgedeeltes in meer as 200 lande en streke in die wêreld verantwoordelik is. Die Bybelgenootskap van Suid-Afrika is 'n bydraer tot die Diensfonds van die organisasie. Dié fonds finansier Bybelgenootskappe wat nie sterk genoeg is om selfstandig te kan bestaan nie.

AANBEVELING

- 1. Vir kennisname.**

(viii) Verslaglewering

Verslag van werksaamhede is jaarliks op ringsvergaderings gedoen en donateurs het jaarliks die amptelike jaarverslag ontvang.

AANBEVELING

1. Vir kennisname.

(ix) Senior aanstelling

Dr Donald Tolmie het teen die einde van 1997 afgetree as Hoofsekretaris en is opgevolg deur ds GS Kritzinger.

AANBEVELING

1. Vir kennisname.

2. Ds Kritzinger spreek die vergadering kortliks toe op Donderdag 8 Oktober 1998 om 12:15.

(x) Dankwoord

Dank word betuig aan elke kerkraad, elke gemeentelike instansie en elke individu wat in die tydperk die werk van die Bybelgenootskap ondersteun het in gebed en gawes. Almal het saamgewerk om die belangrike kerkwerk te kon doen.

Dit is die bede van die Bybelgenootskap dat die Heer van die kerk sy seën sal gebied sodat die middele en geleenthede daar sal wees om die belangrike werk voort te sit.

AANBEVELING

1. Vir kennisname.

2. Die sekretarisse in kerkverband di WH Steyn en JMJ de Wet word bedank vir hulle werk.

5.11

BESKRYWINGSPUNT: RAAD VIR REGSADVIES; KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING EN RING VAN NOORDELIKE PRETORIA

WYSIGING VAN INDELING APOSTOLAAT: ORDINANSIE 5.7 TOT 5.8

Ordinansie 5.7 (Apostolaat; Kerkorde bl 75) en die daaropvolgende punte tot by 5.11 se indeling word verander om soos volg te lees:

5.7 APOSTOLAAT

5.7.1 SENDING ONDER ALLE MENSE

5.7.2 EVANGELISASIE

5.7.3 BESTRYDING VAN VALSE LEERSTELLINGS

5.7.4 JODE-SENDING

5.7.5 HERVORMING

5.7.6 GETUIENISSE TEENoor MENSE IN INRIGTINGS

5.7.7 GETUIENIS TEENoor DIE GEMEENSAP

5.7.8 GETUIENIS TEENoor DIE OWERHEDE

5.7.9 BYVERTALING EN BYBELVERSPREIDING

5.8 GETUIENISTAAP VAN DIE GELOWIGE

5.9 TOERUSTING

5.10 DIE KERKBOEK

Motivering

Bybelverspreiding is deel van die apostolaat. In die ou Kerkwet is dit só geformuleer op grond van die Nederlandse Kerkorde van 1951. Die saak is by die Hollanders nagegaan en daar is ontdek dat hulle sedert Hendrik Kraemer se geskrifte van 1939 Bybelverspreiding as deel van die apostolaatsopdrag gesien het.

Die getuienistaak van die gelowige en toerusting hoort logies bymekaar. Die gedeelte oor die toerusting is trouens só geformuleer dat dit 'n voortsetting is van die gedeelte oor die getuienistaak (net 'n ander woord vir priesterskap). Die Kerkboek kan ook nie tussen hierdie twee punte staan nie. Dit hoort nie daar nie, aangesien dit die logika verbreek.

AANBEVELING

- 1. Die beskrywingspunt word aanvaar.**

5.12 TOERUSTING

5.12.1 VERSLAG VAN SENTIK

5.12.1.1 Samestelling en funksionering

Die Beheerraad van SENTIK bestaan uit: Die Moderamen van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering en twee ouderlinglede benoem deur die Kommissie, voorsitters van redaksies, redakteurs van tydskrifte en die Administrateur.

SENTIK word deur die volgende personeel bedien:

Dr PJ de Beer	Hoof van SENTIK en redakteur van Konteks
Dr WA Dreyer	Redakteur van Die Hervormer - deelyds
Mnr FS van Rensburg	Argivaris
Mnr NG Sarkady	Hulp-argivaris en museumkundige
Mev C Naudé	Bibliotekaris
Mev SM van Zyl	KITAL-Uitgewery
Mev EC Oelofse	Proefleser
Mev Z Mulder	Bladuitleg en verspreiding
Mev JJ van Rensburg	Tipograaf
Mej EL van Delft	Sekretaresse
Dr WC Kloppers	Deelyds kunsuitleg.

Die Beheerraad sien toe dat kommunikasie deur die kerklike tydskrifte en publikasies op die mees doeltreffende wyse in die Kerk bevorder word en gee voorligting aan ringsrade vir kerklike publikasies oor die beste benutting van publikasies; dat versamelings in die argief, museum en biblioteek bewaar, versorg en georden word en die inligting daaruit, asook kerklike besluite, op die mees effektiewe wyse ontsluit word vir die Kerk; dat ampsdraers en lidmate op professionele wyse deur middel van kursusse toerusting ontvang. Die Beheerraad dien as toesig- en adviesliggaam vir die hoof van SENTIK.

AANBEVELING

1. Vir kennisname.

5.12.1.2 Agtergrond

SENTIK het op 1 Augustus 1994 tot stand gekom. Dit is met dankbaarheid dat die Beheerraad kan berig dat die doelstellings van die reorganisasie in 'n ruim mate behaal is. Nie alleen is daarin geslaag om al die voormalige afdelings wat in die Kerk die taak gehad het om toerusting, inligting en kommunikasie te bevorder, in 'n

doeltreffende en vaartbelynde struktuur te verenig nie, maar om dit ook op 'n koste-effektiewe wyse te bestuur. Daarvan getuig die feit dat die nadelige verlies van R525 125 in 1994 in 1997 omskep is in 'n wins van R31 194.

SENTIK is in die eerste plek 'n diensleweringsliggaam. Die uiters belangrike insameling, ordening, ontsluiting en bedryf van die Argief-, Museum- en Biblioteek-dienste genereer nie fondse in SENTIK nie. Dié dienste is relatief duur omdat dit op professionele en vakkundige basis bedryf word.

Die ander dienste wat wel inkomste genereer, word so voordelig moontlik aan lidmate en gemeentes gelever. Daarvan getuig die uiters gunstige pryse van tydskrifte en ander publikasies. Nieteenstaande geweldige prysverhogings in drukwerk en veral posversending, is daarin geslaag om pryse effektief in bedwang te hou. Die verkoopprijs van onder andere kategeseboeke is tans nog dieselfde as dié van vier jaar gelede, terwyl dié van notule- en kasboeke, ensovoorts selfs verlaag is. Lidmate en gemeentes het dit lankal agtergekom, daarom is die ondersteuning wat van hulle geniet word, soveel groter en hartliker as enkele jare gelede.

Daar was 'n fase vóór die stigting van SENTIK toe baie gemeentes ter wille van kostebesparing byvoorbeeld kategeseboeke self gekopieer het, wat natuurlik oneerlik en onwettig is. Die huidige voordelige pryse maak egter wanpraktyke oorbodig. Toe die oplaag van die nuwe Kerkorde uitverkoop is, is vir enkele gemeentes wat nog eksemplare benodig het, boeke gekopieer. Dié boeke moes toe teen R20,00 verkoop word in plaas van die gedrukte uitgawe wat teen R15,00 verkoop is.

AANBEVELING

- 1. Vir kennisname.**
- 2. Daar word met dank kennis geneem dat SENTIK winsgewend bedryf word.**
- 3. Dr PJ de Beer word bedank vir**
 - (i) die werk wat hy doen as hoof van SENTIK**
 - (ii) sy besondere insette om SENTIK en veral die tydskrifte winsgewind te bedryf**
 - (iii) sy onderhandelinge met Drukkerye ten einde tydskrifte, boeke, kategesehandleidings en alle ander drukwerk goedkoop aan gemeentes en lidmate beskikbaar te stel**
 - (iv) sy insette om tydskrifte goedkoop en effektief te versprei**

(v) sy algemeen positiewe gesindheid teenoor kerklike tydskrifte.

5.12.1.3 Posversending

Die feit dat SENTIK oor geen ander verspreidingswyse beskik as om gebruik te maak van die swak, ondoeltreffende en duur posdienste, het SENTIK in 'n baie nadelige situasie geplaas. Tydskrifte en ander publikasies het in die pos verlore geraak en baie argwaan in gemeentes geskep. Dit kos byvoorbeeld R2,50 om 'n enkele eksemplaar van konteks met die pos te versend. As BTW (,49c) en drukwerk (R1,65) bygereken word, kos dié Konteks ons R4,64 om dit by die leser te besorg. Die leser betaal egter slegs R3,50 daarvoor.

Na baie onderhandelinge is Perskor ooreed om al die tydskrifte en publikasies te versprei op dieselfde wyse as wat hulle hulle eie produkte versprei. Dit is egter 'n omvangryke onderneming omdat al die bestaande posadresse omskep moes word in straatafleweringsadresse. As die werk spoedig voltooi kan word en die samewerking van alle gebruikers bekom kan word, sal dit baie voordele inhou. Daar sal nie slegs 'n beduidende besparing teweeggebring word nie, maar ook 'n meer betroubare en flinke aflewering geskep word.

Met die pragtige samewerking van die gemeentes in Namibië is reeds vir dié geweste uitkoms verseker. 'n Lidmaat en besigheidsman vervoer alle tydskrifte, publikasies en selfs korrespondensie gratis vanaf Pretoria na Windhoek. Die besparing is nog nie bereken nie - maar die blydskap en vreugde wat hierdie wonderlike gebaar veroorsaak het, wel.

AANBEVELING

- 1. Vir kennisname.**
- 2. Gemeentes word versoek om hulp aan te bied om waar moontlik, self tydskrifte af te haal ten einde posgeld te bespaar.**

5.12.1.4 Redaksies van Tydskrifte

- (i) Die Hervormer
- (a) Redakteur

Dr DJC van Wyk was tot aan die einde van 1995 redakteur van Die Hervormer, 'n pos wat hy vir 18 jaar beklee het. Dit is sekerlik gepas om by die Algemene

Kerkvergadering van 1998, 'n woord van dank aan hom te rig vir die taak wat hy verrig het. Hy het as redakteur van Die Hervormer 'n groot invloed op die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika uitgeoefen.

Dr WA Dreyer dien sedert 1 Januarie 1996 as redakteur van Die Hervormer. Daarmee het hy die sewende redakteur in bykans 100 jaar geword. Dié aanstelling is deelyds, in lyn met die rasionaliseringsprogram van SENTIK. Uiteraard plaas dit groot druk op SENTIK, en in besonder die Tydskrifafdeling, omdat dieselfde funksies as in die verlede met verminderde personeel uitgevoer moet word.

(b) Redaksionele beleid

Die redakteur het in die loop van 1996 'n redaksionele beleid vir Die Hervormer opgestel. Dit is goedgekeur deur die redaksie en die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering. Die redaksionele beleid is gebou op beleid wat vorige redakteurs neergelê het. Die beleid bou op die beginsel dat Die Hervormer die amptelike mondstuk van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika is. Vanuit hierdie perspektief is die oorkoepelende oogmerke, doelwitte en funksie van Die Hervormer geformuleer. Die oogmerk van Die Hervormer is om in diens van God, 'n joernalistieke diens aan die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika te lewer. Die funksie van Die Hervormer is om

- * inligting oor die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika te verskaf
- * inligting oor aktuele gebeure te gee
- * meningsvormend in die Kerk en wêreld te werk
- * deur opbouende kritiek vernuwend/hervormend op die Kerk in te werk
- * kerklike besluite te vertolk, sodat lidmate die implikasies daarvan begryp
- * gesonde meningswisseling ten opsigte van die Kerk, teologie en aktuele gebeure te bevorder
- * die gemeenskap van die gelowiges binne die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika te bevorder
- * lidmate toe te rus om *Coram Deo* te leef
- * die beeld van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika te bevorder
- * die saak van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika polemies/apologeties te stel.

Die redakteur het deurlopend gepoog om aan bogenoemde gestalte te gee. Daar is veral gepoog om skerp, kwetsende en polariserende joernalistiek te vermy. Dit het daartoe bygedra dat al meer lidmate 'n positiewe gesindheid teenoor die blad openbaar.

Met groot dank kan genoem word dat die redaksie gereeld vergader het en waardevolle bydraes tot die voortgang van die blad gelewer het. Die redaksie het bestaan uit prof PJ van der Merwe (voorsitter), proff HG van der Westhuizen en LJS Steenkamp, drr WA Dreyer en PJ de Beer, di LJJ Nell en NJS Steenekamp.

(c) Verspreiding

Met die koms van Konteks het die verspreiding van Die Hervormer dramaties gedaal. Dit was te verwagte. Dit lyk of die intekening op Die Hervormer gestabiliseer het tussen 11 500 en 12 000 per oplaag. Dit beteken dat ongeveer 264 000 Hervormers per jaar versprei word.

Die verspreiding van Die Hervormer is steeds dat kerkrade op die blad inteken, en dit gratis by die deure aan lidmate beskikbaar stel. Dit skep egter 'n probleem in dié opsig dat Die Hervormer 'n begrotingsitem van 'n kerkraad is, en wanneer die finansies van die gemeente knel, word die hele intekening op Die Hervormer gekanselleer. Dit gebeur, ten spyte daarvan dat daar talle lidmate in die gemeente is wat graag Die Hervormer wil ontvang en lees. Kerkrade word daarop gewys dat hulle in terme van besluite van die Algemene Kerkvergadering nie sonder meer intekening op die kerklike tydskrifte kan staak nie.

Daar is met Perskor onderhandel, dat hulle die tydskrifte by fisiese adresse sal aflewer. Dit sal hopelik daartoe bydra dat gemeentes die blad vinnig sal kry. Dit sal ook die aktualiteit van die blad verhoog.

(d) Finansies

Die kerklike tydskrifte en publikasies word nie deur heffings gesubsidieer nie. Dit is met dankbaarheid dat verslag gedoen kan word dat Die Hervormer steeds homself dra, en in die proses ook 'n bydrae lewer dat die personeel en uitgawes van SENTIK bekostig kan word. Dit is net te danke aan die gemeentes wat steeds op die blad inteken. Op dié wyse word die voortgang van ons kerklike publikasies verseker.

(e) Eeufees: 1999

Die eerste uitgawe van De Hervormer het in 1899 verskyn. Vanweë die Tweede Vryheidsoorlog en die depressie in die dertigerjare is die publikasie van Die Hervormer vir kort tydperke gestaak, maar die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering en die redaksie het ooreengekom dat 1999 as eeufeesjaar van die blad sal geld. Daar is reeds begin met reëlings om dit op 'n gepaste wyse te herdenk. Dit sal geskied by wyse van bylaes wat tot Die Hervormer bygevoeg sal word. Elke bylaag sal 'n aspek van die Kerk se werk dek, soos in die laaste 100 jaar deur Die Hervormer daaroor berig is. Dit sal tegelykertyd 'n beeld van die Kerk se geskiedenis gee in die laaste 100 jaar. In die jaar 2000 sal die bylaes saamgebind word. 'n Beperkte oplaag sal beskikbaar wees, en bestellings moet vroegtydig geplaas word.

(ii) Die Almanak en Bybelse Dagboek

Prof PS Dreyer het na die verskyning van die 91ste jaargang in 1997 na 21 jaar as redakteur van die Almanak uitgetree. Hy verdien die innige dank en waardering wat die Kerk by verskillende geleenthede teenoor hom uitgespreek het.

Dr JMG Storm het prof Dreyer as redakteur opgevolg en hy word sterkte toegebid met die aanvaarding van hierdie besondere opdrag.

Samestelling van redaksies:

Dr JMG Storm (Redakteur)
Dr SP Pretorius (Sekretaris)
Dr PJ de Beer (Hoof: SENTIK).

Bybelse Dagboek:

Ds PJ van der Merwe (Redakteur)
Ds LJ Steyn
Dr JH Breytenbach.

Die Almanak en Bybelse Dagboek is nou reeds vir dekades die beste verkoper van al die Kerk se publikasies. Jaarliks word ruim 14 000 eksemplare versprei. Dit bly egter 'n prestasie dat die publikasie wat ruim 430 bladsye beslaan, vir slegs R22,00 verkoop word. Die Almanak is egter uniek omdat dit inligting en statistiek bevat wat nêrens anders bekombaar is nie.

Alhoewel die redaksie voortdurend vernuwend te werk gaan, waak dit om nie die karakter van die Almanak, wat 'n geskiedenis van 92 jaar het, te skaad nie. Gedurende 1997 is 'n uitgebreide ondersoek onder lesers geloods. Die verbysterende terugvoering wat ontvang is, het die redaksie verder oortuig dat dit onvanpas sal wees om te ingrypend aan die publikasie te verander. Sekere veranderinge is egter vanuit finansiële oorwegings onafwendbaar. Die redaksie is egter daarvan oortuig dat die verstandige aanpassings nie die baie mooi belangstelling sal aantast nie.

Die prys van die Almanak en Bybelse Dagboek is vir 1999 matig aangepas na R25,00 per uitgawe.

(iii) Konteks

Samestelling van redaksies:

Dr PJ van Zyl (Voorsitter)
Mev EM Gericke
Ds DJC van Wyk
Dr WC Kloppers
Ds JLJ Smit
Ds WC van Wyk
Dr EC Kloppers
Dr PJ de Beer (Redakteur)
Die Administrateur.

Christelike Vrou:

Dr EC Kloppers	(Redakteur)
Ds J Bevelo-Manders	(Sekretaris)
Ds ER Pretorius	
Mev H van Staden	
Mev A van den Heever	
Mev C Schutte.	

Konteks versprei jaarliks ongeveer 160 000 eksemplare binne en buite die Kerk. In dié relatief kort bestaan van die tydskrif het dit reeds 'n gewaardeerde staanplek in die Kerk gevind. Dit is opmerklik dat die lesertal in 'n toenemende mate ook buite die Kerk groei. Lesers loof Konteks as 'n tydskrif wat lesenswaardig is vanweë die wye verskeidenheid artikels wat dit aanbied. Die feit dat die tydskrif veel meer artikels as wat dit kan publiseer, vanuit gemeentes ontvang wat aktiwiteite daar verwoord en verbeeld, is baie verblydend.

(iv) **KITAL-Uitgewery**

Sedert die vorige Algemene Kerkvergadering is die volgende publikasies uitgegee en aan die Kerk beskikbaar gestel:

Die ander pad	Red: Oudl Van der Merwe
Sonder Jesus	Ds AJ van Staden
Die Bergrede	Ds AJ van Staden
Openbaring 4-22	Prof JJ Engelbrecht
Oomblikke van Ewigheid	Prof HG van der Westhuizen
Vrymesselary, Godsdiens en Dogma	Dr TFJ Dreyer
Kerkorde	
Kom ons Bid 1	Red: Dr PB Boshoff

Algemene benodighede

Kategeseboekmerke
 Kategeseklaskaarte
 Verlofregister
 Voorleserskaarte

Publikasies herdruk

Ons doop ons kinders	
Lidmaatboek	
Diensboek	
Kategeseboeke:	My Blou Werkboek
	My Groen Werkboek

My Geel Werkboek
 My Rooi Werkboek
 Met Hart en Hand: Die hele reeks van 1 tot 9.

Soos reeds vermeld, word pragtige ondersteuning van die Kerk geniet. Om die omvang van verkope te illustreer, word die volgende statistiek verstrek:

Die getal algemene publikasies verkoop wat ongeveer 116 titels insluit	48 542
Aantal kategeseboeke verkoop	103 950
Bybels	4 859
Psalm- en Gesangboeke	5 936
Oortreksels vir Bybels, Psalm/Gesangboeke	3 631

Tans word 18 kursusse en diensgroeppakkette verkoop wat baie flink deur gemeentes gekoop word.

Die verkope en versending van al bogenoemde items word slegs deur één dame behartig, naamlik mev SM van Zyl. Haar entoesiastiese diens is kosbaar.

Dit is belangrik om daarop te let dat die inkomste van KITAL-Uitgewery 40% van die totale inkomste van SENTIK verteenwoordig.

AANBEVELING

1. Dank word betuig aan

- (i) dr DJC van Wyk vir sy jarelange werk as Redakteur van Die Hervormer
- (ii) dr WA Dreyer vir die bekwame wyse waarop hy die Redakteurskap van Die Hervormer tans hanteer.

2. Dank word aan lede van Redaksies van tydskrifte betuig vir hulle besondere bydraes.

3. Kerkrade word versoek om nie die intekening op tydskrifte te staak nie, maar dit eerder te verhoog. Opnamens van intekenare en gereëde hersiening van bestellings is noodsaaklik.

4. Kennis word geneem van

- (i) die gesonde finansiële situasie waarin die tydskrifte hulle bevind
- (ii) die Eufeesjaar van Die Hervormer in 1999 en verrigtinge wat in die verband gereël word

- (iii) die matige pryse van kerklike tydskrifte
- (iv) nuwe publikasies wat verskyn het.

5.12.1.5 Argiefbewaarplek

Die volgende sake wat die werksaamhede en aktiwiteite van die Argiefbewaarplek weerspieël, is van belang:

(i) *Besoekers*

506 besoekers het vanaf 1 November 1994 tot 31 Maart 1998 die Argiefbewaarplek aangedoen. Hierdie getalle sluit nie groepsbesoeke in nie. In vergelyking met die verlede, het groepsbesoeke veral vanuit eie kerklike geledere, dramaties afgeneem. Dit kan uitsluitlik daaraan toegeskryf word dat die Museum nie operatief was nie. Sporadies word daar wel nog besoeke van buite-instansies ontvang. Buitelanders, veral Duitsers, word oor naweke op besigtigings deur Barton Keep geneem.

(ii) *Navorsing*

Navrae wat ontvang is, het verreweg die meeste bestaan uit aansoeke vir die opsporing en uitreiking van doop- en bewys van lidmaatskapsertifikate van veral ontbinde gemeentes wie se registers in die bewaarplek gedeponeer is. Genealogiese navorsing word ook onderneem, hoewel navorsers aangemoedig word om self ter plaatse hierdie soort navorsing aan te pak. Nogtans word heelwat tyd bestee om inligting te verskaf. Vir individuele kerkrade word ook studie onderneem, veral waar dit verband hou met die opstel van 'n gemeentelike geskiedenis.

(iii) *Aanwinste*

Al die gemeentes wat voor 1987 gestig is, het die Argiefbewaarplek van hulle argiewe voorsien. Meer gemeentes reageer toenemend op die versoek om op 'n jaarlikse basis hulle argiewe hier te deponeer. Daar is egter gemeentes wat nog net 'n eenmalige deponering gemaak het, waarvan die dokumentasie in enkele gevalle vir meer as tien jaar ontbreek. Sedert die laaste Algemene Kerkvergadering in 1995 het 72 nog nie weer argiewe aan die Argiefbewaarplek besorg nie. Verontrustend ook is die gemeentes waarvan materiaal ontbreek. In drie van hierdie gemeentes waar die begin-notules vermis word, is vasgestel dat hulle vernietig is. Die argiewe wat vir permanente bewaring kwalifiseer, is die volgende: notules, kasboeke, ouditstate, konsistorieboeke, registers, korrespondensie, verslae, gemeenteblaaie en -programme en die stukke van gemeentelike verenigings soos die NHSV, NHJV, kategrese, diakonie en ander.

Tans is daar 368 gemeente-argiefgroepe (ingeslote die ontbinde gemeentes). Hierdie groepe is volledig georden, geïnventariseer en op die NAREM-projek ingesleutel. Die ringsargiefgroepe is ook almal deur hierdie ontsluitingstadia geloods. In enkele gevalle ontbreek ook hierdie belangrike oorspronklike notules. Soos met gemeentes, word dit nie aan die ringskommissie se oordeel gelaat om argiewe te keur nie. Al die materiaal wat akkumuleer, moet na die Argiefbewaarplek versend word waar dit dan deur die proses van keuring geloods word. 'n Keuringsbeleid, wat na behoefte aangepas is, word geïmplementeer. 'n Aansienlike toename van argiewe wat die sinodale inrigtings betref, het plaasgevind met die sluit van die Kinderhuise en tehuise vir bejaardes. Weens hierdie toename is daar 247 liniêre meter ekstra rakruimte in die brandkluis aangebring.

(iv) *Ontsluiting*

Al die kerklike argiewe is ontsluit en van 'n inventaris voorsien. Met die uitsondering van vier private versamelings, is die ander nog nie hanteer nie. 'n Kultuurhistoriese belangrike aanwins wat in die argiefbewaarplek opgeneem is, is dié van dr Cas Bakkes, wat onder andere 'n volledige stel RGN-publikasies insluit. Met die ontsluiting van die fotoversameling word gevorder. Daar word 'n beroep op kerkrade en individue gedoen om enige fotomateriaal van kerk- en kultuurhistoriese waarde aan die Argiefbewaarplek te besorg.

(v) *Rekenarisering*

Die Argiefbewaarplek is steeds ingeskakel op die STAIRS-ontsluitingsnetwerk van die Staatsargiefdiens se NAREM-projek (Nasionale Register van Muniskripte van Suid-Afrika) en bly die enigste kerkargief wat volledig deelneem aan hierdie unieke ontsluitingsstelsel. Die diens word gratis aan die Kerk verskaf. Die insleutel en proeflees van die data word deur die personeel van die Staatsargiefdiens gedoen. 'n Vierde hersiene gids op gemeentelike argiewe, 'n derde hersiene uitgawe op ringsargiewe en die tweede gids op die res van die kerklike argiewe is vrygestel. Die rekenaarfasiliteite van die Staatsargiefdiens word steeds gratis tot die navorsers wat ons inrigting gebruik, se beskikking gestel.

(vi) *Personeel*

Mev Elize Myburgh het in Maart 1995 bedank as assistentargivaris en is op 1 April 1995 opgevolg deur mnr NG Sarkady in dié pos.

AANBEVELING

1. Vir kennisname.

2. 'n Beroep word opnuut op kerkrade gedoen om onverwyld toe te sien dat argiefstukke en fotomateriaal van kerklike en kultuurhistoriese waarde aan die Argiefbewaarplek besorg word.
3. Die Argivaris en assistentargivaris word bedank vir hulle besondere werk.
4. Geleentheid word tydens die vergadering aan mej M Olivier, Direkteur van die Nasionale Argiewe gegee om die derde hersiene gids op gemeentelike argiewe, 'n tweede hersiene uitgawe op ringsargiewe en die eerste gids op die res van kerklike argiewe aan die voorsitter te oorhandig.

5.12.1.6 Biblioteek

(i) Inleiding

In 1979 het die Biblioteek as deel van die toerustingsaksie van KITAL begin. Vanaf 1994 funksioneer die Biblioteek saam met die Argief, Museum, KITAL en Tydskrifafdeling as die Sentrum vir Toerusting, Inligting en Kommunikasie (SENTIK).

Die missie van die Biblioteek word soos volg geformuleer: Die bedryf van 'n aktuele inligtingsdiens om kennis aan navorsers toeganklik te maak uit geselekteerde bronne wat versamel, ontsluit en bewaar word in 'n vakbiblioteek vir die Nederduitsch Hervormde Kerk.

Die Biblioteek word tans bedryf deur een gekwalifiseerde bibliotekaris, op 'n halfdagbasis wat funksies vervul soos voorraadbou, ontsluiting, tydskrif-administrasie, rekenarisering, inligtingherwinning en dokumentlewering. Met die stigting van SENTIK, het die Biblioteek verskuif na groter kantore in die Generaal Pretoriusgebou. Met die verkoop van die Generaal Pretoriusgebou in 1996, het die Biblioteek verskuif na die tweede vloer van die Dirk van der Hoffgebou. Saam met die Argief en Museum op die tweede vloer, vorm dit 'n inligtingssentrum vir die Nederduitsch Hervormde Kerk.

Sedert die 63ste Algemene Kerkvergadering het die opdrag van skakeling met die Fakulteit Teologie (Afd A) aan die Universiteit van Pretoria bygekom. Mev IM Koekemoer het aan hierdie opdrag uitvoering gegee. Dit het die volgende behels:

- * Ontsluiting van DD-proefskrifte, MDiv-verhandelings en BD-skripsies en rekenarisering van gegewens.

- * Alle boeke van die Van Selms-Leeskamer se ontsluiting en invoer van die betrokke inligting op die rekenaar.
- * Die opstel en byhou van 'n lys van navorsers en nagraadse teologiese navorsing in die vorm van 'n gerekenariseerde databasis.
- * Deurlopende verskaffing van artikels en ander inligting na aanleiding van navrae deur dosente en studente.
- * Sirkulasie van tydskriflêers aan teologiese dosente aan die Fakulteit Teologie (Afde A) en HTO.

Mev IM Koekemoer se aftrede aan die einde van Januarie 1997, is sy in 'n tydelike hoedanigheid by die fakulteit aangestel om die volgende twee opdragte af te handel:

- * Die ontsluiting van die Van Selms-leeskamer.
- * Die opstel en byhou van 'n lys van navorsers en nagraadse teologiese navorsing in die vorm van 'n gerekenariseerde databasis. Die ander opdragte word uitgevoer deur mev C Naudé vanaf die Biblioteek.

(ii) Inligting in die Biblioteek

Kerklike tydskrifte word vanaf plaaslike uitgewers en uit die buiteland bestel. As gevolg van rasionalisasie en om te bespaar, word feitlik alle tydskrifte wat oorvleuel met dié van die Merensky Biblioteek en die Biblioteek by Unisa, gekanselleer. Heelwat tydskrifte word ook gratis bekom deur die Hervormde Teologiese Studies daarvoor uit te ruil. Al die Nederduitsch Hervormde Kerk se tydskrifte word volledig versamel en elke artikel word ontsluit. Laasgenoemde is ook op Mikrofische beskikbaar.

- * Alle artikels van Die Hervormer is vanaf 1980 tot op datum volledig ontsluit en op rekenaar beskikbaar.
- * Konteks is vanaf jaargang 1 tot op datum volledig ontsluit en op rekenaar beskikbaar.
- * Die hele reeks van HTS (1946-1997) is volledig ontsluit en op die rekenaar herwinbaar.
- * Die Almanak is vanaf 1956 tot 1998 ontsluit en gerekenariseer. Daar word gepoog om mettertyd die hele reeks van die Almanak te ontsluit en op rekenaar beskikbaar te hê.
- * Alle amptelike publikasies van die Nederduitsch Hervormde Kerk en KITAL word onder meer in hierdie versameling opgeneem. Dit bevat inligting oor 'n

wye verskeidenheid onderwerpe. Heelwat ekumeniese publikasies is ook beskikbaar. Alles is ontsluit en gerekenariseer.

- * Alle besluite, motiverings, studiestukke en bylaes wat in die agendas en notules van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering opgeneem is, word volledig ontsluit. Al hierdie inligting word op die rekenaar ingevoer met volledige woordelike aanhalings van al die besluite wat die Nederduitsch Hervormde Kerk neem. Dit is volledig beskikbaar vir navorsers en ander belangstellendes.

Groei van aantal rekords op rekenaar beskikbaar:

	1991	1994	1997
Tydskrifte	10 800	16 000	20 500
Boeke	1 900	2 180	2 400
Vergaderingsbesluite	1 000	3 000	6 500
Proefskrifte en skripsies	Geen	470	550

(iii) Literatuursoektogte

Navrae word per pos, per faks, telefonies of persoonlik ontvang. Die meeste navrae geskied egter telefonies, aangesien die gebruikers dwarsoor die land versprei is. Die grootste aantal navrae handel oor inligting uit ons kerklike tydskrifte, asook vergaderingsbesluite van die Nederduitsch Hervormde Kerk. Van die oorspronklike dokumente word fotostaat-afdrukke gemaak wat gepos of gefaks word.

(iv) Moontlike samesmelting van biblioteke

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het 'n ondersoekkommissie benoem om die voortbestaan van die drie biblioteke wat tans deur die Kerk bedryf word, te ondersoek. Die biblioteke is: die SENTIK-biblioteek, die Van Selmsleeskamer en die biblioteek van HTO. Die vraag het ontstaan of die Kerk dit kan bekostig dat die drie biblioteke naas mekaar kan ontwikkel en om eie versamelings te bestuur. Die probleem is egter dat die versamelings vanweë die afstand wat dit van mekaar gelê is, eenvoudig nie saamgevoeg kan word nie. Om die biblioteke egter toe te laat om selfstandig te groei en uit te brei, skep probleme vir die toekoms.

AANBEVELING

1. Vir kennisname.
2. Die bibliotekaris word bedank vir haar werk.

5.12.1.7 SP Engelbrecht-Museum

Sedert 1990 het die museum met ruimteprobleme geworstel wat voortgeduur het tot 1997. Tydens die 64ste Algemene Kerkvergadering is besluit dat elke gemeente 'n pro rata bydrae moet maak ten einde te poog om fondse te vind om die museum te laat herleef. Die fonds staan tans op R7 499-00, nadat sekere restourasies wat gedoen is en onderhoudsuitgawes aangegaan is. Hieruit blyk dat alle gemeentes nog nie bygedra het nie.

Gedurende 1995 is die museumvoorwerpe grootliks gefotografeer met behulp van mnr Johan Steyn. Die foto's is gedeeltelik gebruik by die heropstelling van die aanwysregister waarmee toe begin is.

Gedurende 1996 het 'n artikelreeks aan die hand van mnr NG Sarkady in Konteks verskyn waarin lesers op hoogte gehou is van verwickelinge in die museum en van die voorwerpe is bekendgestel. Die stoorkamer in die Generaal Pretoriusgebou is gedurende 1996 ontruim. Onder meer ideale toestande is daar in die Dirk van der Hoffgebou, waar die eertydse museum was, 'n klein uitstalling ingerig. Slegs klein voorwerpe is uitgestal weens 'n gebrek aan ruimte. Gedurende 1996 is daadwerklike restourasie aangepak, en drie stoele, te wete dié Van Warmelo, Brandt en Prinsloo is gerestoureer.

Gedurende 1997 is twee vertrekke in Barton Keep aan die SP Engelbrechtmuseum toegewys. Hierdeur is gehoor gegee aan die opdrag van die 64ste Algemene Kerkvergadering om ruimte te vind. Die voorwerpe moes daarom vir die tweede keer in twee jaar verskuif word vanaf die tweede vloer in die Dirk van der Hoffgebou waar die tydelike uitstalling in 1996 gehuisves was.

Nadat die twee kamers, wat voorheen as kantore gedien het, ontruim is, is van die voorwerpe informeel uitgestal in die vertoonkaste. Die afhandeling van die formele uitstallings is vertraag deurdat die los gedeeltes van die preekstoele van Witfontein en Schoemansdal daar geberg moes word tot tyd en wyl 'n bekwame persoon gevind kon word om die herstelwerk te doen. Tweedens moes die vertrekke gevef word alvorens die formele uitstallings afgehandel kon word. Die verfwerk is gedurende Februarie 1998 afgehandel.

Gedurende die laaste gedeelte van 1997 is moeite gedoen om 'n geskikte persoon te vind om die preekstoel wat in dele lê, te herstel en die nodige restourasiewerk te doen. Beide afgetrede restourateurs van die Nasionale Kultuurhistoriese Museum is genader, maar hulle kon nie hulle weg oopsien om die werk te doen nie. Einde te laaste is mnr AS du Plessis genader om die werk te doen. Hy het ervaring in die herstel van houtpaneelwerk en meubels. Die kansels is in Januarie 1998 na hom vervoer en werk aan die preekstoel van Witfontein is afgehandel en dit staan sedert Maart in Barton Keep. Die Schoemansdalse preekstoel sal meer tyd in beslag neem om te herstel.

Die Museum se aanwinstregister word bygehou en sover moontlik aangevul met inligting oor voorwerpe en hulle skenkers. (Let wel: Die oorspronklike register het reeds voor 1990 verlore geraak, iets wat die taak geweldig bemoeilik.)

Gedurende 1997 is 'n aantal klein skenkings ontvang. Die noemenswaardige is twee portrette uit die 1860's waarop ds en mev Van der Hoff afgebeeld word. Die voorwerpe verkeer in merkwaardige goeie staat, maar met die Museumtrustfonds se geld sal gepoog word om hierdie betekenisvolle stukke te restoreer. Die skenker is mnr Van der Hoff van Delmas, 'n agterkleinseun van ds Dirk van der Hoff.

Aan die begin van 1998 is tientalle gebruiksvoorwerpe deur die Jac van Belkum Kinderhuis te Krugersdorp aan die museum geskenk. Hieronder is ook die eerste drukpers van NHW Drukkers.

AANBEVELING

1. Vir kennisname.

5.12.2 VERSLAG VAN DIE MEDIAKOMITEE

5.12.2.1 Samestelling en funksionering

Die volgende persone is deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering op die Mediakomitee benoem:

- * Ds JPJ Wagenaar
- * Ds CJA Simpson
- * Ds I Katzke
- * Ds H Herbst
- * Ds DJC van Wyk (jr)

Ds CJA Simpson is as voorsitter verkies en ds DJC van Wyk as sekretaris.

Ds JPJ Wagenaar was die afgelope termyn die Kerk se amptelike verteenwoordiger by die SAUK.

Ds CJA Simpson was die Kerk se amptelike verteenwoordiger by Christen Netwerk (CNW).

AANBEVELING

1. Vir kennisname.

5.12.2.2 Doelstellings

Die Mediakomitee het teen die agtergrond van die besluite van die 64ste Algemene Kerkvergadering oor die werk van die Mediakomitee die volgende doelstellings geformuleer:

(i) Die doel van die Mediakomitee

Die doel van die Mediakomitee is om as skakel tussen die Kerk en die media op te tree.

(ii) Benutting van die SABC en CNW

Die Komitee het dit as sy doel gestel met volhardend met die SABC en CNW te bly onderhandel vir die moontlikheid om steeds oor die radio en TV uitsendings waar te neem.

(iii) Benutting van onafhanklike radiostasies

Die Komitee het dit as sy doel gestel om met alle beskikbare onafhanklike radiostasies in verbinding te tree ten einde geleenthede vir die Kerk te soek en te beding.

(iv) Benutting van die gedrukte pers

Die Komitee het hom dit ten doel gestel om die stem van die Hervormde Kerk meer pertinent en dikwels in die plaaslike gedrukte pers te laat hoor.

AANBEVELING

1. Vir kennisname.

5.12.2.3 Realisering van doelstellings

(i) Benutting van die SABC en CNW

Die Komitee het oor 'n lang tydperk tot die slotsom gekom dat direkte toegang tot die SAUK haas onmoontlik geword het. Met die aankoms van die nuwe SAUK, en die verkrummeling van die invloed van die Godsdiensraad van die SAUK, het die nuwe beleidmakers begin om godsdiensprogramme in te kort weens 'n sogenaamde "tekort aan geld". CNW-radio het die gaping geneem toe besluit is om die godsdiensuitsendings van RSG uit te kontrakteur. Wat die TV betref, het Mev R Strydom 'n TV kontrak met die SAUK om TV opnames vir SATV te maak en uit te saai. Sy skakel sporadies direk met predikante van die Hervormde Kerk vir opnames by

SAUK. CNW-TV het egter by MNET die geleentheid gekry om TV programme uit te saai. Dit sluit ongeveer 1 uur "oop tyd" op Sondag middae in asook vroegoggend-oordenkings wat met die dekodeerder van MNET opgevang kan word.

Ten opsigte van die sowel die radio as die TV behoort die Kerk derhalwe te fokus op die geleenthede wat CNW bied.

Die volgende inligting oor die Kerk se verhouding met en betrokkenheid by CNW is van belang:

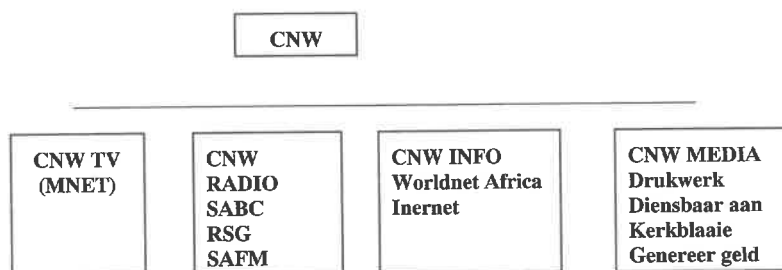
Christen Netwerk kan waarskynlik as die media arm van die NG Kerk beskou word. CNW het hom sedert sy totstandkoming onder leiding van dr F Gaum daarvoor beywer om in 'n nuwe Suid Afrika een of ander vorm van beheer oor godsdiensuitsendings te verkry en te behou. Minstens vyftien ander Kerkgenootskappe is die afgelope vier jaar by CNW betrokke en gee daarmee aan CNW 'n nasionale kleur.

Wat teologiese beleid betref, het die konstitusie van CNW aanvanklik bepaal dat Kerke wat op 'n Gereformeerde grondslag staan, lede van CNW uitmaak en rigting daaraan gee. Onlangs is hierdie beleid egter aangepas toe die AGS ook sitting op die teologiese beleidsraad geneem het. Dit is duidelik dat hierdie uitbreiding onder druk van meer Charismatiese groepe ook nog verder sal gaan.

Daar is 'n sterk ekumeniese gevoel te bespeur dat alle Kerke uiteindelik binne CNW geakkomodeer moet word. Dit gaan natuurlik vir CNW daaroor dat hulle daarop kan aanspraak maak dat hulle namens miljoene mense (tans glo 22 miljoen) praat. Sodoende word hulle bedingingsmag sterker en sterker. Hoe meer denominasies egter betrek word, hoe kleiner word die koek natuurlik gesny en hoe minder uitsendings sal elke Kerk kry. Terselfdertyd gaan die hele Gereformeerde teologiese eieaardigheid in 'n groter ekumeniese geheel op.

CNW-TV het uitsaairegte op MNET se gemeenskapsdiens in die week (soggens) en op Sondae (17:00-18:00). Die Kerk kry by geleentheid kans en elke predikant word toegelaat om sy eie teologiese inhoud te bepaal.

Tans lyk CNW se struktuur soos volg:

CNW bied tans aan die Hervormde Kerk drie geleenthede:

- * Wat die SAUK betref: Die Kerk ontvang geleentheid om deur CNW oor RSG erediensuitsendings asook oordenkings waar te neem. Dit geskied deur middel van kontak met ds F Theron wat nou in diens van CNW-Radio is. Die Kerk het elke jaar ongeveer 10 erediensuitsaai-beurte bekom. Verder word verskeie predikante genooi om oggend- en aandoordenkings waar te neem. SAUK TV-uitsendings is tans nog baie beperk, maar CNW nooi wel van tyd tot tyd predikante om uitsendings oor TV waar te neem. Dit is CNW se beleid dat elke predikant wat uitsaai, hetsy oor radio of oor TV sy/haar eie vorm en inhoud kan bepaal. Ten opsigte van CNW behoort daar dus nie kommer te wees dat daar vir die Kerk voorgeskryf word hoe en wat om uit te saai nie.
- * Een been van CNW bekend as CNWINFO verskaf 'n diens op die Internet wat 'n magtige kommunikasiemedium is. Die Hervormde Kerk maak reeds van hierdie diens gebruik en het 'n bekendstellings tuisblad op die Internet. Hierdie diens kan aan die Hervormde Kerk vorentoe legio moontlikhede bied.
- * Via die redakteursforum van CNW het die kerkblaai deur middel van dr PJ de Beer toegang tot advertensies wat CNW beskikbaar stel.

Soos te verwagte, gaan dit vir CNW oor die generering van inkomste sodat hulle hierdie struktuur aan die gang kan hou. Tot dusver is die volle finansiële gewig hoofsaaklik deur die NG Kerk en sy filiale gedra. Onlangs is Christen Media Trust in die lewe geroep met die doel om aandele aan individue, Kerke en gemeenskappe beskikbaar te stel.

Nasionale Pers is die een groot aandeelhouer en beskik oor 40% van die aandele terwyl die ander 60 % nou aan Kerke beskikbaar gestel word. Die aandele uitgifte beloop ongeveer R6 000 000,00 en word in blokke van R100 000,00 verkoop. Die doel is om genoeg kapitaal te bekom om "Afrikaanse godsdienste" op die lug te hou. 'n Kerkgenootskap kan vir R100 000,00 ongeveer 1% aandeel bekom en sodoende op die direksie van CNW sitting neem. Dit sou beteken dat daar ook inspraak in beleid en die toekenning van erediensbeurte verseker kan word indien 'n kerk tot deelname en aandeelhouding sou besluit en dit bekom.

Vir die voordeel dat die Kerk die geleentheid kry om godsdienstsendinge waar te neem, en om van die INTERNET kommunikasiemedium gebruik te maak, sal dit sekerlik goed wees indien die Kerk goeie bande met CNW bou. Ten einde hierdie voorreg te behou, sal die Kerk sekerlik ook finansiële insette moet lewer.

Die Hervormde Kerk is inderdaad sedert die totstandkoming van CNW daarby betrokke. Ds CJA Simpson woon op gereelde basis die vergaderings by en neem prominent aan die gesprek deel. Die verteenwoordigers van die Kerk by CNW behoort alle kragte in te span om die teologiese beleidsrigting so suiwer moontlik te hou. Daar behoort kommer te wees vir hoe lank dit nog moontlik gaan wees.

Ringsrade vir predikante kan miskien aangemoedig word om ds F Theron tydens vergaderings geleentheid te gee vir gesprekvoering.

(ii) Benutting van onafhanklike radiostasies

Die Komitee het met verskeie onafhanklike radiostasies in verbinding getree en die moontlikhede vir die Kerk ondersoek om uitsendings waar te neem.

- * Daar is met die volgende radiostasies wel kontak gemaak, maar sonder sukses: Radio Hoogland, Radio Vryheid, Radio Rippel, Radio Afrikaans.
- * Die volgende radiostasies met wie daar kontak gemaak is, stel wel vir die Kerk tyd beskikbaar vir uitsendings: Radio Pretoria, Radio Oosrand, Radio Namib. Hierdie stasies het oor die algemeen 'n beleid om persone van die verskillende Kerke na eie goeddunke op 'n ad hoc basis uit te nooi vir programme en uitsendings.
- * Daar is ook met verskeie onafhanklike groepe geskakel wat gepoog het om onafhanklike TV kanale op die been te bring. Die pogings van hierdie groepe was tot dusver nie suksesvol nie.

(iii) Benutting van die gedrukte pers

Die Komitee het in *Die Hervormer* 'n artikel geplaas waarin 'n beroep op predikante en kerkrade gedoen is om te fokus op die benutting van gemeenskapsgerigte koerante op plaaslike vlak. Die Mediakomitee is bewus van verskeie predikante wat wel ten opsigte hierdie saak deurbraak gemaak het en geleentheid het om die stem van die Kerk in die gemeenskapsgerigte plaaslike pers laat hoor.

(iv) Video van die Nederduitsch Hervormde Kerk

Die Mediakomitee wil graag die video wat deur Christen Netwerk oor die Nederduitsch Hervormde Kerk gemaak is, onder die Kerk se aandag bring. Dit is 'n goeie video, behoort in die Kerk geadverteer te word en lidmate behoort aanmoedig te word om die video aan te koop. Die video is by CNW in Randburg beskikbaar en kos R80,00.

AANBEVELING

- 1. Vir kennisname en bespreking**
- 2. Die vergadering neem met instemming kennis van die werk van die Mediakomitee om vir die Kerk uitsaai- en mediaverwante geleenthede te beding.**

3. Die volgende voorstelle van die Mediakomitee word oorweeg:
 - (i) Die vergadering keur dit goed dat die Kerk hom daarvoor beywer om goeie bande met CNW te bou. Ten einde 'n gesonde sê in die teologiese rigting van CNW te behou, en ter wille van uitsaaigeleenthede, "koop" die Kerk oor 'n tydperk van vier jaar deur middel van 'n begrote heffing van R1,00 per lidmaat per jaar, R400 000,00 se aandele in CNW.
 - (ii) Daarbenewens word 100 gemeentes gevra om elkeen eenmalig R1 000,00 tot 'n fonds by te dra sodat daar dadelik 'n verdere R100 000,00 se aandele bekom kan word. Met die R500 000,00 se aandele kan die Kerk nie net 'n stem in die direksie van CNW bekom nie, maar ook inspraak in erediens uitsaaibeurte en die aard van godsdienstige programme verseker.
4. Die Mediakomitee word bedank vir sy werk.
5. CNW en Radio Pretoria word bedank vir die geleentheid wat die Kerk se predikante kry om oordenkings, eredienste en ander godsdienstige programme uit te saai.

--- oOo ---

6. VERBAND MET ANDER KERKE

6.1 VERSLAG VAN DIE RAAD VIR EKUMENIESE SAKE

6.1.1. FUNKSIONERING VAN DIE RAAD

Die Raad vir Ekumeniese Sake is na die 64ste Algemene Kerkvergadering soos volg saamgestel: Proff IWC van Wyk (voorsitter), JH Kockemoer (visevoorsitter), AG van Aarde, dr GMJ van Wyk (sekretaris), di LJJ Nell, PA Geyser, JJ van Wyk en Y Dreyer. Prof Van Aarde het gedurende die termyn weens siekte as lid van die Raad bedank.

Drie simposia is in samewerking met die Hervormde Kerk in Suidelike Afrika aangebied oor die temas armoede, kerkeenheid en apostolaat.

Die referate wat by die simposia gelewer is en opsommings van die besprekings wat plaasgevind het, word in die argiewe van die Raad bewaar.

Twee bilaterale gesprekke is met die Moderamen van die Hervormde Kerk in Suidelike Afrika gevoer oor die temas: kerkeenheid, ekumeniese liggame, teologiese opleiding en armoede. (Hierdie vergaderings is ook deur afvaardigings van Die Ondersteuningsraad, die NHSV en die HSV van die Hervormde Kerk in Suidelike Afrika bygewoon).

AANBEVELING

1. Vir kennisname.

6.1.2 OPDRAGTE ONTVANG VAN DIE 64STE ALGEMENE KERKVERGADERING EN UITVOERING DAARVAN

Die Raad het die volgende opdragte ontvang en uitvoering daaraan gegee:

6.1.2.1 Die Raad vir Ekumeniese Sake kry opdrag om in samewerking met die Hervormde Teologiese Opleiding al die moontlikhede vir samewerking met die Kwasizabantusending te ondersoek

Predikante van die Kerk ontvang uitnodigings na die predikante konferensies te Kwasizabantu. Die Raad vir Ekumeniese Sake het nie in die afgelope termyn persone afgevaardig om hierdie geleenthede by te woon nie. Die Raad het aan die hand van die kontakte wat met die sending in die verlede plaasgevind het, besin oor toekomstige kontakte. Op hierdie stadium wil die Raad nie enige voorstelle maak oor moontlike samewerking nie, maar eerder die aangeleentheid verder ondersoek.

6.1.2.2 Die Kerk (Raad) lewer kommentaar op beleidstukke en verklarings van ekumeniese liggame wanneer die Kerk se mening daaroor gevra word

Die Raad het nie op 'n ope brief en oproep om skuldbelydenis van die Ekumeniese Adviesburo gereageer nie, aangesien dit aan predikante en nie aan die Kerk gerig was nie. Die Raad het ook nie vanuit die Kerk enige navrac oor die aangeleentheid ontvang nie.

6.1.2.3 Die Raad gaan voort om op hoogte te bly met die werksaamhede van die SARK en ander ekumeniese liggame en die Kerk daarvoor in te lig en voor te lig

Daar was nie enige direkte kontak tussen die Raad en die SARK of enige ander Suid-Afrikaanse ekumeniese liggaam nie. Die Raad het wel sporadies 'n kopie van die SARK se blad "Ecunews" ontvang.

6.1.2.4 Die Raad gaan voort om moontlikhede te ondersoek met die oog op bilaterale ekumeniese kontak met ander kerke

Die Raad het bilaterale kontak met The Presbyterian Church of Southern Africa (PCSA) voortgesit.

Afgevaardigdes van die Kerk het die Algemene Kerkvergadering van die (PCSA) bygewoon.

Drr JMG Storm en GMJ van Wyk het die Algemene Kerkvergadering van die PCSA op 19 September 1995 en 18 September 1990 onderskeidelik bygewoon en groetboodskappe gelewer.

Prof IWC van Wyk het op 14 September 1997 'n erediens bygewoon ter herdenking van die 100 jarige bestaan van dié Kerk.

'n Afvaardiging van die PCSA is deur die Dekaan van die Fakulteit Teologie (Afd A) en 'n afvaardiging van die Raad op die kampus van die Universiteit van Pretoria ontvang. By die geleentheid is die PCSA herinner aan die feit dat die twee Kerke die teologiese fakulteit aan UP saam begin het. Daar is ook verkennende gesprekke gevoer oor moontlike samewerking in die toekoms.

Informele gesprekke en korrespondensie het ook tussen die twee Kerke plaasgevind.

Korrespondensie en die uitruiling van Kerklike Tydskrifte vind plaas met die Gereformeerde Bond in die Nederlands Hervormde Kerk.

6.1.2.5 Die raad besin oor die Kerk se uittrede uit die Wêreldbond van Gereformeerde Kerke

Studie oor die aangeleentheid is nog nie afgehandel nie.

6.1.2.6 Die Raad stel ondersoek in na die wenslikheid om by die Gereformeerde Ekumeniese Raad aan te sluit

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het besluit om nie 'n afgevaardigde na die vergadering van die GER(S) [Gereformeerde Ekumeniese Raad] in die VSA te stuur nie. 'n Afvaardiging van die Kerk wat saamgestel was uit lede van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering en die Raad vir Ekumeniese Sake het wel die interimkomitee van die GER op 6 Junie 1997 ontmoet om 'n verkennende gesprek te voer. Sederdien ontvang die Raad maandeliks 'n Epos nuusblad van die liggaam.

6.1.2.7 Die Raad kry opdrag om 'n opvolg-simposium oor die kerk in die nuwe Suid-Afrika aan te bied

3 Simposia is aangebied, soos reeds genoem in die verslag (6.1.1).

AANBEVELING

1. Vir kennisname en bespreking.

6.1.3 TAKE EN DOELWITTE DEUR DIE RAAD GEÏDENTIFISEER EN HANTEER

6.1.3.1 Bestudering van die skuldvraagstuk

Die studie is nie voltooi nie weens prof Van Aarde se siekte. Prof IWC van Wyk het wel 'n artikel oor die vraag "Moet die Afrikaanse Kerke skuld bely oor apartheid?" vir die HTS geskryf.

6.1.3.2 Bestudering van die begrip status confessionis

Die studie gaan voort.

6.1.3.3 Bestudering van die ekumeniese verhouding met die Hervormde Kerk in Suidelike Afrika

Die saak het aandag geniet tydens gesprekke en simposia saam met die Hervormde Kerk in Suidelike Afrika. Besinning oor die saak gaan voort.

6.1.3.4 Formulering van 'n nuwe missie vir die Raad

Die Raad het besluit dat die formulering van 'n nuwe missie onnodig is in die lig van Ordereël en Ordinansie 6 van die nuwe Kerkorde.

AANBEVELING

1. Vir kennisname en bespreking.

6.1.4 ANDER SAKE WAT HANTEER IS

Prof IWC van Wyk en dr GMJ van Wyk het gesprek met die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering gevoer oor die geweldsituasie in die land en ekumeniese getuienis daaroor.

6.1.4.2 Dr GMJ van Wyk het 'n referaat gelewer by 'n ekumeniese simposium wat deur UNISA aangebied is oor "Die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika se reaksie op die sosiaal-politieke omstandighede in Suid-Afrika die afgelope 15 jaar".

6.1.4.3 Met die samewerking van prof Van Aarde is die belangrikste publikasies van die Wêreldraad van Kerke bekom en in die HTS geresenseer.

6.1.4.4 Die ekumeniese biblioteek van die Kerk is deur mev IM Koekemoer uitgebrei en lede van die Raad het kennis geneem van nuwe publikasies.

6.1.4.5 Inligting is op aanvraag vir die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering oor die *Reformed Churches of Australia* ingewin.

AANBEVELING

1. Vir kennisname.

6.1.5 DIE HANTERING VAN EKUMENIESE SAKE IN DIE TOEKOMS

6.1.5.1 Die huidige posisie van die kerk

(i) Die Kerk neem tans op 'n baie beperkte skaal deel aan die ekumene in die wêreld.

(ii) Tans word die ekumeniese arbeid van die Kerk deur veral vier liggame gedoen, naamlik:

- * Die Raad vir Ekumeniese Sake.
- * Die Kommissie vir Gesprek met Susterkerke.
- * Die Raad vir Gesprek met ander Denominasies.
- * Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering.

- (iii) Hierdie werkswyse het tot gevolg dat ekumene net op sinodale vlak (maar ook gefragmenteerd) beoefen word.
- (iv) Die Kerk sukkel om hom los te woen uit die ekumeniese isolasie wat hy tans beleef.
- (v) Aan die een kant is ander kerke skepties om in gesprek te tree, saam te werk, of verbintenisse aan te gaan met die Nederduitsch Hervormde Kerk as gevolg van die kerkpolitieke standpunte wat ons in die verlede ingeneem het.
- (vi) Ander kerke is ook baie versigtig om ekumene te beoefen met 'n gevestigde Kerk wat geen of min ander ekumeniese bande het nie.
- (vii) Aan die ander kant is die Kerk self ook traag om na ander kerke uit te reik vir ekumeniese kontak.
- (viii) Die droom van bilaterale ekumeniese verbintenisse tussen die Kerk en ander kerke (eerder as deelname aan die werk van ekumeniese liggame) lê aan skerwe - daar het na jare baie min van gekom.
- (ix) Ordinsansie 6 van die Kerkorde skep ruimte vir 'n breër visie met betrekking tot ekumeniese arbeid.

6.1.5.2 **Probleme wat ekumeniese arbeid bemoeilik**

- (i) Ekumeniese liggame gaan gebuk onder 'n gebrek aan samewerking en belangstelling van lidkerke.
- (ii) Plaaslike ekumeniese liggame beleef geldelike nood. Buitelandse steun is nie meer so maklik soos in die verlede bekombaar nie.
- (iii) Plaaslike ekumeniese liggame moes hulle agendas aanpas by nuwe omstandighede en uitdagings. Dit beteken onder andere dat ekumeniese aktiwiteite afgeskaal is.
- (iv) Konfessionele teologie het die laaste tyd reg oor die wêreld veld gewen teenoor ekumeniese teologie.
- (v) Ons eie ekumeniese arbeid is te veel gesentraliseer, maar tergelyk gefragmenteer.
- (vi) Ons Kerk is te sterk na binne gekeer: 'n Apostolêre bewussyn ontbreek net soos wat 'n ekumeniese sensitiwiteit ontbreek.

6.1.5.3 **Die pad vorentoe: Aanbevelings deur die Raad**

- (i) Al die bestaande rade vir ekumeniese arbeid ontbind.

- (ii) 'n Nuwe Raad vir Ekumeniese Sake word in die lewe geroep. Die Raad kan in subkomitees verdeel om sy werk te doen en kundige persone vir spesifieke take koöpteer indien nodig.
- (iii) Die Raad ontvang spesifieke opdragte van die Algemene Kerkvergadering wat daarop gemik is om die Kerk se ekumeniese betrokkenheid uit te bou.
- (iv) Spesifieke doelwitte word deur die Algemene Kerkvergadering geformuleer vir dié doel.
- (v) Korrespondensie oor ekumene wat op die tafel van die sekretaris van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering land, word dadelik aan die Raad deurgestuur vir hantering.
- (vi) Die Kerk tref maatreëls om sake wat ekumeniese arbeid in die wiele ry, aan te spreek.
- (vii) Die Kerk beperk nie sy ekumeniese arbeid tot gesprekke oor leerverskille nie.
- (viii) Ander Rade, soos dié vir Jeugwerk, Kategese, Opvoeding en Onderwys, Maatskaplike Sake, e.a. doen die ekumeniese arbeid wat binne hulle werkopdrag val.
- (ix) Ringe en gemeentes word ook aangemoedig om ekumeniese arbeid te doen en inisiatief te neem in die uitbou van ekumeniese betrekkings.
- (x) Rade, ringsvergaderings en ouderlingevergaderings doen deurlopend verslag aan hulle onderskeie opsigthoudende liggame oor hulle ekumeniese bedrywighede.
- (xi) Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering gee leiding waar nodig.

AANBEVELING

1. Vir bespreking.

2. Die aanbevelings van die Raad word aanvaar.

3. Die Raad word bedank vir netjiese en konstruktiewe werk.

6.2 VERSLAG VAN DIE KOMMISSIE VIR GESPREK MET SUSTERKERKE

6.2.1 SAMESTELLING

Die Kommissie vir die gesprek met Susterkerke is na afloop van die 64ste Algemene Kerkvergadering soos volg saamgestel:

Ds PA Geyser
Prof SJ Botha
Prof HG van der Westhuizen
Prof TFJ Dreyer
Prof IWC van Wyk
Prof LC Bezuidenhout
Dr DJC van Wyk.

Ds PA Geyser is as voorsitter en prof LC Bezuidenhout as sekretaris verkies. Met verloop van tyd het omstandighede dit vir proff HG van der Westhuizen onmoontlik gemaak om op die Kommissie aan te bly. Ds DJC van Wyk (jr) en dr MA Botma is as nuwe lede gekoöpteer. Ds Van Wyk het die taak van sekretaris by prof LC Bezuidenhout oorgeneem.

AANBEVELING

1. Vir kennisname.

6.2.2 DOELWITTE

Die Kommissie het sy doelwitte soos volg geformuleer:

Die primêre doel van die gesprekke met die Susterkerke en deelname aan aktiwiteite is om, in ooreenstemming met die besluite van die Algemene Kerkvergadering van 1995, oor die volgende sake te handel:

- * Kerkeenheid:
- * Die identifisering van terreine van samewerking tussen Kerke.
- * Om krities-opbouend met die twee Susterkerke gesprek te gesprek te voer sodat verskille deurgepraat en 'n duldbare verskeidenheid geakkommodeer kan word.
- * Om moontlikhede te ondersoek van hoe die drie Susterkerke gesamentlik getuienis kan lewer oor relevante sake ten einde so die profetiese getuienistaak in die wêreld gesamentlik te vervul.

AANBEVELING

1. Vir kennisname.

6.2.3 DOELWITTE BEREIK

Verskeie vergaderings en werkwinkels van die Tussen Kerklike Kommissie (TKK)

het plaasgevind. Die volgende doelwitte is bereik of geniet aandag:

6.2.3.1 Eenwording

Die lank gevoerde gesprek oor kerkeenheid het so ver gevorder dat gestel kan word dat die Kerke saamstem daarvoor dat daar 'n duldbare verskeidenheid tussen kerke kan bestaan. Verskille behoort steeds as deel van die krities-opbouende gesprek deurgepraat te word. Dit beteken egter dat daar ooreenstemming is dat kerke naas mekaar kan bestaan sonder dat dit noodwendig 'n aanduiding van 'n sondige verskeurdheid hoef te wees. As sodanig kan verskillende kerkformasies deel wees van die een heilige algemeen Christelike Kerk. Dit beteken verder dat die onderlinge verhouding tussen kerkgenootskappe sal getuig van liefde, verdraagsaamheid, onderlinge diensbetoning en, waar moontlik, ook samewerking.

6.2.3.3 Samewerking

(i) Moontlike terreine van samewerking

Die volgende moontlike terreine van samewerking is geïdentifiseer: Maatskaplike dienste, barmhartigheidsdienste, hospitaalbediening, evangelisasie en bediening aan gestremdes.

Die verskillende Kerke lê tans informasie Modelle aan die TKK-vergadering voor. Die doel van die informasie Model is om die ander Kerke op hoogte te stel van wat onder elkeen van die betrokke fasette van kerklike bediening in die drie Kerke aangaan. Die TKK is in die proses om hier moontlike terreine van samewerking te identifiseer en daarvoor leiding te gee.

(ii) Plaaslike samewerking

Samewerking tussen gemeentes van die drie Susterkerke op plaaslike vlak ten opsigte van die volgende sake word tans ondersoek:

- (a) Tradisionele kerklike kontak tussen lidmate, soos rondom Hervormingsdag en geldinsamelingsaksies, word aangemoedig en uitgebrei.
- (b) Gesamentlike bedieningsbehoefte- en tendense word ondersoek en bespreek.

(iii) Buitelandse samewerking

Daar word tans deur lede van die TKK ondersoek gedoen na moontlike samewerking ten opsigte van buitelandse bediening. Daar het reeds ten opsigte van die bediening in Zambië 'n ooreenkoms tussen die Nederduitsch Hervormde en Nederduitse Gereformeerde Kerk tot stand gekom.

(iv) Teologiese opleiding

Daar is 'n omvattende ondersoek aan die gang tussen die fakulteit van die Nederduitsch Hervormde Kerk, die drie fakulteite van die Nederduitse Gereformeerde Kerk en die fakulteit van die Gereformeerde Kerke op Potchefstroom. Die oogmerk is om te besin oor moontlike samewerking in die teologiese opleiding.

AANBEVELING

1. Vir kennisname en bespreking.

6.2.3.3 **Krities-opbouende gesprek**

Hierdie gesprek sentreer tans om die volgende sake:

(i) Kerk en Kultuur

Studiestukke uit die drie Kerke oor hierdie saak is voltooi. Die studiestukke is in die proses van verwerking. Die resultate sal aan die TKK voorgelê en beskikbaar gestel word.

(ii) Nederlandse Geloofsbelydenis, Artikel 27-29

Daar word tans gesprek gevoer oor Artikels 27-29 van die NGB. Daar word ingegaan oor hoe elke Kerk die artikels van die NGB verstaan en toepas.

(iii) Modaliteite

Die TKK het dit in vooruitsig gestel dat die hele kwessie van modaliteite binne Kerke in die toekoms aan die orde moet kom.

AANBEVELING

1. Vir kennisname en bespreking.

6.2.3.4 **Getuienistaak**

Die TKK oorweeg tans voorleggings oor die volgende sake met die doel om daaroor gesamentlike getuienis tussen die drie Susterkerke te lewer:

- * Arbeid/produktiwiteit.

- * 'n Bybelse perspektief oor versoening.

AANBEVELING

- 1. Die vergadering neem kennis van die gesprekke tussen die Nederduitsch Hervormde Kerk, die Nederduitse Gereformeerde Kerk en die Gereformeerde Kerke in Suidelike-Afrika.**
- 2. Die vergadering spreek sy dank uit omdat in die gesprek wat met die Susterkerke aangaan is, die saak van kerkeenheid sodanig gevorder het dat die Kerke daarvoor saamstem dat daar 'n duldbare verskeidenheid kan bestaan. Dit beteken dat kerke naas mekaar kan bestaan sonder dat dit noodwendig 'n aanduiding van 'n sondige verskeurdheid hoef te wees. As sodanig kan verskillende kerkformasies deel wees van die een heilige algemene Christelike Kerk. Dit beteken verder dat die onderlinge verhouding tussen kerkgenootskappe sal getuig van liefde, verdraagsaamheid, onderlinge diensbetoning en, waar moontlik, ook samewerking.**
- 3. Die vergadering dra dit aan die Kommissie vir gesprek met Susterkerke op om voort te gaan met die gesprekke met die Nederduitse Gereformeerde Kerk en die Gereformeerde Kerke met die volgende in die oog:**
 - (i) Die identifisering van moontlike terreine van samewerking op plaaslike vlak, buitelandse vlak en ten opsigte van teologiese opleiding.**
 - (ii) Volgehou krities-opbouende gesprek, vernaamlik ten opsigte van die sake van kerk en kultuur, die Kerke se verstaan van toepassing van die NGB, Artikel 27-29, asook modaliteite binne die Kerke.**
 - (iii) Die moontlike identifisering van terreine asook die bespreking en opskrifstelling van die sake waaroor die drie Kerke gesamentlike getuienis kan lewer.**
- 4. Die vergadering dra dit aan die Kommissie vir Gesprek met Susterkerke op om aan die gemeentes van die Kerk inligting deur te gee oor die resultate van die TKK se gesprekke en ook leiding te gee oor die implementering van inisiatiewe van samewerking tussen die Kerke op plaaslike vlak, getuienisse en dies meer. Hierdie leiding word in samewerking met die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering deurgegee.**
- 5. Die Kommissie vir gesprek met Susterkerke word bedank vir sy werk.**

6.3 **VERSLAG VAN DIE RAAD VIR GESPREK MET ANDER DENOMINASIES**

6.3.1 **SAMESTELLING EN FUNKSIONERING**

Die Raad is na afloop van die 64ste Algemene Kerkvergadering soos volg saam-gestel:

Ds JS Naudé (Voorsitter)
Prof JJ Engelbrecht
Prof PM Venter
Ds FH van der Merwe
Ds MSJ van Vuren
Ds WJ Steyn (Sekretaris)

Drie vergaderings is in die verslagtydperk gehou. Aandag is aan die volgende gegee:

- * Konstituering en Beplanning.
- * Formulering van doelwitte.
- * Voorbereiding vir die gesprek met die Hatfield Baptiste.
- * Behandeling van omsendskrywes.
- * Gesprek met Hatfield Christian Church (Hatfield Baptiste Kerk is 'n verkeerde benaming aangesien hulle alreeds in 1983 uitgetree het uit die Baptiste Unie en ingeskakel het by die International Fellowship of Christian Churches).

AANBEVELING

1. Vir kennisname.

6.3.2 **OPMERKINGS OOR WERKSAAMHEDE VAN DIE RAAD**

Die Raad se grootste frustrasie is dat daar nog tevergeefs gewag word op uitnodigings tot opvolggesprekke met die APK, AGS en Afrikaanse Baptiste Kerk.

Inligting oor die AGS en Evangelies Gereformeerde Kerk is bekom en dit is by die Raad beskikbaar. Die inligting oor die Hatfield Christian Church word nog verwerk. Die gedagte is steeds om inligting wat van die verskillende kerkgroepe en denominasies bekom is, in een publikasie beskikbaar te stel.

AANBEVELING

1. Daar word met dank kennis geneem van die werksaamhede van die Raad.

- 2. Kerkrade word daarop gewys dat inligting oor bepaalde kerkgroepe en denominasies wat beskikbaar is, by die Raad bekom kan word.**

--- oOo ---

7. HUWELIK, GESIN EN OPVOEDING

7.1

BESKRYWINGSPUNT: KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING

WYSIGING ORDEREËL 7: HUWELIK, GESIEN EN OPVOEDING

Die inleidende gedeel van Ordereël 7 paragraaf drie (Kerkorde bl 81) word gewysig om te lees

Die gesin is 'n eenheid wat saamgebind word deur 'n gemeenskaplike geloof en liefde soos die gemeente die huisgesin van God is.

Die gesin word soos 'n gemeente in die klein.

Opmerking

Die Komitee vir die herskrywing van die Kerkwet is deur die Buitengewone sitting van die 64ste Algemene Kerkvergadering versoek om die herformulering van die paragraaf ter hand te neem. Die bogenoemde voorstel is aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering voorgelê en is aanvaar.

AANBEVELING

1. Die beskrywingspunt word behandel.

7.2

BESKRYWINGSPUNT: RING VAN LAEVELD HUISGODSDIENS AS VERKONDINGSGESTALTE VAN DIE KERK

Huisgodsdien word opnuut beklemtoon. Met huisgodsdien word die samekoms van die gesin rondom die huisaltaar met Skriflesing, samesang en gebed bedoel

Motivering

Die struktuur vir huisgodsdien bestaan reeds en word vergemaklik deur die aanbieding van die dagstukkies in die Almanak en Bybelse Dagboek wat elke huisgesin behoort te bekom.

Die bekendstelling van die Almanak en Bybelse Dagboek behoort meer aandag te geniet by wyse van afkondiging by credienste en by vergaderings van ampte.

Die ouderling kan die Bybelse Dagboek gebruik tydens sy maandelikse besoek aan gesinne in sy wyk. Hy kan die gesin voorgaan in Skriflesing, behandeling van die gedeelte in die Bybelse Dagboek, gebed en samesang. Deur huisgodsdienste opnuut by elke gesin te beklemtoon, kan die Woord van God weer sy regmatige plek inneem. Huisgesinne wat gereeld huisgodsdienste hou, sal hegt saam met die Kerk en gemeente leef.

Die ring oordeel dat die Kerk meer moeite moet maak om huisgodsdienste 'n verkondigingsgestalte te maak.

AANBEVELING

1. Die beskrywingspunt word behandel.

7.3 SAAMWOON VAN LIDMATE

Op versoek van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het proff TFI Dreyer, APB Breytenbach en oudl JG Koekemoer die volgende memorandum oor die saamwoon van lidmate geskryf:

7.3.1 AGTERGROND

Wetgewing, asook bepalings van pensioenfondse, het dit in sommige gevalle vir lidmate feitlik onmoontlik gemaak om wetlik in die huwelik te tree. Daar is veral twee kategorieë wat ter sprake is. Die eerste, waarskynlik ook die een met die meeste meriete, is in die geval waar weduwees, of wewenaars weer in die huwelik sou tree. Sommige pensioenfondse bepaal dat 'n weduwee wat deur die pensioenfonds van haar oorlede man versorg word, haar voordele verbeur indien sy weer in die huwelik sou tree. In die geval van twee pensioenarisse wat wil trou, beteken dit in effek dat die vrou haar pensioen sal verbeur. Die pensioen wat die man ontvang, is dikwels so karig dat hulle gesamentlik nie van 'n goeie lewensstog verseker kan wees nie. Gesien vanuit 'n etiese perspektief is die wegneem van 'n pensioenvoordeel, waarvoor deur die oorlede man oor baie diensjare gewerk en bygedra is, immoreel. Dit dwing dan mense om, in plaas van 'n wettige huwelik aan te gaan, gewoon saam te woon.

'n Volgende kategorie is ten opsigte van belastingwetgewing. Hierdie probleem doen hom voor in die geval waar beide persone nog aktief in die arbeidsmark is en 'n inkomste verdien. Alhoewel daar in die jongste tyd 'n verandering in die belastingwet gekom het, in die opsig dat werkende mans en vroue tot op 'n bepaalde bedrag apart belas word, skep dit skynbaar onder werkende mense nog steeds 'n probleem.

Indien 'n deel van hulle inkomste saam belas sou word, plaas dit hulle gesamentlik binne 'n hoër belastingkategorie. Dit het in praktyk die effek dat hulle besteebare inkomste drasties verminder. Die blote feit dat hulle in die huwelik tree veroorsaak dat hulle van hulle inkomste "beroof" word. Dit word dan die aanleidende oorsaak onder jonger mense om liever saam te woon as om in die huwelik te tree.

Vir die kerk skep hierdie situasie 'n verleentheid. Veral in die huidige tyd van ekonomiese agteruitgang en verarming, moet die kerk dit aanvaar dat daar werklik gevalle van saamwoon is wat meriete het omdat mense se daaglikse oorlewing deur 'n huwelik in gedrang sou kom. Vanuit die perspektief van die pastoraat en die opsig word dit moeiliker om die kerk se handeling in sulke gevalle te bepaal. Die aan-geleentheid word verder gekompliseer deur die feit dat elke geval weer van die volgende sal verskil. 'n Mens sou ook waarskynlik kon vra of 'n gees van materialisme nie die deurslaggewende oorweging is as mense besluit om saam te woon nie? Die vraag wat teologies gesien egter die swaarste moet weeg, is of mense nie slegs finansiële oorwegings gebruik as 'n rookskerm om hulle eintlike beweeg-redes om saam te woon, te verbloem nie? Is die werklike rede nie dalk dat hulle wegstrem vir die verantwoordelikheid om hulle te verbind tot 'n lewenslange verhouding nie? Genoemde finansiële oorwegings legitimeer soms die sondige neiging van die mens om 'n agterdeur oop te hou om sonder enige konsekwensies uit 'n verhouding te tree.

7.3.2 MOONTLIKE OPLOSSINGS

Indien daar gesoek word na moontlike riglyne vir pastorale begeleiding en optrede onder die opsig, moet daar eers vooraf korrekte feite ingewin word. Dit lê myns insiens op die vlak van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering om die inisiatief te neem ten opsigte van die volgende sake:

7.3.2.1 **Wetgewing in verband met pensioene**

Kundige advies moet ingewin word oor die presiese bepalings ten opsigte van bestaande wetgewing wat tot gevolg het dat vroue in die geval van hertrou, pensioen-voordele sal verbeur. Pensioenfondse wat deur die staatsdiens of semi-staatsdiens beheer word, sal ook ondersoek moet word. Sulke inligting is noodsaaklik vir moontlike gesprekvoering met die owerheid.

7.3.2.2 **Belastingwet**

'n Kenner op die gebied moet genader word om die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering van feitlike gegewens te voorsien om te bepaal of nuwe wetgewing inderdaad nog die finansiële posisie van mense wat in die huwelik tree, benadeel.

7.3.2.3 **Gesprek met die owerheid**

Indien die feitlikhede daarop dui dat wetgewing die praktyk van saamwoon in die

hand werk, moet die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering in gesprek, of korrespondensie die owerheid daarop wys dat sodanige wetgewing die instandhouding van die huwelik bemoeilik. 'n Dringende beroep moet op die owerheid gedoen word om sodanige wetgewing te hersien. Indien die owerheid nie daaraan gehoor gee nie, sal die Kerk die owerheid daarop moet wys dat dit die Kerk noodsaak om na alternatiewe moontlikhede te soek om die huwelik as Christelike instelling in stand te hou.

7.3.2.4 **Die Kerk as "alternatiewe gemeenskap"**

Binne die opset van 'n "neutrale" owerheid kan 'n mens verwag dat dit in toenemende mate sal gebeur dat die gemeenskapslewe nie meer deur wetgewing op die basis van Christelike waardes georden sal word nie. Dit beteken egter nie dat die geloofsgemeenskap sal ophou om die waardes uit te leef nie. Binne 'n gesekulariseerde samelewing sal die kerk al meer en meer manifesteer as 'n alternatiewe gemeenskap. Dit impliseer nie wêreldontvlugting nie, maar dat die geloofsgemeenskap hulle nie laat meesleur deur samelewingspraktyke wat in botsing is met die geloof wat hulle bely nie. Die geloofsgemeenskap word dan in die opsig 'n alternatiewe gemeenskap omdat hulle lewenspraktyk vanuit die geloof in Christus gerig word. Dit mag nie lei tot 'n "ghetto"-bestaan nie, maar juis dat vanuit die alternatiewe gemeenskap daar voortdurend missionêr in die wêreld geleef word.

Indien die owerheid nie positief reageer op die getuienis van die kerk nie, sal daar op Geordende wyse na alternatiewe gesoek moet word.

7.3.2.5 **'n Kerklike huwelik**

Die kerklik-teologiese tradisie rondom huweliksbevestiging toon duidelik 'n dubbele funksie en verantwoordelikheid. Die kerk het die funksie van die kerklike inseëning (die term wat tradisioneel daarvoor gebruik is), of bevestiging van die huwelik. Die owerheid het die funksie om die huwelik op 'n wettige, kontraktueel-afdwingbare basis te orden. Hierdie funksies is in sommige lande tot vandag van mekaar geskei. Die huwelikseremonie bestaan dan uit twee aparte geleenthede waar die kerk en die owerheid onderskeidelik hulle funksies vervul. In die RSA het die situasie binne die opset van 'n Christelike gemeenskap so ontwikkel dat die wetlike funksie ook aan die predikant toevertrou is. Teologies gesien, is die wetlike aspek nie die primêre funksie van die kerk nie. Vir die kerk is dit van belang dat gelowiges tydens 'n kerklike huweliksbevestiging voor God en in die teenwoordigheid van die gemeente as getuies, hulle trou teenoor mekaar beloof. Dit is hierdie lewenslange trou teenoor mekaar wat vir die kerk in die pastoraat en die opsig van belang is. Indien hierdie trou verbreek word, handel die kerk onder opsig met sulke mense, om sodoende die huwelik as instelling van God en daarmee saam die eer van God te beskerm. Die wetlikkontraktuele ooreenkoms wat deur die owerheid vereis word, maak dit vir mense moeilik om hierdie ooreenkoms te verbreek en dit vergemaklik weer op sy beurt die taak van die kerk.

Indien die wetgewing van die owerheid egter die praktyk van die huweliksluiting benadeel, moet die kerk na ander weë soek om die huwelik as instelling te handhaaf. Die vaselfsprekende oplossing is dat die kerk in sulke gevalle voortgaan om die huwelik kerklik te bevestig, sonder om die wetlike funksie van die owerheid te vervul. Dit bied die moontlikheid dat die praktyk van saamwoon teengewerk word en dat die huwelik as instelling gehandhaaf word sonder dat die partye finansiëel daardeur gepeenaliseer sal word. Dit sou ook weer kon aanleiding gee tot die moontlikheid dat mense makliker so 'n huwelik sal beëindig omdat sodanige beëindiging nie wetlike konsekwensies het nie. Prinsipieel gesien behoort so 'n argument nie gewig te dra nie, omdat mense nie aan mekaar trou moet bly uit vrees vir wetlike konsekwensies nie, maar omdat hulle voor God hulle onderlinge trou belooft het. Die werklikheid van ons gebroke bestaan sal egter die kerk moet noodsaak om maatreëls te tref om 'n "maklike" ontbinding van die huwelik teen te werk. Die kerklike opsig en tug is die kerkordelike middels om dit teen te werk.

7.3.3 AANBEVELINGS

In die lig van bogenoemde beredenering kan dit volgende aanbevelings ter oorweging voorgelê word:

- (i) Korrekte inligting oor die huidige Belastingwet en pensioenwette, asook die moontlikheid van alternatiewe kontraktuele ooreenkomste moet ingewin word.
- (ii) Indien dit duidelik blyk dat wetgewing die praktyk van saamwoon bevorder, moet daar met die owerheid in gesprek getree word.
- (iii) Indien die owerheid nie gunstig reageer nie, moet hulle verwittig word van die feit dat na alternatiewe oplossings gesoek sal word.

Na die bespreking van die memorandum by sy vergadering in Maart, het die Kommissie soos volg besluit:

- * Ds APJ Beukes stel die argument deur hom geopper, naamlik dat die emosionele argumente ten opsigte van die saamwoon van lidmate nie beginselsake moet oorwoeker nie, op skrif.
- * Die Administrateur bekom inligting wat die Pensioenwette in die verband raak.
- * Die memorandum van die Raad vir Maatskaplike Sake word afgewag om saam met hierdie memorandum handel te word voordat dit aan die Algemene Kerkvergadering aangebied word.

Die volgende standpunt is van ds Beukes ontvang:

Naas die twee kategorieë van saamwoon wat in die memorandum van prof TFJ Dreyer genoem word, is daar ook 'n derde kategorie. Dit is diegene wat as

gevolg van die seerkry van 'n egskeiding bang is om sondermeer te trou. Hulle verweer is gewoonlik dat hulle 'n vrees het vir 'n tweede mislukte huwelik. Hulle verkies om eers saam te woon en seker te maak dat hulle by mekaar aanpasbaar is. Sulke mense se selfvertroue het baie keer 'n groot knou weg. Hulle oordeel laat hulle dikwels in die steek, en self sukkel hulle om ander te vertrou.

Hier speel emosionele en praktiese redes 'n deurslaggewende rol. Dikwels is die kinders ook 'n belemmerende faktor. Die man en vrou sukkel om oor en weer mekaar se kinders te aanvaar. Die argument is dan dat hulle eers aan dié verhoudings wil werk voordat hulle oorgaan tot 'n huwelik. Hulle stel die belange van die kinders voorop en as die kinders nie vir die voornemende huweliksmaat aanvaarbaar is nie, wil hulle so 'n verhouding termineer, sonder die las van 'n tweede egskeiding.

Daar sou geredeneer kon word dat sulke mense uiters selfsugtig is. Tog kan 'n mens nie veralgemeen nie. Die impak van 'n egskeiding verskil van geval tot geval. Sulke mense moet met die nodige pastorale bewoënheid hanteer word. Daar sal onderskeid getref moet word tussen diegene wat werklik al wroegende oorgaan tot 'n saamwony en diegene wat willens en wetens somer maar om selfsugtige redes daartoe oorgaan.

Die Administrateur kon ook nie betyds die inligting wat die Pensioenwette raak, bekom nie.

Die memorandum van die Raad vir Maatskaplike Sake oor die saak is nie afgehandel nie. Dit kom voor asof dit agterweë gebly het.

Die Kommissie het besluit om die studiestuk en aanbevelings aan die Algemene Kerkvergadering deur te gee.

AANBEVELING

1. Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering adviseer gemeentes van die Kerk soos volg:

- (i) Teologies kan saamwoon geensins geregverdig word nie. Dit geld vir al die kategorieë van saamwoon. Die doel kan tog nie die middel heilig nie. Tog moet die nodige pastorale bewoënheid met saamwoonlidmate betoon word. Dit beteken begrip en liefde moet as vertrekpunt dien. Die kerklike tug moet as die laaste en nie as die eerste moontlikheid gesien word nie. Sulke lidmate het eerder bystand en raad nodig as om onmiddellik met kerklike tug gekonfronteer te word. Dit is verbasend hoeveel keer lidmate met die nodige raad en bystand uiteindelik tot ander insigte kom. 'n Werkbare alternatief kan soms met die nodige raad en leiding gevind

word. Wanneer lidmate die gevoel het dat die kerk saam met hulle dink en wroeg in plaas van te oordeel, is hulle gewoonlik baie meer geneë om te luister en die regte besluite te neem.

- (ii) Daar is ook 'n praktiese rede waarom kerkrade nie oorhaastig moet optree nie. Met die verloop van tyd kan landswette verander wat dit moontlik maak om sonder enige benadeling tog te trou. Soms kom mense in elkgeval uit hulle eie tot die oortuiging dat saamwoon in die praktyk nie voordelig is nie en besluit hulle om te trou of afsonderlik te gaan woon.

2. Vir kennisname en bespreking.

7.4 VERSLAG VAN DIE RAAD VIR JEUGWERK

7.4.1 SAMESTELLING EN FUNKSIONERING

Die Raad vir Jeugwerk is na afloop van die 64ste Algemene Kerkvergadering soos volg saamgestel:

Ds TP Möller	(Voorsitter)
Ds E Oliver	(Sekretaris)
Ds PJ Steenkamp	
Ds PS Esterhuizen	
Ds PJ Botha	
Ds MR Pienaar	
Ds D Kloppers	
Ds F Evert	

AANBEVELING

1. Vir kennisname.

7.4.2 OPDRAGTE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING

Die Raad het die volgende opdragte van die 64ste Algemene Kerkvergadering ontvang:

7.4.2.1 Die koördinering van kategese-leerplanne en jeugwerkprogramme op gemeentevlak.

- 7.4.2.2 Die inskakeling van jongmense by die werk in die gemeentes.
- 7.4.2.3 Die NHSV het daaraan behoefte om by die opvoedkundige aspekte van die jeugwerk betrokke te raak. Daarom word die verenigings op sinodale, rings- en gemeentevlak by die werk betrek.
- 7.4.2.4 Die volgende is oor die Nederduitsch Hervormde Kerk en die CSV besluit by die 64ste Algemene Kerkvergadering:

In die lig van die Kerk se jarelange worsteling met die CSV en herhaalde voorstelle om die CSV te "hervorm" asook die huidige toedrag van sake binne die CSV en opmerkings tydens die vergadering gemaak, besluit die vergadering soos volg:

Die Nederduitsch Hervormde Kerk ooreed die onderskeie onderwysdepartemente om die CSV alle werksaamhede en optredes tydens skooltyd te ontsê en so die vereniging nie meer "amptelik" by skole toe te laat nie. Dit geld ook alle ander interkerklike verenigings.

Die taak is aan die Raad vir Jeugwerk opgedra.

7.4.3 BEPLANNING EN DOELWITSTELLING VAN DIE RAAD

- 7.4.3.1 Die jaarlikse landwyse Bybelvasvrae is georganiseer. Die land is in 13 streke verdeel en die laerskooljeug, hoërskooljeug en jong Hervormers het op streekvlak gestandaardiseerde vraestelle geskryf. 'n Volledige inligtingskrywe van die Raad het alle reëls en regulasies verstrekk en alle misverstande uitgeskakel. Meer jongmense neem jaarliks deel aan die Bybelvasvrae.
- 7.4.3.2 Jaarlikse Standaard 9-kampe op streekvlak is georganiseer. Daar is gepoog om dit landwyd te laat realiseer. Ringskommissies is versoek om die Ringsrade vir Jeugwerk in die onderneming te ondersteun. Dertig modulus oor skoolverlating is beskikbaar.
- 7.4.3.3 Die jaarlikse landwyse wegbreekweek vir matrikulante is georganiseer. Dié projek word vanaf 1990 met groot sukses aangebied en die belangstelling van jongmense is groot. Dit word aangebied by die Suidkus van Natal en sluit uitstappies, gesonde vermaak, Bybelstudie en 'n erediens in. Dit vind plaas na afloop van die matriek eindeksamen.
- 7.4.3.4 Jaarlikse skoolverwisselingskampe is op streekvlak georganiseer. Hierdie kampe is in die meeste ringe gehou. 'n Pakket in dié verband is by Kital beskikbaar. Ringskommissies en ringsrade word steeds versoek om aan hierdie saak ernstige aandag te verleen.

- 7.4.3.5 'n Handleiding vir "Effektiewe Jeugbediening" word beplan. Die volgende inhoude word oorweeg: Bestuursbeginsels vir kerkwerk; beleid en strategie; homogene groepe; effektiewe infrastruktuur; doelstellings van die Raad; die taak van die jeug; die taak van jeugwerkgroepe; jeugprogramme; jaarbeplanning; temas; administrasie; dissipline; media en hulpmiddels; kamporganisering; sang en musiek; voorwaardes vir detail beplanning; ouers; jeug/leicrontwikkeling; vermaak en spele. Baie van die inligting is reeds jare al beskikbaar. Gemeentes kan by navraag toerusting in effektiewe jeugbediening ontvang.
- 7.4.3.6 Die Rade vir Kategese en Jeugwerk sal in die toekoms moet saamwerk ten einde die Algemene Kerkvergadering se opdragte te kan uitvoer.
- 7.4.3.7 Die Raad se betrokkenheid by die daarstel van 'n Jeugsangbundel was beperk tot skrywes aan die Raad vir Kerkmusiek ten einde die stand van sake te monitor.
- 7.4.3.8 Saam met ander rade wat met jeugwerk gemoeid is, is gesprek met die twee Susterkerke oor die jeugaangeleenthede gevoer.
- 7.4.3.9 Daar is op verskillende wyses en geleenthede met die NHSV geskakel. Die NHSV gedurende die termyn, en hopelik in die toekoms steeds aan hulpbron en vennoot optree. Die NHSV is tans behulpsaam met die skryf van die jeugwerkprogramme. Al die NHSV Streekkongresse van 1998 handel oor jeugwerk. Dit is ook die tema van die sinodale NHSV Kongres in 1999.
- 7.4.3.10 Gemeentes is opgeroep om aandag te gee aan die bearbeiding van jongmense wat in groot getalle op bepaalde plekke woon, byvoorbeeld die bearbeiding van verpleegsters.
- 7.4.3.11 Gemeentes is versoek om gemeenskapskoördineringskomitees daar te stel ten einde die skole en kerke se aktiwiteite te koördineer.

AANBEVELING

1. Vir kennisname.

7.4.4 JEUGBEDIENING

7.4.4.1 **Opdragte aan die Rade vir Kategese en Jeugwerk tydens die 64ste Algemene Kerkvergadering**

Die Rade vir Kategese en Jeugwerk het opdrag ontvang om 'n gesamentlike studie te onderneem en aan die 65ste Algemene Kerkvergadering verslag lewer oor die koördinerings van kategeseleerplanne en jeugwerkprogramme op gemeentevlak en die inskakeling van jongmense by die werk in gemeentes.

7.4.4.2 **Studieverslag oor Jeugbediening**

(i) **Missie**

Jeugbediening is die begeleiding van die jongmense met al die bedieninge van die Kerk om hulle te lei tot geloof. Deur Jeugbediening word hulle opgebou en versterk in die geloof in Jesus Christus om tot eer van God te lewe.

(ii) **Jeugbediening is Koninkrykswerk tot eer van God**

Jeugbediening is meer as net die opbou van die gemeente. Soos al die ander werk word hierdie werk in die eerste plek gedoen sodat die jongmense in geloof God sal loof, dank, aanbid en prys. Verder wil die Kerk sy jongmense begelei om vanuit hulle geloof in Jesus Christus met woord en daad getuie van God in die wêreld te wees, gemeenskap met mekaar te beoefen en diens aan mekaar en alle mense te lewer.

(iii) **Jeugbediening is omvattende Kerkwerk**

Deur jeugbediening kom God na die jeug met sy Woord en Gees deur al die bedieninge van die Kerk. Jeugbediening is die begeleiding van die jeug met al die bedieninge van die gemeente en is nie bloot enkele afsonderlike byeenkomste van jongmense nie. Die besondere aard van die jeug bring mee dat al die bedieninge van die gemeente so ingeklee moet word dat dit ook die jeug daadwerklik betrokke kry.

Deur die eeue het die Kerk egter geoordeel dat die jeug in die besonder deur die kategeese bedien moet word. Kategeese behoort so ingerig te word dat dit na inhoud en vorm die jeug se besondere behoeftes in die oog het. Die Kerk het daarin geslaag om deur middel van hierdie bediening die grootste gedeelte van sy jeug te bereik. Hierdie bediening dien as basis en vertrekpunt waarby alle jeugwerk integreer.

(iv) **Die Jeugwerkers**

Jeugbediening, soos alle ander kerkwerk, is die werk van die predikant en die ander ampsdraers. Naas die ampsdraers is die kategete die besondere jeugwerkers van die gemeente.

(v) **Die ouers**

Op grond van die doopbelofte is die ouers in die eerste plek verantwoordelik vir die Christelike opvoeding van hulle kinders. Deur al die bedieninge, maar veral deur

doopkategeese en toegespitste toerusting, behoort die Kerk die ouers te begelei vir hierdie werk.

(vi) Die Jeug

Die Kerk se jeugbediening is toegespits op die gedoopte kinders van die Kerk, maar ook op alle kinders wat op die weg van die Kerk kom.

(vii) Die skool

Sedert die Reformasie is die skool gesien as 'n besondere geleentheid waar die kinders godsdienstig onderrig kan word. Die Kerk moet die geleentheid voluit benut wat skole aan hom bied om hulle eie kinders te onderrig.

AANBEVELING

1. Die volgende aanbevelings van die Raad vir Jeugwerk word oorweeg:

- (i) Die vestiging van homogene groepe vir laerskool, hoërskool, en naskool in elke gemeente kry steeds dringend aandag.
- (ii) Die Rade vir Kategese en Jeugwerk amalgameer om aan 'n strategie vir effektiewe jeugbediening te werk en gemeentes daarin van advies te bedien.
- (iii) Skoolverwisselings- en Standaard 9-kampe word aanbeveel.
- (iv) Die landswye wegbreekweek vir Matrikulante word wyer in gemeentes bekend gestel.
- (v) Kerkrade word versoek om bruikbare programsketse oor jeugwerk aan die Raad te stuur.
- (vi) Kerkrade gee aandag aan jongmense wat in koshuise binne die gemeentegrense woon.
- (vii) Dank word aan alle gemeentes betuig vir die samewerking tydens die jaarlikse Bybelvasprojek.
- (viii) Aangesien die NHSV behoefte het om by die opvoedkundige aspekte van jeugwerk betrokke te raak, word die vereniging op sinodale-, ring en gemeentevlak by die werk betrek.
- (ix) Die Jeug word betrek by die werk in gemeentes.

2. Die Raad word bedank vir netjiese en konstruktiewe werk.

7.4.5

**BESKRYWINGSPUNT: RING VAN LAEVELD
ONDERSOEK NA JONG LIDMATE WAT DIE KERK VERLAAT**

Die vergadering besluit om ondersoek te doen na die tendens dat jong lidmate die Kerk verlaat.

Motivering

Die tendens word in bykans elke gemeente beleef, op die platteland en in die stede dat jong lidmate uit die gemeente en uit die Kerk verdwyn.

Soms is die argument dat jong lidmate van die platteland na die stede beweeg waar meer werkgeleentheid is of na universiteite vir verdere studie. Talle jong lidmate skakel in die stede en by universiteite by ander kerke in en meld nie by hulle eie gemeente aan nie.

AANBEVELING

- 1. Die beskrywingspunt word behandel.**

7.5

VERSLAG VAN DIE RAAD VIR OPVOEDING EN ONDERWYS

7.5.1

FUNKSIONERING VAN DIE RAAD

Die Raad is na die 64ste Algemene Kerkvergadering deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering saamgestel sodat dit uit 12 lede bestaan het. Nadat twee persone nie hulle benoeming op die Raad aanvaar het nie, is die Raad vroeg in 1996 uitgebrei met twee nuwe lede. Die Raad was toe soos volg saamgestel:

Prof LJS Steenkamp	(Voorsitter)
Prof PS Dreyer	
Prof AWG Raath	
Prof LC Bezuidenhout	
Prof MJ van Staden	
Dr GMJ van Wyk	(Sekretaris)
Dr CG Coetzee	
Dr PJW Schutte	
Dr HT van Deventer	
Ds RJ Coertze	
Ds LMP Swanepoel	
Mev F Wilkens	

Gedurende die werktermyn van die Raad proff PS Dreyer, AWG Raadt en dr CG Coetzee as lede van die Raad bedank.

Die Raad het tien keer gedurende die verslagtydperk in gewone vergaderings byeengekom.

Die Raad het twee keer saam met die Rade vir Kategese en Jeugwerk vergader.

Komitees, wat deur die Raad aangewys is vir spesifieke take, het twee keer vergader.

'n Werkwinkel is gehou saam met Ringsrade oor die onderwyssituasie in die land en 'n simposium is saam met Ringsrade gehou oor nuwe uitdagings op die gebied van opvoeding en onderwys.

AANBEVELING

1. Vir kennisname.

7.5.2 UITSTAANDE OPDRAGTE WAT IN DIE VORIGE TERMYN VERRIG MOES WORD EN UITVOERING DAARVAN

Uit die notules van die 63ste en 64ste Algemene Kerkvergadering blyk dit dat die volgende opdragte aan die Raad van die vorige termyn nog verdere aandag moes geniet in die werktermyn waarvoor verslag gedoen word:

- 7.5.2.1 Die Raad vir Opvoeding en Onderwys het opdrag ontvang om op hoogte te bly met die kurrikulum en vakinhoude wat onder die naam "Bybelonderrig" op skool aangebied word en die Kerk dienooreenkomstig te adviseer.

Die Raad het onder leiding van prof LC Bezuidenhout aan hierdie saak bly aandag gee en elke moontlike gespreksgeleentheid met die onderwysowerhede of die regering benut om sy invloed te laat geld by die besluitnemingsprosesse oor die aangeleentheid.

- 7.5.2.2 Die Raad is versoek om ondersoek in te stel na die byhou van 'n register van afbetaalde Hervormde onderwysers met die oog op moontlike benutting van sulke onderwysers.

Die Raad oordeel dat hierdie opdrag baie moeilik uitgevoer kan word en dat die koste daaraan verbonde nie regverdig kan word nie. So 'n register sal deurlopend in stand gehou moet word, sonder dat dit werklik benut word. Indien dit nodig sou word om so 'n opname vir 'n spesifieke rede te maak, kan dit eenmalig gedoen word.

- 7.5.2.3 Die Raad is versoek om prinsipieel, onderwyskundig gefundeerd en spoedeisend 'n deeglike studie te doen oor die Kerk se verstaan van die begrip Christelike-volkse opvoeding en onderwys en deeglik te besin oor wat die Kerk gaan doen om sy onderwysbeleid te handhaaf en deurgevoer te kry.

Die Raad het die saak afgehandel met 'n studiestuk van prof PS Dreyer "Beginsels en riglyne vir die onderwys".

- 7.5.2.4 Die Raad is versoek om deeglik te besin en te besluit oor die vraag of privaatskole hoegenaamd vir die Kerk 'n opsie kan wees.

Die Raad het in 'n werkwinkel oor die saak gehandel en advies is aan Ringsrade uitgebring.

AANBEVELING

1. Vir kennisname en bespreking.

7.5.3 OPDRAGTE ONTVANG VAN DIE 64STE ALGEMENE KERKVERGADERING

Die volgende opdragte is van die 64ste Algemene Kerkvergadering ontvang en daar is soos volg uitvoering daaraan gegee:

- 7.5.3.1 Die Raad vir Opvoeding en Onderwys onderneem in samewerking met Bybelwetenskaplikes en Dogmatici 'n studie oor die vraag of die doopbelofte kan dien as begroning vir ouerbetrokkenheid by die onderwys.

Die projek is onder leiding van dr PJW Schutte afgehandel. Die resultate van die studie is in die Hervormer gepubliseer en verslag is aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering gelewer.

- 7.5.3.2 Die Raad vir Opvoeding en Onderwys bepaal deur verantwoordbare navorsing op watter wyses die totale infrastruktuur en aktiwiteite van die Nederduitsch Hervormde Kerk aangewend of gewysig kan word om te verseker dat die kinders van die Kerk se godsdiensoonderrig na behore kan plaasvind indien dit in die toekoms nie meer in skole tot sy reg kom nie.

Die Raad het 'n uitvoerige studie oor die aangeleentheid onderneem onder leiding van dr CG Coetzee. Resultate is aan die Raad vir Kategese en die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering deurgegee.

- 7.5.3.3 Ondersoeke word gedoen na die moontlikheid al dan nie van die benutting van CVO-skole en die instelling van kerkskole naas staatsondersteunde skole.

Die implikasies van alternatiewe onderrig soos huisskole, satellietskole en afstand-onderrig word ondersoek.

Die Raad het 'n werkwinkel oor hierdie saak aangepak. Ringsrade en alle ander belangstellendes is na die geleentheid genooi. Uitkomst van die werkwinkel is ook by wyse van 'n verslag aan al die Ringsrade gestuur.

7.5.3.4 **Prinsipiële benadering tot opvoeding en onderwys**

Die Moderamen het by sy vergadering op 31 Januarie 1995 prof PS Dreyer versoek om die standpunt van die Kerk oor opvoeding en onderwys by wyse van 'n memorandum te verwoord. Die memorandum van prof Dreyer is aanvaar en na die Raad vir Opvoeding en Onderwys verwys om in samewerking met prof PS Dreyer verwerking en aanpassings te doen sodat die studiestuk as amptelike standpunt van die Kerk kan geld.

Die Raad het die saak afgehandel.

AANBEVELING

1. Vir kennisname en bespreking.

7.5.4 **TAKE EN DOELWITTE DEUR DIE RAAD GEÏDENTIFISEER AAN DIE BEGIN VAN (EN TYDENS) DIE WERKSTERMYN**

Die volgende take en doelwitte is geïdentifiseer:

7.5.4.1 **Werkwinkel saam met die Ringsrade**

7.5.4.2 **Simposium**

7.5.4.3 **Die behoefte by kerkrade en lidmate aan inligting en leiding oor onderwys-aangeleenthede is aangespreek deur artikelreekse in Konteks te laat plaas deur onderwyskundiges. Die volgende is geplaas:**

- * Die skolekurrikulum: Mev F Wilkens.
- * Opvoeding: Dr CG Coetzee.

AANBEVELING

1. Vir kennisname.

- 2. Die Raad word bedank vir sy konstruktiewe werk en inligting wat na gemeentes en Ringsrade deurgegee is.**

7.5.6 TAKE ONAFGEHANDEL

Die Raad het al sy werk afgehandel.

AANBEVELING

- 1. Vir kennisname.**

7.5.7 ANDER SAKE WAT HANTEER IS

Die Raad het ook die volgende sake hanteer:

- * Die Kerk se standpunt oor godsdiensoonderrig in skole is op navraag van die Direkteur-Generaal van die Departement van Onderwys geformuleer.
- * Die Raad vir Godsdienste is versoek om inligting bekend te maak oor die invloed van Moslems op die Suid-Afrikaanse samelewing. Die Raad het aan hierdie versoek voldoen. Die stuk is aan alle Ringsrade vir Opvoeding en Onderwys versprei.
- * Kommentaar is gelewer op die konsepwitskrif oor onderwys.
- * Kennis is geneem van en bespreking is gevoer oor die National Survival Plan van die SARK oor onderwys.
- * Kommentaar is gelewer op die konsep Grondwet met betrekking tot onderwys.
- * Daar is deelgeneem aan die Gautengse Onderwysdepartement se diskussie geleenthede oor insluiting (Inclusion).
- * Kennis is geneem van alle amptelike dokumentasie oor onderwys wat beskikbaar is en waar moontlik, is kommentaar geelwer.
- * Kommentaar is gelewer aan die Komitee vir die herskrywing van die Kerkwet oor Opvoeding en Onderwys.
- * Daar is deelgeneem aan die werksaamhede van die IKOO (Interkerklike

Kommissie vir Opvoeding en Onderwys).

- * Navrae van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering oor onderwysaangeleenthede is beantwoord.
- 7.5.7.11 'n Studiestuk van dr HT van Deventer "'n Kritiese beoordeling van die huidige stand van die onderwys in Suid-Afrika" is aan al die Ringsrade vir Opvoeding en Onderwys versprei.
- 7.5.7.12 Op uitnodiging is deelgeneem aan 'n simposium van die Subkommissie Opvoeding en Onderwys van die Nederduitse Gereformeerde Kerk.
- 7.5.7.13 Kommentaar is gelewer op die voorgestelde reglement van die IKOO.
- 7.5.7.14 Die gemeentelike jaarverslag met betrekking tot Opvoeding en Onderwys is hersien.
- 7.5.6.15 Die reglementebundel met betrekking tot Opvoeding en Onderwys is hersien.

AANBEVELING

1. Vir kennisname.

7.5.8 **AANBEVELING OOR TOEKOMSTIGE FUNKSIONERING VAN DIE RAAD**

Die Raad doen die volgende aanbevelings oor sy toekomstige samestelling en funksionering.

Die Raad vir Opvoeding en Onderwys word in lyn met sy voorgestelde konsep reglement soos volg saamgestel en verklein:

Die Raad

- * bestaan uit vier lede (waarvan 3 predikante is) en word driejaarliks na die Algemene Kerkvergadering deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering benoem.
- * word by 'n tussentydse vakature deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering aangevul. Voorstelle kan van die Raad aangevra word.
- * kan met goedkeuring van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering deur koöptering, sy ledetal tydelik met kundige persone uitbrei tot 'n maksimum van tien lede met die doel om spesifieke opdragte af te handel.

AANBEVELING

1. Die voorstel van die Raad oor sy samestelling en funksionering word bespreek.

7.6

**BESKRYWINGSPUNT: RAAD VIR KATEGES
GEBRUIKMAKING VAN GODSDIENSPERIODES BY SKOLE**

Predikante, kerkrade en gemeentes maak ten alle koste gebruik van die geleenthede om op te tree tydens godsdiensteriodes by skole.

Motivering

- * Die Kerk het hier 'n unieke geleentheid waarby feitlik al die gemeentekinders in 'n skool tot beskikking van die Kerk gestel word.
- * Deur van hierdie geleentheid gebruik te maak, word die gevaar wat geforseerde kennismaking met vreemde godsdienste soos aangebied deur persone wat nie aan die Kerk bekend is nie, uitgeskakel.

AANBEVELING

1. Die beskrywingspunt word aanvaar.

--- oOo ---

8. DISSIPLINE

8.1

BESKRYWINGSPUNT: KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING
WYSIGING VAN PUNTE 3.14: REGLEMENT VIR DIE PROSEDURE BY TUG

Punt 3.14 by die Reglement vir die prosedure by tug (Kerkorde bl 109) word gewysig om soos volg te lees:

- 3.14 Die vergadering kom agter geslote deure byeen, oorweeg die saak en kom met meerderheid van stem tot 'n bevinding. Indien daar 'n staking van stemme is, word aanvaar dat die klag nie genoegsaam gestaaf is nie.**

Opmerking van die Agendakommissie

By die Buitengewone sitting van die 64ste Algemene Kerkvergadering het 'n dispuut ontstaan of die aangeklaagdes by 'n staking van stemme skuldig (soos die reglement dit tans stel) of onskuldig geag moet word.

Die vergadering het dit aan die Raad vir Regsadvies opgedra om oor die punt uitsluisel te gee. Die voorstel van die Raad is aanvaar soos hierbo uiteengesit en word aan die Algemene Kerkvergadering deurgegee by wyse van beskrywingspunt.

AANBEVELING

- 1. Die beskrywingspunt word behandel.**

--- oOo ---

9. KERKLIKE GOEDERE

9.1. GEMEENTES

9.1.1 OORSIG VAN DIE FINANSIËLE POSISIE VIR DIE JARE 1994/1996

9.1.1.1 Inleiding

Dit is vir die Kerk in die breë krities belangrik om van tyd tot tyd vir 'n oomblik stil te staan en alle relevante sake, ook wat betref die finansiële, onder oë te neem en bepaalde tendense te evalueer. Die rede waarom dit belangrik is, is hoofsaaklik om te bepaal waarheen ons in die Kerk op pad is en dit dan met die onlangse geskiedenis in verband te bring. So leer 'n mens en so kan ons sinvol vir die toekoms beplan.

Aangesien die sentrale ouditkantoor die finansiële inligting van gemeentes op eenvormige wyse saamstel, is dit moontlik om gekonsolideerd en gekoördineerd verslag te doen van alle bates, laste, inkomste, uitgawes en fondse met betrekking tot gemeentes. So kan afleidings oor verskeie tendense gemaak word en inderdaad bepaal word of die Kerk steeds 'n groeifase beleef, al dan nie.

9.1.1.2 Inkomste (sien Tabel A)

Vir die boekjare 1994 tot 1996 het gemeentes se inkomste uit **gemeentelike bronne** ± R242 miljoen of 90% van totale inkomste beloop. Dit beteken in randwaarde 'n verhoging van R49 miljoen of 25% teenoor die vorige periode. Omgereken teenoor die gemiddelde getal belydende lidmate oor dieselfde drie jare, beloop die inkomste uit gemeentelike bronne R621 per lidmaat per jaar, teenoor R485 per lidmaat per jaar vir die tydperk 1991/93 wat 'n verhoging van ongeveer 9% per jaar verteenwoordig.

Gemeentes se **totale inkomste** uit alle bronne vir 1994/1996 het met ± 25% teenoor die vorige tydperk toegeneem.

(i) Belangrike Afleidings

Sedert die vroeë tagtiger jare het die patroon homself reeds gevestig dat offergawes en deurkollekte ongeveer twee derdes van die totale inkomste van gemeentes uitmaak, terwyl spesiale bydraes, funksies ensomeer wissel tussen ongeveer 17% tot 24%.

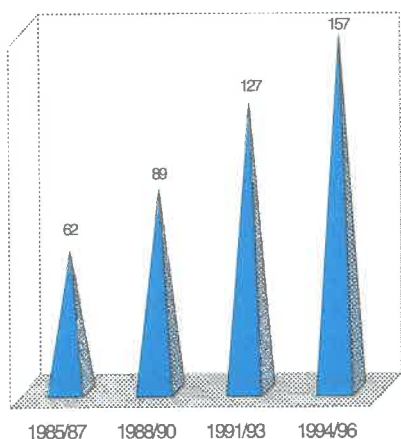
Inkomste uit subsidies van buite die gemeentes, naamlik uit Ringsbystandsfondse en die Fonds vir Gemeente Opbou het stelselmatig van 1.8% in 1985/87 na 2,1% in 1994/96 toegeneem, wat steeds nie buite verhouding blyk te wees nie. Dit is egter beduidend in Rand-waarde, veral gesien in die lig van die feit dat dié Fondse deur heffings gefinansier moet word.

Dit is steeds in 'n groot aantal gemeentes 'n vrywillige praktyk om deurkollekte af

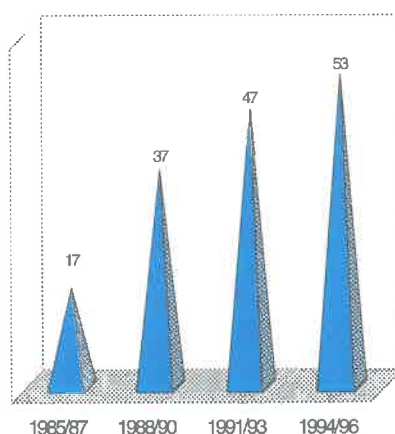
te sonder vir die diens van barmhartigheid. Deurkollekte plus bydraes vir die diakonale diensorgane en ander barmhartigheidsdienste het vir 1994/96 saam R25.1 miljoen beloop. Dit is 'n toename van bykans 35% teenoor die tydperk 1991/93.

GEMEENTE INKOMSTE - (R MILJOEN)

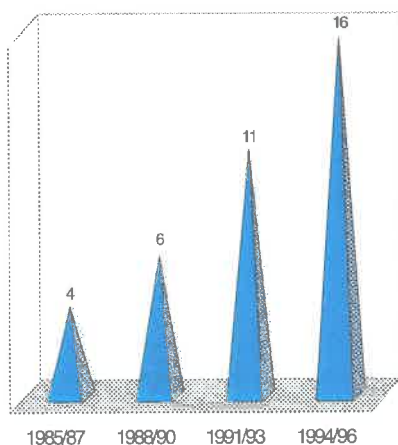
OFFERGAWE

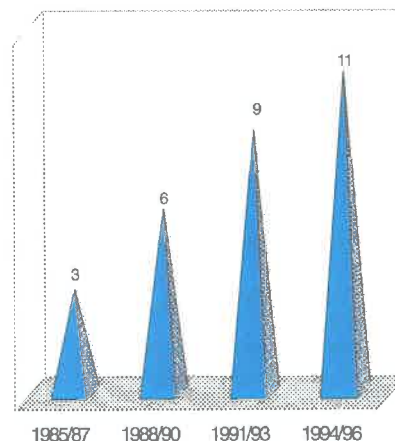
SPESIALE BYDRAES EN FUNKSIES

DEURKOLLEKTE

ORGANE VAN BYSTAND

Die tabel wat volg gee 'n uiteensetting van die inkomste van al die gemeentes oor die jare 1994/96 in vergelyking met die vorige drie jaar tydperk.

TABEL A
VERGELYKENDE SAAMGESTELDE STAAT VAN INKOMSTE
VAN GEMEENTES

	1994/96	% van	1991/93	% van
	R	Totale	R	Totale
		Inkomste		Inkomste
Offergawe	157 038 264	58.6%	127 304 513	59.6%
Spesiale bydrae	15 141 773	5.6%	13 900 338	6.5%
Funksies	37 706 639	14.0%	28 331 126	13.3%
Deurkollekte	15 588 223	5.8%	10 760 195	5.0%
Skenkings	6 155 684	2.3%	4 636 865	2.1%
Bydrae vir Barmhartigheid - Gem.	4 913 359	1.8%	4 045 892	1.9%
Bydrae vir Barmhartigheid - ander	4 128 145	1.5%	3 514 713	1.6%
Bydrae vir Bybelgenootskap	1 060 092	0.4%	758 355	0.4%
Bydrae vir Sending	435 859	0.2%	335 650	0.2%
Totale inkomste uit gemeentelike bronne	242 168 038	90.2%	193 587 647	90.6%
Gemiddelde inkomste per lidmaat per jaar	621		485	
Toename teenoor vorige tydperk	25%		41%	
Trustfondse ontvang namens:				
- NHSV				
- NHJV	3 118 689	1.2%	2 878 411	1.3%
- Kategese	821 954	0.3%	776 603	0.4%
	1 384 496	0.5%	1 210 856	0.6%
Ander inkomste:				
- Rente op belegging				
- Subsidies	6 260 766	2.3%	4 279 306	2.0%
- Diverse en ander inkomste	5 629 941	2.1%	4 623 845	2.1%
(sluit in huurinkomste)	9 045 306	3.4%	6 358 183	3.0%
Totale Inkomste	268 429 190	100%	213 714 851	100%

9.1.1.3 Uitgawes (sien Tabel B)

(i) Inleiding

Vir die jare 1994/96, het gemeentes se bedryfsuitgawes R 245,3 miljoen beloop, wat 'n toename van 28,7% teenoor die vorige termyn verteenwoordig. Die gemiddelde verhoging van 9,6% per jaar moet egter in verhouding tot die verhoging in inkomste van 8,7% oor dieselfde periode geoordeel word. Die jaarlikse opbouende tekort is besig om gemeentes onder spanning te plaas en positiewe planne sal beraam en geïmplementeer moet word om die situasie te hanteer.

(ii) Uitgawes

Die koste verbonde aan traktamente neem tans sowat die helfte van die offergawes op, terwyl sinodale heffings afgeneem het van 16,9% in 1985/87 tot 14,8% vir die huidige verslagperiode.

Die volgende inligting toon die proporsionele gedeelte wat traktamente en salariskoste opneem van onderskeidelik totale uitgawes en inkomste uit gemeentelike bronne.

	Totale Uitgawes	Inkomste uit gemeentelike bronne
1985/97	50,0%	48,5%
1988/90	53,0%	50,8%
1991/93	57,0%	56,8%
1994/96	58,6%	59,4%

Die tendens in beide gevalle is duidelik opwaarts.

Rente asook sinodale heffings het in verhouding afgeneem terwyl alle ander koste relatief tot die totale koste, konstant gebly het. Heffings het vir die periode 1994 tot 1996 proporsioneel afgeneem wat beteken dat rasionalisasiemaatreëls 'n positiewe invloed op die kostestruktuur van gemeentes gehad het.

Die tabel wat volg gee 'n uiteensetting van die uitgawes van al die gemeentes oor die jare 1994/96 in vergelyking met die vorige 3 jaar tydperk.

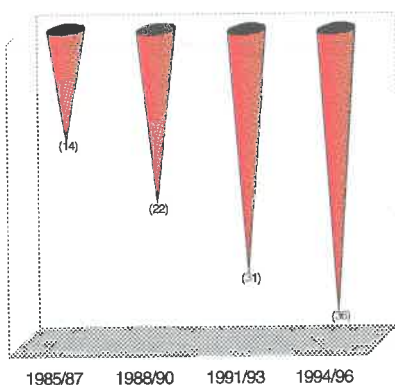
TABEL B

**VERGELYKENDE SAAMGESTELDE STAAT VAN UITGAWES
VAN GEMEENTES**

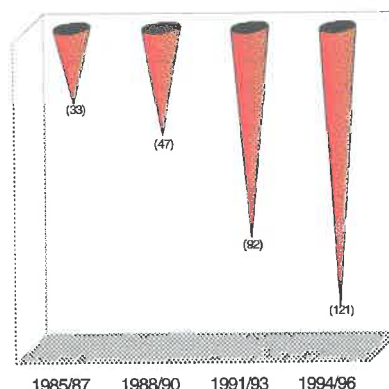
	1994/96	% van Totale Uitgawes	1991/93	% van Totale Uitgawes
	R		R	
Predikantstandplaaskoste	121 480 552	49.6%	91 637 597	48.1%
Konsulent en ander predikante	1 333 555	0.5%	702 969	0.4%
Salarisse en honoraria	21 120 171	8.6%	16 216 994	8.5%
Skryfbehoeftes en telefoon	8 442 633	3.4%	5 859 966	3.1%
Heffings				
- Sinodaal	36 369 253	14.8%	31 311 414	16.4%
- Ringsgelde	1 202 321	0.5%	710 712	0.4%
Rente betaal	6 338 041	2.6%	7 653 555	4.0%
Reis- en verblyfkoste	195 663	0.1%	154 371	0.1%
Onderhoud eiendomme	8 613 956	3.5%	6 296 398	3.3%
Bus en motoronkoste	333 140	0.1%	207 770	0.1%
Ouditgelde	877 112	0.4%	192 206	0.1%
Versekering	3 045 616	1.2%	2 144 636	1.1%
Huurgeld betaal	669 609	0.3%	458 319	0.2%
Munisipale koste	9 938 787	4.1%	7 711 357	4.0%
Algemene uitgawes	4 625 309	1.9%	1 524 208	0.8%
Bydrae vir Evangelisasie	46 813	0.0%	98 109	0.1%
Bydrae vir Barmhartigheidsdienste	14 431 392	5.9%	11 629 675	6.1%
Bydrae vir Bybelgenootskap	2 432 201	1.0%	2 070 640	1.1%
Bydrae vir Sending	568 853	0.2%	452 957	0.2%
Tekort op publikasies	1 766 004	0.7%	2 298 609	1.2%
Waardevermindering	1 428 831	0.6%	1 299 908	0.7%
TOTALE UITGAWES	245 259 812	100%	190 632 370	100%
<i>Toename teenoor vorige tydperk</i>	28.66%		44.48%	
Trustfondse uitbetaal aan of namens:				
- NHSV				
- NHJV	2 990 906		2 672 957	
Uitgawes vir Kategese	744 678		641 823	
	1 642 404		1 565 978	
	250 637 800		195 513 128	
OORSKOT	17 791 390		18 201 723	

GEMEENTE UITGAWES - (R MILJOEN)

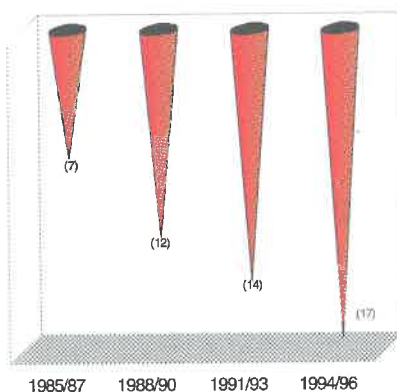
HEFFINGS SINODAAL

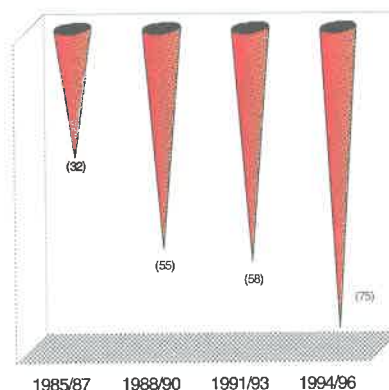
PREDIKANTSTANDPLAASKOSTE

ORGANE VAN BYSTAND

ANDER UITGAWES

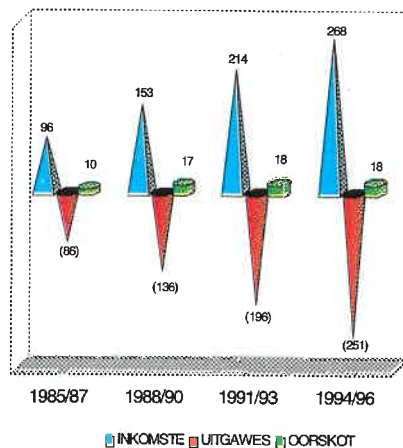
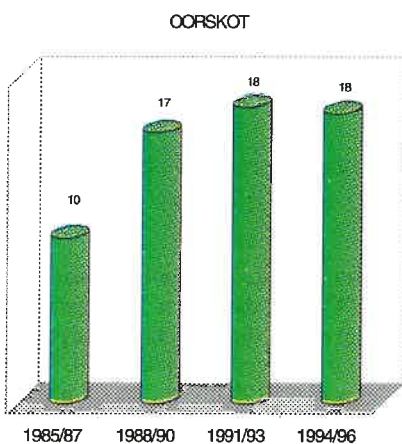
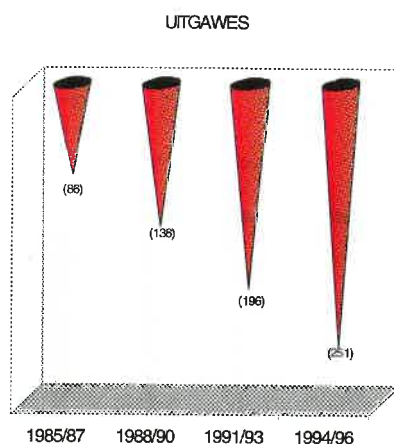
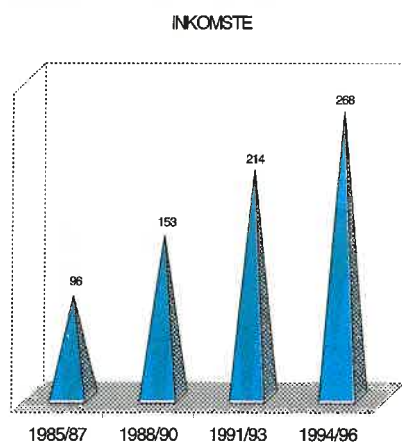
9.1.1.4 Oorskot

Sedert die verslagjaar 1985/87 tot en met 1991/93 het die netto oorskot jaarliks 'n positiewe tendens aangeneem. Vir die jare 1994/96 het daar egter 'n terugsakking van $\pm R0,4$ m. na vore gekom wat in effek beteken dat die veiligheidsmarges van gemeentes besig is om te krimp. Die oorskot vir die verslagperiode 1991/93 was R18,2 miljoen terwyl dit afgeneem het vir die periode 1994/96 na R17,8 miljoen. Die tendens sal in die komende jare baie nougeset gemonitor word ten einde vroegtydig die nodige stappe te inisieer.

Die tabel hieronder toon die oorskot sedert 1985/87 aan.

JAAR	NETTO OORSKOT	AS % VAN TOTALE INKOMSTE
1985/87	R 9,2 m.	9.5%
1988/90	R16,6 m.	10.9%
1991/93	R18,2 m.	8.5%
1994/96	R17,8 m.	6.6%

GEMEENTE TOTALE INKOMSTES, UITGAWES EN OORSKOTTE - (R MILJOEN)

Die nuwe bedeling in Suid-Afrika het werkloosheid en die neem van pakkette of vervroegde pensioen in die hand gewerk. Landbou is ook steeds onder groot druk wat beteken dat almal uiters versigtig sal moet wees met betrekking tot die aangaan van uitgawes. Kapitaalontwikkeling sal ewe-eens tot die noodsaaklikste beperk moet word en bestaande fasiliteite sal beter benut moet word. Die geweldige duur komplekse waarvoor gemeentes beskik en wat nie optimaal benut word nie, moet onder oë geneem word om byvoorbeeld weer gemeentes saam te voeg wat voorheen afgestig het. Ons sal innoverend moet dink sodat die negatiewe effek van die veranderde omstandighede positief teengewerk kan word.

9.1.1.5 Bates

TABEL C

SAAMGESTELDE STAAT VAN BATES VAN GEMEENTES

	31 Des. 1996	31 Des. 1993	31 Des. 1990
Bates	153 316 482	125 938 753	106 557 552
Vaste Eiendom	112 745 975	98 290 238	86 595 959
Kerkgeboue	57 279 334	55 426 386	50 635 352
Pastorieë	30 723 919	27 052 184	24 354 860
Saal en Grond	12 644 114	9 221 852	7 312 880
Ander Eiendom	12 098 608	6 589 816	4 292 867
Meubels en Toerusting	10 440 677	8 049 359	6 247 410
Motor Voertuie	499 689	484 775	263 890
Publikasies	781 741	750 131	595 695
Debiteure	1 084 354	1 100 191	797 314
Vaste deposito, spaar-, lopende-rekening en kontant op hande	12 094 231	5 380 769	4 013 307
Lenings aan die Raad van Finansies	15 669 815	11 883 290	8 043 977
Groei in bates sedert vorige tydperk	22%	18%	28%
Groei in vaste eiendom sedert vorige tydperk	15%	14%	28%
Groei in kontant, deposito's by banke en op hande	125%	34%	84%
Groei in lenings aan die Raad van Finansies	32%	48%	1,4%

Die balansstate vir die periodes soos aangedui spreek eintlik vanself, maar dit is tog belangrik om enkele sake uit te lig.

TOTALE BATES SOOS OP:

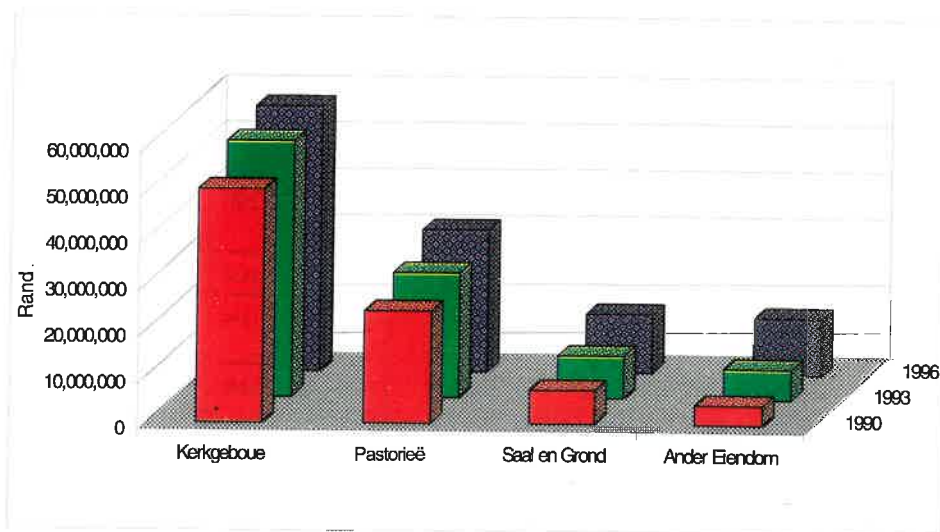
	31/12/96	31/12/93
- Totale bates	R153.3 m.	R125.9 m.
- Eiendomme	112.7 m.	98.3 m.
- Meubels, toerusting, voertuie ens.	11.7 m.	9.6 m.
- Debiteure	1.1 m.	0.8 m.
- Depositos en kontant op hande	12.1 m.	5.4 m.
- Lenings aan Raad van Finansies	15.7 m.	11.8 m.

Dit dien vermeld te word dat gemeentes al hoe meer fondse ekstern belê het en die Kerkgeld vir Kerkwerkskema dus nie ten volle ondersteun nie.

In der waarheid het die beleggings by die Raad die afgelope jaar, met ander woorde vanaf 1995 tot 1996, met bykans R650 000 afgeneem, terwyl vaste depositos, spaarrekeninge ensameer van gemeentes met ± R4,5 miljoen toegeneem het.

Die onderstaande grafiese voorstelling toon 'n paar belangrike beleggings deur gemeentes aan. Wat die tendens belangrik maak is dat die verpligtinge dienooreenkomstig kan toeneem wat in die toekoms, veral met huidige rentekoerse, problematies kan wees.

GEMEENTE VASTE BATES

9.1.1.6 **Laste**

**VERGELYKENDE SAAMGESTELDE STAAT VAN
LASTE VAN GEMEENTES**

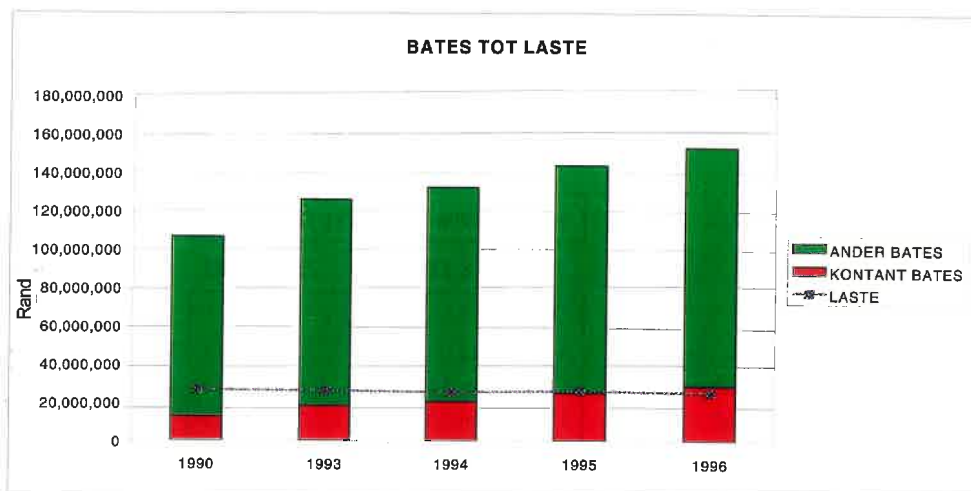
	31 Des. 1996	31 Des. 1993	31 Des. 1990
Laste	25 148 113	25 928 003	26 430 999
Lenings by die R.v.F	5 934 005	7 505 615	9 803 001
Ander Lenings	8 849 275	9 395 400	9 197 630
Trustfondse	3 606 205	2 599 593	1 473 717
Diverse Krediteure	2 803 388	2 430 186	2 335 007
Bank oortrekking	3 955 240	3 997 209	3 621 644
Bates oorskry laste met	128 168 369	100 010 750	80 126 553
Opgehoopde fondse	126 774 931	98 574 317	79 403 259
Spesifieke fondse	1 393 438	1 436 433	723 294

Gemeentes se totale laste het sedert 1990 stelselmatig afgeneem vanaf R26,430 miljoen tot R25,148 miljoen in 1996. Die afname van ongeveer R1,3 miljoen dui, soos voorheen vermeld, dat goeie finansiële dissipline by gemeentes op 'n deurlopende basis gehandhaaf word. Tog is dit opvallend dat krediteure en trustfondse nie gereeld betaal word nie. Hierdie tendens is simptome van 'n kontantvloei probleem.

Totale laste in verhouding tot bates het sedert 1993 afgeneem van 20% na 16,4% in 1996. Dit is weereens 'n goeie teken wat daarop dui dat ons steeds ons kapitaal beskerm. Aan die einde van 1993 het die kontantbates van gemeentes ongeveer 67% van die totale skuld gedek. Aan die einde van 1996 was die kontantbates meer as die totale skuld - inderdaad 'n baie gesonde finansiële posisie.

Aangesien gemeentes nie geld by die Raad van Finansies vir kapitaalprojekte kan leen nie, was hulle op 'n stadium genoodsaak om eksterne lenings aan te gaan. Sedert 1993 het ook hierdie skuld stelselmatig afgeneem van R9,4 miljoen tot R8,8 miljoen.

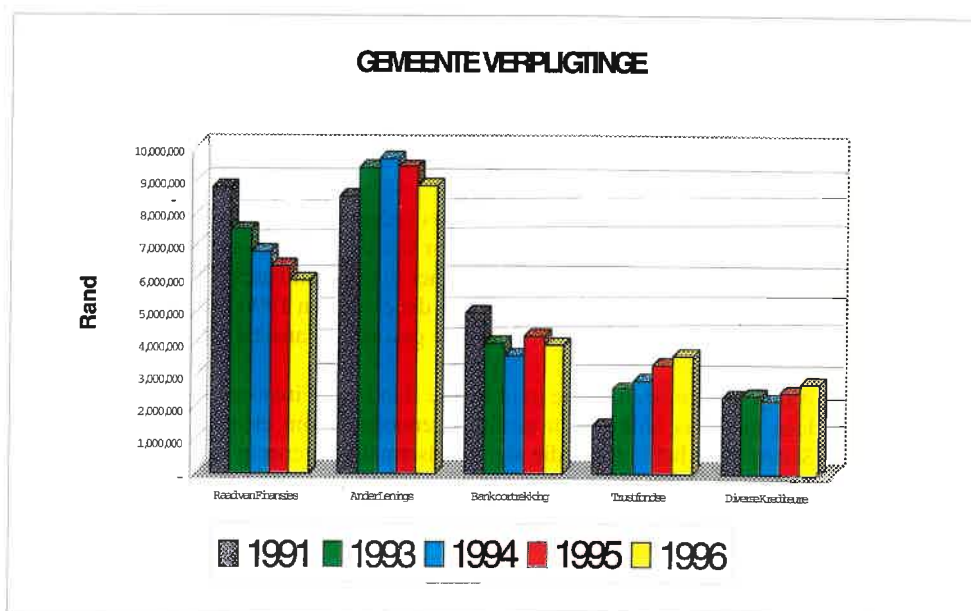
Onderstaande diagram toon die verhouding van bates tot laste op 31 Desember van die jare 1990 en 1993 tot 1996 aan.

Hiervolgens neem beide kontant- en ander bates toe, terwyl laste 'n relatief gestabiliseerde tendens openbaar.

9.1.1.7 Verpligtinge

Onderstaande grafiek toon bepaalde verhoudings vir die periode 1991 en 1993 tot 1996 aan. Belangrik is die tendens dat die langtermynskuldmas afneem, terwyl die korttermyn, meer kontantvloei-gerigte verpligtinge, toeneem

AANBEVELING

1. Vir kennisname en bespreking.
2. Kennis word geneem van die positiewe tendense veral in terme van bates tot laste.
3. Aangesien inkomste van gemeentes die laaste jare al hoe meer onder druk kom, sal uitgawes beheer moet word. Besondere aandag sal ook aan inkomste gegee moet word ten einde die druk op gemeentes te verlig.

9.1.2 HULP AAN GEMEENTES

Die Fonds vir Gemeente Opbou is daargestel om bystand te verleen aan gemeentes wat nie die vermoë het om die predikant te versorg, en die ander bedryfsuitgawes te finansier nie.

Die fonds is dus primêr daarop gerig om gemeentes by te staan in die versorging van die predikant - veral waar die gemeente op 'n tydelike basis of as gevolg van omstandighede van verbygaande aard die mas finansiële nie kan opkom nie.

Bystand word dus onder die volgende omstandighede verleen:

- * Gemeentes wat in ontwikkelende gebiede met 'n relatief klein aantal lidmate gestig word. Sulke gemeentes word op 'n tydelike basis ondersteun sodat die gemeente gevestig kan word en die subsidie staak sodra die gemeente gevestig is.
- * Gemeentes wat as gevolg van sosio-ekonomiese toestande, ontvolking of verskuiwing van lidmate sodanig geraak word dat die standplaas in gedrang kan kom. Bystand word verleen solank as wat die standplaas sinvol in stand gehou kan word, of in stand gehou behoort te word.
- * Gemeentes wat tydelik finansiële nood ervaar. Ondersteuning kan in die geval slegs oorweeg word as maatreëls reeds in werking gestel is om die probleem op te los.

Die Raad van Finansies oorweeg aansoeke op grond van bepaalde faktore, byvoorbeeld

- lewensvatbaarheid van die standplaas
- vermoë van die gemeente
- offervaardigheid van lidmate
- die aard van die finansiële nood
- agterstallige heffing.

Volledige aansoeke moet jaarliks aan die Raad van Finansies voorgelê word vir oorweging.

Die fonds word hoofsaaklik opgebou uit bydrags van gemeentes en lidmate by wyse van die heffing, en word aangevul uit die surplusse wat ontstaan uit toekennings wat nie uitbetaal is nie omdat standplase van gesubsidieerde gemeentes soms vakant raak. Die surplus wat opgebou word oor die periode word aan die einde van die jaar wat die Algemene Kerkvergadering voorafgaan na die kapitaalfonds oorgeplaas.

Vir die tydperk 1995/97 is die volgende van toepassing:

9.1.2.1 Fonds vir Gemeente Opbou:

	1995 - 1997
Saldo 1 Januarie 1995	733 146
Inkomste	2 344 996
Rente ontvang	233 519
Aanvulling uit begroting	1 960 173
Huur ontvang	151 304
Uitgawes	
Toekennings uit Fonds vir Gemeente Opbou	(2 367 891)
Saldo 31 Desember 1997	R 710 251

Aangesien die Fonds vir Gemeente Opbou gewoon onvoldoende is om volledig aan die behoefte te voorsien, het bepaalde ringe bystandsfondse gestig wat die nood in gemeentes verder verlig het. Hierdie bystandsfondse word toenemend belangrik om gemeentes op grondvlak finansiële te kan ondersteun.

9.1.2.2 Bystand verleen die afgelope 3 jaar

Die bystand, per ring, oor die afgelope 3 jaar is aan ondergenoemde gemeentes verleen. In die tabel word ook aangedui welke toekennings die Raad van Finansies vir 1998 aan gemeentes gemaak het.

RING	BYSTAND 1995/97	TOEGEKEN 1998
Bloemfontein	347 685	114 000
Bothaville	62 300	40 200
Chrissiesmeer	72 000	0
Dorsland	306 400	114 000
Germiston	0	14 400
Heilbron	100 800	48 600
Johannesburg	93 161	24 000
Krokodilrivier	0	11 400
Nelspruit	0	22 800
Noord Kaapland	601 125	174 000
Noord Natal	60 200	14 880
Pretoria Noord	24 000	22 920
Pretoria Wes	45 000	52 600
Swellendam	34 000	11 400
Vereeniging	12 000	0
Wes Kaapland	261 800	44 400
Zeerust	134 000	52 200
Zimbabwe	213 420	58 000
Zambië	0	34 200
Totaal	2 367 891	854 000

Hieruit kan die afleiding gemaak word dat die Raad van Finansies gemeentes wat onder druk verkeer en waarskynlik nie 'n standplaas sou kon bekostig nie, wel deur middel van 'n sinodale heffing ondersteun wat weereens die beginsel dat ons mekaar help om mekaar se nood te verlig, baie duidelik ondersteun. :

AANBEVELING

1. Vir kennisname en bespreking.

2. Die vergadering betuig sy dank teenoor ringe wat deur middel van plaaslike bystandsfondse hulp aan gemeentes verleen.
3. Gemeentes word bedank vir die gewilligheid om by te dra tot 'n algemene fonds wat uitsluitlik aangewend word om hulp aan hulpbehoewende gemeentes te verleen.

9.1.3 KERKGELD VIR KERKWERKSKEMA

9.1.3.1 Inleiding

Die ontstaan en verloop van die Kerkgeld vir Kerkwerkskema is alombekend. Dit blyk by tye of daar nou meer as ooit tevore 'n behoefte is aan interne finansiering vir gemeentes wat finansiëel deur beproewende tye gaan. Wanneer uiteindelik die besluit geneem moet word om 'n standplaas op te hef al dan nie, is dit moeilik om te begryp dat daar aan die een kant gemeentes is wat finansiële voorspoed geniet en aan die anderkant gemeentes wat besig is om finansiëel in duie te stort. Die skema skep die potensiaal om standplase vir 'n langer tyd te handhaaf sodat verdere beplanning gedoen kan word.

Dit is teen hierdie agtergrond dat al hoe meer op gemeentes se begrip en empatie gesteun word eerder as op die bevestiging van die kliniese besluit ten tye van die 63ste Algemene Kerkvergadering:

- “* Die vergadering wys gemeentes en organe van bystand op die bepalings van die Kerkwet en die besluit van die Algemene Kerkvergadering in die verband dat fondse slegs by die Raad van Finansies belê mag word.***
- * Die vergadering besluit om kerkrade te verplig om oorskotgeld by die Raad van Finansies te belê.***
- * Die Raad van Finansies moet rentekoerse so laag moontlik hou.”***

Daar is voorwaar oproepe om, in die lig van die finansiële stand van die skema, die skema tot 'n einde te bring en sodoende die renteverpligting wat op hierdie wyse ontstaan te elimineer. Dit sou ook beteken dat alle lenings aan gemeentes opgeroep moet word. Soos uit die ontledings blyk, het dit verder die implikasie dat fondse in die mark geleen moet word om die verskil tussen in- en uitlening teen heersende markkoerse te finansier. Benewens die feit dat daar nie voldoende kontantreserwes is om sodanige aflossing moontlik te maak nie, sal die bykomende rentelas beide die Raad van Finansies en die gemeentes wat elders finansiering moet bekom, verder in finansiële verknorsing dompel.

Wat wel ernstige oorweging op die korttermyn geniet, is om privaatfondse wat aan die Kerk onder die skema beskikbaar gestel is, mettertyd uit te faseer. Sodoende word die skema in die oorspronklike bedoeling herstel deurdat dit slegs Kerkgeld vir Kerkwerk is en word die Kerk se eksterne blootstelling in terme van lenings en skuld geëlimineer. Kerkgeld impliseer gemeentefondse asook fondse van Organe van Bystand byvoorbeeld Bejaardesorg, Kinderhuise en die NHSV.

Wat hierna volg, is 'n ontleding van die skema aan die hand van fondse aan die Kerk beskikbaar gestel, die aanwending van sodanige fondse en ten slotte die stand van die skema.

9.1.3.2 **Lenings aan die Raad van Finansies**

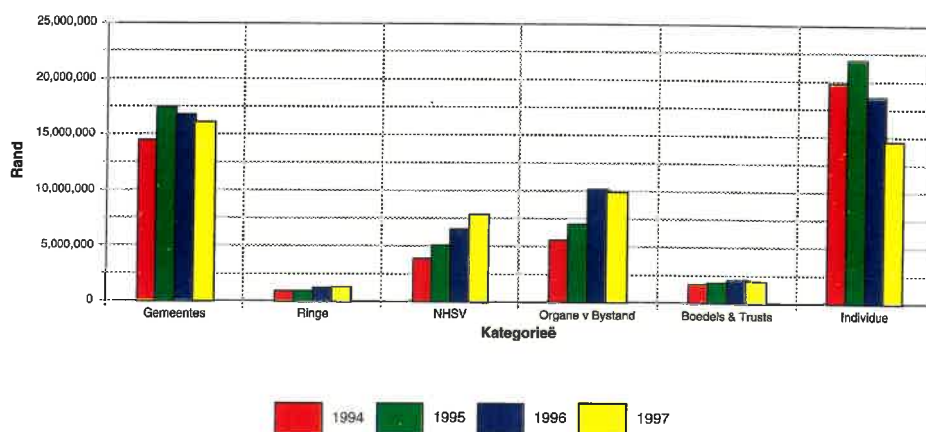
Daar is bepaald gemeentes wat onvoorwaardelik gehoor gee aan die oproep om surplusfondse aan die Raad van Finansies beskikbaar te stel. Aan gemeentes wat onder protes gehoor gee, word die versekering gegee dat die opoffering van markverwante koerse ten seerste deur gemeentes wat finansiële swaarkry waardeer word. In alle gevalle word groot waardering betuig aan almal wat die skema ondersteun.

Lenings aan die Raad soos op 31 Desember van die onderskeie jare sien soos volg daaruit:

Kategorie	1994	1995	1996	1997
Gemeentes	14,472,065	17,451,673	16,781,933	16,107,146
Ringe	905,609	910,169	1,193,771	1,314,481
NHSV	3,865,592	5,059,107	6,527,557	7,870,824
Organe v Bystand	5,561,778	6,995,345	10,163,616	9,900,107
Boedels & Trusts	1,688,812	1,826,870	2,051,120	1,966,035
Individue (Privaat)	19,830,160	21,898,017	18,612,067	14,593,647
TOTAAL	46,324,016	54,141,181	55,330,064	51,752,240

Volgens die ontleding blyk dit dat benewens rings- en NHSV-fondse alle ander kategorieë 'n dalende tendens openbaar. Indien in ag geneem word dat vir die 1997-jaar rente van R6,031,189.00 toegevoeg is, was daar 'n netto afname in lenings aan die Raad van R9,609,014.

Lenings aan die Raad van Finansies 1994 - 1997

Figuur 1

Anders gestel, die saldo van lenings aan die Raad op 31 Desember 1997 van R51,752,240, sluit 'n rente toevoeging van R6,031,189.00 in. Die afname is ook te bespeur in die aantal leningsrekenings. Sedert 1995 het die hoeveelheid rekenings gedaal van 998 tot 785 in 1997. ('n Netto afname van 213 rekenings). Die aantal gemeenterekenings het verminder van 245 in 1994 tot 215 in 1997. ('n Netto afname van 30 rekenings).

Verder is dit opvallend dat lenings aan die Raad deur gemeentes, wat ook 'n dalende tendens toon, vir die eerste keer in 1997 bedrae van individue oorskry. Privaat beleggings is op die laagste vlak sedert 1994. Dit is in lyn met die bedoeling om privaatfondse mettertyd uit te faseer. Soos reeds genoem verminder dit eksterne renteblootstelling.

Gemeentefondse wat by buite instansies belê word beloop **R7,972,252**. (Des 1996). Benewens die feit dat dit in stryd met 'n Algemene Kerkvergaderingsbesluit is, vertraag dit die Raad se vermoë om meer pro-aktief eksterne befondsing en/of die tekort op die renterekening te verminder. Dit is ook onbillik teenoor die gemeentes wat gehoor gee aan die besluit.

Ten slotte, enkele opmerkings aangaande die Lenings aan die Raad:

Die Raad van Finansies word dikwels gekritiseer vir die besluit om fondse by die Raad te belê. Benewens die voordele van die skema soos hierbo uiteengesit, is en bly dit 'n besluit van die Algemene Kerkvergadering. Die Raad is slegs instrumenteel tot die uitvoering van die besluit, en daarom moet die beroep op gemeentes om eksterne fondse by die Raad te belê, as sodanig beskou word. Die Raad wil dan ook langs

hierdie weg ondersteuners van die skema bedank vir hulle begrip en ondersteuning in die uitvoering van wat allerweë beskou kan word as die primêre opdrag van die Raad van Finansies - die eliminerings van die tekort .

Daar is tans geen moontlikheid om die skema tot niet te maak nie. Daar kan hoogstens gepoog word om die verpligtinge onder die skema te verminder. Aangesien alle kerklike organe en gemeentes per besluite van die Algemene Kerkvergadering verplig is om fondse by die Raad te belê, is die enigste opsie tans om individuele beleggings deur 'n beleid van “*geen nuwe privaat beleggings*” uit te faser. Dit sal verhoed dat die Raad meteens eksterne befondsing teen markverwante rentekoerse moet bekom.

9.1.3.3 Lenings deur die Raad van Finansies aan Gemeentes

Die teenpool van die Kerkgeldskema is lenings aan gemeentes. Lenings is toegestaan met 'n gesubsidieerde rentekoers wat slegs onder die skema moontlik is. Lenings deur die Raad is volgens besluit ingekort en word grootliks beïnvloed deur die beskikbaarheid van fondse. Waar gemeentes met ernstige finansiële probleme gekonfronteer word, word oorweging geskenk aan die herstelpotensiaal, en dan as laaste uitweg die omskakeling van heffingskuld in 'n Kerkgeldlening. Dit volg aangesien geen heffings as sodanig afgeskryf kan word nie. Hierdie werkswyse herskeduleer slegs die skuld en skep die potensiaal vir hierdie gemeentes om kortstondige finansiële insinkings te bowe te kom.

Daar is niteenstaande laer rentekoerse, nog gemeentes wat vanweë 'n verskeidenheid oorsake nie in staat is om die rente te betaal nie. Daar is ook gemeentes wie se skuldposisie so gestyg het, dat hulle nie die paaiemente op hulle lenings kan terugbetaal nie. In sulke gevalle is die Raad genoodsaak om maatreëls te tref sodat dié gemeentes nie ondergaan nie. Sulke maatreëls sluit onder andere in

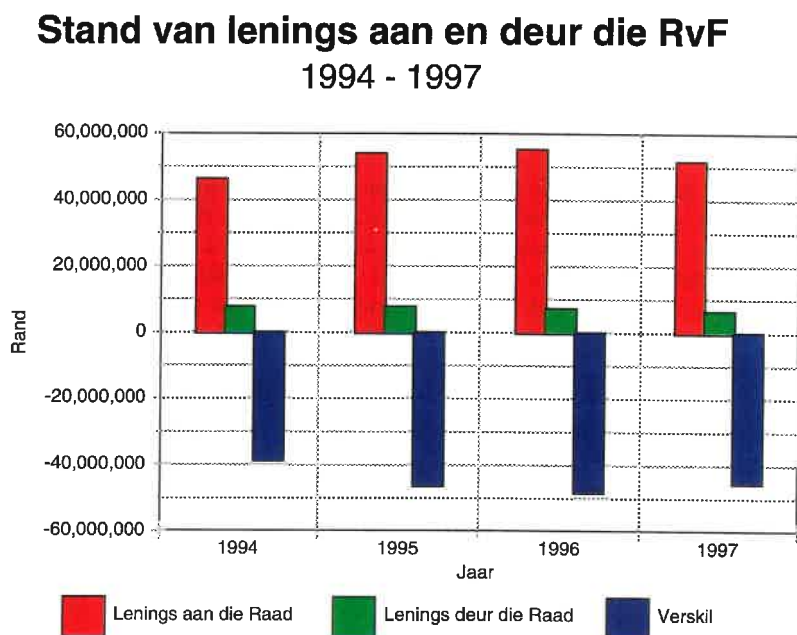
- * verlaging van die rentekoers
- * opskorting van rente op die lening (gewoonlik vir 'n bepaalde periode)
- * tydelike opskorting van terugbetalings totdat die gemeente se ander rentedraende skuld vereffen is.

Dit is opvallend dat weens die ekonomiese agteruitgang baie gemeentes die Raad nader om finansiële hulp. Die Raad het egter weinig opsies tot sy beskikking om dié gemeentes tot hulp te wees. Van die meer praktiese metodes is om eerstens die gemeente deur middel van gesprek te adviseer aangaande strategiese areas met betrekking tot besparings en/of inkomsteverbetering. Die volgende mees aanvaarbare oorweging is om hulp deur middel van oorbruggingsfinansiering in die vorm van 'n Kerkgeldlening te verskaf. Dit voorkom die derde en meer ingrypende opsie om befondsing te verskaf uit die Fonds vir Gemeente Opbou. Laasgenoemde opsie het die implikasie dat daarvoor in die jaarliks begroting voorsiening gemaak moet word, met die gevolglike nadelige effek op heffing per lidmaat. Hierdie tekort aan moontlikhede mag daartoe lei dat lenings deur die Raad in die toekoms mag verhoog, afhangende van die beskikbare fondse.

9.1.3.4 Die netto stand van die Kerkgeld vir Kerkwerkskema

- (i) Netto Verskil tussen Lenings aan en deur die Raad van Finansies.

'n Grafiese voorstelling van die twee komponente, naamlik lenings aan en deur die Raad, word uitgebeeld in **Figuur 2**.

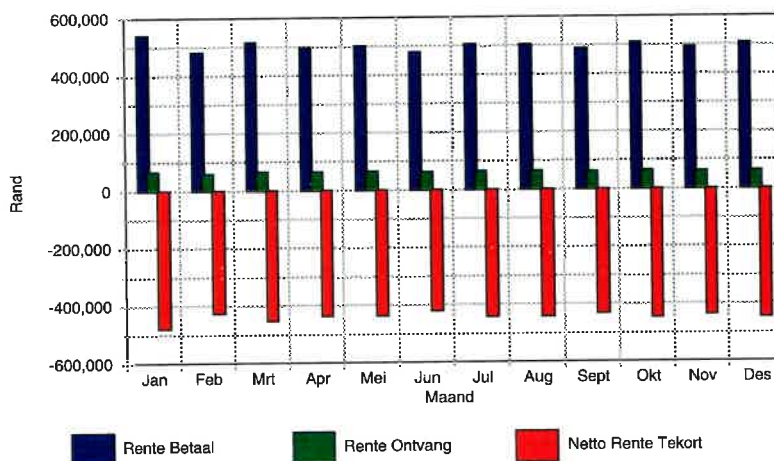
Figuur 2

Die gaping het sy ontstaan as gevolg van die feit dat die Raad self nie instaat is om geleende fondse weer uit te leen alvorens die befondsingsvlak van die skema op gesonde voet geplaas is nie. Ten einde hierdie doel te bereik, word alle surplusfondse wat van tyd tot tyd op die bankrekening van die Raad mag ontstaan, in die Kerkgeld vir Kerkwerkskema gestort. Sodoende word die voordeel van tydelike surplus fondse oorgedra in die Kerkgeld vir Kerkwerkskema, en dra daartoe by dat die netto tekort op die skema verminder.

Die noodsaaklikheid vir die werkswyse word gevind in **Figuur 3** wat die verskil tussen maandelikse rente betaal aan ingeleende fondse en rente ontvang op uitgeleende fondse vir 1997 uitbeeld.

Kerkgeld vir Kerkwerk

Rente : 1997

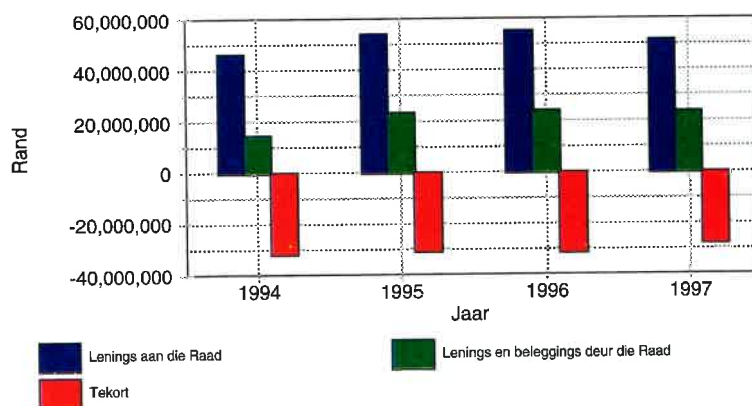
Figuur 3

(ii) Netto stand van die skema na inagneming van die aanwending van geleende fondse

Beide **Figuur 2** en **Figuur 3** toon die netto effek van die lenings aan die Raad, met lenings deur die Raad as synde die enigste aanwending van geleende fondse. Van die fondse is belê, en saam met surplus fondse van die Raad was die befondsingsvlak soos volg:

Stand van die Kerkgeldskema

1994 - 1997

Figuur 4

Hiervolgens is die tekort op die Kerkgeldskema ongeveer R28 miljoen, die laagste oor die afgelope 4 jaar.

9.1.3.5 **Bestuur van die tekort**

Daar word nie alleen op die Kerkgeld vir Kerkwerkskema gesteun om die renteverpligting en skuld las aan te spreek nie. Benewens deurlopende besparings deur die Kerk heen, is daar delgingsfondse by Ou Mutual en Sanlam in die lewe geroep om binne 10 jaar die tekort op die Kerkgeld vir Kerkwerkskema te delg. Die totale skema kan teen daardie tyd heroorweeg word, gegewe dat die tekort op die skema deur middel van die delgingsfondse dan uitgewis sal wees. Om die delgingsfondse vir die volgende dekade in stand te hou, en te laat groei, sal bepaalde opofferings op bykans elke terrein van die Kerk verg. Die gesamentlike premies beloop vir die eerste jaar R90,000 per maand, met 'n premie aanpassing van 10% per jaar. Dit bring mee dat die rentepotensiaal van die R90,000 per maand op die korttermyn opgeoffer word deurdat hierdie renteverdienste gekapitaliseer word en eers aan die einde van die beleggingstermyn beskikbaar sal wees.

Alhoewel die tekort dus steeds as 'n probleem ervaar kan word, is daar 'n plan in aksie gestel wat van nou af noulettend bestuur moet word. Daar word allerweë verwag om in die volgende dekade die Kerk se finansiële posisie totaal positief te draai.

AANBEVELING

1. Die vergadering betuig sy dank teenoor die gemeentes, Organe van Bystand en individue vir hulle steun aan die Kerkgeld vir Kerkwerkskema.
2. Die vergadering wys gemeentes en Organe van Bystand op die bepalings van die Kerkorde en die besluite van die Algemene Kerkvergadering dat surplusfondse slegs by die Raad van Finansies belê mag word.
3. Gemeentes aanvaar die beplanning om die tekort op die Kerkgeld vir Kerkwerkstelsel uit te wis.

9.1.3.6 **BESKRYWINGSPUNT : RING VAN MIDDELBURG BELÊ VAN GEMEENTELIKE SURPLUSFONDSE**

Die besluit dat surplusfondse van gemeentes slegs by die Raad van Finansies belê mag word, word herroep.

Motivering

Die beleggingskema “Kerkgeld vir Kerkwerk” het sy ontstaan gehad in die behoeftes om nuwe standplase te skep en gemeentes te help met die finansiering van verbeteringe. Aangesien hierdie behoefte nie meer so pertinent voorkom nie, en daar tans 'n polis uitgeneem is deur die Raad van Finansies om die skuld op hierdie beleggingskema oor 'n tydperk te vereffen, word aanbeveel dat die besluit van die Algemene Kerkvergadering, dat surplusfondse slegs by die Raad van Finansies belê mag word, in die lig van die ekonomiese omstandighede herroep sal word, sodat gemeentes toekomstige surplusfondse elders mag belê.

AANBEVELING**1. Die beskrywingspunt word behandel.****9.1.4 HEFFINGS****9.1.4.1 Agtergrond**

Tydens elke sitting van die Algemene Kerkvergadering word die sake wat op sinodale vlak hanteer moet word, beoordeel. Die Algemene Kerkvergadering bepaal watter aktiwiteite moet voortgaan en watter nuwe sake aangepak moet word. Nadat die Algemene Kerkvergadering die doelwitte vir die volgende drie jaar gestel het, word die Raad van Finansies versoek om die koste vir die bereiking van die doelwitte te kwantifiseer en gemeentes word versoek om die koste te dra. **Dit is belangrik om daarop te let dat die raad nie ander bronne van inkomste het waaruit die koste van besluite van die Algemene Kerkvergadering gefinansier kan word nie.**

Die jaar waarin die Algemene Kerkvergadering sit, bepaal die vergadering normaalweg self die begroting. Die jare tussenin bepaal die Raad van Finansies die koste vir dié poste wat deur die Algemene Kerkvergadering goedgekeur is en stel die begroting in oorleg met die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering vas. Die Raad moet in die tussentydse begrotings net voorsiening maak vir eskalاسie of vermindering van die koste verbonde aan die goedgekeurde poste.

Die begroting vir 1998 is, as gevolg van die feit dat die Algemene Kerkvergadering eers in Oktober 1998 sitting neem, reeds op 27/11/97 deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering goedgekeur en gedurende Desember 1997 aan kerkrade vir implementering gestuur.

Die heffings is sedert 1992 soos volg saamgestel:

Jaartal	Lidmate		Heffings per lidmaat		Totale begroting R'000	% verandering
	Getal	Verandering	Bedrag	% Verandering		
1992	132 914	-	78.00	9,1	10 367	-
1993	133 978	+ 1064	86.00	10,3	11 522	11,1
1994	131 609	- 2369	86.00	0	11 318	(1,8)
1995	130 710	- 899	94.00	9,3	12 287	8,6
1996	129 286	- 1424	102.50	9,0	13 251	7,9
1997	126 848	- 2438	102.50	0	13 001	(1,9)
1998	125 089	- 1759	112.00	9,3	14 009	7,8

Heffings het oor die laaste 3 jaar naamlik 1996 - 1998 vanaf R102.50 per belydende lidmaat per jaar na R112.00 per belydende lidmaat per jaar verhoog. Die gemiddelde jaarlikse verhoging van slegs 4,6% per jaar volg op die feit dat heffings vir 1993 en 1994 reeds vasgepen was op R86.00 per lidmaat. Hierdie tendens is weer in 1996 en 1997 herhaal. Dit is 'n bevestigende bewys van die erns waarmee die heffings onder beheer gehou word deur middel van effektiewe koste besparings en rasionalisasie.

Uiteraard het so 'n drastiese inkorting van koste ook 'n negatiewe effek op dienste wat gelewer kan word, asook die wyse waarop bepaalde take hanteer kan word. Ingrypende vrae word gevolglik gevra oor die wyse waarop maksimum produktiwiteit, oftewel effektiwiteit gehandhaaf kan word terwyl hulpmiddels en mannekrag tot 'n minimum beperk word. Die gelykbreekpunt moet gevind word.

9.1.4.2

BESKRYWINGS PUNT : RING VAN DORSLAND ONDERSOEK OM FINANSIERING VAN REISKOSTE VAN AFGE- VAARDIGDES NA BYKOMENDE VERGADERINGS IN PRETORIA

Die Raad van Finansies loods 'n ondersoek om 'n stelsel te implementeer om vervoerkoste van afgevaardigdes na die Algemene Kerkvergadering en die Algemene Diakensvergadering uit die sinodale kas te finansier.

(Ds BJ van der Walt stel die beskrywingspunt)

Motivering

Verafgeleë en uitgestrekte gemeentes word alreeds swaar belas met hoë vervoerkoste en reistyd.

Met so 'n stelsel sal die las van reiskoste meer eweredig versprei word.

AANBEVELING

1. Die beskrywingspunt word behandel

9.1.4.3

**BESKRYWINGSPUNT : RING VAN NOORDELIKE NATAL :
BEGROTING BEGROND OP GEMEENTELIKE INKOMSTE**

Die Raad van Finansies stel 'n begroting op, op grond van realistiese inkomste uit gemeentes. Indien die begroting nie realiseer nie, sal die uitgawes afgeskaal word op grond van prioriteite soos vasgestel deur die Algemene Kerkvergadering .

Motivering

Die heffingslas op gemeentes laat die effektiewe Woordbediening skade ly.

Kommentaar: Raad van Finansies

Die Raad van Finansies staan nie onverskillig teenoor die beskrywingspunt nie. Intendeel, dit is die uitgesproke doelwit van die Raad om heffings so laag as moontlik te hou. Die reeks rasionalisasie maatreëls toon duidelik die erns aan waarmee die saak hanteer word.

Die Raad van Finansies stem nie saam met die uitspraak dat die heffingslas effektiewe Woordbediening skade laat ly nie. Een van die komponente is juis die opleiding van predikante van die Kerk. Voorts word prioriteite reeds op die Algemene Kerkvergadering bepaal en die Raad van Finansies voer die opdrag met die grootste omsigtigheid uit.

AANBEVELING

1. Die beskrywingspunt word behandel.

9.1.4.4

**BESKRYWINGSPUNT : RING VAN PRETORIA NOORD
INLIGTING OOR EFFEK VAN FINANSIËLE BESLUTE OP HEFFINGS**

Geen besluite met finansiële implikasies word tydens die Algemene Kerkvergadering geneem voordat die effek daarvan op gemeentelike heffings verdiskonteer en duidelik gestel is nie.

(Ds F Nortjé stel die beskrywingspunt)

AANBEVELING

- 1. Die beskrywingspunt word behandel.**

9.1.4.5

**BESKRYWINGSPUNT : RING VAN PRETORIA NOORD
DOELWITTE TEN OPSIGTE VAN HEFFINGS**

Gemeentes stel self doelwitte ten opsigte van heffings wat haalbaar is.

(Ds F Nortjé stel die beskrywingspunt)

AANBEVELING

- 1. Die beskrywingspunt word behandel.**

9.1.5 **BEGROTING 1998**

Die begroting vir 1998 beloop R14 009 968. In die begroting is voorsiening gemaak vir huidige goedgekeurde poste terwyl die omvang van aktiwiteite deur die Algemene Kerkvergadering bepaal is.

Hierdie begroting is verder opgestel (as 'n eerste fase) om voorsiening te maak vir gedentraliseerde kostebeheer sodat die onderskeie bestuurders self die begroting kan bestuur.

Verder is daar voorsiening gemaak dat Kital en Interne Oudit ten volle outonoom en sonder enige geld uit heffing van gemeentes funksioneer.

Die heffing is op R112.00 per belydende lidmaat per jaar vasgestel.

Nota:

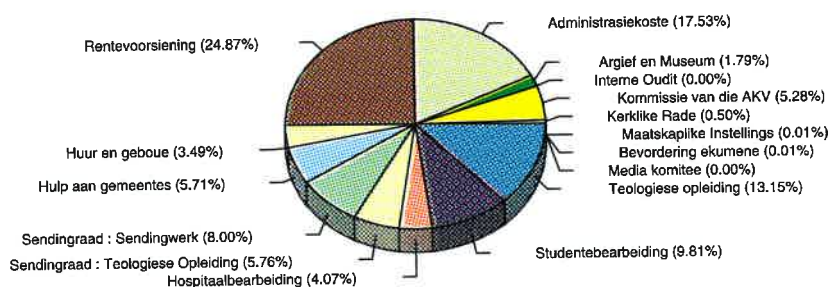
Aangesien die samestelling van die begroting verskil van die vorige jare, en aangesien die finansiële state dus nie direk vergelykbaar is nie, is daar slegs op die huidige begroting gekonsentreer.

Die bedrag sal uiteraard beïnvloed word deur enige besluit van die Algemene Kerkvergadering wat 'n finansiële implikasie het.

Onderstaande sirkeldiagram toon die aanwending van die heffing vir 1998 aan:

9.1.6

HEFFINGSAMESTELLING : 1998

Ten einde verantwoordelike kostepunte daar te stel en gedentraliseerde bestuur te ondersteun, is 'n begin gemaak om bepaalde verantwoordelikhedsareas te identifiseer en afsonderlik daarvoor te begroot.

Die volgende begroting vir 1998 het reeds voorsiening hiervoor begin maak:

Begrotingspos	Jaarbedrag R.	Bedrag per Lidmaat R.
Administrasiekoste	2 455,715	19.63
Argief en Museum	250,587	2.00
Interne Oudit	0	0.00
Kommissie van die Algemene Kerkvergadering	740,087	5.92
Kerklike Rade	70,459	0.56
Maatskaplike Instellings	1,300	0.01
Bevordering ekumene	2,000	0.02
Media komitee	600	0.00
Teologiese opleiding	1,842,862	14.73
Studentebearbeiding	1,373,990	10.98
Hospitaalbearbeiding	570,282	4.56
Sendingraad : Teologiese Opleiding	807,601	6.46
Sendingraad : Sendingwerk	1,120,312	8.96
Hulp aan gemeentes	800,000	6.40
Huur en geboue	489,484	3.91
Rentevoorsiening	3,484,689	27.86
TOTAAL	14,009,968	112.00

Ingevolge 'n besluit van die Algemene Kerkvergadering, word die samestelling van die begroting aan administrasiekoste verskaf:

Begrotingsitem	Jaarbedrag	Bedrag per Lidmaat
Salarisse en lone	1 612 756	12.89
Skryfbehoeftes, drukwerk en posgeld	114 000	0.91
Telefoonkoste	100 000	0.80
Ouditeursvergoeding	41 500	0.33
Vergaderingskoste	19 500	0.16
Toerusting huur en -onderhoud	228 359	1.83
Versekering	25 000	0.20
Motorkoste	199 100	1.59
Tydskrifte, ledegeld en diverse kantoorkoste	5 500	0.04
Bankkoste	97 500	0.78
Opleiding en kongreskoste	12 500	0.10
TOTAAL	2 455 715	19.63

Die Raad van Finansies wil graag sy dank betuig teenoor die gemeentes wat ten spyte van groot druk op finansiële gebied, tog saamgewerk het om hulle heffings stiptelik te betaal. 'n Groot aantal gemeentes se heffing word maandeliks per aftrekorder betaal, wat 'n gelykmatige vloei vir die Raad besorg.

9.1.6.1 Uitstaande heffings

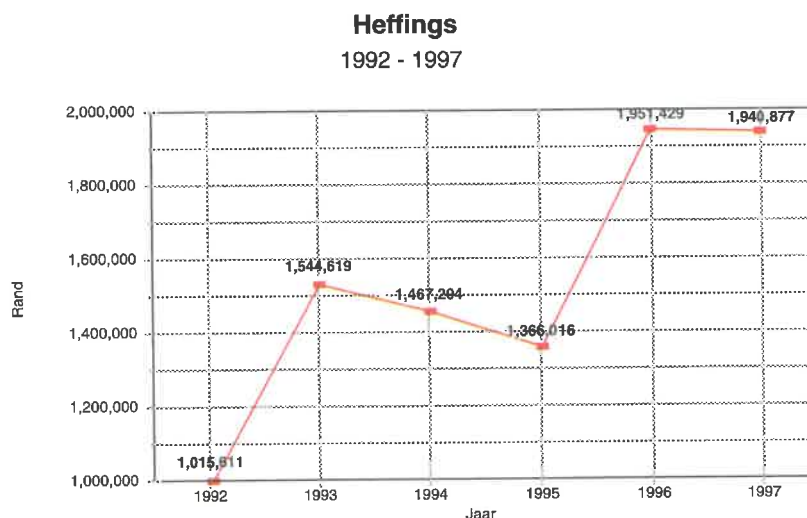
Daar is egter ook 'n aantal gemeentes wat vanweë 'n verskeidenheid redes agterstallig geraak het met hulle heffings. In enkele gevalle het gemeentes die betaling van heffings agterweë gelaat omdat hulle eers eksterne rentedraende skuld wil afwerk. In ander gevalle het gemeentes voorkur gegee aan kapitaalontwikkeling en versuim om die heffings oor te betaal. Hierdie praktyk plaas die Raad van Finansies onder groot druk.

Die Raad van Finansies is verbind om die uitbetalings waarvoor in die begroting voorsiening gemaak is, op 'n gereelde basis te doen. So kan die Raad nie die betaling van die subsidie aan die Universiteit van Pretoria of die subsidie aan gemeentes agterweë hou, net omdat sommige gemeentes nie die heffings oorbetal nie. Die Raad is derhalwe genoodsaak om die tekort uit leningsfondse aan te vul, teen 'n gepaardgaande rentekoste. Die Algemene Kerkvergadering het reeds aan die Raad opdrag gegee om rente te hef op agterstallige heffings. Die opdrag is geïmplementeer en die betaling van heffings word deurgaans noulettend bestuur.

In gevalle waar dit geblyk het dat die gemeentes so agter geraak het met die betaling van heffings dat die moontlikheid van regstelling uit eie vermoë baie klein is, het ringskommissies bystand verleen om die gemeentes se heffings te betaal. Die Algemene Kerkvergadering bepaal die basis op grond waarvan heffings bereken moet word. Dit is daarom belangrik om daarop te let dat die Kommissie van die

Algemene Kerkvergadering en die Raad van Finansies nie oor die gesag beskik om heffings af te skryf nie

Die **uitstaande heffings** soos op 31 Desember sien sedert 1992 soos volg daaruit:

Sedert die vorige Algemene Kerkvergadering was daar 'n beduidende verswakking in die vereffening van heffingsrekenings. (Toename van R585,413). 'n Vergelykende studie tussen agterstallige heffings soos op 31 Desember 1992 en 1997 lewer die volgende resultate:

Saldoreeks	1992		1997	
	Aantal	R.c.	Aantal	R.c.
1 - 10000	59	198,928	86	273,047
10001 - 20000	10	133,603	20	265,144
20001 - 30000	9	223,518	10	240,532
30001 - 40000	4	133,657	2	77,748
40001 - 50000	0	0	5	220,266
50001 - 60000	5	276,791	1	57,405
60001 - 70000	1	64,515	5	320,484
70000 +	1	89,596	6	590,847
Totaal	89	1,120,608	135	2,045,473

Die agterstallige saldos is verminder met die bedrag aan vooruitbetaalde heffings:

	1992		1997	
	Aantal	R.c.	Aantal	R.c
Vooruit betaal	56	104,997	53	104,596
Netto uitstaande		1,015,611		1,940,877

Terwyl daar begrip vir die moeilike ekonomiese omstandighede van baie gemeentes is, moet in gedagte gehou word dat die geleentheidskoste van hierdie uitstaande heffings, bereken op die jaarlikse gemiddelde uitstaande heffings sedert die vorige Algemene Kerkvergadering **R904,342** beloop. Dit impliseer dat die toekomstige heffingsbegrotings met hierdie bedrag belas word. Die Raad van Finansies het op 12 Junie 1998 reeds in beginsel besluit dat vir hierdie tekort in toekoms begroot sal moet word.

9.1.6.2 Opvolgaksies

Die Raad van Finansies voer by geleentheid van vergaderings van sy dagbestuur of met persoonlike besoeke aan gemeentes, gesprek met die kerkrade van gemeentes wat agter is met die betaling van heffings.

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering is ook by geleentheid by die gesprekke met kerkrade en ringskommissies betrek.

Tydens sommige van dié gesprekke het dit geblyk dat daar by kerkrade en predikante die gesindheid is dat die gemeente eers na sy eie belange moet omsien voordat daar aan sinodale verpligtinge aandag gegee word. Dit gaan nie in hierdie verband oor tydelike probleme wat 'n gemeente mag ondervind om heffings te betaal nie. Daarvoor het die Raad van Finansies en die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering nog altyd begrip en daar is al dikwels maatreëls getref om sulke gemeentes tegemoet te kom om die tydelike probleme te oorkom.

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering se standpunt, wat deur die Raad van Finansies ondersteun word, is dat 'n gemeente wat nie sy regmatige aandeel aan die instandhouding van die sinodale strukture nakom nie en voorkeur gee aan die instandhouding van 'n predikantstandplaas teen die volle normale koste, ten koste van die sinodale verpligtinge, nie korrek optree nie. Elke gemeente is gemeente van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika en het deel aan die besluite van die Algemene Kerkvergadering. Hulle het gesamentlik verantwoordelikheid aanvaar vir die besluite en moet dus instaan vir die koste ten uitvoering daarvan.

9.1.6.3

**BESKRYWINGSPUNT : RAAD VAN FINANSIES
NAKOM VAN HEFFINGVERPLIGTING DEUR GEMEENTES**

- * Die vergadering bevestig dat dit noodsaaklik is dat gemeentes hulle verpligtinge ten opsigte van heffings stiptelik sal nakom.
- * Gemeentes mag nie ter wille van die instandhouding van 'n predikantstandplaas versuim om sinodale verpligtinge na te kom nie.
- * Gemeentes mag nie ter wille van eksterne skuld versuim om sinodale verpligtinge na te kom nie.

AANBEVELING

1. Die beskrywingspunt word behandel.
2. Gemeentes stel langtermynbedryfsplanne op en monitor dit deurentyd.

9.1.6.4

**BESKRYWINGSPUNT : RING VAN ZUURFONTEIN
VROEGTYDIGE INLIGTING OOR HEFFINGAANSLAG**

Die Raad van Finansies lig gemeentes jaarliks teen Oktober in oor die heffingsaanslag vir die volgende jaar.

Motivering

Die inligting oor die heffingsaanslag vir die volgende jaar bereik gemeentes te laat. Beplanning vir die begroting vir die volgende jaar geskied reeds in Oktober/November. Die goedkeuring van die Raad van Finansies se begroting behoort by die Septemervergadering van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering te geskied.

AANBEVELING

1. Die beskrywingspunt word behandel.

9.1.6.5

**BESKRYWINGSPUNT : RING VAN PRETORIA NOORD
OPNEEM VAN KONSEPBEGROTING IN AGENDA VAN DIE
ALGEMENE KERKVERGADERING**

'n Konsepbegroting word as bylaag in die agenda van die Algemene Kerkvergadering opgeneem wat dien as werkdokument vir besprekingspunte waar finansies ter sprake is. 'n Aangepaste begroting van die vorige jaar kan as konsep dien.

(Ds F Nortjé stel die beskrywingspunt)

AANBEVELING

1. Die beskrywingspunt word behandel.

9.1.6.6 Alternatiewe Heffingstelsels

(i) Inleiding

Sedert die huidige stelsel van die berekening en aanslag van heffings in 1961 in werking gestel is, was daar feitlik by elke Algemene Kerkvergadering besprekings en voorstelle tot wysiging van die stelsel wat gebaseer is op die aantal belydende lidmate. Die voorstelle het gewissel van byvoorbeeld 'n heffing op die gemeente se inkomste, glyskale, kategorieë van lidmate wat vrygestel is van heffings en differensiasie op geografiese en demografiese gronde. Die Algemene Kerkvergadering het die voorstelle oorweeg maar telkens besluit dat die bestaande stelsel die mees eenvoudige en regverdige stelsel is.

Die 64ste Algemene Kerkvergadering het by die oorweging van die beskrywingspunte oor heffings weereens besluit (Notule bls. 85) dat die huidige stelsel van berekening van heffing op grond van lidmaattal die mees praktiese stelsel is, maar dat heffings ringsgewys aangeslaan moet word.

Ringe besluit dan self oor die basis waarop gemeentes aangeslaan word en oor die wyse waarop die verpligtinge ten opsigte van heffings nagekom word.

Ringsvergaderings en ringskommissies kry opdrag om die stelsel te implementeer en in stand te hou.

As gevolg van verskeie besware en praktiese probleme wat opgeduik het is die besluit nie afgedwing nie. Die vorige stelsel is daarom weer in werking gestel, maar met gereelde rapportering aan die ringe sodat agterstallige heffings hanteer kan word.

(ii) Navorsing rondom 'n nuwe stelsel

Die Administrateur het weereens 'n uitnodiging aan gemeentes gerig om praktiese voorstelle vir die vernuwing van die heffingstelsel voor te lê.

Enkele voorstelle is ontvang, en die kern van die voorstelle wentel rondom:

- * die vasstelling van heffings op grond van gemeentes se finansiële inligting byvoorbeeld: inkomste, uitgawe, bruto inkomste en bepaalde formules
- * vasstel van heffings op gedifferensieerde basis waar sosio-ekonomiese faktore 'n belangrike rol sal speel
- * vasstel van heffings op grond van die grootte van gemeentes gefundeer op bepaalde kategorieë
- * behoud van die huidige stelsel
- * heffing op grond van ouderdom van lidmate, aangesien skoliere en pensioenarisse nie tot dieselfde mate kan bydra as die res nie. Anders gestel word 'n onderskeid tussen die volgende kategorieë gemaak:
 - Belydende studente groep.
 - Verdienste - genererende groep.
 - Pensioengroep.

Alhoewel 'n uitgebreide studie oor die heffingstelsel nie deur gemeentes onderneem is nie, is daar tog bydraes ontvang wat vervolgens behandel word ten einde te bepaal of 'n nuwe stelsel enigsins haalbaar is.

(a) *Gemeente Rietspruit*

Die voorstel is gebaseer op 'n drie-ledige stelsel wat rekening hou met ouderdom en inkomste, te wete:

- Belydende studentegroep - vanaf belydenis van geloof tot en met eerste verdienste van inkomste.
- Verdienste-genererende groep - inkomste genereerders.
- Pensioenariegroep - ontvang 'n bepaalde vorm van pensioen.

Die voorstel behels dat die Februarie-sensus so ingerig sal word dat inligting bekom kan word ten opsigte van hierdie drie-deling.

* *Die eerste groep*

- Verdien nie inkomste.
- Ouers gaan reeds gebuk onder finansiële druk om kinders te laat studeer.

* *Die tweede groep*

Kenmerke

- Verdien inkomste en moet dus verantwoordelikheid dra vir heffings.
- Die groep moet die gemeentelike sowel as die sinodale begroting goedmaak.

* *Die derde groep*

- Behoort saamgetel te word met die tweede groep met die oog op berekening en vasstelling van heffings.
- Die groep moet versigtig benader word, maar al kan hulle net die totale sinodale heffings betaal en moontlik 'n deel bydra tot die gemeentelike begroting, sal die saak nie probleme oplewer nie.

* *Lidmate wat verhuis*

Ten einde die beweging tussen gemeentes te kan hanteer, stel die gemeente voor dat die kerkraad van waar die lidmaat verhuis, aan die kerkraad waarheen die betrokke lidmaat verhuis, 'n pro rata aanslag vir uitstaande heffinggelde sal deurgee vir vereffening.

(b) *Gemeente Pretoria-Tuine en Gemeente Carletonville-Wes*

Die gemeentes stel voor dat heffings bereken word op 'n persentasie van die totale inkomste van 'n gemeente.

(c) *Gemeente Sundra*

Die gemeente stel voor dat daar, soos in die geval van inkomstebelasting, 'n bedrag ten opsigte van heffings vir elke gemeente bepaal word, gebaseer op totale inkomste uit offergawes.

(d) *Gemeente Durban-Suid*

Die gemeente baseer die voorstel op die volgende kategorieë:

* *Ouderdom van heffingpligtige*

In die lig van verskeie faktore word die volgende 3 kategorieë onderskei:

- Lidmate tussen 60 en 65: 50%
- Lidmate bo 65 : geen heffing
- Skoliere : geen heffing

* *Grootte van gemeentes*

Die aanbeveling berus op die feit dat gemeentes bepaalde vaste koste het - ongeag die grootte van die gemeente.

Bokant die sogenaamde gelykbreekpunt skep addisionele koste soos heffing nie 'n probleem nie, maar onder die gelykbreekpunt kom selfs die standplaas in gedrang.

Heffing moet dus op 'n glyskaal aangeslaan word byvoorbeeld :

- 1 - 400 lidmate - 100% minus R x
- 401 - 500 lidmate - 100%
- bokant 500 lidmate 100% + R y

(e) *Gemeente Zeerust*

Die gemeente stel voor dat die hoofdelike stelsel gehandhaaf word aangesien dit finansiël gegrond en maklik toepasbaar is.

Die heffingstelsel is nie die probleem nie, maar eerder die hoë peil daarvan en aangesien behoeftes altyd meer is as die hulpbronne, moet die klem val op gesonde beleid waarvan gedurige evaluering en prioriteitsorde van doelwitte die belangrikste hoekstene is.

Voorts beveel hulle aan dat heffings sentraal bepaal en geadministreer moet word.

(f) *Ring van Germiston*

Die voorstel is gebaseer op enkele basiese vertrekpunte, naamlik:

- * Gemeentes verskil van mekaar in samestelling en 'n billike stelsel moet die situasie van elke gemeente in aanmerking probeer neem.
- * Aangesien gemeentes op verskeie vlakke verskil, moet heffings pro-rata op 'n ratio-basis bepaal word.
- * Die enigste vaste vertrekpunt is die geouditeerde finansiële inligting van gemeentes.

- * Die finansiële state is 'n spieëlbeeld van die potensiële dra-vermoë van 'n gemeente.

Die volgende word voorgestel:

- * Bepaal die gemeente se totale offergawes, totale inkomste en totale uitgawes (uitgesluit heffing).
- * Bereken elke gemeente se finansiële verhouding gebaseer op offergawe versus inkomste of totale inkomste versus uitgawe.
- * So word 'n aangesuiwerde offergawe/inkomste per gemeente as 'n persentasie van aangesuiwerde inkomste/uitgawe bereken.
- * Die persentasie word gebruik om 'n gemeente se relatiewe verantwoordelikheid met betrekking tot heffing te bepaal.

Volgens berekeninge in die ring gedoen is die mees billike verhouding die offergawe\uitgawe en word aan die hand gedoen dat 'n proeflopie gedoen word om die tendense waar te neem.

(g) ***Navorsing deur 'n Susterskerk***

Uitgebreide studie in een deel van Suid-Afrika het die volgende beginsels na vore gebring:

Basis van heffingbepaling

Die finansiële dra-vermoë van 'n gemeente word bepaal aan die hand van geouditeerde finansiële inligting en gesprek met gemeentes.

Dit is belangrik om die verskil te bepaal tussen dra-vermoë en betaalvermoë.

Dra-vermoë:

Wat 'n gemeente volgens sy inkomste kan bekostig, met inagneming van tekortkominge of beperkinge in die bestuur van die gemeente se inkomstebronne.

Betaalvermoë: *Wat lidmate van 'n gemeente behoort te (of kan) gee. Dit verg konsultasie oor 'n wye front.*

Aangesien gemeentes besoek word en die dra-vermoë individueel onderhandel word, het dit baie positiewe gevolge gehad. So kan die verskil tussen die betaalvermoë en dra-vermoë van gemeentes geanaliseer word en hulp aan gemeentes verleen word om dié twee pole so na as moontlik aan mekaar te bring.

Indien die dra-vermoë finaal onderhandel is, word 'n gemeente aangeslaan op 'n

glyskaal wat voorsiening maak vir relatief baie intervalle sodat die sprong tussen kategorieë geleidelik sal wees.

Tekortkominge

- * Ten spyte van wye konsultasie en indiepte studie, moes daar nog steeds 'n kortingstelsel ontwikkel word aangesien 'n aantal gemeentes steeds nie by die riglyn bedrag kan uitkom nie.
- * Die stelsel is arbeidsintensief en is veeleisend en 'n span "spesialiste" moet opgelei word om eenvormigheid in die verskillende ringe of areas te verseker.

AANBEVELING

1. Gemeentes wat skriftelik sowel as mondelinge voorstelle gemaak het word bedank vir die insette.
2. Aangesien dit wil voorkom of die huidige stelsel (veral in sy huidige formaat) uitgedien is moet 'n alternatiewe stelsel gevind word wat voorsiening maak vir die veranderlikes soos beklemtoon in die voorleggings.
3. As gevolg van die feit dat die onderskeie modelle behoorlik nagevors moet word ten einde die resultate sinvol te kan evalueer, sal gepoog word om 'n aparte studiestuk voor die Algemene Kerkvergadering aan gemeentes beskikbaar te stel sodat die resultate na behore bestudeer kan word.
4. Ten einde reg te laat geskied aan die situasie en seker te maak dat 'n sinvolle besluit geformuleer word, word 'n komitee saamgestel wat die onderskeie stelsels toets. Moontlik kan implementering vir 1/1/2000 beplan word, wat beteken dat die besluit van die 65ste Algemene Kerkvergadering volledig nagevors word gedurende 1999.
5. Die vergadering spreek hom uit oor die werkbaarheid van die besluit van die 64ste Algemene Kerkvergadering, naamlik:
 - 5.1 Heffings word ringsgewys aangeslaan. Vir die doel word ringe saamgevoeg om ook die nuwe streekindeling in ag te neem.
 - 5.2 'n Struktuur word ontwerp om ringe saam te voeg.
 - 5.3 Ringe besluit self oor die basis waarop gemeentes aangeslaan word en/of die wyse waarop die verpligting ten opsigte van heffings nagekom word.

5.4 Ringsvergaderings en ringskommissies kry opdrag om die stelsel te implementeer en in stand te hou. Die Kerkorde maak daarvoor voorsiening.

9.1.7 AFDELING INTERNE OUDIT

Die Afdeling Interne Oudit is oor al die jare heen verkeerdelik getipeer as 'n "oudit afdeling" wat tradisioneel op grond van minimum kriteria, bepaalde toetse op ewekansige manier uitvoer sodat 'n mening oor die redelikheid al dan nie van die finansiële state van 'n gemeente uitgespreek kan word.

9.1.7.1 Huidige stelsel

Die Ouditafdeling in sy huidige vorm is baie ver verwyderd van hierdie persepsie. In effek is die Ouditafdeling besig om rekenmeesterswerk te doen. Dit beteken dat vanaf die kasboeke wat gemeentes voltooi, 'n volledige grootboek, proefbalans, sluitingsjoernale en finansiële state voorberei word.

Hierbenewens word notules nagelees en interne besluite van die Kerk oor byvoorbeeld sinodale bydrae en geormerkte fondse volledig nagegaan. Beleggings en alle skulde word ooreengestem tussen die gemeente se stelsel en dié van die Raad van Finansies.

Opsommend kan mens dus sê dat die afdeling eintlik 'n deel van die finansiële administrasie van gemeentes hanteer.

Bo en behalwe bogenoemde rekenmeesterswerk word daar ook 'n volledige audit van die transaksies gedoen.

Hierdie auditwerk konsentreer op brondokumentasie, finansiële stelsels van gemeentes, hantering van kontant en die beheermaatreëls by basars en ander fondsinsamelingsgeleenthede.

Dit is dus duidelik dat die Afdeling Interne Oudit 'n tweeledige doel of taak tot nou toe vervul het wat beide die administrasie en audit dissiplines hanteer.

9.1.7.2 Rekenarisering

Met die goedkeuring dat gemeentes kan rekenariseer, beteken dit nou dat die gemeentes 'n volledige stel finansiële state kan voorberei en voorlê vir ouditering. Die tradisionele kasboek is egter nie voldoende vir voorlegging vir audit nie en daarom is die auditafdeling ingespan om die werk te doen.

Gemeentes wat dus volledig gerekenariseer het, kan met vrug van buite ouditering gebruik maak wat terselfdertyd die druk op die sentrale kantoor kan verlig. In die lig van die besluit van die 64ste Algemene Kerkvergadering bladsy 87

paragraaf 1.6 naamlik *dat ondersoek ingestel word na die moontlikheid dat gemeentes hulle finansiële state rekenaarmatig kan hanteer en dat gemeentes se state deur eksterne ouditeure geouditeer kan word*, is 'n ondersoek deur die Raad van Finansies gedoen.

In terme van die aanbevelings wat voortspruit uit die ondersoek kan die volgende sake uitgelig word:

- * Gemeentes, as 'n algemene reël, is nog nie ryp om summier sonder die Afdeling Interne Oudit te kan funksioneer nie, hoofsaaklik as gevolg van die feit dat 'n aantal nie instaat of by magte is om te rekenariseer nie. Sulke gemeentes moet die opsie hê om steeds volledig deur die Ouditafdeling bedien te word.
- * Gemeentes waarna hierbo verwys is, moet egter nie 'n struikelblok wees vir gemeentes wat die fasiliteite en kundigheid het om volledig te rekenariseer en moontlik ekstern te laat oudit nie.
- * Dit is van uiterse belang dat gemeentes wat rekenariseer 'n volledige opgeleide tweede linie van ondersteuning in plek sal hê.

AANBEVELING

1. Gemeentes wat 'n volledige stel formele finansiële state kan voorlê, kry die toestemming om ekstern te laat ouditeer. Dit is van uiterse belang dat gemeentes wat rekenariseer 'n volledige opgeleide en tweede linie van ondersteuning in plek sal hê.
2. Die Raad van Finansies stel die beleid en riglyne vas waarvolgens ouditering gedoen moet word.
3. Minimum vereistes word bepaal vir bestuursinligting wat op gereelde basis aan die Raad van Finansies voorgelê word.
4. Die Afdeling Interne Oudit bestaan as 'n onafhanklike selfversorgende entiteit voort vir gemeentes wat nie kwalifiseer om van eksterne ouditeure gebruik te maak nie en steeds van dié dienste gebruik wil maak.
5. Die Afdeling Interne Oudit word bedank vir:
 - (i) deeglike en omvattende werk wat gedoen word ten spyte van rasionalisasie
 - (ii) inligting wat voortdurend aan die Raad van Finansies, gemeentes, ampsdraers en lidmate verskaf word.
6. Die vergadering betuig sal dank en waardering aan die Afdeling Interne Oudit vir deeglike werk wat gedoen is.

9.1.7.3 **BESKRYWINGSPUNT : RAAD VAN FINANSIES
WYSIGING VAN ORDINANSIES 9.6 : OUDITERING**

Ordinansie 9.6 (Kerkorde bl 98) word uitgebrei met die volgende twee sinne:

Ouditering word jaarliks voor 31 Maart afgehandel.

Die Raad van Finansies stel die beleid en riglyne beskikbaar waarvolgens ouditering gedoen word.

Motivering

Konsekwente ouditering sal in die hand gewerk word.

Verder is dit belangrik om te onthou dat Ordinansie 9.5 nooit onder bespreking is nie en dat dit besware rondom eksterne ouditering ondervang.

AANBEVELING

1. Die beskrywingspunt word bespreek.

9.1.7.4 **BESKRYWINGSPUNT : KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE
KERKVERGADERING
WYSIGING VAN ORDINANSIE 9.6 : OUDITERING**

Ordinansie 9.6 (Kerkorde bl. 98) word gewysig om soos volg te lees:

9.6 Ouditering

Alle gemeentes, vergaderings, rade en ander liggame onder beheer van vergaderings van ampte en bykomende vergaderings, lê jaarliks hulle finansiële state, boeke en dokumente wat vereis word, aan die Administrateur, of verteenwoordiger van die Administrateur, vir ouditering voor.

AANBEVELING

1. Die beskrywingspunt word behandel.

9.1.7.5 **BESKRYWINGSPUNT : RING VAN BOTHAVILLE
BEPALING VAN KWALIFIKASIES VAN OUDITEURE**

Die vergadering gee uitsluitel oor die kwalifikasies van ouditeure wat in aanmerking kom om gemeentes se boeke te audit.

Motivering

Daar is wesenlike koste-implikasies ter sprake wanneer reëlings in hierdie verband getref word. Die auditfooie wissel van so min as R700 tot so hoog as R1 600 per jaar per gemeente.

AANBEVELING

1. Die beskrywingspunt word behandel.

9.2. **RAAD VAN FINANSIES**

9.2.1 **SAMESTELLING**

Die 64ste Algemene Kerkvergadering het ingevolge Bepaling 185 2(a) van die Kerkwet en Bepalings die volgende persone as lede van die Raad van Finansies aangewys.

Ds CL Badenhorst
Dr PT van Rooyen
Dr N Smith
Dr J Buitendag
Dr NJS Kock

In terme van Bepaling 185 2(b) is Ds HN Botha en mnr JF Viljoen deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering as lede van die Raad van Finansies aangewys.

Die voorsitter van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering dr DJC van Wyk en die skriba, dr JMG Storm is ingevolge Bepaling 185 2(c) ampshalwe lede van die Raad.

Mnr JF Viljoen is op 1/2/97 as Administrateur aangestel waarna die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering mnr Jan Scholtz, prokureur van beroep en lidmaat van die gemeente Parkrand, in sy plek benoem het.

AANBEVELING

- 1. In terme van Ordinasie 3.7.3.(x)(d) kies die vergadering uit afgevaardigdes en persone wat nie lede van die vergadering is nie, sewe lede vir die Raad van Finansies .**

Die groslys saamgestel uit voorstelle deur die ringsvergaderings, die Raad van Finansies en die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering volgens Ordinasies 9.2.1.1(i) word in ag geneem.

Lede van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering is nie verkiesbaar nie (Ordinasie 3.7.3(xi).

Ingevolg 'n besluit van die Raad van Finansies op 12/6/98, word die volgende groslys aan die Algemene Kerkvergadering in terme van Ordinasies 9.2.1.1(i) vir oorweging voorgehou:

Ds CL Badenhorst
Dr NJS Kock
Mnr JJ Scholtz

Dr PT van Rooyen
Dr N Smith

Dr J Buitendag
Ds HN Botha

9.2.2 FINANSIËLE STAND - RAAD VAN FINANSIES

9.2.2.1 Finansiële State 1995 - 1997

Die state wat die prestasie en stand van fondse onder die finansiële bestuur van die Raad van Finansies aantoon, word as **BYLAE I** tot die agenda ingesluit.

Die finansiële jaarstate van die Nederduitsch Hervormde Kerk (Gemeentes en Organe van Bystand uitgesluit) word jaarliks ekstern geouditeer. Vir die periode onder oorsig was die firma Meintjes, Vermooten en vennote as ouditeure aangestel.

Ten einde die interpretasie en gebruik van die finansiële state te fasiliteer, het die Raad van Finansies besluit dat 'n alternatiewe, lesersvriendelike formaat in samewerking met die ouditeure gedurende 1998 ontwikkel moet word.

Die state reflekteer die voorkeur en besluite van die breë Kerk soos dit neerslag vind in die verteenwoordigende drie-jaarlikse Algemene Kerkvergaderings. Dit volg dus dat die onderskeie kommissies en rade in samewerking met die Raad van Finansies moet toesien dat die besluite gestalte vind binne 'n finansiële raamwerk soos uiteengesit in jaarlikse begrotings.

- (i) Netto opgehoopte fondse/tekorte**

Om te bepaal of die doelwitte bereik word, is dit gebruikelik om vir hierdie agenda 'n

drie-jaar gekonsolideerde formaat aan te bied. Terwyl dit terwille van vergelyking nuttig is, is daar dikwels besonderhede en tendense ten tye van verandering en herstrukturering wat nie duidelik blyk uit sodanige konsolidasies nie. Een so 'n voorbeeld is die Algemene Kerkfonds. Uit die gekonsolideerde resultate blyk dit dat vir die tydperk 1995/7, die tekort toegeneem het met R18,833 tot R160,020. Wat egter nie uit die gegewens blyk nie, is dat die jaarlikse tekort soos volg afgeneem het:

ALGEMENE KERKFONDS			
1995 R.	1996 R.	1997 R.	Gekonsolideer
(114,824)	(41,783)	(3,413)	(160,020)
% Afname teen die vorige jaar.	63.6%	91.83%	Nvt

'n Voorbeeld wat beduidende positiewe resultate openbaar, word gevind in die bedryfsyfers van Sentik. Die kliniese vergelyking van gekonsolideerde resultate dui daarop dat dié afdeling 'n finansiële agteruitgang van R502,997 ervaar het (1995-1997). Dieselfde werkswyse soos hierbo lewer die volgende resultate:

SENTIK			
1995 R.	1996 R.	1997 R.	Gekonsolideer
(213,488)	(390,719)	31,194	(573,013)
% Af/(toe) -name teen die vorige jaar.	(83.02%)	107.98%	Nvt

Die Raad van Finansies spreek sy dank uit teenoor *elke* bestuurder wat met die beperkte finansiële middele steeds daarna streef om sy dienswerk te verrig.

Terwyl daar vir elke fonds soos opgeneem in die balansstaat 'n afsonderlike inkomstestaat en waar toepaslik 'n balansstaat voorsien word, is daar nie 'n staat wat die gekonsolideerde netto prestasie van die onderskeie fondse in geheel weerspieël nie. Dit kan wel afgelei word uit die balansstaat deur die verskil tussen die huidige jaar en vergelykende syfers van "*Netto Opgehoopte Fondse*" te bereken. Die resultaat van hierdie verskil in terme van die 1994 en 1997 balansstate dui daarop dat die stand van fondse met ongeveer R21.2 miljoen verswak het van netto opgehoopte fondse ter waarde van R4.68 miljoen (1994) tot 'n netto opgehoopte tekort van R16.5 miljoen (1997). Om die omstandighede wat hiertoe aanleiding gegee het in perspektief te plaas, is 'n hergroepering van die fondse volgens bedryfsoriëntasie gedoen.

TABEL 1

**VERGELYKING VAN NETTO INKOMSTE/UITGAWES(-)
VAN FONDSE VIR DIE DRIE-JAAR 1995 - 1997**

BESKRYWING	1997	1996	1995
Hospitaalbearbeiding	30 371	22 219	27 437
Konservatorium	-950	23 955	13 713
Pastorale Verwysingsdiens	-12 791	-68 567	-5 300
Roodeplaat Kampterrein	31 861	27 268	25 051
Sendingraad : Sendingwerk	-73 747	-55 814	83 474
Sendingraad : Teologiese Opleiding	17 683	66 357	83 174
Sentik	31 194	-390 719	-213 488
Sentrale Kantoor	-89 031	-154 903	-48 482
Studentebearbeiding	-2 677	-88 737	129 266
Teologiese Opleiding	-314 294	-313 084	172 646
Teologiese Opleiding : Omskrewe	120 870	130 327	465 577
Fondse			
Venterskroon Kampterrein	13 389	4 360	1 564
	-248 122	-797 338	734 632
Geboue en Reserwes	555 987	-305 939	-1 244 509
Fondse	119 730	-31 847	-993 192
Algemene Kerkfonds	-3 413	-41 783	-114 824
Batefonds	20 870	181 301	385 288
Fonds vir Gemeente Opbou	-22 568	-73 666	73 339
Kapitaalvoorsieningsfonds	30 780	27 015	136 355
NHSV Hoofbestuur	6 172	38 341	42 428
Rentefonds	-7 327	-198 477	-1 508 595
Van der Hoffstudiefonds	20 858	24 127	7 318
Versekeringsfonds	74 358	11 295	-14 501
Sakebedrywe	1 532 226	-1 380 195	-19 141 706
TOTAAL	1 959 821	-2 515 319	-20 644 775

Die "totaal" word as die netto finansiële prestasie van die Kerk beskou.
Daarvolgens het die situasie verbeter van 'n netto tekort van R20.6 miljoen in 1995,

tot 'n netto oorskot ter waarde van R1.9 miljoen teen die einde van 1997. Uit die ontleding hierbo is dit duidelik dat hierdie resultate eenmalige of buitengewone items insluit. Hierdie buitengewone items is die realisasie van besluite deur die Algemene Kerkvergadering geneem ten einde eerstens eksterne skuldblootstelling te elimineer, en verder om die resulterende tekort op die Kerkgeldskema te verminder.

Buitengewone Items

Sakebedrywe transaksies, eiendom verkope en reserwe-transaksies vorm nie deel van die Kerk se bedryfsaktiwiteite nie, en behoort by die evaluering van bedryfsresultate buite rekening gelaat te word. Dit lei tot die volgende resultate :

	1997	1996	1995
Totaal oorgebring (Tabel 1)	1,959,821	(2,515,319)	(20,644,775)
Geboue/Reserwe - transaksies	(555,987)	305,939	1,244,509
Sakebedrywe	(1,532,226)	1,380,195	19,141,706
Aangesuiwerde Totaal	(128,392)	(829,185)	(258,560)

Hiervolgens is die netto bedryfstekort die laagste in drie jaar, en kan deur noulettende bestuur verander in 'n netto oorskot. Begrotingsposte wat voortdurende tekorte toon word gemonitor en is onderhewig aan ondersoek en strategiese heroeweging in samewerking met die toepaslike kommissie of raad.

(ii) Vaste eiendom

Die volgende transaksies het gedurende die tydperk onder oorsig, plaasgevind :

Beskrywing	1995	1996	1997
Bethal : Erflating			85,000
Coligny : Koste kapitaliseer	1,393	587	682
Plaas Molskop : Teboekstelling			500,683
Kaptijnstraat, Johannesburg			500,000
Kilpdrift : Kapitaliseer koste			926
Venterskroon : Kapitaliseer koste		710	14,911
Petrusburg-erwe : Kapitaliseer koste	243	100	310
Lysstraat : Erflating			200,010
Rustenburg erf : Vervreemding			(250,493)

Beskrywing	1995	1996	1997
Genl Pretoriusgebou : Vervreemding	(1,580,565)	(2,622,000)	
Barton Keepgebou : Kapitaliseer koste		27,645	
Plaas Waterval : Kapitaliseer koste		80	
Erf 111 Presidentrif : Vervreem		(220,076)	
Roodeplaatteerein : Kapitaliseer koste		18,000	
Ged II Plaas Onderstepoort nr 390	761		
Erf 113 Rossmore Jhb	797		
Erf 124 Hillcrest	(120,095)		
Totaal	(1,697,466)	(2,794,954)	1,052,029

Die beweging oor die afgelope drie jaar beloop 'n netto afname in vaste bates ter waarde van R3,440,391. Die gekwantifiseerde redes vir die beweging is soos volg:

Jaar	Teboekstelling	Vervreemding	Koste gekapitaliseer	TOTAAL
1995	0	(1,700,660)	3,194	(1,697,466)
1996	0	(2,842,076)	47,122	(2,794,954)
1997	1,285,693	(250,493)	16,829	1,052,029
	1,285,693	(4,793,229)	67,145	(3,440,391)

Die toevoeging van vaste bates verteenwoordig meesal erflatings wat teen kosprys in die state opgeneem word. Waar bepalinge van die erflating dit toelaat en die eiendom nie oor wesentlike waarde vir die Kerk beskik nie, word die eiendom in die ope mark verhandel.

(iii) Aandeelbeleggings en ander belange

Uit die gekonsolideerde balansstaat word opgemerk dat die aandeelbeleggings en ander belange met R8,155,725 tot 'n nominale waarde van R14.00 verminder. Hierdie beweging verteenwoordig 'n afskrywing ten opsigte van die Bolandse Kunshandelaarsgroep (Edms) Bpk, in ooreenstemming met die besluit om die sakebedrywe te verkoop.

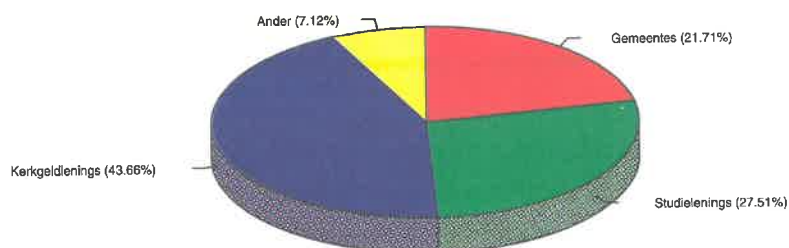
Die Raad van Finansies het intussen besluit om die aandele wat teen die nominale waarde van R14.00 in die state getoon word, te verhandel en die opbrengs aan te wend teen die tekort op die Kerkgeld vir Kerkwerkskema. Die markwaarde van die aandele teen Junie 1998 het ongeveer R1,5 miljoen beloop.

(iv) Bedryfsbates

* Diverse lenings en debiteure

Die samestelling van hierdie bedryfsbate was op 31 Desember 1997 soos volg:

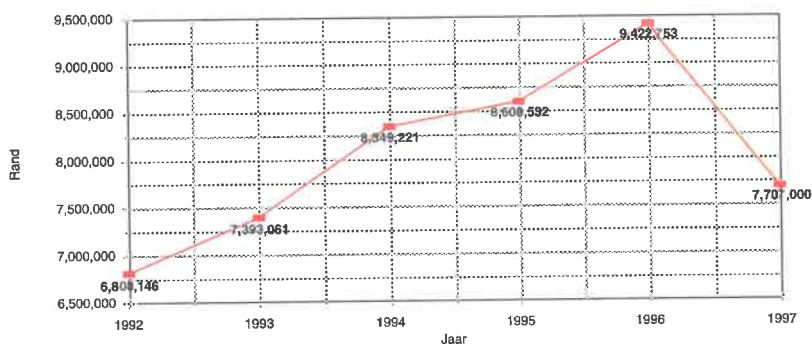
Debiteure : R 7,707 m
Samestelling op 31 Desember 1997

Die grootste komponente naamlik Kerkgeldlenings en alle studenteleninge is termyngebonde en het 'n uitgestelde effek op die kontantvloei. Verder is in die geval van studieleninge ook kortings ter sprake. Op 31 Desember 1997 is 'n bedrag van R1,104,809 ingesluit wat moontlik as korting afgeskryf sal word soos en wanneer studente in terme van die leningsooreenkomste aan die vereistes vir korting voldoen.

Die stand van totale debiteure (*Kerkgeld lenings uitgesluit*) op 31 Desember vir die jare 1992 tot 1997 het die volgende tendens geopenbaar:

Totale Debiteure
1992 - 1997

Die verloop van die grafiek openbaar eendersyds die effek van beleidsverandering -1996/1997-(soos byvoorbeeld die toelating van teologiese studente wat die toename in studieleningdebiteure beperk) en andersyds die inkorting van finansiering aan debiteure deur invorderingsbeleid te verskerp. Dit is simptome van finansiële besparingsbeleid dat invorderingstermyne verkort word. Die bedrag deur gemeentes verskuldig kan 'n beduidende verskil aan hierdie syfer maak. Indien die R2,058,575 deur gemeentes verskuldig gein word kan rente tot die omvang van R370,543 per jaar (veronderstel 'n rentekoers van 18%) bespaar word.

Van die R7,7m uitstaande debiteure, was R1,9m of 25.18% ten opsigte van gemeentelike heffings.

** Lopende rekeninge en korttermyndeposito's.*

In vergelyking met die 1994 balansstaat, het die saldo's op lopende rekeninge en korttermyndepositos toegeneem met R10,013,462 van R7,145875 (1994) tot R17,159,337. (1997)

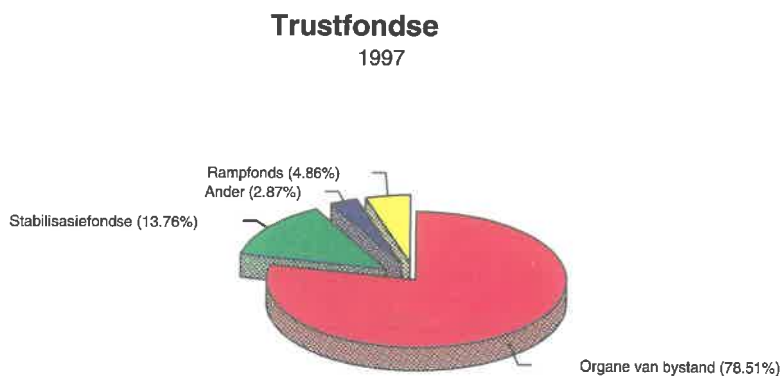
(v) **Bedryfslaste**

** Ope rekeninge (krediteure)*

Die dalende tendens in krediteuresaldo's sedert 1991 bevestig die kerkbeleid dat bedryfskrediteure nie as korttermynfinansieringsvorm benut word nie.

** Diverse trustfondse*

Die saldo van die trustfondse op 31 Desember 1997 (R3,952,216) was soos volg saamgestel :

Dit dien gemeld te word dat die eksterne bedryfslas-komponent beperk is tot 2.87% van die totale trustfondse. Dit is die gebruik om hierdie bedrae op 'n kwartaalbasis aan die begunstigdes uit te keer.

Die bedrag namens Organe van Bystand in trust gehou, sluit die Stabilisasiefonds vir ouetehuse, asook erflatings en gemeentebydraes vir beide bejaarde- en kindersorg in. Die besluit hou verband met die onsekere situasie aangaande die uitfasering van staatsubsidie aan die instansies.

(vi)

**BESKRYWINGSPUNT : RING VAN VEREENIGING
WYSIGING VAN ORDINANSIE 9.2.3.7 : WERKWYSE VAN DIE RAAD
VAN FINANSIES**

Ordinansie 9.2.3.7 (Kerkorde bl. 96) word gewysig om te lees

9.2.3.7 lê jaarliks, so gou moontlik na sluiting van die finansiële jaar, geouditeerde finansiële state en 'n verslag oor sy werksaamhede van die afgelope jaar aan die ringskommissies voor vir verspreiding na gemeentes, behalwe in die jare waarin die Algemene Kerkvergadering plaasvind wanneer die dokumentasie aan dié vergadering voorgelê word.

Motivering

Die huidige ordinansie in die Kerkorde bepaal dat voorlegging aan die Algemene Kerkvergadering en die ringsvergadering gemaak moet word. Ringsvergaderings vind gewoonlik plaas voor die finansiële state beskikbaar is met die gevolg dat die finansiële state eers vir die volgende vergadering (12 maande later) beskikbaar is.

AANBEVELING

1. Die beskrywingspunt word behandel.

(vii)

**BESKRYWINGSPUNT : RING VAN VEREENIGING
WYSIGING VAN ORDINANSIE 9.4.2.4 : OPDRAG VAN DIE
ADMINISTRATEUR**

Ordinansie 9.4.2.4 (Kerkorde bl 97) word gewysig om te lees

9.4.2.4 lê jaarliks al die finansiële state en boeke asook alle vereiste dokumente voor aan 'n eksterne ouditeur deur die Raad van Finansies in oorleg met die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering aangestel vir die ouditering van die Kerk se boeke en die opstel van 'n ouditeursverslag.

Oorhandig die ouditeursverslag en die geouditeerde finansiële state aan die Raad van Finansies vir verspreiding in die Kerk.

Motivering

Die huidige reëling met betrekking tot die verspreiding van die verslag en state word in 9.2.3.7 gewysig.

AANBEVELING

1. Die beskrywingspunt word behandel.

(viii)

**BESKRYWINGSPUNT : RAAD VAN FINANSIES
WYSIGING VAN NOMMERING :**

Ordinansie 9.5 (Kerkorde bl. 97) FINANSIËLE ONDERSOEK se nommering word na 9.6 gewysig.

Ordinansie 9.6 (Kerkorde bl. 98) OUDITERING se nommering word na 9.5 gewysig.

Motivering

Aangesien die finansiële ondersoek normaal sal volg op 'n audit wat reeds gedoen is, blyk dit meer logies te wees om die twee aksies om te ruil.

9.5 - Ouditering

9.6 - Finansiële ondersoek.

AANBEVELING

1. Die besprekingspunt word bespreek.

9.2.3 FINANSIËLE POSISIE VAN DIE RAAD VAN FINANSIES

9.2.3.1 **Inleiding**

In die vorige agenda word gemeld dat “ die raad tot 'n hoë mate daarin geslaag (het)

om die skuld aan bankinstellings uit te wis.” Dit is met dankbaarheid dat die Raad kan rapporteer dat hierdie eksterne bank-skuld las nou ten volle uitgeskakel is, en dat eksterne blootstelling nou slegs vestig in die individue wat fondse aan die Raad onder die Kerkgeld vir Kerkwerkskema beskikbaar gestel het. Die positiewe aspek is daarin geleë dat waar voorheen die nadelige finansiële posisie op veelvuldige fronte hanteer moes word, die dimensies oor die medium na langer termyn afgeskaal het tot die wanbalans in die Kerkgeld vir Kerkwerkskema wat kulmineer in die rentetekort, en eksterne leners van fondse aan die Kerk onder die Kerkgeldskema.

9.2.3.2 Kerkgeld vir Kerkwerk

Die skema is reeds wyd in die Kerk bekend en vervolgens word hier opsommenderwys 'n uiteensetting verskaf van die netto stand soos op 31 Desember 1997.

	31/12/1994	31/12/97
Kerkgeld lenings aan die Raad	46,312,217	51,627,968
Lopende rekeninge & depositos	(7,145,875)	(17,159,337)
Subtotaal	39,166,342	34,468,631
Borgstelling : Sakebedrywe	6,000,000	0
	45,166,342	34,468,631
Min lenings deur die Raad	(7,400,990)	(6,505,417)
Netto Skuldposisie	37,765,352	27,963,214

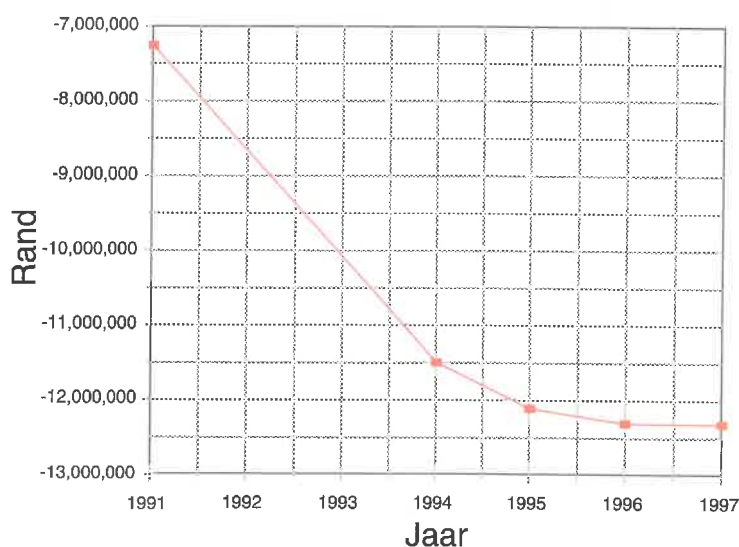
Volgens hierdie uiteensetting was daar op 31 Desember 1997 'n netto afname van R9 802 138 in die tekort wat oorwegend meegebring is deur die eliminerings van die borgstellingskomponent en verhoogde saldo's aan lopende rekeninge en deposito's.

Met verwysing na die verbetering in die bedrae aan lopende rekeninge en deposito's dien gemeld te word dat alle surplusfondse wat van tyd tot tyd op die Raad van Finansies se lopende rekening mag wees, tot voordeel van die Kerkgeld vir Kerkwerk skema belê word. Dit beteken dat bedryfsfondse op die korttermyn ook belê word. Onttrekking vind plaas soos en wanneer die noodnood ontstaan.

Die verbetering in die netto tekort is ook duidelik sigbaar in die verloop van die rentefondsgrafiek. Na die verswakking oor die 1991/1995 tydperk, is daar 'n beduidende gestabiliseerde tendens vir die periode 1995 /1997.

Rentefonds

1991 - 1997

1991	1994	1995	1996	1997
R7,263,272	R11,506,975	R12,120,740	R12,319,217	R12,326,544

Dit is belangrik om daarop te let dat die delgingsfondse wat in die lewe groep is om die tekort op die Kerkgeldstelsel uit te wis, (aanvanklike premies van R90,000.00 per maand wat jaarliks aangepas word vir 'n periode van ongeveer 10 jaar) daartoe mag bydra dat die Rentefonds onder groot druk sal wees tot die uitkeerderdatum van hierdie fondse. Dit is juis om hierdie rede dat die Raad daarop wys dat samewerking op elke denkbare terrein van die Kerk noodsaaklik is om die skulduitwissingstrategie te laat slaag.

9.2.3.3 Samestelling van die huidige skuld.

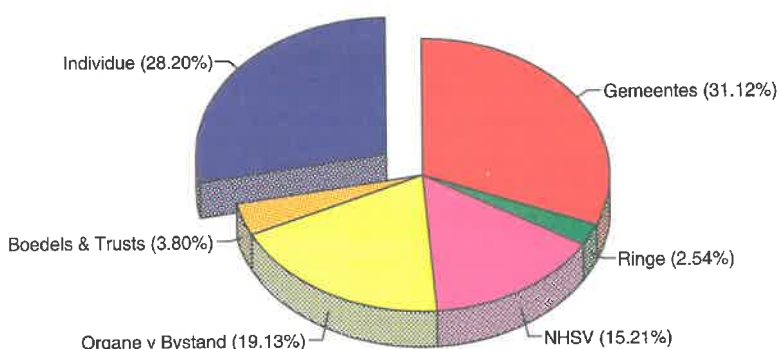
Soos voorheen gestel, was die aanvanklike doelwit om eksterne blootstelling aan bank borgstellings en oortrokke rekeninge te elimineer. Noudat hierdie doelwit bereik is, is dit nie onvanpas om 'n oorsig te lewer oor die huidige doelwit naamlik die eliminering van eksterne leningskapitaal onder die Kerkgeld skema nie. 'n Blik

** Eksterne leningskapitaal*

Onder hierdie afdeling word alle fondse wat aan die Kerk beskikbaar gestel word en nie deur gemeentes of organe van bystand belê is nie as “ekstern” beskou. Die volgende voorstelling dui daarop dat 28.2% (R14,593,647) van fondse aan die Kerk onder die Kerkgeld vir Kerkwerkskema beskikbaar gestel hieronder resorteer :

Samestelling van Lenings aan die Raad

1997

Aangesien die Raad nie onmiddellik hierdie R14.6 miljoen beskikbaar het om af te los nie, word 'n strategie van natuurlike uitfasering gevolg. (Geen nuwe eksterne beleggings).

** Interne fondse by die Raad van Finansies belê*

Soos reeds in die openingsparagraaf aangedui, bestuur verskillende organe in samewerking met die Raad van Finansies bepaalde fondse. Die netto gesamentlike prestasie verteenwoordig die finansiële situasie van die Kerk in geheel. Al hierdie fondse word in die Raad van Finansies se bankrekenings hanteer. Die opgehoopte fondse op 31 Desember 1997 beloop R24,580,983.

Ter opsomming kan uit die kommentaar afgelei word dat die Raad vir die huidige en medium termyn ten doel het om

- * alle leningskapitaal van nie-gemeentelike oorsprong te elimineer
- * die wanbalans op die Kerkgeld vir Kerkwerkskema te herstel en
- * die vermelde interne fondse deur kontant en verwante bates verteenwoordig te kry.

AANBEVELING

1. Vir kennisname en bespreking.

9.3. KORTTERMYNVERSEKERING

9.3.1. INLEIDING

Oor die jare heen het korttermynversekering relatief duur geword. Ten spyte daarvan is gemeentes en die sinodale dienste gewoon gedwing om die alledaagse risikos te verskans deur die uitneem van versekering.

Gesien teen die agtergrond van die stygende koste was dit nodig om nuut oor versekering te besin en daarom is die makelaars en versekeraars gevra om by uitstek kostebesparende maatreëls in ag te neem by die soeke na pasgemaakte versekeringsportefeuljes vir die Kerk.

Soos by bykans al die sake van gemeenskaplike belang, is ons ook hier gekonfronteer met kruissubsidiëring en die besluit moet wees om dit tot die minimum te probeer beperk sonder om die meganisme totaal te ignoreer.

Dit is net 'n feit dat ons in die Kerk mekaar sal moet ondersteun en die sterkere sal die swakkere moet dra ook op hierdie terrein.

9.3.2 DIE ONDERSOEK

Met bogenoemde as agtergrond is ABSA en Price Forbes gevra om oor 'n wye front 'n produk vir die Kerk te ontwikkel, met veral die klem op 'n komponent **die versekering** sowel as die moontlikheid om steeds die verskillende vlakke van risiko te verdiskonteer.

Analises is gedoen met die hoofdoel om geprojekteerde eise, verskeie vlakke van bybetalings en minimum koste in 'n model saam te voeg en 'n effektiewe versekeringsprogram daar te stel.

Die noodsaaklikheid van deeglike evaluering en gepaardgaande inligting is van kardinale belang en kan nie onderskat word nie. Bepaalde inkortings en/of uitbreidings tot die vlak en metode van dekking kan byvoorbeeld 'n wesentlike invloed hê op die geldigheid van 'n eis, vlak van bybetaling en toekomstige premies.

9.3.3 GEDEFINIEERDE SELFVERSEKERING

By konvensionele versekering word die totale premie plus alle koste aan die makelaar en versekeraar oorbetaal. Die vlak van eise speel in die betrokke jaar geen

rol in terme van koste of besparing vir die Kerk nie. Dit het wel 'n bepalende rol te speel in die vlak van toekomstige premies.

Die polis wat aanvaar is, is koste-effektief en beteken ook onder andere dat eise teen die selfversekeringsgedeelte (of opgehoopte bybetaling) wat nie materialiseer nie, 'n direkte besparing vir die Kerk sal meebring.

9.3.4 TERUGFLITS NA 1997

Indien 'n gestruktureerde selfversekeringsprogram vir 1997 reeds in werking was, sou daar geen eise teen die versekeraar ingedien gewees het nie, met die gevolg dat die impak op premies vir byvoorbeeld 1998 reeds baie positief sou gewees het.

9.3.5 LEWENSVATBAARHEID VAN DIE PORTEFEULJE SOOS TANS BEDING

9.3.5.1 Opgehoopte bybetalings

R575 000	R225 000	R150 000
Brand en gevare	Geld en diefstal	Motor

Opgehoopte bybetalings verteenwoordig die Kerk se maksimum blootstelling ten opsigte van eise teen die versekering wat ons self dra (uitgesluit die bybetalings van gemeentes).

Die opgehoopte bybetaling is gelyk aan die premie wat oorbetaal sou gewees het aan die versekeraars, maar met die volgende verskille:

- * Die volle opgehoopte bybetaling kan aangewend word vir eise teenoor 'n konvensionele premie waar sê net 70% beskikbaar sou wees vir uitbetaling. Indien uitbetalings aan eise hoër as dié perk sou wees, word toekomstige premies deur versekeraars aangepas om voorsiening te maak vir die verhoogde risiko.
- * Enige deel van die opgehoopte bybetaling wat onder die nuwe skema nie aangewend is om eise te betaal nie, bly tot die Kerk se krediet en dit kan aangewend word om toekomstige premies te subsidieer.

9.3.5.2 Beskerming teen groot verliese

Hoe beskerm ons die opgehoopte bybetaling teen een enkele groot verlies?

Brand en gevare R575 000	Diefstal en geld in transito R225 000	Motor R150 000
Maksimum risiko per eis - R100 000	Maksimum risiko per eis - R50 000	Maksimum risiko per eis - R50 000

Die maksimum risiko per eis beperk dus die Kerk se blootstelling teen groot eise.

Indien 'n eis van sê R200 000 vir brand en gevare sou plaasvind sal slegs R100 000 deur die Kerk gedra word terwyl die versekeraars vir die verskil van R100 000 verantwoordelik sal wees.

Die opgehoopte bybetaling verteenwoordig voorts ook die maksimum risiko vir die Kerk. Sou die totale eise vir 1 jaar onder die brand en ander gevare polis meer as R575 000 beloop, sal die versekeraars verantwoordelik wees vir die betaling van eise bokant die perk.

9.3.6 SAMEVATTING

Gesien in die lig van bogenoemde agtergrond blyk dit dat die Kerk moontlik 'n besparing in sowel premies as eise kan hê wat volledig tot ons krediet sal wees. Sou sake skeefloop, wat ook moontlik is in terme van skade en eise, is die Kerk in ieder geval nie slegter af as met 'n konvensionele polis nie.

9.3.6.1 Die finansiële situasie

Indien slegs die premies van gemeentes vir 1998 in ag geneem sou word, is daar reeds 'n besparing aan premies van meer as R200 000 vir gemeentes bewerkstellig. Hierdie voordeel is reeds aan gemeentes deurgegee.

Enige besparing wat op die opgehoopte bybetaling bewerk word, sal ook proporsioneel na gemeentes in die vorm van byvoorbeeld geeneisbonusse deurgegee word. Voortaan sal daar by die vasstelling van gemeentes se premies dus duidelik van die eisegeschiedenis kennis geneem word sodat gemeentes in lae risiko areas die voordeel van lae of geen eise sal hê.

9.3.6.2 Vergelyking van premies tussen 1997 en 1998

	1997*	1998	Bespaar
Totale premies:	R	R	R
- Gemeentes	1 440 009.38	1 208 723.29	231 286.09
- Sinodaal	534 343.46	442 861.98	91 481.48
Totaal	1 974 352.84	1 651 585.27	322 767.57

* 1997 premies verteenwoordig premies wat in 1996 ten opsigte van 1997 aangevra is.

AANBEVELING

1. Vir kennisname en bespreking.

9.4. RASIONALISASIE

9.4.1 AGTERGROND

Die 63ste Algemene Kerkvergadering (1992) het kennis geneem van die verslag van die Rasionalisasiekommissie soos opgeneem in die Agenda (bls. 327-329). Die besluite van die Raad van Finansies en die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering is bekragtig.

Die vergadering het ook kennis geneem van die benarde finansiële posisie waarin die Kerk hom bevind en besluit dat die opdrag aan die Rasionalisasiekommissie gekontinueer word sodat verder ondersoek gedoen kan word na die kostestruktuur van die administrasie en moontlike ander besparingsmaatreëls.

Die vergadering het die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering en die Raad van Finansies versoek om te rasionaliseer deur personeelbesoeings en die inkorting van dienste en om alle ander spesiale standplase te rasionaliseer en te beperk tot hulle opdrag.

'n Nuwe Rasionalisasiekommissie het in die tydperk 1993-1995 aandag gegee aan die opdrag van die 63ste Algemene Kerkvergadering en 'n reeks aanbevelings gemaak (Agenda : 64ste Algemene Kerkvergadering bls 434 - 436) wat daarop gemik was om by die doelwit van betekenisvolle besparing uit te kom.

9.4.2 BESPARINGSMAATREËLS 1994

Die resultaat van die besluite, na aanleiding van die aanbevelings van die Rasionalisasiekommissie, was dat die begroting vir bedryfskoste vir 1994 vasgestel is op R65.02 per lidmaat teenoor R72.74 per lidmaat vir 1993. Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het besluit om die totale heffing op R86 per lidmaat vas te stel en R20.98 aan te wend om sodoende die rentelas wat die Raad van Finansies moes bestuur, te verlig.

Rasionalisasie ten opsigte van kantooradministrasie het meegebring dat daar in 1994 'n besparing van ongeveer R900 000 uit die vermindering van personeelposte bewerkstellig kon word. In die proses is twee hoofdirekteursposte en 13 ander poste afgeskaf. Sewe van hierdie poste was personeel van die Administrateurskantoor.

Die 64ste Algemene Kerkvergadering het nie verdere besluite geneem rondom

rasionalisasie nie. Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering en die Raad van Finansies het steeds, op spoor van die aanbevelings van die Rasionalisasiekommissie wat uitloop het op die rasionalisasiestappe, voortgegaan met pogings om die Kerk se finansiële posisie te stabiliseer.

9.4.3 BESPARINGSMAATREËLS 1996

In Maart 1996 het dr NJS Kock, 'n lid van die Raad van Finansies, in 'n verslag aan die Raad die erns van die swak finansiële posisie van die Kerk (sinodaal) beklemtoon. Na aanleiding van die verslag het die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering en die Raad van Finansies met 'n program van maatreëls begin om die koste wat uit heffings gedek moet word, weereens onder oë te neem en drasties te besnoei. Verder is aandag aan die verbetering van die Kerk se skuld en die kontantposisie gegee.

Die maatreëls waarop besluit is, moes noodwendig in fases toegepas word aangesien daar aan bepaalde kerkregtelike beginsels voldoen moet word. Verder moes daar ook met arbeidswetgewing, waarvolgens poste opgehef en personeel uit diens gestel mag word, rekening gehou word.

Met die program van rasionalisasie oor 'n aantal jare is daar reeds heelwat gesny aan die personeel van die Administrateurskantoor. Verdere terugsnydings in terme van personeel sou meebring dat daar ook inkorting van belangrike dienste moet geskied.

Die vernaamste besparings moes dus kom uit die opheffing van sinodale predikante standplase. Vanweë die bepalinge in die Kerkorde kan predikantstandplase nie summier opgehef word nie. Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering en die Raad van Finansies moes tot 'n groot mate steun op die vervroegde aftrede van persone wat naby aftree-ouderdom was. Dieselfde het gegeld ten opsigte van bepaalde lede van die personeel.

Aanvanklik was dit die gedagte dat die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering prioriteite vir die Kerk se sinodale werksaamhede moet stel en dat die begroting prioriteitsgewys aan bepaalde werksaamhede toegewys moet word. Die bedoeling was dat die heffingsbedrag vasgepen moet word. Daar moes ook volledig voorsien word vir die rentekomponent van die skuld van die Kerkgeld vir Kerkwerkfonds. 'n Strategiese plan sou voorts daargestel word sodat vanuit die begroting op 'n jaarlikse basis gewerk kon word om die skuld af te betaal.

Praktiese probleme het ontstaan met die bepaling van prioriteite en die Kommissie het uiteindelik uitgekom by 'n mikpunt van 'n algemene besparing van 18% teenoor die 1996 begroting. Dit was nie ten opsigte van alle sinodale aktiwiteite moontlik nie, maar die uiteindelijke totale besparing sou naby daaraan kom. Dit was ook nodig om oor sekere uitdienstredingspakkette te onderhandel wat meebring het dat daar nie vir 1997 noemenswaardige besparings sou wees nie, maar wel in die jare wat volg.

Na deeglike oorweging van die implikasies op die effektiwiteit van die Kerk se sinodale werksaamhede en onderhandeling met die betrokke persone is daar op die maatreëls besluit wat onder die volgende punte behandel word.

9.4.4 **BESPARINGSMAATREËLS 1997 EN DAARNA**

9.4.4.1 **Sending**

(i) **Opleiding te Klipdrif**

Daar is met Proff Booysen, Van der Westhuizen en Engelbrecht onderhandel dat hulle vroeër as op ouderdom 65 aftree sonder verlies van pensioenvoordele en sonder penalisasie vanweë hulle vervroegde aftrede. Die terugkoop van volle pensioenvoordele en ander toegewings het sodanige koste meegebring dat die werklike besparing eers vanaf 1998 sou realiseer. Die besparing sal in die koers van 60% wees.

(ii) **Subsidies aan die HKSA**

Die subsidies aan die HKSA is met ongeveer 18% ingekort en die ondersteuning van ringsrade, gemeentes en lidmate is gevra om die negatiewe uitwerking te kussing.

9.4.4.2 **Teologiese Opleiding**

Die Kuratorium het met Prof JJ Engelbrecht ooreengekom dat hy met vervroegde pensioen uittree sonder enige penalisasie. Vir 1997 moes die koste van die terugkoop van volle pensioen voordele uit die Predikante Pensioenfonds vir Prof Engelbrecht gedra word. Prof Engelbrecht was hoof van die Dept Bybelkunde by UP en die koste van sy vergoedingspakket is grotendeels deur die universiteit gedra. Met sy uittrede het dr LC Bezuidenhout hoof van die Dept Bybelkunde geword en ds PA Geyser van SENTIK is na die Departement Bybelkunde oorgeplaas.

In terme van teologiese opleiding aan die Universiteit van Pretoria in die breë, is ook die nodige aandag gegee.

Gesprekke is op verskeie vlakke in die Kerk gevoer en 'n hele aantal modelle word tans onder die leiding van die Kuratorium nagevors. Ten einde dié belangrike saak volledig onder oë te neem is 'n beraad belê waar die modelle volledig geëvalueer sal word.

Alhoewel die Kuratorium volledig hieroor sal rapporteer, is dit belangrik om kennis te neem van die voortdurende proses van rasionalisasie ook op hierdie terrein.

9.4.4.3 **SENTIK**

Melding is reeds gemaak van die oorplasing van ds PA Geyser na UP en die

gepaardgaande besparing in kontant traktement ten bedrae van R106 040 vir Kital. Mev IM Koekemoer, bibliotekaris by Kital, het ingestem om met vervroegde pensioen op 31 Desember 1996 uit te tree. Haar pos het met die reëling verval en die gepaardgaande besparing het R68 000 per jaar beloop.

9.4.4.4 **Pastorale Verwysingsdiens**

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het besluit dat die Pastorale Verwysingsdiens as voltydse diens wat deur Kerk bekostig word, uitgefaseer word. Dr JA van Biljon het sy praktyk geprivatiseer en hy word teen normale tariewe vergoed wanneer die Kerk van sy dienste gebruik wil maak.

9.4.4.5 **Hospitaalbearbeiding**

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het deur middel van die Raad vir Herderlike Sorg verneem dat 'n inkorting van hulle emolumente nie vir die hospitaalpreekante aanvaarbaar is nie. Hospitaalpreekante sou eerder by gemeentes op 'n deeltydse basis betrek wil word. Daar word met bepaalde kerkrade gekommunikeer om sodoende 'n besparing op die begroting vir die Raad van Finansies te bewerkstellig.

In die geval van Ds J Coetzee is 'n reëling met gemeente Brackenhurst en Alberton getref om die voorstel tot uitvoer te bring. Geen vordering is tot dusver met die Hospitaalbearbeiding in Pretoria gemaak nie.

Gedurende 1998 is die ringe van Pretoria versoek om ondersoek in te stel na die moontlikheid om geheel of gedeeltelike verantwoordelikheid vir die finansiering van die traktamente van die hospitaalpreekante te aanvaar. Aangesien dit nie 'n haalbare opsie is nie, is die saak na die ringe van Pretoria en die Raad vir Herderlike Sorg terugverwys met die versoek dat alle moontlikhede ondersoek moet word sodat dié koste mettertyd op 'n alternatiewe wyse geabsorbeer kan word. Met ander woorde kreatiewe denke in 'n nuwe situasie is belangrik.

Die Raad vir Herderlike Sorg is ook versoek om te reël dat een hospitaalpreekant vanaf 1 Januarie 1997 ook die bearbeiding van gevangenes in Pretoria te behartig.

9.4.4.6 **Gevangenesbearbeiding**

Die begroting van R18 000 per jaar vir die bearbeiding van gevangenes is opgehef.

9.4.4.7 **Studentebearbeiding**

Volgens die verslag van die Raad vir Herderlike Sorg is dit nie moontlik om die studentebearbeidingstandplase by Philadelphia (UP), Fonteinedal (NKP), Johannesburg (RAU), Bloemfontein (UOVS), Stellenbosch (US) en Potchefstroom (PU vir CHO) af te skaal of uit te faseer sonder onberekenbare skade vir die Kerk nie.

Die standplaas by Pretoria Technikon is opgehef toe die studentepredikant 'n beroep na gemeente Pretoria-Suid aangeneem het.

Die Raad van Finansies het voorgestel dat, in plaas van om spesifieke poste te finansier, studentebearbeiding as sodanig gefinansier moet word en dat die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering 'n besluit neem oor die aanwending van die bedrag beskikbaar. Uiteraard sal dit in samewerking wees met die Raad vir Studentebearbeiding.

Alhoewel daar tans nie 'n krisis is om studentebearbeiding te bekostig nie, is dit ook waar dat die Kerk op die lang duur nie voltydse studentebearbeiding sal kan bekostig nie.

Dit is daarom nou die tyd om in die huidige formaat oor die medium en lang termyn te beplan om te poog om 'n punt te bereik waar Studentegemeentes onafhanklik van subsidie kan funksioneer. Elke gemeente het ook opdrag om so 'n finansiële plan voor te lê.

9.4.4.8 Samevatting

Om perspektief te plaas op die proses van rasionalisering is die enigste maatstaf dit wat gemeentes in terme van heffings moet oorbetaal.

Die volgende skedule toon die heffingsbedrae sedert 1992:

JAARTAL	HEFFING PER LIDMAAT PER JAAR	PERSENTASIE VERHOOGING PER JAAR	HEFFING PER LIDMAAT PER MAAND
1992	R78.00	N.v.t	R6.50
1993	R86.00	10.3	R7.17
1994	R86.00	0	R7.17
1995	R94.00	9.3	R7.83
1996	R102.50	9.0	R8.54
1997	R102.50	0	R8.54
1998	R112.00	9.3	R9.33

Hierdie tendens gee vir die periode vanaf 1992 'n duidelike beeld van die resultate van rasionalisasie oor 'n breë front. In 1992 moes 'n lidmaat ongeveer 22 sent per dag (R6.50 per maand) aan sinodale werk van die Kerk afstaan. In 1998 is die vergelykende syfer ongeveer 31 sent (R9.33 per maand).

Neem hierby in ag dat die belydende lidmate van die Kerk sedert 1992 afgeneem het vanaf 134 160 (die hoogste vlak sedert 1971) tot ongeveer 125 089 in 1997 dan bevestig dit weereens die erns waarmee rasionalisasie aangepak en deurgevoer is. Die effek van hierdie vermindering sou beteken dat lidmate in 1998 ongeveer R8.00 per lidmaat per jaar minder sou betaal het, indien die lidmaatgetalle konstant gebly het.

Laastens is dit belangrik om daarop te let dat rasionalisasie 'n deurlopende proses is wat kreatiewe denke vra maar wat ook nie ten koste van die Kerk tot uiterstes gevoer mag word nie.

Rasionalisasie verwys ook nie net na die inkorting van bepaalde poste of dienste nie. So is as 'n voorbeeld die Kerkkantoor se telefoonsentrale vernuwe met 'n gevolglike besparing van ongeveer R4 000 per maand. Netso is in terme van die korttermyn-versekering innoverend gedink en 'n besparing van ongeveer R300 000 vir die Kerk te weeg gebring.

AANBEVELING

- 1. Die vergadering neem met dank kennis van besparingsmaatreëls wat reeds getref en geïmplementeer is.**
- 2. Kennis word geneem van beplande inkorting oor die volgende paar jaar as deel van 'n deurlopende proses.**
- 3. Die opdrag om te rasionaliseer word gekontinueer.**

4.4.9

BESKRYWINGSPUNT : RING VAN NOORD-NATAL RASIONALISERING DEUR DESENTRALISASIE

'n Onpartydige eksterne instansie word aangestel, wat nie aan die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika verbonde is nie, om die bestuur en finansies van die Kerk te ondersoek met die oog op desentralisasie en rasionalisasie binne die Kerk, om finansiële te kan oorleef.

Desentralisasie word gedoen deur onder andere meer vryhede aan gemeentes te gee soos om self plaaslike ouditeure aan te stel, eie versekering te reël en predikante toe te laat om self hulle mediese- en pensioenfondse te kies.

Een teologiese fakulteit word gevestig deur rasionalisasie.

In die agenda van die 64ste Algemene Kerkvergadering p 439 is die stand van die Bolandse Kunshandelaars Groep (Edms.) Bpk uiteengesit.

Die Raad van Finansies het nog 'n beherende aandeel in Universiteits Uitgewers en Boekhandelaars met boekwinkels in Stellenbosch en Grahamstad besit.

Die volgende onverhaalbare opgehoopde tekorte het in die Raad van Finansies se balansstaat verskyn:

- Bolandse Kunshandelaars Groep	7 346 609
- De Jager HAUM ten opsigte van Kital	894 830
	<u>8 241 439</u>
- Aandele in Bolandse Kunshandelaars	8 155 715
- Totale verlies tot 31/12/94	<u>R16 397 154</u>

Bolandse Kunshandelaars Groep skuld op 25 Maart 1995 die volgende bedrae:

- Raad van Finansies	10 500 000
- Volkskas Bank Beperk	4 964 000
- Diverse skuld	1 154 083
- TOTAAL	<u>R16 618 083</u>

Die volgende bedrae is op 25 Maart 1995 nog aan Bolandse Kunshandelaars Groep verskuldig:

- Bookvision/Colorgraphic ten opsigte van die drukkerij in Durban	9 430 000
- Penrose Holdings ten opsigte van Gutenberg Boekdruckers in Pretoria	2 184 583
- PJ de Villiers Boekhandel	346 659
- TOTAAL	<u>R11 961 242</u>

Die verwagte tekort van R4 656 841 (R16 618 083 min R11 961 242) sal oor 'n termyn deur die Kerk reggestel moet word.

9.5.2 VERKOOPTRANSAKSIES

Die verloop van die verskillende verkooptransaksies vanaf Januarie 1995 tot Mei 1998 word soos volg opgesom:

9.5.2.1 **Bookvision/Colorgraphic ten opsigte van die drukkerij in Durban**

Die kopers van Colorgraphic boekdrukkers in Durban het gedurende 1995/96 gereeld probleme met die betaal van die maandelikse paaierente ondervind. As gevolg hiervan is die Raad van Finansies telkemale gekonfronteer met die volgende drie opsies naamlik:

- * Verleen uitstel vir die terugbetaling van die koopprys.
- * Dring aan op spesifieke uitvoering van die kontrak en indien die kopers dan nie presteer nie, word die maatskappy in herbesit geneem.
- * Verkoop Bolandse Kunshandelaars Groep, met die Colorgraphic kontrak daarby ingesluit, aan 'n derdeparty.

Met alle feite in ag geneem het die Raad van Finansies elke keer op opsie nommer een besluit.

Gedurende Junie 1996 tree die Raad van Finansies met 'n derde party in gesprek oor die moontlike verkoop van Bolandse Kunshandelaars Groep volgens opsie nommer drie hierbo uiteengesit. Tydens die onderhandelinge ontvang die Raad 'n kontant aanbod vir R4 500 000 wat na oorweging van alle feite aanvaar word. Die ondertekening van die kontrak word deur die potensiële koper vertraag wat meebring dat die kontrak nie finaal afgehandel kon word nie. Terwyl die Raad nog poog om die ooreenkoms te finaliseer, bied die oorspronklike kopers van die maatskappy die Raad 'n bankgewaarborgde tjek vir R4 500 000 ter volle en finale vereffening van die ooreenkoms aan. Die Raad aanvaar die aanbod waarna die verkoop van Colorgraphic op 14 Junie 1996 met die bank van die tjek finaal afgehandel word.

Die Raad het op daardie stadium geoordeel dat dit beter sou wees om die R4.5 miljoen kontant as finale vereffening te aanvaar eerder as om die transaksie, soos ooreenkom, sy loop te laat neem.

Indien die bedrag onmiddellik teen 'n markverwante rentekoers belê sou word, sou die netto opbrengs binne die ooreengekome afbetalingstydperk ongeveer R9.5 miljoen beloop het. Gevolglik sou daar bykans geen verlies vir die Kerk gewees het nie.

Die besluit het beteken dat die transaksie finaal afgehandel kon word en dat die risiko ook verval.

9.5.2.2 **Penrose Holdings ten opsigte van Gutenberg Boek-drukkers in Pretoria**

Volgens die agenda van die vier-en-sestigste Algemene Kerkvergadering was Penrose Holdings op 25 Maart 1995 nog R2 184 583 verskuldig. Die bedrag deur Penrose verskuldig verteenwoordig die netto effek ten opsigte van die gebruik van die oorspronklike bankrekening. Die koopprys ten opsigte van Gutenberg

Boekdrukkers was op 25 Maart 1995 soos volg ten volle vereffen:

* Tjek ontvang van Nedcor Bank Bpk synde die sessie van die afbetalingsooreenkoms met Penrose Holdings	3 000 000
* Tjek ontvang van Penrose Holdings	1 000 000
TOTALE VERKOOPPRYS	<u>R4 000 000</u>

Weens die maatskappy se onvermoë om die R2 184 583 aan Bolandse Kunshandelaars terug te betaal het die Raad van Finansies namens Bolandse Kunshandelaars regstappe teen Penrose Holdings ingestel. As gevolg van die swak finansiële posisie van Penrose Holdings is die maatskappy op 3 Julie 1995 onder likwidasië geplaas. Die volgende eis is teen die boedel van Penrose Holdings ingestel:

- * R2 184 583 synde die gebruik van die oorspronklike bankrekening.
- * R240 000 synde borgstelling verpligting teenoor NBS Bank.
- * R654 546 synde borgstelling verpligting teenoor Eerste Nasionale Bank.

Die likwidateur van Penrose Holdings het op grond van regsadvies besluit om die eise deur Bolandse Kunshandelaars en Nedcor Bank nie teen die boedel te erken nie. Na lang uitgerekte onderhandelings erken die likwidateur op 7 Januarie 1997, Bolandse Kunshandelaars se eis teen die boedel soos volg:

- * Vyftig persent van die eerste eis ter waarde van R2 184 583 (R1 092 291).
- * Die tweede en derde eise word ten volle erken (R240 000 + R654 546 = R894 546).

9.5.2.3 Die Nedcor Bank Beperk eis

Soos in die verslag oor die transaksie met Penrose Holdings hierbo vermeld is, het die Raad van Finansies sy regte, volgens 'n addendum ooreenkoms met Penrose, op 15 Maart 1994 aan Nedcor Bank gesedeer vir R3 000 000. Met die ontvangs van Nedcor Bank se tjek is die transaksie met die bank finaal afgehandel.

Met die likwidasië van Penrose Holdings op 3 Julie 1995 was genoemde maatskappy nog R2 486 755.70 aan die bank verskuldig. Die bank het volgens normale prosedure 'n voorkeur eis teen die boedel van die maatskappy ingestel. Die likwidateur het besluit om nie die eis van Nedcor Bank teen die boedel te erken nie. Die bank het gereageer met 'n kennisgewing van sy voorneme om Bolandse Kunshandelaars Groep te dagvaar vir skadevergoeding.

As gevolg van die likwidasië van Penrose en die verwerping van Nedcor se eis deur die likwidateurs poog Nedcor om sy skade van Bolandse Kunshandelaars te verhaal.

Die verloop van die grafiek openbaar eendersyds die effek van beleidsverandering -1996/1997-(soos byvoorbeeld die toelating van teologiese studente wat die toename in studieleningsdebiteure beperk) en andersyds die inkorting van finansiering aan debiteure deur invorderingsbeleid te verskerp. Dit is simptome van finansiële besparingsbeleid dat invorderingstermyne verkort word. Die bedrag deur gemeentes verskuldig kan 'n beduidende verskil aan hierdie syfer maak. Indien die R2,058,575 deur gemeentes verskuldig gein word kan rente tot die omvang van R370,543 per jaar (veronderstel 'n rentekoers van 18%) bespaar word.

Van die R7,7m uitstaande debiteure, was R1,9m of 25.18% ten opsigte van gemeentelike heffings.

** Lopende rekeninge en korttermyndeposito's.*

In vergelyking met die 1994 balansstaat, het die saldo's op lopende rekeninge en korttermyndepositos toeneem met R10,013,462 van R7,145875 (1994) tot R17,159,337. (1997)

(v)

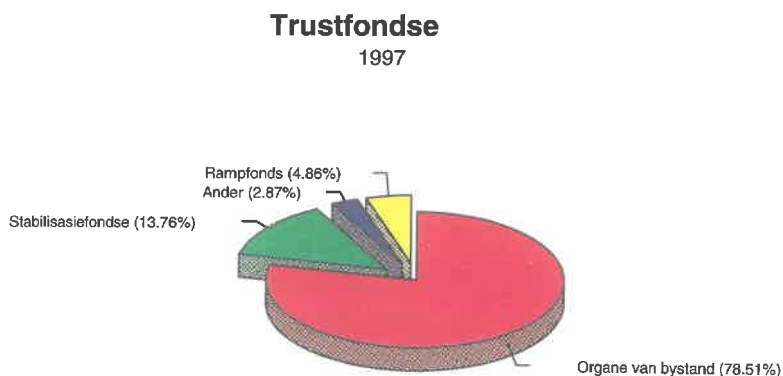
Bedryfslaste

** Ope rekeninge (krediteure)*

Die dalende tendens in krediteuresaldo's sedert 1991 bevestig die kerkbeleid dat bedryfskrediteure nie as korttermynfinansieringsvorm benut word nie.

** Diverse trustfondse*

Die saldo van die trustfondse op 31 Desember 1997 (R3,952,216) was soos volg saamgestel :

Dit dien gemeld te word dat die eksterne bedryfslas-komponent beperk is tot 2.87% van die totale trustfondse. Dit is die gebruik om hierdie bedrae op 'n kwartaalbasis aan die begunstigdes uit te keer.

Die bedrag namens Organe van Bystand in trust gehou, sluit die Stabilisasiefonds vir ouetehuse, asook erflatings en gemeentebydraes vir beide bejaarde- en kindersorg in. Die besluit hou verband met die onsekere situasie aangaande die uitfasering van staatsubsidie aan die instansies.

(vi)

**BESKRYWINGSPUNT : RING VAN VEREENIGING
WYSIGING VAN ORDINANSIE 9.2.3.7 : WERKWYSE VAN DIE RAAD
VAN FINANSIES**

Ordinansie 9.2.3.7 (Kerkorde bl. 96) word gewysig om te lees

9.2.3.7 lê jaarliks, so gou moontlik na sluiting van die finansiële jaar, geouditeerde finansiële state en 'n verslag oor sy werksaamhede van die afgelope jaar aan die ringskommissies voor vir verspreiding na gemeentes, behalwe in die jare waarin die Algemene Kerkvergadering plaasvind wanneer die dokumentasie aan dié vergadering voorgelê word.

Motivering

Die huidige ordinansie in die Kerkorde bepaal dat voorlegging aan die Algemene Kerkvergadering en die ringsvergadering gemaak moet word. Ringsvergaderings vind gewoonlik plaas voor die finansiële state beskikbaar is met die gevolg dat die finansiële state eers vir die volgende vergadering (12 maande later) beskikbaar is.

AANBEVELING

1. Die beskrywingspunt word behandel.

(vii)

**BESKRYWINGSPUNT : RING VAN VEREENIGING
WYSIGING VAN ORDINANSIE 9.4.2.4 : OPDRAG VAN DIE
ADMINISTRATEUR**

Ordinansie 9.4.2.4 (Kerkorde bl 97) word gewysig om te lees

9.4.2.4 lê jaarliks al die finansiële state en boeke asook alle vereiste dokumente voor aan 'n eksterne ouditeur deur die Raad van Finansies in oorleg met die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering aangestel vir die ouditering van die Kerk se boeke en die opstel van 'n ouditeursverslag.

Oorhandig die ouditeursverslag en die geouditeerde finansiële state aan die Raad van Finansies vir verspreiding in die Kerk.

Motivering

Die huidige reëling met betrekking tot die verspreiding van die verslag en state word in 9.2.3.7 gewysig.

AANBEVELING

1. Die beskrywingspunt word behandel.

(viii)

**BESKRYWINGSPUNT : RAAD VAN FINANSIES
WYSIGING VAN NOMMERING :**

Ordinansie 9.5 (Kerkorde bl. 97) FINANSIËLE ONDERSOEK se nommering word na 9.6 gewysig.

Ordinansie 9.6 (Kerkorde bl. 98) OUDITERING se nommering word na 9.5 gewysig.

Motivering

Aangesien die finansiële ondersoek normaal sal volg op 'n audit wat reeds gedoen is, blyk dit meer logies te wees om die twee aksies om te ruil.

9.5 - Ouditering

9.6 - Finansiële ondersoek.

AANBEVELING

1. Die besprekingspunt word bespreek.

9.2.3 FINANSIËLE POSISIE VAN DIE RAAD VAN FINANSIES

9.2.3.1 **Inleiding**

In die vorige agenda word gemeld dat “ die raad tot 'n hoë mate daarin geslaag (het)

om die skuld aan bankinstellings uit te wis.” Dit is met dankbaarheid dat die Raad kan rapporteer dat hierdie eksterne bank-skuld las nou ten volle uitgeskakel is, en dat eksterne blootstelling nou slegs vestig in die individue wat fondse aan die Raad onder die Kerkgeld vir Kerkwerkskema beskikbaar gestel het. Die positiewe aspek is daarin geleë dat waar voorheen die nadelige finansiële posisie op veelvuldige fronte hanteer moes word, die dimensies oor die medium na langer termyn afgeskaal het tot die wanbalans in die Kerkgeld vir Kerkwerkskema wat kulmineer in die rentetekort, en eksterne leners van fondse aan die Kerk onder die Kerkgeldskema.

9.2.3.2 Kerkgeld vir Kerkwerk

Die skema is reeds wyd in die Kerk bekend en vervolgens word hier opsommenderwys 'n uiteensetting verskaf van die netto stand soos op 31 Desember 1997.

	31/12/1994	31/12/97
Kerkgeld lenings aan die Raad	46,312,217	51,627,968
Lopende rekeninge & depositos	(7,145,875)	(17,159,337)
Subtotaal	39,166,342	34,468,631
Borgstelling : Sakebedrywe	6,000,000	0
	45,166,342	34,468,631
Min lenings deur die Raad	(7,400,990)	(6,505,417)
Netto Skuldposisie	37,765,352	27,963,214

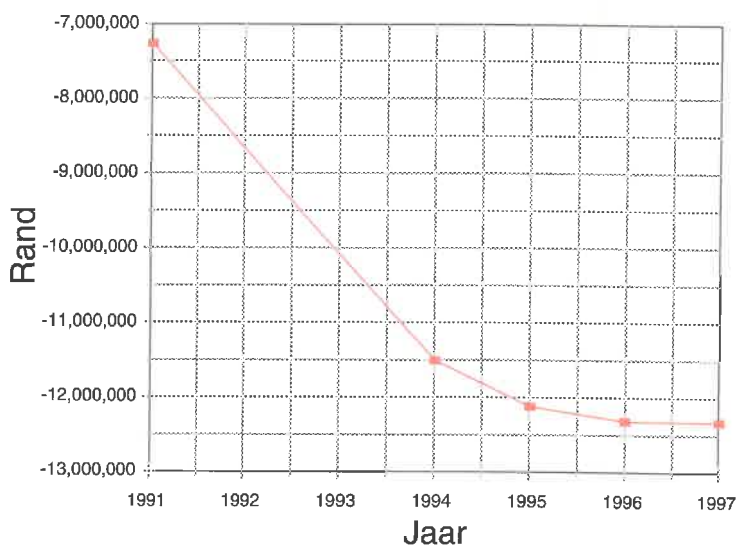
Volgens hierdie uiteensetting was daar op 31 Desember 1997 'n netto afname van R9 802 138 in die tekort wat oorwegend meegebring is deur die eliminerings van die borgstellingskomponent en verhoogde saldo's aan lopende rekeninge en deposito's.

Met verwysing na die verbetering in die bedrae aan lopende rekeninge en deposito's dien gemeld te word dat alle surplusfondse wat van tyd tot tyd op die Raad van Finansies se lopende rekening mag wees, tot voordeel van die Kerkgeld vir Kerkwerk skema belê word. Dit beteken dat bedryfsfondse op die korttermyn ook belê word. Onttrekking vind plaas soos en wanneer die nodigheid ontstaan.

Die verbetering in die netto tekort is ook duidelik sigbaar in die verloop van die rentefondsgrafiek. Na die verswakking oor die 1991/1995 tydperk, is daar 'n beduidende gestabiliseerde tendens vir die periode 1995 /1997.

Rentefonds

1991 - 1997

1991	1994	1995	1996	1997
R7,263,272	R11,506,975	R12,120,740	R12,319,217	R12,326,544

Dit is belangrik om daarop te let dat die delgingsfondse wat in die lewe geroep is om die tekort op die Kerkgeldstelsel uit te wis, (aanvanklike premies van R90,000.00 per maand wat jaarliks aangepas word vir 'n periode van ongeveer 10 jaar) daartoe mag bydra dat die Rentefonds onder groot druk sal wees tot die uitkeerderdatum van hierdie fondse. Dit is juis om hierdie rede dat die Raad daarop wys dat samewerking op elke denkbare terrein van die Kerk noodsaaklik is om die skulduitwissingstrategie te laat slaag.

9.2.3.3 Samestelling van die huidige skuld.

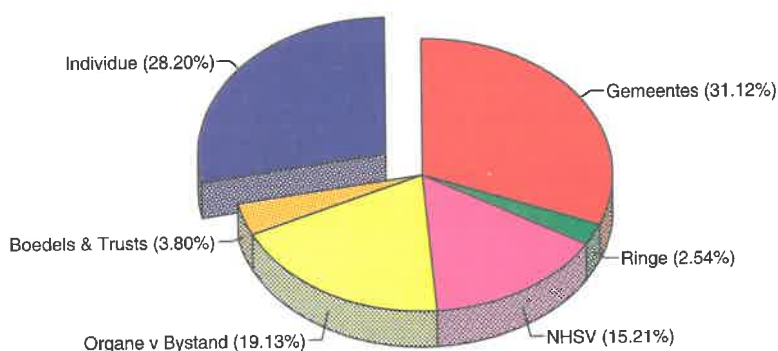
Soos voorheen gestel, was die aanvanklike doelwit om eksterne blootstelling aan bank borgstellings en oortrokke rekeninge te elimineer. Noudat hierdie doelwit bereik is, is dit nie onvanpas om 'n oorsig te lewer oor die huidige doelwit naamlik die eliminering van eksterne leningskapitaal onder die Kerkgeld skema nie. 'n Blik

** Eksterne leningskapitaal*

Onder hierdie afdeling word alle fondse wat aan die Kerk beskikbaar gestel word en nie deur gemeentes of organe van bystand belê is nie as “ekstern” beskou. Die volgende voorstelling dui daarop dat 28.2% (R14,593,647) van fondse aan die Kerk onder die Kerkgeld vir Kerkwerkskema beskikbaar gestel hieronder resorteer :

Samestelling van Lenings aan die Raad

1997

Aangesien die Raad nie onmiddellik hierdie R14.6 miljoen beskikbaar het om af te los nie, word 'n strategie van natuurlike uitfasering gevolg. (Geen nuwe eksterne beleggings).

** Interne fondse by die Raad van Finansies belê*

Soos reeds in die openingsparagraaf aangedui, bestuur verskillende organe in samewerking met die Raad van Finansies bepaalde fondse. Die netto gesamentlike prestasie verteenwoordig die finansiële situasie van die Kerk in geheel. Al hierdie fondse word in die Raad van Finansies se bankrekenings hanteer. Die opgehoopte fondse op 31 Desember 1997 beloop R24,580,983.

Ter opsomming kan uit die kommentaar afgelei word dat die Raad vir die huidige en medium termyn ten doel het om

- * alle leningskapitaal van nie-gemeentelike oorsprong te elimineer
- * die wanbalans op die Kerkgeld vir Kerkwerkskema te herstel en
- * die vermelde interne fondse deur kontant en verwante bates verteenwoordig te kry.

AANBEVELING

1. Vir kennisname en bespreking.

9.3. KORTTERMYNVERSEKERING

9.3.1. INLEIDING

Oor die jare heen het korttermynversekering relatief duur geword. Ten spyte daarvan is gemeentes en die sinodale dienste gewoon gedwing om die alledaagse risikos te verskans deur die uitneem van versekering.

Gesien teen die agtergrond van die stygende koste was dit nodig om nuut oor versekering te besin en daarom is die makelaars en versekeraars gevra om by uitstek kostebesparende maatreëls in ag te neem by die soeke na pasgemaakte versekeringsportefeuljes vir die Kerk.

Soos by bykans al die sake van gemeenskaplike belang, is ons ook hier gekonfronteer met kruissubsidiëring en die besluit moet wees om dit tot die minimum te probeer beperk sonder om die meganisme totaal te ignoreer.

Dit is net 'n feit dat ons in die Kerk mekaar sal moet ondersteun en die sterkere sal die swakkere moet dra ook op hierdie terrein.

9.3.2 DIE ONDERSOEK

Met bogenoemde as agtergrond is ABSA en Price Forbes gevra om oor 'n wye front 'n produk vir die Kerk te ontwikkel, met veral die klem op 'n komponent **eie versekering** sowel as die moontlikheid om steeds die verskillende vlakke van risiko te verdiskonteer.

Analises is gedoen met die hoofdoel om geprojekteerde eise, verskeie vlakke van bybetalings en minimum koste in 'n model saam te voeg en 'n effektiewe versekeringsprogram daar te stel.

Die noodsaaklikheid van deeglike evaluering en gepaardgaande inligting is van kardinale belang en kan nie onderskat word nie. Bepaalde inkortings en/of uitbreidings tot die vlak en metode van dekking kan byvoorbeeld 'n wesentlike invloed hê op die geldigheid van 'n eis, vlak van bybetaling en toekomstige premies.

9.3.3 GEDEFINIEERDE SELFVERSEKERING

By konvensionele versekering word die totale premie plus alle koste aan die makelaar en versekeraar oorbetaal. Die vlak van eise speel in die betrokke jaar geen

rol in terme van koste of besparing vir die Kerk nie. Dit het wel 'n bepalende rol te speel in die vlak van toekomstige premies.

Die polis wat aanvaar is, is koste-effektief en beteken ook onder andere dat eise teen die selfversekeringsgedeelte (of opgehoopte bybetaling) wat nie materialiseer nie, 'n direkte besparing vir die Kerk sal meebring.

9.3.4 TERUGFLITS NA 1997

Indien 'n gestruktureerde selfversekeringsprogram vir 1997 reeds in werking was, sou daar geen eise teen die versekeraar ingedien gewees het nie, met die gevolg dat die impak op premies vir byvoorbeeld 1998 reeds baie positief sou gewees het.

9.3.5 LEWENSVATBAARHEID VAN DIE PORTEFEULJE SOOS TANS BEDING

9.3.5.1 **Opgehoopte bybetalings**

R575 000	R225 000	R150 000
Brand en gevare	Geld en diefstal	Motor

Opgehoopte bybetalings verteenwoordig die Kerk se maksimum blootstelling ten opsigte van eise teen die versekering wat ons self dra (uitgesluit die bybetalings van gemeentes).

Die opgehoopte bybetaling is gelyk aan die premie wat oorbetaal sou gewees het aan die versekeraars, maar met die volgende verskille:

- * Die volle opgehoopte bybetaling kan aangewend word vir eise teenoor 'n konvensionele premie waar sê net 70% beskikbaar sou wees vir uitbetaling. Indien uitbetalings aan eise hoër as dié perk sou wees, word toekomstige premies deur versekeraars aangepas om voorsiening te maak vir die verhoogde risiko.
- * Enige deel van die opgehoopte bybetaling wat onder die nuwe skema nie aangewend is om eise te betaal nie, bly tot die Kerk se krediet en dit kan aangewend word om toekomstige premies te subsidieer.

9.3.5.2 **Beskerming teen groot verliese**

Hoe beskerm ons die opgehoopte bybetaling teen een enkele groot verlies?

Brand en gevare R575 000	Diefstal en geld in transito R225 000	Motor R150 000
Maksimum risiko per eis - R100 000	Maksimum risiko per eis - R50 000	Maksimum risiko per eis - R50 000

Die maksimum risiko per eis beperk dus die Kerk se blootstelling teen groot eise.

Indien 'n eis van sê R200 000 vir brand en gevare sou plaasvind sal slegs R100 000 deur die Kerk gedra word terwyl die versekeraars vir die verskil van R100 000 verantwoordelik sal wees.

Die opgehoopte bybetaling verteenwoordig voorts ook die maksimum risiko vir die Kerk. Sou die totale eise vir 1 jaar onder die brand en ander gevare polis meer as R575 000 beloop, sal die versekeraars verantwoordelik wees vir die betaling van eise bokant die perk.

9.3.6 SAMEVATTING

Gesien in die lig van bogenoemde agtergrond blyk dit dat die Kerk moontlik 'n besparing in sowel premies as eise kan hê wat volledig tot ons krediet sal wees. Sou sake skeefloop, wat ook moontlik is in terme van skade en eise, is die Kerk in ieder geval nie slegter af as met 'n konvensionele polis nie.

9.3.6.1 Die finansiële situasie

Indien slegs die premies van gemeentes vir 1998 in ag geneem sou word, is daar reeds 'n besparing aan premies van meer as R200 000 vir gemeentes bewerkstellig. Hierdie voordeel is reeds aan gemeentes deurgegee.

Enige besparing wat op die opgehoopte bybetaling bewerk word, sal ook proporsioneel na gemeentes in die vorm van byvoorbeeld geneeisonusse deurgegee word. Voortaan sal daar by die vasstelling van gemeentes se premies dus duidelik van die eisegeskiedenis kennis geneem word sodat gemeentes in lae risiko areas die voordeel van lae of geen eise sal hê.

9.3.6.2 Vergelyking van premies tussen 1997 en 1998

	1997*	1998	Bespaar
Totale premies:	R	R	R
- Gemeentes	1 440 009.38	1 208 723.29	231 286.09
- Sinodaal	534 343.46	442 861.98	91 481.48
Totaal	1 974 352.84	1 651 585.27	322 767.57

* 1997 premies verteenwoordig premies wat in 1996 ten opsigte van 1997 aangevra is.

AANBEVELING

1. Vir kennisname en bespreking.

9.4. RASIONALISASIE

9.4.1 AGTERGROND

Die 63ste Algemene Kerkvergadering (1992) het kennis geneem van die verslag van die Rasionalisasiekommissie soos opgeneem in die Agenda (bls. 327-329). Die besluite van die Raad van Finansies en die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering is bekragtig.

Die vergadering het ook kennis geneem van die benarde finansiële posisie waarin die Kerk hom bevind en besluit dat die opdrag aan die Rasionalisasiekommissie gekontinueer word sodat verder ondersoek gedoen kan word na die kostestruktuur van die administrasie en moontlike ander besparingsmaatreëls.

Die vergadering het die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering en die Raad van Finansies versoek om te rasionaliseer deur personeelbesoeings en die inkorting van dienste en om alle ander spesiale standplase te rasionaliseer en te beperk tot hulle opdrag.

'n Nuwe Rasionalisasiekommissie het in die tydperk 1993-1995 aandag gegee aan die opdrag van die 63ste Algemene Kerkvergadering en 'n reeks aanbevelings gemaak (Agenda : 64ste Algemene Kerkvergadering bls 434 - 436) wat daarop gemik was om by die doelwit van betekenisvolle besparing uit te kom.

9.4.2 BESPARINGSMAATREËLS 1994

Die resultaat van die besluite, na aanleiding van die aanbevelings van die Rasionalisasiekommissie, was dat die begroting vir bedryfskoste vir 1994 vasgestel is op R65.02 per lidmaat teenoor R72.74 per lidmaat vir 1993. Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het besluit om die totale heffing op R86 per lidmaat vas te stel en R20.98 aan te wend om sodoende die rentelas wat die Raad van Finansies moes bestuur, te verlig.

Rasionalisasie ten opsigte van kantooradministrasie het meegebring dat daar in 1994 'n besparing van ongeveer R900 000 uit die vermindering van personeelposte bewerkstellig kon word. In die proses is twee hoofdirekteursposte en 13 ander poste afgeskaf. Sewe van hierdie poste was personeel van die Administrateurskantoor.

Die 64ste Algemene Kerkvergadering het nie verdere besluite geneem rondom

rasionalisasie nie. Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering en die Raad van Finansies het steeds, op spoor van die aanbevelings van die Rasionalisasiekommissie wat uitloop het op die rasionalisasiestappe, voortgegaan met pogings om die Kerk se finansiële posisie te stabiliseer.

9.4.3 BESPARINGSMAATREËLS 1996

In Maart 1996 het dr NJS Kock, 'n lid van die Raad van Finansies, in 'n verslag aan die Raad die erns van die swak finansiële posisie van die Kerk (sinodaal) beklemtoon. Na aanleiding van die verslag het die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering en die Raad van Finansies met 'n program van maatreëls begin om die koste wat uit heffings gedek moet word, weereens onder oë te neem en drasties te besnoei. Verder is aandag aan die verbetering van die Kerk se skuld en die kontantposisie gegee.

Die maatreëls waarop besluit is, moes noodwendig in fases toegepas word aangesien daar aan bepaalde kerkregtelike beginsels voldoen moet word. Verder moes daar ook met arbeidswetgewing, waarvolgens poste ophef en personeel uit diens gestel mag word, rekening gehou word.

Met die program van rasionalisasie oor 'n aantal jare is daar reeds heelwat gesny aan die personeel van die Administrateurskantoor. Verdere terugsnidings in terme van personeel sou meebring dat daar ook inkorting van belangrike dienste moet geskied.

Die vernaamste besparings moes dus kom uit die opheffing van sinodale predikante standplase. Vanweë die bepalinge in die Kerkorde kan predikantstandplase nie summier opgehef word nie. Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering en die Raad van Finansies moes tot 'n groot mate steun op die vervroegde aftrede van persone wat naby aftree-ouderdom was. Dieselfde het gegeld ten opsigte van bepaalde lede van die personeel.

Aanvanklik was dit die gedagte dat die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering prioriteite vir die Kerk se sinodale werksaamhede moet stel en dat die begroting prioriteitsgewys aan bepaalde werksaamhede toegewys moet word. Die bedoeling was dat die heffingsbedrag vasgepen moet word. Daar moes ook volledig voorsien word vir die rentekomponent van die skuld van die Kerkgeld vir Kerkwerkfonds. 'n Strategiese plan sou voorts daargestel word sodat vanuit die begroting op 'n jaarlikse basis gewerk kon word om die skuld af te betaal.

Praktiese probleme het ontstaan met die bepaling van prioriteite en die Kommissie het uiteindelik uitgekóm by 'n mikpunt van 'n algemene besparing van 18% teenoor die 1996 begroting. Dit was nie ten opsigte van alle sinodale aktiwiteite moontlik nie, maar die uiteindelijke totale besparing sou naby daaraan kom. Dit was ook nodig om oor sekere uitdienstredingspakkette te onderhandel wat meebring het dat daar nie vir 1997 noemenswaardige besparings sou wees nie, maar wel in die jare wat volg.

Na deeglike oorweging van die implikasies op die effektiwiteit van die Kerk se sinodale werksaamhede en onderhandeling met die betrokke persone is daar op die maatreëls besluit wat onder die volgende punte behandel word.

9.4.4 **BESPARINGSMAATREËLS 1997 EN DAARNA**

9.4.4.1 **Sending**

(i) **Opleiding te Klipdrif**

Daar is met Proff Booysen, Van der Westhuizen en Engelbrecht onderhandel dat hulle vroeër as op ouderdom 65 aftree sonder verlies van pensioenvoordele en sonder penalisasie vanweë hulle vervroegde aftrede. Die terugkoop van volle pensioenvoordele en ander toegewings het sodanige koste meegebring dat die werklike besparing eers vanaf 1998 sou realiseer. Die besparing sal in die koers van 60% wees.

(ii) **Subsidies aan die HKSA**

Die subsidies aan die HKSA is met ongeveer 18% ingekort en die ondersteuning van ringsrade, gemeentes en lidmate is gevra om die negatiewe uitwerking te kussing.

9.4.4.2 **Teologiese Opleiding**

Die Kuratorium het met Prof JJ Engelbrecht ooreengekom dat hy met vervroegde pensioen uittree sonder enige penalisasie. Vir 1997 moes die koste van die terugkoop van volle pensioen voordele uit die Predikante Pensioenfonds vir Prof Engelbrecht gedra word. Prof Engelbrecht was hoof van die Dept Bybelkunde by UP en die koste van sy vergoedingspakket is grotendeels deur die universiteit gedra. Met sy uittrede het dr LC Bezuidenhout hoof van die Dept Bybelkunde geword en ds PA Geyser van SENTIK is na die Departement Bybelkunde oorgeplaas.

In terme van teologiese opleiding aan die Universiteit van Pretoria in die breë, is ook die nodige aandag gegee.

Gesprekke is op verskeie vlakke in die Kerk gevoer en 'n hele aantal modelle word tans onder die leiding van die Kuratorium nagevors. Ten einde dié belangrike saak volledig onder oë te neem is 'n beraad belê waar die modelle volledig geëvalueer sal word.

Alhoewel die Kuratorium volledig hieroor sal rapporteer, is dit belangrik om kennis te neem van die voortdurende proses van rasionalisasie ook op hierdie terrein.

9.4.4.3 **SENTIK**

Melding is reeds gemaak van die oorplasing van ds PA Geyser na UP en die

gepaardgaande besparing in kontant traktement ten bedrae van R106 040 vir Kital. Mev IM Koekemoer, bibliotekaris by Kital, het ingestem om met vervroegde pensioen op 31 Desember 1996 uit te tree. Haar pos het met die reëling verval en die gepaardgaande besparing het R68 000 per jaar beloop.

9.4.4.4 **Pastorale Verwysingsdiens**

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het besluit dat die Pastorale Verwysingsdiens as voltydse diens wat deur Kerk bekostig word, uitgefaseer word. Dr JA van Biljon het sy praktyk geprivatiseer en hy word teen normale tariewe vergoed wanneer die Kerk van sy dienste gebruik wil maak.

9.4.4.5 **Hospitaalbearbeiding**

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het deur middel van die Raad vir Herderlike Sorg verneem dat 'n inkorting van hulle emolumente nie vir die hospitaalpreekante aanvaarbaar is nie. Hospitaalpreekante sou eerder by gemeentes op 'n deeltydse basis betrek wil word. Daar word met bepaalde kerkrade gekommunikeer om sodoende 'n besparing op die begroting vir die Raad van Finansies te bewerkstellig.

In die geval van Ds J Coetzee is 'n reëling met gemeente Brackenhurst en Alberton getref om die voorstel tot uitvoer te bring. Geen vordering is tot dusver met die Hospitaalbearbeiding in Pretoria gemaak nie.

Gedurende 1998 is die ringe van Pretoria versoek om ondersoek in te stel na die moontlikheid om geheel of gedeeltelike verantwoordelikheid vir die finansiering van die traktemente van die hospitaalpreekante te aanvaar. Aangesien dit nie 'n haalbare opsie is nie, is die saak na die ringe van Pretoria en die Raad vir Herderlike Sorg terugverwys met die versoek dat alle moontlikhede ondersoek moet word sodat dié koste mettertyd op 'n alternatiewe wyse geabsorbeer kan word. Met ander woorde kreatiewe denke in 'n nuwe situasie is belangrik.

Die Raad vir Herderlike Sorg is ook versoek om te reël dat een hospitaalpreekant vanaf 1 Januarie 1997 ook die bearbeiding van gevangenes in Pretoria te behartig.

9.4.4.6 **Gevangenesbearbeiding**

Die begroting van R18 000 per jaar vir die bearbeiding van gevangenes is opgehef.

9.4.4.7 **Studentebearbeiding**

Volgens die verslag van die Raad vir Herderlike Sorg is dit nie moontlik om die studentebearbeidingstandplase by Philadelphia (UP), Fonteinedal (NKP), Johannesburg (RAU), Bloemfontein (UOVS), Stellenbosch (US) en Potchefstroom (PU vir CHO) af te skaal of uit te faseer sonder onberekenbare skade vir die Kerk nie.

Die standplaas by Pretoria Technikon is opgehef toe die studentepredikant 'n beroep na gemeente Pretoria-Suid aangeneem het.

Die Raad van Finansies het voorgestel dat, in plaas van om spesifieke poste te finansier, studentebearbeiding as sodanig gefinansier moet word en dat die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering 'n besluit neem oor die aanwending van die bedrag beskikbaar. Uiteraard sal dit in samewerking wees met die Raad vir Studentebearbeiding.

Alhoewel daar tans nie 'n krisis is om studentebearbeiding te bekostig nie, is dit ook waar dat die Kerk op die lang duur nie voltydse studentebearbeiding sal kan bekostig nie.

Dit is daarom nou die tyd om in die huidige formaat oor die medium en lang termyn te beplan om te poog om 'n punt te bereik waar Studentegemeentes onafhanklik van subsidie kan funksioneer. Elke gemeente het ook opdrag om so 'n finansiële plan voor te lê.

9.4.4.8 Samevatting

Om perspektief te plaas op die proses van rasionalisering is die enigste maatstaf dit wat gemeentes in terme van heffings moet oorbetaal.

Die volgende skedule toon die heffingsbedrae sedert 1992:

JAARTAL	HEFFING PER LIDMAAT PER JAAR	PERSENTASIE VERHOOGING PER JAAR	HEFFING PER LIDMAAT PER MAAND
1992	R78.00	N.v.t	R6.50
1993	R86.00	10.3	R7.17
1994	R86.00	0	R7.17
1995	R94.00	9.3	R7.83
1996	R102.50	9.0	R8.54
1997	R102.50	0	R8.54
1998	R112.00	9.3	R9.33

Hierdie tendens gee vir die periode vanaf 1992 'n duidelike beeld van die resultate van rasionalisasie oor 'n breë front. In 1992 moes 'n lidmaat ongeveer 22 sent per dag (R6.50 per maand) aan sinodale werk van die Kerk afstaan. In 1998 is die vergelykende syfer ongeveer 31 sent (R9.33 per maand).

Neem hierby in ag dat die belydende lidmate van die Kerk sedert 1992 afgeneem het vanaf 134 160 (die hoogste vlak sedert 1971) tot ongeveer 125 089 in 1997 dan bevestig dit weereens die erns waarmee rasionalisasie aangepak en deurgevoer is. Die effek van hierdie vermindering sou beteken dat lidmate in 1998 ongeveer R8.00 per lidmaat per jaar minder sou betaal het, indien die lidmaatgetalle konstant gebly het.

Laastens is dit belangrik om daarop te let dat rasionalisasie 'n deurlopende proses is wat kreatiewe denke vra maar wat ook nie ten koste van die Kerk tot uiterstes gevoer mag word nie.

Rasionalisasie verwys ook nie net na die inkorting van bepaalde poste of dienste nie. So is as 'n voorbeeld die Kerkkantoor se telefoonsentrale vernuwe met 'n gevolglike besparing van ongeveer R4 000 per maand. Netso is in terme van die korttermyn-versekering innoverend gedink en 'n besparing van ongeveer R300 000 vir die Kerk te weeg gebring.

AANBEVELING

- 1. Die vergadering neem met dank kennis van besparingsmaatreëls wat reeds getref en geïmplementeer is.**
- 2. Kennis word geneem van beplande inkorting oor die volgende paar jaar as deel van 'n deurlopende proses.**
- 3. Die opdrag om te rasionaliseer word gekontinueer.**

4.4.9

BESKRYWINGSPUNT : RING VAN NOORD-NATAL RASIONALISERING DEUR DESENTRALISASIE

'n Onpartydige eksterne instansie word aangestel, wat nie aan die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika verbonde is nie, om die bestuur en finansies van die Kerk te ondersoek met die oog op desentralisasie en rasionalisasie binne die Kerk, om finansiële te kan oorleef.

Desentralisasie word gedoen deur onder andere meer vryhede aan gemeentes te gee soos om self plaaslike ouditeure aan te stel, eie versekering te reël en predikante toe te laat om self hulle mediese- en pensioenfondse te kies.

Een teologiese fakulteit word gevestig deur rasionalisasie.

Motivering

Die ring is daarvan bewus dat stappe om te rasionaliseer reeds in die Kerk geneem is. Die mening is egter dat verdere rasionalisasie moontlik is deur sommige funksies te desentraliseer. Die ekonomiese situasie van die deursnee gesin van ons Kerk is steeds besig om te verswak en daar moet 'n ernstige poging aangewend word op oorlewing vir die Kerk in sy geheel deur pro-aktiewe optrede.

Kommentaar : Raad van Finansies

*** Eksterne ondersoek**

Die Raad sou graag wou aanvaar dat die Kerk sy eie heil kan uitwerk sonder om staat te maak op eksterne instansies wat gewoon nie die binnewerk van die Kerk ken en verstaan nie en ook nie die breë werking van die Kerk as deel van hulle lewe ervaar nie.

Konsultantverslae het ook menige organisasie baie geld gekos om daarna stof op 'n rak te vergaar. Nee, die Kerk wil anders leef, naamlik dat die Algemene Kerkvergadering, Kommissie van die Algemene Kerkvergadering, die Raad van Finansies en enige ander raad, gemeente of lidmaat se bydraes hulle weg ordelik moet vind na die regte plekke, sodat ons gesamentlik na dié sake kan omsien.

*** Desentralisasie**

Desentralisasie in 'n bepaalde konteks is die korrekte ding om te doen - dit is ook die moderne neiging aangesien verantwoordelikheid geplaas word waar dit hoort. Desentralisasie het egter ook menige voetangels en kan nie sondermeer aanvaar en geïmplementeer word nie. So is die feit dat ouditering deur plaaslike geregistreerde ouditeure gedoen kan word reeds in die Kerkorde opgeneem. Sodra dit egter gaan oor 'n bepaalde diens waar spesifieke risikos ter sprake is wat kollektief of in groepsverband hanteer moet word, byvoorbeeld die mediese fonds, kan dit nie sonder meer toegepas word nie. Die hoofrede vir die argument behalwe koste, is die feit dat ons moet dink aan ongeveer 77 predikante wat reeds geëmeriteer het en 'n verdere 47 predikantsweduwees wat versorg moet word. Alhoewel die basiese uitgangspunt moet wees om kruissubsidiëring so klein as moontlik te hou sal ons moet help om aan emeriti bepaalde voordele te gee.

Die Raad van Finansies het eweneens die sake waarna verwys word deurentyd op die agenda en daar word daaroor besin. Daarom word gemeentes gerusgestel dat die Raad van Finansies uiters sensitief oor die sake is en dat dit deurentyd aandag kry.

Die mediese fonds, as voorbeeld, word in die Agenda van die Algemene Kerkvergadering behandel met die oog op moontlike veranderinge.

* **Dat daar tot een fakulteit gerasionaliseer word**

Soos die lede van die Algemene Kerkvergadering reeds bewus is, het dié saak by die HTO reeds sy verloop geneem. Daar het byvoorbeeld 3 professore met vervroegde pensioen afgetree, sodat daar tans net een voltydse persoon naamlik prof IWC van Wyk as hoof van die HTO figureer.

Alle klasse word deur deeltydse dosente hanteer teen vergoeding wat skaars reiskoste delg. Tans word die HTO bedryf ter wille van die studente wat nie die minimum toelatingsvereistes van 'n universiteit kan nakom nie, maar tog begerig is om predikant of evangelis te word. As deel van die Kerk se evangelisasiebeleid word die HTO instand gehou. Na gelang van toekomstige vordering kan dit moontlik wees om die teologiese fakulteit tot een te rasionaliseer.

AANBEVELING

1. Die beskrywingspunt word behandel.

9.5 **SAKEBEDRYWE**

9.5.1 **INLEIDING EN AGTERGROND**

Teen die einde van 1992 het dit vir die Direksie van die Sakebedrywe en die Raad van Finansies duidelik geword dat 'n krisis-situasie ontstaan het en dat die Raad se blootstelling in terme van borgstelling aan die Sakebedrywe reeds meer as R60 miljoen beloop het.

Verskeie pogings om die sakebedrywe as 'n geheel te verkoop het misluk en die direksie en Raad het tot die slotsom gekom dat dit nie moontlik is om die bedrywe as 'n eenheid te verkoop nie. Daar is toe besluit om die bedrywe te ontbondel en as los eenhede te verkoop.

Verskeie transaksies is voor 1995 gesluit en alhoewel die Kerk deur middel van die Raad van Finansies verantwoordelikheid vir die bankskuld moes aanvaar, is die risiko vir verdere verliese en 'n verhoging in die blootstelling vir die Kerk grootliks uitgeskakel.

Ten tye van die 64ste Algemene Kerkvergadering was die verpligting teenoor die bank ongeveer R16 miljoen, terwyl die afbetalingssooreenkoms met die verkoop van Colorgraphic in Durban steeds aktief was.

In die agenda van die 64ste Algemene Kerkvergadering p 439 is die stand van die Bolandse Kunshandelaars Groep (Edms.) Bpk uiteengesit.

Die Raad van Finansies het nog 'n beherende aandeel in Universiteits Uitgewers en Boekhandelaars met boekwinkels in Stellenbosch en Grahamstad besit.

Die volgende onverhaalbare opgehoopte tekorte het in die Raad van Finansies se balansstaat verskyn:

- Bolandse Kunshandelaars Groep	7 346 609
- De Jager HAUM ten opsigte van Kital	894 830
	<u>8 241 439</u>
- Aandele in Bolandse Kunshandelaars	8 155 715
- Totale verlies tot 31/12/94	<u>R16 397 154</u>

Bolandse Kunshandelaars Groep skuld op 25 Maart 1995 die volgende bedrae:

- Raad van Finansies	10 500 000
- Volkskas Bank Beperk	4 964 000
- Diverse skuld	1 154 083
- TOTAAL	<u>R16 618 083</u>

Die volgende bedrae is op 25 Maart 1995 nog aan Bolandse Kunshandelaars Groep verskuldig:

- Bookvision/Colorgraphic ten opsigte van die drukkerij in Durban	9 430 000
- Penrose Holdings ten opsigte van Gutenberg Boekdruckers in Pretoria	2 184 583
- PJ de Villiers Boekhandel	346 659
- TOTAAL	<u>R11 961 242</u>

Die verwagte tekort van R4 656 841 (R16 618 083 min R11 961 242) sal oor 'n termyn deur die Kerk reggestel moet word.

9.5.2 VERKOOPTRANSAKSIES

Die verloop van die verskillende verkooptransaksies vanaf Januarie 1995 tot Mei 1998 word soos volg opgesom:

9.5.2.1 **Bookvision/Colorgraphic ten opsigte van die drukkerij in Durban**

Die kopers van Colorgraphic boekdrukkers in Durban het gedurende 1995/96 gereeld probleme met die betaal van die maandelikse paaielemente ondervind. As gevolg hiervan is die Raad van Finansies telkemale gekonfronteer met die volgende drie opsies naamlik:

- * Verleen uitstel vir die terugbetaling van die koopprys.
- * Dring aan op spesifieke uitvoering van die kontrak en indien die kopers dan nie presteer nie, word die maatskappy in herbesit geneem.
- * Verkoop Bolandse Kunshandelaars Groep, met die Colorgraphic kontrak daarby ingesluit, aan 'n derdeparty.

Met alle feite in ag geneem het die Raad van Finansies elke keer op opsie nommer een besluit.

Gedurende Junie 1996 tree die Raad van Finansies met 'n derde party in gesprek oor die moontlike verkoop van Bolandse Kunshandelaars Groep volgens opsie nommer drie hierbo uiteengesit. Tydens die onderhandelinge ontvang die Raad 'n kontant aanbod vir R4 500 000 wat na oorweging van alle feite aanvaar word. Die ondertekening van die kontrak word deur die potensiële koper vertraag wat meebring dat die kontrak nie finaal afgehandel kon word nie. Terwyl die Raad nog poog om die ooreenkoms te finaliseer, bied die oorspronklike kopers van die maatskappy die Raad 'n bankgewaarborgde tjek vir R4 500 000 ter volle en finale vereffening van die ooreenkoms aan. Die Raad aanvaar die aanbod waarna die verkoop van Colorgraphic op 14 Junie 1996 met die bank van die tjek finaal afgehandel word.

Die Raad het op daardie stadium geoordeel dat dit beter sou wees om die R4.5 miljoen kontant as finale vereffening te aanvaar eerder as om die transaksie, soos ooreenkoms, sy loop te laat neem.

Indien die bedrag onmiddellik teen 'n markverwante rentekoers belê sou word, sou die netto opbrengs binne die ooreengekome afbetalingstydperk ongeveer R9.5 miljoen beloop het. Gevolglik sou daar bykans geen verlies vir die Kerk gewees het nie.

Die besluit het beteken dat die transaksie finaal afgehandel kon word en dat die risiko ook verval.

9.5.2.2 **Penrose Holdings ten opsigte van Gutenberg Boek-drukkers in Pretoria**

Volgens die agenda van die vier-en-sestigste Algemene Kerkvergadering was Penrose Holdings op 25 Maart 1995 nog R2 184 583 verskuldig. Die bedrag deur Penrose verskuldig verteenwoordig die netto effek ten opsigte van die gebruik van die oorspronklike bankrekening. Die koopprys ten opsigte van Gutenberg

Boekdrukkers was op 25 Maart 1995 soos volg ten volle vereffen:

* Tjek ontvang van Nedcor Bank Bpk synde die sessie van die afbetalingsooreenkoms met Penrose Holdings	3 000 000
* Tjek ontvang van Penrose Holdings	1 000 000
TOTALE VERKOOPPRYS	<u>R4 000 000</u>

Weens die maatskappy se onvermoë om die R2 184 583 aan Bolandse Kunshandelaars terug te betaal het die Raad van Finansies namens Bolandse Kunshandelaars regstappe teen Penrose Holdings ingestel. As gevolg van die swak finansiële posisie van Penrose Holdings is die maatskappy op 3 Julie 1995 onder likwidasie geplaas. Die volgende eis is teen die boedel van Penrose Holdings ingestel:

- * R2 184 583 synde die gebruik van die oorspronklike bankrekening.
- * R240 000 synde borgstelling verpligting teenoor NBS Bank.
- * R654 546 synde borgstelling verpligting teenoor Eerste Nasionale Bank.

Die likwidateur van Penrose Holdings het op grond van regsadvies besluit om die eise deur Bolandse Kunshandelaars en Nedcor Bank nie teen die boedel te erken nie. Na lang uitgerekte onderhandelings erken die likwidateur op 7 Januarie 1997, Bolandse Kunshandelaars se eis teen die boedel soos volg:

- * Vyftig persent van die eerste eis ter waarde van R2 184 583 (R1 092 291).
- * Die tweede en derde eise word ten volle erken (R240 000 + R654 546 = R894 546).

9.5.2.3 Die Nedcor Bank Beperk eis

Soos in die verslag oor die transaksie met Penrose Holdings hierbo vermeld is, het die Raad van Finansies sy regte, volgens 'n addendum ooreenkoms met Penrose, op 15 Maart 1994 aan Nedcor Bank gesedeer vir R3 000 000. Met die ontvangs van Nedcor Bank se tjek is die transaksie met die bank finaal afgehandel.

Met die likwidasie van Penrose Holdings op 3 Julie 1995 was genoemde maatskappy nog R2 486 755.70 aan die bank verskuldig. Die bank het volgens normale prosedure 'n voorkeur eis teen die boedel van die maatskappy ingestel. Die likwidateur het besluit om nie die eis van Nedcor Bank teen die boedel te erken nie. Die bank het gereageer met 'n kennisgewing van sy voorneme om Bolandse Kunshandelaars Groep te dagvaar vir skadevergoeding.

As gevolg van die likwidasie van Penrose en die verwerping van Nedcor se eis deur die likwidateurs poog Nedcor om sy skade van Bolandse Kunshandelaars te verhaal.

Die saak is nog hangende en by 'n volgende geleentheid sal volledig hieroor gerapporteer word.

9.5.2.4 **PJ de Villiers**

Ten tye van die vier-en-sestigste Algemene Kerkvergadering was PJ de Villiers Boekhandel nog R346 659 aan Bolandse Kunshandelaars verskuldig. Aan die begin van 1996 word PJ de Villiers Boekhandel onder vrywillige likwidasië geplaas. 'n Eis is volgens normale prosedure teen die boedel van PJ de Villiers Boekhandel ingestel. Op 20 April 1998 word 'n tjek vir R6 648.54 synde 'n finale dividend vanaf die likwidateur ontvang. Hiermee is ook hierdie aangeleentheid finaal afgehandel. Die Raad van Finansies het die likwidasië en distribusierekening teengestaan, en die nodige inligting word tans ingewin.

9.5.2.5 **Hofsaak ten opsigte van R900 000**

In die agenda van die vier-en-sestigste Algemene Kerkvergadering is melding gemaak van regsdinge wat in proses was. Een van die sake is gedurende 1997 geskik en 'n bevel van die hof gemaak. Die saak wentel om 'n bedrag van R900 000 wat wederregtelik geneem is. Die saak is gedurende Oktober 1997 finaal afgehandel. Bolandse Kunshandelaars het in totaal R1 690 000 (rente ingesluit) ontvang.

9.5.2.6 **Universiteits Uitgewers en Boekhandelaars**

Die Raad van Finansies kon nie daarin slaag om kopers vir hierdie maatskappy te vind nie. Nadat 'n deeglike ondersoek na die potensiaal van die maatskappy gedoen is, het die Raad van Finansies besluit om die maatskappy te laat likwideer. Op 7 Desember 1995 is die maatskappy onder vrywillige likwidasië geplaas. Die Raad van Finansies het namens die Bolandse Kunshandelaars Groep 'n totale eis van R1 446 087 teen die boedel van Universiteits Uitgewers en Boekhandelaars ingestel. 'n Totale dividend van R1 154 223 is ter afhandeling van die eis ontvang.

9.5.2.7 **Opsomming**

Op 31 Mei 1998 was die stand met die verkoop van Bolandse Kunshandelaars Groep soos volg:

* Die Raad van Finansies se Balansstaat soos op 31 Desember 1997 toon:		
- Onverhaalbare tekort soos op 31/12/94		16 397 154
- Raad van Finansies lening afgeskryf		10 500 000
		<u>26 897 154</u>
- Verdere tekorte afgeskryf	1 866 186	
Min: Verliese verhaal	<u>1 532 226</u>	333 960
Totale verlies tot 31 Desember 1997		<u>R27 231 114</u>

Die finansiële jaar van Bolandse Kunshandelaars Groep eindig op 30 Junie 1998. Nadat bogenoemde onafgehandelde sake gefinaliseer is, sal daar met die deregstrasie van die oorblywende maatskappye, wat tans dormant is, voortgegaan word.

AANBEVELING

1. Vir kennisname en bespreking.

9.6

BATEFONDS

Die geskiedenis van die Batefonds is wyd bekend in die Kerk. Van die ongeveer R10 miljoen wat die fonds sou oplewer, het slegs R2 025 872.40 tot 31 Desember 1997 gerealiseer.

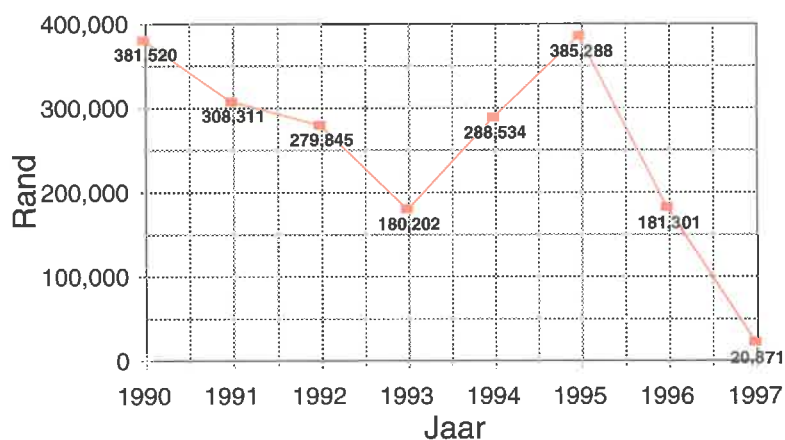
Aangesien die doelwit nie bereik is nie en die enkele gemeentes wat tog die doelwitbedrag bereik het, 'n korting gelyk aan die verdienvermoë van die fonds ontvang, is die Batefonds tans van weinig nut vir die Raad van Finansies uit 'n suiwer finansiële oogpunt gesien.

Die volgende gemeentes het die volle bydrae van R80 per lidmaat gemaak.

Gemeentes : Ten volle bygedra	Totaal
Delmas	57 035.22
Dordrecht	2 720.00
Ermelo	40 880.00
Estcourt	4 880.00
Gobabis	8 880.00
Grootvlei	46 880.00
Harrismith	9 360.00
Jeffreysbaai	3 440.00
Kampersrus	15 680.00
Klerksdorp Doringskruin	47 840.00
Komatipoort	8 039.70
Krugersdorp-Oos	61 920.00
Krugersdorp-Wes	36 800.00
Losberg	60 800.00
Lydenburg	45 600.00

Mafikeng	20 560.00
Malelane	16 502.81
Meyerspark	55 240.00
Nelspruit	75 440.00
Noordelike Pretoria	36 480.00
Olifantsfontein	16 160.00
Paarl	10 640.00
Pongola	8 720.00
Potchefstroom	74 204.50
Randpoort	38 000.00
Randfontein	45 120.00
Reitz	2 000.00
Rust der Winter	3 200.00
Rustenburg-Suid	54 960.00
Steelpoort	12 160.00
Stellenbosch	10 093.00
Swellendam	13 920.00
TruFFontein	56 000.00
Uitenhage	4 240.00
Van Warmelo	6 400.00
Ventersdorp	38 080.00
Venterskroon	3 654.00
Villiers	8 960.00
Voortrekkerhoogte	29 040.00
Vredefort	4 880.00
Warmbad	41 349.51
Westonaria	49 040.00
Wonderboom	50 720.00
Worcester	3 840.00
Zeerust	49 120.00
Totaal	1 289 478.74

Batefondsbydraes per jaar 1990 - 1997

Afleiding

Die batefonds word nie ten volle ondersteun nie, terwyl die Raad van Finansies korting toestaan in verhouding tot die verdienvermoë van die bydraes. Die enigste voordeel vir die Raad van Finansies is dat die Fonds 'n buffer van R2 miljoen verskaf.

Die toekoms van die fonds moet weer onder oë geneem word.

AANBEVELING

1. Vir bespreking

9.7 VERSORGING VAN PREDIKANTE

9.7.1 INLEIDING

Dienaars van die Woord is deur God geroep, deur die Kerk tot die evangeliebediening toegelaat en in die amp bevestig. 'n Gemeente beroep die predikant en nooi hom daarmee uit om die werk soos beskryf in Ordinansie 2.1.5 te verrig.

By die bepaling van die versorgingsvoordeel van predikante, word riglyne deur die Algemene Kerkvergadering neergelê asook bepalings van die Kerkorde in ag geneem, sodat die predikant sy werk sonder belemmering kan verrig.

9.7.1.1 Die beginsel van toepassing by die versorging van predikante is kortliks die volgende:

- * 'n Gemeente beroep 'n predikant na 'n spesifieke standplaas en onderneem om hom/haar en gesin van 'n behoorlike lewenstog te voorsien.
- * 'n Standplaas is die gemeentelike werkruimte waar die dienswerk van 'n predikant verrig word.
- * Versorging van die predikant bestaan uit die volgende komponente:
 - 'n Kontantdeel bepaal volgens die aantal diensjare as 'n geordende predikant in gemeentes.
 - 'n Gelykmakende pensioentoelae aanvullend tot die kontantdeel van die traktement om predikante met minder as 19 pensioendraende diensjare instaat te stel om die verhoogde pensioenbydrae te kan bekostig.
 - 'n Vakansie- of verjaarsdagtoelae gelykstaande aan 'n maand se kontantdeel van die traktement, vervoer en ander toelaes uitgesluit.
 - Vrye woning wat insluit munisipale verbruikerskoste asook telefoonkoste verbonde aan óf die gemeente pastorie óf die predikant se eie woning.
 - Reistoelae om sy werk as predikant te kan doen en sy gesin te vervoer.

Nota: Bogenoemde word as riglyne voorgehou en die vlakke van besoldiging is onderhewig aan onderhandeling met die betrokke gemeente.

- * Vergoeding van verhuiskoste by aanvaarding van beroep na die gemeente.
- * Gemeente bydrae tot die Predikante Pensioen Weduwee en Wesefonds word gehê volgens die aantal belydende lidmate in die gemeente.
- * Gemeente betaal volledig die mediesefondsbydrae bereken volgens die predikant se gesinsamestelling. Die gedeelte van die mediesefondsbydrae waarvoor die predikant as gesinshoof verantwoordelik is, word van sy/haar kontantgedeelte verhaal.
- * Jaarlikse verlofvoordele soos bepaal in die verlofreglement vir predikante met betrekking tot:

- Gewoneverlof
- Siekteverlof
- Langverlof
- Studieverlof
- Kraamverlof.

- * In die nakoming van die kerkraad se verantwoordelikheid teenoor die predikant moet die kerkraad rekening hou met die predikant se redelike behoeftes, dit gereeld evalueer en die predikant daarvolgens versorg.

9.7.1.2 Traktement en voordele van predikante in standplase met gedeeltelike opdrag en verminderde versorgingsvoordele word bepaal deur die beroepsbrief. Die versorgingsvoordele kan soos in die geval hierbo vermeld bestaan uit die kontantdeel, vakansie of verjaarsdagtoelae, vervoertoelae, behuising, jaarlikse verlofvoordele ens. Predikante met verminderde versorging het die volgende keuse:

- * Eerstens tot die Predikante Pensioen Weduwee en Wesefonds toe te tree al dan nie. Die predikant besluit self by toetrede om teen óf 50% óf 100% van die lidbydrae tot die Pensioenfonds toe te tree. Voordele onder die Pensioenfonds verminder egter dienoooreenkomstig indien die 50% opsie gekies word. Alhoewel predikante met verminderde versorging lidmaatskap van die Pensioenfonds kry, verkry die predikant nie lidmaatskap van die Bystandsfonds nie. Predikante met verminderde versorging geniet dus geen ongeskiktheids- en sterftevoordele nie.

Predikante word soms teen so 'n lae skaal beroep, dat lidmaatskap van die Pensioenfonds, selfs teen 50% bydraerkoers, nie haalbaar is nie.

- * Tweedens om tot die goedgekeurde mediesefonds toe te tree al dan nie. Indien die predikant tot die mediesefonds toetree, bly die predikant verantwoordelik vir die volle mediesefonds premie. Kerkrade word egter aangemoedig om die gesin finansiële te ondersteun sodat die premies bekostigbaar kan wees.

9.7.1.3 Getroude manlike proponente wat as predikant in 'n gemeente bevestig word, is verplig tot deelname aan die Eggenoteversekeringskema. Die instel van 'n soortgelyke Gadeversekering vir getroude vroulike predikante, word tans ondersoek.

AANBEVELING

- 1. Kerkrade ondersteun predikante met verminderde versorgingsvoordele om lede van die Predikante Pensioen Weduwee en Wesefonds en/of 'n mediesefonds te kan word.**

2. Kerkrade sien toe dat alle manlike getroude predikante wat in hulle eerste gemeente beroep of as 'n ongetroude predikant in die huwelik bevestig word, by die Eggenoteversekeringskema aansluit.

3. Die Pensioenraad in oorleg met die Raad van Finansies

3.1 ondersoek 'n gadeversekeringskema vir getroude vroulike predikante en stel dit in werking

3.2 bewerkstellig deelname van deelsorg predikante aan die Bystandsfonds.

9.7.2 KONTANTDEEL

Die versorgingsvoordeleskale, ingedeel in diensjare as geordende predikant in gemeentes, wat jaarliks in Mei aan gemeentes voorsien word, is minimum skale wat kerkrade as riglyne gebruik by die bepaling van die kontantdeel van die predikant se traktement. Geen beperking word op die kerkraad geplaas om die predikant met 'n hoër of laer bedrag as wat die skale voorstel, te trakteeer nie. Met die huidige ekonomiese klimaat gebeur dit dat gemeentes predikante teen skale, laer as die minimum aanbeveel, versorg.

Die 64ste Algemene Kerkvergadering het die volgende besluite geneem met betrekking tot die kontantdeel van die versorgingsvoordeel:

- 9.7.2.1 Die voorgestelde skale word as riglyne gebruik en kerkrade versorg die predikant na vermoë. Hierdie riglyne sal steeds as minimum beskou word. Afwyking van hierdie riglyne moet in oorleg met ringskommissies geskied.
- 9.7.2.2 Ringskommissies sien noulettend toe dat kerkrade nie hulle finansiële posisie misbruik om die predikant te kort te doen nie.
- 9.7.2.3 Kerkrade stel waar moontlik predikante met verminderde versorgingsvoordele instaat om lede van die pensioen- en 'n mediesefonds te word.
- 9.7.2.4 Die vergadering spreek sy opregte dank uit teenoor al die gemeentes, kerkrade en ander toesighoudende liggame wat dikwels onder moeilike omstandighede predikante van die Kerk en hulle gesinne materieel versorg en ook ondersteun met volhardende voorbidding.
- 9.7.2.5 Ringskommissies evalueer jaarliks die situasie in gevalle waar predikante op 'n laer skaal as voorgeskryf vergoed word. Indien die betrokke gemeente(s) se finansiële posisie sodanig verbeter, word die gemeente verplig om te voldoen aan die skaal as minimum vereiste.

Die Administrateur het in oorleg met die Raad van Finansies die minimum skale vir die kontantdeel met ingang 1 Mei 1998 met 7,5% aangepas.

'n Uiteensetting van die huidige minimum aanbevole skale vir volledig versorgde predikante, in vergelyking met traktementskale van die NG Kerk van Transvaal, is soos volg:

DIENSJARE AS GEORDEDE PREDIKANT IN GEMEENTES	KONTANTDEEL HUIDIGE SKALE VAN TOEPASSING BY:	
	NED. HERV. KERK	NG KERK
1	70 851	39 600
2		42 480
3	73 803	45 360
4		48 240
5	76 844	51 120
6		54 000
7	80 192	56 880
8		60 360
9	83 674	63 840
10		67 320
11	87 312	70 800
12		74 280
13	91 138	77 760
14		81 240
15	95 176	84 960
16		88 680
17	99 400	95 640
18		95 640
19	103 735	95 640
20		95 640

AANBEVELING

- 1. Kerkrade gebruik die versorgingsvoordeelskale as riglyn en versorg hulle predikante na vermoë. Die riglyne moet sover as moontlik steeds as minimum beskou word. Afwyking van hierdie riglyne geskied in oorleg met ringskommissies.**
- 2. Ringskommissies evalueer deurlopend die situasie in gevalle waar predikante op 'n laer versorgingskaal versorg word.**
- 3. Raad van Finansies monitor en keur die jaarlikse aanpassing van versorgingskale goed.**

9.7.3 VERVOER VAN DIE PREDIKANT

Soos traktementskale, is die reiskostetoelae 'n komponent van die predikant se versorgingsvoordeel. Die reiskostetoelae maak voorsiening vir die kostelose vervoer van die predikant en sy gesin, naamlik:

- * Alle vervoerkoste van die predikant om die voorgeskrewe opdragte van 'n predikant in die gemeente te kan uitvoer.
- * Koste van vervoer van die predikant se gesin insluitende die gesin se jaarlikse vakansieverlof.

Die reiskostetoelae word van tyd tot tyd deur die kerkraad vasgestel aan die hand van advies en tabelle deur die Administrateur beskikbaar gestel. Hierdie tabelle, is gebaseer op die AA se jongste inligting en aangepas om aan die Kerk se eie behoefte te voldoen en word jaarliks in Mei tesame met die traktementaanpassings as riglyne aan gemeentes beskikbaar gestel. Dit staan kerkrade vry om reiskoste self te bereken. Om spanning tussen die kerkraad en die predikant oor die betaling van reiskoste te voorkom, is dit wenslik dat die kerkraad en predikant 'n gesprek daarvoor voer. Met die gesprek kan daar ooreengekom word oor:

- * die aantal kilometers waarvoor die predikant in die betrokke jaar vergoed gaan word

- * die maontlike vervanging van die predikant se motor in die betrokke jaar. Geen regstelling word by die vervanging van 'n motor gemaak ten opsigte van die inruilwaarde van die "ou" voertuig nie.

Huidige hoë aankooppryse van motors beïnvloed uiteraard die vastekoste komponent van die reiskostetoelae. Die vervanging van die motor waarmee die predikant sy werk moet doen kan tot gevolg hê dat die vervoerkoste hoër styg as waarvoor die kerkraad voorsiening gemaak het. Aanpassings in die reiskostetoelae kan ook in die loop van die jaar aangebring word.

Die kerkraad oordeel of die beraamde vervoerkoste binne sy vermoë sal wees en of die predikant sy werk asook sy gesin se vervoerbehoefte binne die ooreengekome getal kilometers sal kan inpas.

AANBEVELING

- 1. Kerkrade voer gereeld gesprek met predikante oor vergoeding ten opsigte van vervoerkoste.**
- 2. Die opdrag aan die Administrateur om gemeentes van tyd tot tyd te adviseer vir vergoeding van reiskoste word gekontinueer.**

9.7.4 WONINGVOORSIENING

Soos in die geval van traktement en reistoelae is woningvoorsiening 'n integrale deel van 'n predikant se versorgingsvoordeel. Woningvoorsiening behels die voorsiening deur die kerkraad van 'n doelmatige woning met vrye inwoning aan die predikant en sy gesin. Die woning moet beide as pastorie sowel as gesinswoning kan funksioneer.

Vrye inwoning sluit in die betaling, deur die gemeente, van alle redelike koste ten opsigte van telefoon, water, elektrisiteit en ander munisipale diensteheffings. Telefoonkoste sluit in alle redelike oproepkoste van 'n Telkom telefoonstelsel, selfoon en/of gekoppelde antwoordmasjien.

Eiendomsbelastings, versekering, kapitaalverbeterings en normale instandhouding van die woning word deur die kerkraad betaal, alleenlik as dit die eiendom van die gemeente is. Indien dit die eiendom van 'n derde party is, insluitend die predikant van die gemeente, bly die verhuurder (eenaar) verantwoordelik vir betaling van alle belastings, versekering, onderhoud en instandhouding van die woning en perseel,

terwyl dit die gemeente vry staan om 'n bydrae hiertoe te maak.

Kerkrade moet jaarliks toesien dat die gemeentelike eiendomme, pastorieë ingesluit, realistiese gewaardeer word en teen vervangingswaarde verseker is.

By die huurvasstelling van die woonhuis gehuur van 'n derde party, word die omgewing, ligging, grootte en doelmatigheid van die woning as pastorie in aanmerking geneem. Die huur betaalbaar moet markverwant vir daardie omgewing asook bekostigbaar vir die gemeente wees. Die woning moet verkieslik binne die gemeentegrense val sodat gemeentelike maklik sonder enige ontwrigting die predikant kan besoek.

Van die predikant en sy gesin wat in die gemeentepastorie woon word verwag om die woning verantwoordelik en met sorg te bewoon. Indien die woning vir enige ander doel behalwe as pastorie, byvoorbeeld kleuterskool, gebruik word, moet die kerkraad geken en goedkeuring daartoe verleen word.

Niemand sal beswaar hê as 'n predikant voorsiening maak vir sy aftrede deur die belegging in 'n eie woning nie. Dit mag egter nooit ten koste van die gemeente wat hom reeds van 'n lewenstog voorsien, wees nie.

Waar 'n predikant in sy eie woning wil woon of aanskaf, moet dit in oorleg met die kerkraad, gemeente en ringskommissie geskied en voor finalisering aan die Raad van Finansies vir advies voorgelê word.

AANBEVELING

- 1. Die bestaande riglyne oor woningvoorsiening word gehandhaaf. Die ringskommissie en die Raad van Finansies moet in hulle beoordeling van aansoeke van predikante om hulle eie woning aan te skaf, daarop let dat die reëling ook in belang van die gemeente sal wees.**
- 2. Kerkrade sien toe dat gemeentelike eiendomme teen vervangingswaarde verseker is.**

9.8 PENSIOENFONDS

Reglement : Predikante Pensioenfonds (verwys BYLAE J)

9.8.1 SAMESTELLING VAN DIE PENSIOENRAAD

Die Pensioenraad bestaan tans uit die volgende lede:

Ds HN Botha	-	Voorsitter
Ds CL Badenhorst		
Dr PT van Rooyen		
Mnr HPJ van Nieuwenhuizen		
Mnr TF Dreyer		
Mnr JF Viljoen	-	(Hoofbeampte)

Bepaling 3.1.4. van die gewysigde reglement vir die Pensioenfonds lui soos volg:

- * Die Pensioenraad bestaan uit 6 lede. Die Algemene Kerkvergadering benoem tydens die een gewone sitting drie lede en tydens die daaropvolgende gewone sitting twee lede uit 'n naamlys wat die moderamen aan hom voorlê. Die Administrateur is ampshalwe lid van die Pensioenraad.

In terme van Bepaling 3.1.4 van die reglement tree ds CL Badenhorst, dr PT van Rooyen en mnr TF Dreyer volgens rooster by die 65ste Algemene Kerkvergadering af.

AANBEVELING

1. In terme van Ordinansies 3.7.3(x)(b) kies die vergadering uit afgevaardigdes en persone wat nie lede van die vergadering is nie, drie persone soos vereis word in terme van Bepaling 3.1.4 van die Pensioenfonds, op die Pensioenraad.
2. Lede van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering is nie verkiesbaar nie - Ordinansie 3.7.3(xi).
3. Die Algemene Kerkvergadering neem kennis van die naamlys wat die Moderamen voorlê.

9.8.2 FUNKSIONERING VAN DIE RAAD

9.8.2.1 Agtergrond

Sedert die 64ste Algemene Kerkvergadering in Junie 1995 het die Pensioenraad nege keer vergader. Tydens hierdie vergaderings is die volgende aspekte as staande punte

op die vergaderings bespreek:

- Administrasieverslag wat insluit die eise (uitdienstredes, sterftes, aftredes en ongeskiktheidseise), kontantvloei, beleggings en verbandlenings.
- Eiendomsverslag wat insluit die vakante areas, huurinkomste en onderhoud van die geboue.

Addisionele sake is ook bespreek insluitend die jaarlikse finansiële state van die Fonds, die jaarlikse aktuariële waardering van die Fonds en die jaarlikse toestaan van pensioenverhogings aan emeriti.

'n Spesiale vergadering is deur die Pensioenraad op 20 November 1996 gehou waartydens die volgende voorleggings gemaak is:

9.8.2.2 Voorlegging

- (i) Voorlegging vir die administrasie, konsultasie en aktuariële dienste van die Fonds

Voorleggings is gemaak deur

- Alexander Forbes
- Fin-Pro Makelaars
- Absa Konsultante en Aktuarisse.

Na deeglike evaluering van die voorleggings het die Pensioenraad besluit om ABSA Konsultante en Aktuarisse vir 'n verdere periode as administreerders, konsultante en aktuarisse van die Fonds aan te stel.

- (ii) Voorleggings vir die belegging van Fondse

Voorleggings is gemaak deur

- Ou Mutual
- Sanlam.

Na deeglike evaluering het die Pensioenraad besluit om die dienste van beide versekeringsmaatskappye as beleggingsbestuurders te behou.

9.8.2.3 Opdragte ontvang van die 64ste Algemene Kerkvergadering

- (i) Die bereiking van 'n 100% befondsingsvlak gouer as wat beplan is

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het dit goedgekeur dat die rente-opbrengs op die verkoopsom van die Generaal Pretoriusgebou ten gunste van die Fonds aangewend word op die volgende wyse:

- * Een-derde word gekapitaliseer en in die Fonds gestort ten einde 100% befondsing van die Fonds te bespoedig.
- * Twee-derdes word aangewend ten einde die bestaande emeriti, weduwees en wese se finansiële posisie te verbeter.

(ii) **Standplaasopheffing**

Die Pensioenraad het die reglement van die Fonds gewysig om voorsiening te maak vir die betaling van 'n predikant se volle aandeel in die Fonds, in die geval van standplaasopheffing.

Predikante wat reeds geraak was voor die reglementwysigings is ook in berekening gebring en addisionele bedrae is aan hulle betaal.

(iii) **Verkoop van bates**

Die besluit van die Algemene Kerkvergadering naamlik dat by enige beplande verkoop van bates van die Pensioenfonds, die koper en die koopbedrag vir 'n tydperk van twee maande in Die Hervormer gepubliseer moet word, is deur die Pensioenraad geïmplementeer.

(iv) **Uitstaande opdragte**

Die Pensioenraad is nie bewus van enige onafgehandelde opdragte nie.

9.8.2.4 Heffing per lidmaat

Die werkgewersbydrae word sedert 1 Januarie 1996 op 'n basis van heffing per lidmaat gevorder en het sedert dié datum soos volg gewysig:

Datum	Heffing per lidmaat
1 Januarie 1996	R48.00
1 Mei 1997	R52.32
1 Mei 1998	R56.28

9.8.2.5 Take en doelwitte deur die Raad geïdentifiseer

Die Pensioenraad het aan die begin van die werkstermyn die volgende doelwitte geïdentifiseer:

- * Die bespoediging van die befondingsvlak van die Fonds.
- * Die vermindering van die aantal eiendomme as bates van die Fonds.
- * Die afbestuur van die verbandlenings toegestaan deur die Fonds.

* Verbeterde kommunikasie met lede.

Die onderskeie doelwitte word vervolgens bespreek.

(i) Befondsingsvlak

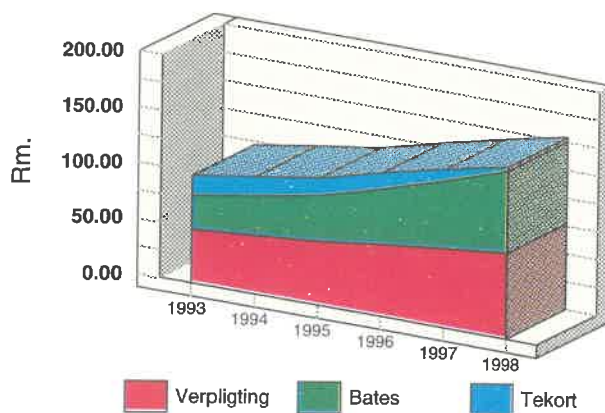
Die Pensioenraad het verskeie stappe in oorleg met die aktuaris van die Fonds en die Registrateur van Pensioenfondse geneem, veral met die herstrukturering van die bates om aan die probleem van onderbefondsing aandag te gee..

Aksies wat geneem is het die befondsingsvlak sedert 1 Januarie 1993 soos volg verbeter:

Jaar	Bates	Verpligting	Befondsingsvlak
1993	30,198,000	48,331,000	62.50%
1994	35,114,000	52,789,000	66.50%
1995	41,288,000	57,120,000	72.30%
1996	49,659,000	64,520,000	77.00%
1997	60,680,000	71,228,000	85.20%
1998	73,560,000	77,250,000	95.20%

Predikante Pensioenfonds

Befondsingsvlak : 1993 - 1998

(ii) Aktuariële ondersoek

Sedert die 62ste Algemene Kerkvergadering word die fonds jaarliks deur 'n aktuaris ondersoek.

Die fonds se aktuaris, mnr C de Jager van Absa Konsultante en Aktuarisse se volledige verslag word aangeheg as **BYLAE K**.

Die huidige tekort, nadat voorsiening gemaak is vir gereelde verhogings in die versorgingsvoordeel tot by die aftrede van elke lid, is R3,690 miljoen teenoor die tekort van R10,548 miljoen soos op 1/1/97.

Volgens die jongste projeksies behoort die Fonds binne die volgende twee jaar 'n 100% befondsingsvlak te bereik. Sodra hierdie vlak bereik word, sal dit dan moontlik wees om aan sekere tekortkominge in die Fonds aandag te gee, welke aspekte vanweë die befondsingsposisie van die Fonds tot dusver nie aandag kon geniet nie. Die volgende is ter sprake:

- * 'n Hoër vlak van pensioenverhogings aan huidige emeriti, weduwees en wese as wat in die onlangse verlede toegestaan kon word.
- * Verhoogde voorsiening vir pensioenverhogings ten opsigte van toekomstige emeriti.
- * Verbetering in die voordele wat betaalbaar is in geval van vroeë aftrede, en ook in geval van aftrede op die normale aftree-ouderdom.
- * Moontlike vervroeging van die aftree-ouderdom.
- * 'n Verhoging van die gadepensioen wat betaalbaar is in geval van sterfte voor aftrede.

Uiteraard sal hierdie veranderinge 'n impak op die finansiële stand van die Fonds hê en sal 'n gesonde prioriteitsorde tussen die alternatiewe gevind moet word.

Dit is egter duidelik dat die primêre herstelproses van die afgelope 9 jaar nou bykans voltooi is en dat die Fonds na verwagting binne die volgende 2 jaar 'n nuwe en meer gesonde finansiële era sal betree.

(iii) Bestuur van eiendomme en verbandlenings

Die Pensioenraad se oogmerk was om die eiendomme en verbandlenings as persentasie van die totale bates van die Fonds oor tyd te verminder en terselfdertyd die beleggings by verskeraars as persentasie van die totale bates van die Fonds te verhoog.

Gedurende die afgelope werkstermyn is die aantal verbandlenings verlaag na slegs drie en is die aantal eiendomme verlaag na een met die verkoop van die Sunderland Rifgebou.

Die verbandlenings, eiendomme en beleggings by versekeraars as persentasie van totale bates het sedert 1 Januarie 1991 soos volg gewysig:

Jaar	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998
Pensioenportefoljes van versekeraars	13,6%	52,4%	71,3%	75,8%	81,7%	82,5%	87,7%	92,4%
Vaste eiendom en beleggings	32,7%	23,3%	19,7%	16,8%	14,1%	11,4%	9,2%	5,8%
Verbandlenings	46,5%	20,7%	9,0%	5,5%	4,1%	2,9%	2,0%	2,7%
Ander (kontant ens.)	7,2%	3,6%	-	1,9%	0,1%	3,2%	1,1%	(0,9%)
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

(iv) Verbeterde kommunikasie aan alle lede

Ten einde verbeterde kommunikasie met lede te bewerkstellig is die volgende in werking gestel:

- * 'n Trusteeverslag is aan alle lede gestuur met inligting rakende die pensioenfonds se voordele, bates, finansiële state, ensomeer.
- * 'n Gespreksgeleentheid is vir siekte-emeritaat lede gereël en 'n senior bestuurder van Sanlam het dit bygewoon ten einde enige onduidelikhede daar en dan uit die weg te ruim.
- * 'n Komitee is vanuit die Pensioenraad aangewys met die doel om gesprek te voer met elke potensiële siekte-emeritaat lid, sowel as om gevalle te bespreek waar moontlike herstel of vermindering van inkomste ter sprake is. Die komitee sal as tussenganger onderhandelinge met Sanlam voer.
- * 'n Vergadering is met emeriti gereël waartydens vrae aan die voorsitter van die Pensioenraad sowel as Absa Konsultante en Aktuarisse gevra is ten einde onduidelikhede uit die weg te ruim.
- * Verteenwoordigers vanuit die geleedere van die Predikantevergadering is genooi om as waarnemers die vergadering van die Pensioenraad by te woon. Verskeie vrae en kwelpunte is op die vergadering van 16 April 1998 bespreek.

9.8.3 FINANSIES : RESULTATE VIR DIE PERIODE 1995/97

Die finansiële state soos vir die jare 1995/97 is in die agenda ingebind as **BYLAE L.**

9.8.3.1 Balansstaat

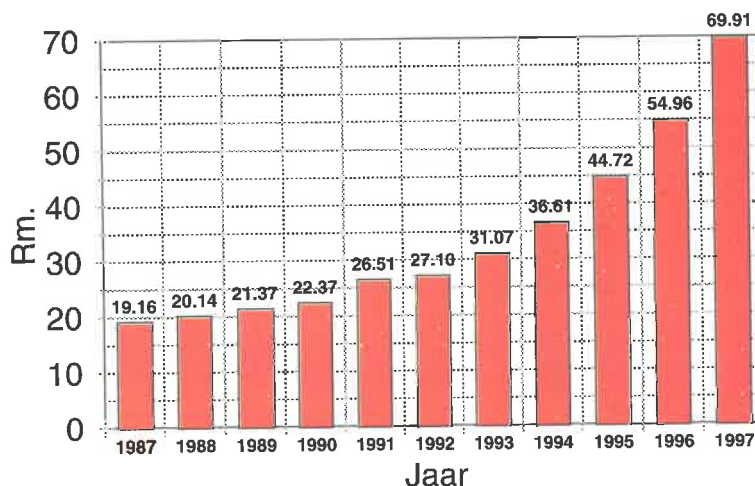
(i) Kapitaalfonds

Die kapitaalfonds het oor die termyn soos volg gegroei:

	1995	1996	1997
Saldo 1 Januarie	36 612 000	44 721 000	54 959 000
Plus oorskot	8 109 000	10 238 000	14 948 000
Saldo 31 Desember	44 721 000	54 959 000	69 907 000

Predikante Pensioenfonds

Opgehoopte Fondse : 1987-1997

9.8.3.2 Vaste eiendom

Die Pensioenraad het tans nog een eiendom oor nadat daar in die tydperk sedert die 64ste Algemene Kerkvergadering een eiendom ten bedrae van ± R1,2 miljoen verkoop is. Die oorblywende eiendom wat deur die Pensioenraad besit word, is die volgende:

	Kosprys 1997	Netto huur- opbrengs 1997
Winkelsentrum Secunda (Voorheen Edgars)	R665 594	R421 000

Die huurkontrak met Edgars ten opsigte van die gebou in Secunda is in 1994 vir 'n tydperk van 10 jaar hernu.

Benewens bogenoemde eiendom besit die Pensioenraad al die aandele in die eiendomsmaatskappy Republic Coin Operated Lockers (Edms.) Bpk. Die maatskappy besit 'n kantoorgebou in Strubenstraat, Pretoria. Die gebou word bestuur deur EG Chapmans Eiendomsdienste en 88% van die beskikbare ruimte is tans verhuur. Die Pensioenraad wil graag van die gebou ontslae raak omdat die verhuring van kantore as gevolg van die ooraanbod van kantoorruimte in Pretoria 'n baie onseker aangeleentheid is. Verder word die gebou verniel terwyl die sentrale lugversorging tans buitewerking is.

Republic Coin skuld op 31 Desember 1997 'n bedrag van ± R3,4 miljoen aan die Pensioenfonds. Die aktuaris het vir die doeleindes van sy waardasie van die Fonds die eiendom se waarde op R2 miljoen gestel.

9.8.3.3 **Beleggings in boekwaarde portefeuljes van versekeringsmaatskappye**

Die Pensioenfonds het in 1992 aan die Algemene Kerkvergadering gerapporteer dat alle surplus kontant in die boekwaarde portefeuljes van versekeringsmaatskappye belê word tot tyd en wyl die Pensioenfonds weer by 100% befondsing uitkom. Die reëling is met die goedkeuring van die Registrateur van Finansiële Instellings getref om die Fonds te beskerm teen skommeling op die aandelebeurs waar die versekeringsmaatskappye belê.

Op 31 Desember was die boekwaardes van die onderskeie beleggings soos volg:

JAAR	SANLAM	OU MUTUAL	TOTAAL
1997	31 936 000	32 824 000	64 760 000

Die opbrengskoers op die onderskeie beleggings was soos volg:

	SANLAM	OU MUTUAL
Januarie 1997 tot Desember 1997	* 27,4%	17,8%

* *'n Belegging by Sanlam, genaamd die Alphafonds het gedurende die jaar gerealiseer en daarom die hoë opbrengskoers.*

9.8.3.4 Verbandlenings

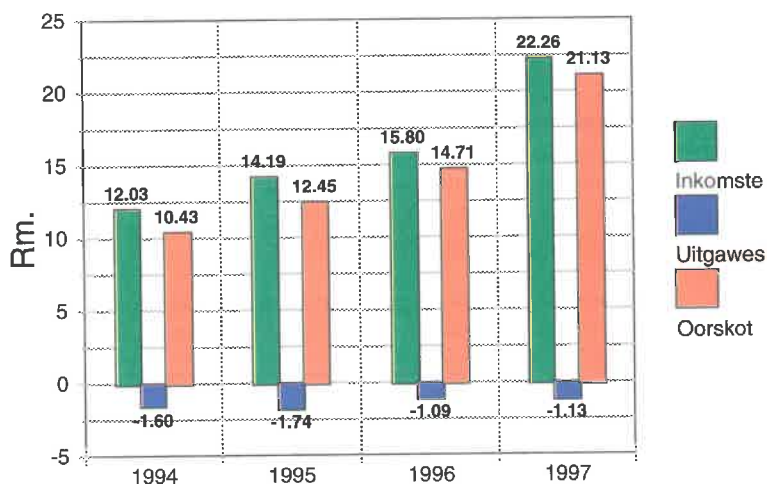
Die Pensioenraad het daadwerklik gepoog om die getal verbandlenings, wat vaste-rentedraende beleggings is, en geen inflasieverskansing het nie, te verminder. Dit was vroeër die Raad se hoof beleggingsterrein met spesifieke konsentrasie op plaasverbandlenings. Sedert 1986 is daar slegs verbandlenings toegestaan aan persone wat eiendomme by die Pensioenraad gekoop het. Die eiendomme wat daarby betrokke was was dié waarop die Pensioenraad voorheen verbande gehad het. Die Pensioenraad het met die sekwestrasie van die verbandgewers, besit van die eiendomme bekom.

Op 31 Desember 1997 was daar slegs 3 verbandlenings met 'n totale uitstaande bedrag van ± R909 000. Die rentekoers beloop 12% - 21% en die grootste is dié ten opsigte van Bertie van Zyl (Edms.) Bpk ten bedrae van R625 000. Dié verband word geleidelik verminder en sal Junie 2007 afgelos wees.

9.8.3.5 Inkomstestaat

Predikante Pensioenfonds

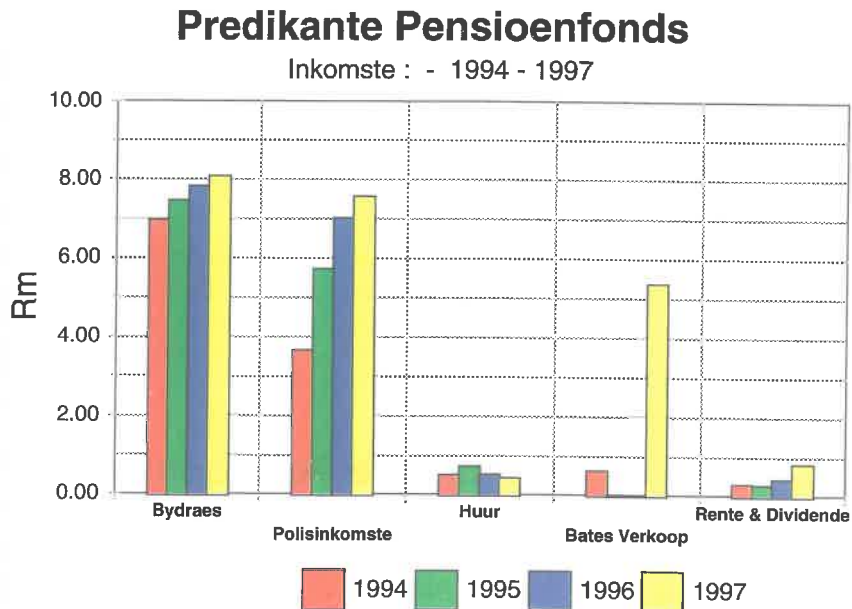
Inkomste, uitgawes en Netto Oorskot

Die Pensioenfonds se hoofbronne van inkomste is pensioenbydraes en beleggingsinkomste.

Totale inkomste vir die afgelope drie jaar het ± R51,9 miljoen beloop teenoor R31,0 miljoen vir die vorige tydperk. Die besonderhede word uiteensit in **BYLAE L** tot die agenda.

Die verhouding tussen die verskillende inkomstebronne word grafies soos volg voorgestel:

9.8.3.6 Pensioenfondsbydraes

Pensioenbydraes is direk gekoppel aan die versorgingsvoordeel wat jaarliks in Mei aangepas word, saam met aanpassing in die skale vir die kontantdeel van die traktement.

Die pensioenbydrae is vasgestel op 7.5% van die versorgingsvoordeel vir lede en 12.5% vir die werkgewer. Die versorgingsvoordeel is sedert 1995 soos volg verhoog:

1995	108 000	8% verhoging
1996	116 640	8% verhoging
1997	127 200	9,1% verhoging
1998	136 740	7,5% verhoging

9.8.3.7 Beleggingsinkomste

Uit bostaande grafiek kan ook gesien word dat inkomste uit beleggings algaande toegeneem het in verhouding met pensioenbydraes. In 1994 het beleggingsinkomste ongeveer 46% van die totale inkomste uitgemaak, teenoor bykans 64% in 1997.

Sedert 1991 is die beleid ten opsigte van bonuserkenning op beleggings by versekeringsmaatskappye verander en bonusse word nou erken soos en wanneer dit vestig. Die inkomste uit beleggings het oor die afgelope drie jaar die volgende beloop

1995	- R4 550 000	1996	- R7 447 000	1997	- R8 379 000
-------------	--------------	-------------	--------------	-------------	--------------

9.8.3.8 Huurinkomste

Die Pensioenraad beskik tans oor net een eiendom wat huurinkomste oplewer tewete die winkelsentrum op Secunda. Die ander eiendom in Strubenstraat 70 Pretoria is in die naam van Republic Coin Operators waarvan die Pensioenraad die volle lening hou.

Die netto huuropbrengs, gemeet teen die boekwaarde van die eiendomme oor die afgelope drie jaar was soos volg:

	Huur in- komste	Boekwaarde	
1995	R712 000	R1 642 357	43%
1996	R512 000	R1 642 357	31%
* 1997	R420 000	R 665 594	63%

* Die Pensioenraad het intussen Sunderland Ridge teen R1.2 miljoen verkoop. Die boekwaarde was R976.763.

9.8.3.9 Uitgawes

(i) Pensioenuitkerings

Pensioenuitkerings het vir die drie jaar 1995/97 met 23% teenoor die vorige tydperk toegeneem en beloop R15,2 miljoen (1992/94 = R12,4 miljoen).

Die toename is enersyds toe te skryf aan die toename in die aantal pensioentrekkers sowel as die verhoging in pensioenvoordele terwyl dit andersyds te wyte is aan enkelbedrag uitbetalings as gevolg van uittredings en aftrede. Die volgende tabel toon die toename in pensioentrekkers.

BESONDERHEDE	31 Des. 1995	31 Des.1996	31 Des. 1997
Predikant	73	71	77
Gades	43	44	47
kinders	4	4	0
Ex-gratia	1	1	0
Totaal	121	120	124

Voordele is sedert 1995 op verhogingsdatum 1 Mei soos volg verhoog.

		1 Mei 1995	1 Mei 1996	1 Mei 1997	1 Mei 1998 (Aanbeveel)
VERSORGINGSVOORDEEL		108,00.00	116,640.00	127,200.00	136,740.00
1	Voordele betaalbaar uit die pensioenfonds, gebaseer op 40 voltooide diensjare.				
*	By bereiking van ouderdom 65				
-	Eenmalige enkelbedrag (2 x versorgingsvoordeel)	216,000.00	233,280.00	254,400.00	273,480.00
-	Maandelikse pensioen (40% van versorgingsvoordeel)	3,600.00	3,888.00	4,240.00	4,558.00
	OF				
*	By afsterwe terwyl indiens (voor bereiking van ouderdom 65)				
-	Eenmalige enkelbedrag (2 x versorgingsvoordeel)	216,000.00	233,280.00	254,400.00	273,480.00
-	Gade jaargeld (per maand) (24% van versorgingsvoordeel)	2,160.00	2,332.80	2,544.00	2,734.80
-	Kinderpensioen (per maand) (3,75% van versorgingsvoordeel per kind onder 18 jaar)	312.50	364.50	397.50	427.31
	OF				
*	By afsterwe na ouderdom 65				
-	Eenmalige enkelbedrag	Nul	Nul	Nul	Nul
-	Gade jaargeld (per maand) (60% van maandelikse pensioen voor afsterwe van lid)	2,160.00	2,332.80	2,544.00	2,734.80
2.	Voordele betaalbaar uit die Bystandfonds ongeag voltooide diensjare of ouderdom met kwalifisering vir permanente ongeskiktheid.				
*	By afsterwe voor ouderdom 65 of vervroegde aftrede				
-	Eenmalige enkelbedrag (3 x versorgingsvoordeel)	324,000.00	349,929.00	381,600.00	410,220.00
-	Gade jaargeld (per maand) (60% van ongeskiktheidstoelae)	3,847.20	4,155.30	4,531.20	4,871.36
	OF				
*	By permanente totale ongeskiktheid tot bereiking van ouderdom 65				
-	Eenmalige enkelbedrag (1,5 x versorgingsvoordeel)	162,00.00	174,960.00	190,800.00	206,110.00
-	Ongeskiktheidstoelae (71,25% van versorgingsvoordeel)	6,412.00	6,925.50	7,552.00	8,118.94

Pensioenvoordele vir persone wat reeds afgetree het, kan as gevolg van die onderbefondsing van die Fonds, slegs aangepas word met die marge wat

beleggingsinkomste van 10% oorskry. Daarom was dit die afgelope aantal jare nie moontlik om die pensioene van bestaande pensioentrekkers noemenswaardig te verbeter nie. Pensioenvoordele vir pensioentrekkers is oor die afgelope aantal jare soos volg verhoog.

1992 - 4,1%	1993 - 3%	1994 - 4%	1995 - 5%	1996 - 5,5%	1997 - 6,5%
-------------	-----------	-----------	-----------	-------------	-------------

Sodra die fonds 100% befonds is sal die saak as prioriteit nommer een hanteer word deur die koopkrag van die emeriti te verbeter.

9.8.4 LIDMAATSKAP

Die Fonds se ledetal het soos volg gewissel oor die tydperk sedert die jaar 1990.

JAAR	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997
PREDIKANTE	297	298	309	311	311	313	321	316

Oor die afgelope 3 jaar was daar 12 toetredes, 9 aftredes, 7 bedankings en 1 met uitgestelde voordele. Die ledetal soos op 01/01/98 sluit 10 lede in wat medies-ongeskik is en voordele vanuit die ongeskiktheidskema ontvang. Verder is daar 13 lede ingesluit wat tans op aftreevoordele, gebaseer op 50% van die versorgingsvoordeel, geregtig is.

* Die gemiddelde ouderdom van die lede van die Fonds op waarderingsdatum was 40,4 jaar (40,3 jaar Januarie 1997).

* *Pensioentrekkers*

Op waarderingsdatum was 124 lede op pensioenbetalings ten bedrae van R326 000 per maand geregtig (gemiddeld van R2 629 per maand per lid).

Die aantal pensioentrekkers het die afgelope verslag jaar soos volg gewysig:

- Aantal op 1/1/97	120
Nuwe pensioenarisse (emeriti)	12
Sterftes	4
Stakings	4
- Aantal op 1/1/98	<u>124</u>

9.8.5 BELEGGINGSOPBRENGS

Die verskillende bates van die fonds is belê met die doel om opbrengs te lewer waaruit voordele befonds kan word.

Die beleggingsopbrengskoers gebaseer op die waarde wat tydens die waardasie op

die bates van die Fonds geplaas is, was oor die afgelope drie jaar soos volg:

1995 - 15,3%	1996 - 16,3%	1997 - 19,1%
---------------------	---------------------	---------------------

Die aktuaris het in die waarderingsbasis voorsiening gemaak vir 'n beleggingsopbrengskoers van 10%. Hy is van mening dat dit redelik is om te aanvaar dat die Fonds in staat sal wees om oor die langtermyn 'n opbrengs van 10% per jaar op sy bates te kan handhaaf. Hy het ten opsigte van die periode na aftrede van elke lid ook die waarderingsrentekoers van 10% per jaar gebruik. Dit beteken dat pensioene vir pensioentrekkers verhoog kan word teen die koers wat die beleggingsopbrengskoers 10% oorskry. In 1997 was dit 9,1%. Vandaar die aktuaris se aanbeveling en die Pensioenraad se besluit om die pensioenvoordele van pensioentrekkers met 9% te verhoog.

9.8.6 BELASTING

Die aktuaris is van mening dat die Fonds, nieeenstaande die verhoging in die koers waarteen belasting op rente en netto huurinkomste gehef word naamlik van 17% na 25%, 'n bruto beleggingsopbrengs van 10% per jaar sal handhaaf. Uiteraard is bepaalde voorsienings gemaak om die belasting te akkommodeer.

9.8.7 BYSTANDSFONDS

Die 63ste Algemene Kerkvergadering het kennis geneem van die skeiding tussen die Pensioenfonds en die Bystandsfonds en dat die ongeskiktheidsvoordele en sterftevoordele in 'n Bystandsfonds saamgevoeg is. Die Bystandsfonds en bepalinge is in die reglementebundel opgeneem en wysigings word op voordrag van die Pensioenfonds, deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering aangebring.

Die reglement vir die Bystandsfonds word as **BYLAE M** onder die bylaes tot hierdie agenda ingesluit.

Die voordele onder die Bystandsfonds word herverseker en die versekering is tans by Sanlam omdat hulle premiekwotasie die laagste was.

Sanlam het in hulle polis bepaalde voorwaardes wat standaard is by alle versekeringsmaatskappye wat ongeskiktheidsdekking aanbied. Sodanige voorwaardes is nie onderhandelbaar nie en die Bystandsfonds se reglement moes aangepas word om ooreen te stem met die polisvoorwaardes.

9.8.7.1 Bydraes tot die Bystandsfonds

Ingevolge die bepalinge van die Predikante Bystandsfonds, dra gemeentes sedert 1 Januarie 1996, ongeag die aantal predikante, die volle koste van die dekking van ongeskiktheids- en sterftevoordele. Bydraes word gehef volgens die aantal

belydende lidmate van die gemeente vir daardie betrokke jaar.

Heffings ten opsigte van die Predikante Bystandsfonds het in gelyke mate met die verhogings in die versorgingsvoordeel jaarliks toegeneem naamlik:

Bystandsfondsheffing (per belydende lid per jaar)	1996	1997	1998
* Enkel bedrag ongeskiktheids- en sterftevoordeel	R5.54	R6.04	R6.50
* Maandelikse ongeskiktheidsvoordeel	R4.24	R4.62	R4.98
Totale bystandsfondsheffing	R9.78	R10.66	R11.48
Totale gemeentelike bydrae tot die Predikante Pensioenfonds	R48.00	R52.32	R56.28
Bystandsfondsheffing as % van totale heffing	20,4%	20,4%	20,4%

Die totale bedrag wat van gemeentes ingevorder word, word aan Sanlam oorbetaal. Daar is dus geen fonds as sodanig wat ophoop en bestuur moet word nie.

Absa Konsultante kry jaarliks kwotasies van verskillende maatskappye en plaas die dekking waar dit vir die Kerk die voordeligste is. Nieteenstaande 'n swak eise-ondervinding het Sanlam steeds die beste kwotasie aangebied.

9.8.7.2 Voordele uit die Bystandsfonds (1998)

Lede van die Bystandsfonds word gedek teen ongeskiktheid en vir sterftevoordele voor ouderdom 65 op die volgende wyse:

(i) By totale en permanente ongeskiktheid

'n Eenmalige bedrag van R205 110 (1.5 maal die versorgingsvoordeel van R136 740) vir 1998.

(ii) By totale ongeskiktheid hetsy tydelik of permanent

'n Ongeskiktheidstoelae van R97 427.25 per jaar (71.25% van die versorgingsvoordeel).

(iii) By sterfte

'n Eenmalige bedrag van R410 220 (3 maal die versorgingsvoordeel).

Sedert 1995 het twee predikante as gevolg van mediese ongeskiktheid uitgetree. 'n Enkelbedrag voordeel van R174 960 (1,5 maal die versorgingsvoordeel) is aan een van hulle uitbetaal, die ander een ontvang net 'n maandelikse ongeskiktheidstoelae van R5 937.50.

Op die huidige oomblik ontvang 9 predikante 'n ongeskiktheidstoelae wat in totaal R49 181.50 per maand beloop, nadat een predikant se ongeskiktheidstoelae op 31 Desember 1996 in geheel gestaak is. Die maandelikse ongeskiktheidstoelae betaalbaar word as volg befonds:

* Van die versekeraar	R43 454.35
* Vanuit die bestaande Stabilisasiefonds	<u>R 5 727.12</u>
Totaal betaalbaar	R49 181.47

(iv) Ongeskiktheidsdekking

Wanneer die versekeringsmaatskappy 'n eis om ongeskiktheidsvoordele ontvang, word daar gekyk of die ongeskiktheid totaal en permanent is of totaal maar nie noodwendig permanent nie. In die afgelope drie jaar is twee eise vir ongeskiktheid erken maar nie permanent nie.

Tydens die 63ste Algemene Kerkvergadering is die reglement vir die Bystandsfonds gewysig om voorsiening te maak dat 'n predikant, wanneer die eis om ongeskiktheid toegestaan word, onmiddellik uittree, ongeag of die ongeskiktheid totaal en permanent of net tydelik erken word.

Die uitbetaling van die eenmalige bedrag by totale en permanente ongeskiktheid vind plaas na verstryking van ses maande nadat die predikant met siekteverlof gegaan het en die versekeraar die eis om totale en permanente ongeskiktheid toegestaan het. Vanaf dieselfde datum word die ongeskiktheidstoelae in maandelikse paaierente aan die predikant uitbetaal vir solank hy medies-ongeskik mag wees of normale pensioenouderdom bereik.

Sanlam stel gereeld vas of die predikant wat met siekte-emeritaat uitgetree het steeds sodanig ongeskik is dat hy nie instaat is om sy werk of 'n soortgelyke werk te hervat nie. Indien hulle vasstel dat so 'n predikant tot so 'n mate herstel het, verminder hulle die ongeskiktheidstoelae. In sommige gevalle, waar die betrokke predikante 'n ander betrekking aanvaar het, is die toelae in verhouding met die predikant se salaris verminder en selfs gestaak.

Intussen is 'n komitee in die lewe geroep wat as tussenganger tussen die predikant en Sanlam optree. Dit neem addisionele druk van die reeds siek predikant af, aangesien ons namens en saam met hom die saak hanteer.

Die uitbetaling van ongeskiktheidsvoordele kan voortduur tot die predikant met pensioen uittree.

Die ongeskiktheidstoelaag vestig op die voordele wat betaalbaar is by aanvang van ongeskiktheid en word nie jaarliks deur die Versekeringsmaatskappy verhoog nie.

9.8.7.3 **Moontlike verbetering in voordele indien die fonds 100% befonds is**

Die laaste ongeveer 7 jaar was 'n langsame en pynvolle proses wat ook 'n aantal emeriti wat gedurende hierdie periode hulle formele loopbane afgesluit het, met 'n relatief lae inkomste gelaat het.

Die onderbefondsing moes reggestel word en het uiteraard ook finansiële implikasies vir gemeentes gehad.

Verhoogde premies is aangewend om die tekort ten opsigte van verstreke diens ten volle te befonds en volgens die jongste aktuariële waardering het ons nou baie naby aan die punt gekom waar die fonds 100% befonds sal wees.

Sodra dié punt bereik word sal die addisionele bydraes aangewend kan word om voordele te verbeter. Hierdie verbetering in voordele kan onder andere die volgende insluit:

- * Herstel die koopkrag van predikante wat reeds geëmeriteer het.
- * Voorsien vir groter toekomstige verhogings aan predikante wat reeds geëmeriteer het.
- * Verbeter die voordele van aktiewe lede ten einde beter voorsiening vir aftrede te maak.
- * Maak voorsiening vir vervroegde aftrede op 60 sonder penalisasie indien enigsins moontlik.

Sodra dié voordele die nodige aandag geniet het, kan die verhoogde premies wat gemeentes tans bydra, verminder word.

AANBEVELING

1. Vir kennisname en bespreking.

9.8.8

**BESKRYWINGSPUNT : RING VAN TRICHARDTSFONTEIN
ONDERSOEK NA ONVOLDOENDE PENSIOENVOORDELE VIR
PREDIKANTE**

Die Raad van Finansies ondersoek, na oorleg met die Pensioenraad, die probleem van onvoldoende pensioenvoordele vir predikante en emeritaataanvaarding en vir huidige emeriti. Voorstelle in dié verband word aan die 66ste Algemene Kerkvergadering gemaak.

Motivering

Daar is ernstige kommer oor die pensioenvoordele wat predikante ontvang by emeritaataanvaarding en die versorging van huidige emeriti.

AANBEVELING

- 1. Die beskrywingspunt word behandel.**

9.8.9

**BESKRYWINGSPUNT : RING VAN WES-KAAPLAND
ONTLEDING VAN DIE PREDIKANTE PENSIOENFONDS**

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering laat 'n professionele ondersoek doen wat as basis vir die besluit van die eersvolgende Algemene Kerkvergadering kan dien, met die oog op die ontbinding van die Predikante Pensioenfonds.

Motivering

- Die heersende premies van die Predikante Pensioenfonds is nie markverwant nie.
- Die finansiële verantwoordelikheid van gemeentes (veral groot gemeentes) vir die predikant se pensioen raak onbekostigbaar.
- Die voordele van die Predikante Pensioenfonds is nie kompetierend nie. Veral die weduwees van predikante word nie na behore versorg nie.
- Die regering hef belasting op pensioenfondse wat die aantreklikheid van hierdie soort belegging laat afneem.

AANBEVELING VAN DIE RINGSVERGADERING

- 1. Die Pensioenfonds ontbind en betaal aan alle lede sy pro rata deel uit en adviseer lede oor moontlike (of verplig lede tot) alternatiewe beleggings.**
- 2. Die Algemene Vergadering keur 'n jaarlikse bedrag goed wat elke gemeente ten voordele van sy predikant se aftredeversorging, moet betaal. Die predikant voeg hierby 'n bedrag wat 'n billike uitkeerwaarde verseker.**
- 3. Die Raad van Finansies kry opdrag om met instansies te onderhandel om aantreklike opsies vir predikante aan te bied.**

AANBEVELING

- 1. Die beskrywingspunt word behandel.**

9.9 NBC MEDIESE HULPFONDS

9.9.1 INLEIDING

Gesondheidsowerhede poog om die gesondheidsorgdienste-bedryf in Suid-Afrika te transformeer. NBC Mediese Hulpfonds het in 'n poging om hiermee tred te hou, etlike ingrypende veranderinge ondergaan.

Onder die vernaamste veranderings is gewis die verandering in eienaarskap van die Administrateurs en die instelling van “Bestuurde gesondheidsorg”. “Bestuurde gesondheidsorg” het 'n wêreldwye fenomeen geword as gevolg van die bedreiging van ongedissiplineerde eispatrone en erge oorbodieningsituasies waarvoor mediesehulp-skemas te staan kom. Hierdie veranderinge is van kardinale belang in die voortgesette finansiële lewensvatbaarheid en voortbestaan van NBC Mediese Hulpfonds. Na herhaaldelike beroepe op lede deur NBC om dissipline in hulle eisegewoontes uit te oefen, is daar ongelukkig nie aan hierdie versoeke gehoor gegee nie. Dit het 'n onderskrywingstekort van sowat R9 miljoen vir die NBC vir die jaar tot 31 Desember 1997 tot gevolg gehad. Hierdie onderskrywingstekort het onvermydelik 'n verhoging, in premies tot gevolg. Ten einde “Bestuurde gesondheidsorg” egter behoorlik te kon administreer was dit nodig dat daar 'n verandering in die eienaarskap van die administrateurs moes kom. Die nuwe Administrateurs vorm deel van 'n gesondheidsorggroep wat etlike groot mediese skemas se belange administreer wat dan ook vir NBC die voordele van skaalbesparings teweegbring.

Bestuurde gesondheidsorg het nie ten doel om voordele te verminder nie, maar is eerder daarop gerig om lede behulpzaam te wees met die selektering van optimale

voordele teen die mees redelike en bekostigbare koste. Dit is derhalwe gerig op die uitskakeling van oorbiedening wat tans aan die orde van die dag is en wat talle mediese skemas alreeds laat steier en NBC reeds begin bedreig het.

Die nuwe stelsel het die verstewiging van NBC se finansiële stand ten doel sonder uitermatige premieverhogings so kenmerkend van die verlede.

NBC Mediese Hulpfonds is 'n "nie-winsgerigte" vereniging geregistreer kragtens die Wet op Mediese Skemas van 1967 (soos gewysig). Die Kerk was sedert 1955 as stigterslid van NBC Mediese Hulpfonds, verteenwoordig op die Raad van Trusteas van NBC met inspraak in besluitneming van die Vereniging.

Verskeie maatreëls is reeds deur die nuwe administrateurs geïmplementeer, insluitend die volgende: 'n Ontleding van geneeshere se eispatrone, die staking van regstreekse betalingsfasiliteite van daardie verskaffers wat die nasionale gemiddeldes oorskry, spesiale registermaatstawwe. Vooraf magtiging vir hospitalisasie word streng gekontroleer en rekenings word ook noulettend gemonitor.

9.9.2 MEDIESEFONDSBYDRAES EN PLANSKEMAS

Mediesefondsbydraes styg in verhouding tot die verhoging van mediese kostes, asook volgens die eispatroon van lede. Lede het die keuse van 'n planskema volgens eie behoefte. Hierdie keuse moet jaarliks voor 31 Desember uitgeoefen word vir inwerkingtreding op 1 Januarie van die volgende jaar. Lede kan nie in die loop van die jaar na 'n ander planskema oorskakel nie.

Vanaf 1 Julie 1998 word pensioenarisse, weduwees en medies-ongeskikte lede nie meer op 'n aparte planskema geakkommodeer nie, maar bly aan op hulle bestaande planskema. Aangesien hierdie lede nie meer 'n werkgewer (gemeente) het wat 50% of meer tot die ledepremie bydra nie, word hierdie lede se premie bepaal as 75% van die bestaande ledepremie van die planskema waaraan die lid op daardie stadium behoort. Dit het 'n verdere verhoging in die premie van die nuwe pensioenaris tot gevolg.

Onder huidige omstandighede, veral na 'n verdere aanpassing van 20% in die bydraes van pensioenarisse op 1 Julie 1998, het mediesefondsbydraes vir pensioenarisse totaal onbekostigbaar geword. Dit is dus noodsaaklik dat finansiële hulp, hetsy deur heffings of op 'n ander wyse, vanuit die Kerk aan pensioenarisse en mediesongeskikte lede voorsien word.

'n Heffing van 40 sent per belydende lidmaat per jaar, kan R52,000.00 oplewer wat gemiddeld vir die ± 120 pensioenaris en mediesongeskikte lede, R5 200.00 per jaar subsidiëring tot hulle mediesefondsbydraes beteken. 'n Alternatiewe metode van finansiële hulpverlening is dat gemeentes, pro-rata volgens diensjare in die gemeente, 'n maandelikse bydrae tot die betrokke predikant, nou pensioenaris, se mediesefondsbydrae maak.

NBC Mediese Hulpfonds het tans verskeie planskemas waaraan 'n lid kan behoort. Sommige planne is gekoppel aan 'n sogenaamde spaarplan (Pimsa) waar die lid self besluit van watter dienste hy gebruik wil maak. Al hierdie dienste (buite die hospitaal) word betaal uit die Pimsarekening en is onderhewig aan 'n individuele jaarlimiet sowel as aan 'n oorhoofse jaarlimiet.

Die tradisionele planskemas het nie 'n oorhoofse jaarlimiet nie, maar het wel 'n individuele jaarlimiet vir sekere dienste. Hierdie limiete is in die meeste gevalle voldoende vir 'n gesin, behalwe miskien in die geval van psigiatrie.

'n Planskema word verder in 3 groepe waarvolgens die premie bepaal word verdeel, naamlik hoog, medium en laag. Die groep waarin die lid val, word bepaal volgens die eise-ervaring van die lede in die betrokke plan per werkgewer.

Die vernaamste medieseplanne met die groepstoedeling van toepassing op die Kerk is:

TRADISIONELE PLANNE		SPAARPLANNE
Gesondheidsplan A	(Medium)	"Health Savers Plan" (HSP)
"Employers Subsidy/Livesaver Plan" (ESP/LSP)	(Medium)	"Health Maintenance/Livesaver Plan" (HMP/LSP) (Laag)
"Livesaverplan" (LSP)	(Laag)	
"Health Maintenance"(HMP)	(Medium)	
"Employers Subsidy Plan" (ESP)	(Hoog)	

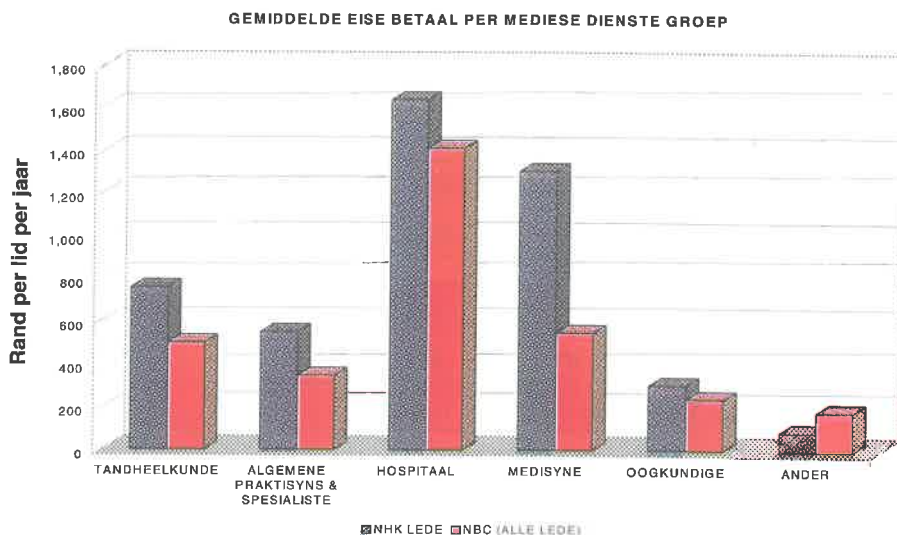
By die instel van nuwe generasie-planne waarby 'n spaarelement ingelyf is, geskoei op 'n lae/geen eise beginsel, is gehoop dat lede groter verantwoordelikheid aan die dag sal lê om kostes te besnoei. Lede het egter vir te lank die mediese fondse as 'n fonds beskou wat deur hulle gebruik kan word sonder enige sin van eienaarskap van die skema.

Hierdie paradigma verandering in benadering het spanning onder lede veroorsaak veral nadat hulle verwagtinge ten opsigte van die beskikbaarheid van hulle sogenaamde spaargelde deur wetgewing getemper is. Die oorspronklike aantreklikheid van hierdie produkte het gevolglik afgeneem.

Ouer lede wat reeds vir baie jare bydraes lewer en 'n tyd in hulle lewens bereik waar hulle omvattende dekking benodig, se mediese dekking neem af aangesien daar nie langer op kruis-subsidiëring staatgemaak kan word om die vereiste dekking te bied nie.

9.9.3 EISE-ERVARING

Die Kerk se eise-ervaring vir die jaar tot 31 Desember 1997 het instede van 'n afname 'n toename tot 138,54% van eise teenoor bydraes getoon. Die persentasie eise teenoor bydraes se toename kan veral toegeskryf word aan die Senior- en CTM ("Continuation Member Plan") planne. Onderstaande grafiek toon die Kerk se gemiddelde eise-ervaring teenoor bydraes in verhouding met NBC se totale lede, opgedeel in die onderskeie mediese dienskatégorieë en mediese planne vir die jaar geëindig 31 Desember 1997.

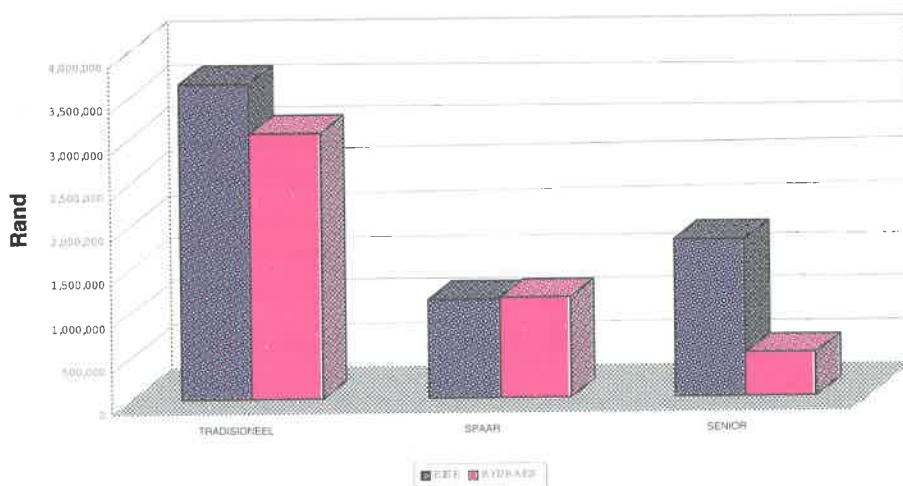
Uit bostaande grafiek is dit duidelik dat die Kerk in bykans alle katégorieë gemiddeld meer as ander NBC lede eis. Die grootste verskille kom voor in die katégorieë medisyne, tandheelkundige dienste, spreekkamerbesoeke asook hospitalisasie. Die verskil van veral medisyne van R1 308 teenoor R550 gemiddeld per lid per jaar is onaanvaarbaar hoog. 'n Beroep word op alle lede gedoen om meer dissipline in hulle eisegewoontes aan die dag te lê.

Onderstaande tabel van statistiese gegewens word saamgevat in die daaropvolgende grafiek van eise teenoor bydraes. Die grafiek toon baie duidelik dat **die Kerk in 'n hoër mate deur ander NBC instansie gesubsidieer word**. Vir 1997 het die Kerk R4 758 058 aan premies bygedra teenoor R6 621 838 se eise uitbetaal, **R1 863 780 is dus deur ander NBC-lede bygedra tot die Kerk se negatiewe eise-bydrae verhouding**. Spaarplanlede is die enigste groep van Kerklede wat 'n bydrae, alhoewel klein, maak tot subsidiëring van ander lede van die Kerk.

Mediese fonds gegewens

Medieseplan	Tradisionele	Spaar	Senior	Totaal
Aantal gesinne	217	136	120	473
Eise betaal	R3 792 898	R1 149 902	R1 679 038	R6 621 838
Bydraes	R3 075 989	R1 169 296	R512 773	R4 758 058
Tekort/(Surplus)	R 716 909	(R 19 394)	R1 166 265	R1 863 780
Gemiddeld per gesin Tekort/(Surplus)	R 3 304	(R143)	R9 719	R3 941
Tekort per maand per gesin	R275	Nvt	R810	R328

EISE EN BYDRAEVERSPREIDING VOLGENS MEDIESEPLANNE

Om enigsins 'n aanvaarbare verhouding van eise teenoor bydraes van 90% of minder te verkry, moet òf bydraes verhoog òf eise moet met R2 599 540 verminder word. Dit beteken dat elkeen van die **1395 gesinslede** (lid plus afhanklikes) van die 473 gesinne ± R1 864 per jaar moet bydra of minder moet eis as die beginsel van kruis subsidiëring behou word. Die onderstaande tabel dui die aangepaste tekorte per plan aan indien 'n verhouding van 90% van eise teenoor bydraes bereik wil word.

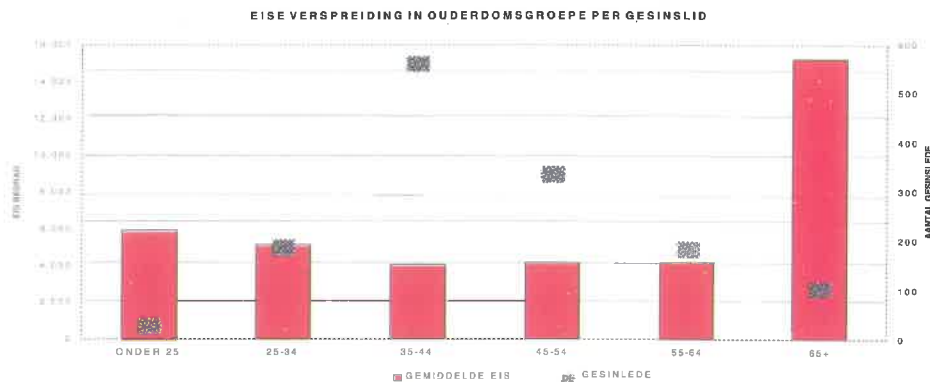
Medieseplan	Tradisionele	Spaar	Senior	Totaal
Tekort/surplus	R716 909	(R19 394)	R1 166 265	R1 863 780
Aanpassing *	R421 433	R127 767	R186 560	R735 760
Aangepaste tekort	R1 138 342	R108 373	R1 352 825	R2 599 540
Aantal gesinne	217	136	120	473
Aantal gesinslede	769	420	206	1 395
Verhoging per gesinslid per jaar	R1 480	R258	R6 567	R1 864
Verhoging per gesin per jaar	R5 246	R797	R11 273	R5 496
Verhoging per gesin per maand	R437	R66	R939	R458

* Aanpassing wat nodig is om die Kerk se eise/premieverhouding op 90:100 te staan te bring.

Uit bostaande tabel is dit duidelik dat die verhoging in bydraes van R11 273 per gesin van die pensioenarisse (Seniorplan) geensins haalbaar is nie. Indien NBC bydraes gaan verhoog om by die 90% verhouding van eise teenoor bydraes te kom sal die Kerk die pensioenarisse moet subsidieer deur of die ander lede se bydraes pro-rata te verhoog of daar sal vir die tekort sinodaal gehef moet word.

9.9.4 LEDETAL

Die volgende grafiek gee 'n uiteensetting van die Kerk se lede, ingedeel volgens ouderdoms- en gesinsgroepe teenoor totaal geëis in die groep.

Persentasiegewys is die verdeling van lede tussen die verskillende planskemas, in vergelyking met NBC se totale ledetal soos volg:-

NBC MEDIESESKEMA	NBC LEDE		KERK LEDE	
	AANTAL	%	AANTAL	%
GESONDHEIDSPAN A	3592	23,3	181	38.4
HMP	610	3,9	11	2,3
LSP	420	2,7	26	5,5
ESP	296	1,9	6	1,3
ESP/LSP	534	3,5	4	0,8
HMP/LSP	4065	26,2	110	23,2
HSP	607	3,9	15	3,2
SENIOR PLAN	1154	7,5	108	22,8
CTM PLAN	214	1,4	12	2,5
ANDER PLANNE	3985	25,7	-	-
TOTALE LEDETAL	15477	100,0	473	100,0

Bostaande tabel gee 'n uiteensetting van die ledetal en beklemtoon die hoeveelheid pensioenarislede van die Kerk teenoor NBC se totale pensioenarislede soos op 31 Desember 1997.

Die gemiddelde NBC ledetal vir 1997 was 15,477 met 'n gemiddelde bydrae per gesin van R10,000 per jaar teenoor 'n gemiddelde voordeelbetaling van R9,664 per lid per jaar. Die Kerk daarteenoor se gemiddelde bydrae per jaar was R10,059.00 met voordele betaal van R14,000.00 per lid per jaar.

AANBEVELING

Die vergadering

- (i) voer bespreking oor die negatiewe premie/eise verhouding**
- (ii) besluit oor die subsidiëring van emeriti se mediesefondspremies**
- (iii) besluit oor 'n ondersoek na lidmaatskap by 'n alternatiewe fonds.**

9.9.5 ALTERNATIEWE MEDIESEFONDSE

Die afgelope jare is weereens na alternatiewe mediese fondse gekyk. Verskeie voorleggings is gemaak en sekere mediese fondse is verder ondersoek met die oog op voorlegging tydens die 65ste Algemene Kerkvergadering.

Tans is daar steeds ten minste drie maatskappye wat besig is om voorleggings voor te berei.

Die enigste formele kwotasie tans ter tafel is deur Momentum (Discovery) voorgelê. Verdere inligting hieroor sal tydens die Algemene Kerkvergadering beskikbaar wees.

AANBEVELING

1. Vir bespreking en besluitneming.

9.9.6

BESKRYWINGSPUNT : RING VAN WES-KAAPLAND OPSKORTING VAN VERANTWOORDELIKEID BY NBC MEDIESEFONDS

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering doen 'n professionele ondersoek wat as basis vir die besluit van die eersvolgende Algemene Kerkvergadering kan dien, met die oog op die opskorting van die Kerk se verantwoordelikheid by die NBC Mediese Fonds.

Motivering

- (a) Die markverwantheid in terme van premies en voordele blyk 'n toenemende probleem te wees.
- (b) Die finansiële lading op gemeentes en predikante raak onbekostigbaar.
- (c) Alternatiewe in hospitaalplan- en ander polisversekerings raak toenemend aantreklik.
- (d) Mediese fondse is voortdurend in die kalklig oor verskillende aangeleenthede wat beteken dat groot veranderinge in elk geval op hande is.

AANBEVELING VAN DIE RINGVERGADERING

- 1. Die Raad van Finansies kry opdrag om 'n voorlegging aan die Algemene Kerkvergadering te doen oor alternatiewe vorme van mediese dekking vir predikante.**

AANBEVELING

1. Die beskrywingspunt word behandel.

9.9.7

BESKRYWINGSPUNT : RING VAN SWELLEN DAM ONDERSOEK NA NBC MEDIESE FONDS

- * Die standaard van die NBC Mediese Fonds word vergelyk met die standaard van ander mediese fondse op die mark by wyse van 'n ondersoek.
- * Predikante en kerkrade word nie gebind om lidmaatskap by NBC Mediese fondse te aanvaar nie.
- * Die Raad van Finansies lê aan elke Algemene Kerkvergadering 'n vergelykende studie van mediese fondse voor ten einde predikante en kerkrade te help in hulle besluit oor die aanvaarding van lidmaatskap by 'n fonds van hulle keuse.

AANBEVELING

1. Die beskrywingspunt word behandel.

9.10 ONDERSOEK NA DIE OORSAKE VAN DIE KERK SE FINANSIËLE TEKORTE

9.10.1 AGTERGROND

Tydens die bespreking van die 1995 Begroting het die Algemene Kerkvergadering 'n besluit geneem wat daarop gemik is om die oorsake vir die Kerk se finansiële tekorte na te vors. Die Pensioenfondse moes ingesluit word in die ondersoek. Die besluit is soos volg geformuleer:

- * *"'n eksterne ondersoek deur 'n onafhanklike ouditeursfirma word gedoen na die oorsake vir die Kerk se finansiële tekorte, insluitend die Pensioenfondse".*

9.10.2 VERLOOP VAN SAKE

Gedurende November 1995 het die Raad van Finansies begin om uitvoering aan die besluite van die Algemene Kerkvergadering te gee deur onder andere 'n versoek aan

die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering te rig met betrekking tot 'n interpretasie van die besluit.

Die Raad van Finansies het die besluit so geïnterpreteer dat daar ondersoek na die oorsake van die finansiële tekorte van die Kerk gedoen moet word en intussen aan die Administrateur opdrag gegee om gesprekke te voer en kwotasies in te win.

Coopers en Lybrand is as ouditeure van die sakebedrywe aangestel, nadat die vorige ouditeure se ooreekoms opgeskort is, en daarom is hulle genader om die ondersoek te doen.

Na aanleiding van die versoek, het mnre Cor van Zyl en Hennie Bruwer 'n gesprek aangevra aangesien daar bepaalde onsekerheid oor die omvang van die ondersoek by hulle was. Mnr Cor van Zyl was op daardie stadium deel van die Rasionalisasie-kommissie en gevolglik ook aan die Kerk bekend.

In Februarie 1996 is die gesprek gevoer veral om die taak duidelik te probeer omlyn en na raming sou 'n breë ondersoek tot R150 000 kon beloop. Die voorveronderstelling was dat daar geen herouditering sou plaasvind nie aangesien dit eties onhoudbaar sou wees.

Voorts is daar ook geoordeel dat die ondersoek onnodige duplisering gaan meebring aangesien die reeds bekende oorsake van die tekorte by geleenthede van die Algemene Kerkvergadering, Ringsvergaderings en Inligting en Besprekingsvergadering deurgegee is.

Ten opsigte van die tekorte van die Pensioenfonds moet daarop gewys word dat daar op versoek van ds FC Ras ook reeds 'n volledige ondersoek na die totale bedryf van die Pensioenfonds deur die Registrateur van Pensioenfondse aangevra is en die oorsake van die tekorte is reeds aangedui. Hierdie ondersoek het die Pensioenraad R35 000 gekos.

Die verslag van die Registrateur rapporteer dat geen wanadministrasie, bedrog of selfverryking deur lede van die Pensioenraad plaasgevind het nie. Daar is wel verliese gelyk as gevolg van swak beleggingsbesluite en die trustees het nie altyd die nodige sorg en vaardigheid aan die dag gelê wat van 'n trustee verwag word nie.

Teen hierdie agtergrond neem die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering die volgende **besluit**:

- * *Die Administrateur word versoek om 'n kwotasie in te win by onafhanklike ouditeursfirmas vir die opstel van 'n verslag aan die Algemene Kerkvergadering oor die oorsake van die Kerk se finansiële tekorte in die verlede.*
- * *Die finansiële state, opmerkings, verduidelikende antwoorde en verslae van die afgelope 10 jaar word tot beskikking van die ouditeursfirma gestel en dien*

as basis vir die ondersoek.

By ontvangs van die kwotasie besluit die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering finaal oor die aangeleentheid. Indien die ondersoek gedoen word, word die koste by die heffing van gemeentes geplaas.

In 1996 word 'n finale besluit hieroor deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering geneem, naamlik dat die kwotasie van Coopers en Lybrand vir 'n bedrag van R35 000 aanvaar word. Die ondersoek het gekonsentreer op die tydperk 1986 tot 1995.

Opmerking: Die finale koste was slegs R18 500 aangesien die taak kleiner was as wat aanvanklik ge-evalueer is

9.10.3 AFLOOP VAN DIE SAAK

Tydens 'n gesamentlike vergadering van die Raad van Finansies en die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering is die verslag bespreek. Die verslag van Coopers en Lybrand word aangeheg as **BYLAE N**.

Aangesien van die lede nie tevrede was met die verslag nie, is 'n gesamentlike vergadering met mnr Bruwer van Coopers en Lybrand gereël waartydens al die sake hanteer kon word. Die gesprek is op 17 Oktober 1996 gevoer.

'n Reeks opvolgende vergaderinge loop uit op die volgende **besluit van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering van 27 November 1997:**

1. *Die verslae ter tafel word aanvaar as die voltooiing van 'n opdrag van die Algemene Kerkvergadering aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering. Die handelinge en verslae word aan die Algemene Kerkvergadering voorgelê om hom daaroor uit te spreek.*
2. *Dit word ook gestel dat*
 - 2.1 *daar wel by die Pensioenraad 'n wederregtelike optrede te bespeur is met betrekking tot die eiendom Vrishgewaagd*
 - 2.2 *indien iemand vorendag kan kom met bewyse van oneerlikheid, wanbestuur of bedrog, dit onverwyld deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering ondersoek sal word.*

AANBEVELING

1. **Die saak word deur die vergadering as afgehandel beskou.**

9.11

**BESKRYWINGSPUNT : RING VAN BLOEMFONTEIN
DRUK VAN DIE KERKWAPEN OP BANIERE, KLEDINGSTUKKE EN
ANDER GEDENKARTIKELS**

Die vergadering gee toestemming dat die Kerkwapen gedruk mag word op baniere, kledingstukke en ander gedenkartikels vir beskikbaarstelling aan ander gemeentes en vir die verkoop by fondsinsamelingsgeleenthede.

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering oefen beheer uit oor die gebruik van die Kerkwapen.

(Opmerking van die Agendakommissie: Die Algemene Kerkvergadering het tevore besluit dat die Kerkwapen nie weer op kledingstukke gedruk word nie - dasse is uitgesluit). Gemeentes kon wel vanaf die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering toestemming verkry om die Kerkwapen op gedenkartikels te druk. Groot willekeur het egter voortgegaan by die gebruik van die Kerkwapen).

AANBEVELING

1. Die beskrywingspunt word behandel.

9.12. 'N PAAR SAMEVATTENDE GEDAGTES

9.12.1 BESTUUR VAN DIE TEKORT OP DIE KERKGELD VIR KERKWERK-REKENING

Die doel van die delgingsfondse is om die tekort op die skema oor die kortste moontlike tydperk vir die minste geld te elimineer. Soos voorheen aangedui, beloop die aanvanklike premies R90,000 per maand, met 'n premie-aanpassingsfasiliteit. Indien 'n aanpassingskoers van 10% veronderstel word vir 'n periode van sê 10 jaar, sal die premies in die tiende jaar R212,215 per maand beloop. Aan die einde van jaar 10 sal die totale premiebedrag bygedra R17,212,419 beloop. Volgens huidige vooruitskouings behoort dit 'n opbrengs van ten minste R30 miljoen te lewer wat voldoende sal wees om die huidige tekort van R28 miljoen te delg.

Die sukses potensiaal van hierdie skema word onder andere beïnvloed deur die Kerk se vermoë om hierdie premies te kan handhaaf. In die verband is dit die beplanning om die gevestigde eisbonusse en heersende kontantposisie van die Kerk na vyf jaar te evalueer ten einde te bepaal of die premies vir die oorblywende termyn instand gehou kan word. Vanweë die druk wat die skema op die kontantvloei en rentefonds sal uitoefen, is innoverende bestuur van kerkfondse en finansiële dissipline deur elke

rentmeester noodsaaklik. 'n Geïmpliseerde voordeel van die fondse is dat die Kerk deur hierdie fondse toegang het tot bewese finansiële kundigheid wat deurlopend die Kerk se veranderende behoeftes kan takseer.

Om hierdie skema dus suksesvol te laat verloop is die bydrae van gemeentes in die vorm van die sinodale heffing, wat dan ook die rentefonds moet diens, onontbeerlik. **Dit is dus binne ons bereik om na een dekade 'n totaal nuwe era in die Kerk te betree - veral met betrekking tot die finansiële druk wat ons nou ervaar.**

AANBEVELING

1. Vir kennisname en bespreking.

9.12.2. SENTRALE VERGOEDING VAN PREDIKANTE

9.12.2.1 Agtergrond

Predikante het soms 'n voorkeur of spesialiteitsgebied. Hierdie talente van predikante moet op die mees effektiewe wyse aangewend word hetsy op gemeente-, rings- of sinodalevlak.

Behoeftes van **gemeentes** bly ook nie altyd dieselfde nie en gevolglik kan 'n predikant met sy besondere talente of voorkeurgebied oorbodig raak in die betrokke gemeente. So 'n predikant kan dalk meer effektief in byvoorbeeld die ring aangewend word in sy spesialiteitsgebied en nogtans as gemeentepredikant aanbly in sy gemeente.

Gemeentes is voorts uniek en verskil van ander gemeentes in die ring wat betref hulle samestelling, verdienvermoë, behoeftes asook die ligging van die gemeente. Stedelike teenoor plattelandse gemeentes word byvoorbeeld nie noodwendig dieselfde bearbei nie.

So kan 'n relatief groot gemeente wat in 'n bepaalde sosio-ekonomiese omgewing werk nie eers die standplaas bekostig nie, terwyl 'n baie kleiner gemeente in 'n ander deel van die stad baie gemaklik alle verpligtinge kan nakom bloot as gevolg van die potensiaal van die gemeente. Grootte van die gemeente kan daarom in sommige gevalle kontra-produktief inwerk op die voortbestaan van so 'n gemeente.

Indien predikante byvoorbeeld volgens hulle spesialiteitsgebied aangewend word sonder addisionele finansiële verpligtinge vir die gemeente wat die versorging van die predikant betref, kan so 'n predikant ongestoord voortgaan met sy gemeentebearbeiding. Meerdere bearbeiding kan dan selfs behou word waar dit noodsaaklik blyk te wees. Predikante word dan op gelyke skaal, gedifferensieer wat betref bepaalde faktore byvoorbeeld diensjare, versorg. Versorging sluit in eenvormige en gestandaardiseerde woningvoorsiening en die vergoeding van alle redelike

vervoerkoste van die predikant en sy gesin.

Om predikante volgens die vermoë van kerkrade in gemeentes te versorg, en in ringsverband ten volle te benut, moet alle gemeentes na gelang van vermoë tot die predikante se vergoeding bydra, óf deur die aantal belydende lidmate in die gemeente óf vooraf bepaal volgens die vermoë van die gemeente. Die vergoeding van die predikante kan op óf ringsvlak óf sinodalevlak geskied.

9.12.2.2 Indien alle predikante eenvormig volgens diensjare en met inagneming van byvoorbeeld verdere studie versorg word, het dit die voordeel dat gemeentes.

- * nie bo hulle vermoë tot die predikant se versorging bydra nie
- * nie met mekaar kompeteer om die gespesialiseerde dienste van die betrokke predikant te bekom nie
- * predikante en hulle gesinne van 'n behoorlike en bekostigbare lewenstog voorsien
- * nogtans 'n eie predikant se dienste behou om aan gemeentelike behoeftes te kan voldoen
- * toegang het tot 'n spesifieke predikant in die ring se talente en vermoëns vir aanwending in die gemeente of ring
- * die gesamentlike vermoë en unieke talente van die predikante in die ring tot hulle beskikking het
- * waar hulle predikant met verlof of andersins afwesig is, die dienste van 'n ander predikant in die ring, sonder verdere koste, kan bekom, veral vanuit gemeentes met meer as een predikant
- * funksies, veral basaars, opvoerings en ander fondsinsamelingsprojekte op 'n gesamentlike wyse kan aanbied indien nodig of wenslik
- * individueel die voorreg hê om sy predikant met 'n bonus of iets dergelike te beloon na gelang van die omvang van sy betrokkenheid en die vermoë van die gemeente.

Een van die nadele van so 'n sentrale stelsel van versorging van predikante in rings- of sinodalevlak is dat 'n predikant se inisiatief en entoesiasme dalk gedemp kan word indien daar nie meer 'n uitdaging vir die predikant in die betrokke gemeente is nie.

'n Verdere moontlike nadeel is dat gemeentelede, kerkrade en predikante (veral waar die potensiaal ten volle benut is) belangstelling verloor om die gemeente verder op te hef en daarom die maklike pad volg, solank daar nie verdere finansiële verpligtinge vir die gemeente is nie.

Die einddoelwit moet egter wees en konsentreer rondom die verkondiging van die Woord terwyl die beginsel van ons werk saam en kry saam swaar, moet leef eerder as om gemeentesentries te werk en te dink. Dit mag dus belangrik wees vir die Kerk om innoverend in hierdie verband te dink en die moontlikhede te ondersoek.

AANBEVELING

1. Vir bespreking.

9.12.3 RASIONALISASIE

Rasionalisasie leef op verskeie terreine. In baie gevalle word mense se toekoms op die spel geplaas op welke wyse ookal. In die Kerk sou rasionalisasie altyd 'n direkte invloed op sinodale heffing hê. Rasionalisasie kan egter ook op ander vlakke hanteer en uitgevoer word. In terme van positiewe ontwikkelinge die afgelope jaar is daar reeds tussen R300 000 en R400 000 vir die Kerk gespaar sonder om dienste in te kort of risiko's te verhoog, en wel op die volgende vlakke:

9.12.4 VERSEKERING

As gevolg van die beginsel van kollektiewe of sinodale bedinging is meer as R300 000 vir 1998 bespaar terwyl ons in effek wyer dekking geniet. Enige besparing op die opgehoopte bybetaling (verwys na die hoofstuk oor versekering) sal aan gemeentes in die vorm van geeneis bonusse deurgegee word.

9.12.5 BANKKOSTE

Diensgeld vir die periode 1/5/98 tot 30/11/98 is deur Volkskas vrygestel om ons die geleentheid te gee om 'n proses van onderhandelinge in terme van verlaagde tariewe te kan finaliseer, sodra konsensus met Volkskas bereik is, sal gemeentes en organe van bystand volledig ingelig word.

9.12.6. EKSTERNE BORGSTELLING

Tydens die 64ste Algemene Kerkvergadering is daar gerapporteer dat die Kerk 'n borgstelling van R6 miljoen teenoor die sakebedrywe gehad het. Dié risiko is intussen gekanselleer en gevolglik is die Kerk nie meer blootgestel aan dié eksterne risiko nie. Nogeens 'n positiewe noot in die herstelproses van die kerk se finansiële struktuur.

AANBEVELING

1. Vir kennisname.

10. KERKORDE

10.1 SAKE INDEKS: KERKORDE

Die Buitengewone sitting van die 64ste Algemene Kerkvergadering het dit aan die Komitee vir die herskrywing van die Kerkwet opgedra om 'n Sake Indeks vir die Kerkorde saam te stel.

Die Komitee het baie moeite in die verband gedoen maar die uiteindelijke indeks sou bykans soveel bladsye soos die Kerkorde self beslaan. Dit sou die prys van die Kerkorde ook beïnvloed. Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het besluit om die Sake Indeks te laat.

AANBEVELING

1. Vir kennisname.

10.2 UITLEG DEUR DIE ALGEMENE KERKVERGADERING VAN ORDINANSIE 3.4.2 (viii)

Die vergadering word versoek om hom oor die volgende navraag van 'n gemeente oor die uitleg van Ordinsansie 3.4.2 (viii) uit te spreek:

'n Gemotiveerde beskrywingspunt is deur dié kerkraad by die ringsvergadering ingedien wat nie deur die ringsvergadering aanvaar is nie.

Die besluit laat 'n vraag ontstaan oor die uitleg van Ordinsansie 3.4.2 (viii). Dit lyk nie of dit in terme van die Kerkorde, Ordinsansie 3.7.3 (iii)(f), moontlik is vir 'n kerkraad om op 'n ander manier 'n beskrywingspunt op die agenda van die Algemene Kerkvergadering te plaas nie. Die ruimte word wel gelaat dat versoekskrifte van lidmate deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering, met verbygaan van die ringsvergadering, in die agenda van die Algemene Kerkvergadering opgeneem kan word (Ordinsansie 3.9.2 (ii)).

Indien Ordinsansie 3.7.3 (iii) (b) saamgelees word met 3.7.3 (iii) (f), kom dit voor of daar twee soorte beskrywingspunte van die kant van 'n ringsvergadering op die agenda van die Algemene Kerkvergadering geplaas sou kon word: (b) beskrywingspunte wat as beskrywingspunte van die ringsvergadering geld en (f) beskrywingspunte wat deur dienaars van die Woord, kerkrade en kerkraadslede aan die ringsvergaderings voorgelê is vir beoordeling en dan via die ringsvergadering deurgestuur is. Die onderskeid tussen beskrywingspunte van die ringsvergadering en beskrywingspunte wat via die ringsvergadering deurgestuur is, word egter weer oënskynlik opgehef deur Ordinsansie 3.4.3 (xviii). Die Ordinsansie skep die indruk

die ringsvergadering wat 'n afgevaardigde aanwys om die beskrywingspunt toe te lig en te motiveer op die Algemene Kerkvergadering, sy steun daaraan toesê.

In terme van Ordinasie 3.9.2 (viii) word die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering versoek om 'n uitleg te gee van Ordinasie 3.4.2 (viii). Tog word hierdie saak as dringend beskou en word die Algemene Kerkvergadering versoek om hom oor die saak uit te spreek. Die vraag is of "beoordeel beskrywingspunte" verstaan moet word as "steun beskrywingspunte" of selfs as "aanvaar beskrywingspunte as dié van die ringsvergadering". Moet 'n ringsvergadering ook beskrywingspunte wat hy nie inhoudelik steun nie, vir opname in die agenda van die Algemene Kerkvergadering deurstuur? Sou "beoordeel" iets meer of anders beteken as om te weeg of 'n beskrywingspunt 'n saak op die agenda van die Algemene Kerkvergadering wil plaas wat binne die bevoegdhede en werksaamhede van die vergadering val; dat dit korrek geformuleer en gemotiveer is en dat dit gewigtig genoeg is om die vergadering se aandag te geniet? Beteken dit noodwendig dat as die ringsvergadering 'n afgevaardigde aanwys wat die beskrywingspunt op die Algemene Kerkvergadering toelig en motiveer, die ringsvergadering ook as vergadering en die afgevaardigdes uit die ring die beskrywingspunt (moet) steun?

Indien die Kerkorde korrek vertolk word en daar nie 'n ander weg is waarlangs die saak in die agenda van die Algemene Kerkvergadering opgeneem kan word as via die ringsvergadering nie, kom dit tog voor asof "beoordeel" nie kan beteken dat die ringsvergadering noodwendig die inhoud van 'n bepaalde beskrywingspunt hoef te steun nie. Dit sou die onhoudbare situasie skep dat 'n ringsvergadering oor sake wat buite sy bevoegdheid lê, reeds klaar kan besluit sonder dat die Algemene Kerkvergadering selfs daarvan kennis neem! Dit kan ook tot groot onmin lei as 'n ringsvergadering op dié manier sake wat vir 'n bepaalde kerkraad ernstig en belangrik is, uit die agenda van die Algemene Kerkvergadering en daarmee uit die wyer debat in die Kerk hou.

AANBEVELING

1. Vir bespreking en besluit.

10.3 VERSLAG OOR DIE WERKSAAMHEDE VAN DIE RAAD VIR REGSADVIES

10.3.1 SAMESTELLING

Die Raad vir Regsadvies is na afloop van die 65ste Algemene Kerkvergadering soos volg saamgestel:

Prof SJ Botha (Voorsitter)
Prof AD Pont

Prof JA Loader
Ad R Botha
Ad T du Plessis

Adv R Botha het nooit as lid gefunksioneer nie. Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het adv L Pienaar, adv J Fourie, dr BJ van Wyk en dr JA Beukes as lede benoem.

Dr SP Pretorius het ampshalwe as sekretaris gedien.

10.3.2 FUNKSIONERING

Die Raad het dikwels vergader om advies op navrae wat deur kerkrade, lidmate, ampsdraers, ringskommissies en ringsvergaderings aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering gerig is. Advies is ook aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering gegee oor vraagstukke waarmee die Kommissie geworstel het. Die Kommissie het soms nie die advies van die Raad aanvaar nie en adviese ook dikwels terugverwys vir herbesinning en herformulering. Die Raad is dankbaar dat hy op die wyse van hulp kon wees.

Daar moet in die besonder melding gemaak word van groot insette wat gelewer is deur advokate L Pienaar, J Fourie en R du Plessis. Veral die eersgenoemde twee advokate wat ingegrawe is in die arbeidsreg, het waardevolle bydraes gelewer. Hulle getroue bywoning van vergaderings en tyd wat vir kerksake afgestaan word, word baie waardeer. Drr BJ van Wyk en JA Beukes is op 'n laat stadium deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering as lede benoem. Hulle het in die kort tydjie ook waardevolle bydraes gelewer.

AANBEVELING

- 1. Vir kennisname.**

10.3.3 VERKIESING VAN DIE RAAD VIR REGSADVIES

AANBEVELING

- 1. In terme van Ordinansie 3.7.3 (x) c kies die vergadering uit afgevaardigdes en persone wat nie lede van die vergadering is nie, vyf persone om op die Raad vir Regsadvies te dien. Lede van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering is nie verkiesbaar nie (Ordinansie 3.7.3 (xi)).**

--- oOo ---

AFSLUITING VAN DIE VERGADERING

Rondvraag

Lede van die vergadering word vriendelik versoek om sake wat nie in die Agenda aangeraak is nie maar wat hulle tog voor die vergadering wil lê, voor te lê by die agendapunt wat daarop betrekking het sodat daar nie aan die einde van die vergadering sake te berde kom waaroor reeds gehandel is nie.

Bedankings en afsluiting

Die voorsitter spreek bedankings uit en sluit die vergadering af met Skriflesing, oordenking, gebed en sang.

Die Agendakommissie vertrou dat die Agenda so ingerig is dat dit bygedra het tot 'n geseënde, vrugbare en ordelike vergadering.

DIE AGENDAKOMMISSIE PRETORIA

3 Julie 1998

--- oOo ---

BYLAE A

**VERSLAG
OOR ONDERSOEK NA
KRISISSE IN PASTORIEË**

Krisis in pastorieë

Abstract

Crisis in the manse

In a pilot study, 72 ministers and their wives were interviewed in focus groups to determine why ministers leave the Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika. Utilising the qualitative data of this research project could in future facilitate the formulation of effective strategies to create a salutogenic culture in the church.

1. INLEIDING

Die posisie van die hedendaagse pastor word verswaar deur ingrypende veranderings in die kerk en samelewing. Die veranderings laat hulleself geld in die konkrete leefwêreld van die pastor en sy of haar beroep, geloof, mens-wees en huweliks- en gesinslewe. In toenemende mate word 'n appél gemaak op pastors se geestelike rytheid en gesondheid. Indien hulle persoonlikheid dit nie kan verduur nie, beland pastors in 'n krisis wat hulle posisie op essensiële punte verswak. Die gevolg is dat hulle oneg word in hulle beroep, hulle geloof verstar en hulle private lewe word in ongelukkigheid gedompel. Dit plaas veral bedienaars van die Woord in die spervuur van hulle eie geloof in God, hulle eie vaardighede, hulle verhouding tot die gemeente, huweliksmaat, gesin en die bepalings van die kerkorde, sinodale besluite, die tradisie in die kerk en hulle totale mens-wees (Van Biljon 1988:39).

Die afgelope tien jaar het daar 'n toename plaasgevind in die aantal predikante wat die bediening in die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika (NHKA) verlaat. Hierdie verskynsel bring nie alleen 'n verlies aan leerkragte in die Kerk mee nie, maar impliseer ook finansiële verliese en die aftakeling van die beeld van die Kerk. In opdrag van die drie en sestigste Algemene Kerkvergadering (Algemene Kerkvergadering 1992:74) is 'n ondersoek geloods na die redes waarom predikante bedank en die gepaardgaande effek op hulle huwelik- en gesinslewe. Ten einde hieraan uitvoering te gee, is 'n ondersoekspan in November 1994 saamgestel. Die name van die span verskyn aan die einde van die artikel. Die werkwyse van die span, sowel as die ontwerp van die ondersoek is in oorleg met dr Goudine Botes, 'n kundige in navorsingsmetodiek van die Raad vir Geesteswetenskaplike Navorsing (RGN) beplan en uitgevoer.

Die navorsingspan het op kwalitatiewe navorsing as ondersoekstrategie besluit. Verskeie fokusgroeponderhoude is gevoer. Daarna is die onderskeie protokolle deur die navorsingspan geëvalueer in terme van problematiese temakategorieë en moontlike aanbevelings.

1.2 Perspektief ten opsigte van die omvang van die probleem

Ten einde 'n vollediger perspektief op die probleem van bedankings te kry, is 'n ontleding gemaak van die frekwensie teen tyd waarmee sulke bedankings plaasgevind het. In Tabel 1 word die getal bedankings per jaar oor die afgelope 10

jaar weergegee. Verder word die bedankings as persentasie van die getal diensdoenende predikante ook aangedui. Met die uitgangspunt dat die predikantskap nie net 'n roeping is nie, maar ook 'n beroep, word die predikante se bedankingskoers met die gemiddelde koers van enkele ander beroepe vergelyk.

1.3 Doelstellings

Die doel van die navorsingsprojek is om ondersoek in te stel waarom predikante van die NHKA die bediening verlaat. Die verkreeë inligting kan benut word om die formulering van strategieë te fasiliteer sodat daar op 'n effektiewe wyse in die toekoms 'n salutogeniese kultuur in die Kerk geskep kan word.

1.4 Navorsingsoogmerke

Die onderstaande doelwitte is as riglyne vir ondersoek ingestel:

- * Om die houding van predikante en predikantsvroue te bepaal teenoor die beroep.
- * Om die interaksie tussen predikante en die kerklike strukture ten opsigte van die aard en doeltreffendheid daarvan te ondersoek.
- * Om die invloed van verskeie faktore op die huweliks- en gesinslewe van predikante te ondersoek met die oog op die daarstelling van voorkomende en helende aksies.
- * Om aanbevelings te maak en riglyne daar te stel wat kan bydra tot die verdere verbetering van die beroepskwaliteit en die optimale ontwikkeling van die potensiaal van predikante.

2. NAVORSINGSMETODIEK

2.1 Onderzoekstrategie

In die lig van die sensitiewe aard van die ondersoek is 'n benadering of strategie gevolg waarin die maksimum inligting in die minimum tyd en teen aanvaarbare vlak van betroubaarheid ingesamel kon word (Selltiz 1965:50).

Ten einde die ondersoeksterrein so deeglik moontlik te dek, het die ondersoekspan 'n matriks daargestel waarin die onderskeie ondersoekselemente en ondersoekvelde geïdentifiseer is. Die ondersoekspan het 'n aantal vrae opgestel wat as basis kon dien om die tersaaklike inligting by wyse van fokusgroeponderhoude in te samel.

2.2 Navorsingsdeterminante

'n Wetenskaplike ondersoek van dié aard is nie gebaseer op empiriese waarnemings wat 'n persoon of persone gemaak het nie. Getuienis van dié aard beantwoord nie aan die eise van betroubaarheid, geldigheid en objektiwiteit nie - eise wat gewoonlik as integrale kriteria van wetenskaplike kennis/navorsing gestel word (Mouton 1988:7). Dit impliseer dat die werkdefinisie ten opsigte van die navorsingsprojek bepaal is deur verskeie dimensies van geesteswetenskaplike navorsing.

2.3 Domeinaannames

Die navorsingspan het onderstaande taak- of probleemgerigte oortuigings op 'n selektiewe wyse geïdentifiseer om die ondersoekterrein te dek. Dié matriks sluit sekere aannames in rakende die navorsingsdomein en spesifieke domeinverskynsels (Heyink & Tymstra, 1993):

- * Keuring, opleiding en begeleiding.
- * Beroepskonteks.
 - kerklike strukture.
 - werksomstandighede.
- * Sosio-politieke konteks.
- * Godsdienstige en geloofskonteks.
- * Persoonlike, huweliks- en gesinskonteks.
- * Algemene tendense.

2.4 Datainsameling

Fokusgroeponderhoude met diensdoenende predikante en hulle eggenotes; emeriti-predikante; BD-studente en lede van die Dosentevergadering; Kuratorium; Raad van Finansies en die Moderamen is in die navorsing gekies om kwalitatiewe inligting in te samel.

Die voorkeur vir die betrokke navorsingsrasionaal is dat fokusgroeponderhoude groepdeelname bevorder (Derzin & Lincoln 1994). Kwalitatiewe navorsing bied inligtingryke beskrywings van menslike ervarings (Krueger 1994) wat mensvriendelik (gebruikers-vriendelik) (Walker 1995 & Welters 1977), praktykgerig (Morgan 1988) en gevolglik maklik implementeerbaar is (Stewart & Shamdasani 1990).

Tydens die fokusgroeppesprekke wat deur dr. Goudine Botes en Kobus van Biljon, albei geregistreerde sielkundiges, gevoer is, is die fasette soos in die oorspronklike matriks voorgestel, in aanmerking geneem. Die onderhoude is op audioband opgeneem, met die toestemming van die predikante, anoniem verbatim getranskribeer en daarna as protokolle beskikbaar gestel aan die navorsingspan vir ontleding.

Ten einde die verkreeë data te kontroleer teen die beweerde oorsake van diensverlating en probleme in pastorieë, is die notules van predikante wat aan klagte-

ondersoeke onderworpe was, deur 'n navorser ontleed om verdere tersaaklike inligting in te win.

'n Derde wyse waarop data vir kontroledoelendes verkry is, was die voer van onderhoude met enkele predikante wat reeds die diens van die Kerk verlaat het.

2.5 Analise van kwalitatiewe data

Tydens die analisering van die kwalitatiewe data, is die inhoud-analise metode van Miles en Hubermann (1984) gebruik. Die data is in betekenisvolle eenhede deur die navorsers gekategoriseer. 'n Betekenisvolle eenheid is enige woord of sinsnede wat betrekking het op fasette soos vervat in die matriks of die respondente se verwysingsraamwerk. Soortgelyke en verwante betekenisvolle eenhede is saam gegropeer om die temas van die navorsing saam te stel. Temas verteenwoordig neigings of sake wat na vore gekom het uit die navorsing. Verwante en soortgelyke temas is opnuut saamgegropeer om die sentrale temas van die navorsing te konseptualiseer.

2.5.1 Analitiese prosesse

Eerstens:	Data reduksie - betekenisvolle eenhede
Tweedens:	Data reduksie - temas
Derdens:	Sentrale tema(s)

Die data is individueel deur die lede van die navorsingspan geïnterpreteer. Tydens 'n gesamentlike sitting is konsensus bereik deur die navorsingspan ten opsigte van die onderskeie betekenisvolle eenhede, temas en sentrale temas.

2.6 Samestelling van streekproef

Ten einde die koste verbonde aan die ondersoek, asook die beperking van tyd van die spanlede, is 'n steekproef van 72 predikante en eggenotes op 'n ewekansige wyse uit die ringe in en om Gauteng betrek.

Fokusgroepe is, om sentrale geldigheid te bereik, ewekansig saamgestel volgens bedienings- en lewensjare:

*	BD studente	:	Finalejaars
*	Beroepafwagendes	:	Proponente en geordende dominees
*	Vestigingsfase	:	1-5 bj/25-30 lj
*	Vroeë-loopbaanfase	:	6-15 bj/30-40 lj
*	Middel-loopbaanfase	:	16-25 bj/41-51 lj
*	Laat-loopbaanfase	:	25-35 bj/50-60/65 lj
*	Emeriti		
*	Lede van Dosentevergadering, Kuratorium, Raad van Finansies en Moderamen		

(lg afwesig).

3. **RESULTATE**

3.1 **Perspektief ten opsigte van data en die ontleding daarvan**

Die resultate wat vervolgens gerapporteer word, is 'n geïntegreerde samevatting van die verbatim data van die fokusgroepe. Die analise van die kwalitatiewe data is in 2.5 en 2.5.1 reeds bespreek.

Die resultate van predikante wat die bediening verlaat het of aan klagte-ondersoek onderworpe was, is verkry uit die tersaaklike notules en is weereens volgens sentrale temas ontleed en geïntegreer.

3.2 **Statistiese beeld ten opsigte van bedankings**

In tabel 1 word 'n uiteensetting gegee van die getal predikante wat per jaar vanaf 1985 bedank het of die diens van die Kerk verlaat het. Verder word die getal predikante per jaar rapporteer en die bedankings as persentasie van die totaal uitgedruk.

Tabel 1: Bedankings en getal predikante

Jaartal	Getal	Getal bedank	% Uittredings
1985	251	6	2.39
1986	263	0	0.00
1987	259	6	2.32
1988	285	4	1.40
1989	280	5	1.79
1990	288	7	2.43
1991	294	2	0.68
1992	289	17	5.88
1993	324	6	1.85

Uit tabel 1 blyk dat die getal en persentasie bedankings per jaar nie hoog is in vergelyking met bedankings uit ander professies soos ingenieurs, medici, prokureurs of ander diensberoep nie. Die getal en persentasie wat in 1992 uit diens getree het, is egter hoog en daar is in besonder ingegaan op die oorsake en redes vir bedanking. Uit die ontleding van die lêers van die betrokke predikante is meer inligting op die vraag verkry en by die ander bevindinge ingewerk.

3.3. Enkele kenmerke en gegewens van ampsverlaters

In Bylae A verskyn sekere tersaaklike inligting by wyse van staafdiagramme van predikante wat oor die afgelope tien jaar die bediening verlaat het. Die tersaaklike gegewens is in die resultate geïnkorporeer.

3.4. Resultate van onderhoude met fokusgroepe

Verskillende temas is deur die ondersoekspan uit die transkripsies geïdentifiseer. Die resultate sal telkens in die volgende struktuur aangebied word:

- A1. Komponente van die betrokke tema wat die persepsies van die deelnemende predikante oor die saak weerspieël. Dit is belangrik om in gedagte te hou dat hier geen oordeel oor die geldigheid of "waarheid" van die persepsies uitgespreek word nie. Dit is 'n weergawe van wat die fokusgroepe gesê het.
- B. Resultate uit die notules van klagondersoeke (waar van toepassing).
- C. Aanbevelings van die navorsingspan waarin gedagtes van die fokusgroepe geïntegreer is.

3.5. Sentrale temas

3.5.1 Keuring, Opleiding en Begeleiding

- A. *Komponente van die betrokke tema wat die persepsies van die deelnemende predikante oor die saak weerspieël.*
 - * Predikante in die fokusgroepe beleef dat hulle nie oor al die teologiese en nie-teologiese kritiese vaardighede beskik wat nodig is vir hulle rol as predikant nie. Opleiding ontwikkel en bou nie geïntegreerde lewensvaardighede by predikante nie. Die volgende word onder andere genoem:
 - Die bestuur van 'n gemeente; oorhoofse kerkbestuur; finansiële bestuur; die hantering van generasiegapings in die gemeente; die balansering van werks- en gesinsverpligtinge; persoonlike ontwikkeling tydens opleiding en die hantering van persoonlike probleme; die hantering van rolveranderinge en die bemeestering van die veelvuldige rolle van die predikant.
 - * Die effektiwiteit van die huidige keuringsproses word bevraagteken.
 - * 'n Gebrek aan deurlopende begeleiding word beleef.
 - * Daar word nie 'n geloofsband tussen studente gelê tydens hul studiejare nie. Dit reflekteer in 'n gebrek aan kollegialiteit en ondersteuning in later jare.
 - * Al die leemtes word deurlopend in hulle loopbane deur predikante ervaar.

B. *Gevolgtrekking van navorsingspan*

Keuring, opleiding en voortgesette opleiding is hoofsaaklik akademies gefundeer en rus nie predikante toe om optimaal in die bediening en lewenspraktyk te funksioneer nie.

C. *Aanbevelings*

* **Keuring:**

- Die hele saak van aanvanklike keuring en deurlopende evaluering van kandidate met die oog op toelating tot die predikantsamp behoort grondig hersien te word.
- Hersien die norme vir keuring en opleiding/ontwikkeling aan die hand van 'n duidelike definiëring van roeping, beroepsvereistes en -vaardighede.

* **Praktykopleiding:**

- Opleiding en vorming vir die bedieningspraktyk, naas akademiese opleiding, behoort sterker beklemtoon te word.
- Die installering van 'n praktykgerigte jaar na voltooiing van formele studie behoort oorweeg te word.

* **Lewenswaardes en -vaardighede:**

- Plaas klem op die aanleer van geïntegreerde lewensvaardighede, veral vanaf die derde studiejaar.
- Deurlopende begeleiding ten opsigte van geloofslewe en lewenswaardes behoort aan studente gebied te word.

* **Voortgesette begeleiding:**

- Begeleiding en ondersteuning behoort ook uitgebou te word aan afgestudeerde predikante wat beroepafwagtend is, asook diensdoende predikante.
- Die behoeftes aan opleiding/ontwikkeling van diensdoende predikante behoort deurlopend bepaal te word. Skep geleenthede waartydens in hierdie behoeftes voorsien kan word.

* **Alternatiewe loopbane:**

- Verskaf voorligting oor alternatiewe studierigtings en loopbane aan studente wat op verskillende stadia van die opleiding uitval.

3.5.2 Beroepskonteks

Onder hierdie oorkoepelende tema word twee subvelde onderskei naamlik kerklike regeerliggame en ondersteuningsisteme en werksomstandighede.

3.5.2.1 Kerklike regeerliggame en ondersteuningsisteme

A1. *Komponente van die betrokke tema wat die persepsies van die deelnemende predikante oor die saak weerspieël.*

- * Kerkrade en ringsvergaderings voer nie hulle opsigtaak effektief uit nie. Gevolglik word kritiese probleemareas nie betyds geïdentifiseer en geremedieer nie.
- * Ringskommissies vermy konflik en voer gevolglik nie dissiplinêre funksies uit nie.
- * Daarteenoor word ook gestel dat weens Ringskommissies en die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering se gereedheid om te tug en traagheid om goeie werk te erken en ondersteuning te bied waar dit verlang word, het 'n "ons teen hulle" gevoel tussen predikante en kerklike regeerliggame ontwikkel - so asof hulle nie in dieselfde span saamwerk nie.
- * Predikante beleef die kommunikasie tussen die Algemene Kommissie, Ringskommissies en Kerkrade onderling, en van bogenoemde liggame met die predikante as oneffektief. (Die probleem met die kerklike finansies in die NHKA is hiervan 'n voorbeeld).
- * Meerdere vergaderings en Kommissies word verdink van politieke sydigheid en teologiese ortodoksie, en dit skaad vertroue.
- * 'n Negatiewe gees en klimaat word in die Kerk geskep deur sommige beriggewing in kerklike publikasies.
- * Die Kerk word as te konserwatief beleef met betrekking tot bedieningstrategieë aan moderne mense met hulle eie geloofsbelevens en uitlewingsbehoefte.
- * Kerkrade word min ruimte gelaat vir besluitneming oor 'n spesifieke gemeente se funksionering. Kerkrade het 'n behoefte aan meer ruimte vir eie besluitneming en kreatiwiteit oor byvoorbeeld liturgie of sang vir kinders en jongmense.
- * Wanneer predikante aan spaningsdruk en uitbranding ("burn out") ly wanneer

hulle oorwerk is, word hulle dikwels deur hulle eie regeerliggame daarvan beskuldig dat daar fout is met hulle roepingsbewustheid of dat hulle lui is.

- * Die vaag omskrewe take van predikante en hulle eggenotes laat baie ruimte vir misverstande, frustrasies en uitbuiting.
- * Wantroue oor kollegas en kerklike regeerliggame veroorsaak dat predikante nie maklik hulp soek nie.

A2. *Resultate uit notules van klagondersoek*

*** *Ampsversuim***

In bykans alle klagtes kom aspekte van ampsversuim na vore, naamlik huisbesoek, siekebesoek en besondere pastoraat wat nagelaat word.

Uit die getuienis blyk dat twee faktore aanwesig is:

- * Onvermoë om tydseffektief volgens 'n eie program te werk en die program so te bestuur dat tyd ingeruim word vir verwagte gebeure.
- * Onvermoë om met erns en interne motivering te werk - in sommige gevalle selfs 'n traak-my-nie-agtigheid oor genoemde aspekte van die ampsopdrag.

*** *Vaardigheidsgebreke***

Verder dui die getuienis daarop dat 'n aantal vaardigheidsgebreke die funksionering van die predikant nadelig beïnvloed. Die volgende gebreke kom telkens na vore:

- * Onvermoë om goeie verhoudinge met lidmate en ampsdraers op te bou, veral met diegene wat kritiek uitspreek. Optrede in konfliktsituasies gee aanleiding tot vyandigheid en verwerping van die predikant.
- * Gedrag van die predikant wek weerstand. Sake soos oorheersende styl, onvermoë om weerstand te hanteer, oormatige selfhandhawing, onbeheersde optrede en onbeholpenheid tydens vergaderings kom dikwels voor.
- * Bestuursvaardighede tydens vergaderings ontbreek. Verskeie probleme het juis uit die hantering van vergaderings voortgespruit.
- * Gebrekkige preekvaardighede duik dikwels op as beswaar.

*** *Gemeentelike faktore***

Enkele van die faktore binne gemeentes wat lei tot ampsverlating of ontheffing, is die volgende:

- * Die finansiële posisie en veral die agteruitgang daarvan in gemeentes lei tot hoë druk op predikante. Verder kom daar 'n skerper fokus op die vermeende rol van die dominee in die agteruitgang. Lidmate weerhou in die meeste gevalle offergawes wanneer hulle self 'n aksie teen die predikant het of wanneer hulle bewus word van polarisasie in die gemeente.
- * Gemeentes blyk finansiëel sensitief vir versteurde verhoudings te wees. Dit stel groot eise aan die leierskap en bestuursvaardighede van die predikant om onrus te ontloot en die gemeentelide te verenig in die nastrewing van gemeenskaplike doelwitte.
- * Kerkraadslede tree oorheersend teen mekaar en die leraar op. Dit skep polarisasie en groeivorming, ook tussen lidmate. Die wanorde en spanning word in die meeste gevalle onder beheer gebring deur die predikant te verwyder.
- * Gemeentes en kerkrade toon 'n onvermoë en 'n onwil om na 'n periode van konflik weer hulle predikant te aanvaar en hartlik met hom of haar saam te werk. Versteurde verhoudings toon 'n neiging om permanente letsels te laat en lei uiteindelik tot vervreemding tussen lidmate en die gemeente. Die notules van die tugondersoeke dui egter ook daarop dat die meeste predikante heelwat doen om versoening tussen hulle en die beswaardes te bewerkstellig.

B. *Gevolgtrekking van navorsingspan*

Daar bestaan 'n groeiende vertrouenskrisis tussen predikante en die kerklike regeerliggame. Die funksionering van die kerklike regeerstelsel word as hiërargies en outoritêr beleef. Dit beperk die ruimte vir eie besluitneming en kreatiwiteit.

Die effek van hierdie faktore manifesteer op die volgende terreine:

- * die gegewe werksklimaat;
- * die persoon en vaardighede van die predikant;
- * gebrekkige geloofsklimaat en liefdesgesindheid van gemeentelide;
- * gebrekkige of kwynende toewyding van die predikant; en
- * gebrekkige of kwynende toewyding van gemeentelide.

C. *Aanbevelings van navorsingspan*

- * Die genoemde vertrouenskrisis behoort op alle vlakke dringend aandag te kry.

- * Die Kerk se strategie, strukture en funksionering behoort grondig herevalueer en herstruktureer te word. Dit behoort juis te gebeur sodat almal in die Kerk hulle roeping effektief kan vervul.

3.5.2.2 Werksomstandighede

A. *Komponente van die betrokke tema wat die persepsies van die deelnemende predikante oor die saak weerspieël.*

- * Predikante moet aan te veel mense en kerklike regeerliggame verantwoording doen. Dominees beleef dat dit onmoontlik is om almal tevrede te stel.
- * Predikante vind dit moeilik om aan die verwagtinge wat aan hulle gestel word, te voldoen en steeds in hulle optrede as mens kongruent te bly (rolkonflik).
- * Daar word van dominees verwag om teoloog, pastor en bestuurder te wees. Party beskik gewoon nie oor die nodige vaardighede nie, terwyl ander dit nie as hulle taak beskou nie. Weens 'n gebrek aan duidelik gestruktureerde opdragte, ly dominees dikwels aan oorderewe skuldgevoelens en raak hulle hipersensitief vir enige vorm van kritiek.
- * Predikante kry baie kritiek en min erkenning vir hulle werk. Die persepsie bestaan dat die Kerk in 'n konfliktsituasie eerder die kant van die gemeente kies as dié van die predikant. Dit lei tot onsekerheid en oordrewe versigtigheid in eie gemeente.
- * In gevalle waar daar min intrinsieke motivering en werksbevreëdiging bestaan, ondervind predikante moeite om hulle belewenis van min erkenning en waardering, baie kritiek, onderlinge kompetisie, en die moeilike evalueerbaarheid van hulle werk, te hanteer.
- * In 'n vinnig veranderende wêreld het die status van predikante verander in vergelyking met ander professionele beroepe. Baie predikante is nie toegeus om dit sonder spanningsdruk te hanteer nie.
- * Die beroep van predikant, soos dit tans in die Kerk beoefen word, bied geen "bevorderings"-moontlikhede nie, behalwe om professor te word of om in die kerklike regeerliggame opgang te maak. Dit lei tot frustrasie by predikante wie se universiteitsmaats "vorder" in die samelewing.

Die moontlikheid vir persoonlike en loopbaangroei word as beperk ervaar. Die groot tekort aan predikante in die verlede, met gepaardgaande geleentheid om van standplaas te verwissel, het 'n uitkoms vir bogenoemde kontekstuele stres gebied.

Die geleentheid om van standplaas te verwissel as teenvoeter vir stagnering en

spanninge wat ontwikkel het, bestaan al hoe minder.

- * 'n Gebrek aan informele sosiale omgang word ervaar.
- * Die gebrek aan privaatheid ten opsigte van persoonlike finansiële aangeleenthede (behuisings-, vervoer- en traktementpakkette) skep dikwels verleentheid en stres.
- * Veral wanneer kinders op hoërskool en universiteit is, beleef pastoriegesinne finansiële druk. Die huidige finansiële posisie van die Kerk as geheel en gemeentes afsonderlik dra daartoe by dat dominees 'n gebrek aan finansiële sekuriteit ervaar, nie net tydens hulle bedieningstyd nie, maar veral ook na aftrede.
- * Predikante beleef groot druk om fondse te genereer ter wille van gemeentes se (en dus hulle eie) oorlewing.

B. *Gevolgtrekking van navorsingspan*

'n Wye verskeidenheid faktore in die werksomstandighede van predikante soos verwagtinge van en verandering in die omgewing, kortwiek hulle optimale funksionering.

C. *Aanbevelings van navorsingspan*

- * Skep meer realistiese verwagtings by die gemeente oor die werk van die dominee deur:
 - inligting rakende die aard en omvang daarvan in die gemeente beskikbaar te stel;
 - ontwikkel 'n doelgerigte, gekoördineerde langtermyn bedieningstrategie vir die gemeente en verskaf gereelde terugvoer aan die gemeente;
 - ontwikkel 'n tersaaklike evalueringstelsel vir die bedieningswerk van die predikant.
- * Bogenoemde bied nie slegs geleentheid tot effektiewe gemeentelike bediening nie, maar bied ook aan predikante die geleentheid tot doelgerigtheid in hulle bediening sowel as beroeps- en persoonlike ontwikkeling.
- * Bevorder meer geleentheid en groter bereidheid by kollegas en kerklike regeerliggame om na predikante se probleme met hulle werksomstandighede te luister, en verskaf sodoende meer effektiewe, probleemgerigte ondersteuning.

- * Bied ruimte in die Kerk vir bediening deur predikante oor gemeentegrense heen, sodat spanwerk en spesialisasie moontlik kan word.
- * Tydens voortgesette opleiding behoort aandag gegee te word aan die akademiese, praktykgerigte, inter- en intrapersoonlike eise wat aan die predikant gestel word.
- * Evalueer die jongste besluite van die Algemene Kerkvergadering insake veranderinge aan beroepstelsel in die lig van hierdie verslag.
- * Dominees moet aangemoedig word om meer geleenthede vir hulleself en hulle gesinne te skep vir informele, gemaklike sosiale verkeer, sodat hulle spanning op gereelde basis verlig kan word.
- * Skep die geleentheid dat predikante tydens vergaderings van kerkrade, ringsrade vir predikante, Ringsvergaderings, en voortgesette teologiese toerusting of waar hulle in groepsverband byeen is, probleme en vreugdes van hulle bediening met mekaar kan deel.
- * Bystand (terapie, opleiding, groepondersteuning) behoort op grond van predikante se insette ten opsigte van hulle behoeftes beskikbaar gestel te word.
- * Op ringsvlak kan die implementering van 'n tipe "mentor/protege" stelsel oorweeg word. Dit kan help om aan die behoefte aan ondersteuning met werks-, finansiële, geloofs- en gesinsprobleme te voorsien.
- * Herevalueer die uitgangspunte waarop die huidige stelsel van lewensonderhoud aan die predikant berus, in die lig van die stygende lewensbehoefte van pastoriegesinne en die beperkte vermoëns van die gemeente.

3.5.3 Sosio-politieke konteks

A. *Komponente van die betrokke tema wat die persepsies van die deelnemende predikante oor die saak weerspieël:*

- * Die persepsie wat bestaan dat politieke sentimente 'n rol speel in die funksionering van kerklike regeerliggame skep frustrasie en irritasie.
- * Lidmate se verskillende reaksies op die veranderende politieke situasie in die land bemoeilik die bearbeidings- en bestuurstaak van die predikant op gemeentevlak.
- * Die Kerk funksioneer in 'n wêreld waarin die lewens- en werksomstandighede, die finansiële situasie en die denkwysse van mense

sodanig verander het dat dit die werk van die Kerk en die funksionering van die dominee bemoeilik.

B. *Gevolgtrekking*

Dit blyk dat predikante nie genoegsaam oor die vermoë beskik om die veranderende tydgees te verstaan en te hanteer nie.

C. *Aanbevelings*

- * Predikante moet toegerus word om die veranderende tydgees beter te verstaan en te kan hanteer.
- * Persepsies word slegs deur ervaring verander. Daarom behoort almal in die Kerk daadwerklik aandag te gee daaraan dat hulle kerklike en persoonlike optrede nie bepaal sal word deur hulle politieke affiliasie en verbondenheid nie.

3.5.4 **Godsdienstige en geloofskonteks**

A. *Komponente van die betrokke tema wat die persepsies van die deelnemende predikante oor die saak weerspieël:*

- * Dit wat vir die gemeentede 'n godsdienstige of geloofskonteks is, het vir die predikant 'n werkskonteks geword. Dit laat predikante en hulle gesinne arm aan persoonlike geloofsbeleving en die beleving van die gemeenskap van die gelowiges.
- * Uit vrees vir 'n metodistiese etikettering bestaan daar veral huiwering om geloofsbelevensisse met kollegas te deel.

B. *Gevolgtrekking*

Predikante ervaar 'n verarming in hulle geloofslawe en ontwikkel 'n vrees en selfs weerstand teen die openlike uitlewing van hulle geloofsoortuigings as gevolg van druk van kollegas en gemeentede.

C. *Aanbevelings*

- * Die definiëring en bevordering van 'n egte spiritualiteit behoort ernstig aandag te kry in die Kerk.
- * Predikante behoort kreatief die ringsrade vir predikante te benut as 'n geleentheid om mekaar in die geloof te ondersteun.

3.5.5 **Persoonlike konteks**

A. *Komponente van die betrokke tema wat die persepsies van die fokusgroep weerspieël:*

3.5.5.1 **Die persoon van die predikant**

- * Hy of sy is dikwels nie roepingsbewus/roepingsgeskik nie.
- * Sy of haar eie geestelike lewe is dikwels gebrekkig.
- * Hy of sy beleef skuldgevoelens oor verskeie sake, ondermeer:
 - sy of haar onvermoë om aan al die verwagtinge wat aan hom of haar gestel word, te beantwoord,
 - gebrek aan struktuur ten opsigte van tydskedulering, en
 - 'n onvermoë om mense te help.

3.5.5.2 **Gebrek aan talle vaardighede word genoem:**

- * om menseverhoudinge sinvol te hanteer in die gemeente en in die gesin;
- * kommunikasievaardighede in die gemeente met spesifieke groepe (vergadering), in die huwelik, met God;
- * onvermoë tot streshantering;
- * hy of sy het dikwels nie die vermoë om sy of haar eie foute te erken nie;
- * hy of sy kan nie kritiek en weerstand hanteer nie;
- * beskik nie oor selfhandhawingsvaardighede nie;
- * besit nie die vaardigheid tot motivering nie;
- * ervaar 'n onvermoë om konflik en frustrasie te hanteer.

B. *Gevolgtrekkings*

Dit wil voorkom of sommige predikante oor die akademiese vermoë beskik om hulle werk te doen, maar nie oor die persoonlikheidskwaliteite nie. Bogenoemde sake en die vermelde belewenisse lei tot spanning en 'n identiteitskrisis wat sodanige afmetings kan aanneem dat die predikant begin twyfel oor sy of haar geloof, potensiaal en vermoëns.

C. *Aanbevelings*

- * Tydens opleiding, asook daarna, behoort 'n program vir predikante aangebied te word waartydens die volgende aangespreek word:
 - die ontwikkeling van spesifieke inter- en intra-persoonlike verhoudingsvaardighede;
 - kommunikasievaardighede;
 - intra-persoonlike toerusting en begeleiding.
- * Terapie vir predikante moet meer toeganklik wees.

- * Ondersteunende kollegialiteit behoort aangemoedig te word.

3.5.6 **Huwelik- en gesinskonteks**

3.5.6.1 **Die pastoriehuwelik**

Die pastoriehuwelik is onder druk. Die volgende aspekte is ter sake.

- * Die werkskonteks van die predikant beïnvloed die lewe van sy of haar gesin:
 - sommige gesinne beleef verwagtinge aan die vrou en kinders negatief;
 - werksure (veral saans) skep spanning.
- * Persoonlike vaardighede ontbreek soms om aan die eise van 'n huwelik en gesin te voldoen.
- * Addisionele spanning word op die huwelik geplaas as gevolg van die vrees vir die implikasies van egskeiding vir die predikant:
 - sommige eggenote manipuleer die predikant op grond van hierdie saak;
 - daar bestaan verskillende stelle reëls vir predikante en lidmate;
 - omdat predikante in egskeiding prakties alles verloor, word dit op die langebaan geskuif met gevolglike kroniese frustrasie.
- * Predikante soek nie betyds hulp vir huwelik- en gesinsprobleme nie. Gebrekkige vertroue, vrees vir blootstelling en om beskinder te word, sowel as die kerklike klimaat van "jy het net een kans, daar is 'n oorskot van predikante beskikbaar", versterk die huiwering om betyds hulp te soek.
- * Buite-egtelike verhoudings is bydraend tot egskeidings.
- * Daar bestaan 'n behoefte aan beter ondersteuning en minder tug wanneer predikante huweliks- en gesinsprobleme beleef.

3.5.6.2 **Die gesin van die predikant**

- * Gesinproblematiek word of ontken of verwaarloos.
- * Die visbak sindroom wat gebrek aan privaatheid impliseer, word deur pastoriegesinne as bron van stres beleef.
- * Verwagtinge van die gemeente en dit wat predikante van hulleself en hulle gesinne verwag, lei tot ambivalensie en spanning. Verpligte rolle, aansprake op gesinstyd, inmenging in lewenstyl is hier ter sake.

3.5.6.3 **Predikantsvroue**

- * Predikantsvroue is oor die algemeen bereid om 'n rol in die gemeente te vervul. Daar is egter 'n behoefte om ruimte te hê om eie vaardighede in die gemeente uit te leef.
- * Roloorbelading word soms beleef binne die gemeente, gesin en eie beroep.
- * Predikantsvroue beleef die NHSV as 'n waardevolle ondersteuningsliggaam.

3.5.6.4 **Die sosiale lewe van die predikant**

- * Die predikant beleef sosiale isolasie vanweë onbevredigende sosiale kontak met kollegas en in die gemeente.

3.5.6.5 **Huisvesting**

- * 'n Gebrek aan 'n eie huis skep 'n sekuriteitsprobleem.

B. *Gevolgtrekking*

Verskeie faktore met betrekking tot rolverwagting en rolvervulling by predikante beïnvloed die huwelik en gesinskonteks sodanig dat hulle bediening sover as hulle privaatlewe dikwels ernstig benadeel word.

C. *Aanbevelings*

- * Tydens opleiding en ook deurlopend vir predikante is programme in huweliksbegeleiding en -verryking noodsaaklik.
- * Die NHSV-Hoofbestuur, streekbesture en eie lede moet verder in staat gestel word om predikantsvroue te ondersteun.

4. **ALGEMENE OPMERKINGS**

- * Tekortkominge in dié navorsingsprojek is dat die navorsingspan slegs twee predikante kon betrek wat reeds bedank het. Navorsers is ook nie geleentheid gebied om die sogenaamde "exit-onderhoude" te voer nie, ten spyte van pogings wat aangewend is.
- * Die kwalitatiewe data bied voldoende navorsingsmateriaal om beduidende kwantitatiewe navorsing te onderneem.
- * Die Raad vir Herderlike Sorg behoort by die navorsingspan betrek te word in die beplanning van verdere navorsing en die implementering van dié aanbevelings.

- * Voortgaande navorsing behoort steeds onderneem te word om duidelike historiese profiele op te stel.

5. NAVORSINGSPAN

Die volgende persone is in die navorsingspan betrek en elkeen se besondere werk- of kundigheidsterrein word vermeld:

Ds J Coetzee	Voorsitter
Dr Kobus van Biljon	Kliniese Sielkundige
Dr Goudine Botes	Navorsingsielkundige
Mev Grace Grobler	Sielkundige
Ds Willem Slabbert	Bedryfsielkundige
Ds Gys Els	Kliniese Sielkundige
Dr Sussa van Staden	Maatskaplike Werker
Ds Piet Geyser	Direkteur: Kital
Dr Piet van Staden	Lid: Raad vir Herderlike Sorg
Prof Nic Alberts	Bestuurskundige (Nagraadse Bestuurskool, Universiteit van Pretoria)

6. DANKWOORD

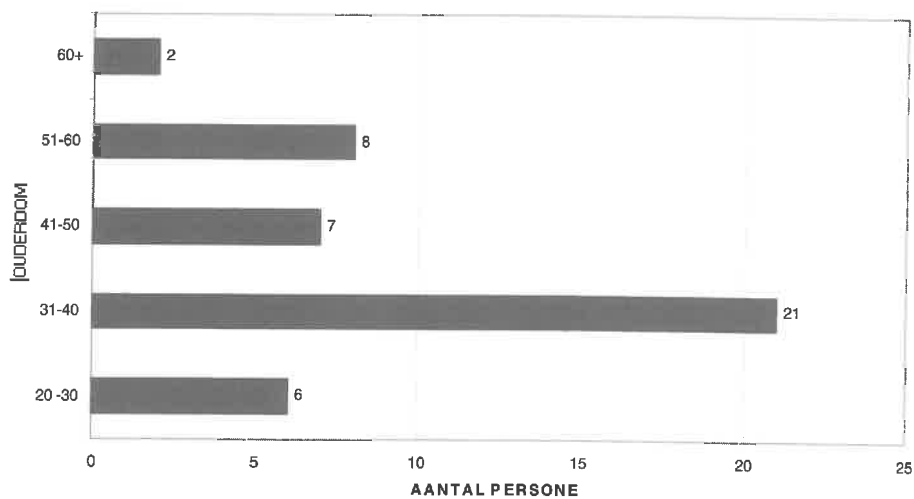
Die Navorsingspan spreek sy dank uit teenoor die predikante en predikantsvroue wat bereid was om kosbare tyd af te staan vir fokusgroeponderhoude.

Literatuurverwysings

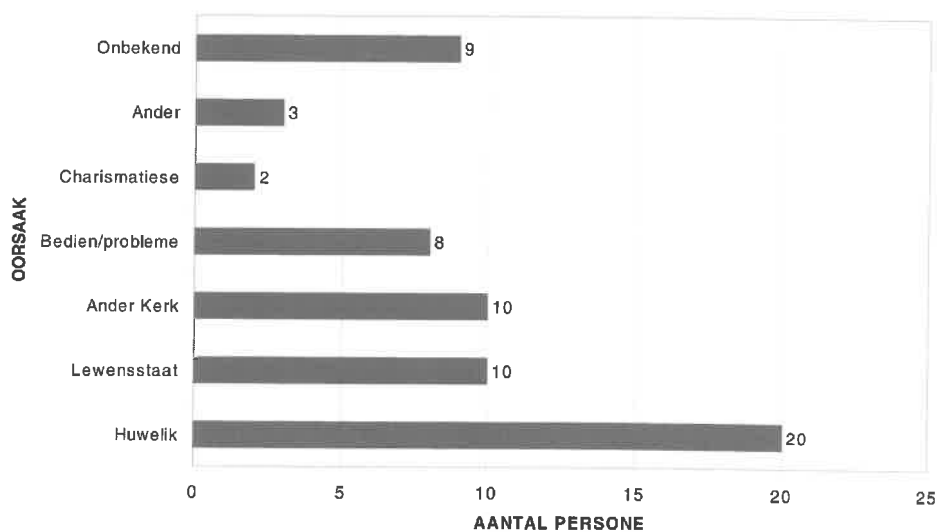
- Denzin, H K & Lincoln, Y S 1994. *Handbook of qualitative research*. California: Sage.
- Heying, J W & Tymstra, T J 1993. The function of qualitative research. *Social indicators: Research* 29, 291-305.
- Krueger, R A 1994. *Focus Groups: A practical guide for applied research*. London: Sage.
- Miles, M B & Huberman, A M 1984. *Qualitative data analysis: A source-book of new methods*. London: Sage.
- Morgan, D L 1988. *Focus groups as qualitative research*. California: Sage.
- Mouton, J & Marais, H C 1988. *Metodologie van die geesteswetenskappe*. Pretoria: Raad vir Geesteswetenskaplike Navorsing.
- Selltiz, C, Jahoda, M, Deutsch, M & Cook, S W 1965. *Research methods in social relations*. Revised edition. New York: Holt, Rinehart & Winston.
- Stewart, D W & Shamolasani P N 1990. *Focus groups: Theory and practice*. London: Sage.
- Van Biljon, J A 1986. Die predikant en die eise van die tyd. *Praktiese teologie in Suid-Afrika* 1, 39-51.
- Walker, R 1985. An introduction to applied qualitative research, in *Applied qualitative research*. Adelshot Grover.

BYLAE A.1

OUDERDOMSVERSPREIDING

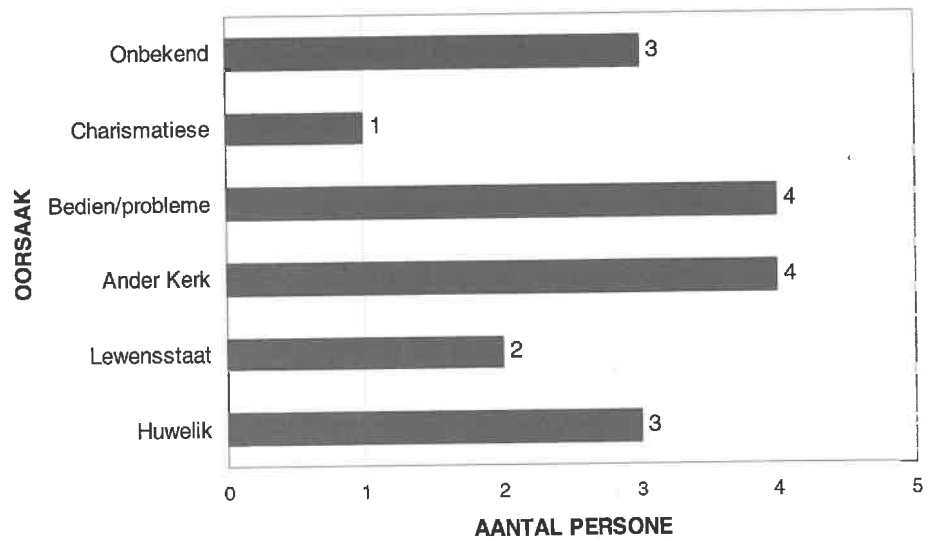

OORSAKE VIR AMPSVERLATING

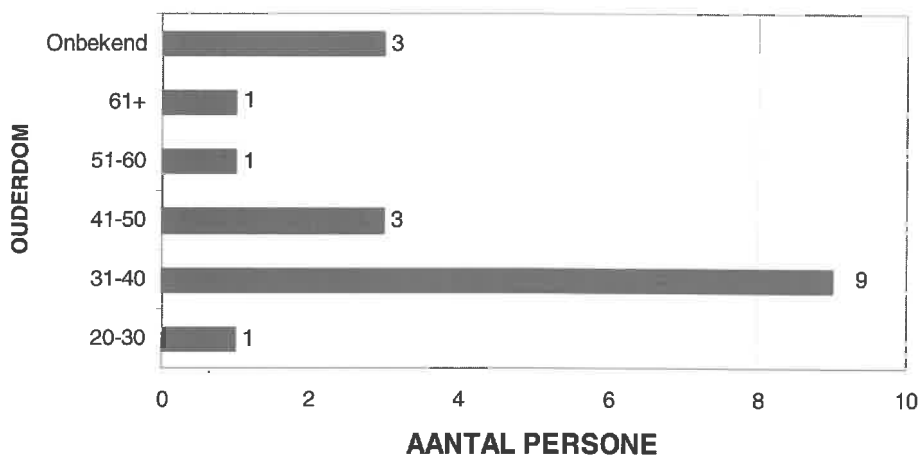
BYLAE A.2

OORSAKE AMPSVERLATING: 1992

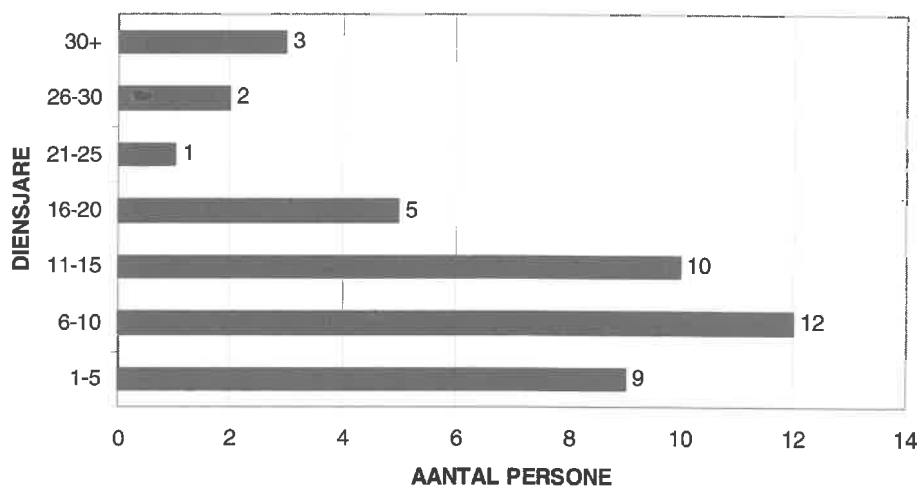

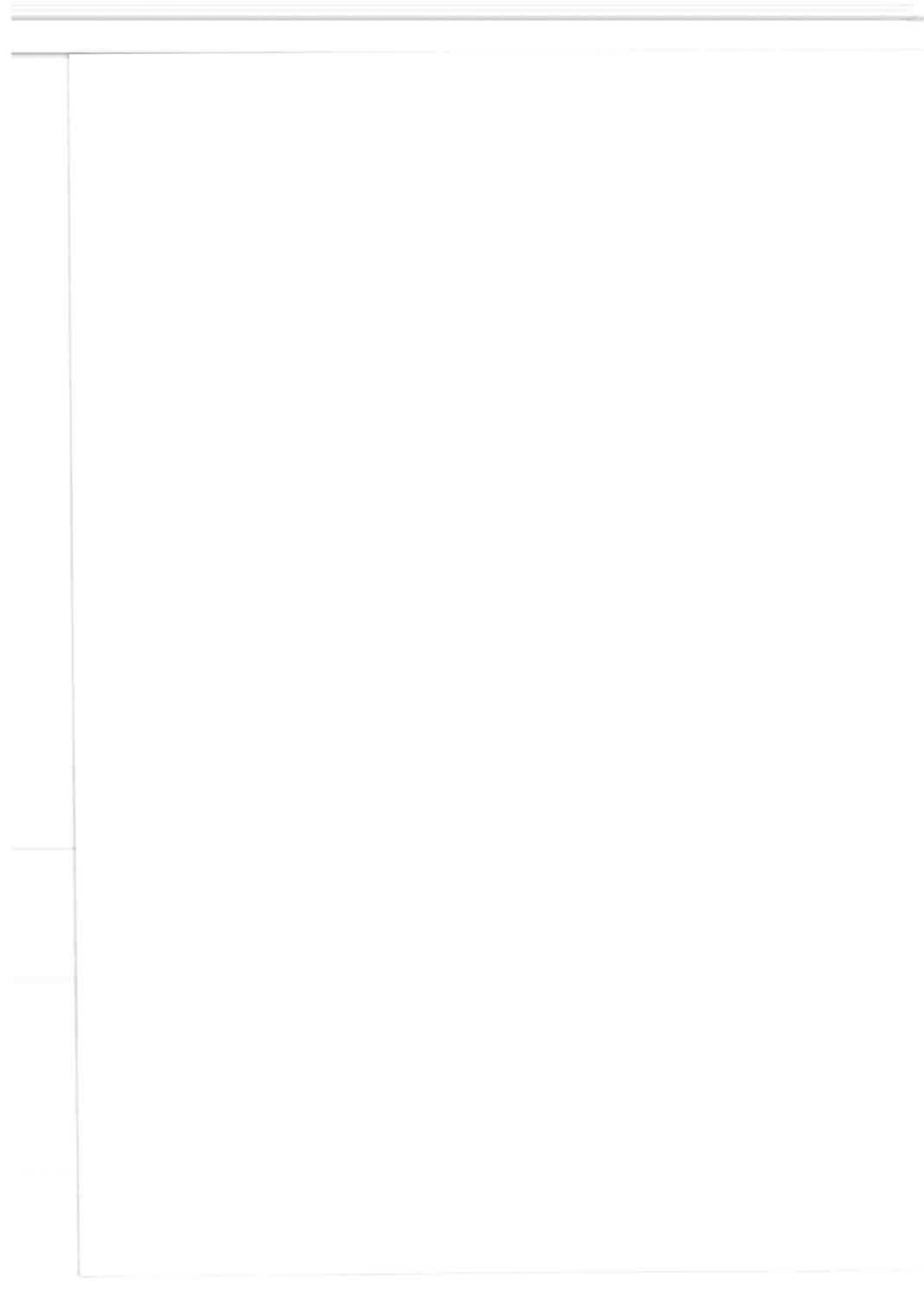
BYLAE A.3

HUWELIJSVERBROKKELING
Ouderdomsverspreiding

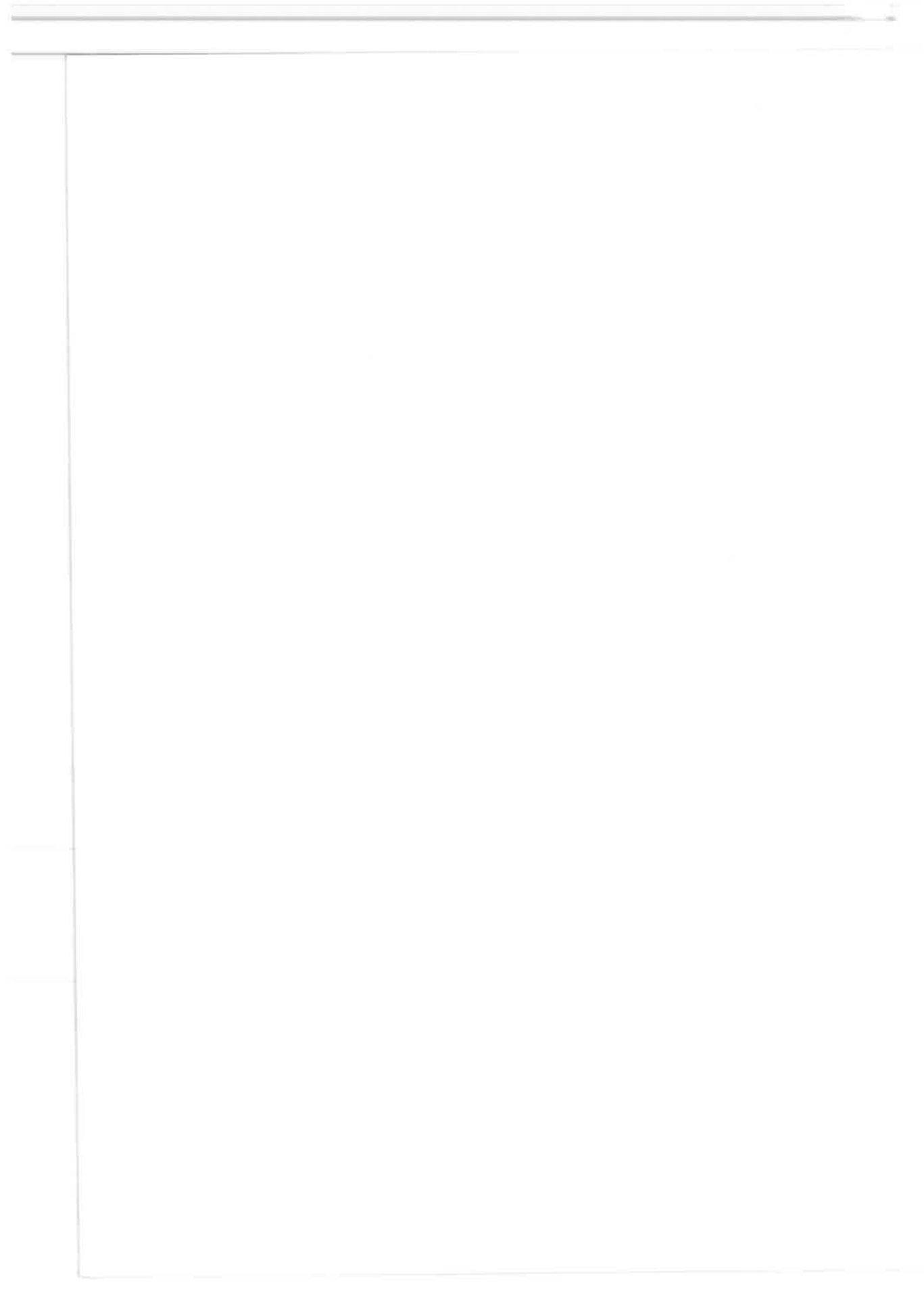
DIENSJARE VERSPREIDING

BYLAE B

**DIE GEBRUIK VAN KOMMUNIKASIE
MEDIA (HULPMIDDELS)
GEDURENDE DIE EREDIENS**

DIE GEBRUIK VAN KOMMUNIKASIEMEDIA (HULPMIDDELS) GEDURENDE DIE EREDIENS

Nadat enkele werke oor hierdie saak geraadpleeg is, blyk dit dat die studiewerk wat reeds in die teologiese fakulteit rondom die saak gedoen is, voorlopig voldoende is. S Hoffman het in 1986 'n BD-skripsie in Praktiese Teologie met die titel ingedien - "Die gebruik van Kommunikasie media gedurende die Prediking". Volgens ons mening is die saak goed deurtrap en kan die Kerk S Hoffman se konklusies as riglyn gebruik vir die beoordeling van hierdie saak.

Die volgende saak kom duidelik in S Hoffman se skripsie na vore:

Kommunikasie is multidimensioneel aangesien die hele mens daarby betrek word - verbaal, intellektueel en oudovisueel. Om die hele mens te betrek kan kommunikasie media 'n belangrike rol speel om die erediens te laat slaag.

Met bogenoemde in gedagte geld die volgende voorvereistes dus onverkort:

1. Die eerste prioriteit vir die prediker is om die evangelie duidelik en helder te proklameer, en nie om 'n deskundige met die gebruik van kommunikasie media te wees nie.
2. Deeglike voorbereiding met betrekking tot die teks, die gemeentelike situasie en geskikte metodes, is nodig om die mees effektiewe kommunikasie te laat plaasvind.
3. Kommunikasie media mag nie menslike interaksie vervang nie.
4. Indien media gebruik word, moet dit gevarieër word.
5. Voortdurende evaluering om die geslaagdheid van die media te bepaal, is essensieël.
6. Die gebruiker van kommunikasie media moet met die media wat gebruik word, vaardig wees - dit mag nooit in onkunde gebruik word nie anders het dit allerlei karikature en uitwasse tot gevolg.
7. Media mag nooit as doel op sigself aangewend word nie en ook nie die boodskap verdring nie - die wese van die prediking as verkondigingsgestalte mag nie in gedrang kom nie.
8. "Sola Scriptura" mag nooit wat die inhoudelike betref, losgelaat word nie.

Wat die NHKA betref, sê S Hoffman die volgende:

- * Lidmate van die Kerk is oor die algemeen besonder tradisiegebonde en hierdie eiesoortigheid moet deurgaans gerespekteer word.
- * Die gebruik van nuwere kommunikasie media mag nie lei tot onenigheid, irritasie of

vervreemding nie.

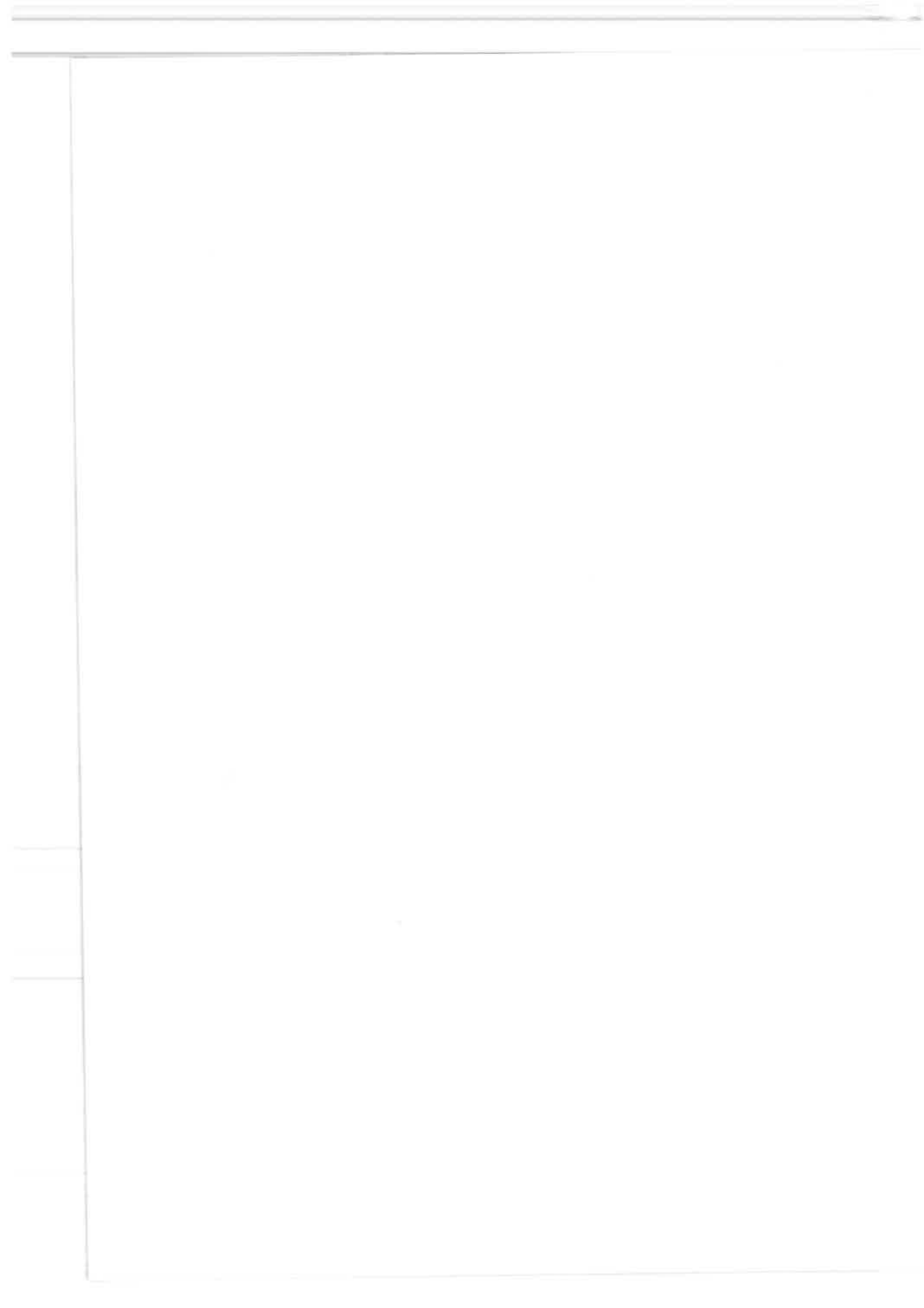
- * Dit mag egter nie buite rekening gelaat word dat daar met die moderne tegnologiese ontwikkeling tred gehou moet word nie. Mense word oorlaai met allerlei optiese stimulasie wat in verhouding tot die ouditiewe sterker word.

Die strekking van S Hoffman se studie kom kortliks daarop dat kommunikasiemediea wel gebruik mag word, mits die gebruiker daarmee vaardig is, die prediking as Woordgebeure nie in gedrang kom nie, die "tradisievolle" lidmate nie aanstoot neem nie, en daar nie van die gedagte uitgegaan word dat alle predikante by alle eredienste kommunikasiemediea moet gebruik om die erediens te laat slaag nie.

OPSTELLER: DR JA BEUKES, 1 November 1997

BYLAE C

**DIE OPSIG VAN DIE OUDERLING
MET BETREKKING TOT DIE
PREDIKING EN DIE EREDIENS**

DIE OPSIGTAAK VAN DIE OUDERLING MET BETREKKING TOT DIE PREDIKING EN DIE EREDIENS

MOONTLIKE RIGLYNE IN HIERDIE VERBAND: ENKELE INLEIDENDE OPMERKINGS.

Die Hervormer van 1 Augustus 1992 (Jaargang 85 nommer 9, bladsy 1) vra in 'n hoofberig of die ouderlinge bang geword het of dalk onseker is oor wat in die Bybel, Kerkwet en Diensboek staan met betrekking tot die prediking en die erediens in ons Kerk. Daarmee word ernstige vrae op die tafel geplaas, soos blyk uit vele ander artikels in die Hervormer van bykans die laaste twee jaar. So vra ene ouderlinge Koos le Roux (Hervormer 86,2,15/4/93) en MF van der Merwe (Hervormer 85,9,1/8/92) byvoorbeeld dat ouderlinge moet toesien dat die prediking suiwer bly en die erediens waardig.

Inderdaad - Hoe doen 'n ouderling juis dit sodat vervlakking in die prediking en afwykende erediensvorme bemark en aangespreek kan word?

Die Kerkwet (1993:12) stel in Bepaling 5.1 (a) - (b) dat die kerkraad “sien toe dat die Woord van God reg verkondig word en dat die sakramente bedien word soos Christus dit ingestel en beveel het; sorg daarvoor dat die Wet van die Here en die Apostoliese Geloofsbelydenis of die Geloofsbelydenis van Nicea, of die van Athanasius, Sondae in elke erediens gelees word, en bepaal die aantal erediensdienste en reël die plek en tyd daarvan in oorleg met die predikant”. In Bepaling 167.1(c) (Kerkwet 1993:80) word die ouderlinge in die besonder daartoe opgeroep om te “sorg dat die Woord van God gereeld en reg verkondig word”. Hierdie opsigtaak van die ouderling met betrekking tot die prediking en die erediens word verder tydens die ouderling se bevestigingsgeleentheid benadruk en nader gekwalifiseer as synde “om opsig te hou oor die leer en lewe van die dienaars van die Woord, sodat alles tot opbou van die kerk mag geskied en dat geen vreemde leer in die kerk ingedra word nie” (Diensboek 1993:88).

Dit moet ter aanvang gestel word dat die ouderlingamp as basiese toesigamp in ons Kerk binne die presbiteriaal-sinodale stelsel van kerkregering (vergelyk Botha 1990:534-535) alhier as uitgangspunt aanvaar word. Daarmee word die huidige Nuwe Testamentiese debat dat die amp van die ouderling soos dit vandag in die kerk bestaan nie net so terug te vind is in die Nuwe Testament nie (vergelyk volledig van Eck 1991:656-684), nie buite rekening gelaat nie.

'n Enkele faset van hierdie basiese opsigtaak van die ouderling is dit ten opsigte van prediking en erediens. Die breë en algemene kerkwetlike riglyne in die verband is hierbo aangedui. Daaruit blyk etlike sake van belang te wees; sake wat rigtinggewend kan wees in die bepaling van moontlike riglyne oor die “Hoe?” van die ouderling se opsigtaak oor die prediking en die erediens.

1. Daar moet **gereeld** verkondig word, dit wil sê, die praktiese skedulering van die aantal, tyd en plek van erediensdienste asook ander verkondigingsgeleenthede is 'n basiese en elementêre opsigtaak van die ouderlinge.
2. Daar moet **reg** verkondig word sodat geen vreemde leer in die Kerk ingedra word

nie, dit wil sê, Skrifkennis, die Kerk se Skrifbeskouing, belydenisskrifte, formuleer en etos asook 'n verstaan van die wese van die prediking is die fundamente van die doeltreffende opsigthouer.

Oor die wese van die prediking as " 'n pneumatologiese Woordgebeure, waarin 'n geroepe bedienaar van die Woord, via 'n kommunikasie-ervaring met 'n skrifteks, die gemeente in hulle konkrete situasie begelei tot 'n ontmoeting met die lewende God" (Dreyer 1989:365) moet ouderlinge voortdurend toegerus word (Dreyer 1989:365-368, asook die "Preekpraatjies" in die uitgawes van "Konteks" van 1990 kan as basis hiervoor dien). Sodoende kan evaluering van en terugvoering oor die prediking as essensiële faset (vergelyk de Klerk 1985:109-110 en Smuts 1987:11) van die ouderling se opsigtaak plaasvind. Preekevaluering na preekinhoudes sowel as preekoordrag behoort op 'n gereelde basis na bepaalde eredienste, by ouderlingevergaderinge en op informele wyse met die predikant self aandag te geniet. Riglyne asook preekevalueringsvorme in die verband is beskikbaar (vergelyk de Klerk 1985:11-112 en "Met Hart en Hand 0" 1991:77-82). Die ouderling behoort sodanige evalueringskriteria ook met die wykslidmate te bespreek. Dit sal juis daartoe bydra dat 'n preekbesprekingsgroep in die gemeente onder leiding van die Werkgroep Prediking en Erediens 'n onontbeerlike rol kan speel (vergelyk de Klerk 1985:114-115).

3. Die **liturgie** vorm 'n derde terrein vir die ouderling se opsigtaak, met ander woorde, begrip vir die wese van die erediens (raadpleeg "Met Hart en Hand 9" 1991:61-76 en bladsye 1-5 van die "Diensboek") en 'n sinvolle kreatiewe benutting van die Kerk se voorgeskrewe diensordes (vergelyk Diensboek 1993:32-53) is kardinaal in die uitvoering van die ouderling se opsigtaak (vergelyk Pont 1992:17).

Die ouderling se liturgiese opsigtaak begin reeds en eindig eers met konsistoriegebede voor (as erediensvoorbereiding) en na (as dankbaarheidsgestalte) die erediens. Voorbeelde van sodanige gebede kan gevind word by Landman (1993:12). Die liturgiese opsigtaak hang saam met die saak van ordelikheid as wesenstrek van die erediens (vergelyk Dressel 1988:12-13 asook Pelser 1994:319-320).

Eintlik behoort dit sekerlik as eerste vertrekpunt reeds vermeld te gewees het dat die ouderling se opsigtaak oor die prediking en die erediens nie kan sonder sy/haar eie sinvolle deelname aan die erediens nie (vergelyk Beukes 1989:11-13). Geen wonder dat die Kerkwet (1993:80) in Bepaling 167. 1(b) lui - "Ouderlinge sal die voorbeeld stel deur self gereeld teenwoordig te wees by die eredienste en sakramentsbediening".

Met die voorlesing van die Wet en die Geloofsbelydenis word die opsigtaak van die ouderling, binne die erediens sowel as daarbuite, om toe te sien dat almal gelowig lewe (vergelyk Kerkwet 1993:80, Bepaling 167.1(e)) skerp in fokus geplaas.

Die ouderling se opsigtaak met betrekking tot die **sakramentsbediening** vra 'n besondere toespitsing. Met betrekking tot die bediening van die sakrament van die doop sou die ouderling opsig uitoefen deur lidmate voor te berei vir die doopkategetese, administratiewe reëlins ter toelating tot die doop te hanteer, die doopkategetese saam met die wykslidmaat by te woon, asook die dag van die doop by te staan. By geleentheid van die nagmaalbediening vervul die ouderling 'n drieërlei opsigtaak. Reeds voor die nagmaal besoek ouderlinge hulle wykslidmate ter uitnodiging tot die nagmaal. Tydens die nagmaalbediening neem die ouderlinge opsighoudend hulle plekke aan die nagmaaltafel in. Na afloop van die nagmaalbediening word wykslidmate weer besoek om sodoende die leer en lewe van die nagmaalganger te begelei. Sodoende word daar reeds vir die volgende nagmaaleleentheid voorberei. Daar sal van voor af besin moet word hoedanig daar onder die opsig (en tug?) met diegene wat onverskillig teenoor die nagmaal gestaan het, gehandel behoort te word.

4. Die ouderling se opsigtaak, soos hierbo kursories aangestip, word volvoer deur twee fokuspunkte in die oog te hou, naamlik die **leer en lewe van die predikant asook die opbou van die gemeente**. Die erediens as die hartklop van die totaliteit van die gemeentelike arbeid en lewe (vergelyk Pelsers 1994:315) is tegelyk die begin-, sametrekings- en eindpunt van die ouderling se opsigtaak “deur te let op die belydenis en lewenswandel van die lidmate van die gemeente, die kerkraadslede en die predikant” (Kerkwet 1993:12 - Bepaling 5.1 (c); vergelyk ook Bepaling 167.1 (d) - (e). In 'n leerteoretiese sin vorm die erediens immers 'n leersituasie (vergelyk volledig van den Berg 1992) waarin die lidmaat kerugmaties oor sy “coram Deo”-lewe ingelig word; vanuit hierdie erediens-leersituasie word die lidmate dan op die ander gemeentelike handelingsvelde betrek in 'n totale leerproses van die inoefening van die “coram Deo”-lewe (vergelyk Burger 1994:88). Die lyn van die prediking moet immers deur alle ander gemeentelike aktiwiteite heen tot in die huise van die lidmate deurgetrek word (Smuts 1987:11) - in hierdie proses is die ouderling in veral sy/haar modellerende hoedanigheid van kardinale belang, dit wil sê, ten opsigte van die “coram Deo”-lewe moet die ouderling in woord en in daad vir die lidmate die voorganger by uitstek wees. Die hele verband tussen **erediens en huisbesoek** sal derhalwe in die beskrywing van die opsigtaak van die ouderling met betrekking tot prediking en erediens, ook voldoende aandag moet geniet.

Riglyne vir die ouderling se opsigtaak met betrekking tot die prediking en die erediens kan nooit resepmatig weergegee word nie. Eerder is daar hierbo gepoog om die nodige gereedskap opnuut onder die aandag te bring waarmee enige ouderling na behore sy/haar opsigtaak behoort te kan volvoer. Daardie gereedskap bly nog altyd die Skrif, die Kerkwet, die Diensboek (wat die belydenisskrifte insluit), die kerklike tydskrifte, “Kital” se “Toerustingskursus vir ouderlinge”, en die “Handleiding vir ouderlinge” (onder redaksie van dr JH Koekemoer) - so maklik en so moeilik is dit!

Bronneverwysings:

- Beukes, JA 1989. Die Diensboek as handleiding vir alle ouderlinge in hul deelname aan die erediens. **Almanak**, bls 11-13.
- Botha, SJ 1990. Die ouderling en die regeervergaderings in die Nederduitsch Hervormde Kerk. **HTS** 46,4. November. Bls 528-541.
- Burger, CW 1994. Die agogiese moment in die prediking in 'n situasie van verandering. **Praktiese teologie in SA** 9,1. Bls 83-92.
- De Klerk, JJ 1985. Terugvoering en evaluering by die prediking. **Die Woord aan die Werk**, AJ Smuts (red). Eerste uitgawe. Pretoria: NGKB. Bls 107-116.
- Diensboek van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika** 1983. Vierde hersiene uitgawe. Pretoria: Kital.
- Dressel, LC 1988. Wat is die erediens wat vernuwe moet word? **Praktiese Teologie in Suid-Afrika** 6. Bls 1-14.
- Dreyer, TFJ 1989. 'n Posing tot 'n herdefinisie van die prediking binne die raamwerk van die Reformatoriese teologie. **HTS** 45,2. Junie. Bls 350-369.
- Kerkwet en Bepalings van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika** 1993. Eerste uitgawe. Pretoria-Wes: Gutenberg.
- Koekemoer, JH (red) 1980. **Handleiding vir ouderlinge**. Eerste uitgawe. Pretoria: Kital.
- Landman, WA 1993. Om 'n "op-en-wakker"-ouderling te wees. **Kerkbode** 151, 12. 2 April. Bls 12.
- Met Hart en Hand 9, Kind en Kerk** - Werkboek vir Finalejaar-katgisante van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika 1991. Eerste uitgawe.
- Pelser, GMM 1994. Enkele opmerkings oor die wese van die kerk. **HTS** 50,1 & 2. Maart/Junie. Bls 311-329.
- Pont, AD 1992. **Die invloed op en die bydrae van die teologiese fakulteit tot die kenmerkende van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika**. Ongepubliseerde lesing gehou te Predikantevergadering, Pretoria op 18 September 1992.
- Smuts, AJ 1987. Die ouderling, 'n wagter by die Woord. **Die Kerkbode** 5 Augustus 1987. Bls 11.
- Van den Berg, CM 1992. **'n Verkennende studie met die oog op die identifisering en kategorisering van leerteorieë met verwysing na die prediking**. Mdiv: Universiteit van Pretoria.
- Van Eck, E 1991. 'n Sosiaal-wetenskaplike ondersoek na die "amp" van die ouderling in die Nuwe Testament. **HTS** 47,3. September. Bls 656-684.

BYLAE D

**'N ONDERSOEK NA 'N
BYBELSVERANTWOORDBARE-, SINVOLLE-
EN PAKTIESE HAALBARE INRIGTING
VAN DIE TWEEDE EREDIENS OF
BYEENKOMS OP SONDAG BINNE DIE
NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK
VAN AFRIKA**

'N ONDERSOEK NA 'N BYBELSVERANTWOORDBARE-, SINVOLLE- EN PRAKTIES HAALBARE INRICHTING VAN DIE TWEDE-EREDIENS OF -BYEENKOMS OP SONDAG BINNE DIE NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA

1. INLEIDING

Dis 'n feit dat die Kerk in die breë vir baie jare frustrasie met die tweede-erediens beleef. Enersyds omdat die bywoning “swak” is en andersyds omdat daar al meer en meer getwyfel word oor die nut van twee identiese eredienste op 'n Sondag. Die vraag word al meer gevra of die huidige tendens waar daar soms so min as tien persone 'n aanderediens bywoon steeds die moeite werd is? Moet daar nie na ander moontlikhede gesoek word in plaas van 'n “erediens” nie? (Vergelyk. L.G. Wagenaar soos aangehaal deur Dressel (1979:4); Van Staden (1976:Notule van die Algemene Kerkvergadering van die NHKA).

Die frustrasie en vrae het bly groei totdat die Algemene Kerkvergadering van 1995 'n ondersoek gelas het na die saak. Die ondersoek is aan die Raad vir Prediking en Erediens opgedra.

2. METODE VAN ONDERSOEK

Na deeglike besinning het die Raad vir Prediking en Erediens besluit om die ondersoek so volledig en so wetenskaplik as moontlik te doen. Die ondersoek is as 'n projek van die Dept. Praktiese Teologie geregistreer om sodoende van die rekenaarfasiliteite van die Universiteit van Pretoria gebruik te kan maak.

Daar is besluit om die ondersoek in drie dele te laat verloop. Die eerste deel is 'n vraelysondersoek, gemik op lidmate om die huidige stand van sake ten opsigte van eredienstbywoning vas te stel. Dit sou veral daarop gemik wees om die persepsies van lidmate ten opsigte van die aanddiens te bepaal. Alhoewel daar gemeentes is wie se tweede-erediens nie in die aand plaasvind nie, sal daar deurgaans na die tweede-erediens as aanddiens verwys word.

Die tweede deel van die ondersoek is 'n eksperimentele deel waaraan deelnemende gemeentes gevra sou word om 'n aantal “ander” moontlikhede in die plek van die aanddiens te toets waarna die derde deel van die ondersoek sou volg, wat uit twee vraelyste sou bestaan - 'n vraelys aan skribas om statistiek in te win oor die stand van bywoning (voor en na die eksperimentele deel) en 'n herhalingsvraelys aan lidmate om te sien of daar enige persepsie veranderinge plaasgevind het ten opsigte van die aanddiens nadat daar sekere eksperimente gedoen is.

Wat die eksperimentele deel betref is die volgende opdrag in aansluiting by die besluit van die Algemene Kerkvergadering aan deelnemende gemeentes gegee:

- * Gemeentes is gevra om oor 'n tydperk van 21 Sondae (middel Junie) tot Sondag

7 Desember 1997 (± 20 Sondag - vakansies uitgesluit) een of meer van die volgende moontlikhede te probeer:

- Sangdiens
 - Bybelstudie in die kerk
 - Bybelstudie wyksgewys
 - Toerusting van een of ander aard
 - Besprekingsgeleentheid
 - Besprekingsgeleentheid toegespits op die jeug
 - Eie keuse wat 'n “gewone erediens” kan wees of iets anders.
- * Hulle is gevra om elkeen van die moontlikhede minstens eenmaal te probeer en die wat in hulle omstandighede “werk”, meerdere kere te toets. Daar is pertinent vir hulle gesê dat die tweede-erediens/byeenkoms hoef nie noodwendig in die aand gehou word nie. Dit kan ook na afloop van die oggendiens plaasvind. Dit hoef ook nie by die kerkgebou/-kompleks gehou te word nie.

2.1 Steekproeftrekking

Wat die steekproef betref moes die Raad begin om 'n aantal gemeentes te identifiseer om aan die ondersoek deel te neem. Gewone ewekansige steekproeftrekking het geblyk in dié geval nie die geskikste te wees nie, aangesien ons wel 'n aantal gemeentes moes kry wat bereid sou wees om die “eksperimente” te doen. Indien die predikant of kerkraad uit die staanspoor sou besluit om nie aan die aanddiens te verander nie, sou dit vir die Raad nie die moeite loon om hulle in te sluit in die steekproef nie, aangesien die herhalingsvraelys volgens die Raad se mening waardevolle inligting sou verskaf. Daar is toe bewustelik 'n aantal gemeentes geïdentifiseer. Die name is aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering voorgelê wat sekere gemeentes uitgehaal en ander bygevoeg het. Dit moet ook vermeld word dat met elkeen van die betrokke gemeentes se predikante geskakel is om hulle samewerking te verkry. Waar predikante nie kans gesien het nie, is daar ander gemeentes gekies.

Die volgende gemeentes is geïdentifiseer:

Stads- en voorstedelike gemeentes: Kaapstad, Pretoria-Suid, Kemptonpark-Oos, Brakpan-Harmonie, Swartkop, Bloemfontein, Meyerspark, Oosmoot, Vanderbijlpark, Vanderbijlpark-Suid, Durban-Suid, Zuurfontein, Randfontein Midpark, Verwoerdburg, Sonlandpark. Brakpan-Harmonie en Pretoria-Suid het later kop uitgetrek en Tygerberg het bygekom. In hierdie kategorie is dus 'n totaal van = **14 gemeentes**.

Groot dorp gemeentes: Westonaria, Suid-Oos Witbank, Waterberg-Wes, Middelburg, Lichtenburg, Bronkhorstspuit, Hartbeespoort = **7 gemeentes**.

Klein dorp gemeentes: Tzaneen, Bethal, Naboomspruit, Koster, Marico

(Tzaneen het later onttrek) = **4 gemeentes**.

Studente gemeentes: Johannesburg-Wes en Philadelphia. Johannesburg-Wes het onttrek en is vervang met Potchefstroom-Studente = **2 gemeentes**.

Totaal: 27 gemeentes.

Om die aantal deelnemers te bepaal vir 'n sinvolle ondersoek en resultate wat bruikbaar is, is soos volg te werk gegaan. Daar is tans 130 000 belydende lidmate in die Kerk. Aangesien die Raad ook wou hê dat hoërskoolleerlinge aan die ondersoek moes deelneem, het hy daarvoor voorsiening gemaak deur 19 200 by te tel. Om 'n sinvolle steekproef te trek, is die formule van Stoker (1981:12, 13) gebruik, naamlik die vierkantwortel van $(20 \times \text{met die populasie})$, dit wil sê die vierkantwortel van $(20 \times 149\,200 = 1\,727)$.

Om so na as moontlik aan die betrokke getal te kom is besluit om aan elke gemeente 60 vraelyste te gee - $60 \times 27 = 1\,620$. Die vrees van die Raad was dat predikante die vraelyste net aan meelewende lidmate kon uitdeel. Gemeentes het toe presiese inligting gekry oor hoe die vraelyste ewekansig versprei moes word. Hulle moes 56 vraelyste aan belydende lidmate in spesifieke wyke (wat rekenaarmatig aangewys is) uitdeel en 4 aan 4 st. 8 kerkisante. Gemeentes is gewys op die absolute noodsaaklikheid om 'n naamlys te hou van die lidmate wat vraelyste ontvang het sodat soveel as moontlik mense (dieselfde mense) die herhalingsvraelys kon voltooi.

2.2 Vraelyste terugontvang

Die samewerking van al die predikante en gemeentes was nie so goed as wat gehoop is nie. Daarvan getuig die telefoonrekening van Grimbeekpark. Antwoorde soos: *ons was nie lus om dit uit te deel, of ons was te besig en het dit nie uitgedeel nie*, het 'n mens se bloed laat kook. Die poswese het ook nie juis bygedra tot die sukses van die ondersoek nie. Een gemeente het glad nie vraelyste ontvang nie. 'n Ander gemeente het hulle s'n teruggestuur, maar dit het my nooit bereik nie. Verder kon Bloemfontein as gevolg van die feit dat hulle voortaan hulle kerkgebou met 'n ander gemeente deel, nie meer aan die ondersoek deelneem nie. Volgens my boekhouding het ek van 8 gemeentes nie 'n enkele vraelys terugontvang nie. Met die herhalingsvraelys was dit nog erger om nie eers te praat van die vraelys aan skribas nie. Van die 25 vraelyste wat uitgestuur is aan skribas, het ek 6 terugontvang. 'n Paar is wel teruggestuur - onbeantwoord.

Tog is alles nie tevergeefs nie. Ten spyte van die swak respons, is die respons genoegsaam om redelike afleidings te maak. 'n Responskoers van tussen 30% en 50% kom algemeen by ondersoeke van hierdie aard voor (vergelyk Van Zyl 1993:4). Die relatief groot steekproef het vir die gebeurlikheid voorsiening gemaak.

Wat die onderskeie kategorieë en skribavraelys aanbetref lyk die respons soos volg:

Stads- en Voorst. gemeentes: Groot dorp gemeentes: Klein dorp gemeentes: Studente gemeentes:

1e = 37 %
2e = 28 %
Sk = 2 (15 %)

1e = 54 %
2e = 43 %
Sk = 3 (43 %)

1e = 48 %
2e = 23 %
Sk = 1 (33 %)

1e = 27 %
2e = 27 %
Sk = 0

3. EVALUERING VAN DIE RESPONS

3.1 Biografiese inligting

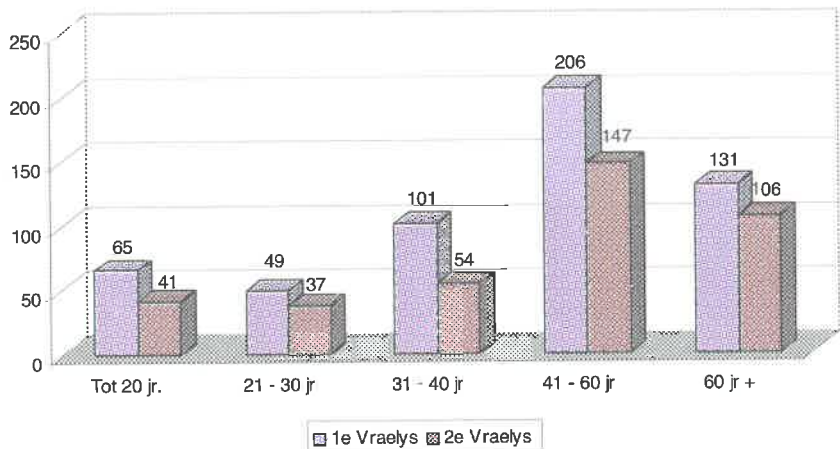
Sonder dat dit so beplan is, was daar 'n goeie respons ten opsigte van beide geslagte.

	<u>Vraelys 1</u>	<u>Vraelys 2</u> (Herhalingsvraelys = vraelys)
2		
<u>Manlik:</u>	281 (51%)	180 (47%)
<u>Vroulik:</u>	271 (49%)	205 (53%)

Wat die ouderdomskategorieë betref is ek dankbaar dat daar 'n redelike respons in al 5 kategorieë was. Grafies lyk dit soos volg:

Figuur 1

OUERDOMSKATEGORIEE Eerste en tweede vraelys

Wat die verskillende huweliks- en gesinskategorieë betref waaruit gekies kon word,

is ek tevrede dat daar respondente in al die kategorieë was. Die prentjie lyk so: (Persentasies is benader en bereken teen die aantal respondente).

	<u>1e Vraelys</u>	<u>2e Vraelys</u>
Hoërskool	43 resp (8%)	30 resp (8%)
Ongetroud	65 resp (12%)	38 resp (10%)
Getroud met kinders in die L + H skool	83 resp (15%)	41 resp (11%)
Getroud - kinders uit die skool	161 resp (20%)	116 resp (30%)
Getroud sonder kinders	27 resp (5%)	28 resp (9%)
Getroud met kinders - st 5 en jonger	60 resp (11%)	34 resp (9%)
Getroud met kinders - st 6 en ouer	51 resp (9%)	35 resp (9%)
Geskei	10 resp (2%)	15 resp (4%)
Weduwee	43 resp (8%)	44 resp (11%)
Wewenaar	8 resp (2%)	5 resp (2%)

3.2 Evaluering van die resultate van beide vraelyste

Die aard en omvang van hierdie verslag maak nie voorsiening vir 'n volledige bespreking van al die resultate nie. Hopelik sal iemand anders van hierdie resultate gebruik wil maak vir 'n skripsie, verhandeling of proefskrif. Hier sal slegs na dié resultate verwys word wat vir die doel van die ondersoek van uiterste belang is om sinvolle afleidings en voorstelle te kan maak.

Die lidmaatsvraelys het begin met 'n vraag of lidmate meen daar moet 'n aanddiens in **elke** gemeente **elke** Sondag wees.

	<u>Vraelys 1</u>	<u>Vraelys 2</u>
Ja:	50,5%	55%
Nee:	49,5%	45%

'n Verdere vraag wat hierby aansluit, het gevra of lidmate dink die Here verwag van 'n gelowige om 2 x per Sondag eredienste by te woon. So het hulle geantwoord:

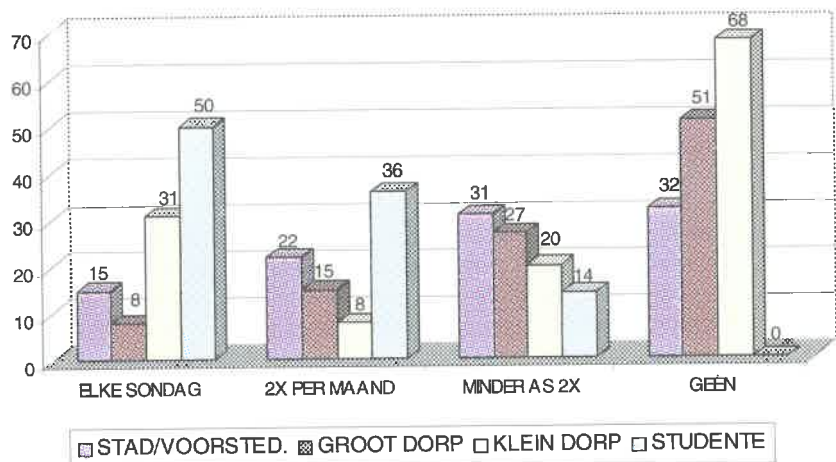
	<u>Vraelys 1</u>	<u>Vraelys 2</u>
Ja:	39%	39,5%
Nee:	61%	60,5%

'n Mens sou onmiddellik wou opmerk dat 50,5% en 55% lidmate sê ja, daar moet 'n aanddiens wees, 39% sê die Here verwag van 'n gelowige om twee eredienste per Sondag by te woon, maar die aantal lidmate wat dit bywoon is baie laer as dit. Slegs 11,4% respondente sê hulle het elke aanddiens in die genoemde tydperk bygewoon.

Dit kan juis dui op 'n probleem ten opsigte van die saak. Met ander woorde, al glo mense daar moet 'n aanddiens wees en die Here verwag van jou om dit by te woon, doen hulle dit nie. Daar moet dus 'n sterk motivering wees om iets wat jy glo reg is nie te doen nie. As ons dit volgens bepaalde gebiede neem lyk die aanddiensbywoning so:

Figuur 2:

AANDEREDIENSBYWONING Januarie tot Maart 1997

Hierdie prentjie lyk so bietjie beter as statistiek uit ander ondersoeke. Ons moet in gedagte hou dat bogenoemde, lidmate se beoordeling oor hulleself is. Hulle moes self sê hoe gereeld hulle aanddiens bywoon. Dat hulle hulle eredienstbywoning oorskakel blyk ook uit die enkele vraelyste wat van skrywers terugontvang is. Aanddiensbywoning van 5 - 15% kom gemiddeld voor. Om die prentjie ten opsigte van eredienstbywoning nog beter te verstaan, is dit nodig om persentasies te kwantifiseer. As 41,1% van Januarie tot Maart 1997 geen aanddiens bygewoon het nie, beteken dit in effek dat 61 321 lidmate het in dié tyd geen aanddiens bygewoon nie terwyl 17 009 lidmate elke aanddiens bygewoon het - dit is bereken teen die populasie wat hierdie steekproef verteenwoordig.

Vraag 5 van die lidmaatsvraelys het 'n aantal teenoorgesteltes vir lidmate gegee waaruit hulle moes kies om iets van hulle ervaring en beleving van die eredienste in hulle gemeentes te verwoord. Ons is dankbaar dat die eredienste tans in 'n groot mate positief beleef word. Tog sal ons moet kennis neem dat daar 'n aantal lidmate in feitlik al die gemeentes is wat die eredienste baie negatief beleef. Dis egter baie

moeilik om die sinvolle afleidings te maak aangesien min respondente die vraag beantwoord het. Die rede is nie heeltemal duidelik nie. Dit kan wees dat sekere stellings vir die respondente te positief of te negatief geklink het. Hulle mag byvoorbeeld voel hulle dominee bid soms te lank. Om te sê hy bid altyd te lank is nie waar nie. Aan die ander kant voel hulle ook nie om te sê sy gebede is altyd sinvol nie.

'n Verblydende aspek uit bogenoemde vraag is die feit dat 'n relatief lae persentasie lidmate beleef die erediens as liefdeloos en hulle medelidmate onvriendelik. Van die respondente wat die vraag beantwoord het is slegs 5% van oordeel dat die erediens koud, dood en outyds is.

Tog sal 'n mens moet kennis neem dat daar 'n groter wordende behoefte aan vernuwing is. Verskeie respondente het los opmerkings op hulle vraelyste gemaak om die behoefte uit te spreek. Dit lyk asof dit veral ten opsigte van gemeentesang gevoel word.

Uit die redes wat mense aanvoer waarom hulle nie gereeld die aanddienste bywoon nie, het daar eintlik niks nuuts na vore gekom nie. Die enigste nuwe rede wat waarskynlik nie in vorige ondersoeke gefigureer het nie, maar 'n werklikheid geword het, is veiligheid. Dis veral ouer mense en mense op die platteland wat dit aangee as rede waarom hulle nie aanddienste kan bywoon nie. Verder het werksomstandighede en ouderdom ook 'n groot invloed op die bywoning van aanddienste en eintlik alle erediens. Die feit dat 'n redelike aantal lidmate aandui dat hulle net laks is deur nie die aanddienste by te woon nie, kan ook dui op 'n probleem ten opsigte van die aandiens.

By vraag 12 moes die deelnemers 'n rangskikking doen waarvan/waaroor (na hulle mening) hulle predikante die meeste preek. Die volgende moontlikhede is aan hulle gegee:

Die oordeel van God
Die verlossing in Christus
Oor sake wat my help in die lewe van elke dag
Verduidelik die Bybel sonder om te sê wat beteken dit vir vandag
Sy preke bestaan uit moets en moenies
Hoe 'n dankbare lewe moet lyk.

Hier volg 'n gemiddelde indeling van al die respondente soos hulle dit in volgorde van 1 - 6 geplaas het. Respondente van beide vraelyste het dit in presies dieselfde gemiddelde orde geplaas. L.W. dis 'n gemiddelde indeling van al die respondente in beide vraelyste.

1. Die verlossing in Christus
2. Oor sake wat my help in die lewe van elke dag
3. Hoe 'n dankbare lewe moet lyk

4. Die oordeel van God
5. Sy preke bestaan uit moets en moenies
6. Verduidelik die Bybel sonder om te sê wat beteken dit vir vandag.

'n Mens is dankbaar dat die verlossing in Christus heelbo aan die lys staan. Sou ons hierdie antwoorde vergelyk in terme van bepaalde gebiede of self ouderdomme, is daar nie regtig enige noemenswaardige verskille nie. Dit blyk dat dit tans die siening is van die prediking in die Kerk.

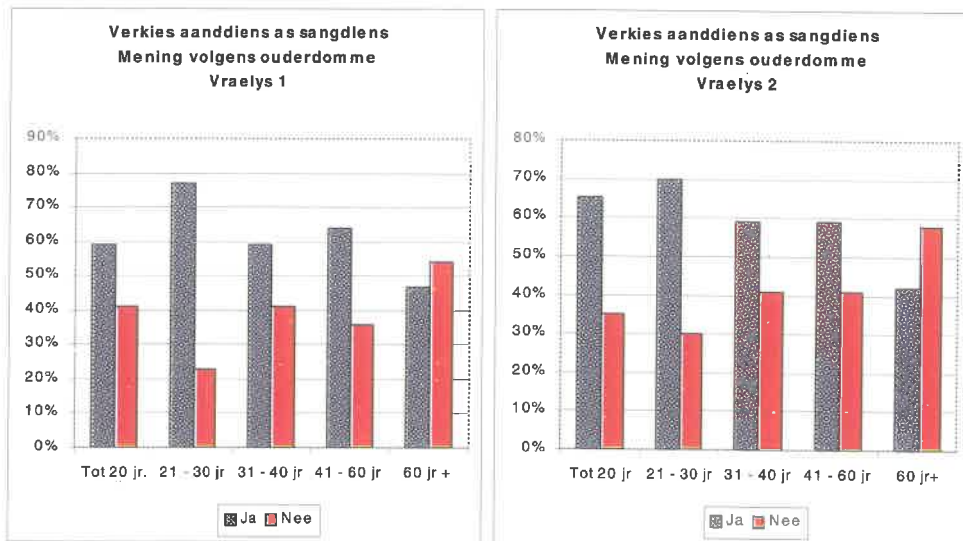
'n Baie belangrike vraag in die ondersoek is die vraag of mense dit geniet om eredienste in hulle gemeentes by te woon. So lyk die respons:

	<u>Vraelys 1</u>	<u>Vraelys 2</u>
Ja:	94%	96%
Nee:	6%	4%

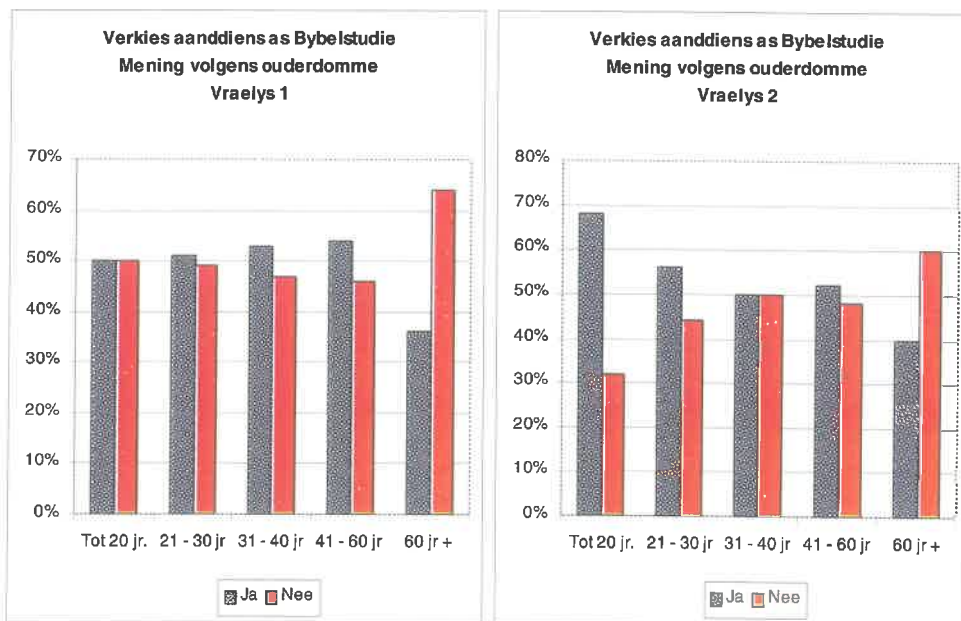
'n Mens sou weer wou vra, as dit so lekker is, waarom woon hulle nie meer gereeld die eredienste by nie. Waarom woon net 57% elke oggenddiens by en 11% elke aanddiens?

Met vraag 17 is mense se gedagtes oor moontlike veranderings ten opsigte van die aanddiens getoets. Daar is ook gehoop dat hierdie vraag in die herhalingsvraelys sal aandui of daar enige persepsie veranderings plaasgevind het nadat 'n aantal "eksperimente" ten opsigte van die aanddiens gehou is. Uit die volgende figure wil dit voorkom of dit wel die geval is. In sommige gevalle is daar 'n baie beduidende verandering. Ons het gehoop om die verandering deur middel van die vraelyste aan skribas te verifieer. Ongelukkig is die vraelys so swak ingevul dat ons nie regtig sinvolle afleidings daaruit kan maak nie. Die vraag het gelui of dit vir lidmate meer sinvol sal wees as die aanddiens anders ingerig word byvoorbeeld
Hier volg die resultate uit beide vraelyste:

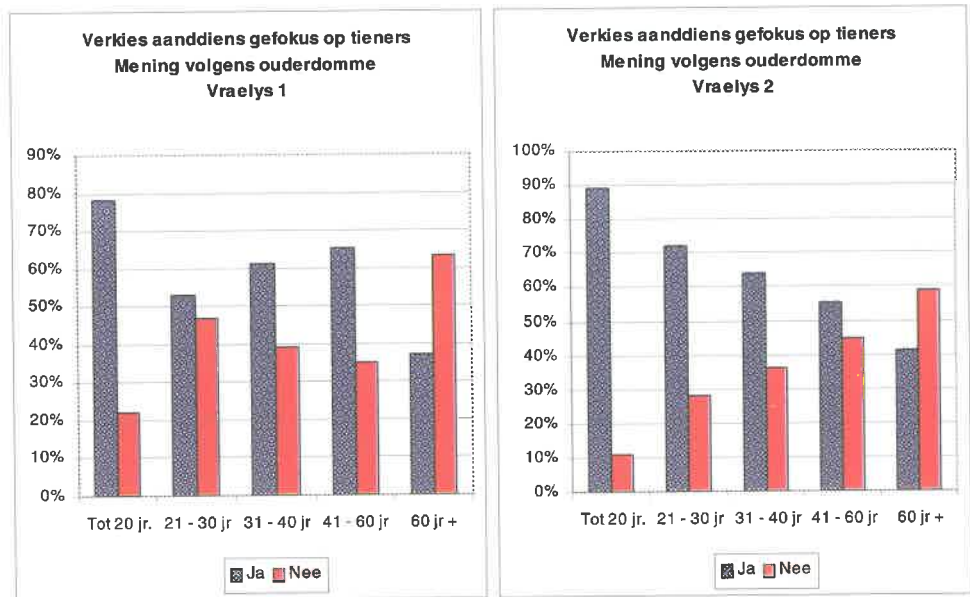
Figuur 3

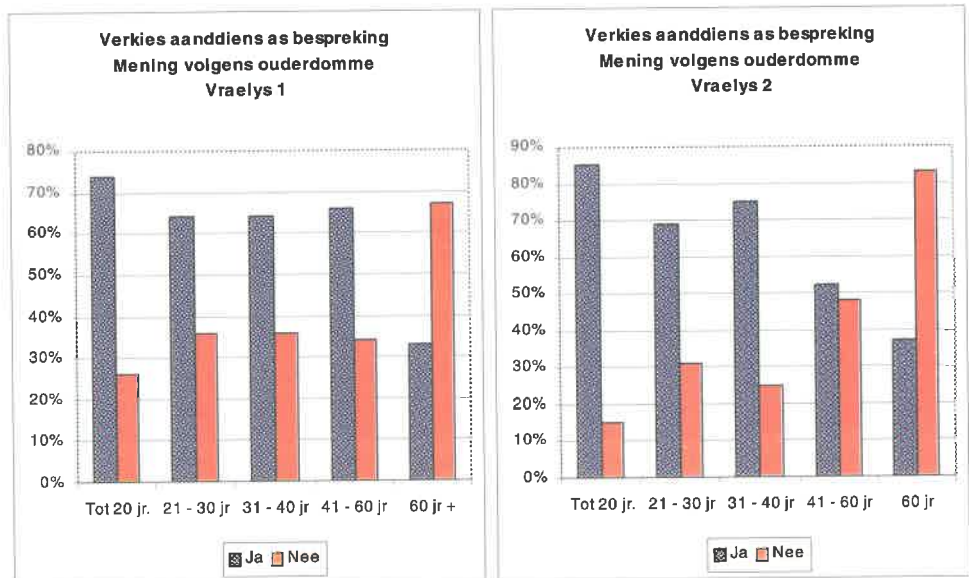
Figuur 4

Figuur 5

Figuur 6

By vraag 18 het lidmate geleentheid gekry om voorstelle te maak hoe om die aand- of tweede erediens meer sinvol te maak. Die respondente het in 'n groot mate net die moontlikhede hierbo genoem, in hulle eie woorde voorgestel. Voorstelle is gemaak vir besprekings en Bybelstudie, ook gerig op tieners. Heelwat voorstelle is gemaak oor sang en sanggeleenthede. 'n Klompie lidmate sou verkies dat die aanddiens meer informeel moet wees, ook ten opsigte van kleredrag. Dan is daar ook 'n aantal lidmate wat voorstel dat dit bly soos dit is.

Vraag 19 het gevra of lidmate dit sal oorweeg om meer gereeld die aand- of tweede erediens by te woon indien dit volgens hulle voorstelle ingerig word. Interessant genoeg is daar lidmate wat ten spyte van die feit dat hulle voorstelle maak om dit te verander, steeds sê hulle sal dit nie bywoon of meer gereeld bywoon nie. Die redes daarvoor is egter nie duidelik nie. Dit sou kon wees dat mense wat nie die aanddiens kan bywoon omdat hulle ver woon of te oud en sieklik is, nogtans voorstelle gemaak het om dit anders in te rig omdat hulle meen dit meer sinvol kan wees.

Waarvan ons kennis moet neem is die relatief groot aantal mense wat wel gesê het hulle sal dit positief oorweeg om meer gereeld die aanddiens by te woon indien dit volgens een van hulle voorstelle ingerig word. So byvoorbeeld het van die 43 wat voorgestel het dat die aanddiens 'n bespreking moet wees met geleentheid om vrae te vra, 39 gesê ja, hulle sal dit oorweeg om meer gereeld dit by te woon en 4 nee. Van die 54 wat voorstel dat daar meer gesing moet word, was 50 positief daaroor dat hulle meer gereeld die dienste sal bywoon terwyl 4 nie gemeen het dit sal hulle bywoning verander nie. Van die 23 voorstelle dat meer gemaklike klere aangetrek kan word, het 21 gesê hulle sal dit oorweeg om meer gereeld die aanddienste of tweede eredienste by te woon indien hulle voorstel geïmplementeer word, terwyl 2 gesê het nee. Daar moet ook kennis geneem word van die 42 lidmate wat gesê het dat hulle die aanddiens net wil hou soos dit is. (Bg. resultate kom uit die 1e vraelys)

4. ANDER SAKE OM TE OORWEEG

Verskeie studies het aangetoon dat die historiese ontwikkeling van die aanddiens nooit 'n replika van die oggenddiens in gedagte gehad het nie. Die aanddiens se ontwikkeling was altyd aan bepaalde behoeftes gekoppel. Op 'n sekere stadium was daar 'n behoefte aan kennis en is die aanddiens aangewend as leerdienste. Op 'n ander stadium was daar 'n behoefte om saam te bid en is die laatmiddagdiens vir die doel gebruik. Met die opkoms van die Metodisme is die middagdiens veral gebruik as bekeringsdiens, dit wil sê as evangelisasiedienste.

'n Mens kan hieruit die afleiding maak dat die aanddiens ook in ons tyd vir sekere spesifieke behoeftes aangewend kan word. Miskien het daar by ons as gevolg van baie redes weer 'n situasie ontstaan waar mense 'n gebrek aan kennis het. Die aanddiens sou dus baie sinvol vir die doel aangewend kan word, natuurlik met gebruikmaking van al die nuutste tegnologie om kennis oor te dra. Uit die vraelyste blyk ook dat daar 'n behoefte by ouers en veral tieners is om meer toegerus te word vir die lewe. Die behoefte wat lidmate uitgespreek het om besprekings oor aktuele

onderwerpe te hou, dui hierop. Die aanddiens kan met groot vrug daarvoor aangewend word. Dat daar 'n groot behoefte is aan lekker sing is duidelik. Hier kan ons gerus in gedagte hou wat Burger (1991:63) oor sang sê: Hy sê wanneer mense God deur sang loof en eer, gebeur daar dinge wat moeilik op ander maniere bewerkstellig word. Die aanddiens kan gerus meer vir die doel aangewend word.

Gemeentes sal egter baie versigtig moet wees om nie sommer te besluit, voortaan hou ons elke tweede Sondag 'n bespreking, of elke derde Sondag 'n Bybelstudie nie. Alhoewel daar prinsipiël niks mee verkeerd sal wees nie, moet ons in gedagte hou dat daar lidmate is wat nie die oggenddiens kan bywoon as gevolg van werk of een of ander rede nie. Hulle wil dus graag die aanddiens bywoon as 'n erediens. Verder het verskeie lidmate aangedui dat hulle graag in die aand ander gemeentes en selfs ander kerke se eredienste bywoon. Daardie mense kom kerk toe vir 'n "erediens" en nie vir Bybelstudie of 'n bespreking of toerusting nie. Die enigste uitsonderings op die reël is waarskynlik 'n "sangdiens" of waar die tweede geleentheid nie tydens die normale aanddienstyd plaasvind, of op 'n ander plek as die normale aanddiens plaasvind nie. Wat die sangdiens aanbetref, dink ek nie dis nodig om eers 'n volledige "erediens" te hou en daarna 'n sanggeleentheid nie. Dit kan een wees, veral as die diens so gestruktureer word, dat skriflesing, sang en prediking deel vorm van die hele diens.

Verder moet ons onthou dat daar 'n redelike aantal lidmate is wat verkies dat die aanddiens sal voortgaan as 'n tweede-erediens. Wanneer ons dus voorstelle vir verandering oorweeg, mag dit nooit gaan om verandering bloot ter wille van verandering nie. Enige verandering moet sinvol, met groot verantwoordelikheid en in gehoorsaamheid aan die Skrif oorweeg word.

5.1.2.5 GEVOLGTREKKINGS EN AANBEVELINGS

Die Raad vir Prediking en Erediens het op sy vergadering van 19/5/98 die resultate van bogenoemde ondersoek oorweeg en wil graag 'n paar aanbevelings in die verband maak. Die Raad het deur hierdie ondersoek weereens tot die besef gekom dat daar geen twee gemeentes is wat naastenby dieselfde is nie, nie eers in dieselfde stad of dorp nie. Daarom sal die Kerk moeilik vir gemeentes kan voorskryf of daar 'n tweede geleentheid moet wees en hoe dit ingerig moet word. Elke kerkraad- of ouderlingevergadering sal op 'n verantwoordelike wyse hulle situasie moet ontleed en aan die hand daarvan besluit watter aanpassings nodig is. Kerkrade moet ook nie per se besluit dat daar by hulle geen aanpassings nodig is nie. 'n Deeglike situasie ontleding kan dalk net daartoe lei dat die aanddiens op 'n Bybelsverantwoordbare manier meer sinvol kan plaasvind.

Die vertrekpunt van die Raad in hierdie aanbevelings is nie - hoe kan ons meer

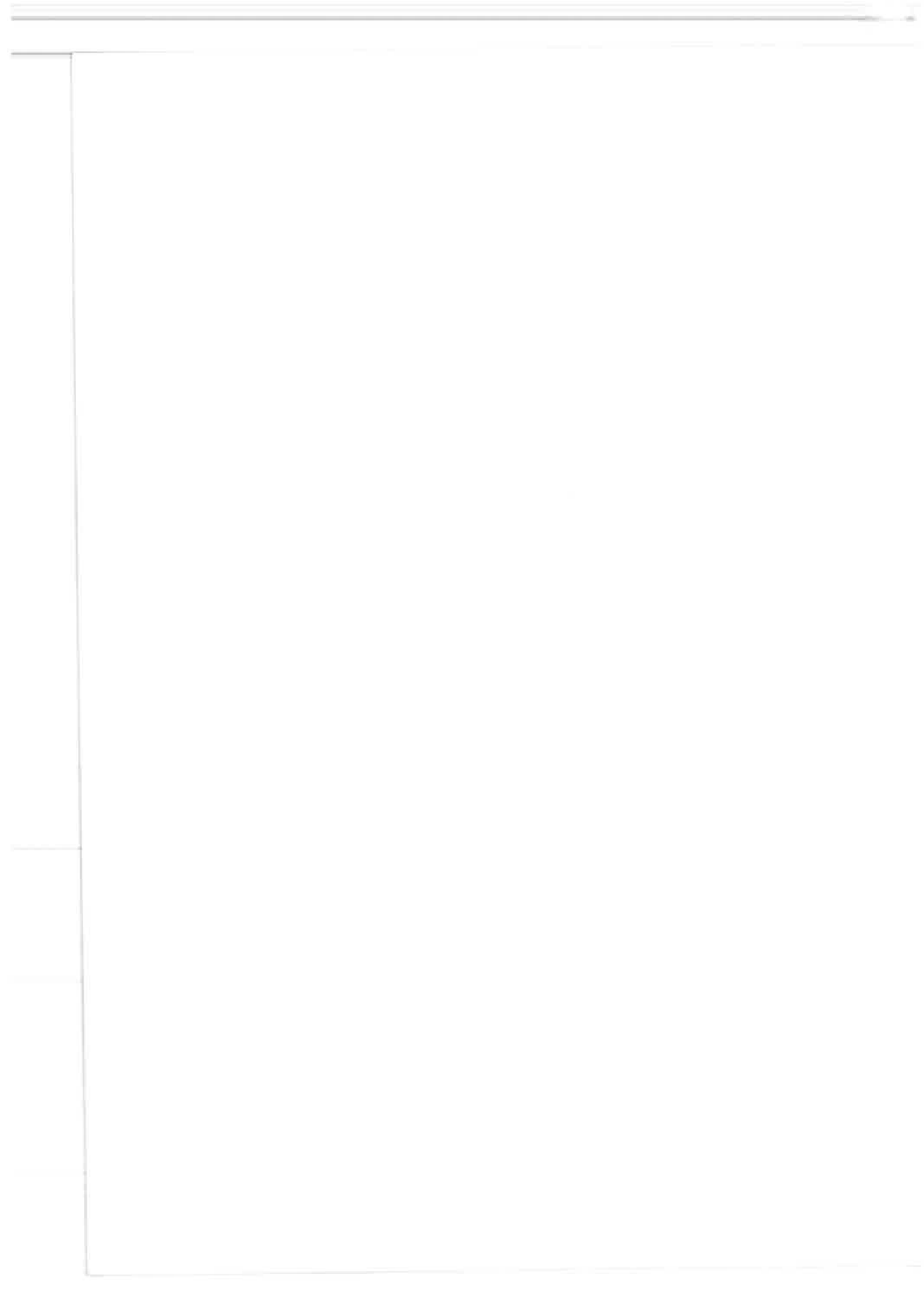
mense by 'n tweede-erediens of -geleentheid betrek nie, maar hoe kan ons op 'n Bybelsverantwoordbare, en praktiese haalbare manier die aanddiens of tweede byeenkoms meer sinvol inrig met die teologie en etos van die NHKA in gedagte.

AANBEVELING

1. Daar word met dank kennis geneem van die ondersoek en studiewerk wat deur die Raad vir Prediking en Erediens gedoen is oor die tweede-erediens of byeenkoms van gemeentes op Sondag.
2. Die beginsel van Ordinansie 3.1.2 (vi) wat bepaal dat die ouderlingevergadering die aantal, tyd en plek van eredienste bepaal, word opnuut bevestig.
3. Die tweede-erediens of -byeenkoms van gemeentes op Sondag hoef nie noodwendig in die aand of by die kerkgebou of kerkkompleks gehou te word nie.
4. Ouderlingevergaderings hou daarmee rekening dat daar lidmate is wat weens omstandighede nie oggenderedienste kan bywoon nie en behoeftes het om 'n gewone erediens by te woon. Oorweging behoort dan geskenk te word om eers 'n kort erediens te hou van ongeveer 20 tot 30 minute waarna ander verrigtinge kan plaasvind.
5. Ouderlingevergaderings kan ook die volgende verrigtinge (soos genoem in die studiestuk) reël sonder dat dit voorafgegaan word deur 'n erediens:
 - Sangdiens
 - Bybelstudie in die kerkgebou of kerkkompleks
 - Bybelstudie wyksgewys aan huis van 'n lidmaat
 - Toerusting van ampsdraers en lidmate
 - Besprekingsgeleentheid wat toegespits is op aspekte van die Kerk se werk.

BYLAE E

**DIE BETEKENIS VAN DIE DOOP VIR
LIDMAATSKAP VAN DIE NEDERDUITSCH
HERVORMDE KERK VAN AFRIKA**

DIE BETEKENIS VAN DIE DOOP VIR LIDMAATSKAP VAN DIE NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA

1. INLEIDING

Die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika is besig om 'n nuwe Kerkorde op te stel. Hierdie Kerkorde poog om op 'n Bybels-reformatoriese wyse gestalte te gee aan die Kerk. Die vraag is: Hoe en wanneer word 'n mens 'n lidmaat van die Kerk? Teen hierdie agtergrond het die Algemene Kerkvergadering in 1995 besluit om 'n studie te laat doen oor “**Die betekenis van die doop vir lidmaatskap van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika**”.

Daar kan baie oor die doop gesê word. Daar kan gekyk word na die begronding van die doop op die verbond, die verskillende betekenisse van die doop, die verhouding tussen die besnydenis en die doop, voorlopers van die Christelike doop, die historiese doopgebruike in die Kerk, die doop as sakrament, die wyse van die doop, kinderdoop, grootdoop en nog talle meer. Hierdie onderwerpe is in die verlede al breedvoerig behandel. In hierdie studie wil ek my by net een aspek van die doop bepaal, naamlik die betekenis van die doop vir lidmaatskap van die Kerk. Vir dié doel sal daar na die verskillende beelde in die Nuwe Testament gekyk word, waarin die doop na vore kom **as dié manier** hoe 'n mens in die kerk van Christus ingelyf word. Daarna sal die kerkbegrip, asook die kerkregtelike agtergronde van die huidige bepalinge in die Kerkwet ten opsigte van lidmaatskap ondersoek word. Daar is vier beelde ter sake naamlik, die doop

- * maak die gedoopte die eiendom van Christus
- * verenig die gedoopte met Christus
- * lyf die gedoopte in in die liggaam van Christus (dit wil sê die kerk)
- * maak die gedoopte deel van die verbondsgemeenskap.

2. DIE DOOP MAAK ONS DIE EIENDOM VAN CHRISTUS

Daar word verskeie kere in die Nuwe Testament verwys na die doop *in die Naam van Jesus* (Handelinge 2:38; 8:16; 10:48; 19:5). Daar word ook eenmaal verwys na die doop *in die Naam van die Vader, Seun en Heilige Gees* (Matteus 28:19). Hoewel hierdie doopformule nie uitdruklik by Paulus voorkom nie, is dit duidelik geïmpliseer in 1 Kor. 1:13 en 15, en word dit aanvaar dat Paulus daarmee bekend was as die gebruiklike doopformule van die vroeë Kerk (Pelser sa:38).

Om te verstaan wat dit beteken om in die *Naam van* gedoop te word, moet 'n mens gaan kyk na voorbeelde in die Ou Testament. Verskeie Nuwe Testamentici aanvaar dat die formule die ekwivalent van die Hebreeuse *lesem* is (Lohse, Goppelt,

Schnackenburg, Bietenhard). Ons lees byvoorbeeld in 2 Samuel 12:28 (vergelyk Hebreuse teks - in die Nuwe Afrikaanse Vertaling kom dit nie duidelik na vore nie) dat Dawid se naam oor Rabba uitgeroep moet word, sodat dit duidelik kan word dat die stad sy eiendom is, en dat hy oor die stad regeer. Omdat die Naam van die Here oor Israel uitgeroep is, behoort Israel aan die Here (2 Kronieke 7:14). Hiervan sê König:

Wanneer iemand dus “in die Naam van Jesus Christus” gedoop word, beteken dit ook dat hy of sy aan Christus behoort, sy eiendom word, dat Hy volle gesag oor hulle lewe het. Om onder Christus se gesag te kom, beteken om uit die mag van die sonde en die Bose verlos te word, om vrygemaak te word tot 'n nuwe lewe. Die doop plaas ons dus onder die *bevrydende gesag* van Jesus Christus.

(König 1995:8)

Hierdie beeld, naamlik dat die gedoopte die eiendom van Christus word, is deel van die verwante groep beelde wat dui op inlywing of vereniging met Christus. Daarom het dit betekenis vir lidmaatskap van die Kerk, want die Kerk is die eiendom van Christus. Die Kerk bestaan uit mense wat aan Christus behoort, mense wat Hy aan die kruis vrygekoop het van die mag van die sonde en die dood. Die gevolgtrekking is dat die gedoopte, as eiendom van Christus, deel is van die Kerk. Die Nederlandse Geloofsbelydenis formuleer dit soos volg in artikel 34: *Deur die doop word ons in die kerk van God opgeneem en van alle gelowiges en vreemde godsdienste afgesonder om heeltemal sy eiendom te wees en sy merkteken en vaandel te dra* (NHKA 1983:156).

3. DIE DOOP VERENIG ONS MET CHRISTUS

Die vereniging met Christus moet duidelik onderskei word van die vereniging met die liggaam van Christus. Vereniging met Christus beteken dat die gedoopte deel kry aan alles wat Christus gedoen het, naamlik sy verlossingswerk aan die kruis en sy opstanding (König 1995:9). Romeine 6:1-14 sê dat die dopeling in Christus ingedoop is, en met Christus verenig is. Die dopeling sterf saam met Christus, en staan saam met Christus op tot 'n nuwe lewe. Sy sondige natuur word gekruisig, en die nuwe mens staan op tot 'n nuwe lewe (wedergeboorte). Soos Christus uit die dood deur 'n *heerlike magsdaad van God* opgewek is (Rom. 6:4), so word die dopeling deur 'n *heerlike magsdaad van God* opgewek tot 'n nuwe lewe, word hy/sy verenig met Jesus Christus en sy heilswerk. Wat by die doop gebeur is dus God se kragtige werk, nie die resultaat van menslike inspanning nie.

Die gedoopte is dood vir die sonde - dit staan in Rom 6 as indikatief, en nie as imperatief nie. Daarom kan 'n baba gedoop word, en deur die magsdaad van God saam met Christus sterf en saam met Hom opstaan tot 'n nuwe lewe. Maar tegelykertyd word die indikatief 'n imperatief aan die gedoopte - dat hy moet word wat hy reeds in Christus is - 'n nuwe mens. Daarom word die doop opgevolg met verkondiging, onderrig (kategeese) en pastorale bearbeiding. Die gedoopte word dus

binne die gemeenskap van die gelowiges deur die verkondiging begelei om te word wat hy reeds in Christus is. Daarom rig die doop voortdurend 'n appél aan die gedoopte om te breek met sonde en ongeloof, en eerder 'n nuwe lewe in en deur Christus te leef. Die gedoopte kom onder die mag van die Heilige Gees, en die Heilige Gees lei die gedoopte tot geloof en bekering. Op daardie wyse maak die Heilige Gees ons wat ons reeds in Christus is - nuwe mense wat dood is vir die sonde, maar lewe vir God.

In Romeine 5:12-19, die gedeelte voorafgaande aan die doopteks in Rom. 6, kom die korporatiewe betekenis van Christus se heilswerk baie duidelik na vore. Daar word gesê dat die sondaar mens in Adam ingesluit is, maar ook in Christus ingesluit is. Die mens is in Adam en in Christus inbegrepe (König 1995:10). Die mens kry deel aan Adam deur sy sonde, en deel aan Christus deur die doop en die werking van die Heilige Gees wat in ons geloof wek. Die Heilige Gees verenig ons met Christus, sodat ons korporatief ingesluit is in sy heilswerk.

4. DIE DOOP LYF ONS IN IN DIE LIGGAAM VAN CHRISTUS (DIE KERK)

As ons deur die doop met Christus verenig word, volg dit vanself dat die gedooptes met mekaar verenig word. Die Skrif vermeld op verskillende plekke dat die kerk die liggaam van Christus is. As ons by die doop in die liggaam van Christus ingelyf word, beteken dit dat die doop die geleentheid is wanneer ons sigbaar in die kerk ingelyf word. Daar vind 'n vereniging met Christus en met die medegelowiges plaas. Die doop (soos die nagmaal) het dus besondere betekenis vir die *eenheid* van die kerk (Ef 4:4-6). Die doop is die universele indentifikasie met en inlywing in die liggaam van Christus. Daarom praat die Engelse kerklike wêreld nie van “baptise” nie, maar van “christianing”. Daar lê in hierdie woordgebruik iets van die besef dat die doop die universele merkteken van 'n Christen is. Kan 'n ongedoopte as 'n Christen beskou word?

In 1 Kor 12:13 lees ons: *Want ons is almal ook deur een Gees gedoop tot een liggaam* (Ou Afrikaanse Vertaling (OAV)). Die Nuwe Afrikaanse Vertaling het die teks verkeerd vertaal (König 1995:12), deurdat oorsaak en gevolg omgekeer is - die NAV vertaal dit asof lidmaatskap van die kerk lei tot die doop, terwyl dit die doop is wat ons almal een liggaam maak. Die Gees lyf ons by die doop in die liggaam van Christus, in sy kerk, in. Van vroeg af was die doop beskou as die inlywing van die dopeling in die gemeenskap van mense wat Jesus as Christus en Here bely. Die doop is die openlike, en amptelike, toetrede tot die kerk van Christus. Daarom sê die doopformulier dat wanneer ons in die Naam van die Heilige Gees gedoop word Hy in ons wil woon en ons tot lede van Christus wil maak (Diensboek NHKA 1987:56). Uit die konteks van die formulier word dit duidelik dat die inlywing nie eers plaasvind wanneer ons belydenis van geloof aflê nie, maar dat dit *de facto* by die doop plaasvind.

5. DIE DOOP MAAK ONS DEEL VAN DIE VERBOND

Wat is 'n verbond? In talle kerke in Suid-Afrika funksioneer die verbond gladnie (Pont sa:5), en word die verbond met kerklike koudheid en formalisme geassosieer (König 1995:66). Daar word die beskuldiging gemaak dat waar die verbond as basis van die doop funksioneer, kinders outomaties salig word en nooit tot bekering kom nie. Dit is opvallend dat die kerke wat die kinderdoop teenstaan, tegelykertyd die verbond teenstaan. Ook vanuit die nuwere hermeneutiek is daar heelwat kritiek teen '*n verbondsteologie*, asof dit die enigste teologiese paradigama is waarbinne die doop funksioneer (Venter 1984:66). Tog kan 'n mens nie die doop sonder die verbond verstaan nie (König 1995:66) / Venter 1984:67). Sommige teoloë beweer dat die doop staan en val met die leer van die genadeverbond (Pont sa:16).

Wat is 'n verbond? 'n Verbond gaan om 'n bepaalde *verhouding* wat daar tussen God en mens bestaan (König 1995:67 / Venter 1984:66 / Pont sa:5). Daar is 'n groot variasie van verbonde in die Ou Testament. Ons lees van verbonde wat die Here gesluit het met Noag, Abraham, Joshua, die volk Israel, Dawid en Nehemia. In die Nuwe Testament word 'n nuwe verbond in Jesus Christus gesluit (Mt 26:28 / Lk 22:20). In elkeen van hierdie situasies funksioneer die verbond verskillend. In die Ou Testamentiese verbonde word daar dikwels sekere beloftes gemaak, en ontstaan daar ook sekere verpligtinge. Binne hierdie raamwerk van wedersydse beloftes en verpligtinge, kom daar 'n verhouding tussen God en mens tot stand. In die Nuwe Testamentiese verbond ontvang die mens die belofte van verlossing op grond van Jesus se offer aan die kruis. Tegelykertyd is die dood en opstanding van Jesus 'n appél tot die mens om op 'n sekere manier te leef. Jesus Christus bring 'n nuwe verhouding tussen God en mens tot stand. Dit is 'n verbond.

Dit is belangrik om daarop te let dat God met elke verbondsluiting die inisiatief neem. Die Bybel praat nie eenkeer daarvan dat 'n mens met God 'n verbond gesluit het nie - intendeel - dit is elke keer God wat met 'n mens of 'n volk of 'n gesin 'n verbond sluit. Die feit dat 'n verbond in God sy oorsprong het, gee daaraan 'n vastheid, 'n betroubaarheid. Dit sê dat die verhouding tussen God en mens nie gebou word op menslike willekeur of ontrouheid nie, maar op God se getroue onderhouding van sy beloftes. Dit is veral duidelik wanneer die nuwe verbond in Jesus Christus tot stand kom. Dit het dié implikasie dat die volk van God (Israel of die kerk) net bestaan omdat God dit so wil, omdat Hy deur sy verbondshandeling sy volk in aansyn roep. Die kerk bestaan nie op grond van die vrye keuse of wilsbesluit van mense nie, maar op grond van God se handeling met die mens.

In Galasiërs 3:27 sê Paulus dat ons deur die doop met Christus verenig is. Hy voeg dan in vers 29 by: *En as julle aan Christus behoort, is julle nakomelinge van Abraham*. Dit is dus duidelik verbondsterminologie wat hy aanwend wanneer hy oor die doop praat. Daar is in hierdie gedeelte ook geen skerp skeiding tussen die ou en nuwe verbond nie. Ander teksgedeeltes waar verbondsterminologie gebruik word as daar oor die doop gepraat word, is onder andere Handeling 2 en die sogenaamde "huisgesintekste". Die uitdrukking "hy en sy huisgesin" is tipiese verbondsterminologie.

Dit bly legitiem om in terme van die verbond oor die doop te redeneer, want dit is uit hierdie tekste duidelik dat (onder andere) die ou verbond en besnydenishandeling as agtergrond van die doop gedien het. In die Ou Testament is daar twee maniere hoe iemand deel word van die verbond. Hy het of as volwassene tot geloof gekom, is dan besny en het deel geword van die volk van God. Tweedens is die kinders van gelowige Israeliete op die agste dag besny. Daarna is hulle deur die regte opvoeding en verkondiging tot 'n ware geloof en bekering gelei. Soos die besnydenis in die Ou Testament die teken van die inlywing in die verbond en die volk van God was, so word die doop 'n inlywing in die nuwe verbond en die kerk.

Die Heidelbergse Kategismus antwoord die vraag of jong kinders gedoop moet word soos volg in Sondagsafdeling 27 vraag 74: *Ja, aangesien hulle net soos die volwassenes in die verbond van God en sy gemeente ingesluit is. Ook aan hulle word nie minder as aan die volwassenes deur die bloed van Christus die verlossing van die sondes en die Heilige Gees wat die geloof bewerk, beloof nie. Daarom moet hulle ook deur die doop as teken van die verbond in die Christelike kerk ingelyf en van die kinders van die ongelowiges onderskei word* (NHKA 1983:186).

6

KERKBEGRIIP

Die huidige Kerkwet van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika (NHKA) begroot die Kerk verbondsmatig. In artikel 2 van die Kerkwet word bepaal dat *ter wille van die goeie orde word almal wat deur die genadeverbond tot die Kerk behoort, byeengebring in gemeentes* (NHKA 1998:11). In artikel 16 van die Kerkwet word verder gesê dat die doop bedien word *aan die kinders van die verbond*. Deur die Kerk verbondsmatig te begroot, word die vryekerk afgewys. Dit is dus nie die individu wat by geleentheid besluit om deel te wees van die Kerk nie, maar God wat deur die verbond die kind in die Kerk opneem. Daarom funksioneer die verbond as die uiterlike teken van die genadeverbond, en tegelykertyd ook as die uiterlike teken van die opname in die Kerk (Van Wyk 1991:247).

In hierdie beskouing van die kerk, doop en genadeverbond val die klem nie op die individu wat belydenis van geloof aflê en dan lidmaat van die kerk word nie; of op die individu wat wedergebore is en daarom in die kerk opgeneem word nie; of op die individu wat met sy eie wilsbesluit toetree tot die kerk nie. Die persoon *word* nie lidmaat van die kerk met sy belydenis van geloof nie; hy *word* ook nie lidmaat met sy doop nie; hy *is* van sy geboorte af lidmaat van die Kerk, op grond van die genadeverbond. Die doop is die uiterlike teken van die feit dat hy reeds lidmaat van die kerk *is*.

Die belydenisskrifte begroot die kerk op die uitverkiesing. Die Nederlandse Geloofsbelijdenis sê in artikel 16 dat *God is barmhartig, aangesien Hy die wat Hy uitverkies het, uit die verderf trek en verlos; God het hulle uit louter goedheid en sonder om hulle werke in die minste in aanmerking te neem, in sy ewige en onveranderlike raad uitverkies in Jesus Christus onse Here* (NHKA 1983:157). Die Heidelbergse Kategismus sê in Sondagsafdeling 21 vraag 54 dat *die Seun van God*

uit die hele menslike geslag vir Hom 'n gemeente wat tot die ewige lewe uitverkies is, deur sy Gees en Woord in die eenheid van die ware geloof vergader... (NHKA 1983:181). Die Dordtse Leerreëls stel in punt 17: Die Woord van God..... getuig daarvan dat die kinders van gelowiges heilig is (dit wil sê afgesonder vir God/God se eiendom - WAD). Hulle is nie van nature heilig nie, maar kragtens die genadeverbond waarin hulle saam met hulle ouers opgeneem is (NHKA 1983:223). Die gemeenskaplike hierin is dat die oorsprong van die verbond en die kerk in God se uitverkiesende genade lê. Die kerk word nie gebou op menslike besluit en willekeur nie, maar op die daade van God.

In konteks van die herskrywing van die Kerkwet, is dit belangrik om daarop te let dat wanneer die klem val op die bekeerde, wedergebore mens wat self besluit om lidmaat van die kerk te word, kom die beginsel van vrye kerk en verenigingsreg in die spel. Wanneer kinders lidmaat van die Kerk is op grond van die genadeverbond en die doop, word die verbondsmatige begroning van die Kerk bevestig (Van Wyk 1991:248).

7. LIDMAATSKAP VAN DIE KERK

7.1 Kerkregtelike agtergrond van die bepalings ten opsigte van lidmaatskap

Die *Ordonnances Ecclesiastiques* wat deur Calvin opgestel is, is op 20 November 1541 met klokgelui in Geneve aangekondig (Pont 1981:21). Volgens hierdie kerkorde was ouers verplig om hulle kinders te doop. Daar is streng opgetree teen mense wat die kinderdoop bestry het, byvoorbeeld die Anabaptiste. Volgens die Geneefse kerkorde moes al die kinders gedoop word, moes almal kerkiseer en uiteindelik moes almal belydenis van geloof aflê.

Wat opvallend is, is dat die Geneefse kerkorde nêrens sê dat jy eers in die gemeenskap van die gelowiges opgeneem word met die aflê van die openbare belydenis van geloof nie. Inteendeel - dit word duidelik gestel dat lidmaatskap van die kerk volg op die doop as uiterlike teken van die genadeverbond. Dit word ook bevestig deur Calvin se uiteensetting van die doop in sy Institusie. In Inst. 4.15.1 (Sizoo se vertaling) sê Calvin: *De doop is een teken der inwijding, waardoor wij tot de gemeenschap der kerk worden aangenomen, opdat wij, in Christus ingeplant, onder Gods kinderen word gereken.* Die doop is dus vir Calvin 'n inisiasie in die kerk. Hierin sluit Calvin baie nou by Luther aan (Wendel 1987:319). Die gebruik was dat die kinders so vroeg as die agste dag na geboorte gedoop is, dikwels sonder dat die moeder teenwoordig was.

Nadat 'n kind gedoop is, het die kind opgegroeï en as hy tot sy verstand gekom het, het hy begin kerkiseer. Dit was een van die dinge waarop die Kerkhervormers baie meer klem gelê het as die Roomse Kerk. Wanneer die kind genoegsaam gekerkiseer het om die nagmaal te kan verstaan (gewoonlik op ouderdom 12), het die geloofsbelydenis gevolg. Die geloofsbelydenis het volgens die Geneefse kerkorde die funksie om aan die kerkisant die geleentheid te bied om in die openbaar te kenne

te gee dat hy instem met dit wat hy geleer het uit die Woord van God, dat hy instem met die leer van die kerk en genoegsame kennis en onderskeidingsvermoë het om nagmaal te kan gebruik. Hier is geen sprake daarvan dat lidmaatskap op die belydenis van geloof volg nie. 'n Mens is lidmaat van die kerk op grond van die genadeverbond, soos bevestig deur sy doop. Die geloofsbelydenis dien geen funksie ten opsigte van lidmaatskap nie.

Teenoor Calvin het Bucer in sy kerkorde die geloofsbelydenis omskryf as 'n opname in die gemeenskap van die gelowiges (Pont 1991: 440). Die latere kerkordes het Bucer se siening dat lidmaatskap op die geloofsbelydenis volg, behou. So vind ons byvoorbeeld in die kerkorde wat die Konvent van Wezel in 1568 opgestel het, dat daar in artikel 48 gesê word; *En voorwaar, alle die voor ledematen in de kerk gehouden willen worden, zullen zo haast de jaren der kinderen dit toelaten, zich laten catechiseeren ...* (Pont 1981:82).

Die gedagte dat jy eers lidmaat van die kerk word na katekisasie en die aflê van geloofsbelydenis word hierna in al die Nederlandse kerkordes voortgesit. Die Nasionale Sinode wat te Dordrecht in 1587 vergader het, het hierdie standpunt in artikel 64 verder bevestig (Pont 1981: 138). In hierdie kerkorde word baie duidelik uiteengesit dat die kind op grond van die verbond gedoop word, volwassenes word gedoop op grond van hulle geloofsbelydenis. In die geval van volwassenes volg lidmaatskap direk op die doop, maar in die geval van kinders bly lidmaatskap uit tot en met die aflê van die geloofsbelydenis. Daar word dus onderskeid getref tussen die kind gedoopte en volwasse gedoopte. Die volwasse gedoopte is “ten volle” lidmaat van die kerk en kan nagmaal gebruik. Die kind gedoopte is “voorlopig” lidmaat van die kerk. Dit is hierdie gedagte wat deurloop tot in die huidige Kerkwet van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika.

7.2 Lidmaatskap in die huidige Kerkwet van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika

Lidmaatskap van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika word kerkordelik gereël in artikel 3 van die Kerkwet. Artikel 3 stel dat persone lidmaat van die Kerk is wat

- (a) in die gemeenskap van die Kerk opgeneem is deur die doop
- (b) deur belydenis van geloof lidmaat geword het van die kerk
- (c) kinders van lidmate van die kerk is.

(NHKA 1989:1)

Daar word in hierdie artikel onderskei tussen gedoopte lidmate, belydende lidmate en lidmate wat nie gedoop is of belydenis van geloof afgelê het nie, maar op grond van hulle geboorte uit gelowige ouers gereken word as lidmate van die kerk. Die

teologiese agtergrond van die derde is die genadeverbond, wat God se genade nie individualisties aan enkelinge verbind nie, maar met die gelowige gesin werk as basiese bousteen van God se verbond met die mens. Die veronderstelling is dat hierdie derde kategorie lidmaat klein kindertjies sal wees, omdat ouers volgens die Kerkwet onder die verpligting staan om hulle babas ten doop te hou. Solank as wat die babas nog nie gedoop is nie, is hulle reeds op grond van hulle ouers se geloof lidmate van die kerk.

Artikel 16 van die Kerkwet vermeld die doop sonder om iets te sê oor lidmaatskap. Artikel 17 handel oor die kategese, en stel dat die kategese moet lei tot 'n openbare belydenis van geloof, die gebruik van die sakramente en verantwoordelike lidmaatskap van die kerk. Hierdie artikel skep die indruk dat lidmaatskap van die kerk eers 'n werklikheid word na belydenis van geloof. Hierdie indruk word bevestig deur artikel 18 van die Kerkwet waar gepraat word oor die openbare belydenis van geloof. In die artikel word uitdruklik gesê dat jy in die gemeente opgeneem word met die aflê van geloofsbelydenis, en dan, op grond van die lidmaatskap van die kerk, nagmaal kan gebruik. Daar is dus teëspraak tussen artikel 3 en 18 van die Kerkwet, aangesien artikel 3 sê dat jy reeds by jou doop, en selfs as ongedoopte, lidmaat van die kerk is en artikel 18 sê jy word in die gemeenskap van die gelowiges opgeneem met aflegging van geloofsbelydenis. Is daar 'n verskil tussen die kerk en die gemeenskap van gelowiges?

Om die saak verder te kompliseer bepaal die Kerkwet dat die dooplidmaat onder die opsig van die kerkraad staan - met ander woorde daar word van die dooplidmaat verantwoordelike lidmaatskap verwag (artikel 17). Daar word gesê dat die dooplidmaat verantwoordelik is om kategese by te woon, Bybel te lees en te bid, die erediens by te woon en 'n Christelike lewe te lei.

Uit bogenoemde voorbeelde is dit duidelik dat daar in die huidige Kerkwet van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika nie op 'n eenvormige wyse oor lidmaatskap gepraat word nie, en dat daar selfs 'n mate van spraakverwarring is.

7.3

Lidmaatskap in die tweede konsep van die Kerkorde

Die tweede konsep van die nuwe Kerkorde (NHKA 1996:15) begrond die Kerk ook op die verbond en die uitverkiesing van God. Dit word bevestig deur voorstel 4.4.2 wat sê *verkryging of beëindiging van lidmaatskap van 'n bepaalde gemeente berus nie by die willekeurige besluit van 'n persoon nie*. Ook voorstel 4.3 stel baie duidelik dat *die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika en al sy gemeentes as deel van die volk van God is nie 'n vrywillige organisasie nie* (NHKA 1996:16). Dit is baie duidelik dat die Herskrywingskomitee wegbeweeg van die verenigingsreg. Daar is tans drie voorstelle in die tweede konsep van die Kerkorde ten opsigte van lidmaatskap, en aldrie voorstelle handhaaf die drieledige onderskeiding van lidmaatskap soos in die huidige Kerkwet. Met ander woorde: 'n Persoon is lidmaat van die Kerk op grond van die genadeverbond. Dan word hy in die liggaam van Christus en die gemeenskap van gelowiges opgeneem by die doop. Derdens word

hy op grond van sy belydenis van geloof as lidmaat van die gemeente opgeneem.

Die vraag is: Is die genadeverbond en die doop 'n inlywing in die een, heilige, algemene Christelike kerk, en die belydenis 'n opname in 'n partikuliere kerk en gemeente? Geld die genadeverbond en die doop vir lidmaatskap van die onsigbare, ewige kerk van Christus, en die belydenis van geloof vir lidmaatskap van die sigbare kerk, in die geval die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika? Daarmee word natuurlik nie beweer dat die doop geen betekenis vir lidmaatskap van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika het nie, want die gedoopte word beskou as 'n dooplidmaat van die Kerk. Maar dit bly steeds 'n onvolledige en gedeeltelike lidmaatskap as daar gesê word dat lidmaatskap van die gemeente eers volg op die openbare belydenis van geloof. Myns insiens word die probleme van 'n driedelige onderskeiding ten opsigte van lidmaatskap nie deur die tweede konsep van die Kerkorde opgelos nie.

8. GEVOLGTREKKINGS

Met al bogenoemde in gedagte, moet daar dalk die volgende oorweeg word ten opsigte van lidmaatskap van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika:

- * Op grond van die genadeverbond word alle kinders van lidmate van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika gedoop, en só in Christus ingelyf en as lidmaat in die Kerk opgeneem.
- * Daar word van al die gedoopte lidmate van die Kerk verwag om gereeld erediens te by te woon, 'n Christelike lewe te lei, volgens vermoë die voorgeskrewe kategeseprogram van die Kerk te deurloop, by geleentheid openbare belydenis van geloof af te lê en daarna gereeld nagmaal te gebruik.
- * Wanneer lidmate van ander kerke aansoek doen om lidmaatskap van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika, vergewis die kerkraad hom daarvan of die persoon gedoop is in die Naam van die Vader, Seun en Heilige Gees. Indien die persoon wel gedoop is, word hy/sy aanvaar as lidmaat van die Kerk. Die kerkraad kan dan bepaal of sodanige persoon nog moet katekiseer, belydenis van geloof moet aflê en wanneer hy/sy mag nagmaal gebruik.
- * Wanneer 'n buitekerklike deur middel van evangelisasie sover gebring word om Jesus Christus as Verlosser te bely, word hy/sy op grond van die belydenis gedoop en as lidmaat van die Kerk aanvaar. Daarna deurloop die persoon verdere kategesis. Die kerkraad bepaal op watter stadium die persoon nagmaal mag gebruik.
- * In die geval van verhuising na ander gemeentes van die Kerk of ander kerke, word 'n bewys van lidmaatskap uitgereik vir elke gedoopte lidmaat, waarop vermeld word of die lidmaat reeds gekatekiseer het, belydenis van geloof afgelê het en deur die kerkraad toegelaat is om nagmaal te gebruik.

Kommentaar

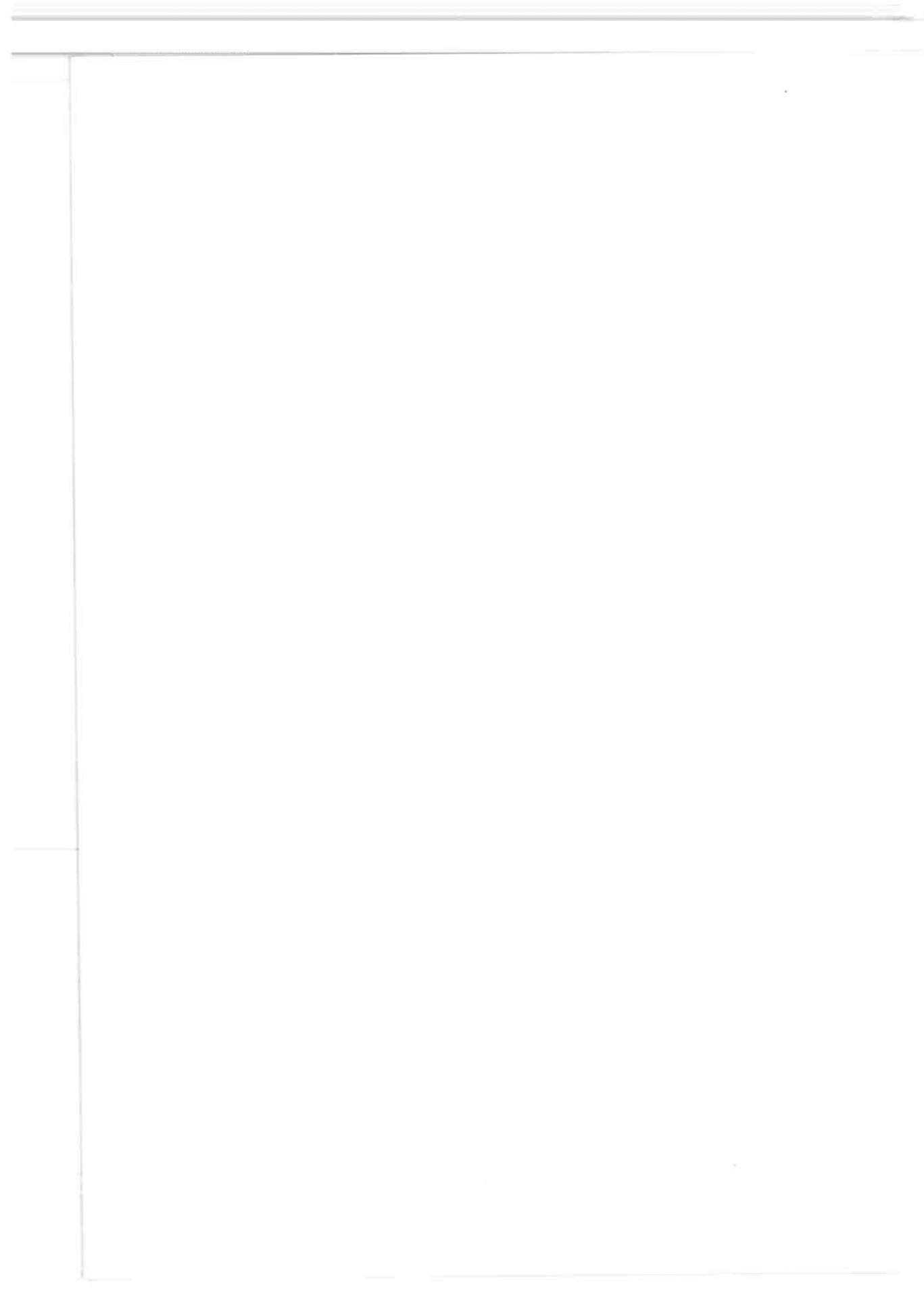
Deur lidmaatskap op hierdie wyse te reël, word erkenning gegee aan die volgende sake:

- * Die genadeverbond en doop is die manier hoe iemand deel word van die kerk. Inderdaad is daar geen teoloog wat nie sal saamstem dat die doop wesenlik belangrik is vir ons verstaan die kerk en lidmaatskap van die kerk nie.
- * Die doop is van kardinale belang vir elke gelowige, en die doop moet tot sy reg kom in die Kerk.
- * Die kerk is nie 'n vrye vereniging nie, maar die volk van God en die liggaam van Christus.
- * Die eenheid van die kerk is belangrik (daar is net een Here, een Gees en een doop).
- * Die kerkraad moet opsig uitoefen oor lidmate van hulle geboorte tot by hulle dood. Dit is ook die kerkraad wat moet toesien dat lidmaatskap ordelik gereël word.
- * Klem word geplaas op die bearbeiding van die kind in die gemeente, deurdat die kind as gedoopte lidmaat van die Kerk begelei word tot 'n volwasse geloof, deur middel van die erediens, katechese en pastoraat. Die kind ontvang só die nodige aandag binne die gemeentelike opset.
- * Daar is geen dwang om openbare belydenis van geloof af te lê om "lidmaat te word" nie. Na die katechese-program dui die gedoopte self aan wanneer hy/sy gereed is om openbare belydenis van geloof af te lê. Dit beteken dat die erediens, pastoraat en katechetiek onderrig nie net blote kennis moet bybring nie, maar ook die hart en gesindheid van die kind moet raak en verander, sodat hy/sy met oortuiging belydenis van geloof kan aflê. Die beskuldiging dat kinders outomaties deur die katechese na die belydenis beweeg, sonder dat hulle noodwendig reg is daarvoor, word ondervang. Dit plaas ook die verantwoordelikheid op die kerkraad om toe te sien dat daar voortgaande bearbeiding plaasvind indien 'n persoon nie gereed sou wees vir 'n openbare belydenis van geloof nie.
- * Die verbondsgesin is baie belangrik. Die kern van die Kerk bly gelowige huisgesinne, waar elke nuwe lid van die huisgesin (kind) deur die doop ook in die huisgesin van God opgeneem word.
- * Evangelisasie kan daardeur bevorder word. Nadat 'n persoon deur die doop in die Kerk ingelyf is, volg 'n toerustingsprogram wat meelewendheid bevorder. Dit is opvallend dat in die Nuwe Testament (veral in die boek Handelingen) die

volgorde *doop* > *leer hulle* is. In die kerklike tradisie het dit egter omgeswaai na *leer hulle* > *doop*. Partymaal verloop daar 'n hele tyd nadat iemand tot geloof gekom het voordat hy gedoop word en as lidmaat van die kerk gereken word. Dit lei dikwels daartoe dat die persoon belangstelling verloor. Die vroegste kerk het net een voorwaarde geken om gedoop te word en in die kerk opgeneem te word, en dit is die geloof in God en die belydenis dat Jesus Christus die Here en Verlosser is (König 1995:38-39). Dit is dieselfde beginsel wat toegepas word op 'n kind wat gedoop word - eers doop en dan volg die kategetiese onderrig op 'n later stadium. Die onderrig is eintlik 'n lewenslange proses (onder andere deur die erediens) wat vir alle gedooptes geld - ook hulle wat as kindertjies gedoop is.

Bronnelys

- Calvyn, J 1559, *Institusie*. Deel III. Vertaling A Sizoo. Tweede druk 1949. Delf: Naamloze Vennootschap W.D. Meinema.
- Dreyer, WA Sakramente / Doop / Nagmaal. Bydraes in *Glo die Woord*. Pretoria: Kital.
- König, A 1995. *Stof jou Doop af!* Kaapstad: Lux Verbi.
- NHKA 1989. *Kerkwet en Bepalings*. Pretoria: Kital
- NHKA 1983. *Diensboek*, Pretoria: Kital.
- NHKA 1996. *Kerkorde. Tweede Konsep*. Ongepubliseerd.
- Pelser, GMM sa. *Die Doop in die Nuwe Testament*. Ongepubliseerde klasaantekeninge. Universiteit van Pretoria.
- Pont, AD 1981. *Historiese agtergronde van ons kerklike reg*. Deel 1. Pretoria: HAUM.
- Pont, AD 1991. *Historiese agtergronde van ons kerklike reg*. Deel 2. Pretoria: HAUM.
- Pont, AD 1991. Kategese, kategismusse en die belydenis van geloof. *HTS* 47/2.
- Pont, AD sa Die Kinderdoop en verbond. Ongepubliseerde klasaantekeninge, Fakulteit Teologie (A). Universiteit van Pretoria.
- Van Wyk, BJ 1991. *Die presbiteraal-sinodale kerkbegrip*. Pretoria: Kital.
- Venter, PM 1984. Verbondsteologie - 'n tendensstudie. *HTS* 40/4.
- Wendel, F 1978. *Calvin*, London: Collins.

BYLAE F

DRUIWESAP MET NAGMAAL

DRUIWESAP MET NAGMAAL?

1. INLEIDING

Die Nederduitsch Hervormde gemeente Pretoria-Oos het 'n navraag aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering gerig oor die gebruik van druiwesap naas wyn tydens nagmaal. Die Kommissie het toe besluit dat druiwesap in hoogs uitsonderlike gevalle wel deur 'n kerkraad beskikbaar gestel kan word. Voorts is ook besluit dat die gebruik van wyn as Nagmaalselement wel gehandhaaf moet word. Hierdie eerste besluit is waarskynlik voorlopig, aangesien daar ook besluit is om ondergetekende te versoek om 'n memorandum hieroor op te stel. Die bedoeling van die memorandum is dan dat die Kommissie 'n "amptelike standpunt" moet inneem oor genoemde aangeleentheid.

Dit is duidelik dat die Kommissie met die kerkraad in korrespondensie is oor hierdie aangeleentheid en dat hierdie memorandum dan ook vir kennisname en bespreking na die kerkraad van Pretoria-Oos verwys sal word. Derhalwe word dit ook in hierdie lig opgestel.

Hierdie versoek om ook druiwesap met nagmaal te gebruik, is gebore uit die praktyk. Gemelde versoek maak dan ook melding van die aanleidende gebeure naamlik 'n lidmaat, "wat deur sy arts aangeraai is om nie gefortifiseerde of alkoholdraende drank te gebruik nie". In die verlede kon so 'n uit-die-praktyk-gebore versoek maklik outoritêr afgewys word. Nuanseloos kon daar gesê word dat dit en dit alleen die regte manier is en aldus sal gehandel word. Rabbi Jehuda verklaar dan ook ten opsigte van die Pasga: Moenie sê, *"ek wil geen wyn drink nie"* - want dit is 'n sondige weg; *alleen dit wat die Skrif verbied om te geniet, mag afstand van gedoen word.* (Aangehaal deur Boehmer 1927:40-41). Andreas Karlstadt was die eerste wat die nie-gebruik van wyn met nagmaal tot sonde verklaar het (Boehmer 1927:33).

Maar hierdie rigorisme het plek gemaak vir 'n kommunikatiewe handelingsteoretiese benadering. Die evangelie word ook luisterend oorgedra. Tweerigting-verkeer vra dat die praktyk inderdaad tot spreke gebring word. Per slot van rekening is "absolute objektiwiteit" onmoontlik; die mens gaan maar altyd interpreterend met sy wêreld om en kan nooit koud luister en koud waarneem nie. Waarheid kan nie tussen hakies geplaas word en los van sy invloede verstaan word nie. Daarom is lidmate se ervaring en siening toenemend belangrik vir kerkwees. Van Niekerk vat dit so saam: "Teenoor die vroeëre klem op waarheid, word die klem nou eerder geplaas op geldigheid en opinie; teenoor objektiwiteit, subjektiwiteit; teenoor universaliteit, partikulariteit; teenoor vir sigself sprekende observasies, teoretiese raamwerk wat sin verleen aan observasies; teenoor tydloosheid, geskiedenis en verandering; teenoor onbevange kritiek, gesag, tradisie en paradigmas; teenoor neutraliteit en waardevryheid, commitment en vertroue; teenoor die logika van navorsing, die psigologie van ondersoek; en, les bes, teenoor rasionaliteit, die kontekstualiteit van norme en kriteria, die afwesigheid van interparadigmatiese reëls, en gevolglike inkommensurabiliteit." (1992:120).

Die Kerk sal die aktualiteit en kontekstualiteit van die vraag naamlik of druiwesap wel aanvaarbaar is as nagmaalselement, in elk geval weer moet beredeneer wanneer die Nederduitsch Hervormde Kerk ook die hedendaagse eis vir kindernagmaal sal moet beantwoord. Sekere streeksinodes van die NG Kerk het ook alreeds die kinderkommune in beginsel aanvaar. Die versoek in die geval van kinders sal dan soveel sterker word dat druiwesap as substituuat vir wyn bedien word.

Iemand soos Schillebeeckx (1968:17) sê dan ook dat teologie gelukkig nie meer net die saak van die teoloë is nie, maar dat dit gemeenplaas ook by gewone mense geword het. Daarom het ons nou 'n "nuwe etiese situasie" waarmee die teologie moet rekening hou. Ons Kerk met sy teologiese aksent van menslike eksistensie sal altyd begrip hiervoor hê. Tyd-en-plekgebondenheid van uitsprake kan nooit oor die hoof gesien word nie.

2. EERSTE REAKSIE

Wanneer 'n mens die vraag nou probeer beantwoord of druiwesap toelaatbaar is as substituuat vir die nagmaalwyn, is die eerste reaksie wat 'n mens wil openbaar, 'n terugverwysing na "soos wat Jesus dit gedoen het". Die taak word dan om haarfyn te ontleed wat die feitlike toedrag van die situasie toe was, en dit dan normatief vir die hede te maak. Die probleem is net natuurlik dat 'n mens dan iets meer gedoen het as wat in die Skrif staan, naamlik 'n opdrag is gemaak van 'n blote gegewene. Ons kan tog nie indikatiewe in imperatiewe verander nie! Daarom sal uitgemaak moet word of die gebruik van wyn met nagmaal as opdrag aangebied word of nie.

Die weg van ondersoek moet daarom eerder wees om te bepaal hoe konstituerend wyn as element van die nagmaal is. Selfs dit is nog nie die totale taak nie, want die vraag sal ook moet wees of daardie wesensaspek (indien enige) nie ook op 'n ander wyse net so effektief oorgedra of ervaar kan word nie.

2.1 SEKERE TERSAAKLIKE ASPEKTE VAN DIE EERSTE NAGMAAL

2.1.1 Wat se wyn het Jesus gebruik?

Die klassieke bewys dat Jesus wel gefortifiseerde wyn met die nagmaal gebruik het, vind ons in Lukas 22:18, "Ek sê vir julle: Ek sal van nou af nie weer wyn drink voordat die koninkryk van God gekom het nie." Letterlik staan daar, die vrug van die wingerdstok. Onder andere Bouwman (1934:419) en Jeremias (1976:50) is ook daarvan oortuig dat hierdie beslis nie uitgeparste druiwesap was nie, maar gefermenteerde wyn. Die druiwe, redeneer Bouwman (1934:419), begin eers in Junie in Palestina ryp word en kon dus onmoontlik behoue gebly het tot die volgende jaar se Paasfees.

Die drink van wyn gedurende die Pasga dateer sover terug as ongeveer 100 jaar voor Christus (Lietzman 1979:627).

Op slegs twee ander plekke in die Nuwe Testament word verhaal dat Jesus wyn gedrink het of daarmee in aanraking gekom het, naamlik Matteus 11:18 en 19 ("Die Seun van die Mens het gekom en geëet en gedrink, en hulle sê: 'Kyk daar, 'n vraat en 'n wynsuiper'...") en Johannes 2:1-11 met die bruilof te Kana. Jeremias (1976:52) stel ook dat die alledaagse maaltye natuurlik heeltemal te basies was dat wyn daarby gedrink sou word, maar dat elke Pasgaganger verplig was om wyn saam te neem na die fees.

Jeremias (1976:53) meen dat die verwysing na bloed, gemaak het dat rooi wyn ook by die nagmaal gekies was. Lietzman (1979:627) verskil hiervan en stel dat die kleur (rooi) van die wyn geensins voorskriftelik was nie, maar dat dit maar die algemene tipe wyn was wat destyds gebruik was. Dit was glo eers Tertullianus wat hierdie parallel met die bloed in die kleur gesien het. Bouwman (1934:418) wys op die gevaar wanneer 'n mens die kleur in die argument sou verabsoluteer en dan ewenwel van rooigekleurde water gebruik kon maak. Calvyn (1956:43) oordeel ook dat die kleur van die wyn 'n middelmatige aangeleentheid is. Druiwesap word waarskynlik deur mense gekies op grond van die feit dat dit ook "die vrug van die wingerdstok" is, en nie op grond van die kleur daarvan nie. Die Reformatore het in elk geval ook deurgaans wit wyn vir nagmaal gebruik (Boehmer 1927:35). Pont beklemtoon dit en wanneer hy die nagmaalsviering soos besluit by Dordrecht bespreek deur te sê: "Die nagmaalstekens moes gewone brood wees én wyn." (1981:246).

Dit is bekend dat die Ebioniete en die Marsioniete geheelonthouers was en geen alkohol ook by die nagmaal gebruik het nie. In sekere Metodistiese kringe is die gebruik van alkohol ook as sondig afgemaak. Dit geld vandag nog. Voorbeelde van alkoholvrye wyn word deur Boehmer (1927:37) genoem in Amerika, Engeland, Switserland, Duitsland. Hy verklaar ook dat die wyn by die nagmaal beslis alkoholvry moet wees. As Jesus die ellende wat alkohol veroorsaak, vandag sou aansoek, sou Hy uitgeroep het: "Mich jammert des Volks!" (Boehmer 1927:43).

2.1.2

Die aspek van feestelikheid

Daar is egter 'n ander moment wat veral deur wyn versimboliseer word wat nie buite rekening gelaat kan word in die argument oor die tipe wyn wat Jesus gebruik het nie. Dit is die element van feestelikheid. Dit gaan immers om die oorwinning oor die dood en die opgewonde verwagting van die ewige heerlikheid. En Christus kom immers weer! Daarom is die nagmaal "a meal of joyfulness" (Ridderbos 1962:431).

Jeremias (1976:50) toon aan die drie feeste (Pasga, Pinkster en Loofhutte) altyd deur feestelike wyngebruik gekenmerk was. Von Holzer (1986:56-71) verwys na Psalm 104:15 wat sê: ".....wyn om mense se harte bly te maak...". Wyn is gesien as iets wat besondere geluk en heil veronderstel (Deuteronomium 33:28, II Konings 18:32 en Jesaja 36:17). Die bekende Psalm 23 praat ook van die feestelike oorloop van die (wyn-?)beker. Bouwman (1934:419) sien dan ook in die wyn iets van hierdie positiewe euforie raak. Blydskap en vreugde word die kenmerk van die betrokkenes. Dit laat dink ook aan die eskatologiese fees van Jesaja 25:6, "Op hierdie berg gaan

die Here die Almagtige 'n feesmaal gereed maak vir al die volke, 'n feesmaal met die beste om te eet en te drink, goeie kos en geurige wyn."

'n Fees is natuurlik nie van alkoholgebruik afhanklik nie, maar is nietemin destyds daarmee geassosieer. Ons sou in vandag se gebruik aan vonkelwyn of sjampanje dieselfde betekenis heg as wat aan wyn in hierdie gevalle geheg was. Daarmee vier ons fees. En vir sover feestelikheid 'n belangrike aspek van die nagmaal is, sou daar dan net sowel 'n argument vir vonkelwyn uitgemaak kon word.

Ridderbos (1962:398-399) onderskei tussen enersyds die plaasbekledende dood en andersyds die eskatologiese motief van die nagmaal. Laasgenoemde se element word nie soseer met wyn as verteenwoordigend van bloed hanteer nie, maar eerder die "nuwe wyn" van die koninkryk van God (Matteus 26:29, Markus 14:25 en Lukas 22:18). Dit is natuurlik van groot belang om te sien hoe wyn hierdeur vergeestelik word; met ander woorde, nie die be-tekenis verander soseer nie, maar die teken self. Dit word 'n ander wyn! Die relativering van hierdie spesifieke element is dus voor die hand liggend.

Die aantal bekere (twee, drie of selfs vier) en die moontlike betekenisonderskeidings daarvan word daargelaat.

2.1.3 Die aspek van eenheid

In 1 Korintiërs 10:16-17 lees ons dat die nagmaal ook 'n gemeenskapsmaal is waarin die gelowiges aan Christus en aan mekaar deel het. Die nagmaalsformulier bevestig dit wanneer dit sê: "Net soos baie graankorrels tot een meel gemaal [word] en daaruit een brood gebak word, en baie druivekorrels, as hulle gepars word, tot een wyn saamvloei en meng, so met ons almal wat deur die geloof in Christus ingelyf is, in broederlike liefde een liggaam wees ter wille van Christus ons geliefde Saligmaker, wat ons eerste so uitnemend liefgehad het."

Die argument wat deur sommige in die lig hiervan gebruik word, is dat druiewesap nie hierdie eenheid bewerkstellig nie, omdat dit 'n ander substansie is as wyn. Die feit egter dat juis druiewesap as substituuat gekies word, dui op die veronderstelling dat die vrug van die wingerdstok meer as toevallige betekenis het. Voorstanders van druiewesap erken hiermee dat die eenheid gerespekteer moet word, wat dan wel gedoen word deur net 'n ander vorm van die vrug van die wingerdstok te gebruik. Koeldrank word immers nie oorweeg nie.

Daar sal dus uitgemaak moet word of die eenheid wat in die element van wyn uitgedruk word, nie geskaad word wanneer meer as een vorm van die vrug van die wingerdstok aan tafel beskikbaar gestel word nie. Die vraag sal dan wees of die eenheid net tot uitdrukking kan kom as daar van 'n enkelvoudige element gebruik gemaak word.

2.1.4 Ander aspekte van die nagmaal

Die kwessie van die nagmaal as herinneringsmaal word by Markus eerder met die (breek van die) brood in verband gebring as met die wyn (Jeremias 1976:251), alhoewel Paulus weer albei elemente betrek. Daarom is dit nie in die onderhawige argument van direkte belang nie. Die dankseggingaspek van die nagmaal aan die ander kant word weer nie in die besonder aan brood of wyn direk gekoppel nie, maar word eerder aan die beker en gesien as 'n aspek van die nagmaalsgebeure. Dieselfde geld ook vir die teenwoordigheid van die Heilige Gees as waarborg van God se beloftes. Hierdie aspekte word dus nie verder hanteer nie.

2.2 DIE ONBEKOMBAARHEID VAN 'N ELEMENT

Tomas Aquinas het bepaal dat geen ander meel as koringmeel gebruik mag word vir die brood van nagmaal nie (Bouwman 1934:416). Die Protestantse Kerk het egter geoordeel dat waar die korrekte element, naamlik koringmeel ontbreek, 'n substituuat wel toelaatbaar is (Bouwman 1934:416). Hierby was Calvin (1956:43) van oordeel dat dit 'n middelmatige saak is of die brood gesuur of ongesuur is, gebreek of ongebrek, uitgedeel of verdeel word. Grosheide (1956:412) voeg egter by dat die Griekse Kerk altyd die voorwaarde bygevoeg het dat die tipe brood wat gebruik word, tog wel die stapelvoedsel van die bepaalde gebied moes wees.

'n Dergelike opinie is ook oor die wyn¹ deur Calvin uitgespreek. Toe die eerste Protestantse koloniste van Frankryk na Amerika verhuis het, het hulle geen druiwe aangetref nie en het hulle hulle tot Calvin gewend vir 'n oplossing. Calvin se antwoord was dat dit wel aanvaarbaar was om iets anders te gebruik, mits daar geen wyn te bekom was nie, en volgens Beza (Ep 13) het Calvin toe ook nog bygevoeg dat die nagmaal tog nie aan 'n bepaalde drank verbonde is nie (Bouwman 1934:420). Boehmer (1927:25) wys op heelparty gevalle in die vroeë kerk waar die nagmaal slegs met brood gevier was; in Spanje is selfs van brood en meld gebruik gemaak. Selfs Luther het geen probleem daarmee gehad dat wyn by die nagmaal ontbreek het nie (Boehmer 1927:30-33). Die vryheid van die Christen maak dit vir Luther dus moontlik om hierdie keuse uit te oefen.

'n Ander interessante aspek is die vraag of wyn verdun mag (of moet) word deur dit met water te meng. Rome meen dat dit met water vermeng moet word (*modica aqua*), omdat daar ook water uit Jesus se sy geloof het toe die spies Hom deurboor het (Johannes 19:34). Cyprianus het teen hierdie gebruik om water in plek van wyn aan tafel te hê, te velde getrek (Bouwman 1934:418). Die Protestantse Kerk het gehou by die beginsel van die "vrug van die wingerdstok", in die gevalle waar wyn

¹ Dit beteken dus dat die inligting tot beskikking van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering ("...bevind het dat daar nog deurgaans van wyn gebruik gemaak is by die nagmaal." Brief van SP Pretorius, aan ondergetekende op 20/07/95) nie korrek is nie.

wel bekombaar was, sonder 'n aanduiding dat die wyn verdun is.

Wat egter belangrik is, is dat die situasie tog wel deur die vadere geag is as 'n faktor om ten opsigte van die nagmaalselemente aanpassings te maak. Eerder dus 'n aangepaste vorm, as geen nagmaal nie.

2.3

WAT IN DIE GEVAL VAN 'N GEREHABILITEERDE ALKOHOLIS?

Hierdie situasie is waarskynlik die mees vanselfsprekende en praktiese rede waarom mense nie wyn aan die nagmaalstafel wil hê nie. Daar is ook gevalle waar mense emosionele besware daarteen kan hê, byvoorbeeld waar 'n persoon grootgeword het of steeds in 'n situasie is waarin alkoholisme weersinwekkende afmetings aanneem. So 'n persoon wil met alle mag selfs nie eers aan die alkoholreuk blootgestel word nie. Dan is daar natuurlik ook die voorbeeld waarna Pretoria-Oos kerkraad verwys naamlik van iemand wat om mediese redes afgeraai word om alkohol te gebruik. Laasgenoemde twee gevalle kom egter so min voor en die blootstelling aan alkohol aan die nagmaalstafel is so gering, dat die eintlike praktiese probleem eintlik maar by die (gerehabiliteerde) alkoholis lê.

Baie belangrike navorsing is in hierdie verband gedoen deur die psigoloog, dr H Joubert, van die Alkoholrehabilitasiesentrum in Klerksdorp. Nie fisiese vermyding nie, meen hy, maar die emosionele verwerking daarvan is van belang vir rehabilitasie: "Dit is ook nie die neem van 'n drankie wat tot die terugval aanleiding gee nie, maar wel die betekenis wat die neem van 'n drankie vir die persoon inhou." (Joubert 1995:22). Terugval is ook geen eenmalige aangeleentheid nie, maar wel 'n proses wat binne die verbruiker aan die gang is. 'n Mens word van alkoholisme gerehabiliteer deur 'n geestesingesteldheid en nie deur askese nie. Indien iemand dus wel na een slukkie nagmaalwyn sou terugval, was so iemand in elk geval nog nooit van alkoholisme genees nie. Dit kan dan hoogstens as een skakel van 'n lang ketting gesien word.

Fisiese blootstelling is dus nie die Achilleshiel tot terugval nie, maar wel die psigologiese ingesteldheid daarteenoor.

2.4

SAMEVATTING

In kort is die argument tot dusver dat daar wel tradisioneel heelwat voorskrifte aan die elemente van die nagmaal gekoppel was, maar dat dit deur omstandighede nietemin binne sekere perke aangepas kon word. Die bedoeling is dus dat daar nie aan die uiterlike tekens van spesifieke brood en wyn bly hang moet word nie, maar dat die betekenis daarvan die eintlike saak is.

Die vraag was reeds gestel of die betekenis slegs deur hierdie aspekte uitgebeeld kan word. Maar daar moet ook gevra word hoe betekenis tot stand kom. Werklikheidsverstaan is in hierdie sin dus onder die loep, omdat die elemente slegs dan

konstitutief kan wees indien die betekenis daarvan op synsmatige wyse daarin vasgevang is. Met ander woorde, gaan dit om 'n teken, of om die saak self? Is die brood en wyn die liggaam van die Here, of verwys dit net daarna? Die moderne fisika het die tradisionele verstaan van die werklikheid tot in sy fundamente geskud. Christus se reële teenwoordigheid in die elemente kan nie los van hierdie insigte verstaan word nie (Schillebeeckx 1968:94). 'n Mens kan wonder of die vereiste wat ten opsigte van wyn gestel word, nie dalk eerder onder Rooms Katolieke invloed gestaan het nie. Hulle het immers 'n groot saak van die fisiese teenwoordigheid in die elemente gemaak.

3. DIE SUBJEK-OBJEK WISSELWERKING

3.1 DIE STATIESE SIENING VAN JESUS SE TEENWOORDIGHEID

Vir baie lank het die wetenskap gedink dat daar iets soos *objektiwiteit* bestaan. Dit is verstaan as "objekte" (posita) was as materie presies waarneembaar is. Die mening is met ander woorde gehuldig dat die werklikheid staties is en dat die uitdaging van die wetenskap is om alles waar te neem "soos wat dit daar is". Die waarneming kan ontoereikend wees, maar nooit die objek nie.

Die ander uiterste is natuurlik weer dat alles as illusies beskou is en dat die subjek alleen werklik is. My siening en my geloof en my insig is dan die een en die al. Die objektewêreld is maar bloot gissings en verbeeldingryke projeksies.

Die relatiwiteitsteorieë en die kwantumfisika het egter 'n einde aan albei hierdie sienings gemaak. Meteens is daar agtergekom dat niks staties en selfstandig is nie, maar dat alles word. Boonop is dit die interaksie tussen die subjek en die objek wat meebring dat werklikheid² tot stand kom. Dit beteken dat die of-of plekmaak vir 'n en-en verstaan van die werklikheid. Die subjek is dus nie slegs waarnemer nie, maar geheel en al betrokke by die werklikheid self. Die meervoud van moontlikhede word natuurlik 'n enkelvoud van realiteit wanneer die subjek by keuse utoefen - die veelvuldige moontlikhede stort dan ineen (in-een).

Die tradisionele verstaan van die reële teenwoordigheid van Christus in die nagmaal gaan nou vlugtig bekyk word en wel in terme van die objek, die subjek en die wisselwerking tussen die twee.

² Die bekende bewys is natuurlik dat fotone (die vrystelling van 'n elektron se energie wanneer dit van kwantumbane wissel) of as partikels (posisie) of as golwe (momentum) waargeneem word, afhange van die subjek wat dit bepaal! En albei is waar! Jy sien dus wat jy wil sien! "The physicist acts as a midwife to reality, helping through his or her interventions to evoke one's face of reality's rich, underlying potential." (Zohar & Marshall 1994:12).

3.1.1 **Teenwoordigheid van Christus in die nagmaal-elemente**

Hierdie aangeleentheid is in die klassieke dogmatiek die leer van die transsubstansiasie (Aquinas) of konsubstansiasie (Luther) genoem. Dit kom daarop neer dat Jesus se teenwoordigheid oorgaan in of minstens saamgaan met die elemente van wyn en brood. Dit is gebaseer op die bekende woorde van Jesus, "Dit is my liggaam". Jesus verander dus hiervolgens wesenlik in die brood en wyn. Hierdie opvatting is duidelik gebaseer op Aristoteles se werklikheidsverstaan.

Problematies hieraan is natuurlik dat Jesus na alle waarskynlikheid Aramees gepraat het en dat die werkwoord "is" nie eksplisiet in sy uitspraak voorgekom het nie. Om in die lig hiervan ontologiese (synsmatige) gevolgtrekkings hieruit te maak is onvanpas (Schweizer 1957:18). Die Protestante wou derhalwe die outomatiese (ex opere operato) en konkrete vorm van Christus se teenwoordigheid nooit aanvaar nie.

3.1.2 **Teenwoordigheid van Christus in die gees van die nagmaalganger**

Hierdie paragraaf is die subjektiewe kontrapunt van die vorige een. Die bekende voorbeeld hiervan was Zwingli. Die individuele gelowige beleef 'n simboliese teenwoordigheid van Christus in die diepste innerlike van mensewees. Met vreugde en dankbaarheid roep die gemeente in herinnering die dood van Jesus op. Zwingli het konstant geredeneer dat God Gees is (Johannes 6:63) en juis in die gedagte van die gelowige teenwoordig is.

Hier is dus 'n opvatting wat rekening wil hou met die rasionalisme en wat die geloof eerder veilig wil bewaar in die stormvrye gebied van die diepste innerlikheid.

3.1.3 **Teenwoordigheid van Christus in die nagmaalsaktiwiteit van die gelowige**

Dit was reeds Calvin wat hierdie middelposisie ingeneem het. Hy kon nie aanvaar dat Christus volstrek in die nagmaal teenwoordig kan wees en nie tegelyk ook in die hemel nie (extra Calvinisticum). Christus is potensieel (= virtueel) teenwoordig in die nagmaalsgebeure. Maar dan nie slegs by een van die twee pole nie, maar in die gelowige gebruik van brood en wyn. In hierdie aktiwiteit vind die realiteit van Christus se teenwoordigheid plaas. "Bread and wine are not Jesus' body and blood for the reason that, objectively and apart from this action, they show some resemblance to his body and blood within the scope of his Supper, but because of their use ordained by Jesus and relaized by the disciples." (Ribberbos 1962:434).

Interessant genoeg is dit Schillebeeckx, 'n Rooms-Katoliek, wat hierdie derde moontlikheid dinamies in terme van die hedendaagse fisika wil verstaan: "But, on the other hand, the eucharistic real presence also includes, in its sacramentality itself, reciprocity and is therefore completely realised only when consent is given in faith to the eucharistic event and when this event is at the same time accomplished personally, that is, when this reciprocity takes place, in accordance with the true meaning of the sign, in the sacramental meal." (1968:141).

Dit gaan met ander woorde nie oor die vraag of Jesus met of in die nagmaal teenwoordig is nie, maar wel oor die wyse daarvan. Dit is duidelik dat die teenwoordigheid van Christus reeds sedert die Hervorming nie noodwendig direk met die elemente van brood en wyn gekoppel is nie. Daarom sou 'n mens naas die sogenaamde "reële teenwoordigheid" (Realpräsenz) ook van die "persoonsteentwoordigheid" (Personspräsenz) kan praat. Hierdie twee pole is dan onderskeidelik die objektiewe en die subjektiewe pool van werklikheidsverstaan.

Cauthen (1986:331) wys daarop dat hierdie subjektiewe pool tot 'n individuele en die objektiewe pool weer tot 'n korporatiewe verstaan van gelowig wees neig.

3.2 JESUS SE TEENWORODIGHEID REALISEER IN 'N DINAMIESE GEBEURE

Met die gelyktydige meervoudige verstaan van die werklikheid wat primêr aan 'n en-en geken word, ontstaan 'n netwerk van potensialiteite en werklikhede. Niks is nie, maar alles word. Dit is soos die water in 'n visbak: die visse is die partikels, maar die water die "veld" (= ruimte) waarin die visse leef. Die oningeligte waarnemer sal die visse sien swem, en redeneer dat hulle onderling invloed op mekaar se bewegings uitoefen, terwyl dit juis die water is wat hierdie bewegings moontlik maak, alhoewel die water nie soseer waargeneem word nie. Toegepas op die tema van ondersoek, wil dit dus sê dat geïsoleerde fiksasie op die element (= wyn) onhoudbaar is, aangesien dit werklikheid nie in die dinge is nie, maar juis daarbuite.

Pannenberg het moeite gedoen om na aanleiding van hierdie insig (naamlik dat veld, in plek van materie, die basis van alle werklikheid vorm) aan te toon dat die kosmiese Gees van God in hierdie vierdimensionele ruimte teenwoordig is of dit dalk selfs konstitueer. Soos 'n magneet onder 'n vel papier die grafietstof in 'n patroon groepeer, so werk die Heilige Gees in die geskiedenis. Die Belydenis van Nicea ("Die Gees wat Here is en lewe gee") is vir Pannenberg die vertrekpunt. Hy wil veral wegkom van 'n innerlike verspiritualisering van die Gees deur die enkeling (1975:26). Nee, die Gees is veral die krag buite alle liggame wat daarop inwerk en dit deurbreng. Soos lewe altyd binne sy ekologiese nis tereg moet kom, partisipeer alles aan die Gees (1975:36).

In die verwysing na die subjek se rol in die totstandkoming van die verskyningsvorm van 'n objek (partikel of golf) is die afleiding gemaak dat die ek dan bepalend is vir die werklikheid. Werklikheid is nooit los van my nie. Dit bestaan juis in hierdie verhouding. Met die veldteorie sien ons weer dat die werklikheid ook meer is as ek; dat dit ook van my 'n objek maak en dat ek daarvan afhanklik is. In kort dus, werklikheid is 'n gebeure waar subjek en objek in wisselwerking is. Die Gees word in die persoonlike geloof dan so verstaan dat Hy hierdie werklikheid konstitueer. Werklikheid word dan vir my 'n geloofsgebeure. In hierdie werklikheid vind ons ons sin en betekenis. Die werklikheid is vir ons genadige werklikheid (Barth 1970:34). Daarom sien ek ook betekenis in alles: U stok en U staf die vertroos my. Die digter van Psalm 23 maak dus sakramente van die gewone toerusting van die skaapwagter.

Werklikheid kom in simbole na ons toe. Brood en wyn is dus ook slegs tekens van 'n werklikheid wat groter is as ons begripsvermoë. Alhoewel ek my werklikheid skep deur keuses uit te oefen en betekenis toe te ken, bly ek steeds ook uitgelewer aan die misterie wat my omvou. "It is only the human meaning of the world that I can change, however, since its deepest, metaphysical meaning is beyond human understanding and intervention." (Schillebeeckx 1968:130). Toegepas op die nagmaal wil dit sê dat Christus as gebeure in die aktiwiteit van die gemeente rondom die nagmaal teenwoordig is. En vir my is Hy teenwoordig in terme van my (geloofs-)keuse en die waarde wat ek aan die gebeure heg. Gebeure wat tot stand kom deur die omgaan met die elemente van die nagmaal. Dit maak Hom sakramenteel en persoonlik teenwoordig. Daarom het ons hier te doen met 'n wedersydse (resiproke) aktiwiteit: Christus wat Homself aan my gee en ek wat daarop reageer in gelowige bevestiging. "The disciples are exhorted to "take," and "drink," and only in this "taking" do they partake of Christ's body and blood in the Lord's Supper." (Ridderbos 1962:437-438).

4. GEVOLGTREKKINGS

4.1 DIE WYNINDIKATIEF MET DIE EERSTE NAGMAAL IS GEEN WYNIMPERATIEF NIE

Alhoewel 'n mens geneig is om dadelik te vra na hoe Jesus die eerste nagmaal gehou het, moet 'n mens daarteen waak dat van die "dat" van die wyn nie 'n opdrag gemaak word nie. Dit sou beteken dat 'n mens óók 'n saak moet maak van die ongesuurde of gesuurde brood, die vorm van die brood, die wynekultivar, die kleur, en ander. Dit alles het Calvyn tog middelmatige sake genoem. So is ook die "vrug van die wingerdstof" gewoon maar in die indikatief.

4.2 CHRISTUS IS TEENWOORDIG IN DIE NAGMAALGEBEURE

Christus is teenwoordig in die geloofsaktiwiteit van sy gemeente. Hy gee nie iets van Hom in die nagmaal nie en is dus nie op een of ander misterieuse wyse in of as brood en wyn teenwoordig nie. Hy is ook nie in my innerlike sentiment teenwoordig nie. Hy is teenwoordig in sy Persoon waar gelowig in en rondom sy Naam bymekaar gekom word. Vir my is Hy teenwoordig wanneer ek hierdie oortuiging huldig en teenwoordigheidswaarde aan die simboliese handeling van die nagmaal toeken. Die sigbare tekens van brood en wyn het dan slegs verwysende of referensiële betekenis. Die kerk leer my die betekenis (Heidelbergse Kategismus XXIX) daarvan, maar ek moet dit self glo en bely.

4.3 DRUIWESAP KAN DIESELFDE FUNKSIE VIR DIE GELOWIGE GEBRUIKER HÊ AS WYN VIR 'N ANDER

Werklikheid is dinamies en persoonlik. Watter keuses maak ek en watter betekenis het ek aan die werklikheid wat hom by my aanmeld? Die sigbare is dan net die

simbole van die eintlike werklikheid wat my kies en waarvoor ek kies. Daarom is dit inderdaad moontlik dat ek in geloof dieselfde ervaring van die nagmaal kan hê deur die drink van druïwesap. God is teenwoordig in geloofsgebeure en persoonlike toeëiening. Konstitutief hiervoor is die onderlinge geloofsgemeenskap en die eie beslissing. Daarom kan die individuele gelowige dieselfde betekenis toeken aan die druïwesap as 'n ander gelowige weer aan die wyn.

4.4 DRUIWESAP KAN GEBRUIK WORD, EN KAN OOK GEBRUIK WORD

Met druïwesap het 'n mens meteens 'n alternatief op die tafel. Dit mag vir sommige makliker lyk om net druïwesap op die tafel te hê as ook druïwesap. Indien die gelowige egter bewus is van die eenheid aan die tafel en dit juis uitgedruk sien in die teenwoordigheid van die een Here, is 'n alternatief op die oppervlakte wel aanvaarbaar. Per slot van rekening is die eenheid primêr 'n onsigbare (Geestelike) eenheid wat sy basis en grond in Christus vind. Die gelowige se deelgenootskap hieraan word as gebeure ervaar en in daad tot uitdrukking gebring.

Tog weet ons nou dat die individu se keuse sy of haar werklikheid bepaal. Hierdie keuse word gedra deur die groter omgewing of geloofsmilieu (= veld) waarbinne so iemand is. Betekenis word aangebied, maar moet eventueel toeëien word. En omdat die sin van die nagmaal tog nie die uiterlike teken van brood en wyn is nie, is dit sekerlik moontlik dat dieselfde betekenis ook deur 'n aangepaste element uitgedruk kan word.

Die eenheid kom wel na vore in die een tafel. Maar die alternatief behoort nooit geaksentueer te word nie, dit wil sê aparte tafelgeleenthede of aparte skinkborde of aparte uitnodiging sal nie bevorderlik wees nie.

Die essensie van die nagmaal lê in die gebeure van die geloofshandeling van die enkeling wat opgaan in "die gemeenskap van die heiliges" - en nie in die dinge per se nie

5. BRONNE GERAADPLEEG

Barth, K 1970. Die Lehre von der Schöpfung. Erster Teil. In: Die Kirchliche Dogmatik, Dritter Band. Zürich: EVZ.

Boehmer, J 1927. Der Wein im heiligen Abendmahl. In: Die Alkoholfrage in der Religion, Heft 1, Bd 2. Berlin: Neuland.

Bouwman, H 1934. Gereformeed Kerkrecht. Het recht der Kerken in de praktijk. Kampen: Kok.

Calvyn, J 1956. Institutie. Of onderwijzing in die Christelike Godsdienst. Uit het Latijn vertaald door A. Sizoo. Delft: Meinema.

- Cauthen, K 1986. Systematic Theology. A modern Protestant approach. Ontario: Edwin Mellen.
- Fahlbusch, E et.al. s.j. Evangelische Kirchenlexikon. Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht.
- Grosheide, FW (Red.) 1956. Christelijk Encyclopedie. Deel 1. Kampen: Kok.
- Jeremias, J 1976. The eucharistic words of Jesus. London: SCM.
- Joubert, H 1995. Sandpark Program. Ongepubliseerde lesings. Klerksdorp Rehabilitasie Sentrum.
- Lietzman, H 1979. Mass and Lord's supper. A study in the history of the liturgy. Leiden: Brill.
- Pannenberg, W 1977. Faith and Reality. London: Search Press.
- Polman, ADR s.j. Onze Nederlandsche Geloofsbelijdenis IV. Verklaard uit het verleden geconfronteerd met het heden. Franeker: Wever.
- Pont, A 1981. Die historiese agtergronde van ons kerklike reg. Akademiese handboeke. Pretoria: HAUM.
- Ridderbos, H 1962. The Coming of the Kingdom. Philadelphia: Presbyterian & Reformed Publishing Co.
- Schillebeeckx, E 1968. The Eucharist. London: Campton.
- Schillebeeckx, E 1957. Abendmahl. In: Die Religion in Geschichte und Gegenwart. Erster Band. Tübingen: JCB Mohr.
- Holzer, P-J 1986. "Wein , der das Herz des Menschen erfreut". In: "... Und trinket alle daraus" Zur kelchkommunion in unseren Gemeinden. Freiburg: Herder.
- Van Niekerk, A 1992. Rasionaliteit van relativisme. Op soek na 'n rasionaliteits-model vir die menswetenskappe. RGN Reeks in Metodologie. Pretoria: RGN.
- Zohar, D & Marshall, I 1994. The quantum society. London: Flamingo.

--- oOo ---

KOMMENTAAR OP STUDIESTUK VAN RINGSGRADE VIR PREDIKANTE

Slegs vier ringsrade het gereageer op die versoek van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering om kommentaar op die studiestuk "Druiwesap met Nagmaal".

(a) Ring van Zoutpansberg

1. Die benadering van die opsteller van die studiestuk behoort na ons mening eerder teologies as filosofies en menslik te wees.
2. Die hele saak rondom die tekens is tog onnodig gesien in die lig daarvan dat die Nederduitsch Hervormde Kerk die wisselformulier aanvaar het. Daarvolgens ontvang die ongelowige slegs die tekens van die brood en die wyn en nie wat daardeur uitgebeeld word nie. Die gelowige daarenteen ontvang wat daardeur uitgebeeld word. Met die uitspraak is dit duidelik en onomwonde gestel dat dit vir die gelowige uit en uit gaan om dit wat deur die tekens uitgebeeld word en nie om die tekens as sodanig nie. In die lig hiervan moet die vraag ook gevra word of prinsipiële uitsprake oor die tekens werklik nodig is. Moet 'n afdwingbare beleidsrigting, wette en bepalings hieromtrent geld?
3. Sommige van die motiverings ter gebruik van druiwesap gaan eenvoudig nie op nie of is onnodig, byvoorbeeld die kinderkomunie as motivering wil neerkom op misbruik en propaganda vir die kinderkomunie terwyl dit nog nie werklik aan die orde is in die Kerk nie. Die kinderkomunie self lewer 'n menigte probleme op waaronder die vraag na die tug ter sprake in die nagmaalsformulier. Die tughandeling aldaar geld tog net die belydende lidmaat.
4. Na die motivering aan die hand van Schillebeeckx moet die vraag gevra word hoe die teologie wat 'n wetenskap is, beoefen kan word in wisselwerking tussen teologiese wetenskaplikes en onwetenskaplikes.
5. Die terme "gefortifiseerd en gefermenteerd" word te los en vas gebruik sonder duidelike onderskeid. Met fortifikasie word die gistingsproses gestaak en alkohol toegevoeg en met fermentasie word die volle gistingsproses waartydens eie alkohol fermenteer, deurloop.
6. Uit al die vrae en antwoorde en daaropvolgende vrae wat die hele dispuut wek, veral ten opsigte van bepaalde uitsprake in die nagmaalsformuliere oor die tekens, is dit baie duidelik dat die nagmaal weer van naderby bekyk sal moet word en nuut daaroor besin sal moet word.
7. Die navorsingsresultate van dr Joubert dien na ons mening nie die saak nie.
8. By die betragting van Christus se teenwoordigheid in die nagmaal ontbreek die bevestiging van sy teenwoordigheid in Woord en Gees jammerlik. Dit behoort pertinent geproklameer te word om sodoende aan te toon dat Christus nie meer in die

nagmaal teenwoordig is as in die gewone erediens nie. Christus se teenwoordigheid konstitueer alleen deur Woord en Gees, ook in die nagmaal.

9. Die bevestiging van die feestelike karakter van die nagmaal verdien vermelding. Die vergadering betoon met dankbaarheid sy instemming daarmee, siende dat die belangrike aspek onderbeklemtoon is en daar 'n versoering ten opsigte daarvan ingetree het en dit sodoende skade ly.

(b) **Ring van Nelspruit**

Die studiestuk is, soos deur u versoek, tydens 'n ringsraad vir predikante vergadering behandel en ons vind dit eenparig in orde. Al die gevolgtrekkings van die skrywer is ook ons mening en daarmee beskou ons die opdrag as voltooi.

(c) **Ring van Noordelike Pretoria**

Die Ringsraad spreek sy dank teenoor dr Buitendag uit vir 'n pragtige stuk werk en vereenselwig hom met die gevolgtrekkings waartoe dr Buitendag kom.

Die Ringsraad is egter tog van mening dat die gebruik van druiwesap of wyn 'n saak van middelmatige belang is en sal derhalwe steeds poog om die gebruik van wyn te handhaaf.

(d) **Ring van Middelburg**

Die vergadering is van mening dat die gebruik van wyn tydens die nagmaal nie 'n wesensaak is nie en dat elke kerkraad die voorreg behoort te hê om in hulle spesifieke omstandighede oor die aangeleentheid 'n besluit te neem. Ons meen dus dat druiwesap wel gebruik mag word by die nagmaal, maar dat dit nie die gebruik van wyn moet verdring nie.

BYLAE G

**TEOLOGIESE UITGANGSPUNTE
VIR DIE
BEREDENERING VAN DIE DOODSTRAF**

TEOLOGIESE UITGANGSPUNTE VIR DIE BEREDENERING VAN DIE DOODSTRAF

Probleemstelling

Tydens die 64ste Algemene Kerkvergadering van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika het 'n lid van die vergadering die mening uitgespreek dat die studiestuk van die Raad vir Maatskaplike Sake oor die doodstraf (Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika 1995b pp 110-132) eensydig is, omdat dié stuk die problematiek van die doodstraf net vanuit die versoeningsperspektief benader. Hierdie benadering van die raad (so gaan die kritiek teen die studiestuk voort) sou tot gevolg hê dat sekere ander perspektiewe, bv die verband tussen kerklike tug en die doodstraf nie genoegsaam beklemtoon is nie. Die doel van hierdie meta-refleksie oor die doodstraf is om aan te toon dat dit nie teologies geregverdig kan word om ook ander perspektiewe naas die versoeningsperspektief as uitgangspunt in te span by die teologiese beredenering van die doodstraf nie, maar dat dit wel teologies 'n legitieme werkswyse is om die versoeningsperspektief as (enigste) vertrekpunt te kies vir 'n teologiese beredenering van die doodstraf. Verder word dit aangetoon dat alhoewel die versoeningsperspektief as die vertrekpunt geneem word wanneer daar oor die doodstraf nagedink word, dit egter nog glad nie beteken dat ander perspektiewe nie ook binne die ruimte van die versoeningsdenke legitiem na vore kan kom nie.

'n Greep uit die probleemgeskiedenis

Die Raad vir Maatskaplike Sake het met sy bydrae oor die doodstraf doelbewus in lyn gekom met 'n tradisie wat by die Reformatoriese en Dialektiese Teologie aansluiting vind. Net soos wat die standpunt van die raad oor die doodstraf nie teologies nuut is nie, maar tradisioneel, net so is die kritiek op die standpunt van die raad ook nie oorspronklik nie, maar tradisioneel. Die kritiek op die raad se standpunt gaan terug op die Gereformeerde kritiek teen die Dialektiese Teoloë se denke oor die doodstraf.

Karl Barth se beredenering van die doodstraf in KD III/4 het binne die Dialektiese Teologie klassieke status gekry. Die feit dat die doodstraf in die meeste eietydse dogmatiekboeke as tema ontbreek, is nie toevallig nie. Indien die skrywers dit wel nodig vind om na die aangeleentheid te verwys, doen hulle dit op so 'n manier dat dit in 'n opmerking of twee gestel word dat die teologiese debat oor die doodstraf as 'n afgehandelde saak beskou word. Vandag volstaan die meeste dogmatici gewoon met dit wat Barth reeds oor die doodstraf geskryf het.

Barth se standpunt kom kortliks op die volgende neer: Die enkeling het sy reg op selfverdediging op die gemeenskap - wat deur die staat verteenwoordig word - oorgedra. Op sy beurt dra die staat weer die reg om die regsorde te handhaaf en so die regte van die individu te beskerm aan 'n regbank oor. Wanneer 'n doodsvonnis gevel word, word die verantwoordelikheid weer deur die regbank aan 'n laksman oorgedra om die vonnis uit te voer. Barth redeneer dat hierdie proses van die delegasie van regte tot gevolg het dat alle burgers van 'n land gemeenskaplike

verantwoordelikheid moet aanvaar vir wat in die regspleging van die land gebeur. Barth meen daar is drie argumente wat vir die behoud van die doodstraf aangevoer word, nl (1) dat die gemeenskap beskerm moet word teen misdadigers, (2) dat versoening bewerk moet word omdat die vergeldende geregtigheid van God eis dat daar versoening sal wees, en (3) dat die misdadiger tot kennis van sy misdaad moet kom. Barth meen egter dat daar vanuit die evangelie niks ter ondersteuning van die genoemde standpunte gesê kan word nie. Barth laat hom veral sterk uit oor die argument dat die doodstraf versoening bewerk. Hy sê:

„Die vergeltende Gerechtigkeit Gottes hat sich ja nach christlicher Erkenntnis schon ausgewirkt; die von ihm geforderte Sühne für alle menschliche Übertretung ist ja schon geleistet, die geforderte Todesstrafe des menschlichen Rechtsbrechers ist ja schon vollzogen. Eben dazu hat ja Gott seinen einzigen Sohn hingegeben“ (1969:506).

Sy konklusie is dat die doodstraf nie meer vanuit die gedagte van God se vergeldende geregtigheid begrond kan word nie. Hiermee wil Barth nie God se vergeldende geregtigheid ontken nie. Hy wil bloot sê dat dit - in die lig van die kruisgebeure - nie meer as 'n argument vir doodstraf gebruik kan word nie.

Barth vat sy standpunt soos volg saam:

„Gerade als gesetzlich begründete Einrichtung des in sich unerschütterten und unangefochtenen Staatswesens ist die Todesstrafe von Gottes Gebot her vielmehr unter allen Umständen abzulehnen und zu bekämpfen. Das kann aber nicht bedeuten, daß sie als solche von Gottes Gebot her absolut, in jeder Form und unter allen Umständen ausgeschlossen und verboten wäre. Kann man nicht leugnen, daß sie vom Zentrum der neutestamentlichen Botschaft aus wie so manche ähnliche Möglichkeit bis an den alleräußersten Rand der im Gehorsam in Betracht kommenden Taten gedrängt ist, daß von dorthier alles darauf hinweist, daß sie im ordentlichen Leben des Staates keinen Raum haben dürfte - so kann man doch wiederum nicht leugnen daß dasselbe Neue Testament voraussetzt und damit rechnet, daß sie nach Gottes Willen im Zusammenhang mit dem Leben des Staates notwendig werden kann, vollzogen werden muß“ (Barth 1969:510).

Barth antwoord op die vraag waar en wanneer die doodstraf wel gebruik mag word, dat dit net in uiterste gevalle gebruik mag word, nl wanneer die voortbestaan van die staat self in die gedrang kom. Barth noem hoogverraad in oorlogstyd en die sogenaamde tirannemoord as twee voorbeelde van gevalle waar dit regverdig kan word dat die doodstraf toegepas word. Verder sê hy dat die doodstraf alleen opgelê kan word nadat drie sake in aanmerking geneem is, nl (1) dat dit beter is dat een mens sterf as dat 'n hele volk omkom, (2) dat dit die wil van die genadige God is dat die gekruisigde Jesus as versoener ook aan die misdadiger aan wie die doodsvonnis opgelê is, bekend sal wees, en (3) dat die doodstraf - ook vir die misdadiger - die enigste barmhartige straf is wat nog oorbly om opgelê te word.

Douma (1992:173) het die volgende kritiek teen die standpunt van Barth uitgespreek:

„Als op grond van Christus' dood eigenlijk geen doodstrafmeer mag worden

uitgevoerd, moet dan op grond van Christus' verzoening (zoals Barth haar opvat), niet elke gedachte aan vergelding in het strafrecht worden uitgesloten? Het is duidelijk dat deze konsekwentie zeker niet in overeenstemming is met wat het Nieuwe Testament ons leert. Het evangelie sluit vergelding niet uit. God zal een ieder naar zijn daden vergelden (Matth 16,27; Rom 2,7).” [Douma gaan dan voort deur te verduidelik dat God die vergelding van misdade in die hande van die owerhede oorgegee het.]

Douma (1990:87) spesifiseer sy kritiek later soos volg:

“Samevattend kunnen we in elk geval nu reeds zeggen dat zowel het noachietisch verbond (vergelding van doodslag) als Gods verbond met Israel (vergelding van tal van misdrijven) de doodstraf eiste. Bovendien bleek ons dat het onjuist is te veronderstellen dat, vanwege het verzoenend werk van Christus, aan de doodstraf principieel een eind is gekomen.”

Hierdie biblisistiese kritiek van Douma, is egter nie sonder probleme nie. In die argument wat hy ter ondersteuning van sy standpunt voer, moet hy self bontstaan om die standpunt wat hy gekies het op 'n manier verdedig te kry. Aanvanklik kom hy dalk nog oortuigend oor wanneer hy sê: "Ik meen dat we op grond van de Schrift ook in de huidige situasie de doodstraf kunnen verdedigen.

Een andere vraag is in welke gevallen de doodstraf vandaag zou mogen worden opgelegd. Dat is niet uit de bijbel af te lezen" (1990:92). Later kom sy dilemma egter duideliker na vore en dit laat mens wonder in watter opsig sy aanvanklike kritiek op die standpunt van Barth nie ook sy eie standpunt - soos wat dit later geformuleer is - tref nie? Is Douma se standpunt, soos wat dit in die volgende sitate geformuleer word, wesentlik anders as dié van Barth? Kom Douma nie met die standpunt wat hy hier stel in teenspraak met sy aanvanklike kritiek op Barth nie?

“Ook een christelijke overheid, die de doodstraf in haar strafwetgeving weer ging invoeren, zou als moderne overheid totaal anders te werk moeten gaan dan een overheid in bijbelse tijden. De doodstraf zou alleen in uitzonderlijke gevallen voltrokken worden” (1990:92)....

“Herinvoering zal daarom wel een illusie blijven. Maar daarom mogen we op goede morele gronden nog wel betreuren dat de doodstraf als zwaarste straf zeker in geval van oorlogsmisdad, landsverraad en tyrannieke onderdrukking, maar ook in de normale rechtspraak niet meer kan worden uitgesproken” (1990:93).

Natuurlik sluit die evangelie nie vergelding uit nie. Dit is egter 'n volgende vraag of dit so reglynig, soos wat Douma van mening is, uit die Skrif afgelees kan word dat God die vergelding van misdade geheel en al in die hande van die owerhede gelê het? Barth vra tereg "ob die Todesstrafe das sein kann: Abbild des göttlichen Vergeltens, der von Gott eingeforderten Sühneleistung?" (1969:505). Die beperkte menslike oordeel kan nooit in die plek van God se regverdige oordeel geplaas word nie. Is die konsekwensie van Douma se standpunt nie dat God se eindoordeel implisiet ontken of gerelativeer word nie? Honecker (1995:607) maak in hierdie verband met reg die opmerking: "Das irdische Strafrecht wird damit zwar nicht gänzlich aufgehoben, aber hinsichtlich seiner unbedingten Geltung fragwürdig. Absolutes Urteil und

absolute Strafe sind als Maßstab auch des weltlichen Strafrechts damit ausgeschlossen.” Hierdie beskouing van strafreg is ook in lyn met die eietydse regsverstaan van die regswetenskappe. Die eietydse regswetenskap werk eenvoudig nie meer met absolute strafteorieë nie, want die waarde van lewe staan bo elke moontlike strafteorie.

Eie standpunt

Teen die agtergrond van die teologiese argumente wat tot hiertoe bespreek is, is ek oortuig dat die Algemene Kerkvergadering 'n wyse besluit geneem het om nie onvoorwaardelik te vra vir die handhawing of die afskaffing van die doodstraf nie. Die vergadering het verder goed besluit deur rekening te hou met sowel die moontlike handhawing as afskaffing van die doodstraf en met betrekking tot altwee die moontlikhede sekere voorwaardes aan die staat te stel. Die kerk was wys om in te sien dat dit nie in die eerste plek daaroor gaan dat die doodstraf gehandhaaf of afgeskaf moet word nie, maar dat reg en geregtigheid onder alle omstandighede moet geskied. Geen misdadiger, landsburger, of staat is verhewe bo die eise van die reg nie. Dit was daarom heeltemal onvanpas dat die “eietydse getuienis” die kerk onlangs van 'n onvermoë beskuldig het “om teenoor die owerhede en magte van die wêreld klinkklaar te getuig oor” onder andere die doodstraf en die “versuim van die owerhede om hulle plig te doen om wet en orde te handhaaf” (1995:2). Die onbillikheid van dié getuienis kom veral duidelik na vore in die lig van die volgende besluite wat die Algemene Kerkvergadering (1995c) oor die doodstraf geneem het:

- Dit is die taak van die owerheid om reg en geregtigheid te handhaaf deur toe te sien dat die omstandighede in die land van so 'n aard is dat die burgers van die land 'n rustige lewe kan lei.
- Dit is die plig en die verantwoordelikheid van die owerheid om self 'n keuse te maak of die doodstraf gebruik moet word om reg en geregtigheid te handhaaf.
- Indien die staat wel sou besluit om die doodstraf toe te pas, moet die Kerk aan die staat verkondig dat hy baie omsigtig moet omgaan met die oplegging van die doodsvonnis.
- Indien die staat sou besluit om nie die doodstraf toe te pas nie, sal hy moet sorg dat die reg en die strafstelsel op so 'n wyse funksioneer, dat wet en orde nie ondermyn word nie.

Verder is dit belangrik om te onthou dat - anders as wat die “eietydse getuienis” impliseer - die kerk wel met die Algemene Kerkvergadering sy kommer uitgespreek het oor die hoë misdaadsyfer in ons land.

Die Christendom of die kerk mag onder geen omstandighede die doodstraf religieus probeer legitimeer of teologies sanksioneer nie. Daarom verkeer die Kerk teologies in baie goeie geselskap wanneer dit die doodstraf wel nie van die tafel afvee nie, maar dit verstaan as “ein Akt äußerster Notwehr des Gemeinwesens” (Honecker 1995:608).

Versoenende en vergeldende geregtigheid

Die laaste vraag wat hier beantwoord moet word, is of die versoeningsleer op so 'n wyse in die studiestuk van die Raad vir Maatskaplike Sake oor die doodstraf hanteer is dat God se reg om sonde te vergeld in die gedrag gebring is? Ek verwys hier na enkele uitsprake uit die studiestuk. Dit is voldoende bewys om aan te toon dat God se vergeldende geregtigheid nie in die studiestuk misken word omdat die versoening in Christus as die uitgangspunt van die studie dien nie.

“Die Christelike kerk kan nie anders verstaan word as dat dit die waarheid van die Ou Testamentiese wet aan die lig bring, wat in Christus vervul is nie (Gunneweg 1977:93). Dit bly dus 'n vraag hoe die verkondiging van die heil wat in die geskiedenis van Israel die vorm van die wet aangeneem het, geaktualiseer kan word vir die kerk van die twintigste eeu. Omdat die kerk homself nie as 'n teokratiese heilsinstelling verstaan nie, maar as die ruimte waar die Woord van God reg verkondig en geglo word (Gunneweg 1977:95), kan die kerk nie homself as die uitvoerende gesag verstaan wat die Ou Testamentiese regspraktyk voortsit nie. Daarom bly dit 'n vraag hoe die kerk as die eskatologiese volk van God in die wêreld en in die geskiedenis die wet op 'n sigbare wyse kan laat realiseer? Die wet kan binne die kerk net in verhouding tot die evangelie geaktualiseer word. God se woord is nie net wet nie, maar wet en evangelie (Honecker 1990: 60-80)” (1995b:113).

“Die regsmateriaal, wat oor die doodstraf handel, moet vandag eties vir die kerk uitgelê word. Dit beteken dat hierdie tekste nie gebruik kan word as die begroning vir die doodstraf in 'n moderne sekulêre staat nie, maar dat dit ook nie, as gevolg van die historiese kontekstualisering daarvan, ingespan kan word om vir die afskaffing van die doodstraf te pleit nie. Die tekste vermaan egter die mens om sekere sondes nie te doen nie, want dit maak hom strafwaardig voor God. Sonde word nie in die eerste plek deur die hof gestraf nie, maar deur God” (1995b:114).

“Die staat moet deur die kerk daaraan herinner word dat God aan hom die reg gegee het om namens God die kwaad te wreek. Aan die inwoners van die land en die lidmate van die kerk moet dit verkondig word dat misdadigers nie net deur 'n hof skuldig bevind en gevonnissen word nie, maar dat hulle ook vanweë hulle misdade skuldig voor God is en deur God gestraf word” (1995b:119).

“Straf hef nie die eksistensiële skuld van 'n mens op nie, want die straf van 'n regbank is nog nie die gerig van God oor die wêreld nie. Die enigste versoening waarvan daar sprake kan wees by die oplegging van 'n straf deur 'n regbank, is dié tussen die misdadiger en die regsgemeenskap. Versoening val nie saam met straf nie. Om te versoen is 'n daad in eie reg. Net so min as wat die gemeenskap met God deur die dood opgehef word, net so min word 'n misdadiger deur die doodstraf met God versoen. Dit beteken dat die argument dat God in sekere gevalle die doodstraf eis, sodat die misdadiger met Hom versoen kan word, nie oortuig nie” (1995b:126).

Dr GMJ van Wyk
VANDERBIJLPARK
12 Augustus 1997

LITERATUURVERWYSINGS

Barth, K

1969 KD IIV4. Die Lehre von der Schöpfung. Zürich: EVZ-Verlag.

Douma, J

1990 Ethische Bezinning 15. Ethiek en recht. Kampen: Van den Berg.

1992 De tien geboden. Kampen: Van den Berg.

Gunneweg, AHJ

1977 Vom Verstehen des Alten Testaments. Eine Hermeneutik. Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht.

Honecker, M

1995 Grundriß der Sozialethik. Berlin: Walter de Gruyter.

Loodskomitee

1995 Eietydse getuigenis. Pretoria

Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika

1995a Agenda vir die 64ste Algemene Kerkvergadering van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika. Pretoria.

1995b Studiebundel vir die 64ste Algemene Kerkvergadering van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika. Pretoria.

1995c Besluitebundel vir die 64ste Algemene Kerkvergadering van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika. Pretoria.

BYLAE H

**DIE KOMMERSIALISERING
VAN SEKSUALITEIT**

Die kommersialisering van seksualiteit

1. Opdrag

Die 64ste Algemene Kerkvergadering het aan die Raad vir Maatskaplike Sake opdrag gegee om studie te doen en advies uit te bring aan die 65ste vergadering oor die kommersialisering van seksualiteit. Hierdie opdrag spruit voort uit 'n beskrywingspunt van die Ring van Maquassi oor die getuienistaak van die kerk in die wêreld. In die beskrywingspunt spreek dié ring sy kommer uit oor *“die morele verval wat tans hoogty vier, ook in die geledere van ons volk”* (Besluitebundel: 54). In die motivering van die beskrywingspunt word onder andere die volgende uitsprake gemaak: *“Pornografie is vrylik beskikbaar”* en *“n Algehele gees van losbandigheid en wetteloosheid spoel oor die land”*.

Een van die redes waarom die vorige Algemene Kerkvergadering opdrag gegee het dat 'n studie oor die kommersialisering van seksualiteit gedoen moet word, is dat die vergadering besef het dat dit in ons tyd nie meer voldoende is om alleen morele voorskrifte aan 'n gemeenskap of samelewing te gee in 'n poging om die gedrag binne die samelewing te probeer beïnvloed nie. In ons tyd is mense dood eenvoudig nie meer tevrede met voorskrifte wat outoritêr en sonder motivering aan hulle opgedring word nie; hulle wil eerder van die geldigheid van die norme wat aan hulle voorgehou word, oortuig word voordat hulle bereid is om volgens dié norme te lewe (Honecker 1995: 199). Die kerk (selfs met 'n beroep op die Bybel as woord van God) het nie meer die morele magsbasis om norme en waardes aan 'n samelewing voor te skryf nie. [Hierdie argument handel nie oor die legitieme gesag van God (en Sy woord) oor die mens nie, maar oor 'n strategie van oorreding.] Vir die kerk bestaan daar ook geen ander moontlikheid om mense met die morele oortuigings wat hy huldig en verkondig, te oorreed as om sy standpunte met rasideel oortuigende argumente te steun nie. Die kerk kan in ons tyd mense alleen van sy saak oortuig deur goeie argumente vir sy standpunte aan te voer. Die kerk staan onder die dwang om sy morele standpunte oor seksualiteit nuut te legitimeer. Dit beteken dat die kerk se taak moeiliker geword het. Dit is nou maar eenmaal makliker om moraal te preek as om dit te begrond. Ons kan egter nie langer daarmee volstaan om as kerk alleen te sê dat pornografie vrylik beskikbaar is en dat ons onder andere daaruit 'n gees van algehele losbandigheid aflees nie. Ons, as kerk, sal ten minste argumente moet aanvoer waarom pornografie nie vrylik (of glad nie) beskikbaar behoort te wees nie. Verder sal ons moet aandui hoe pornografie en dergelike seksuele praktyke en (algehele) losbandigheid met mekaar verband hou.

2. Beskrywing en omvang van die verskynsel

Die Suid-Afrikaanse samelewing ondergaan tans diepgaande kultuurveranderinge. Anders as in die verlede, is die huidige verskuiwings op die kulturele gebied nie beperk tot die groot stede en voorstede van ons land nie. Selfs die platteland ontkom nie aan die veranderinge wat tans al duideliker sigbaar word nie. 'n Integrale deel van die huidige kultuurveranderinge wat ons land tref, is die (dertig jaar laat) ontplooiing van die seksuele rewolusie wat Europa en Amerika reeds in die sestiger jare getref het. 'n Gevolg van die seksuele rewolusie is dat ou gevestigde norme en waardestelsels moet plek maak vir nuwes. Die sogenaamde emansipasie van seksuele gedrag word in ons tyd ondersteun deur die mediese tegnologie wat vinnig vooruitgaan en spesifiek die ontdekking en beskikbaarstelling van hormonale voorbehoedmiddels. Ons land se strafreg word ook in ons tyd hervorm. Sekere kategorieë van aborsie wat vroeër verbode was, is reeds gewettig. Die dekriminalisering van prostitusie geniet ook tans oorweging. In elk geval is dit duidelik dat sowel die polisie as die wetgewer prostitute nie met dieselfde ywer as in die verlede

vervolg nie. Studies oor seksuele patalogie en sosiologie gaan al hoe meer van die standpunt uit dat seksuele gedrag alleen met die privaat keuses van individue te make het. Al die samelewingsverskynsels waarna hier verwys is, skep 'n klimaat wat bevorderlik is vir die kommersialisering van seksualiteit.

Die nuwe kulturele klimaat in ons land konfronteer ons met sekere vrae oor ons seksuele moraal wat ons nie kan ignoreer nie.

- In hoe 'n mate het die seksuele moraal in ons land die afgelope tyd verander?
- Watter rol speel ekonomiese oorwegings/faktore in hierdie verandering?
- Is dit korrek om die verandering van seksuele moraal as 'n morele verval te tipeer?
- Wat is die taak van die kerk in die huidige omstandighede?

Wat bedoel ons wanneer ons van die kommersialisering van seksualiteit praat? Ons wil met die tipering van die verskynsel al die menslike aktiwiteite insluit wat seksualiteit inspan met die oog op geldelike gewin. Sonder om daarop aanspraak te maak dat die verskynsel volledig onder die loep geneem word, gee die volgende sake aan ons 'n aanduiding van hoe omvangryk die verskynsel is waaroor ons hier handel.

In Suid-Afrika is daar tans baie seksuele dienste beskikbaar. Prostitusie sluit die dienste in van straatlopers en "sekswerkers" by privaatklubs, openbare klubs, geselskapsklubs, hotelle en masseersalonne. Baie prostitute bedryf ook hulle sake uit privaat wonings. Lewendige seksuele vermaak (of adult entertainment) bied ook 'n wye reeks dienste aan potensiële klante. Hier kan ons dink aan ontklee- en onderklere vertonings, masserings, olie- en modderstoeivertonings, "peepshows" en seksvertonings, soos lesbiese vertonings, "gay"-vertonings en vertonings waar die "kyker" self begin deelneem aan die seksuele praktyk wat afspeel. Seksgesprekke kan per telefoon of deur geselskanale op die internet geskied. Die vinnige en bekostigbare rekenaar-tegnologie van ons dag het bygedra tot die totstandkoming van "cybersex", wat ontkleevertonings, seksspeletjies, en interaktiewe seks per rekenaar insluit.

Handel in seksprodukte kan ook verstaan word as 'n komponent van die kommersialisering van seksualiteit. Hier dink ons in die eerste plek aan pornografie, in tydskrifte, boeke, videos, films, rekenaars (cd-Rom en die internet). Pornografie word nie net in Suid-Afrika verbruik nie, maar dit word ook hier vervaardig. Pornografiese materiaal dek 'n baie wye spektrum en sluit die volgende in: sagte pornografie (naak en semi-naak studies), harde pornografie (wat fokus op seksuele omgang, orale seks, orgasmes of fetisjismes), kinderpornografie, homoseksualisme en bestialiteit. Handel vind ook in ander seksprodukte, soos seksspeelgoed, voorbehoedmiddels en klere vir gebruik by seksuele aktiwiteite, plaas.

Handel met seksuele dienste of seksprodukte word ondersteun deur 'n inligtings- en advertensienetwerk. Reklame word deur middel van koerante, tydskrifte, die internet, advertensieborde en besigheidskaartjies gemaak. Verder genereer kommersiële sekspraktieke ook 'n reeks ondersteunings- en aanverwante dienste. Hier kan ons dink aan seksuele suggestie in die reklamewese, die koppelaarsbedryf, dienste ten behoeve van die sogenaamde "swingers", die gebruik van sellulêre telefone as kontakmiddels en die verhuring van besigheidspersele vir handel in seksuele dienste.

Na beraming het die seksindustrie in Suid-Afrika gedurende 1995 reeds R 500 - R 700 miljoen beloof. Die pornografiese tydskrif en videomark het in hierdie tyd R 25 miljoen beloof. Die

grootste verspreider van pornografie in Suid-Afrika versprei maandeliks 500 000 tydskrifte @ ± R 20 per kopie. Groter privaat seksklubs betaal tot R 15 000 per maand aan advertensiekoste. Prostitute maak ook goed geld, sonder dat hulle belasting betaal. Straatlopers verdien ongeveer R 50 per kliënt, werkers by geselskapklubs verdien R 150 - R 250 en werkers by ander klubs tot soveel as R 300 - R 500. By hierdie klubs betaal kliënte ook nog 'n ingangsfooie van R 150 of meer. Na beraming bedien prostitute 3-5 kliënte per skof (hierdie inligting is in 1995 deur Finance Week van 17-23 Augustus gepubliseer).

3. 'n Historiese terugblik op die aanloop tot eietydse kommersiële seks

Seksuele omgang teen betaling of teen vergoeding in een of ander vorm is 'n baie ou praktyk. Spreekwoordelik word daar van prostitusie gepraat as die oudste beroep. In die Patriagale Tyd het die ryk man homself seksueel deur sy harem laat bevredig, terwyl daar sterk aanduidings is dat die arm man hom na ongetroude prostitute kon wend vir seksuele omgang buite die huwelik (Van Tonder 1998:2). Seksualiteit was nie 'n groot morele kwessie in die Grieks-Romeinse wêreld nie en die erotika van hierdie wêreld is wel bekend, of selfs berig. Gedurende die Middeleeue het 'n dubbelmoraal ontwikkel. Gewone leke word tot streng monogamie verplig en die monnike en priesters onthou hulle van seksuele dade vanweë 'n selfopgeleide selibaatsplig. Prostitusie word stilswyend geduld, in die hoop dat dit groter ewels sal teëwerk. Die adel geniet egter groter seksuele vryheid in hierdie tyd. Dit was veral Luther wat tydens die hervorming van die 16de eeu hom beywer het vir die afskaffing van bordele, maar hom ook verset het teen 'n dubbelmoraal tot voordeel van die adel. Geslagsverkeer hoort alleen binne die huwelik tuis. In die piëtisme ontwikkel die sober kuisheid van die hervorming tot 'n liggaamsvyandigheid sodat onbevange seksuele omgang ook nie meer binne die huwelik as wenslik geag word nie.

Die Nuwe Tydse burgery het in opstand gekom teen die asketiese neigings van die piëtisme. Te gelyk maak die industrialisering van die Weste ook 'n einde aan die seksuele voorregte van die feodale adel. In die feodale stelsel het ekonomiese oorwegings 'n groot rol gespeel by die sluiting van 'n huwelik. Die ryk besittersklas kon trou, terwyl die arm mense tot seksuele onthouding gedoem was. Met die opkoms van die proletariese burgery eis die burgers nie alleen hulle reg op om seksueel aktief te wees nie, maar die omstandighede wat deur die industrialisering geskep is, gee aanleiding tot die verbrokkeling van die familie, dronkenskap en 'n algehele morele verval. Die gevolg was dat die tradisionele Protestantse huweliksmoraal as gevolg van ekonomiese en maatskaplike druk vir alle praktiese redes in onbruik geraak het. 'n Nuwe burgerlike moraal ontwikkel wat wel 'n fasade van eerbaarheid voorhou, maar dubbele standaarde geld vir man en vrou. Mans geniet sekere seksuele voorregte wat nie vir vrouens beskore is nie. Teen hierdie tyd het die konsumpsiedenke al ver veld gewen en mense (maar veral mans) meen dat seksualiteit en selfs liefde gekoop kan word. Die prostituut word soos enige ander verbruikersartikel behandel; sy word gekoop, verbruik en weggegooi. Mense maak aanspraak op seksuele geluk omdat hulle meen hulle het 'n reg daartoe. Hierdie beeld van seksuele geluk vir almal word effektief deur die massamedia van die twintigste eeu gepropageer. Die nuwe burgerlike moraal wat hier beskryf is, bepaal ook die sosiale en seksuele gedrag van baie eietydse Suid-Afrikans.

'n Mens sou dit moeilik kon regverdig om 'n mening oor die historiese agtergronde van eietydse kommersiële seks uit te spreek sonder om rekenskap te gee oor die standpunt wat Michel Foucault (1990) in die eerste band van sy onvoltooide werk *The History of Sexuality* verdedig. Foucault bevog die algemeen geldende standpunt oor die rol wat die opkomende politieke, ekonomiese en sosiale magte gespeel het in die vorming van die Nuwe Tydse seksuele bewussyn. Hy meen dat die tradisionele opvatting dat seksualiteit in die Victoriaanse Tyd onderdruk is en tot die

binnekamer, die bordeel en die sielsieke hospitaal gemarginaliseer is, nie houdbaar is nie. Hy vra die vraag waarom so 'n enorme diskoers oor seksualiteit in die Weste op die been kon kom as seksualiteit in so 'n mate onderdruk was as wat tans voorgegee word? Hy vra die geldige vraag of daar werklik 'n onderskeid aangetoon kan word tussen die tyd van seksuele onderdrukking en die tyd waarin dié onderdrukking geanaliseer word? Foucault se standpunt dwing ons om nuut na die samehang(e) tussen mag-kennis-(en) plesier te vra. Hoe realiseer hierdie samehang(e) in die citydse seksuele diskoers? Hierdie vraag dwing ons om aandag te gee aan die politisering van seksualiteit (of dan die politisering van die seksuele diskoers).

4. Die politisering van seksualiteit.

Die politiek van burgerlike orde en die politiek van seksuele bevryding

Seksuele bevryding is 'n kontroversiële aangeleentheid. Almal verstaan nie die opheffing van seksuele taboes en die verandering van seksuele waardes as morele verval nie. Die motto van die seksuele rewolusie is dat 'n gemeenskap eers werklik bevry word wanneer seksuele en politieke bevryding saamval. Die opheffing van seksuele taboes word gevolglik binne die klimaat van die seksuele rewolusie as morele vooruitgang waardeur. Die wortels van hierdie standpunt lê in die argument dat seksuele onderdrukking en die onderdrukking van drifte eers ontwikkel het met die verskyning van die outoritêre (vaderlike) persoonlikheid in die burgerlike samelewing. Dit beteken dat die outoritêre magstrukture van die burgerlike samelewing in stand gehou is deur seksualiteit te politiseer. Deur die mens se seksuele gedrag te manipuleer en te onderdruk is die burgers van die samelewing op hulle plek gehou en is die burgerlike orde in stand gehou.

Die meganisme wat die seksuele rewolusie inspan om die onderdrukkende sisteem van die burgerlike samelewing af te breek, is om dit van binne uit te hol. Alle vorms van outoritêre gesag moet bevraagteken en ondermyn word. Die individu moet bevry word om self te kies. Wanneer seksuele waardes en norme egter nie meer deel vorm van die sosiale struktuur van die samelewing nie, omdat dit in die private domein tuis gebring is, word die sosiale en morele fundamente van die samelewing ook geskud. Die burgery hoop dat seksuele en politieke emansipasie 'n beter en regverdiger sosiale orde tot stand sal bring as die onderdrukkende een waaraan hulle gewoon is. Die politieke krag van seksuele bevryding lê in die privatisering (en - ironies - die depolitisering) van sosiale (veral seksuele) waardes. In hierdie opsig kan ons met reg van die liberalisering van seksuele gedrag in ons tyd praat.

Dit is absoluut deursigtig dat (altwee) die politieke strategieë wat hier beskryf is, tans deur baie politieke partye in ons land gebruik word om hulle eie politieke belange te bevorder. Suid-Afrika se politieke situasie leen hom uitstekend daartoe dat vroeë oor seksuele moraliteit as politieke wapens gebruik kan word. In sy nadenke oor die kommersialisering van seksualiteit sal die kerk dus baie versigtig moet wees om nie iewers in 'n politieke strik te trap nie. Dit is immers nie die taak van die kerk om die burgerlike orde of af te breek, of in stand te hou nie. Die kerk se taak is om die wet van God en die evangelie onverkort aan almal te verkondig.

5. Beoordeling van die mens se geslagtelikheid

Om oor die kommersialisering van seksualiteit standpunt te kan inneem, is dit eers nodig dat 'n paar algemene opmerkings oor die mens se geslagtelikheid en seksualiteit gemaak word. Die wyse waarop die mens se seksualiteit as sodanig verstaan word, vorm die vertrekpunt vir die beoordeling van die kommersialisering daarvan. Vroeë oor seksuele moraliteit kan nie beantwoord word deur enkele norme vas te stel en hulle dan kasuïsties op konkrete gevalle toe

te pas nie. As vertrekpunt om hierdie vrae te kan beantwoord, moet die geslagsrolle van man en vrou in sowel die private as openbare sfeer waardeur word. Daar moet na die rol van die seksuele in die hele lewensproses gekyk word en nie net na enkele geïsoleerde seksuele praktyke nie.

Elke mens is as man of vrou geskape, daarom is elke mens 'n seksuele wese met geslagsorgane, geslagskenmerke en 'n geslagsrol (Honecker 1995:211). Die verwerkliking van 'n mens se seksualiteit het met die wisselwerking van liggaam en denke te make. Die mens se seksualiteit is 'n natuurlike biologiese gegewenheid, maar omdat die mens se seksuele gedrag alleen binne 'n bepaalde sosiale en kulturele samehang gerealiseer word, het dit ook met moraliteit te make (Honecker 1995: 198). Seksualiteit het daarom ook met interpersoonlike verhoudings en medemenslikheid te make.

Ons ervaar vandag dat ons samelewing wat in 'n groot mate afsydig en vyandig teenoor seksualiteit gestaan het (sover dit die openbare lewe aangaan), stelselmatig verander in 'n samelewing waarin seksualiteit amper tot 'n nuwe religie verhef word. Die gevestigde kultuur wat die stempel van 'n tipies Viktoriëanse kuisheid gedra het, moes in ons tyd plek maak vir 'n kultuur waar alle seksuele taboe opgehef word. Die motto van ons tyd is dat daar algehele vryheid moet wees sover dit die volwassene se seksuele gedrag aangaan. Baie mense meen dat hierdie vryheid alleen uitdrukking kan vind in intensiewe seksuele omgang met die doel om alle lus te bevredig.

Die sin van seksuele aktiwiteite kan egter nie daarin gevind word dat sekere seksuele tegnieke bemeester en onbeperk beoefen word nie; die integrasie van die individuele menslike seksuele ervarings in die totale persoonlike lewe van die mens is ook hier op die spel. Om selfverwerkliking in die momentele orgasme te soek, kan destruktief wees. Want soos wat Nietzsche (Werke II, ed Schlechta, p. 473, 577) reeds treffend gesê het “wyl alle lus die ewigheid, die diepte, die diepe ewigheid” (bewerk). Almal van ons se bitter ervaring leer ons egter dat die momentele nie verewig kan word nie. Die sin van seksualiteit lê nie in die momentele orgasme opgesluit nie, maar in die suksesvolle integrasie van die seksuele daad in die persoonlike lewe met sy interpersoonlike gerigtheid. Antropologies beskou, kan seksualiteit alleen bydrae tot die vervulling van die mens se lewe, wanneer dit binne die ruimte van 'n vertrouwensverhouding beoefen word waarin daar bewustelik en voortdurend aan wedsydse toewyding en liefde gewerk word. Hierdie ruimte ken ons tradisioneel as die monogame huwelik (Pannenberg 1996: 128). Met hierdie uitspraak wil ek nie beweer dat die huwelik die enigste lewensgestalte is waarbinne die mens persoonlike vervulling kan vind nie, want elke mens kan alleen lewensvervulling in gemeenskap met God vind, wie aan hom/haar heil en lewenswaarde kan skenk. Teen hierdie agtergrond is die boodskap van Hooglied weer geweldig relevant vir ons tyd. Hooglied maan dat mens nie die singewende kwaliteit van seksuele daad moet oorskakel nie. Dit is nie iets hemels of goddelik nie, maar net gewone menslike natuur en handeling. Ons moet nie ons heil van die seksuele daad verwag nie, want heil kom net van God. Die ander bevrydende kant van hierdie boodskap is natuurlik dat die gelowige mens gelate sy eie seksualiteit kan geniet as deel van sy menslikheid, sonder om onder 'n voortdurende seksuele prestasiedwang te staan.

Ons Kerk maak twee baie geldige uitsprake in sy Kerkorde wanneer die Kerk verduidelik wat die implikasies daarvan is dat die huwelik 'n instelling en 'n gawe van God is. Daar word gesê: “Die huwelik is die enigste wyse waarop man en vrou in gehoorsaamheid aan die Woord van God saamlewe” (ordereël 7.1) en “In gehoorsaamheid aan God leef die gesin (en daarom ook man en vrou [GMJ van Wyk]) uit die Woord en in toewyding aan God en aan mekaar” (ordereël 7.3). Die lewenswyse wat die Kerk hier bepleit, is die enigste realistiese moontlikheid om die

momentaliteit van alle seksuele ervaring te bowe te kom. Binne die huwelik bly seksualiteit nie gevange in die momentele seksuele daad nie, maar word dit verwesentlik in die vertrouensvolle toewyding van twee mense aan mekaar.

Die maatstawwe vir die beoordeling van seksualiteit as toewyding van twee mense aan mekaar is liefde en redelikheid (Honecker 1995:199). 1 Petrus 3:7 vermaan mans om verstandig met hulle vrouens saam te leef. Goppelt (1979:221) verduidelik dat die verstandigheid waarvoor Petrus hier pleit 'n lewensinsig met die nodige begrip vir die ander is wat uit die liefde tot God en die medemens groei, in antwoord op die liefde wat God aan die mens bewys. Seksuele omgang is nie omgang met seksualiteit nie, maar omgang met 'n ander persoon, daarom moet die menswaardigheid van die ander altyd in die oog gehou word in enige seksuele daad. Dit beteken dat spesifieke Christelike oortuigings nie so 'n groot rol speel in die teologiese beoordeling van seksuele vraagstukke nie, maar eerder algemeen menslike en redelike oorwegings.

Wanneer die Kerk 'n verantwoordelike standpunt oor mense se seksuele gedrag wil stel, kan die Kerk nie eenvoudig die maatstawwe van die burgerlike moraal en die burgerlike kultuur tot absolute norme verhef nie. Die Kerk mag ook nie 'n hedonistiese lewensbeskouing goedpraat waarin die mens se seksuele geluk as die hoogste lewenswaarde geag word nie. Dit is die taak van 'n Christelike seksuele etiek om aan te dui dat seksualiteit met bewuste keuses van mense om te handel te make het en dat die mens daarom ook 'n sedelike verantwoordelikheid ten opsigte van sy seksuele gedrag het. Die Kerk moet deur sy etiese besinning oor die seksuele mense tot kuisheid lei. Kuisheid beteken nie die vermyding van die seksuele, of 'n geslaglose houding nie, maar die verantwoordelikheid om goeie keuses te maak oor jou eie seksuele gedrag. Die menslike integriteit en die integrasie van seksualiteit in die persoonlike lewe van die mens behoort altyd voorop te staan met die doel dat 'n menswaardige lewe gelei word.

6. Beoordeling van die vraagstuk

Wanneer seksuele gedrag nie meer deur gemeenskaplike norme bepaal word nie, maar deur persoonlike keuses van individue, verloor die gemeenskap sy morele geïntegreerdheid. Wanneer die sosiale en morele basis van die gemeenskap op hierdie wyse versteur word, word dit selfs moeilik om mense deur middel van goeie morele argumente van 'n saak te oortuig, omdat daar geglo word morele handeling het alleen met die subjektiewe smaak van 'n individu te make. Dit beteken egter nie dat alles vir die kerk verlore is nie. Die kerk kry selfs in 'n wêreld waar subjektiewe besluite van enkelinge domineer tog die geleentheid om die norme en waardes wat hy huldig aan ander oor te dra. Die subjek wat self moet kies oor sy seksuele oriëntasie, voel dikwels dat hy/sy nie in 'n posisie is om te kan kies nie, omdat hy/sy nie oor die nodige kundigheid beskik nie. Dit word al duideliker dat die sogenaamde geëmansipeerde individu baie onseker is en leiding van buite nodig het om sy/haar keuses te kan maak. Daarom is sielkundige en sosiale berading, of seksuele terapie, so in aanvraag in ons tyd. Mense laat hulle wel nou nie meer deur norme en waardes lei nie, maar dit beteken nog glad nie dat hulle in 'n posisie is om self te kan kies nie. Hulle het die leiding van sogenaamde spesialiste in die gedragswetenskappe nodig om aan hulle leiding te gee oor hulle sosiale handeling. Hierdie ingesteldheid skep aan die kerk 'n geleentheid om sy invloed te laat geld - nie deur die proklamasie van waardes nie, maar deur die pastorale begeleiding van lidmate wat vasgevang is in die nood om self te moet kies, maar die in staat is om self lewenskeuses te maak nie. As hierdie situasie met die nodige liefde en toewyding hanteer word, sal die kerk die huidige tydsgees goed kan benut in diens van die verkondiging van die evangelie. Die kerk sal mense ook waarvan moet oortuig dat die beste raad nie noodwendig dié is waarvoor jy betaal nie. Kerklike pastoraat is nie minderwaardig net omdat

dit gratis of bekostigbaar aan almal gebied word nie. Skep beraders wat in die ope mark moet meeding ook nie dalk 'n geslag kliënte wat van hulle leiding afhanklik gemaak word nie - en dit net tot hulle eie finansiële voordeel? Hoe vry is mense werklik wat probeer om sonder norme en waardes te lewe?

'n Direkte gevolg van die privatisering van standpunte oor seksuele moraliteit, is dat daar in ons tyd 'n nuwe dubbelmoraal ontwikkel het. Anders as in die verlede is daar nie 'n stand of 'n geslag wat hierdeur bevoordeel word nie, die dubbelmoraal geld vir die hele samelewing. Wat egter gebeur, is dat mense glo hulle kan in hulle privaat hoedanigheid doen wat hulle wil, solank hulle doen en late net nie publiek gemaak word nie. Mense lewe 'n dubbel lewe. Hulle hou 'n front van moraliteit aan die gemeenskap voor, wat nie in die privaat lewe van elke dag gehuldig word nie. Dieselfde persoon sal byvoorbeeld te velde trek teen pornografie, maar hom/haar skuldig maak aan pedofilie. Mense dink hulle kan maar doen wat hulle wil, solank hulle net nie uitgevang word nie. Verwerplike gedrag word eers as afstootlik geag wanneer dit aan die lig kom. Hierdie ingesteldheid bring mee dat nodige norme soos die betroubaarheid van getroude mense in die slag bly. Mense kan ook allerlei skuldkomplekse ontwikkel omdat hulle voortdurend 'n deel van hulle lewe moet verdoesel of selfs ontken. Die enigste alternatief om hieraan te ontkom, is dat mense nie net dubbele lewens lei nie, maar selfs verder gaan en 'n dubbele werklikheid probeer skep, 'n werklikheid waarin die privaat- en die openbare lewe geheel en al los van mekaar staan. Kommersiële seks dra sonder enige twyfel daartoe by dat 'n wêreld geskep word waarin mense 'n dubbel lewe kan lei, of selfs die werklikheid as dubbelslagtig kan beleef. Het mense (en veral kinders) nie 'n reg om ook teen so 'n potensieel destruktiewe leefwyse of wêreld beskerm te word nie?

Daar is reeds op die probleme gewys wat aan die politisering van seksualiteit verbonde is. Die kommersialisering van seksualiteit is ook 'n vorm van politisering daarvan. Ons kan met reg die vraag vra of bekostigbare kommersiële seks egte bevryding aan die mens bied? Gaan dit hier om bevryding of om die geldgierigheid van sekere mense? Word valse behoeftes nie deur kommersiële seks by mense geskep wat nie werklik bevredig kan word nie? Word daar nie by mense 'n valse indruk gelaat dat seks maklik en goedkoop bekom kan word nie? Is die vryheid van kommersiële seks nie altyd 'n vryheid ten koste van ander mense nie? Is kommersiële seks nie by uitstek eerder 'n middel tot die manipulasie van mense as wat dit 'n middel tot hulle bevryding is nie? Bring dit nie eerder frustrasie as geluk in die lewens van mense nie, en word mense nie altyd na die een of die ander kant toe uitgebuit nie? Kommersiële seks pretendeer altyd om meer te kan bied as waartoe dit in staat is, want 'n momentele orgasme kan nou maar eenmaal nie lewensvervulling aan mense bied nie. Prostitute moet uit die aard van hulle leefwyse dit ook baie moeilik vind om 'n geïntegreerde persoonlike lewe te kan lei.

Die eietydse verbruikersmentaliteit en konsumpsiedenke maak die meerdimensionaliteit van die werklikheid en die lewe dood. Mense en hulle handeling word gereduseer om eendimensioneel te wees. Mense wil net koop en verbruik. Wanneer mens seks ook as 'n verbruikersitem benader, word die seksuele daad van sy interpersoonlike gerigtheid gestroop en tot 'n instrumentele handeling gemaak. Dit beteken dat die seksuele bevrediging van die dader so op die voorgrond geskuif word dat die persoon met wie die daad gepleeg word omvorm word tot 'n objek vir plesier. Die doel van kommersiële seks is nie om te kommunikeer nie, maar om te verbruik en agter te laat. Op hierdie wyse word seksualiteit geperverteer tot 'n meganisme vir die dehumanisering van mense en die wêreld.

Wanneer die Kerk 'n uitspraak oor kommersiële seks maak, moet die kerk bedag wees daarop

om die verskynsel te ontmitologiseer en nie te remitiseer nie. Net so min as wat kommersiële seks aan die een kant 'n middel tot die emansipasie van die mens is, is dit aan die ander kant 'n absolute mag van vernietiging. Net so min as wat 'n gemeenskap wat kommersiële seks toelaat volledig daardeur geëmansipeer word, net so min word die totale 'n gemeenskap absoluut vernietig of vervalle deur seksuele praktyke wat in die gemeenskap plaasvind. Ons hoef nie as gelowiges te vrees vir die vernietigingskrag van kommersiële seks nie, net so min as wat ons dit as 'n bevrydingsmag wil aanprys. Kommersiële seks kan hoogstens simboliese waarde binne die politieke sfeer hê. Daarom moet ons as Kerk nie paniekbevange word en alle redelikheid prysgee wanneer daar oor die kommersialisering van seksualiteit gepraat word nie. Ons moet op God bly vertrou en beredeneerd die uitdagings van ons dag die hoof bied. Sonder om die hele werklikheid te verduiwel, moet ons konsekwent die kwaad in ons midde blootlê en die evangelie van Christus bly verkondig.

'n Wesentlike deel van die evangelieboodskap wat ons aan die wêreld wil bring, is dat seksualiteit eers in liefde, trou en wedersydse toewyding 'n menslike stem vind om aan mense lewensvervulling te bied.

7. Samevatting

Met hierdie studie word daar nie alleen 'n morele standpunt oor kommersiële seks gestel nie, daar word ook 'n poging aangewend om die standpunt met geldige argumente te staaf. Omdat kommersiële seks 'n baie komplekse verskynsel is, wat deur die eeue heen ontwikkel het tot wat dit vandag is, en omdat die beoordeling van seksualiteit ook beslissende politieke raakpunte het, moet die kerk grondig vanuit 'n Bybelse mensbeskouing oor die saak redeneer om 'n teologiese geldige standpunt (en nie een of ander ideologiese gekleurde mening nie) te kan stel. Omdat seksualiteit eers in liefde, trou en wedersydse toewyding 'n menslike stem vind, kan seks wat kommersieel verbruik word, nie 'n bydrae lewer tot die lewensvervulling van enige mens nie. Kommersiële seks dra eerder daartoe by dat die wêreld 'n onmenslike plek word waarin sekere mense tot blote verbruikersitems gedegradeer word. Wanneer die kerk egter teenoor mense wat in kommersiële seksuele praktyke vasgevang is of daarin vasgevang was, getuig en/of hulle pastoraal bearbei, moet die kerk sy taak met die nodige liefde en deernis aanpak. Indien die kerk met betrekking tot hierdie saak die liefde versaak, omdat hy die politieke speelbal van een of ander groep in die samelewing is, sal die kerk sy integriteit inboet en sy geloofwaardigheid verloor. Om in liefde te handel, beteken nie dat jy jou standpunte hoef prys te gee nie.

8. Aanbevelings

- Lidmate van die Kerk word opgeroep om die huwelik in ere te hou deur in gehoorsaamheid aan God, uit die Woord en in toewyding aan God en aan mekaar te leef (Kerkorde, Ordereël 7.3).
- Lidmate word gewaarsku om baie versigtig te wees in hulle optrede ter bestryding van kommersiële seksuele praktyke. Optrede wat gelowiges nie waardig is nie en daartoe aanleiding kan gee dat hulle en die Kerk gekarikaturiseer kan word, moet vermy word.
- Lidmate word gemaan om nie 'n dubbelmoraal te handhaaf deur hulle in die openbaar teen sekere kommersiële seksuele praktyke en handelsware uit te spreek, maar dit dan self verbruik nie. Sulke optrede bring die integriteit van die kerk as sodanig ook in die gedrang.
- Lidmate word opgeroep om nie deel te neem aan enige seksuele praktyke wat skadelik kan wees vir hulle huwelike, eie persoon, of hulle medemens nie.

- Die wetgewer(s) word gevra om kommersiële seksuele praktyke en handel in seksprodukte op 'n verantwoordelike wyse te beperk sodat kinders en volwassenes wat dit só verkies, nie ongewenste blootstelling daaraan kry nie.
- Ouers word opgeroep om hulle kinders te beskerm, in te lig en voor te lig sodat hulle self ook verantwoordelik kan leer lewe in die nuwe uitdagende omstandighede van ons dag.
- Die Kerk aanvaar dat hy ook 'n pastorale verantwoordelikheid het teenoor mense wat verward, onseker, of oningelig is oor kommersiële seks. Verder kom die Kerk ook sy pastorale en profetiese verantwoordelikheid na teenoor persone wat meedoen aan afkeurenswaardige kommersiële seksuele praktyke. Predikante en ouderlinge word opgeroep om sulke mense met liefde tot berou te bring.
- Die Kerk verkondig ook God se gerig aan mense wat in 'n sondige leefwyse volhard.

Dr GMJ van Wyk
Raad vir Maatskaplike Sake
18 Maart 1998

Literatuur

- Douma, J
1992 *De tien geboden. Handreiking voor het Christelijk leven.* Kampen: Van den Berg.
- Esterhuizen, WP
1980 *Die mens en sy seksuele moraal.* Durban-Pretoria: Butterworth.
- Foucault, M
1990 *The History of Sexuality, Volume I, An Introduction.* London: Penguin.
- Goppelt, L
1978 *Der erste Petrusbrief.* Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht.
- Honnecker
1990 *Einführung in die Theologische Ethik.* Berlin: De Gruyter.
1995 *Grundriß der Sozialethik.* Berlin: De Gruyter.
- Hertz, A e.a.
1978-1982 *Handbuch der christlichen Ethik.* 3 Bande. Freiburg: Herder.
- Pannenberg, W
1996 *Grundlagen der Ethik. Philosophisch-theologische Perspektiven.* Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht.
- Smith, C
1995 *SA's huge sex industry. Should the R 500m business be legalised?* in Finance Week, August 17-23, 25-29.
- Van Tonder, CAP
1998 *Kommersiële seks volgens die Ou Testament.* Pretoria: Ongepubliseerde memorandum aan die Raad vir Maatskaplike Sake.

--- oOo ---

BYLAE I

RAAD VAN FINANSIES
FINANSIële STATE

NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA
(GEMEENTES EN ORGANE VAN BYSTAND UITGESLUIT)

BALANSSTAAT SOOS OP 31 DESEMBER 1994 & 1997

	BYLAE	1997 <u>R</u>	1994 <u>R</u>
KAPITAAL AANGEWEND			
NETTO OPGEHOOPTE FONDSE		-16,515,416	4,684,857
Opgehoopte fondse		24,580,983	24,357,476
Algemene Kerkfonds	A1	89,767	249,787
Algemene reserwe	A2	1,430,869	1,426,052
Arushafonds		2,022	2,022
Barton Keep		49,340	58,222
Batefonds		2,025,872	1,438,413
Eiendomsreserwe	A3	8,273,318	6,999,302
Evangelisasie Standplase		143,789	143,735
Fonds vir Gemeente Opbou		710,251	733,146
Generaal Pretoriusgebou		-	1,841,809
Hospitaalbearbeiding		277,083	197,056
Kampterreine	A4	62,255	0
Kapitaalvoorsieningsfonds	A5	6,710,948	6,516,798
Kital		-	70,016
Konservatorium vir Kerkmusiek	A6	89,075	52,357
Minnaarstraat Eiendom		-	422,603
NHSV Hoofbestuur	A7	267,693	180,752
Raad vir Jeugwerk		14,513	14,513
Raad vir Kategese		55,098	55,098
Sentrale fonds vir Publikasies		34,425	34,425
Studentebearbeiding		380,092	342,240
Teologiese Opleidingsfonds	A8	3,572,657	3,310,615
Van der Hoffstudiefonds	A9	177,959	125,710
Versekeringsfonds	A10	213,957	142,805

NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA
(GEMEENTES EN ORGANE VAN BYSTAND UITGESLUIT)

BALANSSTAAT SOOS OP 31 DESEMBER 1994 & 1997

AANWENDING VAN KAPITAAL

		<u>1997</u>	<u>1994</u>
Min: Opgehoopte tekorte		41,096,399	19,672,619
Administrateurskantoor	A11	336,586	44,170
Bearbeiding Bejaardes		21,400	21,400
De Jager HAUM		-	894,830
Kampterreine		-	41,238
Pastorale Verwysingsdiens	A12	91,851	5,193
Rentefonds	A13	12,326,544	10,612,145
Sakebedrywe		27,231,114	7,346,609
Sendingraad		17,850	138,977
Sentik (Tydskrifafdeling)	A14	1,071,054	568,057
LANGTERMYNLENINGS		51,627,968	46,312,217
* Kerkgeld vir Kerkwerk		<u>35,112,552</u>	<u>50,997,074</u>

AANWENDING VAN KAPITAAL

VASTE EIENDOM	B	7,151,468	10,591,859
VASTE BATES	C	392,346	376,081
AANDELEBELEGGINGS EN ANDER BELANGE		14	8,155,725
NETTO BEDRYFSBATES		27,568,724	31,873,409
BEDRYFSBATES		32,519,020	36,060,684
Voorraad		424,424	440,787
Diverse lenings en debiteure	D	14,899,785	28,463,126
Lopende rekeninge en korttermyndeposito's		17,159,337	7,145,875
Kontant op hande en deposito's		35,474	10,896
Min bedryfslaste		4,950,296	4,187,275
		<u>35,112,552</u>	<u>50,997,074</u>

**NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA
(GEMEENTES EN ORGANE VAN BYSTAND UITGESLUIT)**

BYLAE A

OPGEHOOPTE FONDSE EN TEKORTE

	1997
	R
1. Algemene Kerkfonds	
Opgehoopte fonds 1 Januarie 1995	249,787
Min: Tekort vir drie jaar	-160,020
Opgehoopte fonds 31 Desember 1997	<u>89,767</u>
2. Algemene Reserwe	
Opgehoopte fonds 1 Januarie 1995	1,426,052
Plus: Byvoeging	4,817
Opgehoopte fonds 31 Desember 1997	<u>1,430,869</u>
3. Eiendomsreserwe	
Opgehoopte fonds 1 Januarie 1995	6,999,302
Plus: Generaal Pretorius Gebou	-70,106
Erf 124 Hillcrest	278,920
Erf 111 Presidentrif	79,874
Erf 2912 Minnaarstraat	422,602
Wesstraat 9A Bethal	85,000
Plaas Molskop	500,000
Lysstraat 190, Rietondale	200,000
	<u>8,495,592</u>
Min: Erf 124 Hillcrest	-79,300
Erf 4573 Kaptijnstraat	-142,771
Vaalkop	-203
Opgehoopte fonds 31 Desember 1997	<u>8,273,318</u>
4. Kampterreine	
Opgehoopte tekort 1 Januarie 1995	-41,238
Plus: Oorskot vir drie jaar (Roodeplaat)	84,180
Oorskot vir drie jaar (Venterskroon)	19,313
Opgehoopte fonds 31 Desember 1997	<u>62,255</u>
5. Kapitaalvoorsieningsfonds	
Opgehoopte fonds 1 Januarie 1995	6,516,798

**NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA
(GEMEENTES EN ORGANE VAN BYSTAND UITGESLUIT)**

BYLAE A

OPGEHOOPTE FONDSE EN TEKORTE (Vervolg)

Plus: Bygevoeg uit begroting	460,545
* Ontwikkeling kampterreine	-
* Philadelphia Eiendom	13,329
* Potchefstroom Studente	-
* Sendingraad ten opsigte van:	
- Geboue vir eie opleiding	147,442
- Paaielemente vir lenings en oprigting	184,774
van kerkgeboue en pastorieë	
* Studieleningsfonds	115,000
* Arcadia Gardens	-
* Waterval Eiendom	-
* Huis de la Rey	-
	6,977,343

Min: Aanwending -266,395

* Ontwikkeling kampterreine	16,435
* Sendingraad ten opsigte van:	
- Kerkgeboue en pastorieë	174,375
- Geboue vir eie opleiding	67,216
* Philadelphia Eiendom	8,369
* Waterval Eiendom	-
* Potchefstroom Studente	-

Opgehoopte fonds 31 Desember 1997 6,710,948

6. Konservatorium vir Kerkmusiek

Opgehoopte fonds 1 Januarie 1995	52,357
Plus: Netto oorskot vir drie jaar	36,718
Opgehoopte fonds 31 Desember 1997	<u><u>89,075</u></u>

**NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA
(GEMEENTES EN ORGANE VAN BYSTAND UITGESLUIT)**

BYLAE A

OPGEHOOPTE FONDSE EN TEKORTE (Vervolg)

7. NHSV Hoofbestuur

Opgehoopte fonds 1 Januarie 1995	180,752
Plus: Rente	38,380
Kapitaalbyvoeging	140,741
	359,873
Min: Kommissie op invorderings	-13,831
Oninbare skuld afgeskryf	-6,349
Beurse toegeken	-72,000
Opgehoopte fonds 31 Desember 1997	267,693

8. Teologiese opleiding

Opgehoopte fonds 1 Januarie 1995	3,310,615
Plus: Toename in rentefondse	697,732
Toename in Kapitaal	-
Netto toename in beursfondse	20,027
Netto tekort vir 3 jaar	-454,732
	3,573,642
Min: Afname in ander beursfondse	-985
Opgehoopte fonds 31 Desember 1997	3,572,657

9. Van der Hoffstudiefonds

Opgehoopte fonds 1 Januarie 1995	125,710
Plus: Rente op lenings	34,337
Toevoegings tot kapitaal	26,230
	186,277
Min: Kommissie op invorderings	-1,068
Korting toegestaan	-7,250
Opgehoopte fonds 31 Desember 1997	177,959

10. Versekeringsfonds

Opgehoopte fonds 1 Januarie 1995	142,805
Plus: Premies - kassierswaarborgversekering	48,254
Kommissie ontvang	101,547
Verhaling	32,500
	325,106
Min: Administrasiekoste	-104,000
Aanwending	-7,149
Opgehoopte fonds 31 Desember 1997	213,957

**NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA
(GEMEENTES EN ORGANE VAN BYSTAND UITGESLUIT)**

BYLAE A

OPGEHOOPTE FONDSE EN TEKORTE (Vervolg)

**1997
R**

11. Administrateurskantoor

Opgehoopte tekort 1 Januarie 1995	-44,170
Plus: Tekort vir drie jaar	-292,416
Oogeplaas van Rentefonds	-
Opgehoopte tekort 31 Desember 1997	<u>-336,586</u>

12. Pastorale Verwysingsdiens

Opgehoopte tekort 1 Januarie 1995	-5,193
Plus: Tekort vir drie jaar	-86,658
Opgehoopte tekort 31 Desember 1997	<u>-91,851</u>

13. Rentefonds

Opgehoopte tekort 1 Januarie 1995	-10,612,145
Plus: Tekort vir drie jaar	-1,970,032
Min: Boedelontvangste	255,633
Opgehoopte tekort 31 Desember 1997	<u>-12,326,544</u>

14. Sentik

Opgehoopte tekort 1 Januarie 1997	-498,041
Plus: Tekort vir 1995 & 1996	-604,207
Min: Oorskot vir 1997	31,194
Opgehoopte tekort 31 Desember 1997	<u>-1,071,054</u>

NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA
(GEMEENTES EN ORGANE VAN BYSTAND UITGESLUIT)

BYLAE B

VASTE EIENDOM OP 31 DESEMBER 1997

	Boekwaarde 1997 <u>R</u>	Boekwaarde 1994 <u>R</u>
<u>ALGEMENE EIENDOMME</u>		
1. Gedeelte 2 van erf 69 in die dorp New Bethal East, Regstr Afdeling IS, TvL. <i>Erflating wyle Oberholzer</i>	85,000	-
2. Erf 755, Pretoria met gebou daarop, bekend as die Genl. Pretoriusgebou teen oprig- tingskoste plus koste van verbeterings.	-	4,202,565
3. Erf 756, Pretoria met gebou daarop, bekend as die Barton Keepgebou teen oprigtings- koste plus koste van verbe- terings.	547,645	520,000
4. Erf 757, Pretoria met gebou daarop, bekend as die Dirk van der Hoffgebou teen oprigtingskoste plus koste van verbeterings.	2,064,331	2,064,331
5. Ged 74 ('n Ged van ged 45) 'n 1/6 aandeel in ged 44 ('n ged van ged 23) van die plaas Rietvlei distrik Coligny. <i>Erflating wyle EH vd Berg</i>	31,670	29,008
6. Resterende ged van ged II ('n ged van ged 3) van die plaas Ondestepoort nr 300. 2/5 aandeel <i>Erflating wyle PC v Niekerk</i>	298,605	297,844
7. Plaas Tunda, Angola	1	1

**NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA
(GEMEENTES EN ORGANE VAN BYSTAND UITGESLUIT)**

BYLAE B

VASTE EIENDOM OP 31 DESEMBER 1997 (Vervolg)

	<u>1997</u>	<u>1994</u>
8. Een halwe aandeel in gedeelte 113 (ged van ged 90) van die plaas Waterval 273, Pyramid.	35,286	35,206
9. <u>PASTORIE EIENDOMME</u>		
9.1 <u>Studentebearbeiding</u>		
9.1.1 Ged 1 v erf 44, Mucklencuk Pta.	202,000	202,000
9.1.2 Erf 113, Rossmore, Jhb.	264,682	263,885
9.1.3 Ged 2 v erf 124, ged 2 van erf 22 Hillcrest, Pta.	-	120,095
9.2 <u>Hospitaalbearbeiding</u>		
9.2.1 Erf 288, Meyersdal uitbr 2 Alberton	220,000	220,000
9.3 <u>Pastorale Verwysingsdiens</u>		
9.3.1 Erf 111, Presidentrif, Jhb.	-	220,076
9.4 <u>Evangelisasie</u>		
9.4.1 Gedeelte 1 van gekonsolideerde erf 506, Emmarentia uitbreiding 1 Johannesburg.	197,033	197,033
9.4.2 Standplaas 4573, geleë aan Kaptijnstr Jhb, met kerkgebou daarop.	500,000	-
9.5 <u>Fonds vir Gemeente Opbou</u>		
9.5.1 Plaas Molskop No 40, Distr. Koppies	500,683	-

**NEDERDUTSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA
(GEMEENTES EN ORGANE VAN BYSTAND UITGESLUIT)**

BYLAE B

VASTE EIENDOM OP 31 DESEMBER 1997 (Vervolg)

	<u>1997</u>	<u>1994</u>
10. SENDINGRAAD		
10.1 Ged 7 en resterende gedeelte 9 (’n ged van ged 3) en een halwe aandeel in resterende ged van ged 2, van die plaas Klipdrift 90 registrasie afdeling J.R., TvL. <i>Erflating wyle Steenkamp onder- hewig aan die vruggebruik van mev Steenkamp.</i>	1,510,476	1,509,549
11. <u>RAAD VIR JEUGWERK</u>		
11.1 Gebou en verbeterings op Jeug- kampterrein Roodeplaatdam.	125,970	107,970
11.2 Geboue en verbeterings op Jeug- kampterrein Venterskroon	168,186	152,565
12. <u>TEOLOGIESE OPLEIDINGSFONDS</u>		
12.1 Erwe 255 en 264, Petrusburg distrik Fauresmith.	13,898	13,245
12.2 Lysstraat 190, Rietondale	200,010	-
13. <u>EIENDOMME IN TRUST GEHOU VIR GEMEENTES OF TOEKOM- STIGE GEMEENTES OF ANDER ORGANE VAN DIE KERK.</u>		
13.1 Ged 168 en 169 (’n ged van ged 17) van die plaas Krokodildrift 446 distrik Brits.	30,000	30,000
13.2 Erf 1351, Rustenburg.	-	250,493
13.3 Erf 427, Piet Potgietersrust.	155,992	155,992
	<u>7,151,468</u>	<u>10,591,858</u>

NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA
(GEMEENTES EN ORGANE VAN BYSTAND UITGESLUIT)

BYLAE C

STAAT VAN VASTE BATES SOOS OP 31 DESEMBER 1997

	Boekwaarde	Netto	Waarde- ver- mindering	Boekwaarde
	01/01/1995	Toevoegings		31/12/1997
<u>Administrateurskantoor</u>				
Masjiene en toerusting	169,120	26,905	106,729	89,296
Meubels en matte	50,852	12,785	40,337	23,300
Motors en fietse	122,656	220,165	167,370	175,451
<u>Barton Keep</u>				
Meubels en matte	4	-	-	4
<u>Dirk van der Hoffgebou</u>				
Meubels en matte	2,265	62,922	8,729	56,458
<u>Hospitaalbearbeiding</u>				
Toerusting	3	-	-	3
<u>Sentik</u>				
Meubels en toerusting	18,759	16,751	27,142	8,368
<u>Jeugkamptoeerusting</u>				
Roodeplaat	7,687	8,833	4,203	12,317
Venterskroon	109	3,209	618	2,700
<u>Sendingraad</u>				
Fietse	8	-	-	8
Meubels en toerusting	4,616	28,248	8,424	24,440
Motors	2	-1	-	1
	376,081	379,817	363,552	392,346

**NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA
(GEMEENTES EN ORGANE VAN BYSTAND UITGESLUIT)**

BYLAE D

DEBITEURE OP 31 DESEMBER 1997

	1997	1994
	R	R
Gemeentes ten opsigte van:		
* Heffings	1,946,159	1,467,204
* Ouditgelde	112,416	45,464
* Kerkgeld- vir kerkwerklenings	6,505,417	7,400,990
Studielenings, pensioenbydraes en boeklenings	3,860,937	4,377,634
Diverse lenings en debiteure	1,482,468	2,734,726
Van der Hoffstudielenings	36,398	22,062
NHSV Hoofbestuur studielenings	201,216	181,595
Bydraes ten opsigte van mediese fonds	27,415	54,976
Motoraankoopskema	39,991	111,123
Opgelophe rente op korttermyn beleggings	500,501	-
Bolandse Kunshandel Groep	-	11,654,083
Organe van bystand	186,867	413,269
* <i>Kinderhuise van die Ned Herv Kerk van Afrika</i>	9,277	53,737
* <i>Ons Tuis</i>	1,620	82,661
* <i>Huis de la Rey</i>	-	273
* <i>Monument Tehuise</i>	2,620	142,636
* <i>Ondersteuningsraad</i>	173,350	133,962
	14,899,785	28,463,126

**NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA
(GEMEENTES EN ORGANE VAN BYSTAND UITGESLUIT)**

ALGEMENE KERKFONDS

INKOMSTESTAAT VIR DIE DRIE JAAR GEËINDIG 31 DESEMBER 1997

	1995 - 1997	1992 - 1994
	<u>R</u>	<u>R</u>
INKOMSTE		
Heffings	38,776,780	33,148,266
MIN: UITGAWES	38,936,800	33,289,453
Oorplasing volgens begroting	37,694,027	31,249,292
Administrasiekoste	9,230,973	8,688,413
		34,008
		409,078
Fonds vir Gemeente Opbou	1,960,173	1,344,272
Hospitaalbearbeiding	1,611,981	1,208,811
Pastorale Verwysingsdiens	276,399	299,294
Sendingraad		
* Sendingwerk	3,814,952	3,551,569
* Teologiese Opleiding	3,382,687	3,281,875
* Oorbetaal tov Namibië	22,585	0
Studentebearbeiding	3,883,894	3,222,258
Teologiese Opleiding	4,315,003	3,167,917
Rentefonds	9,195,380	6,041,797
Kapitaalvoorsieningsfonds	0	542,577
Bedryfsrekeninge - geboue	222,000	427,780
Barton Keep	110,000	61,780
Generaal Pretoriusgebou	112,000	366,000
Bystand aan kerklike rade en organe van bystand	134,140	322,076
Konservatorium vir Kerkmusiek	74,390	58,855
Ontwikkeling van jeugkampe en jeugwerk	46,000	100,122
Raad vir Kategese	-	156,599
Psalmberymingskommissie	13,750	6,500

NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA
(GEMEENTES EN ORGANE VAN BYSTAND UITGESLUIT)

ALGEMENE KERKFONDS

INKOMSTESTAAT VIR DIE DRIE JAAR GEËINDIG 31 DESEMBER 1997

	1995 - 1997	1992 - 1994
	<u>R</u>	<u>R</u>
Bystand aan maatskaplike instellings	54,369	169,856
Koste insake kommissies van die Algemene Kerkvergadering en organe van bystand	655,330	342,465
Mediesefonds bydraes : Dienspligkapelane		37,782
Pensioenbydraes t.o.v. ongeskiktheidsvoordele	129,581	130,263
Gevangenisbearbeiding	28,402	32,533
Bearbeiding Zambië	17,095	0
Bevordering van Ekumene	1,000	3,731
Geskenke, funksies en navorsing	856	31,098
OORSKOT/(TEKORT)	<u>-160,020</u>	<u>-141,187</u>
* Oorgedra na Opgehoopte Fonds		

NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA
(GEMEENTES EN ORGANE VAN BYSTAND UITGESLUIT)

ADMINISTRATEURSKANTOOR

INKOMSTESTAAT VIR DIE DRIE JAAR GEËINDIG 31 DESEMBER 1997

	1995 - 1997 <u>R</u>	1992 - 1994 <u>R</u>
INKOMSTE	11,673,216	10,464,628
Oorplasing uit Algemene Kerkfonds	9,230,973	8,688,413
* Volgens begroting		
Administrasiekoste verhaal	531,020	1,026,102
* Volgens Bylae H		
Afrolwerk	308,277	228,394
Ouditgelde	1,322,186	456,120
Kommissie verdien	14,898	15,804
Wins met verkoop van bates	80,191	44,641
Oorplasing uit Rentefonds - Afleggingspakette	99,829	-
Oorplasing uit Rentefonds - Verskuiwing kantore	50,000	-
Dividende ontvang	35,842	5,154
MIN: TOTALE UITGAWES	11,965,632	10,130,028
Salarisse en lone	6,608,846	7,296,206
Pensioen- en mediesefondsbydraes	831,376	0
Skryfbehoeftes, drukwerk en seëls	929,860	1,007,452
Telefoon	419,643	0
Ouditeursvergoeding	104,310	106,740
Kantoorhuur	827,894	567,306
Verversings en onthaal	50,609	0
Onderhoud en huur - kantoormasjiene	169,208	178,609
Huur en onderhoud rekenaar	339,051	240,801
Personeelontwikkelingskoste	15,897	11,115
Versekering	59,861	42,898
Reis-, verblyf en motorkoste	448,019	289,400
Kantoorbenodigdhede en algemene koste	305,043	139,411
Waardevermindering	314,437	250,090
Subsidie - Sentik tov Argief	504,359	0
Marknavorsing - Traktemente	2,280	-
Invorderingskoste	2,505	-
Verskuiwing - Kantore	32,434	-
OORSKOT/(TEKORT)		
* Oorgedra na Oorgehoopte Tekort	-292,416	334,600

NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA
(GEMEENTES EN ORGANE VAN BYSTAND UITGESLUIT)

HOSPITAALBEARBEIDING

BALANSSTAAT OP 31 DESEMBER 1997 en 1994

	1997	1994
	R	R
KAPITAAL AANGEWEND		
Opgehoopte fonds	277,083	197,056
Saldo 1 Januarie	197,056	185,143
Plus: Oorskot/(Tekort) vir drie jaar	80,027	11,913
Leningsrekening - Raad van Finansies	17,233	37,243
* Ten opsigte van aankoop van Meyersdal pastorie		
Eiendomsreserwe	45,025	45,025
	<u>339,341</u>	<u>279,324</u>
AANWENDING VAN KAPITAAL		
Vaste eiendom	220,000	220,000
* <i>Johannesburg - volgens Bylae B 8.2.1</i>		
Toerusting	3	3
* <i>Volgens Bylae C</i>		
Hulpbelegging	119,338	59,321
* <i>Administrateurskantoor</i>		
	<u>339,341</u>	<u>279,324</u>

NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA
(GEMEENTES EN ORGANE VAN BYSTAND UITGESLUIT)

HOSPITAALBEARBEIDING

INKOMSTESTAAT VIR DIE DRIE JAAR GEËINDIG 31 DESEMBER 1997

	1995 - 1997	1992 - 1994
	<u>R</u>	<u>R</u>
INKOMSTE	1,646,736	1,215,463
Oorplasing uit Algemene Kerkfonds	1,611,981	1,208,811
* <i>Volgens begroting</i>		
Donasies		2,000
Rente op hulpbelegging		4,652
Huur ontvang : Pastorie	34,755	0
 MIN: TOTALE UITGAWES	 1,566,709	 1,203,550
Koste ten opsigte van standplase:		
Pretoria (2 standplase)	1,000,232	774,933
Johannesburg	562,000	424,355
Dienskantoorfooi	3,200	2,000
Rente op hulpoortrekking		478
Skryfbehoeftes en boeke	1,277	1,784
 OORSKOT/(TEKORT)	 <u>80,027</u>	 <u>11,913</u>
* <i>Oorgedra na Opgehoopte Fonds</i>		

**NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA
(GEMEENTES EN ORGANE VAN BYSTAND UITGESLUIT)**

STUDENTEBEARBEIDING

BALANSSTAAT OP 31 DESEMBER 1997 en 1994

	1997	1994
	<u>R</u>	<u>R</u>
KAPITAAL AANGEWEND		
Opgehoopte fonds	380,092	342,240
Saldo 1 Januarie	342,240	118,478
Plus: Oorskot/(Tekort) vir drie jaar	37,852	223,762
Lenings - Raad van Finansies : Philadelphia	-	19,969
Eiendomsreserwe	305,072	361,801
	<u>685,164</u>	<u>724,010</u>
AANWENDING VAN KAPITAAL		
Vaste eiendom		
* Pastorieë	466,682	585,980
* Pastorieë	-	585,980
Technikon Pretoria	202,000	-
Johannesburg	264,682	-
Hulpbelegging	218,482	138,030
	<u>685,164</u>	<u>724,010</u>

NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA
(GEMEENTES EN ORGANE VAN BYSTAND UITGESLUIT)

STUDENTEBEARBEIDING

INKOMSTESTAAT VIR DIE DRIE JAAR GEËINDIG 31 DESEMBER 1997

	1995 - 1997	1992 - 1994
	<u>R</u>	<u>R</u>
INKOMSTE	3,883,894	3,238,046
Oorplasing uit Algemene Kerkfonds	3,883,894	3,222,258
* Volgens begroting		
Rente op hulpbelegging		15,788
MIN: TOTALE UITGAWES	3,846,042	3,014,284
<i>Rente op hulpoortrekking</i>	-	1,324
<i>Subsidies aan studentegemeentes</i>	3,846,042	3,012,960
OORSKOT/(TEKORT)	<u>37,852</u>	<u>223,762</u>
* <i>Oorgedra na Opgehoopte Fonds</i>		

NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA
(GEMEENTES EN ORGANE VAN BYSTAND UITGESLUIT)

PASTORALE VERWYSINGSDIENS

INKOMSTESTAAT VIR DIE DRIE JAAR GEËINDIG 31 DESEMBER 1997

	1995 - 1997	1992 - 1994
	<u>R</u>	<u>R</u>
INKOMSTE	363,830	441,621
Oorplasing uit Algemene Kerkfonds	276,399	299,294
* Volgens begroting		
Donasies	18,287	18,020
Vorderinge ten opsigte van professionele dienste	69,144	124,307
MIN: TOTALE UITGAWES	450,488	474,229
Traktement en salarisse	375,708	427,683
Kantoorhuur	13,750	17,342
Telefoon	6,951	16,914
Kantoorbenodigdhede	100	12,290
Slegte skuld afgeskryf	8,882	-
Regskoste	5,097	-
Uitdienstredingspakket	40,000	-
OORSKOT/(TEKORT)	<u>-86,658</u>	<u>-32,608</u>
* Oorgedra na Opgehoopde Tekort		

NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA
(GEMEENTES EN ORGANE VAN BYSTAND UITGESLUIT)

KONSERVATORIUM VIR KERKMUSIEK

INKOMSTESTAAT VIR DIE DRIE JAAR GEËINDIG 31 DESEMBER 1997

	1995 - 1997	1992 - 1994
	<u>R</u>	<u>R</u>
INKOMSTE	303,767	259,363
Oorplasing uit Algemene Kerkfonds	74,390	58,855
* <i>Volgens begroting</i>		
Donasies	9,587	13,210
Lesgelde	219,790	187,298
 MIN: TOTALE UITGAWES	 267,049	 228,265
Salaris en lone	200,732	194,985
Dosente en eksaminatorsvergoeding	7,022	4,835
Bydraes tot pensioen- en mediese fondse	34,334	
Administrasiekoste	-	13,008
Huur en telefoonkoste	19,052	14,269
Orrel stemfooi	4,194	1,168
Lisensies	1,468	-
Debiteure invorderingskoste	247	-
 OORSKOT/(TEKORT)	 <u>36,718</u>	 <u>31,098</u>
* <i>Oorgedra na Opgehoopte Fonds</i>		

NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA
(GEMEENTES EN ORGANE VAN BYSTAND UITGESLUIT)

SENTIK

INKOMSTESTAAT VIR DIE DRIE JAAR GEëINDIG 31 DESEMBER 1997

	1995 - 1997	1992 - 1994
	<u>R</u>	<u>R</u>
INKOMSTE	4,984,300	5,498,548
Kursusinkomste	28,189	61,544
Intekengeld	3,007,285	3,189,193
Advertensies	97,487	64,000
Bladgelde	-	29,132
Bruto wins - Uitgewery	1,296,360	1,924,975
Donasie	115	17,233
Subsidie - Administrateurskantoor tov Argief	504,359	212,471
Versekeringseis boeke	50,505	0
MIN: UITGAWES	5,557,313	5,531,589
Salarisse, lone en bydraes	2,543,581	2,885,307
Produksiekoste	2,255,084	2,046,211
Telefoon	88,869	84,186
Onthaal en verversings	3,828	6,256
Motorkoste	189,001	143,685
Skryfbehoeftes en drukwerk	41,515	53,581
Publikasies	22,591	26,358
Foto's en illustrasies	20,809	5,538
Reiskoste - vergaderings	8,353	17,159
Administrasiekoste	88,515	76,974
Kantoorhuur	177,034	63,970
Onderhoud - toerusting	14,097	50,444
Onderhoud en huur rekenaar	55,882	17,600
Kantoorbenodigdhede	1,851	7,326
Versekering	8,200	5,746
Waardevermindering	27,142	23,095
Kursuskoste	5,287	0
Outeursgelde	3,632	15,189
Microfische verfilming	1,578	2,924
Ledegeld	464	40
OORSKOT/(TEKORT)	<u>-573,013</u>	<u>-33,041</u>

NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA
(GEMEENTES EN ORGANE VAN BYSTAND UITGESLUIT)

GENERAAL PRETORIUSGEBOU

BALANSSTAAT OP 31 DESEMBER 1997 en 1994

	<u>1997</u> <u>R</u>	<u>1994</u> <u>R</u>
KAPITAAL AANGEWEND		
Opgehoopte fonds	0	1,841,809
Saldo 1 Januarie	1,841,809	1,797,289
Plus: Oorskot/(Tekort) vir drie jaar	7,642	44,520
	1,849,451	1,841,809
Min: Oorgeplaas na Eiendomsreserwe	-1,849,451	-
Kapitaalvoorsieningsfonds	-	255,100
Eiendomsreserwe	-	3,514,799
	<u>0</u>	<u>5,611,708</u>
AANWENDING VAN KAPITAAL		
Vaste eiendom	-	4,202,565
Hulpbelegging	-	1,409,143
* <i>Administrateurskantoor</i>	<u>0</u>	<u>5,611,708</u>

NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA
(GEMEENTES EN ORGANE VAN BYSTAND UITGESLUIT)

GENERAAL PRETORIUSGEBOU

INKOMSTESTAAT VIR DIE DRIE JAAR GEËINDIG 31 DESEMBER 1997

	1995 - 1997	1992 - 1994
	<u>R</u>	<u>R</u>
INKOMSTE	473,621	923,074
Huur ontvang	361,621	557,074
Oorplasing uit Algemene Kerkfonds	112,000	366,000
* Volgens begroting		
MIN: TOTALE UITGAWES	465,979	878,554
Skoonmaak koste	80,256	35,242
Lone en salarisse	73,819	35,242
Materiaal	6,437	-
Munisipale onkoste	309,428	520,876
Eiendomsbelasting	72,527	-
Water en elektrisiteit	236,901	-
Versekering	9,078	30,477
Onderhoud en herstellings	9,493	200,402
Hysbak onderhoud	57,724	91,557
OORSKOT/(TEKORT)	<u>7,642</u>	<u>44,520</u>
* Oorgedra na Opgehoopte Fonds		

**NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA
(GEMEENTES EN ORGANE VAN BYSTAND UITGESLUIT)**

DIRK VAN DER HOFFGEBOU

BALANSSTAAT OP 31 DESEMBER 1997 en 1994

	1997	1994
	<u>R</u>	<u>R</u>
KAPITAAL AANGEWEND		
Kapitaalvoorsieningsfonds	132,716	132,716
Eiendomsreserwe	1,536,020	1,536,020
Hulpoottrekking		
* <i>Administrateurskantoor</i>	<u>452,053</u>	<u>397,860</u>
	<u>2,120,789</u>	<u>2,066,596</u>
AANWENDING VAN KAPITAAL		
Vaste eiendom	2,064,331	2,064,331
Meubels en toerusting	56,458	2,265
	<u>2,120,789</u>	<u>2,066,596</u>

**NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA
(GEMEENTES EN ORGANE VAN BYSTAND UITGESLUIT)**

DIRK VAN DER HOFFGEBOU

INKOMSTESTAAT VIR DIE DRIE JAAR GEËINDIG 31 DESEMBER 1997

	1995 - 1997	1992 - 1994
	<u>R</u>	<u>R</u>
INKOMSTE		
	975,552	676,101
Huur ontvang	966,982	676,101
Saal	8,570	
MIN: TOTALE UITGAWES	975,552	676,101
Stemfooie	5,938	
Onderhoud en herstellings	151,584	335,215
Skoonmaakkoste	332,424	
Munisipale onkoste	399,772	280,269
Hysbak onderhoud	42,380	28,156
Versekering	34,725	25,892
Waardevermindering	8,729	6,569
* Meubels en toerusting		
	<u>0</u>	<u>0</u>

NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA
(GEMEENTES EN ORGANE VAN BYSTAND UITGESLUIT)

BARTON KEEP

BALANSSTAAT OP 31 DESEMBER 1997 en 1994

	1997	1994
	<u>R</u>	<u>R</u>
KAPITAAL AANGEWEND		
Opgehoopte fonds	49,340	58,222
Saldo 1 Januarie	58,222	29,631
Plus: Oorskot/(Tekort) vir drie jaar	-8,882	28,591
Lening : Restourasie	-	-
Lening : Motorafdakke	-	-
Eiendomsreserwe	430,379	430,379
Hulpoortrekking	67,930	31,403
	<u>547,649</u>	<u>520,004</u>
 AANWENDING VAN KAPITAAL		
Vaste eiendom	547,645	520,000
* Volgens Bylae B2		
Matte en gordyne	4	4
* Volgens Bylae C		
	<u>547,649</u>	<u>520,004</u>

NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA
(GEMEENTES EN ORGANE VAN BYSTAND UITGESLUIT)

BARTON KEEP

INKOMSTESTAAT VIR DIE DRIE JAAR GEËINDIG 31 DESEMBER 1997

	1995 - 1997	1992 - 1994
	<u>R</u>	<u>R</u>
INKOMSTE	214,596	149,246
Huur ontvang	90,806	74,137
Parkeergelde	13,790	8,425
Oorplasing uit Algemene Kerkfonds	110,000	61,780
<i>* Volgens begroting</i>		4,904
MIN: TOTALE UITGAWES	223,478	120,655
Skoonmaakkoste	46,730	12,548
Munisipale onkoste	158,787	101,336
Herstellings en onderhoud	10,077	
Rente betaal	-	2,524
Versekering	7,884	4,247
OORSKOT/(TEKORT)	<u>-8,882</u>	<u>28,591</u>
<i>* Oorgedra na Opgehoopte Fonds</i>		

NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA
(GEMEENTES EN ORGANE VAN BYSTAND UITGESLUIT)

VENTERSKROONKAMPTERREIN

INKOMSTESTAAT VIR DIE DRIE JAAR GEËINDIG 31 DESEMBER 1997

	1995 - 1997	1992 - 1994
	<u>R</u>	<u>R</u>
INKOMSTE	189,322	133,423
Heffings en bydraes	84,487	65,948
Huur	103,582	66,720
Rente en verkope	1,253	755
MIN: UITGAWES	170,009	131,605
Onderhoud:		
* Geboue en terrein	43,569	17,658
Lone en rantsoene	87,847	79,138
Elektrisiteit en gas	25,492	25,636
Telefoon en bankkoste	7,054	4,322
Versekering	2,201	1,566
Waardevermindering		
* Toerusting - bylae C	618	347
Drukwerk	743	439
Vergaderings	2,485	424
Kombuistoerusting en kioskkoste	-	2,075
OORSKOT/(TEKORT)	<u>19,313</u>	<u>1,818</u>
* Oorgedra na Opgehoopte Fonds/Tekort		

NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA
(GEMEENTES EN ORGANE VAN BYSTAND UITGESLUIT)

ROODEPLAATKAMPTERREIN

INKOMSTESTAAT VIR DIE DRIE JAAR GEËINDIG 31 DESEMBER 1997

	1995 - 1997	1992 - 1994
	<u>R</u>	<u>R</u>
INKOMSTE	260,304	103,043
Heffings en bydraes	91,626	49,801
Rente	9,654	0
Huur	159,024	53,242
MIN: UITGAWES	176,124	146,099
Onderhoud:		
* Geboue en terrein	41,748	38,120
* Toerusting	19,149	14,076
Lone en rantsoene	70,028	57,481
Elektrisiteit en gas	29,926	27,747
Telefoon en bankkoste	3,037	2,265
Versekering	2,118	1,896
Waardevermindering:	0	
* Toerusting - bylae C	4,203	1,794
Drukwerk en vergaderingskoste	5,915	2,720
OORSKOT/(TEKORT)	<u>84,180</u>	<u>-43,056</u>
* Oorgedra na Opgehoopte Fonds/Tekort		

NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA
(GEMEENTES EN ORGANE VAN BYSTAND UITGESLUIT)

SENDINGRAAD

BALANSSTAAT OP 31 DESEMBER 1997 en 1994

	1997	1994
	<u>R</u>	<u>R</u>
KAPITAAL AANGEWEND		
Kapitaalvoorsieningsfonds	224,673	153,747
* <i>Ten opsigte van paaiemente vir lenings en oprigting van kerkgeboue en pastorieë</i>		
Saldo 1 Januarie	190,335	102,628
Plus: Toedeling volgens begroting	<u>110,121</u>	<u>322,231</u>
	300,456	424,859
Min: Aanwending	<u>75,783</u>	<u>271,112</u>
Eiendomsreserwe	727,456	707,456
Hulpoottrekking	656,552	773,954
* <i>Administrateurskantoor</i>		
Oortrokke Bank		25,196
Opgehoopte tekort	-25,050	-146,177
Saldo 1 Januarie	<u>-146,177</u>	<u>-76,254</u>
Plus: Oorskot vir drie jaar		
* <i>Teologiese opleiding</i>	167,214	79,270
* <i>Sendingwerk</i>	<u>-</u>	<u>-</u>
	21,037	3,016
Min: Tekort vir drie jaar		
* <i>Teologiese opleiding</i>		
* <i>Sendingwerk</i>	<u>-46,087</u>	<u>-149,193</u>
Opleidingsfonds		
* <i>Geskenk mev JS du Plessis</i>	7,200	7,200
	<u>1,590,831</u>	<u>1,521,376</u>

NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA
(GEMBENTES EN ORGANE VAN BYSTAND UITGESLUIT)

SENDINGRAAD

BALANSSTAAT OP 31 DESEMBER 1997 en 1994 (vervolg)

	1997 <u>R</u>	1994 <u>R</u>
AANWENDING VAN KAPITAAL		
Vaste eiendomme	1,510,476	1,509,550
* Volgens Bylae B 9.1		
Geboue opgerig te Klipdrif	1,510,475	1,509,549
Kerkgeboue en pastorieë		
* Volgens Bylae B1	1	1
Belegging van opleidingsfonds	7,200	7,200
* Geskenk mev JS du Plessis volgens kontrak		
Bankrekening	48,706	0
Diverse debiteure		
Fietse	8	8
* Volgens Bylae C		
Meubels, toerusting en boekery	24,440	4,616
* Volgens Bylae C		
Motorvoertuie	1	2
* Volgens Bylae C		
	<u>1,590,831</u>	<u>1,521,376</u>

**NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA
(GEMEENTES EN ORGANE VAN BYSTAND UITGESLUIT)**

SENDINGRAAD - SENDINGWERKREKENING

INKOMSTESTAAT VIR DIE DRIE JAAR GEËINDIG 31 DESEMBER 1997

	1995 - 1997	1992 - 1994
	<u>R</u>	<u>R</u>
INKOMSTE	3,855,033	3,636,737
Bydraes	38,903	75,642
Oorplasing uit Algemene Kerkfonds	3,814,952	3,551,569
* <i>Volgens begroting</i>		
Diverse verkope	1,178	9,526
Verkope	22,086	25,848
Min: Aankope	20,908	16,322
MIN: TOTALE UITGAWES	3,901,120	3,785,930
Onkoste Superintendent	814,356	655,875
Reis- en verblyfkostes	50,266	52,553
Administrasiekoste	-	15,975
Koste van Algemene Kerkvergadering	-	8,393
Korting op studielenings	-	6,230
Rente op hulpvoortrekking	-	100,169
Skryfbenodigdhede en drukwerk	40,199	32,556
Pensioene	119,809	85,491
Verversings	11,195	9,329
Subsidies aan ringsrade	2,666,297	2,684,728
Versekering	12,324	14,219
Kapitaalvoorsiening	184,774	120,412
Vervoer van meubels	1,900	-
OORSKOT/(TEKORT)	<u>-46,087</u>	<u>-149,193</u>
* <i>Oorgedra na Opgehoopde Fonds</i>		

NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA
(GEMEENTES EN ORGANE VAN BYSTAND UITGESLUIT)

SENDINGRAAD - TEOLOGIESE OPLEIDINGSREKENING

INKOMSTESTAAT VIR DIE DRIE JAAR GEËINDIG 31 DESEMBER 1997

	<u>1995 - 1997</u>	<u>1992 - 1994</u>
	<u>R</u>	<u>R</u>
INKOMSTE	3,449,457	3,337,074
Oorplasing uit Algemene Kerkfonds	3,382,687	3,281,875
* Volgens begroting		
Versekeringsseis	12,682	0
Rente op beleggings	2,160	2,160
Rente op lopende rekening	7,901	-
Donasies en bydraes	44,027	53,039
MIN: TOTALE UITGAWES	3,282,243	3,257,804
Koste ten opsigte van dosente	2,329,969	2,407,241
Kantoorkostes	130,690	83,377
Koste ten opsigte van studente	369,666	305,863
Koste ten opsigte van geboue	285,018	254,501
Afskeidsfunksie - Dosente	5,510	-
Administrasiekoste	-	15,500
Rente op hulpvoortrekking	-	83,231
Boeke aangekoop vir biblioteek	5,524	5,792
Waardevermindering	8,424	10,062
* meubels en toerusting		
Kapitaalvoorsiening	147,442	92,237
OORSKOT/(TEKORT)	<u>167,214</u>	<u>79,270</u>
* Oorgedra na Opgehoopte Fonds		

NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA
(GEMEENTES EN ORGANE VAN BYSTAND UITGESLUIT)

FONDS VIR GEMEENTE OPBOU

BALANSSTAAT OP 31 DESEMBER 1997 en 1994

	1997 R	1994 R
KAPITAAL AANGEWEND		
Kapitaalfonds	722,797	722,797
Rentefonds	-12,546	10,349
Saldo 1 Januarie	10,349	-10,489
Plus: Oorskot/(Tekort) vir die jaar	-22,895	15,838
	-12,546	5,349
Plus: Bydraes	-	5,000
	710,251	733,146
AANWENDING VAN KAPITAAL		
Beleggings	710,251	733,146
* <i>Kerkgeld- vir Kerkwerkfonds</i>	710,251	733,146

INKOMSTESTAAT VIR DIE DRIE JAAR GEËINDIG 31 DESEMBER 1997

	1995 - 1997 R	1992 - 1994 R
INKOMSTE	2,344,996	1,567,204
Rente ontvang en ontvangbaar	233,519	222,932
Kerkgeld- vir Kerkwerkfonds	227,246	222,932
Hulpbelegging	6,273	-
* <i>Administrateurskantoor</i>		
Oorplasing uit Algemene Kerkfonds	1,960,173	1,344,272
* <i>Volgens begroting</i>		
Huur ontvang	151,304	
MIN: TOTALE UITGAWES	2,367,891	1,551,366
OORSKOT/(TEKORT)	-22,895	15,838
* <i>Oorgedra na Opgehoopde Fonds</i>		

NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA
(GEMEENTES EN ORGANE VAN BYSTAND UITGESLUIT)

TEOLOGIESE OPLEIDING

BALANSSTAAT OP 31 DESEMBER 1997 en 1994

	1997	1994
	R	R
KAPITAAL AANGEWEND		
Opgehoopte fondse	3,572,657	3,310,615
Algemene Teologiese Opleidingsfonds	971,647	1,426,379
Saldo 1 Januarie 1996	1,426,379	573,838
Plus: Oorskot/(Tekort) vir drie jaar	-454,732	852,541
Omskrewe fondse	2,521,045	1,810,105
* Volgens bylae F		
Kapitaal	1,438,628	1,031,799
Opgehoopte rente	1,082,417	778,306
Ander beursfondse	79,965	74,131
* Nog nie aangewend nie (volgens bylae E)		
Kapitaalvoorsieningsfonds vir studielenings	5,514,799	5,399,749
	<u>9,087,456</u>	<u>8,710,364</u>
AANWENDING VAN KAPITAAL		
Vaste eiendom	213,908	13,245
* Volgens Bylae B12		
Aandelebeleggings	2	2
* Volgens Bylae D		
Fondsbeleggings by die Raad van Finansies	1,429,763	1,022,934
* Volgens Bylae F		
Studielenings	3,860,937	4,377,634
Hulpbelegging	3,582,846	3,296,549
* Administrateurskantoor		
	<u>9,087,766</u>	<u>8,710,364</u>

NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA
(GEMEENTES EN ORGANE VAN BYSTAND UITGESLUIT)

TEOLOGIESE OPLEIDING

INKOMSTESTAAT VIR DIE DRIE JAAR GEËINDIG 31 DESEMBER 1997

	1995 - 1997	1992 - 1994
	R	R
INKOMSTE	4,843,286	4,082,027
Oorplasing uit Algemene Kerkfonds	4,315,003	3,167,917
* Volgens begroting		
Rente ontvang	515,528	888,980
Dividende	12,670	4,630
* Dagbreek Trust		
Donasie	85	20,500
MIN: TOTALE UITGAWES	5,298,018	3,229,486
Subsidie aan Universiteit van Pretoria t.o.v. salarisse - professore en hulpdosente	3,476,095	2,101,452
Aanvulling van salarisse	737,949	349,621
Administrasiekoste	-	197,000
Kuratoriumsaaamtrek	-	9,811
Legitimasiekoste	-	5,952
Dekaanskamer	-	1,000
Korting op studieleninge	463,905	254,563
Funksies en kampe-studente	17,513	19,087
Afskeidsfunksie - Professor	2,000	-
Kapitaalvoorsieningsfonds	115,000	291,000
Drukwerk en telefoon	14,295	-
Oninbare skulde	249,133	-
Tekort HTS	222,128	-
OORSKOT/(TEKORT)	-454,732	852,541
* Oorgedra na Opgehoopte Fonds		

NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA
(GEMEENTES EN ORGANE VAN BYSTAND UITGESLUIT)

BYLAE E

TEOLOGIESE OPLEIDINGSFONDS

BYLAE VAN BEURSFONDSE OP 31 DESEMBER 1997

Naam van Beursfonds	Saldo	Byvoeging	Oorgeplaas	Saldo
	01/01/1994			31/12/97
	R	R	R	R
Ring van Laeveld	8,781	2,907		11,688
Ring van Middelburg	20,150	14,269	3,000	31,419
Ring van Noord Kaapland	0	800		800
Ring van Pretoria	2,329	2,229		4,558
Ring van Zoutpansberg	42,871	6,252	17,623	31,500
	74,131	26,457	20,623	79,965

**NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA
(GEMEENTES EN ORGANE VAN BYSTAND UITGESLUIT)**

TEOLOGIESE OPLEIDINGSFONDS

BYLAE VAN DIVERSE FONDSE OP 31 DESEMBER 1997

BYLAE F

Naam van Fonds	KAPITAAL			Totale Opgeh. rente op 31/12/97
	Saldo 31/12/97	Belê by RvF	Belê in ander bates & fondse	
J & F Botha Trustfonds	14,332	14,332		14,198
WP Brouwerfonds	140,000	140,000		51,500
De Loorfonds	1,000	1,000		4,097
Dreyer-Hendriksfonds	4,000	4,000		19,178
JF du Preezfonds	255,395	255,395		45,253
C & L Groblerfonds	250,637	250,637		376,388
BC Greylingfonds	240,522	240,522		158,054
PDS Hagenfonds	35,491	35,491		47,490
Johanna Houghfonds	1,000	1,000		761
Herman Harmzenfonds	25,000	25,000		40,000
E Kuhn Studiefonds	200	200		404
Meyerfonds	900	900		3,700
Johanna Minnaarfonds	38,057	38,057		9,831
NHSV Pretoria-Oosfonds	408	408		613
AJG Oosthuizenfonds	13,025	13,025		8,952
Petrusburgsefonds	12,659	3,794	8,865	9,773
Pretoria Euufeesfonds	5,410	5,410		7,440
Ringsbeursfondse	39,251	39,251		40,476
Ring van Zeerust	1,713	1,713		2,770
Ring van Zimbabwe	950	950		1,425
Petrus Robbertzefonds	109,108	109,108		112,748
PG Roetsfonds	4,000	4,000		1,249
HB Roosfonds	350	350		770
Johan Steinmanfonds	608	608		1,483
Nagraadse Beursfonds	12,000	12,000		7,200
G & C Swanepoelfonds	12,000	12,000		10,297
Venter Beursfonds	10,000	10,000		8,167
CA van Aswegenfonds	1,500	1,500		4,551
EH vd Bergfonds	14,651	14,651		17,752
IM vd Bergfonds	80,371	80,371		18,753
EJC Lindefonds	50,770	50,770		19,717
Ollie van Eckfonds	500	500		960
CLLC vanb Schoorfonds	4,000	4,000		2,016
Jan (Boomplass) Visserfonds	1,428	1,428		2,967
JLP Wolmaransfonds	612	612		1,525
HJ vd Bergfonds	6,780	6,780		7,014
E van Rensburgfonds	50,000	50,000		22,945
Totaal	1.438.628	1.429.763	8.865	1.082.417

NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA
(GEMEENTES EN ORGANE VAN BYSTAND UITGESLUIT)

STAAT VAN BRON EN AANWENDING VAN FONDSE VIR DIE DRIE JAAR GEËINDIG 31 DESEMBER ...

	1997 R	1994 R
BRON VAN INKOMSTE		
1. FONDSE VERKRY UIT OORSKOT INKOMSTE	1,345,253	952,538
Administrateurskantoor	-	334,600
Barton Keep	-	28,591
De Jager Haum	894,830	-
Evangelisasiestandplase	54	62,649
Fonds vir Gemeente Opbou	-	20,838
Genl. Pretoriusgebou	-	44,520
Hospitaalbearbeiding	80,027	11,913
Kampterreine	103,493	-
Kital	-	194,567
Konservatorium vir Kerkmusiek	36,718	31,098
Sendingraad	121,127	-
Studentebearbeiding	37,852	223,762
Versekeringsfonds	71,152	-
2. BYDRAES	401,232	1,422,607
NHSV Hoofbestuur	86,941	66,459
Teologiese Opleidingsfonds	262,042	1,315,573
Van der Hoffstudiefonds	52,249	40,575
3. KAPITAALVOORSIENINGSFONDS	194,150	802,596
4. TOENAME IN BATEFONDS	587,459	1,438,413
5. TOENAME IN LENINGS	5,315,751	17,697,391
* Kerkgeld vir Kerkwerk		
6. AFNAME IN VASTE EIENDOM	3,440,391	3,570,863
7. TOENAME IN KREDITEURE	763,021	1,346,992
Ope rekeninge	-61,509	-539,546
Diverse Trustfondse	824,530	2,100,316
Inkomste vooruit ontvang	-	-213,778
8. AFNAME IN AANDEELBELEGGINGS	8,155,711	2
9. TOENAME IN ALGEMENE RESERWE	4,817	-
10. AFNAME IN BEDRYFSBATES	3,541,664	-
11. TOENAME IN EIENDOMSRESERWE	1,274,016	-
	25,023,465	27,231,402

NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA
(GEMEENTES EN ORGANE VAN BYSTAND UITGESLUIT)

STAAT VAN BRON EN AANWENDING VAN FONDSE VIR DIE DRIE JAAR GEËINDIG 31 DESEMBER ...

	1997 <i>R</i>	1994 <i>R</i>
AANWENDING VAN FONDSE		
1. FINANSIERING VAN TEKORTE	25,007,200	4,106,494
Administrateurskantoor	292,416	-
Algemene Kerkfonds	160,020	141,187
Barton Keep Eiendom	8,882	-
Bearbeiding van Bejaardes	-	-
Fonds vir Gemeente Opbou	22,895	-
Genl. Pretoriusgebou	1,841,809	-
Jacob Marestraat Eiendom	-	-
Kampterreine	-	41,238
Sentik (Kital, tydskrifte..)	573,013	-
Minnaarstraat Eiendom	422,603	138,474
Pastorale Verwysingsdiens	86,658	32,608
Raad vir Jeugwerk	-	2,082
Rentefonds	1,714,399	3,348,873
Sakebedrywe	19,884,505	-
Sendingraad	-	69,923
Sentrale fonds vir publikasies	-	11,221
Tydskrifafdeling	-	227,608
Verhuurde Eiendom	-	-
Versekeringsfonds	-	93,280
2. AFNAME IN EIENDOMSRESERWE	-	320,361
3. TOENAME IN BEDRYFSBATES	-	16,872,249
4. TOENAME IN VASTE BATES	16,265	54,204
	25,023,465	27,231,402

BYLAE J

PENSIOENFONDS

**REGLEMENT
VAN DIE**

**PREDIKANTE PENSIOEN- EN WEDUWEE- EN
WESEFONDS VAN DIE NEDERDUITSCH
HERVORMDE KERK VAN AFRIKA**

INHOUDSOPGAWE

ARTIKEL	BLADSY
1. NAAM, AANVANGSDATUM, STATUS, DOELSTELLINGS EN GEREĞISTREERDE KANTOOR	1
2. WOORDBEPALINGS	1
3. BESTUUR VAN FONDS	6
3.1 BEHEER EN PENSIOENRAAD	6
3.2 MAGTE VAN DIE PENSIOENRAAD	7
3.3 HOOFBEAMPTE	8
3.4 TEKENMAGTE	8
3.5 REKENINGBOEKE	8
3.6 BESTUUR VAN DIE FONDS	8
3.7 OUDITEUR	8
3.8 ADMINISTRASIE	9
3.9 PERSOONLIKE AANSPEEKLIKHEID	9
3.10 GETROUHEIDSVERSEKERING	9
3.11 REGISTRASIE EN BEWARING VAN SEKURITEITE	9
3.12 AKTUARIS EN AKTUARIËLE WAARDERING	9
4. LIDMAATSKAP	10
4.1 KWALIFISERING	10
4.2 BEËINDIGING VAN LIDMAATSKAP	10
4.3 BEWYS VAN OUDERDOM	11
4.4 BEWYS VAN VOORTBESTAAN	11
5. BYDRAES	11
5.1 LIDBYDRAES	11
5.2 WERKGEWERBYDRAES	11
5.3 BETALING VAN BYDRAES	13
5.4 BETALINGS AAN VERSEKERAARS	13
6. AFTREEVOORDELE	13
6.1 NORMALE AFTREDE	13
6.2 VROEË AFTREDE	13
6.3 LEDE OP 1 SEPTEMBER 1961	13
6.4 BETALING VAN JAARGELDE	14
7. STERFTEVOORDELE NA AFTREDE	14
7.1 ENKELBEDRAG	15
7.2 GADEJAARGELD	15
7.3 KINDERJAARGELD	15
7.4 VOORWAARDES EN BETALING VAN STERFTEVOORDELE NA AFTREDE	15
7.5 GESAMENTLIKE JAARGELD	16
8. STERFTEVOORDELE VOOR AFTREDE	16
8.1 STERFTE VOOR AFTREDE	16
8.1.1 ENKELBEDRAG	16

ARTIKEL

BLADSY

8.1.2	GADEJAARGELD	16
8.1.3	KINDERJAARGELD	16
8.2	STERFTE OP OF NA DIE NORMALE AFTREEDATUM	16
8.3	VOORWAARDES EN BETALING VAN STERFTEVOORDELE VOOR AFTREDE	16
8.4	VERSEKERING	17
9.	UITDIENSTREDINGSVOORDELE	17
10.	OPSIE OM GEWONE VERSEKERING AAN TE GAAN	18
11.	VOORDELE GEDURENDE TYDELIKE AFWESIGHEID	19
12.	JAARGELDVERHOGINGS	20
13.	ALGEMEEN	20
13.1	AFSTAAN VAN VOORDELE	20
13.2	ONOPGEËISDE VOORDELE	20
13.3	GROTER VOORDELE	21
13.4	OORDRAGTE NA OF VAN ANDER FONDSE	20
13.5	BETALING VAN VOORDELE	
13.6	BETAALMIDDEL	22
13.7	GESKILLE	23
13.8	VERANDERING VAN REGLEMENT	23
13.9	BEGUNSTIGDES IS UITGESTELDE SKULDEISERS	23
13.10	INSAE TOT DOKUMENTE VAN DIE FONDS	23
13.11	DIENSVOORWAARDES ANDERSINS ONVERANDERD	23
13.12	GELDE VERSKULDIG AAN DIE WERKGEWER EN/OF DIE FONDS	23
13.13	ONTBINDING	24
13.13.1	GEDEELTELIKE ONTBINDING	24
13.13.2	VOLLE ONTBINDING	25
13.13.3	SAMESMELTING	27

ARTIKEL 1

NAAM, AANVANGSDATUM, STATUS, DOELSTELLINGS EN GEREGISTREERDE KANTOOR

Die PREDIKANTE PENSIOEN- EN WEDUWEE- EN WESEFONDS VAN DIE NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA (hierna die FONDS genoem) is op 1 September 1948 (hierna die AANVANGSDATUM genoem) gestig. Al die bates wat voor die AANVANGSDATUM ontstaan het, is op die AANVANGSDATUM by die FONDS geïnkorporeer. Die bepalinge van hierdie reglement is bindend op al die gemeentes en organe van bystand van die BEHERENDE WERKGEWER asook op al die BEGUNSTIGDES van die FONDS. Met ingang van 1 Augustus 1995 is die reglement van die FONDS hersien.

Indien registrasie van hierdie reglement na 1 Augustus 1995 plaasvind, word dit geag dat hierdie reglement vanaf 1 Augustus 1995 van krag is.

Die FONDS word met regs persoonlikheid bekleed en is bevoeg om in sy naam as regs persoon as eiser of verweerder in regte op te tree en om alle dinge te doen wat vir die uitoefening van sy bevoegdhede of die verrigting van sy werksaamhede ingevolge hierdie reglement nodig is of daarmee in verband staan.

Die FONDS is deur die BEHERENDE WERKGEWER gestig om af treevoordele aan LEDE en sterftevoordele aan ander BEGUNSTIGDES te voorsien.

Die geregistreerde kantoor van die FONDS is geleë te ABSA Konsultante en Aktuarisse (Edms) Beperk, 2de Vloer, Momentum Sentrum, Oos-Toring, Pretoriusstraat 343, Pretoria, 0002. Die TRUSTEES mag die kantoor na enige ander omgewing laat verskuif indien omstandighede dit vereis, mits die nodige wysiging aan die reglement vooraf deur die REGISTRATEUR geregistreer word.

ARTIKEL 2

WOORDBEPALINGS

In hierdie reglement, tensy 'n teenstrydige bedoeling blyk, het alle woorde wat in die WET omskryf is maar nie in hierdie reglement nie, die betekenis wat aldus daaraan in die WET toegesê is, het alle woorde en uitdrukkings wat die manlike geslag aandui ook op die vroulike geslag betrekking en het verwysings in die enkelvoud ook op die meervoud betrekking, en omgekeerd. Opskrifte en subopskrifte is slegs vir verwysingsdoeleindes bedoel en word nie by die uitleg van die reglement in ag geneem nie. Tensy 'n teenstrydige bedoeling blyk, het die volgende woorde en uitdrukkings die betekenis wat hierna aan hulle toegeken word:

AFHANKLIKE

Met betrekking tot 'n LID:

(a) iemand ten opsigte van wie die LID regtens vir onderhoud aanspreeklik is;

- (b) iemand ten opsigte van wie die LID nie regtens vir onderhoud aanspreeklik is nie, indien so iemand
- (i) by die afsterwe van die LID, na die oordeel van die PENSIOENRAAD, inderdaad van die LID vir onderhoud afhanklik was;
 - (ii) die eggenote of eggenoot van die LID is, met inbegrip van 'n party by 'n gewoontehuwelik volgens inheemse reg en gewoonte of by 'n verbintenis wat volgens die leerstellings van 'n Asiatiese godsdienst as 'n huwelik erken word;
- (c) iemand ten opsigte van wie die LID regtens vir onderhoud aanspreeklik sou geword het, indien die LID nie gesterf het nie;

AKTUARIS

'n Genoot van 'n instituut, fakulteit, vereniging of kapittel van aktuarisse soos deur die REGISTRATEUR goedgekeur en ingevolge artikel 3.12.1 aangestel;

BEGUNSTIGDE

'n Persoon wat ingevolge die reglement op voordele geregtig is;

BEHERENDE WERKGEWER

Die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika;

BENOEMDE

Met betrekking tot 'n LID, 'n persoon wat deur die LID ingevolge artikel 13.5.2 benoem is om voordele by sy afsterwe te ontvang;

BEVOEGDE KERKLIKE VERGADERINGS

Die Algemene Kerkvergadering, die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering, die Raad van Finansies en die PENSIOENRAAD;

BYSTANDSFONDS

Die Bystandsfonds van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika;

EENMALIGE BEDRAG

Ten opsigte van 'n LID, 5% van die VERSORGINGSVOORDEEL;

FONDSJAAR

Die tydperk wat op 'n FONDSVERJAARDAG begin en op die dag voor die daaropvolgende FONDSVERJAARDAG eindig;

FONDSVERJAARDAG

Die eerste dag van Mei 1989 en die eerste dag van Mei van elke daaropvolgende jaar;

GADEJAARGELD

Die jaarlikse bedrag van 24% van die VERSORGINGSVOORDEEL wat in gelyke maandelikse paaïemente aan die GEREGTIGDE GADE van 'n LID na die afsterwe van sodanige LID uitbetaal word. Die GADEJAARGELD is maandeliks agterna betaalbaar vir solank die GEREGTIGDE GADE leef en mag nie gekommuteer word nie;

GEREGTIGDE GADE

Die gade wat na 'n LID se afsterwe tot bevrediging van die PENSIOENRAAD bewys lewer dat sy op die datum van die LID se afsterwe met die oorledene getroud was; met dien verstande dat:

- * die LID die FONDS in kennis gestel het dat hy met die betrokke gade getroud is en die FONDS dit so aanvaar het; en*
- * in geval van die afsterwe van 'n PENSIOENARIS, sodanige gade alreeds op die datum van die PENSIOENARIS se aftrede met hom getroud was;*

GEREGTIGDE KIND

Die kind wat voor die LID se aftrede met pensioen die ongetroude kind van die LID was, insluitende 'n stiefkind en 'n wettig aangenome kind, wat na die diskresie van die PENSIOENRAAD onmiddellik voor die LID se dood geheel van die LID vir onderhoud afhanklik was en wat onmiddellik voor die LID se dood:

- * nog nie die ouderdom van 18 jaar bereik het nie, nie selfonderhoudend was nie en nog nie onder die INKOMSTEBELASTINGWET belastingpligtig was nie; of*
- * nog nie die ouderdom 26 jaar bereik het nie, nie onder die INKOMSTEBELASTINGWET belastingpligtig was nie en 'n voltydse student was by 'n opvoedkundige inrigting wat deur die PENSIOENRAAD goedgekeur is; of*
- * fisies of geestelik gestrem was en nie onder die INKOMSTEBELASTINGWET belastingpligtig was nie;*

HOOFBEAMPTE

Die persoon wat ingevolge artikel 3.3 aangestel is;

INKOMSTEBELASTINGWET

Die Inkomstebelastingwet, 1962 (Wet No. 58 van 1962) soos gewysig;

JAARGELD

Ten opsigte van 'n LID, 1% van die VERSORGINGSVOORDEEL;

KINDERJAARGELD

Die jaarlikse bedrag van 3,75% van die VERSORGINGSVOORDEEL wat in gelyke maandelikse paaïemente aan elk van die GEREGTIGDE KINDERS van 'n LID na die afsterwe van sodanige LID

uitbetaal word. Die KINDERJAARGELD is maandeliks agterna betaalbaar vir solank sodanige kind/kinders 'n GERECHTIGDE KIND/KINDERS bly en mag nie gekommuteer word nie;

KOMMISSARIS

Die Kommissaris van Binnelandse Inkomste;

LID

Enige WERKNEMER wat ingevolge die bepalings van die reglement tot lidmaatskap van die FONDS toegelaat is (met inbegrip van 'n PENSIOENARIS en 'n persoon wat 'n inkomste vanaf die BYSTANDSFONDS ontvang);

NORMALE AFTREEDATUM

Die eerste dag van die maand wat saamval met of wat volg op bereiking van die NORMALE AFTREE-OUDERDOM;

NORMALE AFTREE-OUDERDOM

Die ouderdom van 65 jaar;

UDITEUR

'n Ouditeur wat ingevolge die Wet op Openbare Rekenmeesters en Ouditeurs, 1991 (Wet No. 80 van 1991) soos gewysig, geregistreer is en ingevolge artikel 3.7 aangestel is;

PENSIOENARIS

'n LID van die FONDS wat afgetree het en wat ingevolge die bepalings van hierdie reglement op 'n pensioen geregtig is;

PENSIOENGEWENDE DIENS

Onafgebroke diens by die WERKGEWER waartydens die LID tot die FONDS bygedra het, tesame met enige tydperk wat die LID in diens van die WERKGEWER was en wat vir pensioendoeleindes deur die WERKGEWER erken is.

In die geval van 'n LID wat 'n verminderde VERSORGINGSVOORDEEL ontvang, word sy diens op 'n pro rata basis aangepas vir die tydperk waartydens hy die verminderde VERSORGINGS-VOORDEEL ontvang.

PENSIOENGEWENDE DIENS word in jare en maande bereken maar 'n gedeelte van 'n maand word buite rekening gelaat;

PENSIOENRAAD

Die persone wat ingevolge artikel 3.1.4 benoem of aangestel is;

REGISTRATEUR

Die Registrateur van Pensioenfondse wat ingevolge die Wet op die Raad op Finansiële Dienste, 1990 (Wet No. 97 van 1990) soos gewysig, aangestel is;

RENTE

Tensy elders spesifiek in hierdie reglement vermeld, rente teen 7,5% per jaar, jaarliks saamgestel;

VASGESTELDE DATUM

Die AANVANGSDATUM; met dien verstande dat in die geval van 'n WERKGEWER wat na sodanige datum tot die FONDS toegelaat word, VASGESTELDE DATUM die datum waarop sodanige WERKGEWER tot die FONDS toegelaat word, beteken;

VERSEKERAAR

'n VERSEKERAAR wat ingevolge die Versekeringswet, 1943 (Wet No. 27 van 1943) soos gewysig, geregistreer is om langtermyn versekeringsbesigheid te bedryf;

VERSORGINGSVOORDEEL

Die VERSORGINGSVOORDEEL wat as basis gebruik word vir die berekening van bydraes en voordele. Dit word telkens by 'n Algemene Kerkvergadering bepaal en staan vas tot by die eersvolgende FONDSVERJAARDAG. Op sodanige FONDSVERJAARDAG en op elke FONDSVERJAARDAG daarna tot en met die volgende Algemene Kerkvergadering word die VERSORGINGSVOORDEEL deur die PENSIOENRAAD in medewerking met die AKTUARIS hersien;

WERKGEWER

Die BEHERENDE WERKGEWER en daardie van sy verwante of filiaal organe of gemeentes wat as WERKGEWER met die goedkeuring van die BEHERENDE WERKGEWER tot die FONDS toegelaat is op sodanige voorwaardes as wat die BEHERENDE WERKGEWER in samewerking met die TRUSTEES mag bepaal. Ten opsigte van enige LID beteken WERKGEWER in enige stadium daardie WERKGEWER by wie hy op daardie tydstip in diens is of by wie hy laaste in diens was, na gelang van die geval;

WERKNEMER

Enige predikant wat deur die WERKGEWER tot die evangeliebediening toegelaat is, met inbegrip van 'n predikant wat in besondere diens of wat tot 'n besondere taak deur die WERKGEWER benoem is;

WET

Die Wet op Pensioenfondse, 1956 (Wet No. 24 van 1956) soos gewysig, en die regulasies wat daaronder uitgevaardig is.

ARTIKEL 3

BESTUUR VAN FONDS

3.1 BEHEER EN PENSIOENRAAD

- 3.1.1 *Die beheer van die FONDS berus by die Algemene Kerkvergadering wat die administrasie daarvan opdra aan die PENSIOENRAAD as orgaan van bystand. Die PENSIOENRAAD het beslissing oor alle aangeleenthede van die FONDS, asook oor alle dispute of onsekerhede. Teen beslissings kan in hoër beroep gegaan word by die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering en die Raad van Finansies in samesitting onder voorsitterskap van die Voorsitter van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering of, indien so verkies, by die Algemene Kerkvergadering in sy gewone sitting.*
- 3.1.2 *Die uitspraak van of die gesamentlike vergadering van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering en die Raad van Finansies of die Algemene Kerkvergadering is finaal en bindend.*
- 3.1.3 *Wanneer die PENSIOENRAAD, of die kerklike vergadering by wie in hoër beroep gegaan is, moet beslis, kan hulle, tensy anders hierin bepaal, handel volgens sodanige getuienis as wat hulle toereikend ag, afgesien daarvan of dit 'n wettige bewys uitmaak of nie.*
- 3.1.4 *Die PENSIOENRAAD bestaan uit ses lede. Die Algemene Kerkvergadering benoem tydens die een gewone sitting drie lede en in die daaropvolgende gewone sitting twee lede uit 'n naamlys wat die moderamen aan hom voorlê. Die Administrateur van die BEHERENDE WERKGEWER is amshalwe lid van die PENSIOENRAAD.*
- 3.1.5 *Die kworum van 'n vergadering van die PENSIOENRAAD is vier en sodanige kworum is bevoeg om enige pligte van die PENSIOENRAAD uit te voer, ongeag enige vakature wat op die PENSIOENRAAD mag bestaan.*
- 3.1.6 *Die Administrateur van die BEHERENDE WERKGEWER is sekretaris en quaestor van die FONDS.*
- 3.1.7 *'n LID van die PENSIOENRAAD hou op om sodanig te wees indien:*
- * hy ophou om sy amp as Administrateur van die BEHERENDE WERKGEWER te beklee; of*
 - * hy bedank deur die voorsitter skriftelik kennis te gee; of*
 - * hy geestelik of liggaamlik ongeskik raak; of*
 - * sy boedel gesekwestreer of oorgegee word tot voordeel van sy skuldeisers; of*
 - * hy skuldig bevind word, hetsy in die Republiek van Suid-Afrika of elders, aan diefstal, bedrog, vervalsing of enige dergelike misdaad; of*
 - * hy uit 'n vertrouensamp ontslaan word op grond van wangedrag; of*

- * *hy op enige aanklag skuldig bevind en veroordeel word tot gevangenisstraf sonder die keuse van 'n boete; of*
- * *hy onbevoeg word om 'n direkteur van 'n maatskappy te wees kragtens die Maatskappywet, 1973 (Wet No. 61 van 1973); of*
- * *die FONDS ontbind word, onderworpe egter aan die bepalings van artikel 13.13.*

3.1.8 *'n Toevallige vakature op die PENSIOENRAAD word aangevul deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering.*

3.1.9 *Die PENSIOENRAAD vergader soos nodig. Op die eerste vergadering van die PENSIOENRAAD na elke gewone Algemene Kerkvergadering word 'n voorsitter en ondervoorsitter gekies. Op alle vergaderings is die beslissing van die meerderheid bindend en in geval die stemme staak, beskik die voorsitter van die vergadering benewens sy gewone stem ook oor 'n beslissende stem.*

3.1.10 *Reis- en verblyfkoste vir die bywoon van vergaderings word deur die FONDS betaal op die skaal wat deur die BEHERENDE WERKGEWER van tyd tot tyd bepaal word.*

3.1.11 *Die PENSIOENRAAD mag verdere reëls neerlê wat sy werkwyse bepaal, mits sodanige reëls nie met die bepalings van hierdie reglement bots nie.*

3.1.12 *Notule word gehou van die vergaderings van die PENSIOENRAAD en op elke vergadering word die notule van die vorige vergadering deur die voorsitter van die vergadering en die sekretaris onderteken nadat dit deur die vergadering bekragtig is.*

3.2 MAGTE VAN DIE PENSIOENRAAD

3.2.1 *'n Rekening word in die naam van die FONDS by 'n depositonemende instelling deur die REGISTRATEUR goedgekeur, geopen en alle gelde ontvang ten bate van die FONDS word in die rekening inbetaal.*

3.2.2 *Behoudens die bepalings van die WET is die PENSIOENRAAD bevoeg om ingevolge hierdie reglement uitvoering te gee aan die doelstellings van die FONDS. Sonder om op enige wyse afbreuk te doen aan die algemene strekking van hierdie bepaling besit die PENSIOENRAAD die volgende bevoegdhede:*

- * *om gelde van die FONDS te ontvang, te beheer en aan te wend;*
- * *om gelde teen rente of andersins vir die doeleindes van die FONDS op te neem, te leen of uit te leen; met dien verstande dat lenings deur die FONDS aangegaan, beperk word tot tydelike lenings om onvoorsiene kontant tekorte aan te vul of om aantreklike beleggingsmoontlikhede te benut;*
- * *om vir die gebruik van die FONDS roerende of onroerende eiendom aan te koop, te verhuur, te leen, of uit te leen, of andersins te bekom, daarmee te handel of daarvan afstand te doen, met dien verstande dat enige surplus onroerende eiendom aangeskaf bo die behoeftes van die FONDS vir tyd en wyl verhuur mag word;*
- * *om enige gelde wat nie onmiddellik vir lopende uitgawes van die FONDS nodig word nie te belê, op deposito te plaas, voor te skiet of andersins daarmee te handel*

teen sodanige sekuriteit en op sodanige wyse as wat hulle mag bepaal en om sodanige sekuriteite te realiseer, te wysig, te herbelê of andersins daarmee te handel;

- * om in sekere omstandighede 'n LID se toekomstige voordele ingevolge die reglement van die FONDS te verbind soos meer breedvoerig uiteengesit in artikel 13.12;*
- * om regulasies op te stel waarin voorgeskryf word hoe enige eise by die FONDS ingedien en deur die FONDS behandel moet word;*
- * om sodanige voordele as wat hulle mag bepaal by 'n VERSEKERAAR te laat verseker;*
- * om namens die FONDS kontrakte aan te gaan, om enige regsgeding of regsproses deur die FONDS in te stel, deur te voer, te skik of te laat vaar en om enige regsgeding of regsproses teen die FONDS ingestel, te verdedig of te skik;*
- * om in die algemeen sodanige ander stappe of handelinge te doen as wat bevorderlik is vir die verwesenliking van die doelwitte van die FONDS.*

3.3 HOOFBEAMPTE

Onderhewig aan die REGISTRATEUR se goedkeuring, is die sekretaris van die FONDS die HOOFBEAMPTE van die FONDS. Indien die HOOFBEAMPTE vir meer as dertig dae uit die Republiek afwesig is of andersins nie in staat is om sy pligte uit te voer nie of indien die FONDS van sekretaris verander, stel die BEHERENDE WERKGEWER iemand anders aan om as HOOFBEAMPTE op te tree vir die tydperk van eersgenoemde se afwesigheid of onvermoë of word die nuwe sekretaris die HOOFBEAMPTE van die FONDS. Die PENSIOEN-RAAD stel die REGISTRATEUR van die naam van die HOOFBEAMPTE in kennis.

3.4 TEKENMAGTE

Alle kontrakte en ander dokumente wat die FONDS verbind, handeling namens die FONDS magtig of waardeur die FONDS beheer of regte verkry, word deur die voorsitter en sekretaris van die PENSIOENRAAD onderteken. By afwesigheid van die voorsitter of sekretaris wys die PENSIOENRAAD 'n persoon aan om namens hom te teken. Dit is 'n voorbehoudsbepaling dat enige dokument wat aan die REGISTRATEUR voorgelê moet word op die wyse soos deur die WET voorgeskryf, geteken word.

3.5 REKENINGBOEKE

Die PENSIOENRAAD sien toe dat sodanige rekeninge, inskrywings, registers en rekords as wat vir die behoorlike bestuur van die FONDS nodig is, gehou word. Die rekeningboeke word op 31 Desember van elke jaar afgesluit en deur die OUDITEUR van die FONDS nage-sien. Afskrifte van die geouditeerde jaarlikse state word aan die BEVOEGDE KERKLIKE VERGADERINGS voorsien.

3.6 BESTUUR VAN DIE FONDS

Die PENSIOENRAAD behartig die administrasie van die FONDS.

3.7 OUDITEUR

Onderhewig aan die REGISTRATEUR se goedkeuring, stel die PENSIOENRAAD 'n OUDITEUR

aan. Die OUDITEUR het toegang tot alle boeke, bewysstukke, rekeninge en ander dokumente wat op die FONDS betrekking het, en sertifiseer skriftelik die resultaat van elke audit.

3.8 ADMINISTRASIE

Die FONDS betaal die koste van alle uitgawes voortspruitend uit die bestuur en beheer van die FONDS, insluitende aktuariële- en auditkoste.

3.9 PERSOONLIKE AANSPREEKLIKHEID

Die PENSIOENRAAD, HOOFBEAMPTE en enige ander beamptes van die FONDS is nie persoonlik aanspreeklik vir enige regsgedinge, koste en uitgawes wat aangegaan word as gevolg van enige eis in verband met die FONDS nie, mits dit nie uit hulle nalatigheid, oneerlikheid of bedrog voortspruit nie.

3.10 GETROUHEIDSVERSEKERING

Die PENSIOENRAAD sien toe dat versekering aangegaan word vir sodanige bedrag as wat beskou word as voldoende beskerming teen verliese wat mag ontstaan as gevolg van die oneerlikheid of bedrog van enige van die beamptes van die FONDS (met inbegrip van die HOOFBEAMPTE) wat gelde van die FONDS ontvang en hanteer.

3.11 REGISTRASIE EN BEWARING VAN SEKURITEITE

Alle titelbewyse en sekuriteite van die FONDS word in die naam van die FONDS of in die naam van 'n benoemde maatskappy deur die REGISTRATEUR goedgekeur, geregistreer. Geen sekuriteit word oorgedra, gewysig, van afstand gedoen, of andersins vervreem nie behalwe met die skriftelike goedkeuring van die PENSIOENRAAD en na kennisgewing aan die Raad van Finansies.

Die titelbewyse in verband met enige belegging of bate van die FONDS word na die diskresie van die PENSIOENRAAD in veilige bewaring gehou by:

- * die geregistreerde kantoor van die FONDS, of*
- * die geregistreerde kantoor van 'n benoemde maatskappy wat bates namens die FONDS hou, of*
- * 'n depositonemende instelling deur die REGISTRATEUR goedgekeur.*

3.12 AKTUARIS EN AKTUARIËLE WAARDERING

3.12.1 Onderworpe aan die REGISTRATEUR se goedkeuring, stel die PENSIOENRAAD 'n AKTUARIS as waardeerder van die FONDS aan. Die PENSIOENRAAD laat rekords hou wat 'n aktuariële waardering te eniger tyd moontlik maak.

3.12.2 Die FONDS word met tussenposes van nie meer as drie jaar nie deur die AKTUARIS waardeer ten einde vas te stel of dit die voordele waarvoor in hierdie reglement voorsiening gemaak word, kan betaal.

3.12.3 'n Afskrif van die AKTUARIS se verslag word binne die tydperk soos deur die WET neergelê by die REGISTRATEUR ingedien.

- 3.12.4 *Enige surplus wat deur die aktuariële ondersoek blootgelê word en deur die AKTUARIS as beskikbaar gesertifiseer is, kan deur die PENSIOENRAAD aangewend word om bykomstige voordele aan BEGUNSTIGDES te gee op sodanige wyse as wat die PENSIOENRAAD met instemming van die AKTUARIS besluit.*
- 3.12.5 *Indien die ondersoek 'n tekort blootlê, tref die PENSIOENRAAD, in oorleg met die AKTUARIS, maatreëls om met toestemming van die Algemene Kerkvergadering, die bydraes tot die FONDS te verhoog.*
- 3.12.6 *Wanneer daar nie in geslaag word om 'n doelmatige verhoging soos in artikel 3.12.5 beoog word, te bewerkstellig nie, verminder die PENSIOENRAAD, in oorleg met die AKTUARIS, die voordele met betrekking tot PENSIOENGEWENDE DIENS wat nog gelewer moet word sodanig dat die FONDS binne redelike tydperk in 'n gesonde finansiële toestand verkeer.*

ARTIKEL 4

LIDMAATSKAP

4.1 KWALIFISERING

- 4.1.1 *Elke WERKNEMER wat op 1 September 1961 in diens van die WERKGEWER was, word op daardie datum 'n LID van die FONDS.*
- 4.1.2 *Elke WERKNEMER kwalifiseer vir lidmaatskap vanaf die datum waarop hy 'n WERKNEMER word.*
- 4.1.3 *Dit is 'n voorwaarde van indiensneming dat elke WERKNEMER wat op of na 1 September 1961 'n WERKNEMER word, 'n LID word op die datum waarop hy ingevolge artikel 4.1.2 vir lidmaatskap van die FONDS kwalifiseer.*
- 4.1.4 *Nieteenstaande die voorafgaande bepalings van hierdie artikel, word 'n predikant wat besondere diens of wat tot 'n besondere taak deur die WERKGEWER benoem is, 'n LID van die FONDS nadat die Raad van Finansies aanbeveel het dat hy as 'n WERKNEMER beskou word en die PENSIOENRAAD dit goedgekeur het.*

4.2 BEÏNDIGING VAN LIDMAATSKAP

'n LID se lidmaatskap staak slegs:

- * by sy dood; of*
 - * wanneer hy ophou om 'n WERKNEMER te wees, tensy hy geregtig bly op 'n voordeel wat ingevolge hierdie reglement deur die FONDS betaalbaar is; of*
 - * by ontbinding van die FONDS,*
- watter gebeurtenis ook al eerste voorkom.*

4.3 BEWYS VAN OUDERDOM

Die PENSIOENRAAD het die reg om bevredigende bewys van ouderdom ten opsigte van enige BEGUNSTIGDE te verlang, alvorens 'n voordeel aan of ten opsigte van sodanige BEGUNSTIGDE betaal word.

4.4 BEWYS VAN VOORTBESTAAN

Die PENSIOENRAAD het die reg om van tyd tot tyd bevredigende bewys aan te vra ten einde hulle in staat te stel om te bepaal of 'n BEGUNSTIGDE wat ingevolge die bepalings van artikels 6, 7 of 8 op die betaling van 'n jaargeld geregtig is nog in die lewe is of nog ingevolge die bepalings van hierdie reglement kwalifiseer om 'n jaargeld te ontvang, na gelang van die geval.

Indien sodanige bewys nie binne die tydperk soos deur die PENSIOENRAAD neergelê, gelewer word nie, het die PENSIOENRAAD, onderhewig aan die toepaslike bepalings van artikels 6, 7 en 8, die reg om die betaling van sodanige jaargeld, na gelang van die geval, te staak, op te skort of te verander.

ARTIKEL 5

BYDRAES

5.1 LIDBYDRAES

5.1.1 Elke LID dra maandeliks 7,5% van sy maandelikse VERSORGINGSVOORDEEL tot die FONDS by; met dien verstande dat in die geval van 'n LID wat 'n verminderde VERSORGINGSVOORDEEL ontvang, is die bydrae gelyk aan 7,5% van 50% of 75% van die maandelikse VERSORGINGSVOORDEEL, na gelang van die verhouding waarin die LID se inkomste tot die VERSORGINGSVOORDEEL staan; met dien verstande voorts dat 'n LID wat voordele vanaf die BYSTANDSFONDS ontvang, maandeliks eenhelfte van bogemelde maandelikse bydrae tot die FONDS bydra.

5.1.2 'n LID mag enige enkelbedragvoordele wat hom toekom vanweë vorige lidmaatskap van 'n ander pensioen- of voorsorgfonds na die FONDS laat oordra. Hierbenewens mag 'n LID met die toestemming van die PENSIOENRAAD, addisionele bydraes tot die FONDS maak op 'n basis soos onderling ooreengekom.

Die bydraes ingevolge hierdie artikel word aangewend om die betrokke LID se pensioenvoordele te vermeerder ooreenkomstig die AKTUARIS se berekenings.

5.2 WERKGEWERBYDRAES

5.2.1 Vir die tydperk vanaf 1 Augustus 1995 tot 31 Desember 1995, word die volgende bydraes maandeliks deur die WERKGEWER aan die FONDS betaal:

5.2.1.1 Maandelikse bydraes deur gemeentes of kombinasie van gemeentes, vir elke predikantstandplaas in die gemeentes of kombinasie van gemeentes, of sodanige predikantstandplaas gevul is of nie of deur 'n emerituspredikant gevul is of nie,

van sodanige persentasie van die *VERSORGINGSVOOR-DEEL* van die *LID* soos van tyd tot tyd deur die *PENSIOENRAAD* in oorleg

met die *AKTUARIS* vasgestel word.

In die geval van 'n *LID* wat 'n verminderde *VERSORGINGSVOORDEEL* ontvang, is die bydrae ten opsigte van aftreevoordele gelyk aan 50% of 75% van die normale bydrae na gelang van die verhouding waarin die *LID* se inkomste teenoor die *VERSORGINGSVOORDEEL* staan.

5.2.1.2 *Maandelikse bydraes gelykstaande aan die bedrag soos bereken volgens artikel 5.2.1.1 van organe van bystand van die BEHERENDE WERK-GEWER, wat daartoe opgedra is deur die BEVOEGDE KERKLIKE VERGADERINGS ten opsigte van alle LEDE in besondere diens - of wat tot 'n besondere taak deur die BEHERENDE WERKGEWER benoem is.*

5.2.1.3 *Maandelikse bydraes van gemeentes wat nie 'n predikantstandplaas uitmaak nie of nie deel vorm van 'n predikantstandplaas nie en nie deur die Kommissie van die Ringsvergadering tot 'n kombinasie van gemeentes ingedeel is nie, ten bedrae van een tiende van die bedrag soos bereken volgens artikel 5.2.1.1 per 50 lidmate of gedeelte daarvan.*

5.2.1.4 *Maandelikse bydraes deur die Raad van Finansies ten opsigte van 'n LID wat vir voordele ingevolge die BYSTANDSFONDS gekwalifiseer het, van een- helfte van die maandelikse bydrae soos bereken volgens artikel 5.2.1.1 tot sodanige lid se vyf-en-sestigste verjaarsdag, vroeëre afsterwe of uittrede.*

Vanaf 1 Januarie 1996 dra die WERKGEWER maandeliks tot die FONDS by 'n bedrag gelyk aan die balans van die koste van die voordele ingevolge hierdie reglement na inagneming van die LEDE se lopende bydraes tot die FONDS ingevolge artikel 5.1.1. Sodanige bedrag word deur die PENSIOENRAAD na oorlegpleging met die AKTUARIS bepaal.

5.2.2 *Indien enige WERKGEWER se deelname in die FONDS na die AANVANGSDATUM begin, of indien lede van 'n ander fonds as gevolg van oorname of samesmelting in die FONDS opgeneem word, mag die PENSIOENRAAD na goeëdunke reëlins tref of voorwaardes stel, om te verseker dat die toelating van sodanige lede nie tot*

nadeel van bestaande LEDE sal wees nie en in besonder mag die PENSIOENRAAD vereis dat die nuwe werkgewer of die WERKGEWER, na gelang van die geval, sodanige bydraes of aanvanklike bydrae aan die FONDS betaal as wat die AKTUARIS as voldoende sertifiseer.

5.2.3 *Die WERKGEWER mag sodanige addisionele bydraes tot die FONDS maak as wat die AKTUARIS aanbeveel.*

Nieteenstaande enigiets teenstrydig in hierdie reglement is die betaling van bydraes deur die WERKGEWER ingevolge artikels 5.2.2 en 5.2.3 onderhewig aan vooraf goedkeuring deur die KOMMISSARIS.

5.3 **BETALING VAN BYDRAES**

Die totale bydraes word maandeliks vooruit in een bedrag deur die WERKGEWER aan die FONDS betaal; met dien verstande dat sodanige betaling binne die tydperk soos deur die WET voorgeskryf, geskied.

By versuim om betaling op die datum waarop dit verskuldig is, te maak, word 'n heffing van 1% van die totale maandelikse bydrae opgelê vir elke maand of gedeelte van 'n maand vir elke bydrae wat agterstallig is.

5.4 **BETALINGS AAN VERSEKERAARS**

Die PENSIOENRAAD betaal enige bedrag wat aan 'n VERSEKERAAR betaalbaar is binne sewe werksdae na ontvangs van sodanige bedrag aan die VERSEKERAAR oor.

ARTIKEL 6

AFTREEVOORDELE

6.1 **NORMALE AFTREDE**

'n LID wat op sy NORMALE AFTREEDATUM aftree, word op sodanige datum op die volgende voordele geregtig:

- * *'n enkelbedragvoordeel gelyk aan sy PENSIOENGEWENDE DIENS vermenigvuldig met die EENMALIGE BEDRAG,*
- * *'n jaarlikse pensioen gelyk aan sy PENSIOENGEWENDE DIENS vermenigvuldig met die JAARGELD.*

6.2 **VROEË AFTREDE**

'n LID wat minstens 25 jaar ononderbroke diens by die WERKGEWER voltooi het, mag met die toestemming van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering, voor sy NORMALE AFTREEDATUM aftree. Die LID word op die datum van vroeë aftrede geregtig op voordele soos in artikel 6.1 uiteengesit; met dien verstande dat die EENMALIGE BEDRAG met 0,1% verminder word vir elke maand tussen die NORMALE AFTREEDATUM en die werklike datum van aftrede; met dien verstande voorts dat die JAARGELD met 0,2% verminder word vir elke maand tussen die NORMALE AFTREEDATUM en die werklike datum van aftrede.

6.3 **LEDE OP 1 SEPTEMBER 1961**

'n LID (met uitsondering van die spesiale gevalle wat deur die PENSIOENRAAD aangewys word en wie se voordele in die FONDS bepaal word) wat op 1 September 1961 LID van die FONDS was en op sodanige ouderdom tot die FONDS toegetree het dat hy op ouderdom 65 jaar nie 480 maande onafgebroke in diens van die WERKGEWER sou kon voltooi het nie het die keuse om sy diens te verleng met sodanige tydperk (maksimum 36 maande) as wat nodig is om sy lidmaatskap van die FONDS tot 480 maande te vermeerder. Die volgende aftreevoordele is dan op sodanige LID van toepassing:

Die EENMALIGE BEDRAG en die JAARGELD word ingevolge artikel 6.1 bereken met in agneming van die tydperk waarmee die LID se diens verleng is. Verder word die EENMALIGE BEDRAG en die JAARGELD aldus bereken, soos volg vermeerder:

OUDERDOM BY AANVANG VAN JAARGELD	PERSENTASIE VERHOGING
65	Nul
66	5%
67	10%
68	15%

Vir tussenin ouderdomme word geïnterpoleer en, vir die doel van hierdie interpolasie, word slegs voltooide maande in berekening gebring.

In geval van LEDE wat vanaf 1 September 1961, terwyl hulle met die B.D. studie besig was, tot die FONDS as studente bygedra het, word die helfte aantal maande wat hulle bygedra het, tot 'n maksimum van agtien maande, gereken volle pensioengewende maande te wees.

6.4 BETALING VAN JAARGELDE

JAARGELDE is maandeliks agterna betaalbaar. Die eerste paaiement is betaalbaar op die laaste dag van die maand waarin 'n LID aftree; met dien verstande dat die eerste paaiement van 'n JAARGELD wat ingevolge artikel 6.2 betaalbaar is, aan die einde van die maand wat volg op die maand waarin die LID se diens beëindig is, betaal word.

Elke maandelikse paaiement is gelyk aan een-twaalfde van die jaarlikse bedrag van die JAARGELD.

Alle JAARGELDE word betaal solank die PENSIOENARIS leef. Die laaste paaiement is betaalbaar ten opsigte van die maand waarin 'n PENSIOENARIS te sterwe kom, onderworpe aan die bepalings van artikel 7.

ARTIKEL 7

STERFTEVOORDELE NA AFTREDE

Indien 'n PENSIOENARIS te sterwe kom, geld die volgende bepalings, na gelang van die omstandighede, mits bevredigende bewys van die oorlye van die PENSIOENARIS aan die FONDS gelewer word.

7.1 ENKELBEDRAG

Indien 'n LID wat op sy 65ste verjaardag gekwalifiseer het vir die EENMALIGE BEDRAG, te sterwe kom voordat die EENMALIGE BEDRAG uitbetaal is, word die EENMALIGE BEDRAG

ooreenkomstig die bepalings van artikel 13.5 deur die FONDS betaal.

7.2 GADEJAARGELD

Indien 'n PENSIOENARIS 'n GEREKTIGDE GADE nalaat, word daar aan die GEREKTIGDE GADE 'n jaargeld betaal, wat gelyk is aan 60% van die JAARGELD wat die PENSIOENARIS ten tye van sy dood ontvang het.

7.3 KINDERJAARGELD

Indien 'n PENSIOENARIS GEREKTIGDE KINDERS nalaat, word 'n jaargeld gelyk aan 9,3% van die JAARGELD wat die PENSIOENARIS ten tye van sy dood ontvang het per GEREKTIGDE KIND betaal.

7.4 VOORWAARDES EN BETALING VAN STERFTEVOORDELE NA AFTREDE

- (a) Gade- en kinderjaargelde is maandeliks agterna betaalbaar. Die eerste paaïement is betaalbaar op die laaste dag van die maand waarin die PENSIOENARIS te sterwe gekom het. Elke maandelikse paaïement is gelyk aan een-twaalfde van die jaarlikse bedrag van die jaargeld.
- (b) Gadejaargelde word betaal solank die GEREKTIGDE GADE leef en die laaste paaïement is betaalbaar ten opsigte van die maand waarin 'n GEREKTIGDE GADE te sterwe kom.
- (c) Kinderjaargelde word deur die FONDS ten behoeve van die GEREKTIGDE KINDERS aangewend op sodanige wyse en in sodanige verhouding as wat die PENSIOENRAAD goed mag dink.
- (d) Geen kinderjaargeld is betaalbaar ten opsigte van 'n GEREKTIGDE KIND nadat hy opgehou het om sodanig te wees nie en die finale paaïement is betaalbaar ten opsigte van die maand waarin hy ophou om 'n GEREKTIGDE KIND te wees.
- (e) Gade- en kinderjaargelde mag nie gekommuteer word nie, met dien verstande dat indien die totale gekombineerde gade- en kinderjaargelde minder is as sodanige maksimum bedrag wat van tyd tot tyd ingevolge die INKOMSTEBELASTINGWET ten volle gekommuteer mag word, die hele bedrag van sodanige jaargeld gekommuteer mag word.
- (f) Benewens die bewys wat ingevolge artikels 4.3 en 4.4 gelewer moet word, lewer elke GEREKTIGDE GADE en GEREKTIGDE KIND wat vir die voordele ingevolge hierdie artikel in aanmerking kom, bewys tot bevrediging van die FONDS dat hy/sy voldoen het aan die vereistes gestel vir kwalifisering as 'n GEREKTIGDE GADE of GEREKTIGDE KIND op die datum waarop die PENSIOENARIS te sterwe gekom het. Geen voordele word ten opsigte van 'n PENSIOENARIS betaal voordat sodanige bewys gelewer is nie.

7.5 GESAMENTLIKE JAARGELD

'n LID ten opsigte van wie geen gadejaargeld na aftrede betaalbaar sal wees nie, kan bepaal dat wanneer 'n JAARGELD aan hom betaalbaar word, dit verander word na 'n gesamentlike jaargeld wat betaalbaar is solank beide die LID en 'n BEGUNSTIGDE wat deur hom

genomineer is, leef en verder gedurende die leeftyd van die langselewende. Kennis van die uitoefening van hierdie opsie moet voor aftrede aan die FONDS gegee word en indien hierdie opsie uitgeoefen word, word die JAARGELD wat ingevolge hierdie reglement aan die LID betaalbaar is, verminder soos deur die AKTUARIS bepaal mag word, met inagneming van die geslag en ouderdom van die LID en die genomineerde BEGUNSTIGDE soos op datum van die LID se aftrede en die voorwaardes waaronder die jaargeld betaalbaar is.

ARTIKEL 8

STERFTEVOORDELE VOOR AFTREDE

8.1 STERFTE VOOR AFTREDE

Indien 'n LID wat nog nie ingevolge hierdie reglement afgetree het nie, voor bereiking van die NORMALE AFTREE-OUDERDOM te sterwe kom, betaal die FONDS die voordele soos hieronder uiteengesit, mits bevredigende bewys van die LID se afsterwe aan die FONDS gelewer word.

8.1.1 ENKELBEDRAG

Die FONDS betaal 'n enkelbedragvoordeel gelyk aan twee maal die LID se jaarlikse VERSORGINGSVOORDEEL soos op die datum van sy afsterwe.

8.1.2 GADEJAARGELD

Indien 'n LID 'n GEREKTIGDE GADE nalaat, word 'n GADEJAARGELD soos op die datum van sy afsterwe betaal.

8.1.3 KINDERJAARGELD

Indien 'n LID GEREKTIGDE KINDERS nalaat, word 'n KINDERJAARGELD ten opsigte van sodanige kinders betaal.

8.2 STERFTE OP OF NA DIE NORMALE AFTREEDATUM

Indien 'n LID op of na die NORMALE AFTREEDATUM maar voordat hy 'n JAARGELD ingevolge hierdie reglement ontvang, te sterwe kom, word dit geag dat hy op die datum van sy afsterwe afgetree het en geld die toepaslike bepalinge van artikels 6 en 7.

8.3 VOORWAARDES EN BETALING VAN STERFTEVOORDELE VOOR AFTREDE

- (a) Die enkelbedragvoordele word ooreenkomstig die bepalinge van artikel 13.5 deur die FONDS betaal.
- (b) Die eerste paalement van 'n GADE- en/of KINDERJAARGELD is betaalbaar op die laaste dag van die maand waarin die LID te sterwe gekom het.
- (c) Die laaste paalement van 'n GADEJAARGELD is betaalbaar ten opsigte van die maand

waarin 'n GERECHTIGDE GADE te sterwe kom.

- (d) *KINDERJAARGELDE word deur die FONDS ten behoeve van die GERECHTIGDE KINDERS aangewend op sodanige wyse en in sodanige verhouding as wat die PENSIOENRAAD goed mag dink.*
- (e) *Die finale paaiement van 'n KINDERJAARGELD is betaalbaar ten opsigte van die maand waarin 'n GERECHTIGDE KIND ophou om sodanig te wees.*
- (f) *Benewens die bewys wat ingevolge artikels 4.3 en 4.4 gelewer moet word, lewer elke GERECHTIGDE GADE en GERECHTIGDE KIND wat vir die voordele ingevolge hierdie artikel in aanmerking kom, bewys tot bevrediging van die FONDS dat hy/sy voldoen het aan die vereistes gestel vir kwalifisering as 'n GERECHTIGDE GADE of GERECHTIGDE KIND op die datum waarop die LID te sterwe gekom het. Geen voordele word ten opsigte van 'n LID betaal voordat sodanige bewys gelewer is nie.*

8.4 VERSEKERING

Na raadpleging met die AKTUARIS, verseker die FONDS die voordele uiteengesit in artikel 8.1.1, 8.1.2 en 8.1.3 by 'n VERSEKERAAR van sy keuse op die basis en tot die mate soos deur die AKTUARIS aanbeveel. Indien die betrokke VERSEKERAAR weens die gesondheidstoestand van die LID of weens versuim van die LID om te voldoen aan die voorwaardes deur die VERSEKERAAR gestel, nie die volle voordele waarop 'n LID gerechtig is, verseker nie, behou die FONDS die reg voor om die voordele van die LID te verminder, met die voorbehoud dat die waarde van die voordele wat na sodanige vermindering betaalbaar is ingevolge die berekening van die AKTUARIS nie minder sal wees nie as die bedrag wat die VERSEKERAAR ten opsigte van die LID aan die FONDS betaal het.

ARTIKEL 9

UITDIENSTREDINGSVOORDELE

Indien 'n LID voor sy NORMALE AFTREEDATUM die diens van die WERKGEWER verlaat en nie op enige ander voordeel ingevolge hierdie reglement gerechtig is nie, geld die volgende bepalinge:

- 9.1 *Indien die LID tot lidmaatskap van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika Personeel Pensioenfonds toetree, en indien die LID dit verkies, word hy op 'n uitgestelde aftreevoordeel soos in artikel 9.6 of 9.7 uiteengesit, gerechtig in plaas van die voordeel ingevolge artikel 9.2, 9.3 of 9.4, na gelang van die omstandighede.*
- 9.2 *'n LID wat uit diens van die WERKGEWER tree voordat hy vyf jaar diens by die WERKGEWER voltooi het, ontvang op datum van uitrede 'n terugbetaling van sy eie bydraes tot die FONDS en het geen verdere eis teen die FONDS nie.*
- 9.3 *'n LID wat uit diens van die WERKGEWER tree nadat hy vyf jaar maar voordat hy vyftien jaar diens van die WERKGEWER voltooi het, ontvang op datum van sy uitrede 'n terugbetaling van sy eie bydraes tot die FONDS, verhoog met een veertigste van sy bydraes tot die FONDS ingevolge artikel 5.1.1 vir elke voltooide jaar in diens van die WERKGEWER, en het geen verdere eis teen die FONDS nie.*

- 9.4 'n LID wat na vyftien jaar diens uit diens van die WERKGEWER tree, ontvang:
- * 'n terugbetaling van twee maal sy eie bydraes tot die FONDS ingevolge artikel 5.1.1, plus
 - * 'n terugbetaling van sy bydraes tot die FONDS ingevolge artikel 5.1.2,
- en het geen verdere eis teen die FONDS nie.
- 9.5 Die PENSIOENRAAD mag bepaal dat 'n wagtyd van hoogstens drie maande sal geld ten opsigte van die terugbetaling van bydraes; met dien verstande dat RENTE vir die wagtydperk bygereken word.
- 9.6 Indien 'n LID wat tot lidmaatskap van 'n ander pensioen- of voorsorgfonds wat deur die PENSIOENRAAD goedgekeur word, toetree, die PENSIOENRAAD versoek om sy voordeel na sodanige ander fonds oor te dra, bepaal die PENSIOENRAAD, in oorleg met die AKTUARIS, die voordeel wat ten opsigte van die LID betaalbaar is. Sodanige voordeel wat nie minder as die voordeel kragtens artikel 9.2, 9.3 of 9.4, soos die geval mag wees, mag wees nie, word ten behoeve van die LID regstreeks na sodanige ander pensioen- of voorsorgfonds oorgedra, waarna die LID geen verdere eis teen die FONDS het nie.
- 9.7 Indien 'n LID wat tot lidmaatskap van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika Personeelpensioenfonds toetree en die PENSIOENRAAD versoek om betaling van sy voordeel tot sy aftrede uit te stel, word die LID geregtig op 'n uitgestelde aftreevoordeel soos deur die AKTUARIS bereken. Sodanige uitgestelde aftreevoordeel, wat vanaf die datum van die LID se aftrede betaalbaar is, is mutatis mutandis aan die bepalinge van hierdie reglement onderhewig, en word gebaseer op die LID se PENSIOENGEWENDE DIENS bereken tot die datum van sy uitdienstreding en die VERSORGINGSVOORDEEL van toepassing op die datum van sy aftrede.
- Indien die LID voor sy aftrede te sterwe kom, word 'n enkelbedragvoordeel gelyk aan die waarde van sy uitgestelde aftreevoordeel op die datum van sy sterfte, soos deur die AKTUARIS bepaal, ingevolge artikel 13.5 betaalbaar.
- 9.8 Indien 'n LID uit die diens van die WERKGEWER tree weens standplaasopheffing, ontvang hy 'n enkelbedrag gelyk aan die reserwewaarde van sy opgehoopde voordeel in die FONDS soos op die datum van diensbeëindiging, soos deur die AKTUARIS bereken. Die bepalinge van artikel 9.6 geld mutatis mutandis ten opsigte van sodanige LID.

ARTIKEL 10

OPSIE OM GEWONE VERSEKERING AAN TE GAAN

Indien 'n LID voor of op die NORMALE AFTREEDATUM ophou om 'n WERKNEMER te wees, word hy geregtig om binne sestig dae nadat hy opgehou het om 'n WERKNEMER te wees gewone helelebensversekering of uitkeerveversekering aan te gaan by die VERSEKERAAR wat die voordele ingevolge artikel 8 verseker, sonder dat bewys van gesondheid gelewer hoef te word, onderworpe aan die voorwaardes en vereistes wat die betrokke VERSEKERAAR mag stel en mits sodanige opsie beskikbaar is kragtens die FONDS se polis met die betrokke VERSEKERAAR.

Indien 'n persoon te sterwe kom gedurende die tydperk waarin hy geregtig is om sodanige versekering aan te gaan en die VERSEKERAAR 'n bedrag kragtens die opsie wat onder hierdie artikel beskikbaar is aan die FONDS betaal, beskou die FONDS sodanige bedrag as die opbrengs van 'n individuele versekeringspolis wat die persoon met die VERSEKERAAR aangegaan het. Aangesien sodanige bedrag nie 'n voordeel ingevolge enige artikel van hierdie reglement uitmaak nie, word die bedrag binne sestig dae na ontvangs daarvan deur die FONDS, as agent van die VERSEKERAAR, aan die gestorwene se boedel oorbetaal.

ARTIKEL 11

VOORDELE GEDURENDE TYDELIKE AFWESIGHEID

- 11.1 Indien 'n LID met die goedkeuring van die WERKGEWER tydelik uit die diens van die WERKGEWER afwesig is (ongeaag of die LID 'n voordeel van die BYSTANDSFONDS ontvang al dan nie) en die volle bydraes deur en ten opsigte van die LID voortgesit word, word die LID se lidmaatskap van die FONDS en die voordele wat op die LID van toepassing is, nie geraak nie, met dien verstande dat enige sodanige voordele wat by 'n VERSEKERAAR verseker is, onderhewig is aan die beperkings en voorwaardes wat die VERSEKERAAR mag stel.*
- 11.2 Indien die bydraes wat deur en ten opsigte van die LID betaalbaar is nie voortgesit word nie, is die maksimum tydperk van goedgekeurde tydelike afwesigheid twaalf maande, behalwe in die geval van 'n LID wat:*
- * verpligte vredetydse militêre opleiding ondergaan, of*
 - * weens siekte of 'n besering afwesig is,*
- in welke geval die maksimum tydperk vier-en-twintig maande is, en geen PENSIOENGEWENDE DIENS, word gedurende of ten opsigte van sodanige afwesigheid aan die LID toegeken nie.*
- 11.3 Die VERSORGINGSVOORDEEL van 'n LID mag tydens goedgekeurde tydelike afwesigheid ingevolge hierdie artikel deur die WERKGEWER hersien word, met dien verstande dat die VERSORGINGSVOORDEEL vir doeleindes van voordele wat by 'n VERSEKERAAR verseker is onderhewig is aan die beperkings en voorwaardes wat die VERSEKERAAR mag stel.*

ARTIKEL 12

JAARGELDVERHOGINGS

- 12.1 *Die PENSIOENRAAD mag onderhewig aan die KOMMISSARIS se vooraf goedkeuring, enige jaargelde wat deur die FONDS betaal word van tyd tot tyd verhoog.*
- 12.2 *Die finansiële implikasies van enige verhoging in jaargelde word eers deur die AKTUARIS ondersoek en, indien nodig, word die koste daaraan verbonde, deur die WERKGEWER aan die FONDS betaal op sodanige wyse as wat die PENSIOENRAAD en die WERKGEWER ooreen mag kom.*

ARTIKEL 13

ALGEMEEN

13.1 AFSTAAN VAN VOORDELE

Geen voordeel betaalbaar deur die FONDS (met inbegrip van 'n jaargeld wat die FONDS vir 'n LID of BEGUNSTIGDE by 'n VERSEKERAAR gekoop het of sal koop), of reg op so 'n voordeel, of reg ten opsigte van bydraes deur of ten behoeve van 'n LID gestort kan, behalwe soos deur die WET en in artikel 13.5 en 13.12 van hierdie reglement bepaal, verminder, oorgedra of andersins gesedeer, of verpand of met verband beswaar word nie, of ingevolge 'n vonnis of bevel van 'n geregshof in beslag geneem of aan enige vorm van tenuitvoerlegging onderwerp word nie.

Indien die boedel van 'n LID of BEGUNSTIGDE wat op 'n voordeel geregtig is, gesekwestreer of oorgegee word, word sodanige voordeel of reg tot 'n voordeel, nie geag deel van die bates in die insolvente boedel van daardie LID uit te maak nie, en mag dit op generlei wyse deur die kurator van sy insolvente boedel of deur sy skuldeisers in beslag geneem of toegeëien word nie.

13.2 ONOPGEËISDE VOORDELE

13.2.1 *Indien 'n BEGUNSTIGDE nie gelde wat aan hom betaalbaar is binne 'n tydperk van drie (3) jaar na die datum waarop sodanige gelde hom toeval, uitgesluit gelde wat uit 'n LID se afsterwe of die ontbinding van die FONDS ingevolge artikel 13.13.2 voortspruit, opeis nie, verbeur hy sodanige gelde aan die FONDS wat dit aanwend ten voordeel van die oorblywende BEGUNSTIGDES, waarna die betrokke BEGUNSTIGDE geen verdere eis teen die FONDS ten opsigte van sodanige gelde besit nie.*

13.2.2 *Nieteenstaande die bepalings van artikel 13.1, betaal die PENSIOENRAAD gelde waarna in daardie artikel verwys word aan 'n BEGUNSTIGDE indien sodanige BEGUNSTIGDE bevredigende bewys van sy reg op sodanige gelde aan die TRUSTEES lewer. Vir doeleindes van hierdie artikel, sluit "BEGUNSTIGDE" 'n BEGUNSTIGDE se uitgestorwe boedel in indien die eksekuteur die PENSIOENRAAD van die afgestorwene se reg om sodanige gelde onmiddellik voor sy dood te eis, tevrede stel.*

13.3 GROTER VOORDELE

Met die toestemming van minstens vier-vyfdes van die aanwesige lede van die Algemene Kerkvergadering en onderhewig aan vooraf goedkeuring van die KOMMISSARIS, het die PENSIOENRAAD die reg om groter voordele toe te ken as wat deur hierdie reglement bepaal word, mits die finansiële implikasies van enige sodanige bykomende voordele eers deur die

AKTUARIS ondersoek is en die koste daaraan verbonde deur die WERKGEWER aan die FONDS betaal is op sodanige wyse as wat die PENSIOENRAAD en die WERKGEWER mag ooreenkom.

13.4 OORDRAGTE NA OF VAN ANDER FONDSE

Die FONDS is by magte om oordragte van gelde te ontvang van ander goedgekeurde fondse of om oordragte van gelde te maak aan ander goedgekeurde pensioen-, voorsorg- of uitredings-annuïteitsfondse op sodanige wyse en onderworpe aan sodanige bepalings as wat die PENSIOENRAAD in oorleg met die AKTUARIS mag bepaal.

13.5 BETALING VAN VOORDELE

13.5.1 Voordele wat ingevolge hierdie reglement aan 'n persoon wat nog in die lewe is, betaalbaar is, word aan sodanige persoon betaal.

13.5.2 Onderworpe aan die bepalings van artikels 13.5.3 en 13.5.5, word daar met 'n voordeel wat as gevolg van 'n LID se afsterwe betaalbaar word, deur die PENSIOENRAAD soos volg gehandel:

- * indien die PENSIOENRAAD binne twaalf maande na die dood van die LID van 'n AFHANKLIKE of AFHANKLIKES van die LID te wete kom of 'n AFHANKLIKE of AFHANKLIKES van die LID opspoor, word die voordeel aan sodanige AFHANKLIKE of, indien daar meer as een AFHANKLIKE is in die verhouding wat die PENSIOENRAAD billik ag, aan sodanige AFHANKLIKES betaal.*
- * indien die PENSIOENRAAD nie binne twaalf maande na die dood van die LID van 'n AFHANKLIKE van die LID te wete kom of 'n AFHANKLIKE van die LID opspoor nie, en die LID 'n BENOEMDE, wat nie 'n AFHANKLIKE van die LID is nie, skriftelik by die FONDS aangewys het om die voordeel of so 'n gedeelte van die voordeel as wat die LID uitdruklik skriftelik aan die FONDS meegedeel het te ontvang, word die voordeel of so 'n gedeelte van die voordeel aan sodanige BENOEMDE betaal, met dien verstande dat waar die totale bedrag van die skulde in die boedel van die LID die totale bedrag van die bates in sy boedel te bowe gaan, soveel van die voordeel as wat gelyk is aan die verskil tussen bedoelde totale bedrag van skulde en bedoelde totale bedrag van bates in die boedel inbetaal word en die balans van bedoelde voordeel of die balans van so 'n gedeelte van die voordeel as wat die LID uitdruklik skriftelik aan die FONDS meegedeel het aan die BENOEMDE betaal word.*
- * indien 'n LID 'n AFHANKLIKE het en die LID ook 'n BENOEMDE skriftelik by die FONDS aangewys het om die voordeel of so 'n gedeelte van die voordeel wat die LID skriftelik aan die FONDS vermeld het, te ontvang, moet die FONDS daardie voordeel of gedeelte daarvan binne twaalf maande na die dood van die LID aan sodanige AFHANKLIKE of BENOEMDE betaal in die verhouding wat die PENSIOENRAAD billik ag: met dien verstande dat hierdie paragraaf slegs van toepassing is op die aanwysing van 'n BENOEMDE wat na 30 Junie 1989 gedoen is.*
- * indien die PENSIOENRAAD nie binne twaalf maande na die dood van die LID van 'n AFHANKLIKE van die LID te wete kom of 'n AFHANKLIKE van die LID opspoor nie en indien die LID nie 'n BENOEMDE skriftelik aangewys het nie of as die LID 'n BENOEMDE aangewys het om 'n gedeelte van die voordeel*

wat die LID uitdruklik aan die FONDS meegedeel het, te ontvang, word die

voordeel of die oorblywende gedeelte van die voordeel na betaling aan die BENOEMDE in die boedel van die LID gestort of, indien daar nie ten opsigte van die LID 'n inventaris soos in die Boedelwet, 1965 (Wet No. 66 van 1965) omskryf, deur die Meester van die Hooggeregshof ontvang is nie, in die Voogdyfonds gestort.

13.5.3 Nieteenstaande die bepalings van artikels 13.5.1 en 13.5.2, betaal die PENSIOENRAAD 'n voordeel wat aan 'n minderjarige BEGUNSTIGDE betaalbaar is, aan sodanige minderjarige se de jure voog.

13.5.4 Sou die PENSIOENRAAD besluit dat daar goeie en voldoende rede is waarom 'n voordeel nie aan 'n LID betaal moet word nie, mag die PENSIOENRAAD, nieteenstaande die bepalings van artikel 13.5.1, die voordeel:

** geheel of gedeeltelik aan die LID se AFHANKLIKE of aan 'n trustee of voog vir die voordeel van sodanige AFHANKLIKE betaal, indien die LID poog om strydig met die bepalings van artikel 13.1 op te tree; of*

** aan die LID se kurator vir die voordeel van die LID betaal, onderworpe aan die bepalings van artikel 37B van die WET.*

13.5.5 Sou die PENSIOENRAAD besluit dat daar goeie en voldoende rede is waarom 'n voordeel wat as gevolg van 'n LID se afsterwe ontstaan het nie aan 'n BEGUNSTIGDE betaal moet word nie, mag die PENSIOENRAAD, nieteenstaande die bepalings van artikels 13.5.1, 13.5.2 en 13.5.3 die voordeel:

** geheel of gedeeltelik aan die BEGUNSTIGDE se afhanklike of aan 'n trustee of voog vir die voordeel van sodanige afhanklike betaal, indien die BEGUNSTIGDE poog om strydig met die bepalings van artikel 13.1 op te tree; of*

** aan die BEGUNSTIGDE se kurator betaal, onderworpe aan die bepalings van artikel 37B van die WET; of*

** aan 'n trustee beoog in die Wet op die Beheer oor Trustgoed, 1988 (Wet No. 57 van 1988) vir die voordeel van die BEGUNSTIGDE betaal.*

13.5.6 'n Besluit van die PENSIOENRAAD ooreenkomstig artikels 13.5.4 en 13.5.5 (uitgesonderd 'n besluit om betaling aan 'n trust te maak) mag van tyd tot tyd na goeie dinge verander word, mits sodanige nuwe besluit nie die bepalings van die WET oorskry nie.

13.6 BETAALMIDDEL

Bydraes en voordele ingevolge hierdie reglement is in die wettige betaalmiddel van die Republiek van Suid-Afrika betaalbaar. Enige betaling aan of deur die FONDS word by die kantoor van die quæstor van die FONDS gemaak.

13.7 GESKILLE

Enige geskille wat mag ontstaan in verband met eise kragtens, of vertolkings van hierdie reglement, word deur die BEHERENDE WERKGEWER beslis, wie se oordeel finaal is, mits sodanige beslissing nie strydig met die bepalings van die reglement en die WET is nie; met dien verstande dat vir so 'n beslissing, die BEHERENDE WERKGEWER hom laat bedien deur die

Kommissie van Algemene Kerkvergadering in samesitting met die Raad van Finansies onder voorsitterskap van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering of deur die Algemene Kerkvergadering in sy gewone sitting.

13.8 VERANDERING VAN REGLEMENT

Die reglement mag te eniger tyd gewysig word, mits:

13.8.1 sodanige wysiging nie strydig met die bepalings van die INKOMSTEBELASTINGWET en die WET is nie,

13.8.2 die wysigings deur die BEHERENDE WERKGEWER, die REGISTRATEUR en die KOMMISSARIS goedgekeur word, en

13.8.3 die besluit om die wysiging aan te neem deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering goedgekeur word; met dien verstande dat, indien so 'n wysiging die hydraekoorse of voordeelstruktuur sou beïnvloed, sodanige wysiging op 'n wettige Algemene Kerkvergadering deur minstens twee-derdes van die aanwesige lede op sodanige vergadering goedgekeur word.

13.9 BEGUNSTIGDES IS UITGESTELDE SKULDEISERS

Die BEGUNSTIGDES van die FONDS word as uitgestelde skuldeisers behandel en hulle vorderings teen die FONDS in hul hoedanigheid as BEGUNSTIGDES word nie vereffen totdat die vorderings van gewone skuldeisers betaal is nie.

13.10 INSAE TOT DOKUMENTE VAN DIE FONDS

'n LID het die reg om te alle redelike tye insae tot die finansiële state en die reglement van die FONDS te verkry. 'n LID het die reg om 'n afskrif van die finansiële state, die reglement en die jongste aktuariële verslag van die FONDS te kry teen betaling van 'n fooi soos van tyd tot tyd deur die PENSIOENRAAD bepaal word.

13.11 DIENSVOORWAARDES ANDERSINS ONVERANDERD

Niks in hierdie reglement kan die reg van die WERKGEWER inkort om binne sy bevoegdheid enige WERKNEMER uit sy diens te ontslaan nie, of die reg van 'n WERKNEMER om, onderworpe aan die voorwaardes van sy diens, uit die diens van die WERKGEWER te tree nie.

13.12 GELDE VERSKULDIG AAN DIE WERKGEWER EN/OF DIE FONDS

Behoudens die bepalings van die WET mag die PENSIOENRAAD in opdrag van die WERKGEWER, die FONDS of die BEGUNSTIGDE, na gelang die geval, die volgende bedrae uit voordele wat kragtens die reglement betaalbaar is, verhaal en die bedrae, waar nodig, oorbetaal aan die persoon of instansie aan wie dit verskuldig is:

13.12.1 enige bedrag aan die FONDS of die WERKGEWER verskuldig ten opsigte van 'n skuld van die LID wat voor 1 Julie 1977 ontstaan het;

13.12.2 skulde aan die FONDS of die WERKGEWER as gevolg van:

(a) 'n lening deur die FONDS of die WERKGEWER aan die LID toegestaan om die

LID in staat te stel om

- * 'n lening af te los wat deur iemand anders as die FONDSE of die WERKGEWER aan die LID toegestaan is teen sekuriteit van onroerende eiendom waarop 'n woning opgerig is of sal word wat deur die LID of 'n AFHANKLIKE van die LID bewoon word of sal word;
 - * 'n woning aan te koop, of grond aan te koop en 'n woning daarop op te rig, vir bewoning deur die LID of 'n AFHANKLIKE van die LID;
 - * aanbouings of veranderings aan te bring aan 'n woning wat deur die LID of 'n AFHANKLIKE van die LID bewoon word of bewoon sal word;
- (b) 'n bedrag waarvoor die FONDSE of die WERKGEWER aanspreeklik is ingevolge 'n waarborg verstrekt ten opsigte van 'n lening deur iemand anders aan 'n LID toegestaan vir 'n doel in paragraaf (a) bedoel;
- 13.12.3 vergoeding vir enige skade wat die WERKGEWER gelyk het vanweë diefstal, oneerlikheid, bedrog of wangedrag deur die LID en ten opsigte waarvan die LID skriftelik aanspreeklikheid teenoor die WERKGEWER erken het, of vonnis teen die LID in 'n hof verkry is;
- 13.12.4 enige bedrag wat die FONDSE volgens reëlings met, en namens, 'n BEGUNSTIGDE betaal het of sal betaal ten opsigte van:
- * so 'n BEGUNSTIGDE se ledegeld van 'n mediese skema, wat anders as voorlopig kragtens die Wet op Mediese Skemas, 1967 (Wet No. 72 van 1967) geregistreer is; of
 - * 'n versekeringspremie wat betaalbaar is deur so 'n BEGUNSTIGDE aan 'n VERSEKERAAR; of
 - * enige doel deur die REGISTRATEUR op 'n skriftelike versoek van die FONDSE en op die voorwaardes wat hy bepaal, goedgekeur;
- 13.12.5 Dit is 'n voorbehoudbepaling dat die bedrag ingevolge artikels 13.12.1 en 13.12.2 beperk word tot hoogstens die bedrag wat ingevolge die reglement deur 'n BEGUNSTIGDE ingevolge die INKOMSTEBELASTINGWET as 'n enkelbedrag-voordeel geneem mag word.

13.13 ONTBINDING

13.13.1 GEDEELTELIKE ONTBINDING

'n WERKGEWER het die reg om sy deelname in die FONDSE te eniger tyd te beëindig onderworpe aan twee maande skriftelike kennisgewing aan die FONDSE. Voordele wat ten tye van sodanige gedeeltelike ontbinding reeds ingevolge hierdie reglement betaalbaar is, word nie deur sodanige gedeeltelike ontbinding aangetas nie.

Indien 'n WERKGEWER se deelname hiervolgens beëindig word en die WERKNEMERS van die betrokke WERKGEWER in 'n ander goedgekeurde pensioenfonds opgeneem word, tref die PENSIOENRAAD sodanige maatreëls en

gaan sodanige ooreenkomste aan as wat hulle goed dink vir die oordrag na sodanige ander fonds van die belange in die FONDS van die WERKNEMERS van die betrokke WERKGEWER wat lidmaatskap van sodanige ander fonds verkry, ooreenkomstig die aanbeveling van die AKTUARIS. Sodanige transaksie is egter onderworpe aan die vooraf verkryging van sertifikate wat deur die REGISTRATEUR aan die betrokke fondse uitgereik word ten einde die transaksie te magtig. Op versoek van 'n WERKNEMER van die betrokke WERKGEWER, mag die PENSIOENRAAD egter sodanige WERKNEMER se belang in die FONDS, soos deur die AKTUARIS bepaal, aan hom in 'n enkelbedrag betaal.

Enige sodanige betaling aan 'n ander goedgekeurde pensioenfonds word in 'n enkelbedrag of in gelyke paaielemente oor sodanige tydperk as wat die PENSIOENRAAD goed dink, betaal; met dien verstande dat die tydperk nie

langer as tien jaar vanaf die datum waarop deelname beëindig is, sal wees nie. Betaling van sodanige paaielemente neem 'n aanvang nie later as een jaar na die datum waarop deelname deur 'n WERKGEWER beëindig is nie en die balans wat te eniger tyd deur die FONDS aan sodanige ander fonds verskuldig is, verdien in elke FONDSJAAR waartydens paaielemente betaal word, rente teen 'n jaarlikse koers gelyk aan die persentasie rente wat die FONDS ooreenkomstig die bevinding van die AKTUARIS, gedurende die betrokke FONDSJAAR op die beleggings van die FONDS verdien het. Nietenstaande enigiets teenstrydigs in hierdie paragraaf word die reg voorbehou om te eniger tyd gedurende die tydperk waartydens paaielemente aan sodanige ander fonds betaalbaar is die uitstaande balans van of 'n gedeelte daarvan in 'n enkelbedrag te betaal.

Indien 'n WERKGEWER se deelname hiervolgens beëindig word sonder dat die betrokke LEDE onmiddellik vir lidmaatskap van 'n ander goedgekeurde pensioenfonds kwalifiseer, word sodanige LEDE geregtig op uitgestelde pensioene betaalbaar vanaf die NORMALE AFTREEDATUM.

Sodanige uitgestelde pensioene word by 'n VERSEKERAAR aangekoop met die bedrag gelyk aan elke LID se belang in die FONDS, soos deur die AKTUARIS bepaal; met dien verstande dat, indien die LID die PENSIOENRAAD daartoe versoek, die betrokke LID se belang in die FONDS aan hom in 'n enkelbedrag betaal mag word.

13.13.2 VOLLE ONTBINDING

Die FONDS word beëindig indien die WERKGEWERS gesamentlik of indien die enigste oorblywende WERKGEWER besluit om bydraes tot die FONDS te staak of sodanige WERKGEWER(S) ophou om besigheid te dryf, met dien verstande dat indien sodanige WERKGEWER(S) gelikwedeer word en in 'n soortgelyke of gewysigde vorm hersaamgestel word, die FONDS nie ontbind nie, tensy die hersaamgestelde werkgewer besluit om nie 'n deelnemende WERKGEWER van die FONDS te word nie.

By ontbinding van die FONDS, stel die PENSIOENRAAD 'n likwidadeur aan onderworpe aan die REGISTRATEUR se goedkeuring. Sodra die likwidadeur se aanstelling deur die REGISTRATEUR goedgekeur word, hou die PENSIOENRAAD se lede op om hul amp te beklee en die magte, pligte en funksies wat ingevolge hierdie reglement aan die PENSIOENRAAD toegeken is, gaan oor op die

likwidateur.

Die likwidateur wend die bates van die FONDS in oorleg met die AKTUARIS aan sodat:

- (a) voordele by 'n VERSEKERAAR of 'n ander goedgekeurde fonds aangekoop word of deur die FONDS betaal word, na gelang van die geval, ten opsigte van:
- * voordele wat ten tye van sodanige ontbinding reeds ingevolge hierdie reglement aan PENSIOENARISSE betaalbaar is, of wat uit hoofde van die lidmaatskap van gewese of bestaande PENSIOENARISSE aan BEGUNSTIGDES betaalbaar is of sal word.
 - * LEDE wat op die ontbindingsdatum reeds die NORMALE AFTREEDATUM bereik het maar nog nie afgetree het nie; en
 - * voordele wat voor die ontbindingsdatum betaalbaar geword het, maar nog nie betaal is nie.

Sodanige voordele is onderworpe aan 'n maksimum bedrag gelyk aan die waarde van die bates van die FONDS onmiddellik voor die ontbindingsdatum;

Die voordele wat hiervolgens aangekoop word en die bepaling waarvolgens die voordele deur die VERSEKERAAR, ander fonds of FONDS aan LEDE en BEGUNSTIGDES betaal sal word, stem so na as moontlik ooreen met dié wat deur die FONDS betaalbaar was of sou word indien die FONDS nie ontbind het nie;

- (b) die restant van die bates van die FONDS (as daar is) na betaling van voordele in paragraaf (a) beoog, word aangewend om uitgestelde pensioene vir die oorblywende LEDE by 'n VERSEKERAAR aan te koop.

Sodanige uitgestelde pensioene word aangekoop met die bedrag gelyk aan elke LID se belang in die FONDS, soos deur die AKTUARIS bepaal; met dien verstande dat, indien die LID die TRUSTEES daartoe versoek, die betrokke LID se belang in FONDS in 'n enkelbedrag aan hom betaal mag word. Die likwidateur mag, met die goedkeuring van die AKTUARIS, WERKNEMERS wat gedurende die onmiddellik voorafgaande tydperk van twaalf maande die diens van die WERKGEWER weens inkorting of reorganisasie van personeel verlaat het as LEDE van die FONDS beskou wat op ontbindingsvoordele geregtig is, met dien verstande dat die voordele reeds aan hulle uitbetaal in ag geneem word by die berekening van die ontbindingsvoordele waarop hulle geregtig word.

Indien die FONDS kragtens artikel 28 van die WET beëindig of ontbind word, word alle gelde wat onopgeëis bly vir 'n tydperk van ses maande na die datum waarop die betaling van voordele nadat voltooiing van alle nodige formaliteite begin het, deur die likwidateur tot voordeel van die betrokke BEGUNSTIGDE in die Voogdyfonds gestort, waarna daar geen verdere eis teen die FONDS ten opsigte van sodanige gelde bestaan nie. Die likwidateur dui in sy finale likwidasierekening die bedrag wat sodanig betaal is, aan en voorsien terselfdertyd die REGISTRATEUR van 'n sertifikaat dat alle redelike stappe geneem is om die betrokke BEGUNSTIGDES op te spoor. 'n Ouditeur wat deur die REGISTRATEUR goedgekeur is, sertifiseer die rekening as korrek;

Indien die FONDS kragtens artikel 29 van die WET ontbind word en die hofbevel nie artikel 410 van die Maatskappywet, 1973 (Wet No. 61 van 1973) uitdruklik van toepassing maak nie en geen ander voorskrif aangaande die aanwending van onopgeëisde gelde maak nie, geld die bepalings van die onmiddellik voorafgaande paragraaf.

13.13.3 SAMESMELTING

Indien al die WERKGEWERS of die enigste oorblywende WERKGEWER saamsmelt met of verbonde raak aan enige ander liggaam, dit opneem of daarin opgeneem word, mag die betrokke partye, niteenstaande die bepalings in artikel 13.13.2, ooreenkom dat die FONDS nie ontbind nie, of in oorleg met die AKTUARIS maatreëls tref en ooreenkomste aangaan vir die samesmelting van die FONDS met die fonds vir die werknemers van sodanige ander liggaam.

---00o00---

AM/PPW&W/PF/HERSIENING/07/08/96

BYLAE K

**PENSIOENFONDS
AKTUARIËLE VERSLAG**

**VERSLAG INSAKE DIE AKTUARIËLE WAARDERING VAN
DIE PREDIKANTE PENSIOEN- EN WEDUWEE- EN WESEFONDS VAN DIE
NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA
SOOS OP 1 JANUARIE 1998**

INHOUDSOPGAWE		BLADSY
AFDELING 1	- INLEIDING	1
AFDELING 2	- BESONDERHEDE VAN DIE FONDS	1
AFDELING 3	- BESONDERHEDE VAN BATES	3
AFDELING 4	- BASIS VAN BEREKENING	4
AFDELING 5	- RESULTATE VAN WAARDERING	6
AFDELING 6	- ONDERVINDING VAN DIE FONDS	8
AFDELING 7	- SAMEVATTING	11
AANHANGSEL A	- OPSOMMING VAN VOORDELE	12
AANHANGSEL B	- WAARDERINGSBASIS	14

AFDELING 1

INLEIDING

- 1.1 Aan my is opgedra om 'n Aktuariële Waardering van die Predikante Pensioen- en Weduwee- en Wesefonds van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika (hierna die Fonds genoem) soos op 1 Januarie 1998 te doen.
- 1.2 Hierdie verslag word aan die Pensioenraad van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika gerig.
- 1.3 Die doel van die Aktuariële Waardering is eerstens om die mate te bepaal waartoe die bestaande bates van die Fonds voldoende is om vir die verwagte verpligtinge ten opsigte van voordele vir diens reeds gelewer op die waarderingsdatum voorsiening te maak. In die tweede plek word bepaal of die huidige bydraekoerse deur die Lede en die Kerk as voldoende beskou kan word om alle voordele, soos bepaal in die Reglement van die Fonds, te kan betaal wanneer nodig.

Die resultate van die waardering is 'n beraming van die koste van die voordele wat die Fonds bied, gebaseer op aannames ten opsigte van die verwagte ondervinding van die Fonds, en beïnvloed nie die werklike koste van die voordele nie. Die werklike koste sal deur die werklike ondervinding van die Fonds bepaal word.

- 1.4 Die vorige Aktuariële Waardering van die Fonds is soos op 1 Januarie 1997 gedoen.

AFDELING 2

BESONDERHEDE VAN DIE FONDS

- 2.1 Die Fonds is op 1 September 1948 gestig en word as 'n deposito administrasie-fonds bedryf.
- 2.2 Vanaf 1 Mei 1997 het die Kerkbydraes van R48 per lidmaat per jaar na R52,32 per lidmaat per jaar gewysig. Hierdie bydraes sluit die koste ten opsigte van die Predikante Bystandsfonds van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika sowel as die losstaande groeplewensversekeringskema en subsidies aan gemeentes met finansiële beperkinge in.

Sover my kennis strek, het daar sedert die vorige waarderingsdatum geen ander veranderinge in die Fonds plaasgevind wat die finansiële stand van die Fonds wesenlik beïnvloed het nie.

'n Opsomming van die belangrikste voordele wat deur die Fonds gebied word, word in Aangangsel A uiteengesit.

- 2.3 Die ledetal van die Fonds het gedurende die waarderingperiode soos volg gewysig:

Ledetal op 01.01.1997	321
Plus : nuwe toetredes	12
Minus : aftredes	9
bedankings	7
persone met uitgestelde voordele	1
Ledetal op 01.01.1998	316

Die ledetal hierbo sluit 10 lede in wat tans ongeskik is en voordele vanuit die Predikante Bystandsfonds van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika ontvang.

Verder is daar ook 13 lede ingesluit wat tans op aftreevoordele, gebaseer op 50% van die Versorgingsvoordeel, geregtig is.

Die gemiddelde ouderdom van die lede van die Fonds op die waarderingdatum was 40,4 jaar, teenoor 40,3 jaar op die vorige waarderingdatum.

- 2.4 Op die waarderingdatum was 124 persone op pensioenbetalings ten bedrae van ongeveer R326 000 per maand onder die Fonds geregtig.

'n Verdere 6 persone was op uitgestelde voordele vanuit die Fonds geregtig.

- 2.5 Die aantal pensioentrekkers het sedert die vorige waardering van die Fonds soos volg gewysig:

	<u>Aftredes</u>	<u>Gades</u>	<u>Ex Gratia</u>	<u>Wese</u>	<u>Totaal</u>
Aantal op 01.01.97	71	44	1	4	120
Plus nuwe pensioene	9	3	-	-	12
Min: sterftes	3	-	1	-	4
stakings	-	-	-	4	4
Aantal op 01.01.98	77	47	0	0	124

- 2.6 'n Verhoging van 6,5% is vanaf 1 Mei 1997 ten opsigte van alle pensioenbetalings toegestaan.

AFDELING 3

BESONDERHEDE VAN BATES

- 3.1 Volgens die finansiële state van die Fonds en ander inligting tot my beskikking, het die bates gedurende die waarderingsperiode met R15 053 000 soos volg toegeneem (bedrae in R'000):

Balans van die Fonds op 01.01.1997 R55 514

Inkomste

Bydraes	R	8 248	
Beleggingsinkomste	R	13 743	
Huurinkomste	R	420	
Rente - Genl. Pretoriusgebou	R	340	
			R22 751

Uitgawes

Pensioenbetalings	R	3 955	
Enkelbedragvoordele	R	2 610	
Herversekering van sterftevoordele	R	616	
Administrasiekoste	R	159	
Belasting op aftreefondse	R	358	
			R 7 698

Balans van die Fonds op 01.01.1998 R70 567

- 3.2 Gebaseer op die boekwaarde van die bates is 'n jaarliks saamgestelde bruto beleggingsopbrengs van 25,4% per jaar gedurende die waarderingsperiode op die bates van die Fonds behaal.
- 3.3 Op die waarderingsdatum het die boekwaardesamestelling van die bates van die Fonds soos volg met die posisie soos op die vorige waarderingsdatum vergelyk:

	01/01/97		01/01/98	
Tipe Belegging	Waarde R	% van totaal	Waarde R	% van totaal
Pensioenportefeuljes van:				
Versekerers	48 686 000	87,7%	65 161 000	92,4%
Vaste eiendom	1 642 000	3,0%	666 000	0,9%
Verbandlenings	1 120 000	2,0%	1 924 000	2,7%
Republic Coin Operated				
Lockers (Pty) Ltd	3 436 000	6,2%	3 434 000	4,9%
Kontant voorhande	648 000	1,2%	(416 000)	(0,6%)
Netto bedryfsbates	68 000	(0,1%)	(202 000)	(0,3%)
Totaal	55 514 000	100,0%	70 567 000	100,0%

- 3.4 Alle bedrae wat vir belegging beskikbaar raak word in gelyke dele in die gewaarborge portefeuljes van Sanlam en Ou Mutual belê.
- 3.5 Die opbou in die onderskeie beleggingsrekeninge van die Fonds by die versekeraars gedurende die waarderingsperiode sowel as die beleggingsopbrengs behaal in elke portefeulje was soos volg (bedrae in R'000):

Versekeraar	Ou Mutual	Sanlam	Totaal
Saldo 01/0/97	26 253	23 194	49 447
Nuwe bedrae belê	1 753	2 152	3 905
Beleggingsverdienste toegevoeg	4 819	6 590	11 409
Saldo 01/01/1998	32 825	31 936	64 761
Beleggingsopbrengs per jaar	17,8%	27,4%	22,3%

Die bedrae hierbo verskil van die boekwaardes wat in die finansiële state aangedui word omdat dit ook die waarde van opgelope bonusse insluit.

AFDELING 4

BASIS VAN BEREKENING

- 4.1 Ten einde die finansiële stand van die Fonds soos op 1 Januarie 1998 te bepaal het ek 'n waarde geplaas op die verwagte toekomstige verpligtinge van die Fonds, asook die toekomstige middele waaroor die Fonds na verwagting sal beskik.
- 4.2 Vir die doeleindes van my berekeninge het ek gebruik gemaak van inligting omtrent lede, pensioentrekkers en die bates van die Fonds wat deur ABSA Konsultante en Aktuarisse (Edms) Beperk wat die Fonds administreer, aan my verskaf is. Ek het my sover dit prakties moontlik was, vergewis van die akkuraatheid van die inligting en is tevrede met die gegewens wat aan my verskaf is.
- 4.3 Vir die berekening van die huidige waarde van opgelope verpligtinge is aannames gemaak omtrent die verwagte ondervinding van die Fonds ten opsigte van sterftes, vroeë aftredes, verhogings in die Versorgingsvoordeel, administrasiekoste asook die verwagte beleggingsopbrengs op die bates van die Fonds. Die waarde van hierdie verpligtinge word dan met die waarde van die bates vergelyk ten einde die posisie ten opsigte van verstreke diens te

bepaal. Ten opsigte van toekomstige diens het ek met behulp van dieselfde aannames die huidige waarde van verpligtinge en bydraes bereken vir alle lede soos op die waarderingsdatum, wat strek oor hulle volle verwagte periode van lidmaatskap van die Fonds.

Die waarderingsaannames wat ek vir my berekeninge gebruik het, word in meer besonderhede in Aanhangsel B uiteengesit.

- 4.4 Voorsiening word gemaak om verhogings in pensioene oor die langtermyn toe te staan teen 'n koers waarmee die beleggingsopbrengs op die bates van die Fonds 'n koers van 10% per jaar oorskry.
- 4.5 Die waarde wat op die bates van die Fonds geplaas word, moet bereken word op so 'n wyse dat dit met die basis waarvolgens die verpligtinge van die Fonds bereken is, tred hou. Hierdie waarde word verteenwoordig deur die verdiskonteerde waarde van die verwagte beleggingsinkomste wat op die bates van die Fonds behaal sal word, met inagneming van die risiko verbonde aan elke belegging, en met voldoende voorsiening vir toekomstige fluktuasies in die beskikbare herbeleggingskoers.
- 4.5.1 Ten opsigte van die beleggings in vaste eiendomme het ek die verwagte toekomstige netto inkomste verdiskonteer teen 'n koers van 15% per jaar nadat voorsiening gemaak is vir die moontlike toekomstige styging in hierdie inkomste, asook die verwagte besetting van hierdie eiendomme.
- 4.5.2 Lenings verseker deur verbande is in berekening gebring deur die verwagte toekomstige inkomste uit hierdie beleggings te verdiskonteer teen 'n koers wat wissel tussen 12% en 15% per jaar. 'n Direkte voorsiening vir 'n waarskynlike verlies ten opsigte van die lening aan Republic Coin Operated Lockers (Pty) Ltd is ook gemaak.
- 4.5.3 Ten opsigte van die beleggings in die gewaarborgde beleggingsportefeuljes van Ou Mutual en Sanlam is ek van mening dat die huidige boekwaarde van hierdie bates, insluitend die volle waarde van reedsverklarde bonusse sowel as interim bonusse tot die waarderingsdatum, vir die doeleindes van die Aktuariële Waardering van die Fonds, die toepaslike langtermynwaarde van hierdie bates verteenwoordig.
- 4.5.4 Alle kontant voorhande is teen boekwaarde in berekening gebring.
- 4.5.5 Netto bedryfsbates is teen boekwaarde in berekening gebring.
- 4.6 Die totale waarde van die bates so bereken bedra R73 560 000 en verteenwoordig ongeveer 104% van die ooreenstemmende boekwaarde van die bates. Gebaseer op hierdie waarde van die bates en met inagneming van die waarde wat tydens die vorige waardering op die bates van die Fonds geplaas is, het die Fonds gedurende die waarderingsperiode 'n netto

opbrengs na inagneming van die 17%-belasting op aftreefondse van 19,1% per jaar op sy bates behaal, teenoor die bruto opbrengskoers van 25,4% op 'n boekwaardebasis soos in paragraaf 3.2 aangedui is.

- 4.7 Die enkelbedragvoordele onder die Fonds sowel as die pensioene betaalbaar aan gades en kinders by sterfte voor aftrede word by Sage Lewens herverserker. Die koste verbonde aan hierdie versekering is nie konstant nie, maar wissel namate die geweegde gemiddelde ouderdom van die lede van die Fonds fluktueer. Gedurende Januarie 1998 was hierdie koste ekwivalent aan 'n bydraekoers van 1,56% van totale salarisse.

Die herverskering van die voordele vind plaas op 'n basis waarvolgens die enkelbedragvoordele, plus die verwagte pensioenbetalings verdiskonteer teen 'n koers van 10% per jaar, herverserker word.

Ek het voorsiening gemaak dat 1,9% van totale salarisse vir die totale toekomstige koste van hierdie voordele benodig sal word.

- 4.8 Gebaseer op die waarderingsbasis en ander aannames hierbo uiteengesit, is die verpligtinge van die Fonds vervolgens waardeer. Die resultate van my berekening word in die volgende Afdeling uiteengesit.

AFDELING 5

RESULTATE VAN WAARDERING

5.1 Verstreke diens

Verpligting ten opsigte van:

	(R'000)	
	01.01.97	01.01.98
Aftreevoordele	R44 928	R46 465
Bestaande pensioenbetalings	R24 344	R28 696
Uitgestelde voordele	R 1 217	R 1 742
Oorskot-oordragwaardes	R 739	R 347
Totaal	R71 228	R77 250
Minus waarde geplaas op bates	R60 680	R73 560
Tekort ten opsigte van verstreke diens	R10 548	R 3 690

Dit beteken dat die Fonds ten opsigte van verstreke diens, nadat voorsiening gemaak is vir gereelde verhogings in die Versorgingsvoordeel tot by die aftrede van elke lid, nou 'n befondsingsvlak van 95,2% het, teenoor 85,2% tydens die vorige waardering. Volgens die oorspronklike ooreenkoms wat met die Registrateur van Finansiële Instellings gesluit is, is die oorblywende periode waartydens hierdie tekort befonds kan word nou 2 jaar. 'n Bydraekoers van 4,3% van die Versorgingsvoordeel behoort voldoende te wees om hierdie tekort binne die oorblywende tydperk van 2 jaar te befonds.

5.2 Toekomstige diens

	<u>% van Versorgingsvoordeel*</u>	
	<u>01.01.97</u>	<u>01.01.98</u>
Beskikbare bydraes:		
Ledebydraes	7,5%	7,5%
Kerkbydraes	12,5%	12,5%
Totaal	20,0%	20,0%
Bydraekoers benodig ten opsigte van:	<u>01.01.97</u>	<u>01.01.98</u>
Aftreevoordele	8,0%	8,0%
Sterftevoordele voor aftrede	1,9%	1,9%
Administrasiekoste	0,4%	0,4%
Totaal	10,3%	10,3%
Surplus ten opsigte van toekomstige diens	9,7%	9,7%

*Resultate ten opsigte van toekomstige diens word in terme van die totale Versorgingsvoordele met inagneming van die verskillende vlakke uitgedruk. Bydraes van 7,5% en 12,5% word in praktyk op 50%, 70% of 100% van die Versorgingsvoordeel, afhange van die lid se voordelevlak gereken.

5.3 Die surplus van 9,7% van Versorgingsvoordeel behoort meer as voldoende te wees om die tekort van R3 690 000 ten opsigte van verstreke diens binne 'n periode van 2 jaar te befonds.

5.4 Ten einde 'n begrip van die finansiële stand van die Fonds te vorm, is dit nodig om die ondervinding van die Fonds gedurende die waarderingperiode te ondersoek en te bepaal of in die lig van die resultate van hierdie ondersoek die waarderingsmodel wat vir my berekeninge gebruik is, toepaslik is. Hierdie aspek word in die volgende Afdeling behandel.

AFDELING 6

ONDERVINDING VAN DIE FONDS

6.1 Op 1 Januarie 1998 het daar 'n tekort van R3 690 000 ten opsigte van verstreke diens onder die Fonds bestaan.

6.2 Die belangrikste aspekte wat tot hierdie tekort ten opsigte van verstreke diens gelei het, is die volgende:

6.2.1 Tekort oorgedra

Die vorige tekort van R10 548 000 tesame met rente het na R11 550 000 soos op die waarderingsdatum verhoog. Tydens die vorige Aktuariële Waardering is 'n surplus van 9,7% van Versorgingsvoordeel ten opsigte van toekomstige diens aangedui en die surplusbydraes wat gedurende die waarderingsperiode hieruit gespruit het, het R3 926 000 bedra. Kerkbydraes tot 30 April 1997 het R48 en vanaf 1 Mei 1997 R52,32 per lidmaat per jaar beloop terwyl verdere Kerkbydraes tot en met 30 April 1997 ten opsigte van 'n aantal Sinodale poste teen 12,5% van die Versorgingsvoordeel gemaak is. Die verwagte Kerkbydraes, bereken teen 12,5% van Versorgingsvoordeel, het minder as die werklike bydraes wat ontvang is beloop, en het tesame met rente 'n surplus van R574 000 vir die Fonds tot gevolg gehad. In totaal gereken, het die vorige tekort na R7 050 000 gewysig.

6.2.2 Beleggingsitems

Die gemiddelde netto beleggingsopbrengs wat gedurende die waarderingsperiode behaal is, gebaseer op die waarde wat tydens die huidige en vorige waardering op die bates van die Fonds geplaas is en met inagneming van die netto kontantvloei gedurende die waarderingsperiode het 19,1% per jaar beloop, in vergelyking met 'n netto opbrengs van 9,5% per jaar waarvoor in die waarderingsbasis voorsiening gemaak word.

Dit het daartoe gelei dat 'n surplus van R5 830 000 onder die Fonds ontstaan het.

Ek is van mening dat dit redelik is om te aanvaar dat die Fonds in staat sal wees om oor die langtermyn 'n bruto beleggingsopbrengs van 10% per jaar oftewel 'n netto opbrengs van 9,5% per jaar, selfs na die onlangse verhoging in die koers waarteen belasting gehef word van 17% na 25%, op sy beleggings te handhaaf en het om hierdie rede van 'n waarderingsrentekoers op hierdie vlak gebruik gemaak.

Ten opsigte van die periode na aftrede van elke lid, het ek ook 'n

waarderingsrentekoers van 10% per jaar gebruik. Dit beteken dat daar in effek voorsiening gemaak word dat pensioene verhoog kan word teen 'n koers gelyk aan die verskil tussen die beleggingsopbrengs wat op die bates van die Fonds behaal word en die koers van 10% per jaar.

6.2.3 Verhoging in Versorgingsvoordeel

Volgens inligting tot my beskikking gaan die Versorgingsvoordeel met 7,5% tot R136 740 op 1 Mei 1998 verhoog word, teenoor 'n verhoging van 7% per jaar waarvoor ingevolge my waarderings-aannames voorsiening gemaak word. 'n Proporsionele gedeelte van hierdie verhoging tot 1 Januarie 1998 is reeds by die resultate in ag geneem. Aangesien die grootste gedeelte van die verpligtinge ten opsigte van aktiewe lede onder die Fonds aan die Versorgingsvoordeel verwant is, het hierdie hoër-as-verwagte verhoging tot 'n tekort vir die Fonds gelei, wat ongeveer R140 000 op die waarderingsdatum beloop het.

Dit sal uiteraard van tyd tot tyd gebeur dat die werklike koers van verhoging in die Versorgingsvoordeel van die verwagte koers verskil. Solank die werklike beleggingsopbrengs gedurende dieselfde periode egter ook tot dieselfde mate van die verwagte bruto opbrengskoers van 10% per jaar verskil, behoort dit nie 'n nadelige effek op die finansiële stand van die Fonds te hê nie.

6.2.4 Pensioenverhogings

'n Proporsionele gedeelte van die verhoging wat op 1 Mei 1997 ten opsigte van pensioenbetalings toegestaan is en nie reeds op die vorige waarderingsdatum in berekening gebring is nie sowel as 'n proporsionele voorsiening vir die koste van pensioenverhogings wat op 1 Mei 1998 onder die Fonds toegestaan mag word, het tot addisionele verpligtinge van R2 250 000 vir die Fonds gelei en vorm 'n tekort-item in hierdie ontleding.

6.2.5 Ex gratia-pensioenbetalings

Ex gratia-pensioenbetalings van ongeveer R250 000 is gedurende die jaar vanuit die Fonds gemaak, terwyl 'n bedrag van R340 000 in die Fonds gestort is. 'n Surplus van R90 000 het hieruit vir die Fonds ontstaan.

6.2.6 Sterftes voor aftrede

In die waarderingsberekeninge word vir 'n sekere aantal verwagte sterftes voorsiening gemaak. Dit het die effek dat daar na verwagting gedurende 'n

waarderingsperiode 'n sekere vrystelling van aftree-reserwes in die Fonds sal plaasvind. Tydens die waarderingsperiode het geen lid te sterwe gekom nie sodat geen vrystelling onder die Fonds ontstaan het nie. 'n Tekort van R225 000 het sodoende vir die Fonds ontstaan.

6.2.7 Diverse items

Ander items in die ondervinding van die Fonds wat individueel nie tot 'n wesentliche mate 'n effek op die finansiële stand van die Fonds gehad het nie, het gesamentlik tot 'n netto surplus van R55 000 onder die Fonds gelei.

6.3 Opsomming van bronne van surplus en tekort

Die vernaamste bronne van surplus en tekort onder die Fonds gedurende die waarderingsperiode was dus die volgende:

<u>Surplus-items</u>	<u>Paragraaf</u>	<u>Bedrag</u> <u>R'000</u>
Beleggingsitems	6.2.2	+R 5 830
Ex gratia-pensioenbetalings	6.2.5	+R 90
Diverse items	6.2.7	+R 55
<u>Tekort-items</u>		
Tekort oorgedra	6.2.1	-R 7 050
Verhoging in Versorgingsvoordeel	6.2.3	-R 140
Pensioenverhogings	6.2.4	-R 2 250
Sterftes voor aftrede	6.2.6	-R 225
Totale tekort op 01/01/98		-R 3 690

- 6.4 My ondersoek na die ondervinding van die Fonds gedurende die waarderingsperiode het sekere aspekte aangedui ten opsigte waarvan die ondervinding verskil van die aannames wat volgens my waarderingsbasis gebruik is. Soos bespreek, is ek egter tevrede dat die waarderingsbasis toepaslik is om vir 'n vooruitskatting van die verwagte langtermyn-ondervinding van die Fonds gebruik te word.

In die lig hiervan is ek tevrede dat die resultate wat in Afdeling 5 uiteengesit word, 'n redelike weergawe van die huidige finansiële stand van die Fonds is.

- 6.5 Hierdie resultate toon 'n tekort van R3 690 000 ten opsigte van verstreke diens en 'n befondsingsvlak van 95,2%. Die tekort kan binne 'n periode van

2 jaar by wyse van 'n Kerkbydraekers van 4,3% van die Versorgingsvoordeel befonds word.

- 6.6 Ten opsigte van toekomstige diens toon die resultate dat 'n Kerkbydraekers van 12,5% van Versorgingsvoordeel na verwagting ook meer as voldoende sal wees om vir die voordele ten opsigte van toekomstige diens voorsiening te maak, en dat die Fonds gelaat sal word met 'n surplus van 9,7% van Versorgingsvoordeel, welke surplus dus ten volle aangewend kan word om die tekort ten opsigte van verstreke diens binne 'n periode van 2 jaar te befonds, waarna die Fonds dan in 'n gesonde finansiële toestand sal verkeer.

AFDELING 7

SAMEVATTING

Die hoofpunte van hierdie verslag kan soos volg opgesom word:

- 7.1 Die resultate van my waardering toon dat ten opsigte van verstreke diens daar tans 'n tekort van R3 690 000 onder die Fonds bestaan, en dat die befondsingsvlak 95,2% is.
- 7.2 Indien die huidige bydraekers van 12,5% van Versorgingsvoordeel deur die Kerk gehandhaaf word, sal dit na verwagting meer as voldoende fondse beskikbaar stel om vir die verpligtinge van die Fonds ten opsigte van toekomstige diens voorsiening te maak, en kan die surplusbydraes van 9,7% van Versorgingsvoordeel aangewend word om die tekort ten opsigte van verstreke diens te delg.
- 7.3 Die tekort ten opsigte van verstreke diens behoort binne 'n periode van 2 jaar deur Kerkbydraes van 9,7% van die Versorgingsvoordeel befonds te word.
- 7.4 Ek beveel aan dat die huidige surplusbydraes ten opsigte van toekomstige diens ten volle vir die befondsing van die tekort ten opsigte van verstreke diens aangewend word.

C. F. DE JAGER B.Sc. F.I.A. F.I.L.P.A.

In my hoedanigheid as Aktuaris in diens van
ABSA KONSULTANTE EN AKTUARISSE (EDMS) BEPERK

Johannesburg
April 1998

OPSOMMING VAN VOORDELE

1. NORMALE AFTREE-OUDERDOM

Alle lede : 65 jaar

2. AFTREEVOORDELE

2.1 Normale aftrede

'n Lid se pensioen word bereken as 1% van die Versorgingsvoordeel vir elke jaar pensioengewende diens. Verder is daar ook 'n gratifikasie van 5% van die Versorgingsvoordeel vir elke jaar pensioengewende diens by aftrede betaalbaar.

2.2 Vroeë aftrede

'n Lid mag met die toestemming van die werkgewer, nadat hy ten minste 25 jaar pensioengewende diens voltooi het, met vervroegde voordele aftree en sal dan geregtig wees op 'n pensioen en gratifikasie wat bereken is soos in paragraaf 2.1, maar wat onderskeidelik met 0,2% en 0,1% vir elke maand van vroeë aftrede verminder word.

3. STERFTEVOORDELE VOOR AFTREDE

3.1 'n Enkelbedrag gelyk aan twee maal die Versorgingsvoordeel is betaalbaar.

3.2 'n Pensioen is aan 'n geregtigde gade betaalbaar gelyk aan 24% van die Versorgingsvoordeel. Verder is 'n kinderpensioen van 3,75% van die Versorgingsvoordeel per kind ook betaalbaar.

4. STERFTEVOORDELE NA AFTREDE

By sterfte na aftrede is 'n gadepensioen betaalbaar gelyk aan 60% van die lid se pensioen. Verder is 'n kinderpensioen van 9,3% per kind van die lid se pensioen ook betaalbaar.

5. DIENSVERLATINGSVOORDELE

5.1 'n Lid wat uit diens tree voordat hy 5 jaar in diens van die Kerk gestaan

het, is geregtig op 'n terugbetaling van sy eie bydraes.

5.2 'n Lid wat uit diens tree nadat hy minstens 5 jaar, maar minder as 15 jaar in diens van die Kerk gestaan het, is geregtig op 'n terugbetaling van sy eie bydraes, verhoog met 2,5% vir elke voltooide jaar diens.

5.3 Indien 'n lid na langer as 15 jaar uit diens tree, is hy geregtig op 'n terugbetaling van 2 maal sy eie bydraes.

6. **BYDRAES**

Lede : 7,5% van die Versorgingsvoordeel

Kerk : Balans van die koste, tans 12,5% van die Versorgingsvoordeel.

AANHANGSEL B

WAARDERINGSBASIS

1. RENTEKOERS

'n Waarderingsrentekoers van 10% per jaar ten opsigte van die periode voor sowel as na aftrede van elke lid, is gebruik.

2. VERHOOGING IN VERSORGINGSVOORDEEL

Daar is voorsiening gemaak vir verhogings in die Versorgingsvoordeel teen 'n koers van 7% per jaar.

3. BELASTING

Daar is aanvaar dat die effek van die belasting wat op rente- en netto huurinkomste ingestel is ten opsigte van aktiewe lede van die Fonds gehou word, sodanig sal wees dat die bruto beleggingsopbrengs wat gedurende sodanige periode ten opsigte van hierdie gedeelte van die bates behaal word, met 0,5% per jaar sal verminder.

4. STERFTES

Die gepubliseerde SA56-62 sterftetabelle (eindsterfte) is ten opsigte van die periode voor aftrede gebruik. Vroulike lede se ouderdom is met drie jaar afwaarts aangepas aangesien hulle oor die algemeen 'n langer gemiddelde lewensverwagting as mans geniet.

Ten opsigte van die periode na aftrede is gebruik gemaak van die gepubliseerde a(55) sterftetabelle (eindsterfte) vir manlike en vroulike lewens onderskeidelik.

5. VROEË AFTREDES

Daar is aangeneem dat uit 1 000 lede by elke ouderdom, die aantal lede wat binne 1 jaar vroeg sal aftree vir redes anders as ongeskiktheid, soos volg sal wees:

Aantal jare voor normale
aftree-ouderdom

15
14
13
12
11
10
9
8
7
6
5
4
3
2
1

Aantal vroeë aftredes

50
50
50
50
50
75
75
75
75
75
300
100
100
100
100

6 .ADMINISTRASIEKOSTE

Voorsiening is vir toekomstige administrasiekoste gemaak deur 0,4% van die
Versorgingsvoordeel daarvoor te reserveer.

---000o000---

BYLAE L

PENSIOENRAAD
FINANSIËLE STATE

**PREDIKANTE PENSIOEN- WEDUWEE- EN WESEFONDS VAN DIE
NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA**

BALANSSTAAT SOOS OP 31 DESEMBER 1997

	1997 R.	1994 R.
Kapitaal Aangewend		
Opgelope Fonds	69,907,000	36,611,874
Saldo 1 Januarie 1994	36,611,874	26,505,408
Plus : Oorskot vir drie jaar	33,295,126	14,462,221
Min : Oordrag na personeelpensioen- en ander fondse		(87,210)
Min : Kapitaalverliese afgeskryf		(4,268,545)
Stabilisasiefondse		
Predikant	172,000	-
Subsidierekening	157,000	-
Voorsiening vir kapitaalverliese	334,000	-
	70,570,000	36,611,874
Aanwending van Kapitaal		
Vaste bates	666,000	1,642,359
* Minerale regte, plaas Lisbon teen nominale waarde		2
* Vaste eiendom teen kosprys	666,000	1,642,357
Aandelebelegging		
* Republic Coin Operated Lockers (EDMS) Bpk	-	200
Beleggings in boekwaarde		
* Portefeuljes van versekeringsmaatskappye	65,160,000	30,190,483
Leningsrekening		
* Republic Coin Operated Lockers (EDMS) Bpk	3,434,000	3,584,650
Netto Bedryfskapitaal	1,310,000	1,194,182
Bedryfsbates	2,036,000	1,632,317
Verhandelings	1,924,000	1,505,874
Debiteure		
- Agterstallige pensioenbydraes	-	3,458
- Diverse Debiteure	112,000	41,133
Kontant Volkskas		
- Lopende Rekening	-	81,852
- Spaarrekening	-	-
- Belegging in transitio	-	-
Min : Bedryfslaste	726,000	438,135
- Diverse Krediteure	45,000	14,859
- Trustfondse		349,276
- Oortrokke bankrekening	416,000	
- Voordele betaalbaar	265,000	74,000
	70,570,000	36,611,874

PREDIKANTE PENSIOEN- WEDUWEE- EN WESEFONDS VAN DIE
NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA

INKOMSTESTAAT VIR DIE DRIE JAAR GEËINDIG 31 DESEMBER 1997

	1995/7 R.	1992/4 R.
INKOMSTE	51,937,126	31,023,581
Bydraes vanweë die Algemene Kerkvergadering		-
Pensioenbydraes	23,399,126	19,334,486
Rente op beleggings	20,654,000	9,253,448
Netto huurinkomste	1,644,000	1,343,201
Diverse Inkomste	665,000	478,904
Oordrag vanaf Subsidierekening	202,000	
Wins met realisasie van bates	5,373,000	613,542
UITGAWES	18,642,000	16,561,360
Premies herversekeringsekema		
* <i>Groepoorgesiktheid en sterftedekking</i>	2,450,000	3,852,016
Pensioenuitkering	15,192,000	12,404,128
Eenmalige uitkering	2,209,000	2,946,713
Jaargelde	10,569,000	7,976,119
Uittredings	2,414,000	1,481,296
Administrasiekoste	284,000	175,566
Ouditeursvergoeding	35,000	31,300
Aktuariskoste	55,000	72,100
Bankkoste	30,000	22,646
Finansiële heffing	22,000	2,033
Belasting op belegging	556,000	-
Diverse Uitgawes	18,000	1,571
Oorskot vir die drie jaar	33,295,126	14,462,221
* <i>Oorgedra na die Opgehoopde Fonds</i>		

BYLAE M

**PENSIOENFONDS
REGLEMENT
VAN DIE PREDIKANTE
BYSTANDSFONDS**

I N H O U D S O P G A W E

REGLEMENT

van die

NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA (PREDIKANTE) BYSTANDSFONDS

ARTIKEL	BLADSY
1. Naam, Doel, Status en Geregistreerde Kantoor	1
2. Woordbepalings	1
3. Lidmaatskap	3
4. Bydraes	3
5. Voordele	4
6. Versekering	7
7. Ontbinding van die Fonds	8
8. Bestuur van die Fonds	9
9. Algemeen	12

ARTIKEL 1

NAAM, DOEL, STATUS EN GEREgistREERDE KANTOOR VAN DIE FONDS

Die naam van die Fonds is die NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA (PREDIKANTE) BYSTANDSFONDS (hierna die Fonds genoem).

Die doel van die Fonds is om die voordele hierin omskryf aan Lede en hulle Afhanklikes te voorsien.

Die Fonds is 'n regspersoon wat apart van sy Lede bestaan en is gestig op 1 September 1988 (hierna die Aanvangsdatum genoem).

Die geregistreerde kantoor van die Fonds is geleë te Dirk van der Hoffgebou, Jacob Marèstraat 224, PRETORIA, 0002. Die Komitee mag die kantoor na enige ander perseel laat verskuif.

ARTIKEL 2

WOORDBEPALINGS

In hierdie reglement, tensy 'n teenstrydige bedoeling blyk, het alle woorde en uitdrukkings wat die manlike geslag aandui ook op die vroulike geslag betrekking en het verwysings in die enkelvoud ook op die meervoud betrekking en omgekeerd, en beteken

Afhanklike

Met betrekking tot enige Lid die gade, kind, stiefkind, wettige aangenome kind of enige ander persoon wat volgens die Komitee se oordeel inderdaad van die Lid vir onderhoud afhanklik is ongeag of die Lid regtens vir die onderhoud van so iemand aanspreeklik is of nie;

Aktuaris

'n Genoot van 'n instituut, fakulteit of vereniging van aktuarisse deur die Minister van Finansies goedgekeur en wat ingevolge artikel 8.9 aangestel is;

Beherende Werkgewer

Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika;

Bestuurder

Die persoon, insluitende 'n regspersoon, wat ingevolge artikel 8.7 aangestel is;

Fondsjaar

'n Tydperk wat op 'n Fondsverjaardag begin en op die dag voor die daaropvolgende Fondsverjaardag eindig;

Fondsverjaardag

Die eerste dag van Mei van elke jaar;

Komitee

Die persone wat ingevolge artikel 8.1.1 aangestel is;

Lid

Enige Werknemer wat volgens die bepalinge van die reglement 'n Lid van die Fonds geword het en wie se lidmaatskap nog nie ooreenkomstig hierdie reglement beëindig is nie;

Ouditeur

'n Ouditeur wat ingevolge die Wet op Openbare Rekenmeesters en Ouditeurs, 1951 geregistreer is en wat ingevolge artikel 8.8 aangestel is;

Pensioenfonds

Predikante Pensioen en Weduwees- en Wesefonds van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika;

Salaris

Die salaris waarop die Lid se voordele ingevolge die Pensioenfonds gebaseer word;

Versekeraar

'n Versekeraar wat ingevolge die Versekeringswet van 1943 geregistreer is;

Werkgewer

Die Beherende Werkgewer sowel as enige ander onderneming wat as 'n deelnemende Werkgewer erken word onderhewig aan sodanige voorwaardes as wat die Komitee mag stel;

Werknemer

'n Persoon in diens van die Werkgewer wat nog nie met pensioen afgetree het nie en wat 'n Lid van die Pensioenfonds is.

ARTIKEL 3

LIDMAATSKAP

3.1 Kwalifisering

Alle Werknemers wat aktief in die Werkgewer se diens is word lede van die Fonds.

3.2 Bewys van Gesondheid

Die Komitee het die reg om bewys van goeie gesondheid ten opsigte van enige Werknemer te vereis. Indien die Komitee van mening is dat die Werknemer se gesondheidstoestand onbevredigend is, mag die Komitee lidmaatskap weier of uitstel of op sodanige voorwaardes toestaan as wat die Komitee goed dink. Die Werknemer sal skriftelik van die Komitee se besluit in kennis gestel word.

3.3 Deelname na die Aanvangsdatum

Indien enige Werkgewer se deelname aan die Fonds na die Aanvangsdatum begin, of indien lede van 'n ander fonds as gevolg van oorname of samesmelting in die Fonds opgeneem word, mag die Komitee, in oorleg met die Aktuaris, reëlings tref of voorwaardes stel wat sal verseker dat die toelating van sodanige lede nie tot nadeel van bestaande Lede is nie.

3.4 Beëindiging van lidmaatskap

'n Lid se lidmaatskap sal beëindig word op die vroegste van die dag wanneer hy ophou om 'n Werknemer te wees of wanneer hy die normale aftreedatum ingevolge die Pensioenfonds bereik.

ARTIKEL 4

BYDRAES

4.1 Bydraes

Die Werkgewer sal sodanige bydraes lewer as wat benodig word om die voordele ooreenkomstig hierdie reglement te voorsien. Die Komitee, in oorleg met die Aktuaris, bepaal die bedrag en die frekwensie van betaling van die bydraes ten opsigte van elke Werkgewer en mag, op advies van die Aktuaris, besluit om sodanige bydraes te varieer

of op te skort.

4.2 Betaling van bydraes

Die Werkgewer se bydraes sal binne sewe dae na verstryking van die tydperk ten opsigte waarvan sodanige bydraes betaalbaar is, in een bedrag aan die Fonds betaal word.

Indien 'n Lid se lidmaatskap voor die vyftiende dag van 'n maand begin of op of na die vyftiende dag van 'n maand beëindig word, sal 'n volle bydrae vir die betrokke maand ten behoeve van die Lid gemaak word. Indien 'n Lid se lidmaatskap op of na die vyftiende dag van 'n maand begin of voor die vyftiende dag van 'n maand beëindig word, sal geen bydrae vir die betrokke maand ten behoeve van die Lid gemaak word nie.

ARTIKEL 5

VOORDELE

5.1 Ongeskiktheidsinkomste

'n Lid wat vir 'n ononderbroke tydperk van ses agtereenvolgende maande weens ongeskiktheid van diens afwesig is en in genoemde tydperk nie daartoe in staat is om die werk wat onmiddellik voor sodanige ongeskiktheid aan hom toevertrou was te verrig nie sal, mits die Lid mediese bewys van sodanige ongeskiktheid tot bevrediging van die Komitee kan lewer en onderhewig aan die bepalinge van artikels 5.3 en 6.2, geregtig word op 'n ongeskiktheidsinkomste gelyk aan 75% van sy maandelikse Salaris ten opsigte van eerste R2 000 per maand en 55% van Salaris oor R2 000 per maand onderhewig aan 'n maksimum ongeskiktheidsinkomste van R4 000 per maand. Sodanige ongeskiktheidsinkomste sal, waar toepaslik, verminder word met 'n bedrag gelyk aan 'n persentasie van die Lid se maandelikse Salaris waar sodanige persentasie gelyk is aan die persentasie wat toegepas word om die Lid se bydraes tot die Pensioenfonds te bereken asook enige ander bedrag wat die Komitee ingevolge die bepalinge van hierdie reglement mag bepaal.

Nieteenstaande die voorafgaande bepalinge van hierdie artikel is die Komitee by magte om 'n onderbreking in die vereiste ses maande tydperk van ononderbroke afwesigheid te ignoreer, of om die vereistes vir sodanige tydperk van afwesigheid ten opsigte van 'n Lid wat voorheen 'n ongeskiktheidsinkomste ontvang het en weer ongeskiktheid ondervind, of in ander omstandighede wat die Komitee as geregverdig beskou, ter syde te stel.

5.2 Enkelbedragvoordele

Die Komitee, in oorleg met die Aktuaris, is by magte om enkelbedragvoordele aan Lede of die Afhanklikes van afgestorwe Lede toe te ken. Die omstandighede wat vir oorweging van sodanige enkelbedragvoordele kwalifiseer is siekte, ongeluk, vermindering of staking van salaris, ongeskiktheid of sterfte van die Lid.

5.3 Algemene bepalings

5.3.1 Integrasie van voordele

Nieteenstaande enigiets teenstrydig in hierdie reglement word enige voordeel wat kragtens hierdie reglement aan of ten behoeve van 'n Lid betaalbaar is verminder met die waarde, soos deur die Komitee bepaal, van die volgende voordele:

- voordele wat kragtens die ongevallewet en/of die werkloosheids-versekeringswet betaalbaar is; en
- voordele wat betaalbaar is uit versekering waarvan premies geheel of gedeeltelik deur die Werkgewer betaal is; en
- enige ander voordele wat die Komitee toepaslik ag en waartoe die Werkgewer bygedra het;

met dien verstande dat die Komitee mag bepaal dat 'n vermindering kragtens hierdie artikel nie toegepas sal word nie of slegs gedeeltelik toegepas sal word en enige voordeel wat as gevolg van die Lid se ongeskiktheid onder die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika Groeplewensversekeringskema betaal word, nie vir die doeleindes van hierdie artikel in ag geneem sal word nie.

5.3.2 Uitsluitings

Geen ongeskiktheidsvoordele ingevolge hierdie reglement sal ten opsigte van 'n Lid betaal word nie indien sodanige Lid se ongeskiktheid direk of indirek ontstaan het as gevolg van of nagespeur kan word tot enige van die volgende oorsake of deur sodanige oorsake bespoedig is of word:

- opsetlike selftoegediende beserings, hetsy die Lid kranksinnig was al dan nie; of
- oproer, onluste, burgerlike opstand, oorlog of die vyandige optrede deur gewapende magte van enige land, ongeag of die Lid 'n deelnemer was al dan nie; of
- enige siektetoestand of besering waaraan die Lid gely het of waarvoor hy mediese behandeling van enige aard ontvang het gedurende die tydperk van 12 maande onmiddellik voor die datum waarop hy 'n Lid geword het indien sodanige ongeskiktheid ontstaan binne 'n tydperk van 12 maande na die datum wanneer hy 'n Lid geword het; of
- enige ander oorsaak wat uitgesluit word kragtens die bepalings van enige versekeringspolis waaronder die voordele by 'n versekeraar verseker word soos in artikel 6 voorsien.

Geen voordele ingevolge hierdie reglement sal ten opsigte van 'n Lid betaal word indien die Komitee van mening is dat die Lid enige toepaslike inligting wat ingevolge artikel 3.2 aangaande sy gesondheid vereis was, verswyg het nie.

Nieteenstaande die voorafgaande bepalings van hierdie artikel is die Komitee by magte om sodanige bepalings ter syde te stel onderhewig aan sodanige beperkings of voorbehoude as wat die Komitee nodig ag.

5.3.3 Betaling van voordele

Ongeskiktheidsinkomstevoordele is maandeliks agterna betaalbaar ten opsigte van elke maand van ongeskiktheid.

Ongeskiktheidsinkomstevoordele en enkelbedragvoordele wat kragtens hierdie reglement aan 'n lewende persoon betaalbaar is, word aan sodanige persoon betaal, met dien verstande dat:

- enkelbedragvoordele wat ten opsigte van mediese kostes toegeken is, aan die persoon of instansie wat die diens gelewer het of aan die betrokke mediese hulpfonds betaal mag word; en
- die Komitee enige voordeel op sodanige wyse vir die voordeel van die Lid of sy Afhanklikes mag aanwend as wat die Komitee besluit indien die Komitee van mening is dat sodanige ander aanwending meer voordelig vir die Lid of sy Afhanklikes sal wees.

5.3.4 Verhoging van Ongeskiktheidsinkomste

Nieteenstaande die maksimum voordeel beperking ingevolge artikel 5.1 mag die Komitee, in oorleg met die Aktuaris, 'n Lid se ongeskiktheidsinkomste te enige tyd verhoog nadat dit 'n aanvang geneem het.

5.3.5 Staking van Ongeskiktheidsinkomste

'n Lid se ongeskiktheidsinkomste staak op die eerste van die volgende gebeurlikhede:

- die Lid se sterfte; of
- bereiking van die Lid se normale aftreedatum kragtens die bepalings van die Pensioenfonds; of
- herstel van die Lid soos in artikel 5.3.6 omskryf;

met dien verstande dat 'n proporsionele voordeel betaal sal word ten opsigte van

enige gedeelte van 'n maand wat die staking van 'n Lid se ongeskiktheidsinkomste voorafgaan.

5.3.6 Herstel en gedeeltelike herstel

Die Komitee mag te eniger tyd vereis dat 'n Lid wat 'n ongeskiktheidsinkomste ontvang deur 'n mediese praktisyn wat die Komitee aanwys ondersoek word. Indien die Komitee op grond van die bevindings van die mediese ondersoek van mening is dat die Lid sodanig herstel het dat hy bevoeg is vir sy eie beroep of enige ander beroep wat hy redelikerwys met in agneming van sy opvoeding, opleiding en ondervinding teen vergoeding of wins kan verrig, mag die Komitee sy ongeskiktheidsinkomste staak of verminder tot 'n bedrag waarop die Komitee besluit.

Indien die Lid enige tyd nadat die ongeskiktheidsinkomste betaalbaar geword het, enige beroep teen vergoeding of wins bedryf, mag die Komitee sy ongeskiktheidsinkomste staak of proporsioneel verminder.

ARTIKEL 6

VERSEKERING

Indien die geheel of enige gedeelte van die voordele wat ingevolge hierdie reglement voorsien word of die Werkgewer se bydraes onder die Pensioenfonds by 'n Versekeraar verseker word, is die bepalinge van hierdie artikel van toepassing.

6.1 Betalings deur Versekeraar

Indien 'n eis vir die versekerde voordele deur die Versekeraar ten opsigte van enige Lid erken word is die bedrag wat deur die Versekeraar aan die Fonds betaalbaar is die eiendom van die Fonds om ingevolge die bepalinge van hierdie reglement aangewend te word.

6.2 Aanpassing van voordele

Indien 'n eis vir die versekerde voordele nie deur die Versekeraar erken word nie of indien die Versekeraar nie die volle versekerde voordeel ten opsigte van enige Lid betaal nie sal die voordeel wat aan of ten behoeve van die Lid betaalbaar is op 'n wyse soos deur die Komitee bepaal, dienooreenkomstig aangepas word.

ARTIKEL 7

ONTBINDING VAN DIE FONDS

7.1 Volle ontbinding

Die Fonds word beëindig indien die Beherende Werkgewer besluit om sy deelname aan die Fonds te staak nadat hy 30 dae skriftelike kennis van sy voorneme om sodanig op te tree aan die Komitee gegee het of indien die Beherende Werkgewer ophou om sake te doen, met dien verstande dat indien die Beherende Werkgewer gelikwedeer word en in 'n soortgelyke of gewysigde vorm hersaamgestel word, die Fonds nie sal ontbind nie, tensy die hersaamgestelde werkgewer besluit om nie tot die Fonds by te dra nie.

By ontbinding van die Fonds sal die Aktuaris die likwidadeur wees wat die Fonds sal ontbind en sal die Komitee sy magte behou vir die doeleindes van enige handelinge rakende die ontbinding van die Fonds.

Die likwidadeur moet die bates van die Fonds, na betaling van enige kostes van die ontbinding, op 'n regverdige wyse aanwend om voordele te voorsien aan persone wat 'n ongeskiktheidsinkomste ontvang en ook aan persone wat op die datum van sodanige ontbinding as ongeskik beskou word sonder dat die kwalifiseringstydperk soos in artikel 5.1 bedoel verloop het. Sodanige ontbindingsvoordele mag by aanvang daarvan nie groter wees as die voordele wat die Fonds sou verskaf het indien dit nie ontbind is nie, met dien verstande dat jaarlikse verhogings van sodanige ontbindingsvoordele voorsien mag word teen 'n koers wat deur die likwidadeur, in oorleg met die Komitee, bepaal is. Indien daar na sodanige voorsienings bates van die Fonds oorbly word die oorblywende bates op 'n regverdige wyse soos deur die likwidadeur in oorleg met die Komitee bepaal, ten behoeve van die oorblywende Lede aangewend.

Indien 'n ongeskiktheidsinkomste wat ten tye van die ontbinding van die Fonds aan 'n ongeskikte Lid betaal word, deur 'n Versekerer onderskryf is, sal die ontbinding nie die ooreenkoms met die Versekerer beïnvloed nie, met dien verstande dat sodanige ongeskiktheidsinkomste na die datum van ontbinding direk deur die Versekerer aan die betrokke Lid betaal sal word.

7.2 Gedeeltelike ontbinding

'n Werkgewer het die reg om sy deelname aan die Fonds te eniger tyd te beëindig, onderworpe aan twee maande skriftelike kennisgewing aan die Komitee.

By beëindiging van 'n Werkgewer se deelname aan die Fonds sal die Aktuaris bepaal watter gedeelte van die Fonds se bates aan sodanige Werkgewer toeskryfbaar is en sodanige bates word ingevolge die bepalings van artikel 7.1 aangewend vir die voordeel van Werknemers van die betrokke Werkgewer.

ARTIKEL 8

BESTUUR VAN DIE FONDS

8.1 Werkswyse en Beheer

- 8.1.1 Die pensioenraad van die Beherende Werkgewer is die Komitee wat die Fonds beheer.
- 8.1.2 Die voorsitter van die Komitee word deur die Beherende Werkgewer aangestel.
- 8.1.3 Die voorsitter sal, wanneer hy dit nodig vind, 'n vergadering van die Komitee belê om die sake van die Fonds te bespreek.
- 8.1.4 Die Komitee sal 'n sekretaris aanstel. Die sekretaris moet notules hou van alle vergaderings waartydens die sake van die Fonds bespreek word.
- 8.1.5 Die Komitee mag verdere reëls neerlê wat hulle werkwyse en die beheer van die Fonds bepaal mits sodanige reëls nie strydig is met die bepalings van hierdie reglement nie.

8.2 Magte van die Komitee

Die Komitee is bevoeg om ingevolge hierdie reglement uitvoering te gee aan die doelstellings van die Fonds en sonder om op enige wyse afbreuk te doen aan die algemene strekking van hierdie bepaling beskik die Komitee oor die volgende magte:

- om geld te ontvang, te beheer en aan te wend;
- om geld teen rente of andersins te leen of uit te leen, met dien verstande dat lenings beperk word tot tydelike lenings om onvoorsiene kontant-tekorte aan te vul of om aantreklike beleggingsmoontlikhede te benut;
- om vir die gebruik van die Fonds roerende of onroerende eiendom aan te koop, met dien verstande dat enige surplus onroerende eiendom aangeskaf bo die behoeftes van die Fonds vir tyd en wyl verhuur mag word;
- om regulasies op te stel waarin voorgeskryf word hoe enige eise ingedien en deur die Fonds behandel moet word;
- om sodanige voordele as wat die Komitee nodig ag by 'n Versekeraar te verseker; en
- om in die algemeen sodanige ander stappe of handeling te doen as wat nodig is vir die verwesenliking van die doelwitte van die Fonds.

8.3 **Pligte van die Komitee**

- 8.3.1 Die Komitee sal alle billike stappe doen om te verseker dat die sake van die Fonds in ooreenstemming met hierdie reglement behartig word.
- 8.3.2 Die Komitee sal 'n rekening in die naam van die Fonds by 'n bank open en alle gelde wat ten bate van die Fonds ontvang word, word in die bankrekening gestort.
- 8.3.3 Die Komitee sal, by die maak van 'n belegging, of by die veilige bewaring, beheer of administrasie van fondse, die hoogste goeie trou handhaaf en behoorlike sorg en vlyt aan die dag lê.

8.4 **Wysiging tot die reglement en voordele**

Die Komitee mag hierdie reglement te eniger tyd wysig onderhewig aan goedkeuring van enige sodanige wysiging deur die Kommissaris van Binnelandse Inkomste.

Alle sodanige wysigings moet ook voorgelê word aan enige ander statutêre owerheid wat van die wysigings in kennis gestel moet word.

8.5 **Tekenmagte**

Die Komitee mag sekere persone magtig om enige kontrak of ander dokument wat die Fonds verbind of enige dokument namens die Fonds te onderteken.

8.6 **Rekordhouding**

Die Komitee sal toesien dat sodanige rekords as wat vir die behoorlike bestuur van die Fonds nodig is, gehou word. Die rekeningboeke moet aan die einde van elke Fondsjaar afgesluit en deur die Ouditeur van die Fonds geoudit word.

8.7 **Bestuurder**

Die Komitee stel 'n Bestuurder aan om die administrasie van die Fonds te behartig. Die Bestuurder se pligte en verantwoordelikhede sal deur die Komitee bepaal word.

8.8 **Ouditeur**

Die Komitee stel 'n Ouditeur aan. Die Ouditeur het toegang tot alle boeke, bewysstukke, rekeninge en ander dokumente wat op die Fonds betrekking het, en moet die resultaat van elke audit skriftelik sertifiseer.

8.9 **Aktuaris**

Die Komitee stel 'n Aktuaris aan. Die Komitee moet rekords laat hou wat 'n aktuariële waardering te eniger tyd moontlik sal maak.

Die Aktuaris moet so gereeld hy dit nodig ag homself van die finansiële stand van die Fonds vergewis.

8.10 Administrasiekoste

Die Fonds betaal die koste van alle uitgawes voortspruitend uit die bestuur en beheer van die Fonds, insluitende bankkoste, ouditeurs- en aktuariële fooie.

8.11 Vrywaring en getrouheidswaarborg

8.11.1 Die Komitee en enige beampte van die Fonds word beskerm teen alle regsgedinge, koste en uitgawes wat aangegaan is as gevolg van enige eis in verband met die Fonds mits dit nie uit hulle nalatigheid, oneerlikheid of bedrog voortspruit nie.

8.11.2 Die Fonds moet gevrywaar word teen verliese op een van die volgende maniere:

die Beherende Werkgewer moet onderneem om die Fonds te vrywaar teen alle verliese as gevolg van bedrog of oneerlikheid van sy beamptes (insluitend die Bestuurder) wat geld van die Fonds ontvang of hanteer; of

die Komitee moet toesien dat

- versekering uitgeneem word vir sodanige bedrag as wat van tyd tot tyd voldoende gcag mag word, teen verliese as gevolg van bedrog of oneerlikheid van sy beamptes (insluitend die Bestuurder) wat geld van die Fonds ontvang en hanteer; of
- sodanige sekerheidstelling van sodanige beamptes vereis en ontvang word as wat die Komitee voldoende ag om 'n juiste opgawe te verstrek van alle gelde wat teen die Fonds se rekening deur hulle ontvang en betaal is.

8.12 Bewaring van sekuriteite

Alle sekuriteite van die Fonds sal in veilige bewaring by die Fonds of die Bestuurder se geregistreerde kantoor of by 'n geregistreerde bank gehou word, met dien verstande dat sodanige dokumente vir die doeleindes van die Fonds tydelik uit sodanige veilige bewaring onttrek mag word.

ARTIKEL 9

ALGEMEEN

9.1 Vertolking van reglement

Die beslissing van die Komitee insake die betekenis of interpretasie van hierdie reglement, of enige spesifieke artikel, of 'n gedeelte daarvan, is finaal en bindend op die Lede, voormalige Lede, hulle Afhanklikes of regsverkrygenes.

Wanneer die Komitee oor 'n feitegeskil moet beslis mag die Komitee optree volgens sodanige bewyse as wat die Komitee voldoende ag, ongeag of daardie bewyse van 'n regsraad is of nie.

9.2 Gelde deur Lid verskuldig

Nieteenstaande enigiets teenstrydigs in hierdie reglement het die Komitee die reg om enige bedrag wat die Lid aan die Werkgewer verskuldig is of wat die Werkgewer regtens van die Lid mag eis, van enige voordeel betaalbaar aan of ten opsigte van die Lid, af te trek en direk aan die Werkgewer oor te betaal ter vermindering of vereffening van die Werkgewer se eis teen die Lid. Die Komitee mag ook enige inkomstebelasting, versekeringspremies of bydraes tot 'n geregistreerde mediese hulp-, pensioen- of voorsorgfonds wat deur die Lid betaalbaar is van sodanige voordeel aftrek en sodanige bedrag aan die toepaslike owerheid, fonds of versekeraar oorbetal.

9.3 Onopgeëide voordele

'n Voordeel wat na drie jaar vanaf die datum waarop dit betaalbaar word, onopgeëis bly, word die eiendom van die Fonds en daarna sal daar geen eis teen die Fonds ten opsigte van sodanige voordeel wees nie, met dien verstande dat die Komitee, volgens die Komitee se absolute diskresie, na verstryking van die drie jaar tydperk mag bepaal dat die Fonds 'n bedrag gelyk aan die voordeel aan die Lid of sy Afhanklikes moet betaal, of indien hy oorlede is, aan sy boedel.

9.4 Onvervreembare voordele

Alle voordele wat kragtens die Fonds betaalbaar is, is streng persoonlik van aard en behalwe soos in artikels 5.3.3 of 9.2 voorsien, mag geen sodanige voordeel oorgedra, verpand of beswaar word of aan enige vorm van beslaglegging onderwerp word nie.

9.5 Lede is uitgestelde krediteure

Die Lede van die Fonds word beskou as uitgestelde krediteure en hulle eise teen die Fonds in hulle hoedanigheid as Lede sal nie vereffen word tot tyd en wyl die eise van die gewone krediteure vereffen is nie.

9.6 Groter voordele

Die Komitee mag 'n groter voordeel toestaan as waarvoor in hierdie reglement voorsiening gemaak word. Die koste van die addisionele voordeel sal deur die Werkgewer betaal word op 'n wyse soos deur die Komitee in oorleg met die Aktuaris bepaal.

9.7 Werkgewer se reg om indiensneming te beëindig

Geen bepaling wat in hierdie reglement vervat is sal op enige wyse die reg van die Werkgewer om die diens van enige Werknemer te beëindig beperk nie, of enige ooreenkoms tussen die Werkgewer en Werknemer in verband met voorwaardes van diens, affekteer nie.

9.8 Reg om te eis

Geen persoon het enige eis ten opsigte van die Fonds teen die Fonds of Werkgewer nie, behalwe in die geval waar sodanige eis in ooreenstemming met hierdie reglement is.

9.9 Reglement bindend

Hierdie reglement, met inbegrip van enige wysiging wat aangeneem word in ooreenstemming daarmee, is bindend op die Werkgewer, die Komitee en die beamptes van die Fonds sowel as die Lede, hulle Afhanklikes en regsverkrygenes.

---000o000---

BYLAEN

**VERSLAG : COOPERS
EN LYBRAND**

VERSLAG DEUR COOPERS EN LYBRAND

1. OPDRAG EN AGTERGROND INLIGTING

Die opdrag word uiteengesit in ons brief (kwotasie) gedateer 20 Maart 1996 aan die Administrateur van die Nederduitsch Kerk van Afrika (hierna die "Kerk" genoem).

Volledigheidshalwe word die aard en omvang van ons ondersoek hierna gestel.

Die ondersoek spruit voort uit 'n besluit wat deur die 64ste Algemene Kerkvergadering geneem is. Die besluit lees onder andere soos volg:

"'n Eksterne ondersoek deur 'n onafhanklike Ouditeursfirma word gedoen na die oorsake vir die Kerk se finansiële tekorte ...".

Die aard en omvang van die ondersoek was nie vir ons duidelik geformuleer in bogenoemde besluit nie en na aanleiding van gesprekke daarna met lede van die Raad van Finansies is die volgende besluit deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering geneem.

"die Administrateur word versoek om 'n kwotasie in te win by onafhanklike ouditeursfirmas vir die opstel van 'n verslag aan die Algemene Kerkvergadering oor die oorsake van die Kerk se finansiële tekorte in die verlede. Die finansiële state, opmerkings, verduidelikende antwoorde en verslae van die afgelope 10 jaar word tot beskikking van die ouditeursfirma gestel en dien as basis vir die ondersoek".

Bogenoemde besluit dien as basis van ons ondersoek.

Die ondersoek het dus hoegenaamd nie enige ondersoek behels wat in diepte oorsake van finansiële tekorte probeer bepaal anders as wat blyk uit die inligting wat aan ons by wyse van verslae en finansiële state beskikbaar gestel is nie. Die ondersoek behels die nagaan van genoemde inligting vir die tydperk wat begin op 1 Januarie 1986 tot en met 31 Desember 1995 sonder om die korrektheid daarvan te beoordeel.

Die dokumente wat aan ons beskikbaar gestel is as die basis van ons ondersoek word in Bylae "A" aangedui.

Die Administrateur het ons mondelings versoek om oorsake van finansiële tekorte voor 1986, wat uit bogenoemde dokumente blyk, ook in ons verslag te behandel.

2. BEVINDINGE

2.1 Algemeen

Ons is van mening dat die kern oorsake van die Kerk se finansiële tekorte en blootstelling by talle geleenthede deur middel van verslae en finansiële jaarstate onder die aandag van Algemene Kerkvergadering gebring is soos blyk uit die dokumentasie wat ons ondersoek het.

Ons bevindinge wat hierna gestel word, behoort dus nie nuwe nuus te wees nie, maar slegs bevestiging van wat voorheen aan die Algemene Kerkvergadering gestel is.

2.2 Kernbevinding

Wesenlike tekorte wat gely is, is verliese ten opsigte van beleggings in en lenings aan sakebedrywe en verder voortspruitend daaruit, renteverliese. Ander verliese wat gely is, is nie wesenlik van aard nie.

Die kumulatiewe verliese vanaf 1 Januarie 1986 tot 31 Desember 1995 ten opsigte van bogenoemde items word in die finansiële jaarstate van die Kerk soos volg aangedui:

	R
- SAKEBEDRYWE	27 383 145
- RENTE (paragraaf 2.3.3 ter verduideliking)	<u>12 120 740</u>
 TOTAAL - as tekorte teboekgestel	 39 503 885
DIREKTE VERHALING VAN RENTE UIT HEFFINGS (paragraaf 2.3.3 ter verduideliking)	9 971 000
 TOTALE VERLIESE	 <u>49 474 885</u>

Die finansiële state van 31 Desember 1995 toon aan dat bankoortrekkingsfasiliteite ten opsigte van Bolandse Kunshandelaarsgroep (Edms.) Beperk ten bedrae van R5 265 000 gewaarborg is. Die Administrateur het ons meegedeel dat die waarborg geen risiko van verlies vir die Kerk inhou nie aangesien die oortrokke rekenings ten volle afgelos is.

Die Administrateur het ons ook meegedeel dat afgesien van bogenoemde verliese van die Kerk, die NH Weeshuis ook verliese van ongeveer R2,7 miljoen gely het as gevolg van lenings aan die sakebedrywe.

Die Administrateur is ook van mening dat bogenoemde stand van verliese die swakste beeld is van wat dit kan wees aangesien daar tans sekere aksies plaasvind om sekere verliese te verhaal.

Dit is nie deel van ons opdrag om die risiko van verdere verliese en moontlike verhalings te bepaal nie en kan dus nie enige mening daarvoor uitspreek nie.

Uit die beperkte inligting wat aan ons verstrekkend is, is dit duidelik dat alhoewel groot verliese uit sakebedrywe eers gedurende 1986 in die finansiële state van die Kerk erken is, dié verliese se oorsprong reeds geruime tyd voor 1986 was.

In inligtingstukke word dit gestel dat die kontantposisie van die Raad van Finansies sedert 1981 jaarliks algaande verswak het hoofsaaklik as gevolg van die finansiering van die sakebedrywe. Die sakebedrywe se skuld aan die Kerk het vanaf 1979 tot 1985 stelselmatig toegeneem vanaf R1 253 789 tot R12 561 325.

Bogenoemde skuld van R12 561 325 het hoofsaaklik bestaan uit kontantvoorskotte, rente gehef en administrasiekoste gehef.

Bogenoemde rente inkomste en administrasie-inkomste van die kerk, wat in totaal ongeveer R8,4 miljoen beloop het, het nooit gerealiseer in kontant nie en is deel van die totale leningsrekening verliese wat later afgeskryf is.

Die inligtingstukke dui aan dat Volkskas Korporatief begin 1986 'n grondige ondersoek na die sakebedrywe gedoen het en dat as gevolg van die ondersoek sekere herstrukturings van die sakebedrywe plaasgevind het.

Ons beskik nie oor die Volkskas ondersoekverslag nie en dra ook nie kennis van die aard van die herstrukturingsstappe wat ingestel is nie.

Die feit is egter dat, welke stappe ook al geneem is, daar uiteindelik wesenlike verliese ten opsigte van sakebedrywe gely is. Dit mag moontlik so wees dat die herstrukturering verder verliese beperk het.

2.3 Samestelling van verliese

Die verliese van R49 474 885 is soos volg in die finansiële jaarstate verantwoord.

2.3.1 *Sakebedrywe - tekorte - beleggings en lenings*

		R
1985	FINANSIËLE STATE - TOTAAL	233 088
1986	TEKORTE AFGESKRYF	7 695 967
	- Haum Boekhandel	2 668 883
	- Panorama Boekwinkel	3 643 646
	- P.J. de Villiers Akademiese Boekhandel	1 383 438
1986	FINANSIËLE STATE - TOTAAL	7 929 055
1987	TOT 1994 - AFNAME VAN TEKORT	(582 446)
1994	FINANSIËLE STATE - TOTAAL	7 346 609
1995	TEKORTE AFGESKRYF	20 036 536
	- Bolandse Kunshandelaars Groep (Edms) Bpk	
	- Aandelebeleggings	8 155 715
	- Lenings	11 880 821
1995	FINANSIËLE STATE - TOTAAL	27 383 145

2.3.2 *Rente - tekorte - (betaal min ontvang)*

		R
1990	FINANSIËLE STATE	
	- TEKORTE VOOR 1990	3 267 734
	(Hoofsaaklik t.o.v. 1988 en 1989)	
	- TEKORT VIR 1990	2 454 237
	TOTAAL - 31/12/90	5 721 971
1991	FINANSIËLE STATE - TEKORT VIR 1991	1 541 301
	TOTAAL - 31/12/91	7 263 272
1992	FINANSIËLE STATE - TEKORT VIR 1992	1 602 826
	TOTAAL - 31/12/92	8 866 098
1993	FINANSIËLE STATE - TEKORT VIR 1993	323 462
	TOTAAL - 31/12/93	9 189 560
1994	FINANSIËLE STATE - TEKORT VIR 1994	1 473 453

	TOTAAL - 31/12/94	10 663 013
	ONVERKLAARDE VERSKIL OP STATE	(50 868)
1995	FINANSIËLE STATE - TEKORT VIR 1995	1 508 595
	TOTAAL - 31/12/95	12 120 740

Afgesien van die direkte uitwerking wat sakebedrywighede op renteverliese gehad het, het hoë rentekoerse op geleende geld ook 'n groot nadelige invloed op renteverliese gehad. Dié geldleenkoerse het by tye meer as 20% beloop.

2.3.3 *Bydraes deur Gemeentes om renteverliese te verminder*

Bogenoemde renteverliese sou aansienlik meer gewees het indien daar nie deur middel van heffings op gemeentes 'n wesenlike bydrae gemaak is om die rente tekorte te beperk nie. Die volgende tabel toon aan wat die bydraes uit die heffings beloop:

Finansiële jaar	Totale heffings	Bydrae tot rentefonds	Rentebydrae as persentasie van totale heffing
1995	12 543 000	2 713 000	21,6%
1994	11 353 000	2 761 000	24,3%
1993	11 488 000	1 776 000	15,4%
1992	10 307 000	1 505 000	14,6%
1991	9 479 000	1 216 000	12,8%
1990	8 538 000	ONBEKEND	
TOTAAL BYGEDRA		9 971 000	

2.4 **Finansiering van verliese**

In breë trekke het die situasie vanaf 31/12/85 tot 31/12/95 soos volg verloop:

R

BRONNE GEÏDENTIFISEER

- "Kerkgeld vir Kerkwerk: - toename"	37 679 000
(Lenings vanaf Gemeentes)	
- Verskuldig 31/12/95	54 179 000
- Verskuldig 31/12/86	16 500 000
- Eiendomme verkoop	3 589 000
- Toename Trustfondse	2 800 000
- Oorskot op ander fondse	9 600 000
- Rentebydrae uit heffings op gemeentes	9 971 000
	<u>63 639 000</u>

AANWENDINGS GEÏDENTIFISEER

- Vermindering van bankskuld	20 633 000
	<u>43 006 000</u>

BRONNE NIE GEÏDENTIFISEER

6 458 000

TOTALE VERLIESE GEFINANSIER

49 464 000

2.5 Bankoortrekkings, lenings, waarborge en beswaring van bates

Afgesien van bogenoemde gerealiseerde verliese het die Kerk ook wesenlike verliese ten opsigte van skulde en waarborge met betrekking tot sakebedrywe in die gesig gestaar. Die blootstelling is aansienlik verminder met die uifasering van die sakebedrywighe.

Genoemde blootstellings word hierna aangedui:

Finansiële jaar	R
1986	36 000 000
1987	40 000 000
1988	38 000 000
1989	50 000 000
1990	53 000 000
1991	65 000 000

1992	56 000 000
1993	56 000 000
1994	22 000 000
1995 (Nota)	11 000 000

Nota: Volgens mededeling nie meer risiko van verlies nie.

2.6 **Gevolge van verliese**

Uit bogenoemde ontleding is dit dus duidelik dat die verliese hoofsaaklik uit "Kerkgeld vir Kerkwerk" en uit heffings op Gemeentes gefinansier is.

Die wesenlikste uiteindelijke gevolg is dat, volgens die stand van sake op 31 Desember 1995, die Raad van Finansies tot die omvang van R30 miljoen nie sy skuld teenoor Gemeentes (Kerkgeld vir Kerkwerk) sal kan nakom nie. Die tekort is soos volge bereken:

	R
Totaal verskuldig aan Gemeentes	54 200 000
Min: Verskuldig deur Gemeentes	<u>7 700 000</u>
	46 500 000
Beskikbare kontant	<u>15 500 000</u>
Netto kontant tekort	<u><u>30 000 000</u></u>

2.7 **Ondersoek na sakebedrywe**

Ons opdrag sluit nie in enige ondersoek van die oorsake waarom die sakebedrywe as sodanig verliese gemaak het en gevolglik die Kerk wesenlik nadelig geraak het nie.

Die sakebedrywe is volgens mededeling reeds verkoop en/of gelikwideer en enige verdere ondersoeke in dié verband sal heelwaarskynlik nie enige waarde vir die Kerk inhou nie.

3. **BAIE DANKIE VIR DIE OPDRAG**

Ons is van mening dat enige verdere diepgaande ondersoeke op hierdie stadium nie veel meer waarde in terme van u opdrag sal toevoeg nie.

Die omvang van ons taak was dus veel kleiner as wat ons aanvanklik ge-evalueer het.

BYVOEGSEL A

NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA

DOKUMENTE WAT BESIKKBAAR GESTEL IS VIR ONDERSOEK

1. Finansiële Jaarstate vir die finansiële jaar wat eindig op 31 Desember 1986 tot op 31 Desember 1995 (10 stelle).
2. Gekonsolideerde Finansiële Jaarstate vir 1986/1988 en 1989/1991.
3. Verslae wat soos volg genoem word:
 - 3.1 Kerklike Goedere - algemene Kerkvergadering 1989.
 - 3.2 Algemene Kerkvergadering 1990 - memorandum oor die finansiële posisie van die Raad van Finansies.
 - 3.3 Kerklike Goedere - Algemene Kerkvergadering 1992.
 - 3.4 Gekonsolideerde 3 jaar state - 1992 tot 1994.
 - 3.5 Kerklike Goedere - Algemene Kerkvergadering 1995.

---0o0---